

श्रीजिनाय नम

पं. श्री कल्याणविजयगणिविरचिता स्वोपज्ञ गुजराती भाषा टीका सहित—

श्री कल्याण-कलिका.

(द्वितीय-तृतीय-खण्डात्मक द्वितीयभाग)

★

संपादक मुनिप्रवर श्री भद्रंकरविजयजी महाराज

卐

प्रकाशक व्यवस्थापक - डा. मीठालाल भूरमल, डा. मुनीलाल थानमल
श्री क० वि० शास्त्रसंग्रहसमिति-जालोर-आवाड (राजस्थान)

वीर स० २४८२ । विक्रम संवत् २०१२ । शकाब्द १८७७ । ई० सन १९५६ ।

प्रथमावृत्ति] मूल्य : रु. १०-०-० [प्रति १०००

प्रातिस्थानः शा. कस्तुरचंद थानमल

विठ्ठलवाडी, -मुंबई नं. २

शा. मीठालाल भूरमल

जालोर [राजस्थान]

व्यवस्थापकः क० वि० शास्त्रसंग्रह समिति



: मुद्रक :

पण्डित मफतलाल श्रवेरचंद गांधी

नयन प्रिन्टींग प्रेस

का-२-६१. डॉकवावाडी, अमदावाद.

गांधीरोड फरनान्डीन पुल पास.

बेटापोता माणकजी का, मुः लेटा, दूकान-जांच-
तराज जसराज भंडारी यादगिरी, तथा मुनीलाल
बाबुलाल भंडारी-बीजापुर ।

१७ पुस्तक भंडारी गणेशमलजी धूडाजी मुः लेटा, अपनी स्व-
र्गीयमाता पनादेवी के स्मरणार्थ

१५ " भंडारी तेजराज नथमल-यादगिरी, मारवाड में
मुः लेटा-जालोर ।

१० " शा. धनाजी वडाजी-आहोर (फर्म) सा. धनाजी
वडाजी थाणा ।

१० " शा. गेनाजी वरदीचंदजी बालदिया, मुः तखत-
गढ-मारवाड

१० " शा. वस्तीमलजी चमनाजी-जालोर (मारवाड)
दूकान-दस्पेट.

१० पुस्तक मुंहता हुकमीचंदजी पनाजी मुः गोधन, (मारवाड)
अपनी स्वर्गीय धर्मपत्नी फफीबाइके स्मरणार्थ ।

१० " भंडारी लुंवचंदजी दलाजी-गोधन (मारवाड)

१० " भंडारी राजमलजी दानाजी-गोधन (मारवाड)
हस्ते भंडारी मानमलजी.

१० " शा. जसरूपजी सुरताजी मुः चालीसगांव, मार-
वाडमें मुः गोल, पो० उमेदाबाद (राजस्थान)

१० " शा. पुनमचंदजी रघुनाथजीकी धर्मपत्नी बाई कुदनी-
की तरफसे हस्ते शा. मूलचंदजी लुंगाजी, जालोर
(मारवाड)

१० " शा. रायचंदजी मेघराजजी मुः जालोर
(राजस्थान) दूकान-माधवपुरा-अहमदाबाद.

લગભગ ૨૫ વર્ષથી શિલ્પ, જ્યોતિષ અને પ્રતિષ્ઠાવિધિનું માર્ગદર્શક પુસ્તક લલ્લવાની મિત્રો તથા ભાવિકોની પ્રેરણા હતી, પણ અન્યાન્ય કાર્યોને લીધે એ વિષયોમાં વધુ લક્ષ જતું ન હતું. ચાલુ કાર્યોનો માર ઓછો થતા થોડા વર્ષો ઉપર જ્યાં તેઓને થોડું થોડું લલ્લવા માડ્યું. જ્યોતિષ તથા શિલ્પના કેટલાક પ્રકારો હિન્દીમાં લલ્લવા પણ લરા, પરંતુ એ વને વિષયો પટલા વિસ્તૃત અને માહિત્યસપન્ન છે કે તેમાં શું લેવું અને શું છોડવું એ એક સમસ્યા થઈ પડી, શારીરિક મરુતિ પ્રાય અસ્વસ્થ, આરોમાં મોતીયાની શરૂઆત અને અન્યાન્ય પ્રવૃત્તિઓના કારણે અવકાશની અલ્પતા, વલી નિજસ્વભાવની વિસ્તારરુચિતા રૂત્યાદિ ચતોનો વિચાર કરતા શિલ્પ અને જ્યોતિષના સ્વતન્ત્ર ગ્રન્થોના નિર્માણની ભાવના કુઠિત થઈ ગઈ, છતાં એ વિષયોમાં અત્યાવશ્યક વિષયો ઉપર મુદ્દાસર લલ્લવાનો નિર્ણય અપ્પર રહ્યો. એ વિષયમાં ટાચનો રુચાનું ચાલુ કર્યું અને પ્રથમ શિલ્પના કેટલાક આગવ્યકીય પ્રકારો લલ્લવી નાલ્લવા અને શિલ્પસહિતાઓમાં જ્યોતિષનો વિષય પણ અવશ્ય હોય જ છે એટલે શિલ્પના ન અનુસધાન રૂપે ધારણાગતિ અને મુદ્દર્તલ્પણ નામના વે પરિચ્છેદો લલ્લવીને તેની સાયે જોડી દીધા. હવે મુદ્દા વિષયક એક જ એમો પરિચ્છેદ રહ્યો હતો કે જેનો ઉપયોગ વિધિવિધાનોમાં થતો હોવા છતાં વિધિરૂપે તેનું વિધિસુઢમાં સ્થાન ન હતું, તેથી મુદ્દા પરિચ્છેદને જ્યોતિષના અતમાં આપીને એમ્દર ૧૭ પરિચ્છેદોનો પ્રથમ ભાગ પૂરો કર્યો, પણ આ સદર્ભનું નામ

हुं आपहुं एनो कोइ मार्ग जडयो नहि. शिल्प विपयक नाम करण करवामां आवे तो ज्योतिपनो विपय अलक्षित रही जे विस्तारमां शिल्पनी अपेक्षाए कंइक ज उतरतो छे, बने विपयने स्पर्शतुं नाम आपवामां पण कंइक ग्राम्यता जेहुं लागुं एइले आ ग्रन्थने निर्नामिक ज राखीने विधिविपयक ग्रन्थने पूर्ण करवानो निर्णय कर्यो अने ए भाग पण वनते प्रयासे पूरी करी दीधो.

त्रीजो भाग बीजा भागना एक परिच्छेद जेयो ज छे पण अधिक विस्तृत भिन्न भिन्न विपयात्मक होवाथी पांच परिच्छेदमां बंहेची एनो एक स्वतंत्र खंड बनाव्यो छे.

बीजा बीजा खंडनी योजना अने काचो खरडो तैयार थइ गया पछो पाछी एना नामनी विचारणा उभी थइ, बीजा भागना नामने अंगे तो बहु विचारवानुं न हतुं, प्रतिष्ठाकल्प अथवा एते मलतुं बीजुं कोइ नाम आपवाथी समस्या पती जाय तेम हतुं, पण खास संजवण प्रथम खंडने अंगे हती, अमार आ पहेलो भाग स्वतंत्र ग्रन्थरूपे नहि पण कोइ ग्रन्थना एक विभाग रूपे गोठवतो हतो, जो विधिखंडनी प्रधानता गणी तेने अनुसरतुं कोइ नाम आपीये तो प्रथम खंड तदन ज अनिर्दिष्ट रही जाय तेम हतुं एइले अमुक विपय सूचक नामने पडतुं सूकी फलसूचक नामनी तरफ लक्ष्य दोरुं अने तरत ज “ कल्याण कलिका ” नाम उपस्थित थयुं अने एज नाम करण नियत थयुं.

साइजने अंगे-आखो ग्रन्थ एकलो छपाववानो निश्चय हतो पण साइजनी वावतमां विचार करतां जणांशुं के कोइ पण एक साइजमां छपावतां बधाने अनुकूल नहि पडे, बुक साइजमां होय तो विधि करावनारने अगवडता जनक थाय अने पोथी

साईजमां होय तो गिल्प तथा ज्योतिषना अभ्यासीओने अनुकूल पडे नहि, ए कारणे प्रथम खड बुक अने बीजो, बीजो खंड मेगा पोथी रूपे छपानवानु निश्चित करांयुं

मुद्रण कामनी व्यवस्था—

मुद्रण कार्य जल्दी थडने पुस्तक वहेलु बहार पडे एबी अमारी इच्छा होय ए तो स्वाभाविक गणाय, पण द्रव्य सहायकोनी उत्तापल अमारा करताये अधिक हवी, पण आटलु टल्दार पुस्तक भावनगर के अमदावाद प्रेममा छपाय अने असे मारवाडमा मुफ. मगावीने सुधारीये, तो पुस्तक क्यारे छपाइने बहार पडे ? लेखक अने आर्थिक सहायको केटली धीरज राखे ? अने परुला प्रेसवाला अने मुफ्तीडर पडितने भरांसे पण काम केम छोडाय ? भावनगर वा अमदावादमा एवा कोइ विद्वान् साधुनु चोमासु होय के जे आ काम करवामां योग्य अने करवानी भावनारालां होय तो पुस्तक अमदावाद छपावु ए विचारणा चालवी हवी, एटलामा तपस्वी पं० श्रीकान्तिविजयजी गणिनो पत्र मल्यो, तेमणे जणाव्युं के “अम्हारं चोमासु बीजे नकी थड गंयुं हतु पण शारीरिक कारणे डाक्टरनी, सलाहयी अमदावाद आव्या छीये.” अमने प्रसन्नता थड अने पूछंयुं के “जो शारीरिक अडचण न होय अने कलिकांनुं मुद्रण कार्य संभाली सकाय तेम होय तो ए कार्य हु तमने सोंपचा इच्छुं छु” अमारा आ पत्रनो, उत्तर पं० कान्तिविजयजीए स्वीकृतिना रूपमा आव्यो एटले प्रथम राडना केटलाक परिच्छेदो तेमने मोकली आव्या अने आर्थिक सहायकोने सूचना पहोचता खर्च माटे रकम पण अमदावाद श्रीविद्याशालानी पेढीमा पहोंची गड. कार्य चालु थयु. अने गत वर्षनो कार्तिक उतरता १० फर्मां छपाया, पण एटलामा पं० श्रीकान्तिविजयजीने विहार करवानो प्रसंग आव्यो एटले अमारी सूचना प्रमाणे संपादननु कार्य तपस्वीप्रवर मुनि श्रीभद्ररविजयजीने सोंपायुं अने ते पछी आनुं वयु ज

સંપાદકીય કાર્ય ઉક્ત મુનિરાજે જ કર્યું છે. આ વંને વિદ્વાન્ મુનિવરોએ કલિકા પ્રતિ શ્રદ્ધા અને સેવાભાવ વતાવ્યો છે તેથી અમને પૂર્ણ સંતોષ છે.

અગ્રસહાયકો—

‘કલિકા’નું કાર્ય હજી પૂરું નહોતું થયું તે પહેલાંથી લોકો એના મુદ્રણમાં સહાયક થવા માટે અધુક નકલોની લાગત કિમ્મત આપી ગ્રાહક રૂપે પોતાનાં નામો લખાવવા માંગતા હતા, પરંતુ એ કામ ગ્રન્યનું મેટર પૂરું થયા પહેલાં થઈ શકે તેમ ન હતું. હ્યારે વંને ભાગેની પ્રેસકોપી થવા માંડી, પ્રેસથી મુદ્રણ વિષયમાં પૂછપરછ કરી લીધી, તે પછી અનુમાનથી જણાયું કે પ્રથમ તથા દ્વિતીય ભાગની પાંચ પાંચસો કોપીઓ કઢાવતાં અનુક્રમે એક પુસ્તકની રૂ. ૫) તથા રૂ. ૧૦) ની લાગત કિમ્મત આવશે, પ્રથમ ભાગનો પૂરો સર્વ શ્રીગોદણ (મારવાડ)ના જૈન સંઘે આપવાની ઇચ્છા વ્યક્ત કરેલ હોવાથી આ ભાગમાં બીજા કોઈની સહાયતા સ્વીકારી નથી, હ્યારે બીજા ભાગ માટે દશથી ઓછી નકલોની સહાયતા સ્વીકારવામાં આવી નથી, માત્ર પાંચ પાંચસો કોપીથી લોક માંગણીને પહોંચાશે નહિ એમ જણાતાં પ્રકાશક સમિતિએ વધારાની પાંચ પાંચસો નકલો કઢાવી છે, જે અધિકારિઓને લાગત કિમ્મતે જ અપાશે એનો નિર્ધાર કરેલ છે. જેટલી નકલોની કિમ્મત સંચો તથા સદ્-ગૃહસ્થો તરફથી મળેલી છે તેટલી નકલો એના અધિકારિઓને વિના મૂલ્યે આપનાનો નિર્ણય થયો છે પણ અધિકારી-અનધિકારીનો નિર્ણય એ માટે નિયુક્ત થયેલ સમિતિ દ્વારા થશે અને એ નિર્ણય પ્રકાશક સમિતિ ઉપર જતાં પુસ્તકો માર્ગસર્વજન લેઈને તેમને મોકલાશે. પુસ્તકના સંપાદનમાં ઉપયુક્ત વિદ્વાન્ મુનિવરોએ યથાશક્ત્ય પરિશ્રમ કાર્યો છે, જતાં શરતચૂક, દષ્ટિદોષ કે પ્રેસકર્મચારિઓની વેદરકારીથી જે કોઈ અશુદ્ધિઓ રહી જવા પામી છે તેનું શુદ્ધિપત્રક આપેલ છે, જે જોઈને ત્રાચકગણ રહેલ અશુદ્ધિઓને સુધારી લેશે.

૨-ચીજા સંહનો ઉપોદયાત

પ્રતિષ્ઠાકલ્પો અને વિધિવિધાનો ઉપર દૃષ્ટિપાત—

‘પ્રતિષ્ઠારત્ન’ એ વિધિશાસ્ત્રનો એક મહત્ત્વપૂર્ણ વિભાગ છે. ‘ત્રતવિનિ’ કે ‘મત્રનિનિ’ આદિ ‘વિધિ’ઓ પ્રાયઃ વ્યક્તિ વિશેષની સાથે સંબદ્ધ હોય છે, જ્યારે ‘પ્રતિષ્ઠાવિધિ’નો સંબંધ ત્રણે ભાગે સઘ સાથે હોય છે, મોટે પ્રતિષ્ઠાકારક વ્યક્તિ વિશેષ હોય છતાં પ્રતિષ્ઠા યસ્તુ જ એવી છે કે એનો પ્રમાણ સત્ય, ગામ અને કદાચિદ્ દેશ ઉપર પણ પડી જાય છે, આથી ‘પ્રતિષ્ઠાશાસ્ત્ર’ કેટલું મહત્ત્વપૂર્ણ છે એ સમજાવવાની ભાગ્યે જ આવશ્યકતા હોઈ શકે.

પ્રતિષ્ઠાનો શબ્દાર્થ—

જે યસ્તુના નિરૂપણમા આદરણ વગા ગ્રન્થો રચાયા છે, અને તેના પિતાનમા હજારો અને લાકડો રૂપિયા જૈન સત્ત્વ કરે છે તે ‘પ્રતિષ્ઠા’નો અર્થ આપણે સમજી લેવો જોઈએ. ‘નિર્વાણકલિકા’ નામક પ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિના કર્તા આચાર્ય શ્રીપાદચ્છિન્નસ્મરિત્રી નિર્વાણકલિકામા પ્રતિષ્ઠા શબ્દનો અર્થ નીચે પ્રમાણે લખે છે—

“તત્ત્વ સ્થાપ્યસ્ય જિનપિત્ત્વાદર્શનદ્રોષીઠાદૌ પિત્તિના ન્યસન પ્રતિષ્ઠા ।”

અર્થાત્ ‘સ્થાપનીય જિનપ્રતિમા આદિનું યોગ્ય આમને પિત્તિર્મૂલક સ્થાપન કરાવું તે ‘પ્રતિષ્ઠા’ ને

—પ્રમાણ છે, જે નીચે પ્રમાણે છે—

આચાર દિનકરના કર્તા શ્રીચર્યમાનમુરિ પ્રતિષ્ઠાનું લક્ષણ હુદા પ્રકારે આપે છે, જે નીચે પ્રમાણે છે—

“પ્રતિષ્ઠા નામ દેહિનાં વસ્તુનથ પ્રાધાન્ય-માન્ય(તા) હેતુકં કર્મ ।”

અર્થાત્ ‘શરીરધારી તથા અન્ય વસ્તુને પ્રધાનતા તથા માન્યતા આપવાના હેતુથી કરાતા અનુષ્ઠાનનું નામ ‘પ્રતિષ્ઠા’ છે.

અમે પોતે પ્રતિષ્ઠાનું લક્ષણ નીચે પ્રમાણે વાંધીયે છીયે :-

“ સજીવે નિર્જીવે વા વિશિષ્ટવસ્તુનિ અનુષ્ઠાનવિશેષેણ કચ્છેત્પાદનં પ્રતિષ્ઠા ”
અર્થાત્ ‘ સજીવ કે નિર્જીવ વગેરે પદાર્થ વિશેષમાં યોગ્ય ક્રિયાનુષ્ઠાન દ્વારા ‘ પ્રમાણ ’ ઉત્પન્ન કરવો તે ‘ પ્રતિષ્ઠા ’ છે.
ગમે તે લક્ષણ યોગ્ય હોય છતાં વર્તમાન સમયમાં ‘ નિર્ચાણકલિકા ’ના લક્ષણવાળી પ્રતિષ્ઠાને જ ‘ લોકો ’ પ્રતિષ્ઠા ’ તરીકે ગમે તે લક્ષણ યોગ્ય હોય છતાં વર્તમાન સમયમાં ‘ અંજનશાલાકા ’ નામથી વ્યવહાર કરે છે.

આલેખે છે અને દિનકરનારના લક્ષણવાળી પ્રતિષ્ઠાનો આજે સર્વસાધારણ ‘ અંજનશાલાકા ’ નામથી વ્યવહાર કરે છે.

૨ પ્રાચીન અને અર્વાચીન પ્રતિષ્ઠાઓની તુલના—

કોઈ પણ વિધિવિધાન પ્રાથમિક અવસ્થામાં જેટલું સીધું અને સરલ હોય છે તેટલું જ તે લાંબા કાલે જટિલ અને દુર્બોધ બની જાય છે, આ એક સ્વાભાવિક નિયમ છે. પ્રતિષ્ઠાકલ્પો અને પ્રતિષ્ઠાવિધિઓ પણ આ અનલ નિયમથી વચી રાહી નથી, પ્રતિષ્ઠાકલ્પોની ઉત્પત્તિનો ઇતિહાસ આપવા માટેનું આ યોગ્ય સ્થલ નથી, અહિંયાં પ્રતિષ્ઠાકલ્પો અને પ્રતિષ્ઠાવિધિઓમાં થયેલ ક્રમિક પરિવર્તનોનો જ હુંકો પરિચય કરાવીને વાચકગણનું-તાસ કરીને ન વિપયમાં રસ લેતા ‘ પ્રતિષ્ઠાવિધિકાર ’ ગણનું લક્ષ્ય સૂચવા માંગીયે છીયે.

ધીની રુદ્ર પ્રવૃત્તિઓને અંગે બને છે તેમ જ વિષયમા પણ વિધિકારી પોતે પોતાની પરમ્પરાગત રુદ્ધિઓને વળગી રહી સ્થિતિને નહીં સ્વીકારે જ અને સારી રીતે જાણીએ છીએ, છતાં પણ સમજાયેલું સત્ય સર્વને સમજાવતું જ અમારું કૃતવ્ય માનીએ છીએ.

પ્રાચીન પ્રતિષ્ઠાઓ ઘણી જ સાદી સુગમ અને અલ્પવ્યય સાધ્ય હતી, યાજ્ઞના જેવડી લાવી સામગ્રી-મૃત્તિકા પૂર્વે નહોતી થતી, આ વસ્તુને સમજાવવા માટે અમો પ્રાચીન અને અપેક્ષાકૃત અર્વાચીન પ્રતિષ્ઠાસ્વરૂપોમા લેલેલ સામગ્રીઓમા કાલક્રમે ફેરવી રીતે વૃદ્ધિ થઈ અને સામગ્રીસંભાર યાજ્ઞની મિથિતા જોઈએ તે વિષયમા કેટલાક ઉદાહરણો આપીશું.

વિધિમા ડમેરાયેલી વસ્તુઓ :

(૧) પાટલાઓ—

નિર્વાણકલ્પિકાના રચના સમયમા આપણી પ્રતિષ્ઠામા માત્ર ‘નન્દાવર્ત’ પૂજન માટે જ પાટલો આવશ્યક ગણાતો હતો, દિક્પાલોનો આલેસ પચર્વણના ચૂર્ણથી વેદિકા ઉપર કરવામા આવતો હતો

શ્રીચન્દ્રમૂર્તિની પ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિમા દિક્પાલોને માટે પણ જ પાટલો જુદો અસ્તિત્વમા આવ્યો, તે પછી ગુણસ્તૂપમૂર્તિ સુધીના પ્રતિષ્ઠાસ્વરૂપોમા નન્દાવર્ત અને દિક્પાલોની પૂજા માટે જ પાટલાઓ જ પ્રતિષ્ઠાના ઉપકરણોમા ગણાતા હતા.

શ્રીમિશાલરાજ શિષ્યના પ્રતિષ્ઠામંડપમા ઉપરુક્ત જ પાટલાઓ ઉપરાંત ત્રીજા ગ્રહના પાટલાજ દેસાવ દીધો છે, જ પહેલા કોઈ આચાર્ય નંદાર્તના જેલ્લા મળ્યમા પૂજન કરાવતા અને કોઈ કોઈ પ્રથમ વલયમા જ જિનવિરના ચરણો પાસે ગ્રહોનું

પૂજન કરાવી લેતા. પાટલાનું જુદું અસ્તિત્વ કોઈ માનતું ન હતું. આ રીતે સોલમા સૈકાના પ્રારંભથી ગ્રંથોનો પાટલો અસ્તિત્વ-માં આવતાં ૩ પાટલાઓ પ્રતિષ્ઠાવિધિમાં દાખલ થયા.

સં. ૧૮૪૮ ની પહેલાંના અમારા જોણા વિધિગ્રંથોમાં અષ્ટમંગલના પાટલાની આવશ્યકતા મનાતી ન હતી, યદ્યપિ આચાર દિનકરમાં અષ્ટમંગલની પાટલીનો ઉલ્લેખ જરૂર મળે છે, છતાં તે વ્રણે અષ્ટમંગલ માટે પાટલાની આવશ્યકતા ન હોતી ગણાતી, પાટલી વિના પણ શુદ્ધધૂમિ ઉચ્ચ અષ્ટમંગલોનું ગણતો વંડ આલેખન કરાતું હતું.

સં. ૧૮૮૭ માં અથવા ૯ વચ્ચીના સમયમાં લલાચેલ શાંતિસ્નાત્રની વિધિઓમાં પહેલ વહેલ અષ્ટમંગલનો પાટલો ઉપ-કરણરૂપે દૃષ્ટિગોચર થાય છે. અમારી પાસેની સં. ૧૬૩૯ તથા ૧૬૮૭ માં લલાચેલી અટોતરી સ્નાત્રની વિધિઓ છે, તેમાં અષ્ટમંગલના પાટલાનું નામ નિશાન નથી, આથી સિદ્ધ થાય છે કે અષ્ટમંગલનો પાટલો સં. ૧૬૮૭ વચ્ચી અને ૧૮૮૭ પહેલાં કોઈ કાલે વિધિમાં પ્રવિષ્ટ થયો છે, એની પ્રાચીનતા વસો ગણતો વર્ષથી વધારે નથી.

(૨) વચ્ચો—

પાટલા વચ્ચા પટલે તત્સંબંધી પૂજન સામગ્રી વધે ૯ સ્વાભાવિક છે, જે વ્રણે માત્ર ૬ જ નંદાવર્તનો પાટલો હતો તે વ્રણે તેને ઢાંકવાને ૯ જ આગું સફેદ વસ્ત્ર આવશ્યક ગણાતું હતું, અને તે ઉપરાંત વિંધની અધિનાસના તથા પ્રતિષ્ઠાના અવસરે આજ્ઞાં વે વહો અને માતૃશાંટિકા પટલી તે વ્રણે વજ્રસામગ્રી હતી.

દિગ્પાલોની સ્થાપના માટે સ્ત્રંત્ર પાટલો ઉપયોગમાં લેવાના માંડ્યો તે સમયમાં પાટલા ઉપર દિગ્પાલોની સ્થાપના

पूजन विधि छपायेल अने आज्ञे घणा विधिकारो ए ज प्रमाणे पूजन करावे छे, ' पहिला जेओ प्रतिष्ठा कल्पने अनुसार उक्त पूजन करावता हता तेओ पण हवे आ विस्तृत सर्धने अनुसारिने पूजन करावे छे पण ए विधान ते बखते ममजदारानी दृष्टिमा केदछ बधु अनुचित अने खटकनार लागे छे ? जे वस्तुनु रुपियामा एक आनीभर पण महत्त्व न हतु तेने आने वधारीने रुपियाभर वनानी देवामां आव्यु छे, अने खूबी ए छे के ए वधु करवामा विधिकारो पोतानी निद्रिचा माने छे, ते वस्तु ते तेमने एदलो पण विचार आगतो नथी के तेओ ए काम प्रतिष्ठा अथवा महापूजाना एक साधारण अग रूपे करी रखा छे, नहि के मूल वस्तुने पण टपी जाय एवु कोइ स्तत्र अनुष्ठान के जेनी पाछल ३।४ कलाक जेदलो समय रगानको योग्य गणी शक्य, प्रतिष्ठातु मूल अंग नन्यावर्तनु आलेखन-पूजन छे, ए नार्थ प्रतिष्ठाचार्यनु ने, पण आज्ञे प्रतिष्ठाचार्य ते तो जाणे एनी सार्थ

१-जेमणे आ विस्तृत पूजन लख्यु छे तेमनो आशय ए न हतो के स्तत्र के प्रतिष्ठाभा प्रह पूजन आ प्रमाणे ज थाय, लेखके जे प्रथम सशिक्ष पूजन लख्यु छे तेज प्रतिष्ठा-पूजा प्रसंगे बरगह्यु छे, आ विस्तृत पूजन दाा भाटे लख्यु छे एवु कारण लेखके स्पष्ट कही दीयु छे, ' इति प्रह-विक्रपाल सक्षेप पूजन विधि " तथा ह्यह प्रतिफल प्रहतर प्रसन्न करया प्रसंगे विस्तार पूजन लिखिइ छह "

जे व्यक्तिए आ विस्तारे पूजन लख्यु छे ते पोते स्पष्ट अणवे छे के आ पूजन प्रतिकूल प्रदने प्रसन्न करया भाटे छे नहि के प्रतिष्ठादि विधानोमा करवा भाटे, परन्तु आधुनिक विधिग्रन्थोए 'ह्यह' इत्यादि कारण स्थापक पाठ न पुस्तकमाथी काटी नाब्यो छे अने आ विस्तृत कारणि न पूजनने सामान्य वनायी दीयु छे दिक्पालो प्रतिकूल न नथी होना छना तेमनु एज प्रकारे पूजन कराए छे ए केवु अज्ञान छे ?

आजना घणाक प्रतिष्ठागुरुओमां उक्त कार्यो करवानी आवडत न होवना कारणे आपांनां केटलांक कामो विधिकार मूह-
स्थो करीने कार्य चलावे छे, आवां कारणोधी आजना विधिकारो प्रतिष्ठांमां पोताने प्रथान कार्यवाहक मानी ले छे. एटछुं ज
नहि पण प्रतिष्ठानी सामग्री तरीके शी शी वस्तुओ केटकेटला प्रमाणमां जोइशे, तेनी छत्तीओ पण विधिकारो ज लखी आपे
अथवा तेमनी सलाहशी लवाय त्यारे ज काम चाले अन्यथा चालता कामे प्रतिष्ठा करवनारने बजारमां दोडवुं पडे.

आपणे जोइ आव्या छीये के पूर्वकालमां दिक्पालोना पाटला उपर वस्त्राच्छादन न हतुं अने ग्रहेनो तो पाटलो ज न हतो,
ए वहुं धीरे धीरे अस्तित्वमां आवुं छे, छातां आज प्रत्येक दिक्पाल अने ग्रहने माटे वर्णानुसार रंगवालां वस्त्रो होय तो ज
विधिमां काम आवे अने विधि यह शके छे नहि तो गाहुं अटकी पडे छे. हुं इच्छुं हुं के आवी चालती प्रवृत्तिओने ज विधिहुं
सर्वस्व मानी वेठेला विधिकारो पूर्वकालीन अने आधुनिक विधिविधानोमां पड्डी गयेला आकाश अने पाताल जेवडा अंतरनो
विचार करशे तो जरूर तेओ पोतानी दृष्टिने विकसारी शकशे.

आजधी लगभग ४ दायका उपर ग्रहो दिक्पालोहुं पूजन वणी ज सादी रीते करातुं हतुं, पण श्रीरत्नशेखरस्मरिजीने नामे
चढेल “जलयानादि विधि” पुस्तक छपाइने बहार पड्या पड्डी धीरे धीरे तेमां छापेल विधि अनुष्ठाननी प्रवृत्ति थवा मांडी,
विशेष करीने विवप्रवेश विधिमां ग्रह-दिक्पालोहुं पूजन ए ग्रन्थना आधारे थवा मांडवुं एमां आपेल क्रम प्रमाणे शांतिस्नात्र
के अष्टोत्तरीमां ‘वरकणयसंखविद्युम’ आ गानाने प्रथम राखवानी केटलाक विधिकारोए प्रवृत्ति पाडी, विस्वतपणे ग्रह-दिक्-
पालोहुं पूजन करवातुं पण चालु कर्युं, पाछलथी बहार पाडेल “चिन्मप्रवेशविधि” नामना पुस्तकमां पण ए ज विस्वत

૨૮-પ્ર૦ ઁજનશલાકા કોણ કરાવી ઁકે ? ૬ સંચન્ધમાં આચારદિનકર સિવાય વીજા કોઈ ગ્રન્થમાં લેલ છે કે ?

૩૦ ઘણા સરા પ્રતિઠાકલ્પોમાં લલે છે કે આચાર્યનો પ્રતિઠામંત્ર સ્વર્િમંત્ર છે અને સામાન્ય સાધુ માટે 'વીરે વીરે' રત્યાદિ વર્ધમાન વિદ્યા, જો સામાન્ય સાધુને ઁજન પ્રતિઠાનો અધિકાર ન હોત તો તેને આશ્રિત પ્રતિઠામંત્ર ન લલવત.

૨૯-પ્ર૦ જિનમંદિરમાં લોહધાતુ ન વપરાય આમ કેટલાક આચાર્યો કહે છે તે બરાબર છે ?

૩૦ દેહરાસર જે વર્તમાન કાલે પ્રાયઃ પત્યરથી વંધાય છે તેની લગભગ હજાર વર્ષની સ્થિતિ હોય છે, આવા ચિર સ્થાયી કામોમાં લોહના પાટડા, પાઝ વગેરે ન નાસવાનું કહેવાય તે યૌક્તિક છે, પત્યરની અપેક્ષા લોહના પાટડાની સ્થિતિ અત્યલ્પ હોય છે, વલી લોહના પાઝ કાલાન્તરે કાટથી ફૂલાઈ જડને પાટડા અથવા દાસાખોના છેડા ફાઢી નાસે છે તેથી ના પઢાય છે, વાકી લોહને નીચ ધાતુ સમજી ના પઢાતી નથી, પૂર્વકાલમાં તો લોહની પંચરત્નમાં ગણના થતી હતી અને કુળ્ળ લોહની મુદ્રિકાનો પ્રતિઠામાં ઉપયોગ થતો હતો.

૩૦-પ્ર૦ કેટલાક વિધિકારો વિધિમાં ન હોય તો ય અમુક ધાંત્રિક શબ્દો વધારીને ગોલે છે ૬ યોગ્ય છે ?

૩૦ વિધિગત મંત્રોમાં જે જે શબ્દો પરાપૂર્વથી ગોલાતા હોય તે જ ગોલવા જોઈયે પોતાના તરફથી કંઈ પળ નહું ઉમેરવું જોઈયે નહિ, જો આમ દરેક વિધિકાર થોડું થોડું વધારતો જાય તો વિધિમાં અઢગવસ્થા વધી જાય માટે કોઈયે પળ પોતાની કલ્પનાથી વિધિમાં ન્યૂનાધિક્ય કરવું નહિ.

૩૦ અધિશામતાનો અર્થ ' મન્નરુ ' એ થાય છે, મન્નરુ પુષ્પાદિ દ્રવ્યોને મન્નરુડે મન્નરુને તૈયાર કરના તે અધિશામતા, તેમ-
જ પ્રતિષ્ઠા વિગેરેને તેના મન્નરુડે મન્નરુ તે અધિશામતા કહેનાય છે અને મન્નરુલી વસ્તુ ' અધિશામિતિ ' કહેનાય છે.
૨- પ્ર૦ આમનનો અર્થ શો ? કોઈ આસન પડતે બેસરુ છો અર્થ વરે છે હ્યારે કોઈ આસનને બેસનારુ સ્થાન કહે છે આ બેમા
સ્થાનો અર્થ મ્નરુ ?

૩૦ આમનનો અર્થ બેસનારુ ' સ્થાન ' એજ સ્થાનો છે, જિત્તમ્મા ઢંગતાને જે બેસનારુ સ્થાન હોય તેને માટે ' આમન ' શબ્દ
નો પ્રયોગ થાય છે, પ્રતિષ્ઠા વેઠી હોય કે ડમી પણ એને બેનાડનારુ અથવા ડમી સ્થાપવાનું જે સ્થાન હોય છે તે
આસન-મિદ્ધાસન આદિ નામોથી ઓલસાય છે. ' આમન ' નો ' બેસરુ ' એ અર્થ કરવામાં આવે તો ' ડમી ' પ્રતિ-
માને માટે ત્રાધો આવે છે કારણ કે ડમી પ્રતિષ્ઠા માટે કેન્દ્ર થીજુ ત્રિધાન નથી

૩- પ્ર૦ અર્માચીન પ્રતિષ્ઠા-પૂજા ત્રિધિઓમાં ' સેનતરા ' નામ પુણ્યને માટે ઠેક ઠેકાળે આવે છે તો સેનતરાં પુણ્યો વેરા થતા
હશે ? આજે સેનતરા પુણ્યો હોય છે સરા ?

૩૦ આજકાલના મુજાનના પુણ્યો એજ વિધિજારેના સેવનરા ' ને, ' મુજાન ' નામ ડરુમ્માપાહું છે અને સસ્કૃતમાં અર્થ
' સ્ત્રીય પુષ્પ ' થાય છે, ' સેનતરા ' એ ' શતપત્ર ' શબ્દનો અપભ્રંશ છે, સસ્કૃત શબ્દકોશોમાં ' જલકમલને '
' સહસ્રપત્ર ' અને સ્વલક્ષ્મીને ' શતપત્ર ' નામથી ડહેલ્યો છે (સહનપત્ર કપાલ, શતપત્ર કુશેશયમ્ ।) ' કલ્પકા-
વન્નનાલે ' રત્યાદિ વાક્યોમાં કમલને કાટા ત્રાનેજ છે તે આ, શતપત્ર-મુજાનને આસનીને જ સમજાવાના છે, જલ-
કમલને ડાને નાદિ.

કાલના વિધાન કરનારા સ્નાત્કારો પૈકીના કેટલાકો પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે અમૃત ફરાગવાનો ચમત્કાર દેવાડીને વાહ વાહ કરાવે છે પણ તેવા વિધિકારો અને તેવી પ્રવૃત્તિમાં લાભ માનતા પ્રતિષ્ઠાચાર્યો આવી પ્રવૃત્તિઓ વંધ કરવી-કરાવવી જોઈયે. વિધિકાર ઢાભની પીંછીથી પાળી છાંટે અને સ્થાપના પછી તે જોઈને લોકો અમૃત ફર્યાનું કહે एनो મૌનપણે સ્વીકાર કરવો एमां કંઈ જ લાભ નથી લોકો તમારા છાંટેલા મંત્રિત જલનાં વિંદુઓ જોઈને અમૃત ફર્યાનું કહે તો તમારે ય્વરો વસતુસ્થિતિ પ્રકટ કરવી જોઈયે. પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે આવી સરલતા અને નિચાલસતા રાસવી एज ક્રિયાકારકનો મુખ્ય ગુણ છે.

૮—વિધિકારોની શંકા અને સમાધાન—આધુનિક વિધિકારોમાં પરિભાષાઓ, વિધિવિધાનો, પ્રતિષ્ઠાચાર્યો, સ્નાત્કારો અને સામગ્રીવિષયક ભિન્ન ભિન્ન શંકાઓ ચાલી રહી છે, છતાં નથી एक વીજાને કોઈ પૂછતું અને નથી વીજાને પૂછવાથી સીધો ઉત્તર મળતો, જેઓ સાથે વિધાંતના કામે જાય છે તે પૈકીની કોઈ પણ વ્યક્તિ મળે एक વીજાને મન ચોલીને ए સંવન્ધમાં વાત કરે, વાકી ભિન્ન મંડલીમાં જનાર કોઈ વિધિકાર પોતે-વિશેષ જાળકાર વીજા વિધિકારને પૂછીને કંઈ નવું મેલવી શકતો નથી एમ અમને જણાયું છે, જાણે કે વિધિકારોના જુદા જુદા સંપ્રદાયો વંધાઈ ગયા છે. દરેક મંડલીના અનુયાયી વિધિકારો પોતાના ક્રિયાવિધાનોને શ્રેષ્ઠ ગણે છે અને વીજાના વિધાનને ઉદાસીન માવે જુए છે, જ્યારે કેટલાકો તો एक વીજાના વિધાનોની ટીકાઓ સૂધાં કરી વેસે છે, આ પરિસ્થિતિને સુધારવી ઘટે છે.

શંકાવિષયક પ્રશ્નોત્તરો—

૧— પ્ર० વિધિમાં જે અધિવાસના વિધિ આવે છે एनो મો અર્થ થાય છે ?

૪—પ્રતિષ્ઠા યથા પછી તરત જ પટલે તેજ દિવસે કોઈ કારણે ગામમા અકસ્માત્ લટકાઈ કાઢાં કે મારામારી જેવા વલેચકારી દુર્નિમિત્તો વનો જાય તો તે પ્રતિષ્ઠા અગ્રય અવનતિભારિણિ વને છે, માટે પ્રતિષ્ઠા કરાવનાર સંયં કે વ્યક્તિષ્ઠ આવા દુર્નિમિત્તો ન વને પૂની તકેદારી રાખવી જોઈયે.

૫—“શ્રેયાસિ વદુઃ વિજ્ઞાનિ” એ કથનાનુસાર પ્રતિષ્ઠા જેના વલ્ચાળકારી કામોમાં વિજ્ઞાનાલનારાઓ પણ હોય છે, મદપમા કોસફરસ નાલીને અથવા વીજી રીતે મદપ આદિમા આગ લગાડીને રગમાં ભગ કરનારાઓ હોય છે, માટે પ્રતિષ્ઠા-ચાર્યાદિ અધિકારી વર્ગે આવી ઘટનાઓ વનયા ન પામે એવો વદોવસ્ત અગ્રય રાણયો જોઈયે

પ્રતિષ્ઠાચાર્ય અને સ્નાત્રકારોનો મુલ્ય ગુણ—

આજે ઘણાક સ્નાનકારોમા અને કેટલાક પ્રતિષ્ઠાચાર્યોમા પણ પ્રતિષ્ઠાને અંગે કદાચ ચમત્કાર દેલાઈને ‘પ્રતિષ્ઠા સારી થઈ’ એવી લોકોના મન ઉપર છાપ પાડ્યાની શ્વત્તિઓ હોય છે, શ્રીપૂજ્યો તથા યતિયોની અવ્યક્તવામા થતી પ્રતિષ્ઠાઓમાં-ચા નિસ્તાગ્રોમા વલિ ક્ષેપના પ્રસંગે આશુ નાલિષ્ઠ આનાશમા હઠાલીને તેતું સ્વાલી સોશુ નીચે પડતુ દેસાટી છોકાંને આશ્વર્ય ચકિત કરવાયી-લોકો માનતા ‘જો નાલિષ્ઠમાનો ગોલો દેવતાઓએ લેઈ લીધો અને કાચલાનુ સોશુ નીચે નાણી દીધુ’ સારી વાત તો એ હતી કે વલીક્ષેપ કરનાર યતિયો અને મોનકો સ્વાનગીમા ચોટી સઠિત નાલિષ્ઠ ફોડીને તેમાંથી ગોલો પાટી લેતા અને કાચલાં ટીક કરી ઉપર મેનાશ્વર વીંટી નાલિષ્ઠ વલિનામલા ઉપર મૂનતા બંને વલિક્ષેપ કરતા નાલિષ્ઠ પણ હઠાશ્વતા અને નીચે પડતા ચોશુ જોઈ લોભો ચમત્કાર માનતા, પણ વર્તમાન સમયમા આ મનાશુ પાર્શ્વે વો થય પડી ગયુ છે, આવ

૧—નિમિત્ત જોવાનો મુલ્ય પકાર એ છે-પતિષ્ઠાનું મુહૂર્ત જોનારાવું હોય ત્યારે સ્થાનિક જ્યોતિષી શ્રદ્ધાપાત્ર હોય તો તેને ઘરે જઈને અને ગામમાં તેઓ જ્યોતિષી ન હોય તો વહારાગામ કોઈ જોષી અથવા શ્રદ્ધાપાત્ર આચાર્ય સાથુ વગેરે જાળ-સમજાવું કે પ્રતિષ્ઠા ધારેલા સમયમાં થઈ જાય.

૨—પણ આ શકુનો સવિષ્યની ઉન્નતિ અવનતિને નિશ્ચિતપણે જાણવી શકતાં નથી, આને માટે મુહૂર્ત જોનારે તાત્કાલિક લગ્ન કુંડલી કાઢીને જોવી, જો કુંડલીમાં લગ્ન, ધન, પુત્ર, સ્ત્રી, લાભસ્થાનો નગાડયાં ન હોય અને આઠમા સ્થાનમાં કોઈ વર્જિત ગ્રહ ન હોય તો જોષીએ મુહૂર્ત આપવું, જો તાત્કાલિક પશ્ચમાં લગ્નની વ્યવસ્થા સ્વરાવ હોય તો કહી દેવું કે 'કોઈ વીજા પસંને પૂછવા આવજો', જો પૂછનાર જ્યોતિષીની સલાહ માનીને તે ટાંપો પ્રતિષ્ઠા વંચ રાખશે તો તેઓ પ્રતિષ્ઠાને દોષનું નિમિત્ત બનતાં વચાવશે અને અશુભનો ઉદય મટી ગયા પછી શુભ નિમિત્ત લબ્ધ લગ્નમાં પ્રતિષ્ઠા કરાવીને અશુદ્ધતા ભાગી થશે.

૩—પ્રતિષ્ઠાચાર્યનું આત્મબલ-જેમ શુભાશુભ નિમિત્તો અશુદ્ધતાનશુદ્ધને સૂચવે છે તેમ પ્રતિષ્ઠાચાર્યનું આત્મબલ પણ દ્વંદ્વ સહકાર આપે છે, જેના આચરણો શુદ્ધ હોય, જેનું મન દૃઢ સંકલ્પ હોય અને જેનો આત્મા શુભ પરિણામી હોય તેના પ્રતિષ્ઠા-ચાર્યના હાથે થયેલી પ્રતિષ્ઠા માયઃ શુભ પરિણામ લાવે છે, દૈવી વિપરીત જે પ્રતિષ્ઠાચાર્ય આત્મ વિશુદ્ધિહીન હોય, મનહરથી અશુદ્ધ્યજનક નિવડતી નથી.

त्यारे सर्वोत्कृष्ट उत्सव सर्वोत्कृष्ट आर्द्रर्पण अने सर्वाधिक सघ समवाय एकत्र थतो हतो आ विषयमा बहुश्रुत आचार्य श्रीहरिभद्रसरि
कहे छे—

“निष्पन्नस्यैव खलु, जिनविचरस्योदिता प्रतिष्ठाशु । दशदिवसाभ्यान्तरतः, सा च त्रिविधा समासेन

व्यक्त्याख्या खल्वेका, क्षेत्राख्या चापरा महाख्या च । यस्तीर्थकुब्जदा किल, तस्य तदायेति समयविदः ॥

ऋषभाद्यानां तु तथा, सर्वेषामेव मध्यमा ज्ञेया । ससत्यधिरुशतस्य तु, चरमेह महाप्रतिष्ठेति ॥”

आ पयोनो भावार्थ प्रथमना विवेचनमां म्हवाड गयो छे. आ त्रणेष प्रकारनी प्रतिष्ठाओ अनुक्रमे १ व्यक्ति प्रतिष्ठा
२ क्षेत्रप्रतिष्ठा अने ३ महाप्रतिष्ठा आ नामोधी ओलखाती हती, व्यक्ति प्रतिष्ठा १ कनिष्ठा २ क्षेत्र प्रतिष्ठा मध्यमा अने ३
महाप्रतिष्ठा उत्कृष्टा म्हवाती हती, आ कनिष्ठादि सहाओ विधिआश्रित नाहि पण प्रतिमाओनी सख्याने अनुसारे गणाती हती,
वर्तमान कालीन प्रतिष्ठाओमा प्रतिमाओने लेहने नाहि पण उत्सवनी, जनसख्यानी तथा उपजनी दृष्टिए प्रतिष्ठाओ कनिष्ठ
उत्कृष्ट मनाय छे जे यथार्थ नथी

प्रतिष्ठाओने अगे लोककल्पनाओ—

वर्तमान कालीन लोक मानस एतु दनी गद्यु छे के प्रतिष्ठा थया पडी प्रतिष्ठाकारक व्यक्ति अथवा सवनी वा गामनी
उन्नति के अवनति जणाय तो ए प्रतिष्ठाना फलरूपे ज गणाय छे पण ए मान्यता यथार्थ नथी, खरी चात तो ए छे के प्रतिष्ठा
कार्यना प्रारम्भमा थता शुभाशुभ निमिचो ध्यानमा राखना अने जो उपराउपरी प्रतिष्ठा कार्यनी प्रवृत्तिमा अशुभ निमिचो
थता होय तो ते अवसरे प्रतिष्ठा वध राखवी जोडये जेयी अशुभ परिणामनी जवाबदारी प्रतिष्ठा उपर आचे नाहि.

વળા ફેર છે પણ સાધ્ય એક માટે સર્વ સફલ છે. હમ સર્વે ધર્મકૃત્ય માંહિ જાળવું હતાં વલી વિશેષ વીજ પછાત ગુરુપરપરાથી જાળવાં ।”
 ઉપરના ઉલ્લેખથી સ્પષ્ટ થાય છે કે તત્કાલીન પ્રચલિત અષોતરીમાં કરેલ વિકૃતિને અંગે કાંતિસાગરે પોતાનો વચાવ કર્યો
 છે પણ પૂર્વાચાર્ય કૃત સ્થાર પ્રત્યોમાં કે જેનો પ્રમણે આધારરૂપે નિર્દેશ કર્યો છે તે કોઈમાં પણ અષોતરીનું વીજ નથી દટલે આ
 પ્રત્યોનો નામોલ્લેખ નિરર્થક છે અને ગણધરોની સામાચારીમાં વગા ફેર વત્તાવીને તો શ્રી કાંતિસાગરે સિદ્ધાન્ત વિષયક પોતાના
 અજ્ઞાનનો જ પરિચય આપ્યો છે, વલી આ સ્થલે વીજ પછાતોનો નિર્દેશ કરીને લેખક પોતાનું યતિપણું સાચિત કર્યું છે, નહિ તો
 આ પ્રસંગે એ ઉલ્લેખનો કંઈ જ આવશ્યકતા હતી નહિ, વિવેકપ્રવેશ અને અષોતરી સ્નાત્રનો વિધિઓ કે જેના આધારે વિધિકારો
 અજ્ઞાન પ્રતિષ્ઠાઓ અને અષોતરી સ્નાત્ર પૂજાઓ કરાવે છે તે ના સનપમાં કેના હુલાદારા સંકલિત થઈ છે એ વાત આજના
 પ્રતિષ્ઠાચાર્યો તથા વિધિકારો સમજે એવા આશયથી અમારે એ અંગે થોડુંક વિવેચન કરવું પડ્યું છે.

૭-પૂર્વકાલીનપ્રતિષ્ઠાઓ અને પ્રતિષ્ઠાના ફલ વિષે લોકમાનસ
 પ્રતિમા તૈયાર કરાવાતી અને જિનર્થિવ તૈયાર થતું કે દશ દિવસની અંદર જ તેની પ્રતિષ્ઠા થઈને જિનચૈત્ય સાધિષ્ઠાન થઈ

જાતું, સમવાય કે ગૃહસ્થ વ્યક્તિ કોઈ એક શાસનપતિ તીર્થંકર વિશેષની પ્રતિષ્ઠા કરાવતો ત્યારે આસપાસના ગામોમાં પણ
 ભાગ્યે જ તેની જાણ પહોંચતી, પણ તે ક્ષેત્રના ઉત્સર્પિણાદિ ભાવી ચોવીસે તીર્થંકરોની પ્રતિષ્ઠા થતી ત્યારે કંઈક વિશેષ આક-
 ર્ષક થતી અને સંઘસમુદાય એકત્ર થતો અને ડ્યારે મરતાદિ પંદર ક્ષેત્રના સર્વતીર્થંકરોની અર્ધાંત્ર ૧૭૦ જિનની પ્રતિષ્ઠા થતી

अने यतिपेना प्रानलयनो हतो, आ समय दर्मियान प्रतिष्ठाओ, पूजाओ, उद्यापनो अने बीजा जे काह महत्त्वपूर्ण धार्मिक कार्यों यता तेमा विधिकार तरीकेनी मुख्यता, श्रीपूज्योनी अथवा तेमना आज्ञाकारी यतिपेनी रहती, सामग्रीनी ध्विओ तेमना हाथे लखाती अने ते सामग्रीनो उपयोग तेमनी इच्छानुसार यतो, यणो खरो औपयोगयोगी सामान तेमना उपायोगा पदोकी जतो अने पैसा टराने अगे पण यणा गोठाला यता छना तेमने ए विषयमा कोइ पण कह रही शकनु नहि

आवा गोलमालना समयमा विधिओमा सामग्रीगत फेरफारो यणा यह गया, सामाननी यदिओ लखनाराओए यद्यो, सुगधियो, मेवाओ, फल्लो, मिठाइयो अने रोफड द्रव्य गिरयक सलगामा पधेन्छ नयारा कर्णो, सामाननी ते यदिओ पाछरूपी विधि पुस्तकोमा दाखल यह अने ते लिखित पुस्तको उपरयी तेमज ते उपरयी पुस्तक प्रकाशको द्वारा छपायेल पुस्तको उपरयी विधान करावता बिखेल विधिकार गृहस्थोए ते विधिओ तेम ज तेमा लखेल सामग्री प्रमाणे विधिविधान कायनानी प्रवृत्ति पाडी, बीसमी सदीधी आज्ञे एकमीसमी शाब्दीमा चालना मिश्रनविधि-पुस्तकोमा जणायेल सामग्री भेलबाने यथा विधिकारो प्रतिष्ठाओ अने महापूजाओना विधि-विधानो करावे छे, पण आ आधुनिक विधियो केन विधिकारने हावे केमी रीते बिकृत यह छे ए वस्तु जो समजी लेगाय तो उक्त पुस्तकोक सामग्रीविषयक पोतानो आप्रह अन्वय छोडे ज एमा दाका नयी.

अष्टोत्तरी स्तुतानी समाप्तिमा श्री काविसागर लखे छे " इति श्री अष्टोत्तरी स्तुतविधि. । अत्र सामाचारी विद्वेष कोह क्रियान्तर यणा छे ते देखी न्यामोह न करनो इहा श्रद्धाविधि, प्रतिष्ठाकृत्य, जिरण स्तुत, कल्पसामाचारी प्रभृत्य ग्रन्थावलोकन करी युक्ति विधि लख्यो छे, कोह अरिहंत साध्वे क्रियान्तर होए ते साध्व शुभ भाटे सकल छे. गणय मामाचारीमाहि पणि

સ્નાત્ર વિધિઓમાં સ્નાત્રના અભિષેકો થયા પછી પ્રતિમાઓ સાફ કરી પૂજીને ચૈત્યવન્દન કર્યા પછી સ્નાત્ર મળાવી નૈવેદ્ય ઢોક-
વાડું અને વીજીવાર દેવવન્દન કરવાનું વિધાન દાखल થયું, એ ઉપરાંત વીજો પણ સાધારણ વિધિગત ફેરફાર થયો, હતાયે
સ્વર્વની દૃષ્ટિ આમાં વહુ પરિવર્તન થયું નથી.

સં. ૧૮૮૭ પછી આજ સુધીના ૧૨૫ વર્ષોમાં આ પૂજામાં કેટલયે પરિવર્તનો થઈ ગયાં, અષ્ટમંગલની પાટલીનો પાટલો
થયો, વલ્લોમાં ચથેચ્છ હ્રદિ થઈ, રૂપયા નામથી પૂર્વે માત્ર બે ચોલંડા રૂપીયા હતા તેને વદલે આજે રોકડા રૂપયા વધીને ૧૫૦
સુધીની હદે પહોંચ્યા પ્રતિ અભિષેકે ૧ રોકડો રૂપયો મૂકાય તો જ સ્નાત્ર પૂજા સારી થઈ ગણાય.
મઠ-દિક્ષપાલ-અષ્ટમંગલના પાટલાઓ ઉપર રૂપાનાળું મૂકવાનું ચાલુ થયું, વા થવા લાગ્યું, અઢાહિ ઉત્સવ સ્નાત્રને અંગે
અનિવાર્ય થયો.

અઢાહિ મહોત્સવ, જલયાત્રા, કુંચ સ્થાપના, સમરણપાઠ, અરવંદદીપ ધૂપ આદિ એ વધી વસતુઓએ હેઠ્યાં ૧૦૦ વર્ષોમાં અષ્ટો-
તરીનો વિધિમાં પ્રવેશીને આ સ્નાત્રપૂજાને કે જે પૂર્વે સુલ સાધ્ય હતી તે દુઃલસાધ્ય બનાવી દીધી, જે સ્નાત્રપૂજા પૂર્વે થોડા સ્વર્વ
થોડા સમયમાં મળાવી શકાતી હતી તે આજે વળા સ્વર્વ વળા અમે મળાવી શકાય તેવી બની ગઈ છે.
એ વિષયમાં પ્રશ્ન થયો સ્વાભાવિક છે કે લગભગ ૨૫૦ વર્ષોમાં જે પરિવર્તન ન થયું તે હેઠ્યાં ૧૦૦ વર્ષોમાં કેમ થયું ?
અને તે પણ સામગ્રીને જ અંગે ?, હિતિહાસના જાળનારાઓ માટે આનો ઉત્તર આપવો મુશ્કેલ નથી, ઓગળીશમા સૈકાનું અતિતમ
ચરણ અને ત્રીસમી શતાબ્દીનો પૂર્વાર્ધ એ ૭૫ વર્ષનો ગાલો પરિગ્રહધારી અને શિથિલાચારની અતિતમ 'હદે પહોંચેલા ઓપૂજ્યો

દિગ્ગણપત્તે, ચંદનની ટીલિઓ, દેડને, કરાતી, હતી અને સુગંધી દ્રવ્યોથી-પુષ્પોથી પૂજન કરાતું હતું, વસ્ત્રપૂજાની કે વસ્ત્રાછાદનની, મંડ પળ ચર્ચા ન હતી.

નન્યાવર્તનું મત્ર જે પૂર્વે ૨૪ હાથનું અડહ ગણાતું હતું, તેનું પ્રમાણ એકદમ, વધારીને ૨૯૧ હાથનું પહેલ વહેંચાં શ્રીવંશ માનમૂર્તિજીએ જણાવ્યું, એમના દુહનન્યાવર્તનમાં સર્વ મંત્રીને ૨૯૧ અધિકારી દેવ દેવી ગણ હોઈ પ્રત્યેક માટે એક એક હસ્ત વસ્ત્ર ગણી લીધું, એટલે એ પછી ધીરે ધીરે વસ્ત્ર સામગ્રીમાં દુદ્ધિ થયા માઢી, જો કે ગીજા પ્રતિષ્ઠાસ્થપકારોએ એમના ઉક્ત સિદ્ધાન્તને તદ્દપે તો માન્ય ન રૂયો, છતાં વસ્ત્રના સમન્ધમાં તે પછી આચાર્યોએ કદક શરૂઆત જરૂર કરી, દિશાપાલોના પાટલા ઉપર પહેલાં યજ્ઞાન્ગદનનો રિસાલ ન હતો તે એક વસ્ત્ર ઢાકુમની હિમાયત કરીને ચાલ્લ કર્યો, ગ્રંથોનો પાટલો અસ્તિત્વમાં આવ્યો એટલું જ નહિ, તે ઉપર પ્રત્યેક ગ્રંથના વર્ણ પ્રમાણેનું વસ્ત્ર વઢાવવાનો પ્રચાર પણ થયો,

✓ ૬ બેદિ (માટીનાં વર્તનોની વેદિ)યો કે જે માટે પૂર્વે વસ્ત્રની વાત જ ન હતી, તે પદરમાં સોલમાં સૈનાથી પ્રત્યેક ૧૨૧૨ હાથ વસ્ત્રનો અધિકાર મેલવી ચુકી હતી

જલયાત્રાના કુમ્મો નન્યાવર્ત અને જિનપ્રતિમા પાસે સ્થાપન કરાતા, કુમ્મો ઉપર પૂર્વે જવારાના પાત્રો મુકાતા હતા પણ પાછાં લથી જવારાપાત્રોનું સ્થાન નાલિયેર અને રંગીન વસ્ત્રે, ગ્રહણ કર્યું જે આજ પર્યન્ત ચાલ્યું આવે છે

આમ ધીમે ધીમે પ્રતિષ્ઠાવિધિઓમાં વસ્ત્રસામગ્રીએ એક મહત્ત્વનું સ્થાન પ્રાપ્ત કરી લીધું છે અને ગ્રંથો તથા દિશાપાલોના પૂજન માટે નિયત રંગના રેશમી રત્નો જ જોડે, એમ અને પ્રતિષ્ઠાને આવે ત્યારે જ પ્રતિષ્ઠા કે

શાન્તિસ્નાત્ર જેવી ધાર્મિક ક્રિયાઓ થઈ શકે છે.

(૩) ક્રયાળકો—

નિર્વાળકલિકાની સામગ્રી—સૂત્રીમાં ‘ક્રયાળક’નો ઉલ્લેખ નથી, પણ તેમાં ઉલ્લિખિત ‘અષ્ટોત્તરશત માતૃપુટિકા’ જો ક્રયાળક પુટિકા હોય તો નવાઈ નથી, અને જો એમ જ હોય તો એ કહેણું જોડ્યે કે પાદલિપ્તસૂરિના સમય સુધીમાં ૩૬૦ ક્રયાળકો નહિ પણ ૧૦૮ ક્રયાળકો જ મહત્ત્વનાં ગણાતાં હશે અને તેની જ પ્રતિષ્ઠામાં ઉપયોગિતા સ્વીકારાઈ હશે, પછી ધીમે ધીમે ૧૦૮ નું સ્થાન ૩૬૦ ક્રયાળકોએ ગ્રહણ કર્યું હશે અને ૧૦૮ ને વઢલે ૩૬૦ ક્રયાળકોની પુઢિઓ આગલ ધરાવા માંડી હશે. શ્રીચન્દ્રસૂરિજીના સમય પર્યન્ત પ્રત્યેક ક્રયાળકની જુદી જુદી પુઢિઓ વન્ધાતી હતી. જિનમખના સમયમાં વયાં ક્રયાળકોનો એક પુઢો બાંધવાની પ્રઘટ્તિ ચાલુ થઈ ગઈ હતી છતાં જિનપ્રમસૂરિ પોતે ૩૬૦ પુઢિઓ વાંધીને ધરત્રી જોડ્યે એ મતના હતા, પણ તે પછી વયાં ક્રયાળકો મેગાં વાંધી એક પુઢો કરીને પ્રતિમાની આગે મૂકવાનો સાર્વત્રિક પ્રચાર થઈ ગયો હતો જે આજ પર્યન્ત તેજ પ્રમાણે કરાય છે.

(૪) સુદ્રા અર્થાત્ રૂપૈયા પૈસા—

પૂર્વકાલીન પ્રતિષ્ઠાઓમાં અથવા તો સ્નાત્રોમાં રૂપૈયા પૈસાનો સામગ્રી રૂપે ઉપયોગ ન હતો, ઇનામ કે દાનમાં નાણાંને અવકાશ હતો, વાકી પૂજાપામાં તો વાસ, ગંધ, પુષ્પ, ધૂપ આદિને જ સ્થાન મલ્યું હતું, પણ ધીમે ધીમે એ વિધાનોમાં નાણાં એ પણ પ્રવેશ કર્યો. પ્રથમ દોકડે (ત્રાંવાના અહધિયાએ) વિધિમાં પોતાનું સ્થાન જમાવ્યું અને પછી પાછલ રૂપૈયો પણ અંદર ઘુસ્યો,

પ્રથમ એકેક પૂજાના પાટલા ઉપર એક એક રૂપૈયો ચઢાગાગ્યો. ધીરે ધીરે પદ પ્રતિ રૂપાનાણુ જોડ્યે આવો આગ્રહ થવા માંદ્યો અને રૂપૈયો નહિ તો આઠ આના, પાવલી કે છેવટે રૂપાની વે આની તો જોડ્યે જ એમ રહીને વિધિકારોએ તે મૂકાવવા માંડી. બ્રાહ્મણ શાંતિસ્નાન હોય કે અષ્ટોચરી દુહસ્નાન હોય પણ અમિયેક જેટલા રૂપૈયા આગલ પાટ ઉપર મુકાયતો જ પૂજા સારી મળાતી રહેવાય, ભલે તે મૂકાયેલ રૂપૈયાનુ ગમે તે ગાય, પૂજારી (ગોંડી) લે, ઉપદેશક સાથુ અથવા યતિ લે કે પછી તે ખંડારમા જાય, વિધિકારોએ તો પોતાની રુઢિ ચાલુ જ રાખ્યો !

(૫) મેવો અથવા મૂકા ફલો—

નિર્વાણફલિકામા પ્રતિષ્ઠાની સામગ્રીમા મેવા અથવા દુકા ફલોનુ વિધાન નથી, નાલિયેરને ફલ રૂપે અને સોપારીને તરોલના અગ તરીકે ગણી લેવામા આવે તો તેમાં મેવાની કોડ પણ ચીજ લીધી દષ્ટિગોચર થતી નથી. જ્યારે તે પછીના દરેક પ્રતિષ્ઠારૂપમાં મેવો અથવા મૂકા ફલો પ્રતિષ્ઠાવિધિના એક અગરૂપે રુઢ થઈ ગયા છે.

(૬) નૈવેદ્ય—

ગ્રીની અનેક સામગ્રીઓની જેમ નિર્વાણફલિકા પછીના ફલ્યોમા નૈવેદ્ય સામગ્રીની પણ ક્રમે કરીને ઘણી જ વૃદ્ધિ થઈ છે, નિર્વાણફલિકામા પચાન્ન તરીકે ૧—પાયસ દૂધપાક, ૨ ગુહાપિંડ (ગોલના પુહલા) ૩ કુસરા (ચીચડી) ૪ દધ્યોદન (દહિનો કરવો) ૫ મુશ્મારિકા (સોહાલી—સાફલી) ૬ શાલ્યોદન (શાલના તાર્દલા) ૭ સિદ્ધિપિંડક (ધીમા તરેલી પિંડલી—મુઠિયા) આ સાત નામો આવે છે અને એ નૈવેદ્ય પણ નન્યાર્ચના પાટલા આગલ મૂકવાના છે, જિન પ્રતિમા આગલ નૈવેદ્ય

ચઢાવવાનો તેમાં ક્યાંઈ ઉલ્લેખ નથી, પરંતુ એ પછીના પ્રત્યેક પ્રતિષ્ઠાકલ્પમાં ઉક્ત નંધાવર્તના નૈવેદ્ય ઉપરાન્ત પ્રતિમા આગલ મૂકવાના ૨૫ કાકરિયા (લાહવા, જેનું બીજું પ્રાચીન નામ ‘મોરિંડા’ પણ હતું), શ્વાજાં, ઘેબર, સાટા, ઠોર, મરકી, પેંડા આદિ અનેક પક્વાનો વિધિમાં અનિવાર્ય થઈ પડ્યાં છે. એ સિવાય ગ્રહ દ્વિશાપાલોના પૂજનમાં વપરાતાં નૈવેદ્ય તો જુદાં જ, ચૂરમાના લાહવા, તલના લાહવા, અહદના લાહવા, ઉપરાંત મગની દાલના, ધાળીના, ફુલીના, મોતીયા, ઘેસીદલના લાહવા અને બીજાં કેટલાંયે આવાં પક્વાનો તૈયાર થાય ત્યારે જ ગ્રહો અને દિક્ષપાલોનું પૂજન થઈ શકે. અષ્ટમંગલનો પાટલો જે અક્ષ-તથા માંગલિક ૮ આકારો આલેખવા માટે પ્રારંભમાં હપયોગમાં લેવાતો હતો તે ઉપર પણ અજે અક્ષતો ઉપરાન્ત ફૂલ, ફૂલ, નાળાં અને વલ્લ ચઢે છે, અને એ વધું વિધિકારો એવી અદાથી કરાવે છે કે જાણે એમ કર્યા સિવાય વિધિ અપૂર્ણ જ રહી જતી હોય !.

(૭) અંજન—

પાદલિપદ્ધરિજીએ તથા તે પછીના ‘ આચારવિધિ ’ આદિના કર્તાઓએ ‘અંજન’ તરીકે કેવલ ‘મધુદૃત’નો જ ઉપયોગ કરવા જણાવ્યું છે, પણ તે પછીના પ્રતિષ્ઠાકલ્પકારોએ નેત્રોન્મીલન માટે અનેક પદાર્થોનો ઉપયોગ કરવા માંડ્યો, કોઈએ કાલો સરમો, સાકર અને ઘી, કોઈએ રતો સરમો સાકર અને ઘી, કોઈએ આમાં વરાસ વધાર્યો તો કોઈએ સરમો, સાકર, વરાસ, કસ્તૂરી, મોતી, પ્રવાલાં, સોનું અને ચાંદી આદિનો વધારો કરી નેત્રાંજન તૈયાર કરવાનું વિધાન કરીને—

“ રૂપ્યકચૌલકસ્થેન, શુદ્ધેન મધુસ પિષા । નયનોન્મીલનં કુર્યાત્, સૂરિઃ સ્વર્ણજાલાકયા ॥૧॥ ”

આ વિધાનમાં આમૂલ-ચૂલ પરિવર્તન કરી નાખ્યું છે !.

(૯) પ્રકીર્ણક—

ઉપર અમોષે જે કેટલાક ઉદાહરણો આપ્યા છે તે વિશેષ મહત્ત્વના છે, ચાકી સાધારણ પરિવર્તનો તો દટલા વધા થયા છે કે જેનો ગણના કરતો પણ કઠિન છે. પ્રાચીન પ્રતિષ્ઠાઓમાં શું નેં હતું અને પાંછલથી વિધિમાં શું દાખલ થયું એ જણાવવાને ઉપર કેટલાક ઉદાહરણો આપ્યા છે, ઈથી વિપરીત પૂર્વે શું હતું અને અંતે વિધિમાં શું નથી આ વિષયના કેટલાક દાખલા આગેના પ્રકરણમાં જોવાશે.

વિધાનમાર્થો નિકલો ગયેલી વસ્તુઓ—

જેમ વિધાનમાં ઘણી વસ્તુઓ નથી દાખલ થઈ છે, તેમ થોડીક વસ્તુઓ જે પ્રાચીન વિધાનોમાં હતી તે નવ્ય પ્રતિષ્ઠા-વિનિઓમાથી અદૃશ્ય પણ થઈ છે. એ વિષયના કેટલાક ઉદાહરણો નીચે પ્રમાણે છે:—

- (૧) નિર્ગણકાલિકામાં ચલિની સાથે કદમૂલના ગ્રહણનો જે ગણ ચાર ઉછેલ થયેલ છે.
- (૨) નિર્ગણકાલિકાની ફલસૂચીમાં 'ગેર' તથા 'દુન્તાક'ની પ્રથમ ફલ તરીકે ગણના થયેલી છે.
- (૩) નિર્ગણકાલિકામાં 'હર્ગામુત્ર' તથા 'લોહમુદ્રિકા'નો ઉપરુણ તરીકે સ્વીકાર થયેલ છે, પરંતુ એ પછીના કોઈ પણ પ્રતિષ્ઠાસ્વપ્નામાં સામગ્રીમાં ઉપર્યુક્ત પદાર્થોની પરિગણના થઈ નથી.
- (૪) નિર્ગણકાલિકામાં એક સ્થપતિનો અભિષેક માનેલો છે, સ્થપતિ (ચિલ્પી) પ્રથમ એક કલશ વડે પ્રતિમાનો-અભિષેક કરી લેતો તે પછી ત્રીજા ૪ સ્નાત્રકારો અભિષેક કરતા, આ વિધિનો શ્રીજિનમમમ્મરિજીએ સ્વીકાર પણ કર્યો છે, હતા ત્રીજા કોડ પણ કલ્પકારે ૮ વિધિનું સમર્થન કર્યું જણાતું નથી.

(૫) નિર્ધાનકલિકામાં નન્દ્યાવર્ત ૭ દૃત્તોથી વનાવી તેના પ્રથમ વલયના મધ્ય ભાગે અરિહંત, પૂર્વે સિદ્ધ, દક્ષિણે આચાર્ય, પશ્ચિમે ઉપાધ્યાય, ઉત્તરે સર્વ સાધુપદ્મ અને આગેવાન ૪ કોણોમાં અનુક્રમે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને મુક્તિ વિદ્યાનું આલેખન અને પૂજન કરવાનું વિધાન છે, પણ વીજા પ્રતિષ્ઠાકલ્પકારોણ પ્રથમ વલયમાં નન્દ્યાવર્ત અને એને ફરતા આઠ દિશા ભાગોમાં અનુક્રમે ૧ અરિહંત ૨ સિદ્ધ ૩ આચાર્ય ૪ ઉપાધ્યાય ૫ મર્વસાધુ ૬ દર્શન ૭ જ્ઞાન ૮ ચારિત્ર એ આઠનું સ્થાપન પૂજન કરવાનો આદેશ કર્યો છે, શુચિ નિધાને છોડી દીધી છે.

(૬) પૂર્વે સ્થિર પ્રતિષ્ઠામાં પ્રતિમા નીચે પંચધાતુક સ્થાપન કરાતું હતું જેમાં લોહધાતુનો પણ સમાવેશ થતો હતો, પણ પાછલના પ્રતિષ્ઠાકલ્પકારોણ પંચધાતુકનું સ્થાપન પંચરત્નને આપ્યું કે જેમાં સોનું રૂપું ત્રાંચું પ્રવાલ અને માંતી હોય છે. લોહ હોતું નથી.

(૭) પૂર્વે ચૌદમા સૈકા સુધી ચર પ્રતિષ્ઠામાં નન્દ્યાવર્ત પૂજીને તે ઉપર પ્રતિષ્ઠાપ્ય જિનમતિમા સ્થાપન કરાતી હતી, પછીના શોહાક સમય સુધી કોઈ પ્રતિમા સ્થાપન કરતા અને કોઈ તેનું ચિન્તન માત્ર કરીને સ્થાપના માની લેતા હતા, ધીમે ધીમે તે પ્રવૃત્તિ પણ વંધ પડી. આજ કાલ નન્દ્યાવર્તના પાટલા ઉપર પ્રતિમાનું સ્થાપન કે ચિન્તન કંઈ પણ થતું નથી. માત્ર તે ઉપર નન્દ્યાવર્તનો ચિત્રિત પટ મૂકીને તેનું પૂજન કરી નન્દ્યાવર્ત પૂજ્યું માની લેવામાં આવે છે.

(૮) પૂર્વે પ્રતિષ્ઠાચાર્ય, ઇન્દ્ર અથવા મુખ્ય સ્નાત્રકાર અને શ્વાસ પ્રતિષ્ઠામાં ભાગ લેનારાઓ, પ્રતિષ્ઠાને દિવસે ઉપવાસ કરતા હતા, પણ આજે કોઈ પણ ઉપવાસ કરતું હોય તેનું જાણવામાં નથી.

(૯) પૂર્વે પ્રતિષ્ઠિત ચિમ્બનુ રુઠ્ઠન ત્રીજે પાંચમે કે સાતમે શુભ દિવસે છોદાતુ હતુ અને તે પળ વિધિપૂર્વક જ, ઘૃહસ્નાત્ર અથવા અષ્ટોત્તર શત અભિષેક તે દિવસે કરુણ-મોચન પહેલા કરતા હતા અને છોદતા પહેલા જિનઘલિ અને ભૂતઘલિપૂર્વક ચેત્યવદન કરી કાયોત્સર્ગ કરતા હતા, જેમા ઢેછો કાયોત્સર્ગ પ્રતિષ્ઠાદેવતા વિસર્જનાર્થે કરાતો હતો, તે પછી સૌભાગ્યમત્ર ન્યાસપૂર્વક રુઠ્ઠન છોડી સૌભાગ્યવતી સ્ત્રીના હાથમા અથવા પોતાના પ્રિયજનના હાથમા અપાતું હતુ, જરૂરી કારણે આ વિધાન પ્રતિષ્ઠાના દિવસે પણ કરી લેયાતુ હતુ, પણ આજે તો આ વિધિ તરફ વિધિકારો જોતા પણ નથી ! શાત્તિસ્નાત્ર કે અષ્ટોત્તરી-સ્નાત્ર કરીને વિધિકારો પોતાને ઠેકાણે પહોંચવાનો જ તૈયારીમાં લાગે છે, જાણે કે રુઠ્ઠનમોચનને વિધિમા સ્થાન જ નથી !

૩ વર્તમાન સમયમા ઉપલબ્ધ થતા પ્રતિષ્ઠાકલ્પો—

આજે આપણામા પ્રતિષ્ઠાકલ્પો કેટલા વિધમાન હશે એ નિશ્ચિત રૂપે કહેતુ શક્ય નથી, ઘણાક પ્રતિષ્ઠાકલ્પો-સામાચારો ગ્રન્થોમા, ઉપદેશગ્રન્થોમા અને કથાગ્રન્થોમા તે તે ગ્રન્થના એક પ્રકરણ તરીકે લેવાયેલા ઉપલબ્ધ થાય છે, ત્યારે કેટલાક પોતાના નામથી પણ સ્વત્ર અસ્તિત્વ ધરાવે છે, આ ચલતે અમારી સામે ૮ પ્રતિષ્ઠાકલ્પો રહેલા છે, જેમાના ૩ સામાચારીના એક ભાગરૂપે અને ૫ સ્વત્ર ગ્રન્થરૂપે ગણી શકાય. આ તથા કલ્પોને અમો કાલાનુસાર નરર આપીને અનુક્રમે પરિચય કરાવીશુ

(૧) આજે આપણા શ્વેતામ્બર સપ્રદાયમા સર્વથી પ્રાચીન પ્રતિષ્ઠા પદ્ધતિ શ્રોપાદલિપ્તધરિજીકૃત 'નિર્વાણકલ્પિકા' છે, યદ્યપિ આમા ઉદ્ભૂત માકુત ગાથાગ્નઢ પદ્ધતિ કે જેનો ગ્રંથકારે 'આગમ' કહીને પોતાની પદ્ધતિમા સમાવેશ કર્યો છે, નિર્વાણ

कलिका करतां ये घणी जुनी छे, छतां अमो एने निर्वाणकलिकाना मूल तरीके ज गणी लइये छीये, कारण के ए प्राकृत-पद्धतिना प्रारंभ के समाप्तिनो एमां उल्लेख नथी, तेमज ए उपरना मंत्रभागनो पण पत्तो नथी.

‘निर्वाण कलिका’ना निर्माण समयने अंगे निश्चितरूपे कहहुं शक्य नथी, छतां ए कहेवामां बांधो पण नथी के ए ग्रन्थनी रचना चैत्यवासनी प्रवृत्ति थया पछीनी छे, एटले विक्रमना पांचमा सैकानी आसपासना समयमां ए पद्धतिनी रचना भइ हशे, एना अंतरंग निरूपणथी पण एज समयनुं अनुमान भइ शके छे.

(२) अमारो पासेना प्रतिष्ठाकल्पोमां निर्वाणकलिका पछीनो नंबर श्रीचन्द्रमूरिकृत प्रतिष्ठापद्धतिने फाले जाय छे, आ प्रतिष्ठाविधि सुवोध्या सामाचारीना अंतमां छपायेल छे, प्रक्षिप्त छतां ये आपणी बीजी पद्धतिओ करतां आ मौलिक अने प्राचीन छे, आनुं निर्माण विक्रमना वारमा सैकामां थयुं निश्चितपणे कही शकाय:

(३) आचार्य जिनप्रभमूरिकृत ‘विधिमार्ग प्रया’ नामक ‘सामाचारी’मां आपेल ‘प्रतिष्ठाविधि’ नामक ‘प्रतिष्ठा-पद्धति’ श्रीचन्द्रमूरिनी प्रतिष्ठापद्धतिने अनुसरनारी छे, छतां कोई कोई विषयमां ए जुदी पडे छे, आनी रचना संवत् १३६३ मा वर्षमां थयेली छे.

(४) ए पछीनी पद्धति श्रीवर्धमानमूरिकृत आचारदिनकरान्तर्गत ‘प्रतिष्ठाविधि’ छे, आनो रचना समय विक्रमनो पंदरमो सैको छे, आपणी प्रतिष्ठा विधिओमां सोथी अधिक विस्तृत अने चैत्यवासियो अने भट्टारकोनो भरपूर असरवाली ए पद्धति छे.

(૫) તર્વાગ્રગુણરત્નમ્વરિ સદ્ધર્મિત 'પ્રતિષ્ઠાકલ્પ' પળ પદરમા સંકાના ઉત્તરાર્ધની કૃતિ છે, ઇ ઘણી જ શુદ્ધ અને સરલ મંત્રકૃતમાં લખાયેલી અમારી પાસેનો સર્વ પ્રતિષ્ઠાવિધિઓમા સારી અને સુગમ છે

(૬) વિશાચરાજગિયકૃત 'પ્રતિષ્ઠાકલ્પ' કે જેનું નિર્માણ પળ પદરમા સંકાના અન્તમા અથવા તો સાંભમાં સંકાના પ્રારંભમા થયેલું છે, એનો પ્રાચીન પ્રતિ ઝમારી પાસે છે, ઇ કલ્પ પળ શુદ્ધ પ્રાપ્ય છે

(૭) કતાના નામ વગરનો ડતા શ્રોજિનમ્બમ્વરિજીને ઝનુસરનારો ઝા પ્રતિષ્ઠાકલ્પ કોડ સ્વતરંગગ્ઝીય વિદ્વાનના હોય પઢિમાંગાલી લિપિમા લખાયેલો છે, રવના કે લેલ્લવસંચયો સંવત્ મિતિ ઇમાં નથી છતાં ઝાપા અને લિપિ ડપરથી ઇ સાંભમાં સંકાના અન્ત ઝાંગમાં અથવા સત્તરમા સંકાના પ્રારંભમા રનેલો લાગે છે

(૮) ડધાચાય સરુલ્લચંદ્રી ગણિકૃત 'પ્રતિષ્ઠાકલ્પ' કે જે ઝાલકાલેના વિધિકારોમાં ઝધિક પ્રસિદ્ધ અને પ્રચલિત છે, પંદરલુ જ નહિ પળ ડાંચાર ડિનકરની પ્રતિષ્ઠા વિગિને વાદ કરતા ઘીઝી ઝધી વિધિઓ કરતા ઇ ઝધિક ડિસ્તૃત છે, ઝા કલ્પનો રવનાકાલ સત્તરમા સંકાનો મધ્યમાગ છે, ઝમારી પાસેનાં ૮ પ્રતિષ્ઠાકલ્પો પૈકો સી ઝી શુદ્ધ ૫ મો અને અશુદ્ધ ઝા ઝાઠમો પ્રતિષ્ઠાકલ્પ છે, ઇ ઘી ૫ મુધીના પ્રતિષ્ઠાકલ્પો શુદ્ધ મસ્કૃત ઝાપામાં રવાયેલ છે, ડ્યારે ૬૦૭૮ ઝા ઝળ પ્રતિ ષ્ઠાકલ્પો સંસ્કૃત તેમ જ પ્રાચીન લોકઝાપામા લખાયેલ છે. ડરેકનો મત્ર ઝાગ સસ્કૃત અને સ્વચિત્ પ્રાકૃતમા છે, અને ઢરીન્ત પ્રાપ્ય ઝાપામાં લખેલો છે, કેલ્પ ૬૮૩ ની ડકીકૃત પળ સ્વચિત્ સંસ્કૃતમાં ઝળાવેલી છે

ઝાટનો કલ્પોનાં પરિચય ઝરાબ્યાં પઝી હવે ઝા ગ્રન્થોના આધારમ્બૂત ગ્રન્થોને ઝગે વિચાર કરીયે.

૪-પ્રસ્તુત પ્રતિષ્ઠાકલ્પોનો મૂલાધાર—

ઉપર્યુક્ત ૮ કલ્પો પૈકી કયો કલ્પ કયા મૂલગ્રન્થ અથવા કલ્પગ્રન્થને આધારે વન્યો છે અથવા કયા કલ્પને અનુસરે છે એ વિષે વિચાર કરવો આવશ્યક છે.

અસારી પાસેના કલ્પોમાં પાંચ પ્રકારની પ્રતિષ્ઠાવિષયક ત્રિધિ પરમ્પરા તરી આવે છે, નંબર ૨।૩।૭ ની ત્રિધિ એક વીજાના ત્રિધિનું અનુસરણ કરે છે. નંબર ૫।૬ આ વે કલ્પો ઘણે માગે એક વીજાને અનુસરે છે, જ્યારે ૧।૪।૮ આ ત્રણ કલ્પોની ત્રિધિ કોઈ પણ વીજા પ્રતિષ્ઠા કલ્પની ત્રિધિથી સંબંધિત મળતી આવતી નથી.

નં. ૧ નો કલ્પ પ્રાચીન હોઈ વીજા કલ્પોથી ઘણી વાતોમાં જુદો પડે છે, જલયાત્રાની ત્રિધિ તેમ જ અભિષેકની ત્રિધિ આમાં આપી નથી, યદ્યપિ અભિષેકની સર્વસામગ્રી એમાં લખી દીધી છે.

આ કલ્પમાં પ્રતિષ્ઠાના ક્રિયાંગોમાં વિશેષ મહત્ત્વની વસ્તુ ‘નન્દ્યાવર્ત’નું પૂજન છે, નન્દ્યાવર્તના પૂજન પછી આમાં સીંચું જ પ્રતિષ્ઠા વિધાન છે, દિક્પાલો તેમજ ગ્રહોનું પૂજન કે સ્થાપન આમાં સ્વતંત્ર રીતે આવશ્યક ગણ્યું નથી, નન્દ્યાવર્તમાં જ એ વધાનો સમાવેશ કરીને પ્રતિષ્ઠાવિધિને અલ્પ વ્યય અને અલ્પ કટ્ઠસાધ્ય કરી દીધી છે.

નિર્વાણકલિકાની પ્રતિષ્ઠાવિધિ કેટલેક અંશે દિગમ્બરીય પ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિયોને મળતી આવે છે, કદાચિત્ દિગમ્બરાચાર્યોના પ્રતિષ્ઠાકલ્પોનું ઉદ્ગમ સ્થાન પણ આ પ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિ જ હોય તો આશ્ચર્ય જેવું નથી, દિગમ્બરોના અનેક ગ્રન્થો શ્વેતામ્બર સંપ્રદાયે માન્ય મિદ્ધાન્તોના આધારે વન્યા છે, તે પ્રમાણે આમાં પણ બનવું વિશેષ સંભવિત છે.

પ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિ 'મહાપ્રતિષ્ઠાકલ્પો'ની અપેક્ષા ઘંઘી જ ન્હાની છે, તેથી આર્યનન્દિશંકર, ચંદ્રનન્દી ઇન્દ્રનન્દિ અને શ્રીવજ્રસ્વામિ-
કથિત પ્રતિષ્ઠાકલ્પો देखीने आ सविस्तर (प्रतिष्ठापद्धति) लखाय' છે.
ઉપરના વાક્યોમાં શ્રીવર્ધમાનસુરિજીએ જેમનો નામનિર્દેશ કર્યો છે તે આર્યનન્દિશંકર અને ચંદ્રનન્દીનાં નામો આપણી
પરંપરાને મલતી નથી, પણ દિગમ્બર મહારક્ષોનાં નામ હોય તેમ લાગે છે. 'ઇન્દ્રનન્દી' દિગમ્બર તથા શ્વેતામ્બર-બંને પરંપરા-
ઓમાં થયા છે, પરંતુ શ્વેતામ્બર ઇન્દ્રનન્દી શ્રીવર્ધમાનસુરિજીથી પરવર્તી હોઈ આ પ્રતિષ્ઠાકલ્પકાર દિગમ્બર ઇન્દ્રનન્દી જ
હોવાનો વિશેષ સંભવ છે.

શ્રીવજ્રસ્વામી શ્વેતામ્બર સંઘમાં એક મહાન્ પ્રમાણક થઈ ગયા છે, છતાં એમના પ્રતિષ્ઠાકલ્પ વિષે આપણે કંઈ જાણતા
નથી, એમ જણાય છે કે પ્રાચીનતમ પ્રાકૃત પ્રતિષ્ઠાકલ્પનં જ આચારદિનકરકારે શ્રીવજ્રસામિકૃત માની લીધો છે કે જેને
શ્રીપાદલિપ્તસુરિજીએ પોતાની પ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિમાં 'આગમ'ના નામથી હલ્લેલ્યો છે.

ગમે તેમ હોય પણ શ્રીવર્ધમાનસુરિજીની પાસે શ્વેતામ્બર તથા દિગમ્બર બંને ગંપદાયોની નિસ્તૃત પ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિઓ હતી
કે જેઓનું તેમણે અનુકરણ જ નહિ, ખૂબ ઉપજીવન પણ કર્યું છે, આચાર-દિનકરમાં એમણે આપેલી પ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિમાં-સારા
કરીને 'નન્દ્યાવર્તપૂજા' અને 'મહાપૂજા' ના પ્રકરણોમાં જે ગંભીર અને વિદ્વત્પૂર્ણ કાવ્યોની છંદા દૃષ્ટિમોચર થાય છે તે વસ્તુ
શ્રીવર્ધમાનસુરિજીની પોતાની નહિ પણ તેમના પુરોગામી પ્રતિષ્ઠાકલ્પકારોની છે.

વર્ધમાનસુરિએ શ્વેતામ્બર પ્રતિષ્ઠાકલ્પો અપરાન્ત દિગમ્બરીય પ્રતિષ્ઠાકલ્પોનો પણ પોતાની ત્રિયિમાં ઉપયોગ કર્યો હતો એ

વાતમા એમણે વાપરેલા 'જૈનવિપ્ર' 'હુછુક' આદિ શબ્દો માણી રૂપે ગણી ગયાય, હતા એ પણ સ્વરુ છે કે જે વસ્તુ શ્વેતા-મયરીય પ્રતિષ્ઠા રૂપોમા સુદૃઢ જ ન હતી તે વસ્તુ એમણે ડિગમ્બરો પાસેથી લીધો નથી, નવ્યાર્પના પૂજનને પ્રાચીન શ્વેતા મયરાચાર્યોએ પ્રતિષ્ઠાનુ પ્રધાન અંગ ગણીને તેનું વિસ્તૃત વિધાન કર્યું છે, આથી વર્ધમાનસૂરિજીએ પણ એના પૂજનનું સવિસ્તર વર્ણન આપ્યું છે. પણ કલ્યાણક ત્રિધિના પ્રસંગો કે જેનું પહેલાના કોઈ પણ શ્વેતામ્બર સમદાયના પ્રતિષ્ઠા કલ્પમા ગર્જન કે વિધાન ન હતું તે એમણે પણ આ ડિગમ્બર સમદાયની પરમ્પરાગત રસ્તુંને યોતાની પ્રતિષ્ઠાવિધિમા સ્થાન આપ્યું નથી.

નં ૫૧૬ ના પ્રતિષ્ઠાકલ્પોનો આધાર ગ્રન્થ તો શ્રોચન્દ્રસૂરિની ત્રિતિષ્ઠાપદ્ધતિ જ છે પણ આ કલ્પોમા શ્રીચદ્રસૂરિની પ્રતિષ્ઠા પદ્ધતિનું પરિમાર્જન થયેલું છે, એ પહેલાની પદ્ધતિયોમા પ્રતિષ્ઠાકારક આચાર્યને મુવર્ણસુદ્રિકા અને મુવર્ણરુક્ષ ગરણ કરવાનું વિધાન છે, પણ આ પ્રતિષ્ઠાકલ્પકારોએ એ રસ્તું ડહાડી દીધી છે, એ સિવાય બીજી પણ કેટલીક સામ્ય પ્રવૃત્તિઓ જે પૂર્વે પ્રતિષ્ઠાચાર્યના હાથે થતી હતી તે એમણે પ્રામરુના હાથે કરવાનું વિધાન કર્યું છે. પરિણામ મ્બરૂપ આ કલ્પોમા ગુરુ અને શ્રાવકે કરાના કાર્યો ગ્રહેવાડા ગયા છે. આ કે કલ્પો તપામન્ડની નિરવગ્ય સામાચારીને અનુરૂપ બનાવી દેવામા આવ્યા છે, હતા ત્રિધિવિધાનોમા મહરુનો ભેદ પાંડો નથી એ સુધી યવા જોડું છે.

નમર ૭ ના પ્રતિષ્ઠાકલ્પનો પ્રાધાર ગ્રન્થ શ્રી જિનમ્બસૂરિજીની પ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિ છે, એમ ઉતાવે આ રૂપકારે કેટલીક વાતો હુલાસાર્થક ભરી છે કે જે પ્રમાણે એના પ્રાધારગ્રન્થમા નથી, એ કલ્પના ભેરુકે પણ કેટલીક સામ્ય પ્રવૃત્તિઓ પ્રતિષ્ઠા-ચાર્યને વડેલે સ્નાત્રકાર પ્રામરુના હાથે કરવાનું વિધાન કર્યું છે, હતા આમાના કેટલાક વિધાનો નં ૫૧૬ ના વિધાનોથી ભિન્ન છે.

નંબર ૮ નો પ્રતિષ્ઠાકલ્પ જે ઉપાધ્યાય શ્રી સકલચંદ્રજીની કૃતિ ગણાય છે, એનો આધાર એના કર્તાએ ગ્રન્થની સમાપ્તિમાં નીચે પ્રમાણે સૂચવ્યો છે—

“ઈતિ શ્રીભદ્રવાહુસ્વામિના વિદ્યાપ્રવાદપૂર્વાત્ પ્રતિષ્ઠાકલ્પોદ્ભૂતઃ । તન્મધ્યાલ્લગચ્ચન્દ્રસૂરીધરેણ ચત્પ્રતિષ્ઠાકલ્પોદ્ભૂતઃ તત્ત એવ પ્રતિષ્ઠાકલ્પઃ સુચિહિતવાચક શ્રી સકલચન્દ્રગણિના મટ્ટારક શ્રી હરિભદ્રસૂરિકૃત પ્રતિષ્ઠાકલ્પ-હેમાચાર્યકૃત પ્રતિષ્ઠાકલ્પ-શ્યામાચાર્યકૃત પ્રતિષ્ઠાકલ્પ-શ્રી ગુણરત્નાકરસૂરિકૃત પ્રતિષ્ઠાકલ્પ એભિઃ પ્રતિષ્ઠાકલ્પૈઃ સહ સંયોજિતઃ સંશોધિતશ્ચ મ । શ્રીવિજયદાનસૂરીશ્વરાત્રે ।”

ઉક્ત સમાપ્તિલેખનો તાત્પર્યાર્થ એ છે કે ‘શ્રીભદ્રવાહુસ્વામીએ વિદ્યાપ્રવાદપૂર્વમાંથી પ્રતિષ્ઠાકલ્પ ઉદ્ધર્યો, તેમાંથી શ્રીજગ-ચન્દ્રસૂરીશ્વરજીએ પ્રતિષ્ઠાકલ્પનો ઉદ્ધાર કર્યો અને તેમાંથી આ પ્રતિષ્ઠાકલ્પ સુચિહિત ઉપાધ્યાય શ્રી સકલચન્દ્રજી ગણિએ બનાવીને પૂજ્ય શ્રીહરિભદ્રસૂરિ-હેમાચાર્ય-શ્યામાચાર્ય-ગુણરત્નાકરસૂરિકૃત પ્રતિષ્ઠાકલ્પોની સાથે મેલવીને શ્રીવિજયદાન-સૂરિજીની સામે સુધાર્યો છે.’

પ્રસ્તુત પ્રતિષ્ઠાકલ્પ ઉપાધ્યાય શ્રીસકલચન્દ્રજીની જ કૃતિ છે અથવા તો કોઈએ એમના નામે ચઢાવી દીધેલી કોઈ અર્વાચીન ક્રૂટ કૃતિ છે એ શંકા શ્વેરેશ્વર સમાધાન માંગે છે.

ઉપર આપેલ સમાપ્તિલેખની અશુદ્ધિઓ અને પ્રવાસિતનો અમાવ જોતાં એ ગ્રન્થ સકલચન્દ્રજીની કૃતિ હોવા વિષે જ અમને તો શંકા છે, છતાં પ્રચલિત પ્રણાલિકાને અનુસરીને એને શ્રીસકલચંદ્રજીની કૃતિ માની લઈએ તોયે આ વર્તમાનરૂપમાં તો

ઉપાધ્યાય શ્રાસકલચન્દ્રજીની કૃતિ ન જ હોઈ શકે. કારણ કે આમહ કેટલીક અક્ષમ્ય થૂલો નજરે પડે છે અને एना કેટલાક ત્રિયયો અસ્તવ્યમ્ન થઈ ગયેલા જણાય છે, ઉદાહરણો—

(૧) ઘઠા પ્રતિષ્ઠારૂપોમા પાચશુ સ્નાત્ર (અભિષેક) પચગવ્યનુ આવે છે જ્યારે આમા પચગવ્યને નવમા નમ્બરે મૂક્યું છે, અને તેના ઉપાદાનોમા પળ પરિવર્તન કરી નાશ્યુ છે, ઘઠા રૂપકારો ગાયનુ જળ, મૂત્ર, દૂધ, દહિ અને ઘૃત આ પાચને ‘પચગવ્ય’ તરીકે જણાવે છે ત્યારે આ રૂપમા દૂધ, દહિ, માલણ, ઘૃત અને છાશ એ પાચનુ સમુદિત્ નામ ‘પચગવ્ય’ આપ્યુ છે, જે ગાસ્તવિક નથી, માલણ ને ઘ્રી તેમજ દહિ અને છાસ એ વસ્તુઓ કહ મિત્ર મિત્ર નથી પણ એક જ ચીજના અવસ્થાપરક બે મિત્ર નામો છે, અને આ રીતે શ્વરં જોતા ‘પચગવ્ય’ના નામથી ‘ત્રિગવ્ય’ જ બને છે અને ‘ત્રિગવ્ય’નો જ અભિષેક થાય છે, જ્યારે કે પ્રત્યેક પ્રતિષ્ઠારૂપકારે ‘પચગવ્ય’ નો અભિષેક કરવાનુ વિધાન રૂઢું છે.

(૨) પચગવ્યને આગેને માટે રાહી આ રૂપમા પાચમા સ્નાત્ર તરીકે ‘સર્વોપધિ’નો અભિષેક રાખ્યો છે અને છઠ્ઠો ‘મૂલિકા’ના સ્નાત્રને સદત્તર જ કાઢી નાલી તેના સ્થાને ‘પ્રથમાદક વર્ગનું સ્નાત્ર ગોઠવ્યું છે, જતા નયાઈ તો એ છે કે મૂલિકાસ્નાત્ર શ્વતે ગોલાતું પથ જ આ સ્નાત્રના પાઠરૂપે પહેલા આપ્યુ છે અને પછી નવુ પણ આપ્યુ છે, વીજા, પથમા પણ ‘પ્રથમાદકર્ગ’મા આવતા ‘ત્રીરણિમૂલ’ને સ્થાને ‘હીરણીમૂલ’ શબ્દ લખીને શ્વરે જ અર્થનો અનર્થ કર્યો છે !.

(૩) આઠમો અભિષેક મર્મ પ્રતિષ્ઠારૂપોમા ‘પ્રથમાદક’નો છે જ્યારે एमा તે ‘સર્વોપધિ’નો લખ્યો છે, અને एना પાઠમા ગીલા ‘અદકર્ગ’નો શ્લોક ઘડ લીધો છે જે અપ્રાસંગિક છે

(૪) આ કલ્પમાં નવમો અભિષેક 'પંચગવ્ય'નો અને દશમો 'સુગંધોપધિ'નો રાલ્યો છે, પણ વીજા સર્વમાં નવમો અને દશમો અભિષેક અનુક્રમે 'દ્વિતીયાષ્ટકર્મ' અને 'સર્વોપધિ'નો છે. વીજા કલ્પો કરતાં આમાં સર્વોપધિનાં દ્રવ્યો પણ વર્ણો અને કેટલાયે જુદી જાતનાં લીધાં છે.

વીજા પ્રતિષ્ઠાકલ્પોના 'સર્વોપધિ' મનાવનો પાટ આમાં 'સુગંધોપધિ' નામનો એક નવો અભિષેક કલ્પીને તેમાં આપ્યો છે અને એક શ્લોક નવો લખ્યો છે,

દશ પચીના આના અભિષેકો વીજા કલ્પોના અભિષેકોની સાથે મલતા થઈ જાય છે, છતાં એક વે સ્વલે થોડોક ફરક તો છે જ.

(૫) વીજા ઘળા સુરા પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમાં અઢાર અભિષેકને અને શુદ્ધ જલના ૧૦૮ કલ્પોથી અભિષેક કરવાનું વિધાન છે. નં. ૫ ના પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમાં દૂધ, દહિ, ઘી, રોલડીસ (સ્વાંડ) અને સર્વોપધિનું સ્નાન અભિષેકને અને કરીને પછી ૧૦૮ જલકલ્પો વડે અભિષેક કરવાનો આદેશ છે, પણ આ કલ્પમાં તો અભિષેક પ્રકરણમાં ૧૦૮ અભિષેકનો ઉલ્લેખ જ નથી અને નિર્ણયકલ્યાણકના અને ૫ ૧૦૮ જલકલ્પો વડે અભિષેક કરવાનું વિધાન કર્યું છે કે જ્યાં જ્યાં કોઈ પ્રસંગ જ નથી !

(૬) વીજા ઘળાક પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમાં 'કંકણમોચનવિધિ'ના પ્રસંગે પણ 'અટોચર શત અભિષેક' કરવાનું વિધાન છે, નિર્ણય કલ્યાણક પછી આ કંકણમોચન જોવો પ્રસંગ ઉપસ્થિત કરીને ૫ ૧૦૮ અભિષેક ત્યાં ચતાવ્યા હોત ત્યારે તો સાર્થક પણ મળી શકાત, પણ એવો કોઈ પણ પ્રસંગ નથી અને અભિષેક લખ્યા છે. !

(૭) વીજા વધા કલ્પોની સાથે એનો મહત્વપૂર્ણ મતમેદ કલ્યાણકોની ઉજવણીનો છે, ૧ થી ૭ સુધીના કોદ પળ કલ્પમા કલ્યાણકોની ઉજવણી કે ૧૦ દિવસનો કાર્યક્રમનો ઉલ્લેખ સુધા નથી, ૪ મા પ્રતિષ્ઠાકલ્પમા નન્દાવર્તપૂજન અને મહાપૂજા વિગેરે પ્રકરણ મા અનાવર્યક વહી શકાય એટલો ઘણો વિસ્તાર કર્યો છે, છતાં એ કલ્પમા એ કલ્યાણકોની ઉજવણી કે તે સંવન્ધી મન્ત્રો જેવું કદ જ નથી. આના સમાપ્તિલેખમાં સૂચવ્યા પ્રમાણે જો આ પ્રતિષ્ઠાકલ્પ શ્રીજગચન્દ્રચરિત્રીના પ્રતિષ્ઠાકલ્પ ઉપરથી વન્ધ્યો હોય અને કલ્યાણકોની ઉજવણીનો પ્રસંગ તેમાથી લીધો હોય તો પછી જગચન્દ્રચરિત્રીના પૃથ્વર્તી નં. ૩૪૫૧૬૧૭ ના પ્રતિષ્ઠા-કલ્પકારોએ પોતાના કલ્પોમા એ વસ્તુનો સ્વીકાર કેમ ન કર્યો ? સર્વજ્ઞ નહિ તો નં. ૫૧૬ ના કલ્પકર્તાઓ કે જે શ્રીજગચન્દ્રચરિત્રીની જ પટ્ટપરમ્પરાના આચાર્યો હતા અને સકલચન્દ્રજી કરતા તેમના નિકટર્તી હતા, જગચન્દ્રચરિત્રીના પ્રતિષ્ઠા કલ્પની પદ્ધતિને ન અપનાવે એ વાત માની શકાય તેવી નથી, છતાં એવું કશું યંત્ર નથી આથી સમજાય છે કે આ કલ્પમાં લેલેલ કલ્યાણક વિધિ-જગચન્દ્રચરિત્ર અથવા વીજા કોદ પળ પ્રામાણિક શ્વેતામ્બર સપ્રદાયના આચાર્યકૃત પ્રતિષ્ઠા-કલ્પ ઉપરથી નહિ પણ કોદ દિગમ્બરમાન્ય પ્રતિષ્ઠા કલ્પ ઉપરથી ઉતારી લીધી છે, દિગમ્બરોની પ્રતિષ્ઠામા કલ્યાણકોની વિધિનું વિધાન ઘણાં જુનાં સમયથી ચાલુ આવે છે, આશ્ચર્ય નથી કે શ્રીસકલચન્દ્રજી ઉપાધ્યાય પોતે અથવા તો એમના પરર્તી કોદે રીજા નિદાને કલ્યાણકોના પ્રસંગોને શ્વેતામ્બર સપ્રદાયને અનુરૂપ ગોઠવીને આ આઠ નવરના પ્રતિષ્ઠા કલ્પની યોજના કરી દીધી હોય ? અને પ્રચાર નિમિત્તે સકલચંદ્રજીના નામે એ સંદર્ભ ચઢાવી દીધો હોય ? ગમે તેમ હોય પણ આ પ્રતિષ્ઠાકલ્પનો મૂલાધાર જગચન્દ્ર-ચરિત્રો કલ્પ તો નથી જ.

श्यामाचार्य, -हरिभद्रस्वरि-हेमाचार्य-गुणरत्नाकरस्वरि-कृत प्रतिष्ठा कल्पो पण आ कल्पना समर्थक होय ए वात मानी शक्याय तेवी नथी. श्यामाचार्यदिना प्रतिष्ठाकल्पोना अस्तित्व विये आ कल्पना कथन सिवाय वीजुं कोइ प्रमाण नथी, प्राकृत गाथाभय प्राचीन प्रतिष्ठाकल्पने श्यामाचार्यकृत मानी लेखामां आवे तो अमने बांधो नथी पण तेमांय कल्याणकविधिनुं तो नाम निशान पण नथी, 'प्रतिष्ठाविधि पंचाशक' ने जो श्रीहरिभद्रस्वरिनो कल्प मानी लीधो होय तो तेमां पण कल्याणकोनुं विधान नथी, हेमाचार्यनो प्रतिष्ठाकल्प हसणां बयांये मलतो नथी अने पूर्व हतो एमां प्रमाण नथी, गुणरत्नाकर नामे कोइ पण आचार्य आपणा श्वेताम्बरसंप्रदायमां थया होय एंजुं अमारा जाणवामां नथी, रत्नाकरस्वरि अने गुणरत्नस्वरिनाप्रक आचार्यो आपणामां जरूर थया छे, अने गुणरत्नस्वरिजीतो तो प्रतिष्ठाकल्प पण विज्ञान छे. पण तेमां कल्याणक विधि के बीजी एवी कोइ वस्तु नथी के आ पकृत प्रतिष्ठाकल्पनी समर्थक थइ शके ?

(८) उपरनां कारणो उपरान्त आ कृतिनी नवीनता सावित करनार मुख्य प्रमाण ए छे के आमां प्रौढता गंभीरता के वचनचमकृति नथी, पूर्वोक्त महाविद्वान् आचार्योनी कृतिनो आधार लइने बनावेखी कृति आटली वधी नीरस अने निस्सत्व होय ए मानी शक्याय तेम नथी.

(९) ए सिवाय आ प्रतिष्ठाकल्पमां एक बीजी ध्यान खंचनारी वात ए छे के एना पुरोगामी मवं प्रतिष्ठाकल्पकारो ३६० क्रयाणकोनी पुडिओ अथवा सर्वनो एक पुडो वांधीने, अधिवासना करी पछी प्रतिमांनी आगल मूकवांनुं विधान करे छे, त्यारे आ कल्पकार अंजनविधान थया पछी प्रतिमाना हाथमां क्रयाणकोनो पुडो मूकवांनुं लवे छे, आ वस्तु पण निर्णय मागे

છે, ધાન્યપ્રેષ, ધાન્યસ્નાન આદિ પ્રમગો અધિવાસનાના અવસરે જ આવે છે, અવનવિધાન પછી તો ગંધ, પુષ્પ, ચન્દનાદિથી પૂજા અને લાડવા આદિ નિમિષ પદ્ધતિઓ મુરુવાનું જ સર્વ કલ્પોમા વિધાન કરાયેલું છે, પ્રતિષ્ઠા પછી ૩૬૦ ક્રયાણકોનો પુહો પ્રતિમાના હાથમાં આપવાનું વિધાન આ સિવાય બીજા કોઈ કલ્પમાં નથી, એટલે એ ત્રિપય વિચારણીય છે.

(૧૦) આ કલ્પમાં જનન વિધાન પછી નિર્વાણ વલ્યાણકની વિધિ લેવાઈ છે અને તે પછીના દેવવન્દનમાં પ્રતિષ્ઠા દેવતા 'વિસર્જનાર્થ' કાયોત્સર્ગ કરતા જણાવ્યું છે જે દેવીતીન મૂલ છે, ઋક્ષમોચન વિધિ તો દૂર રહી પણ હજી મંગલ ગાથા પાઠ બોલી અક્ષતાંજલિયે નથી નાલી તે પહેલા પ્રતિષ્ઠા દેવતાનું વિસર્જન કરવાનો કાઉત્સર્ગ ! કેવી પ્રત્યક્ષ મૂલ !, બીજા એકે એક પ્રતિષ્ઠાકલ્પકારે ઋક્ષ છોટગ-વિધિ કર્યા પછી નન્દાવર્તે અને પ્રતિષ્ઠા દેવતાને વિસર્જન કરવાનું વિધાન કર્યું છે, માત્ર એક વિશાલરાજ શિષ્યના પ્રતિષ્ઠાકલ્પમાં જનન વિધિ પછીના 'ચૈત્યવન્દનમા' પ્રતિષ્ઠાદેવતાવિસર્જનાર્થ 'એવા શબ્દો મૂલથી લખાઈ ગયા છે, જેનું અનુસરણ આ કલ્પમાં પણ થયું છે. પણ વિ. શિ કલ્પમા તો આગે જતા આ મૂલનો સ્કોટ થઈ ગયો છે, તેમા આગલ ઉપર આપેલ ઋક્ષ મોચન વિધિમાં પ્રતિષ્ઠા દેવતાનું વિસર્જન કરવામાં આવ્યું છે, એથી જ સુલ્લું જણાઈ આવે છે કે પૂર્વે કાયોત્સર્ગ પ્રસંગે જે 'વિસર્જનાર્થ' શબ્દ આવ્યો છે તે પ્રમાદિક છે અને એ પ્રમાદ 'કલ્પકાર' નો નહિ પણ પ્રતિલેખકનો જ હોઈ શકે, પ્રતિષ્ઠાકલ્પકારે યોતે ઋક્ષ મોચન પ્રસંગે જ નન્દાવર્તે અને પ્રતિષ્ઠા દેવતા વિસર્જનાર્થ કાઉત્સર્ગ કરવાનું લખ્યું છે, પણ આઠમા આધુનિક પ્રતિષ્ઠાકલ્પ લેખકને આ મૂલ પ્રતિલેખકની છે આ વાત સમજામાં ન આવી તેથી તે મૂલ પોતાના પ્રતિષ્ઠાકલ્પમા વિધિરૂપે માની લીધી, એ જ કારણ છે કે એમણે ઋક્ષમોચન વિધિ જ લેવાઈ નથી, માત્ર નન્દાવર્ત

અને પ્રતિષ્ઠા દેવતામાં વિસર્જન મંત્રોદ્વારા તેમનું વિસર્જન કરી દીધું છે અને ઓં કંકણમોચનનો આદેશ માત્ર કર્યો છે, વિધિ કે મંત્રાદિ કંઈ લખ્યું નથી, જ્યારે વીજા પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમાં પ્રથમ વિધિ પૂર્વક કંકણમોચન કર્યા પછી નંદાવર્ત-પ્રતિષ્ઠા-દેવતાનું વિસર્જન કરવાનું વિધાન છે અને છેવટે અષ્ટોત્તરશત જલકલશોથી પ્રતિમાનો અભિષેક કરવાનું વિધાન પણ ઘણા પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમાં મળે છે.

उपर जणावेल भूल साधारण नथी पण महत्त्वनी छे अने ए जल्दी सुधारवी जोड़ये.

(૧૧) આ પ્રતિષ્ઠાકલ્પમાં પંચકલ્યાણકોનું વિધાન ઉમેરતાં કેવલ વિધિના દિવસોમાં જ નહિ પણ પ્રતિષ્ઠાની સામગ્રીમાં પણ અનેકગણો વધારો થયો છે અને આજની અંજનશલાકા-પ્રતિષ્ઠાઓ ઘળીજ સર્વાલ થઈ ગઈ છે. દાખલાતરીકે-વીજા કલ્પોની વિધિ પ્રમાણે અંજનશલાકાવાલી પ્રતિષ્ઠામાં ૧ કાચ, ૧ ચાંદીની વાટકી, ૧ સોનાની શલી, ૧ દીપક, ૧ ચમરની જોડ રૂપિયાદિ બહુજ પરિમિત સામગ્રીથી કામ લેવાનું વિધાન છે. ત્યારે આ કલ્યાણક વિધિવાલા કલ્પના વિધાન પ્રમાણે ૯ કાચ, ૨ ચાંદીની વાટકી, ૧ સોનાની શલી, ૧ દીપક ૪ દીવી ૪ ચમરની જોડો, ૧ સોનાની વાટકી, ૧ સોનાની રક્ષેત્રી, ૧ સોનાનો થાલ રૂપિયાદિ અનેક ઉપકરણોમાં અને ઉપકરણ સંખ્યામાં વૃદ્ધિ થઈ છે, સર્વ વધ્યો છે અને પ્રતિષ્ઠાના પ્રસંગો ઘટયા છે,

५ प्रतिष्ठाना मुख्यतन्त्रवाहको—

પ્રતિઠાકલ્પકરોણે પોતપોતાના કલ્પોમાં પ્રતિષ્ઠાના મુલ્ય તંત્રવાહકાનું વર્ણન કર્યું છે, જેમાં સર્વથી પ્રાચીન “ નિર્વાણકલિકા ” નામની પોતાની પ્રતિષ્ઠાવિધિ પદ્ધતિમાં શ્રીપદલિપ્તાચાર્યજી મહારાજે ૧ શિલ્પી, ૨ ફદ્દર અને ૩ આચાર્ય નામથી

પ્રતિષ્ઠાના મુલ્ય અધિકારિયો ત્રણ ગણાવ્યા છે વીજા પ્રતિષ્ઠાવલ્યકારોએ માત્ર ૪ સ્ત્રાવકારો અને ૪ ઔષધિ વાટનારી સ્ત્રિઓનું નિરુપણ કર્યું છે, પ્રતિષ્ઠાચાર્ય તો છે જ પણ શિલ્પીને અંગે કદ પળ જણાવ્યું નથી.

નિર્વાળકલિકાનું શિલ્પી આદિનુ વર્ણન નીચે પ્રમાણે છે—

(૧) શિલ્પી—

‘તન્નાયઃ સર્વાવયવમળીયઃ ક્ષાન્તિમાર્દવાર્જવસરયશૌચસગ્ધ્નઃ મધમાસાદિભોગરહિતઃ, કૃતશો વિનીતઃ શિલ્પી સિદ્ધાન્તવાન્ વિવક્ષણઃ, ધૃતિમાન્ દિમલાત્મા શિલ્પિના પ્રધાનો જિતારિષ્ટદર્ગઃ કૃતકર્માનિરાકુલહતિ ૧’

અર્થ—‘તે ત્રણમા પહેલો શિલ્પી (હાથધાર-મિત્રી) સર્વાંગસુન્દર, ક્ષમાશીલ, નમ્ર, સરલ, સત્યભાષી, શૌચસપક્ષ, મદિરામાસાદિ અમશ્ય લાનપાનનો ત્યાગી, કદરદાન, વિનયી, શિલ્પની ક્રિયાઓમા પ્રવીણ, શિલ્પશાસ્ત્રનો જ્ઞાતા, ચતુર, ધીરજવાન્, નિર્મલાત્મા, શિલ્પી સમાજમા અગ્રેસર, મોહાદિ આન્તર છ શત્રુઓને જીતનાર, સ્થાયત્યના કામોમા સિદ્ધહસ્ત, અને સ્પિરતુદ્ધિવાલો હોવો જોઈએ,

ઉપરના લક્ષણમા શિલ્પીને અંગે લખાયેલા “મધમાંસાદિભોગરહિતઃ” એ શબ્દો પ્રતિષ્ઠિત મદિરોના કામોમાં મધ-માંસ મક્ષક શિલાવટોને રાલનાર ગૃહસ્થો અને તેમના સલાહકારક સાધુઓએ લક્ષમા રાલવા જેવા છે !.

(૨) હન્દ્ર—

હન્દ્રની યોગ્યતા વિષે શ્રીપાદલિપ્તસુરિજીએ નીચેનું વર્ણન આપ્યું છે—

“ इन्द्रोपि विशिष्टजातिकुलान्वितो युवा कान्तशरीरः, कुतज्ञो रूपलावण्यादिगुणाधारः सकलजननयना-
नन्दकारी सर्वलक्षणोपेतो देवतागुरुभक्तः सम्यग्गुणालंकृतः व्यसना संगपरांमुखः, शीलवान् पञ्चगुण-
तादिगुणयुतो गंभीरः सितदुक्कूलपरिधानः, कृतचन्दनांगरागो मालतीरचितशेखरः, तारहारविभूषितवक्षस्थ-
लः स्थपतिगुणान्वितश्चेति २ । ”

अर्थ—‘इन्द्र पण उत्तम जाति अने कुलवालो, युवावस्थावालो, मनोहर शरीरधारी, कदरदान, रूपलावण्यादि गुणोन्मो आधार
सर्वलोकप्रिय, सर्वशुभलक्षणसंपन्न, देवगुरुभक्त, धर्मश्रद्धालु, सर्वप्रकारना व्यसनोधी मुक्त, सदाचारी, पंचअणुव्रतादि गुणधारक
गंभीर प्रकृतिनो, श्वेतवस्त्रधारी, अंगे चंदनादिना विलेपनवालो, मस्तके मालतीना पुष्पोनी रचनावालो, सुवर्णमयकंकणादि वडे
भूषित, हृदयस्थलमां सुन्दरहारे करी शोभित अने स्थापत्यकलानो जाणनार होवो जोईये.’

(३) आचार्य—

प्रतिष्ठाकारक आचार्यनी योग्यतानुं श्री पादलिप्तस्वस्ति नीचेना शब्दोमां वर्णन करे छे—

“ सूरिश्चार्थदेशसमुत्पन्नः, क्षीणप्रायकर्ममलो, ब्रह्मचर्यादिगुणगणालंकृतः, पञ्चविधाचारयुतो राजादीनाम-
ब्रोहकारी, श्रुताध्ययनसंपन्नः, तत्त्वज्ञो, भूमि-गृहवास्तुलक्षणां ज्ञाता, दीक्षाकर्मणि प्रविणो, निपुणः सूत्रपाता-
दिविज्ञाने, स्रष्टा सर्वतोभद्रादिमण्डलानाम्, असमः प्रभावे, आलस्यवर्जितः, प्रियंवदो, दीनानाथवत्सलः, सरल-
स्वभावो वा सर्वगुणान्वितश्चेति ३ । ”

અર્થ—‘અને પ્રતિષ્ઠાચાર્યે આર્યદેશમાં જન્મેલ, હલુકર્મા, વ્રત્તચર્યાદિ ગુણગણે કરી શ્રોમિત, પંચાચારપાલક, રાજા-દિકનો અદ્રોહી, આગમામ્યાસી, તત્ત્વજ્ઞાની, ધૂમિ તથા ગૃહવાસ્તુનાં લક્ષણો જાણનાર, દીક્ષાવિધિમા હંશિયાર, સ્વપાતનાદિના જ્ઞાનમાં પારગત, સર્વતોમદ્ર આદિ મહલોની રચના કરનાર, અતુલપ્રભાવી, અપ્રમાદી, પ્રિયમાપી, દીનદુઃસીની દયાકરનાર, સરસ્વતમાવી અને સર્વગુણસંપન્ન હોવો જોઈયે.’

શિલ્પી ઇન્દ્ર અને આચાર્યનું વર્ણન નિઃ કલિક્રામા સર્વપ્રતિષ્ઠાકલ્પો કરતા વધુ આપ્યું છે, જે ઉપરથી સમજાય છે કે પાદ લિપ્તસુરિના મનમાં એ ‘વસ્તુ’ ચોક્કમપણે વેઠેલી હતી કે ‘પ્રતિષ્ઠા’મા જો કોઈ પણ પ્રભાવ-ઉત્પન્ન કરનાર હોય તો ઉક્ત શિલ્પી આદિની ત્રિપુટી જ છે, એ ત્રિપુટી જેટલે અંશે ગુણાધિક હશે તેટલે અંશે ‘પ્રતિષ્ઠિત’ વિગ્નમા અધિક પ્રભાવ-રૂલા ઉત્પન્ન થશે.

ઇન્દ્રના વિશેષણો ઉપરથી જણાય છે કે તેનો ‘ઇન્દ્ર’ હજારોમાથી કોઈ એક સ્થાની કદાતો હશે, આજની જેમ સર્વ કરનારને તે સમયે ઇન્દ્રપદ મલવુ દુર્લભ જ હશે.

પ્રતિષ્ઠાચાર્યને અને પાદલિપ્તચાર્યે કરેલ વર્ણન અને સ્થાન કરીને “ ધૂમિ-ગૃહવાસ્તુલક્ષણાના જ્ઞાતા, નિપુણ, સ્વપાતાદિ-વિજ્ઞાને, સ્પષ્ટા સર્વતોમદ્રાદિમ્ણ્વલાનામ્ ।” આ વિશેષણો આપણુ વિશેષ ધ્યાન સંચનારા છે, અને તે એમ જણાવે છે કે પ્રતિષ્ઠા કરનાર આચાર્ય તે સર્વ સાધારણ ‘આચાર્ય’ નામધારી વ્યક્તિ નહિ પણ ઉક્ત વિશેષણવિશિષ્ટ હોય તે જ ‘પ્રતિષ્ઠાચાર્ય’ થવાને યોગ્ય વને છે, પછી મલેને તે આચાર્યપદસ્ય હોય કે સ્વાધ્યાય અથવા સામાન્ય સાધુ હોય પણ ઉક્ત વિશેષણવિશિષ્ટ હોય તો તે પ્રતિ-ષ્ઠાચાર્ય જ છે, પ્રતિષ્ઠાચાર્યમા ‘પદ’ કરતા યોગ્યતાનુ મહત્ત્વ છે, એ જ કારણે કેટલાક પ્રતિષ્ઠાકલ્પકારોએ આચાર્યને ‘પ્રતિ

‘आचार्य’ अथवा ‘प्रतिष्ठागुरु’ ए नामथी ज कल्पोमां संबोधा छे.

श्री वर्धमानस्वरिण तो पोताना प्रतिष्ठाकल्पमां ए वातनुं स्पष्टीकरण ज करी दीधुं छे, कह्युं छे—

“ आचार्यैः पाठकैश्चैव, साधुभिर्ज्ञानसत्क्रियैः । जैनविप्रैः क्षुल्लकैश्च, प्रतिष्ठा क्रियतेऽर्हतः ॥१॥”

अर्थात् ‘आचार्यो, उपाध्यायो, ज्ञानक्रियावान् साधुओ, जैनब्राह्मणो अने क्षुल्लकोद्वारा आर्हती प्रतिष्ठा कराय छे.’

फन्यासो, गणिओने हाथे प्रतिष्ठित थयेली सैंकड़ो प्राचीन प्रतिमाओ आजे पण उपलब्ध थाय छे, आथी पण निर्विवादपणे सिद्ध थाय छे के ‘आचार्य ज अंजनशलाका प्रतिष्ठा करावी शके’ आवा प्रकारनी मान्यता पूर्वकालमां न हती, आजे पण गीतार्थो तो आवी मान्यता धरावता नथी अने अगीतार्थो के अजाण माणसोना कथननुं कंइ पण प्रमाण्य होतुं नथी.

निर्वाणकलिकाना समय सुधी प्रतिष्ठाकार्यमां शिल्पी, इन्द्र अने आचार्यनी ज प्रधानता हती, पण ते पछीना समयमां शिल्पीनुं महत्त्व कंइक घटी गयुं छे, प्रतिष्ठाप्य प्रतिमाना ग्रथमाभिषेकनो अधिकार पूर्वे शिल्पीनो गणतो हतो ते कालान्तरे उडी गयो, पूर्वे शिल्पीने ग्रथम सत्कारीने पछी प्रतिष्ठा कराती हती ते वस्तु पण बदलीने प्रतिष्ठा पछी शिल्पीनो सत्कार करवानुं राख्युं, अने इन्द्रनो अधिकार तो जाणे कदी हतो ज नहि, एम भूलाइ गयो अने तेना स्थाने ४ स्नात्रकारोनिधुक्त थया, नं० २ थी ७ मा सुधीना कोइपण प्रतिष्ठाकल्पमां इन्द्रनो उल्लेख नथी, ज्यां त्यां स्नात्रकारो ज दृष्टिगोचर थाय छे, अने तेओ ज प्रतिष्ठा स वैकामोमां आगल पडतो भाग ले छे. हेक ८ नंबरना कल्पमां पाछो इन्द्र हाजर थाय छे, पण आ चखते इन्द्रना हाथमां ते सत्ता रही नथी के जे पूर्वे हती, आ वखतनो इन्द्र मर्यादित सत्तावालो अने स्नात्रकारोने सहकार साधीने काम करनारो कह्यो छे.

આમ પ્રતિષ્ઠાવિધિનિર્માણ માટે પ્રથમ ૩, મધ્યકાલમા ૫ અને છેલ્લે સત્તરમા સૈકાથી ૬ કાર્યાર્થધિકારિયો નિયુક્ત થતા નજરે પડે છે.

(૪) સ્નાત્રકારો—

નિર્વાણ-કલિકાના નિર્માણ સમયમા સ્નાત્રકારોનું વહુ મહત્ત્વ ન હતુ, તે વલતે પ્રતિષ્ઠાચાર્ય ઘણાં સ્વરાં કાર્યોં પોતે જાતે કરી લેતા અને ગૃહસ્થોચિત વિધાનો રૂદ્ર પાસે કરાવી લેતા, જ્યાં એકથી અધિક ગૃહસ્થોની આવશ્યકતા પડતી ત્યારે જ સ્નાત્રકારો યાદ કરાતા હતા, એ જ કારણ છે કે શ્રી પાદલિપ્તધરિજીએ ‘રૂદ્ર’નું આટલું વિસ્તૃતર્ણન આપું છે, છતાં સ્નાત્રકારોને અંગે કંઈ જ લલ્લયુ નથી.

શ્રી ચન્દ્રધરિજીએ પોતાની પ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિમા સ્નાત્રકારોના લક્ષણો નીચે પ્રમાણે વતાવ્યા છે—

“સ્નપનકારાશ્ચ સમુદ્રાઃ સકકળા અક્ષતાંગા દક્ષા અક્ષતેન્દ્રિયાઃ કૃતકવચરક્ષા અલ્પિન્દ્રિયોજ્જ્વલવેપા લપો-
પિતા ધર્મવહુમાનિનઃ કુલજાશ્ચત્યારઃ કરણીયાઃ ।”

અર્થ—‘સ્નપનકારો યુદ્ધિકા કરુણ સહિત, અક્ષતશરીર, પ્રમીણ, અલ્પેન્દ્રિય, મત્રકમચથીરક્ષિત, અલ્પિન્દ્રિય અને ઉજ્જ્વલ વેપધારી, ઉપાસી, ધર્મનુ ગહુમાન કરનારા, કુલમાનુ દયા ધ કરવા’

આચાર્ય જિનપ્રમથરિજીએ પણ પોતાની પ્રતિષ્ઠા વિધિમા સ્નાત્રકારોની યોગ્યતાના વિષયમા અક્ષરશઃ ઉપરનું જ વર્ણન આપુ છે એટલે અહીં પુનરુક્તિ કરવાની આવશ્યકતા નથી.

શ્રીત્રધર્માનધરિષ્ પોતાના કલ્પમા સ્નાત્રકારોની યોગ્યતાવિષયક વર્ણન નીચેના શબ્દોમા આપું છે—

“ચતુર્ણાં સ્નપનકારાણામુભયકુલવિશુદ્ધાનામશ્વપિંડતાંગાનાં, નીરોગાણાં, સૌમ્યાનાં, દક્ષાણામધીતસ્નપન વિધીનાં, કૃતોપવાસાનાં પ્રગુણીકરણમ્ ।”

અર્થ—‘જેમનાં વંને કુલો (માતાનું અને પિતાનું) શુદ્ધ હોય એવા તથા અશ્વંડિત અને નીરોગીશરીરવાલા, સૌમ્યસ્વભાવી, વિચક્ષણ, સ્નાત્રવિધિના અભ્યાસી અને ઉપવાસી એવા ૪ સ્નાત્રકારો તૈયાર કરવા.’

ગુણરત્નસૂત્રીજી સ્નાત્રકારોની યોગ્યતા નીચે પ્રમાણે લખે છે—

“સરત્નમુદ્રિકાકંક્રણસહિતા અક્ષતાંગા અક્ષતેન્દ્રિયા દક્ષા અશ્વપિંડોલ્લ્વણ વેષા ધર્મવન્ત ઉપોપિતાસ્તદ્દિન બ્રહ્મચારિણઃ કુલીનાઃ ચત્વારોઽધિકા વા સ્નાત્રકારાઃ કર્તવ્યાઃ ।”

ગુણરત્નસૂત્રીજીના ઉક્ત લક્ષણમાં એમના પહેલાના કલ્પકારોના લેખોથી વહુભિન્નતા નથી, માત્ર ત્રણ વાતોમાં થોડોક ફરક છે, એમણે ‘મુદ્રિકા’ને ‘સરત્ન’ એ વિશેષણ લગાડ્યું છે, વેપને ‘ઉલ્લ્વલ’ને વદલે ‘ઉલ્લ્વણ’ એ વિશેષણ જોડ્યું છે અને સ્નાત્રકારોને ‘તદ્દિનબ્રહ્મચારિણઃ’ એટલે ‘તે દિવસે બ્રહ્મચર્ય પાલનાર’ એ વિશેષણ વધારાનું લગાડ્યું છે, ત્રીજો કંઈ મેદ નથી.

વિશાલરાજશિષ્યે પળ સ્નાત્રકારોનું લક્ષણ પૂર્વોક્ત પ્રકારે જ વાંચ્યું છે, માત્ર “ઝઘન્યતોઽપિ ૮ દિન બ્રહ્મચારિણઃ” અને “દયાવન્તઃ” અર્થાત્ ‘ઓછામાં ઓછું ૮ દિવસ સુધી બ્રહ્મચર્ય રાખનાર’ અને ‘દયાવાન્’ એ બે વિશેષણો વધાર્યો છે.

નં. ૭ વાલા પ્રતિષ્ઠા કલ્પલેખકે સ્નાત્રકારોના વર્ણનમાં શ્રીચન્દ્ર અને જિનપ્રમશ્વરિના શબ્દે શબ્દનો અનુવાદ આપ્યો છે.

નં. ૮ વાલા પ્રતિષ્ઠાકલ્પમાં એના લેખકે સ્નાત્રકારોની યોગ્યતાને અંગે કંઈ પણ લખ્યું નથી, શ્રીપાદલિપાચાર્ય જેમ એક

દન્ત્રની યોગ્યતા વતાવી છે, તેમ આમા 'પ્રતિષ્ઠાકારક' શ્રાવણની યોગ્યતાનો એક શ્લોકમાં ઉલ્લેખ કર્યો છે, જે નીચે પ્રમાણે છે—

“વિનીતો બુદ્ધિમાન્ પ્રીતો, ન્યાયોપાત્તઘનો મહાન્ । શીલાદિગુણસંપન્નઃ, શ્રાદ્ધોડ્ગ્ર મપ્રશસ્યતે ॥૨॥

અર્થાત્ 'વિનયવાન્, બુદ્ધિશાલી, લોકપ્રિય, ન્યાયોપાર્જિત ઘનસંપન્ન, શીલાદિગુણયુક્ત એવો શ્રાવક પ્રતિષ્ઠાધિકારમા પ્રશંસનીય છે.'

(૫) ઔપધિ વાટનારી અને પુંલ્લખા કરનારી સ્ત્રિયો—

અભિવેકોની ઔપધિયો વાટવા અને પુંલ્લખા કરવા માટે પણ પ્રતિષ્ઠા કલ્પકારોણ વિશેષયોગ્યતાગાલી સ્ત્રિયોનું વિધાન કર્યું છે

નિર્માણકલિકામા આચાર્ય શ્રીપદલિપ્તશ્ચરિણીં એ વિષયમાં નીચે પ્રમાણે ઉલ્લેખ કર્યો છે—

“તદનુરૂપયૌવનલાવણ્યવત્યો રુચિરોદારવેપા અવિધવાઃ સુકુમારિકા-ગુહપિણ્ડપિહિતમુખાન્ ચતુરઃ કુન્ભાન્ કોણેપુ સસ્યાપ્ય કાસ્યાપાત્રિચિનિહિતદૂર્વાદ્યક્ષતતર્કુન્દાદ્યપકરણસમન્વિતાઃ સુવર્ણાદિદાન પુરસ્સરમણ્ડૌ ચતત્ત્વૌ વા નાર્યૌ રક્તસૂત્રેણ સ્પૃશેયુઃ ।”

અર્થ—તે પછી રૂપ યૌવન લાવણ્યે કરી યુક્ત સુંદર ગ્રાણમાર સજેલી એવી ૮ અથવા ૪ સથવા સ્ત્રિયો મુદ્દાલી અને ગુહપિંડ જેમના મુખ ઉપર રાસેલ છે એવા ૪ કલશો સુનાગ્રોમા યાપીને કાંસીના યાત્રમા ધ્રો, દહિ, અક્ષત, ગ્રાક્ર આદિ ઉપકરણો લઈને સુવર્ણદાનપૂર્વક રક્તસૂત્રથી સ્પર્શ કરે !

પાદલિપ્તસૂરિના ઉક્ત વર્ણનથી એ ફલિત થાય છે કે ભગવાનને પુંલ્લખાં કરનારી સ્ત્રીયો કુરૂપા, શુદ્ધા, નિસ્તેજ અને ઘૃણિત વેપ પહેરેલી ન હોવી જોઈએ, પણ પ્રભાવોત્પાદક હોવી જોઈએ.

ઔપધિવર્તન સ્ત્રિયોના હાથે કરાવવું કે કેમ ? એ વિષયમાં પાદલિપ્તસૂરિજીએ કંઈ પણ સૂચવ્યું નથી.

શ્રીચન્દ્રસૂરિજી પોતાની પ્રતિષ્ઠાવિધિમાં આ સ્ત્રિયોના વિષયમાં નીચેના શબ્દોમાં વર્ણન કરે છે—
“ તત્રૈવ મજ્જલાચારપૂર્વકમવિધવાભિશ્ચતુઃપ્રમૃત્તિભિઃ પ્રધાનોઽજ્જ્વલનેપચ્યામરણાભિર્વિશુદ્ધશીલાભિઃ ” ।

સંક્રમણહસ્તાભિર્નારીભિઃ પચ્ચરત્ન-કષાય-માંગલ્યમૃત્તિકાઽપ્તવર્ગસર્વોપધ્યાદીનાં વર્તનં કારણીયં ક્રમેણ ” ।
અર્થ—‘ તે જ વસ્ત્રો (સ્નાત્રકારોને તૈયાર કરતી વસ્ત્રો) મંગલાચાર પૂર્વક શ્રેષ્ઠ વસ્ત્રામરણોથી શોભતી શુદ્ધશીલવન્તી હાથે

કંકણ પહેરેલી ઇ આદિ સંખ્યાવાલી સોહાગણ સ્ત્રિયોના હાથે પચ્ચરત્ન, કપાયછાલ, મંગલમાદી અપવર્ગ, સર્વવિધિ આદિ અનુક્રમે વટાવવાં ?

જિનપ્રભસૂરિજી પોતાની પ્રતિષ્ઠા વિધિમાં ઔપધિ વાટનારી સ્ત્રિયોને ઓગે “ જીવત્પિતૃમાતૃ-શ્વશુરાદિભિઃ ” અર્થાત્—
જેમનાં માતા પિતા સાસુ સસરો જીવન્ત હોય ’ એ વિશેષણ વધાર્યું છે, વાકી શ્રીચન્દ્રસૂરિજીના જ શબ્દો ઉતાર્યા છે.

વર્ધમાનસૂરિજી પોતાના પ્રતિષ્ઠાકલ્પમાં ઔપધિ વાટનારી સ્ત્રિયોના સંવન્ધમાં નીચેનાં વિશેષણો વાપરે છે—
“ ચતસૃણાં ચૌપધિપેષણકારિણીનાસુભગ્યકુલવિશુદ્ધાનાં સપુત્રભર્તૃકાણાં સત્તીનામલ્લપિન્ડતાંગીનાં દક્ષણાં શુચીનાં સચેતનાનાં પ્રગુણીકરણમ્ । ”

અર્થ—‘નેમના મને કુનો શુદ્ધ હોય, જેમને પતિ તથા પુત્ર મિથમાન હોય, જેઓ પતિવ્રતા, અલંકૃત શરીરવાલી, ચતુર, પતિર અને સામઘાન હોય એવી ૪ સ્ત્રિયો ઔપચિ પીસગા માટે તૈયાર કરવી.’

ગુણત્તનધરિજી ઔપચિવાદનારી સ્ત્રિયોને અંગે આમ લખે છે—

“અથ લીવત્ શ્વશુરકમાતૃપિતૃપતિકાચતત્ત્વઃ કુલીનાઃ પ્રધાનવેશાભરણાઃ સુશીલાઃ પવિત્રાશ્ચ સમા-
કાર્યાઃ સર્વાણિ સ્નાત્રૌપધાનિ ચર્તનીયાનિ તાસાં ચ પ્રત્યેક કર્પટ-નાલિકેર-સુલ્ભ-ભક્ષિકાર્પણાણુપચારઃ કાર્યાઃ,
કુકુમ-કુસુમ-તાંદૂલપૂર્વકં, તામિશ્ચ યથાશક્તિદેવાય પરિધાપનિકાદિભક્તિઃ કાર્યાઃ ।”

અર્થ—‘જેમનાં સામ્ મસરા માતા પિતા પતિ બોલિત હોય એવી ૪ કુલવન્તી સુન્દરવેષભૂષાવાલી સુશીલ અને પવિત્ર સ્ત્રિયોને ચોલાવરી, સ્નાત્રના સર્વ ઔષધો તેમના હાથે વટામવા અને તે પ્રત્યેક જાણીનો કાપડ, નાલિયેર, સુલ્ભો આદિથી સત્કાર કરવો. કુકુમ, પુષ્પ, તંગોલ આપગા, અને તેઓએ પણ શક્તિ મુજમ દેવને પહેરામણી આદિ આપીને શક્તિ કરવી.’

ચિદાલરાજશિલ્પે પોતાના રુલ્પમા નં ૩૧૪ ના કલ્પોના વર્ણનનો ઉતારો કર્યો છે.

કલ્પ નં ૭ મા સ્ત્રિયોને અંગ કલ્પ નં ૨ નો શબ્દાર્થ લખ્યો છે.

નં ૮ ના રુલ્પમા પુલ્કણના પ્રમથોમા સ્ત્રિયોનો ઉલ્લેખ આપ્યા કર્યો છે પણ તેમની યોગ્યતાને અંગે કંઈ પણ લખાયું નથી સ્નાત્રકારો તેમજ પુલ્કણારી સ્ત્રિયોને અંગે જે યોગ્યતાના વર્ણનો કલ્પકારોએ કર્યો છે તેમા આવતા ‘અશ્વતાંગ, અશ્વતેન્દ્રિય, કુલીન, ધર્મવદ્માની, ઉપવાસી’ આદિ વિશેષણો આજના પ્રતિષ્ઠાતત્રમાહકોએ ધ્યાનમા રાલવા જેવા છે, એ વિશેષણોને અંગે

ઘણા પ્રતિષ્ઠાકલ્પકારો 'એકમત' છે.

૬ આધુનિક પ્રતિષ્ઠાવિધાનોના આધારગ્રન્થો—

પ્રતિષ્ઠાઓ પૂર્વે થતી હતી અને વર્તમાન કાલમાં પણ થાય છે, પ્રતિષ્ઠાસંવન્ધી ક્રિયાવિધાનો પૂર્વકાલમાં થતાં હતાં અને આજે યે થાય છે, પણ આ કાર્યો કરવા માટે કોઈ પળ પ્રામાણિક ગ્રન્થનો આધાર તો હોવો જ જોઈયે, પણ આજે કોઈ સ્વાસ ગ્રન્થને જ આધારે ક્રિયા વિધાનો થતાં નથી. જલયાત્રાવિધિનો આધાર એક છે, તો કુંભસ્થાપન વિધિનો આધાર બીજો, ગ્રહ દિક્પાલોનું પૂજન કોઈ ગ્રન્થના આધારે કરાય છે તો પ્રતિષ્ઠાવિધિ કોઈ ત્રીજા જ ગ્રન્થના આધારે કરાય છે. આ બધી અવ્યવસ્થાનું સ્વરૂપ કારણ એક એવા પ્રામાણિક અને સર્વાંગ સંપન્ન એ વિષયના ગ્રન્થનો અભાવ ગણી શકાય.

આજકાલની અંજનપ્રતિષ્ઠાઓ, વિંગ્રપ્રવેશવિધિઓ અને અદ્યોત્તરી આદિ મહાપૂજાઓના આધાર ગ્રન્થો ૪ છે.

(૧) ઉષાધ્યાય સકલચંદ્રજીનો “પ્રતિષ્ઠાકલ્પ” (૨) શ્રીરત્નશેખરસુરિ વિરચિત ગગતી “જલયાત્રાદિ:વિધિ” (૩)

યતિ કાન્તિસાગર સંકલિત “ચિમ્વ પ્રવેશવિધિ” અને (૪) અદ્યોત્તર સ્નાત્રપૂજા વિધિ—

ઉપર્યુક્ત ચાર ગ્રન્થો પૈકીનો એક પણ ગ્રન્થ સર્વાંગપૂર્ણ અને પ્રામાણિક માનીને તે પ્રમાણે વિધિવિધાન કરવાનો નિર્ણય કરાય એવું નથી.

(૧) સકલચંદ્રજી કૃત ‘પ્રતિષ્ઠાકલ્પ’ કેટલો વધા અવ્યવસ્થિત છે એ સંવન્ધમાં ઉપર વધુ કહેવાઈ ગયું છે—

(૨) ‘જલયાત્રાદિવિધિ’ આ ગ્રન્થના મુદ્રિત પુસ્તક ઉપર રચનાર તરીકે શ્રીરત્નશેખરસુરિજીનું નામ હપાયેલ છે, પરન્તુ

કે રત્નશેઠ્ઠરસૂરિનો સમય પંદરમા સૈકાનો ઉત્તરાર્થ તથા સોલમા સૈકાનો પ્રથમ ચરણ છે ડ્યારે આ સ્તોત્રનુ નિર્માણ સત્તરમા સૈકામાં થયેલું છે.

(૨) આમાં થયેલો “શ્રાદ્ધવિધિ” નો નામોલ્લેખ પળ એ ગ્રન્થના શ્રીરત્નશેઠ્ઠરસૂરિકૃત નથી એ માન્યતાનો જ પુષ્ટિ કરે છે, કેમકે શ્રાદ્ધવિધિ રત્નશેઠ્ઠરસૂરિની જ કૃતિ છે જો પ્રકૃત પળ શ્રાદ્ધવિધિકારની જ કૃતિ હોય તો તેમાં “વિંબપ્રવેશવિધિ” થાય નહિ, આ ગ્રન્થમાંનું જલયાત્રાવિધિ, ગ્રહ-દિક્પાલપૂજનવિધિ, વિંબપ્રવેશવિધિ, આદિ વિધિઓ “વિંબપ્રવેશવિધિ” સંદર્ભનો જ ઉતારો છે એટલે વિંબપ્રવેશવિધિથી પળ અર્વાચીન સંગ્રહ છે.

(૩) “વિંબપ્રવેશવિધિ” આ ગ્રન્થ સં. ૧૮૧૪ ની સાલમાં પૂર્ણિમા પક્ષના શ્રી પૂજ્ય શ્રીપુણ્યસાગરસૂરિના આજ્ઞાવર્તિ થાય નહિ, આ ગ્રન્થમાંનું જલયાત્રાવિધિ, ગ્રહ-દિક્પાલપૂજનવિધિ, વિંબપ્રવેશવિધિ, આદિ વિધિઓ “વિંબપ્રવેશવિધિ” સંદર્ભનો જ ઉતારો છે એટલે વિંબપ્રવેશવિધિથી પળ અર્વાચીન સંગ્રહ છે.

પંચાસ યતિશ્રી સુજ્ઞાનસાગરના શિષ્ય યતિ શ્રીકાન્તિસાગરે લખેલો છે અને જલયાત્રા, કુંભ સ્થાપન આદિની વિધિઓ છપાવેલ પળ છે. નામ પ્રમાણે આમાં મુલ્ય વસ્તુ દેહરામાં પ્રતિમા સ્થાપન વિધિ છે, અને જલયાત્રા, કુંભ સ્થાપન આદિની વિધિઓ મૂલવિધિ વિધિનાં જ અંગભૂત પ્રકરણો છે, આમાંનું અભિષેક પ્રકરણ, આચાર દિનકરમાંથી ઉમેર્યું છે, જે અનાવશ્યક છે.

આ ગ્રન્થના સંદર્ભક યતિ કાન્તિસાગર સારા વિદ્વાન કે એ વિપયના અનુભવી હોય એમ આ ગ્રન્થ ઉપરથી જાણી શકી મંગલાચરણ તથા પ્રશસ્તિના શ્લોકોમાં હૃન્દોભંગ અને વ્યાકરણ સંબંધી અશુદ્ધિઓ જોતાં એમનામાં સંસ્કૃત જ્ઞાનની જાણ હોય છે અને પ્રતિષ્ઠાવિધિને વિષે પળ એમનું જાણપણું તદ્દન કાનું જ હતું એમ એમના આ સંદર્ભ ઉપરથી જાણાઈ આવે છે.

વિંબપ્રવેશ વિધિમાં એમણે જે અનાવશ્યક ઉમેરો કર્યો છે તેમાં કેટલુંક તો કેવલ યતિપણના આડંબરનું જ પ્રદર્શન કર્યું

રણ હતું, ગુણસ્તસૂરિ, વિશાલરાજશિષ્યશ્રાદિના પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમાં આ વસ્તુ સ્પષ્ટરૂપે લખેલી છે છતાં તેને ન સમજીને કાંતિસાગરે આ છત્રહોં વાલ્યો છે. એમાં કશો સંદેહ નથી, 'વિશ્વપ્રવેશવિધિ' કારની આવી ભૂલ જાણ્યા પછી અમારી શ્રદ્ધા ૯ પુસ્તક ઉપરથી ઊઠી ગઈ અને નિર્ણય કર્યો કે આવા અનધિકારીને હાથે રચાયેલ આ સંદર્ભ કરતાં તો નવી વિધિ તૈયાર કરવી વધુ ઉપયોગી થઈ પડશે અને વિધિકારોને આવી ભૂલોથી બચાવશે.

(૪) અષ્ટોત્તરી-સ્નાત્રવિધિ—

વિશ્વપ્રવેશવિધિ ઉપરાંત શ્રી કાંતિસાગરે અષ્ટોત્તરી સ્નાત્રવિધિ ઉપર પણ પોતાની કૃતિ તરીકેની મહોર છાપ મારી છે જે તેના નિમ્નોક્ત મંગલાચરણના શ્લોક ઉપરથી જાણી શકાય છે—

“પ્રણમ્ય પાર્શ્વપાદાબ્જં, જ્ઞાનકાન્તિપ્રદાયિનમ્ । વક્ષ્યે શતાષ્ટમેદન, વિધિના સ્નાત્રમુત્તમમ્ ॥૧॥

અષ્ટોત્તરીના ઉપર્યુક્ત શ્લોકમાં શ્રી કાન્તિસાગર એવા ઢંગથી બોલે છે કે જાણે પોતે કોઈ નવી કૃતિની રચના કરતા હોય, વાસ્તવમાં શ્રીકાંતિસાગરે પ્રાચીન અષ્ટોત્તરી સ્નાત્રવિધિમાં અનાવશ્યક વસ્તુઓનો વધારો અને નિરૂપયોગી પ્રકરણોનો ઉમેરો કરવા ઉપરાંત નહું કંઈ જ કર્યું નથી આ દલીલ તો આગળ ઉપર સ્પષ્ટ થશે, અષ્ટોત્તરીની પ્રશસ્તિમાં શ્રીકાંતિસાગર રચનાસમય, પોતાના ગુરુ તથા ગચ્છપતિ શ્રીપૂજ્ય આચાર્યનો આ પ્રમાણે પરિચય આપે છે—

“સંવદ્ ગુગેન્દુનાગેન્દુ (૧૮૧૪) પ્રમિતે માધવોજ્જ્વલે । પક્ષે હિ કવિપશ્ચમ્યાં, દર્શનવત્યાં પુરિ સ્થિતઃ ॥૨॥

પુણ્યાનુબન્ધપુણ્યાલ્ય-પુણ્યાદિસિન્ધુસૂરીણમ્ । રાજ્યે પ્રાજ્ઞસુજ્ઞાનાદિ-સાગરાણાં હિ શિશ્યકઃ ॥૨॥

તેનેદં (નાય) મન્દમતિના, સમુચિતોઽષ્ટોત્તરીસ્નાત્રવિધિમાર્ગઃ ।
જ્ઞાત્વા ગુરુતોઽત્ર યથદશુદ્ધં શોધ્ય હિ બુદ્ધિવરઃ ॥૩॥ ”

ત્રિપ્રવેશવિધિમાં પણ એજ ત્રણ પદ્યો ગ્રંથસ્તિરૂપે લખેલ છે, માત્ર તૃતીય પદ્યના તૃતીયચરણમાં “સમુચ્ચિતો જિનપ્રવેશ વિધિમાર્ગઃ ।” એ પાઠાન્તર કરેલ છે, વને નિગ્ધોના મગલાચરણમાં નિવચકારે “ જ્ઞાન-કાન્તિ ” શબ્દોનો ઉલ્લેખ કરી ગુરુ તથા પોતાના નામનુ ગર્ભિત સૂચન કર્યું છે, પ્રશસ્તિમા એ વને પ્રગ્વ્યો સં૦ ૧૮૧૪ ના વૈશાખ શુદિ ૫ શુક્રવારે હમોદમાં રહેલ મુહાનસાગરના શિષ્યે (કાન્તિમાગરે) ત્રિપ્રવેશવિધિનો માર્ગ અને અષ્ટોત્તરી સ્નાત્રવિધિનો માર્ગ સમુચ્ચિત કર્યો એમ જણાવ્યું છે પણ માર્ગનું પ્રદર્શન ધાય નહિ કે ‘સમુચ્ચય’. છતાં શ્રીકાન્તિમાગર માર્ગનો સમુચ્ચય કરે છે એ પણ એક નવી હકીકત છે.

શ્રી કાતિમાગરે આ અષ્ટોત્તરીસ્નાત્રવિધિમા સમાનવિષયક કેટલો વધો નિર્થક વધારો કર્યો છે તેનો સ્વત્રો સ્પષ્ટાલ તો પ્રાચીન અષ્ટોત્તરીનુ સ્વરૂપ અને તેના સામાનનું લિસ્ટ જોગાથી જ આવી શકે, એટલા વાસ્તે અમોએ કલિકામાં પ્રાચીન અને કાન્તિમાગરે તૈયાર કરેલ અર્વાચીન અષ્ટોત્તરીનુ દિગ્દર્શન કરાવી જુની નવી વંને અષ્ટોત્તરીની સામાન સ્વરૂપો આપી છે કે જે ઉપરશ્રી વાચક ગણ તુલના કરી શકે, અષ્ટોત્તરીની પ્રાચીનવિધિમા અષ્ટાદ્વિઠોત્સત્ર, જલયાત્રા. કુંભસ્થાપન, અષ્ટમંગલસ્થાપન, સ્મરણપાઠ આદિની જરૂરત નથી, ગ્રહદિક્પાલોનું સધિષ્ઠ પૂજન છે, પણ ગ્રહોની માલાઓ નથી, ૧૦૮ નાલનો કલશ નથી, ચોત્વંડા ૨ રૂપૈયા તથા ૧૯ ત્રાનાના અપેલાઓ સિવાય નાણું જોડતું નથી, ૨ અલંકાર વસ્ત્રો અને ૧૦) ગજ રંગીન વસ્ત્રના ૧૦) લંબો ઘસાડ સિનાય વસ્ત્રની આવશ્યકતા હોતી નથી.

વીજાં ઉપકરણો પણ ઘણાં જ ઓછાં અને અલ્પમૂલ્ય છે. નથી. અન્યત્ર વીજાં ઉપકરણો પણ ઘણાં જ ઓછાં અને અલ્પમૂલ્ય છે. નથી. અન્યત્ર

સત્તરમા સંસ્કારો પૂર્વાચના કરતાં પચાસ વર્ષના પુત્રને સત્તરમા સંસ્કારો પૂર્વાચના કરતાં પચાસ વર્ષના પુત્રને સત્તરમા સંસ્કારો પૂર્વાચના કરતાં પચાસ વર્ષના પુત્રને

ઉપલબ્ધ પ્રાતિષ્ઠાકલ્પના આગળ નિર્માણ થયું હશે. તે સમયે અને ભળાવ-
નથી, વિક્રમના પંદરમા અથવા સોલમા શતકમાં આનું નિર્માણ પ્રમાણ છે, તે સમયે નથી, પણ કાલાન્તરે
સધી આમાં મૌલિકતા જલવાઈ રહી છે. એ સમયે અને ભળાવ-

આ વિધિ ધણા જ હુડી આને પ્રચારક સાધુઓ ત્યાગી દેવાના કારણે આનો સમાશ્રમ નથી, વધારો થયો નથી, પરિમાણમાં વહુ પરીમાણમાં વધુ છે એવું વિચિનું પણ

[illegible]

૪-૫૦ પ્રાણપ્રતિષ્ઠા દટલે થુ ? કેટલાક પ્રતિષ્ઠાકરાવનારાઓ અંજનશલાકાને ' પ્રાણપ્રતિષ્ઠા ' કહે છે એ વગર છે ?

૩૦ નહિ, અંજનશલાકા પ્રાણપ્રતિષ્ઠા કરેગતી નથી પણ પ્રતિમામા પ્રાણાપાનાદિ વાયુદશકનો ન્યાસ કરવો એ પ્રાણપ્રતિષ્ઠા છે, આજકાલની અંજનશલાકાઓમા ' પ્રાણપ્રતિષ્ઠા ' ચ્યવનકલ્યાણકની વિધિમા અંતર્ગત કરાય છે. અંજનશલાકાને પ્રાણપ્રતિષ્ઠા કહેનારા અજાણ છે.

૫-૫૦ સ્વદિત્તપ્રતિમાને વિમર્જન કરવાની ક્રિયા સત્ત્વ સ્વેચ્છા માટે કરાય છે. તો અહિંયાં ' સત્ત્વ ' શબ્દથી શું સમજવું ? કોઈ એને અંજન સ્વેચ્છાની ક્રિયા પણ કહે છે તે વગર છે !

૩૦ નહિ, અંજન સ્વેચ્છા માટે ૮ ક્રિયા નથી, તેમ પ્રતિષ્ઠા સમન્વી મંત્ર-સત્ત્વ સ્વેચ્છાની પણ એ ક્રિયા નથી, કેમકે પ્રતિમા સ્વદિત્ત થતા પ્રતિષ્ઠાનું માનિધ્ય તો સ્વય મટી જાય છે, જીર્ણોદ્ધારની ક્રિયામાં જે સત્ત્વ સ્વેચ્છા છે તે વ્યન્ત-રાદિ દેગરૂપ સત્ત્વ સ્વેચ્છા છે, કોઈ લાક્ષણિક સુન્દર દેવપ્રતિમા સ્વદિત્ત થયા પછી તેમાંથી પ્રતિષ્ઠાનું સાનિધ્ય મટી જાય છે અને ભૂત પ્રેતાદિ જાતિના હલકા દેવસત્ત્વનું તેમાં અધિષ્ઠાન થઈ જવાનો સંભવ રહે છે, તેવી પ્રતિમામાં જો કોઈનું અધિષ્ઠાન થયેલ હોય ને તે પ્રતિમા આમ મંદારી દેગય તો નુકસાન થવાનો ભય રહે છે તે કારણે તે અધિષ્ઠાત મરતને ચઢાર કાઢવાની ક્રિયા કરવી પડે છે.

૬-૫૦ માંડમાડી અથવા માઠશાદિકાનો શો અર્થ છે ?

૩૦ લગ્નપ્રસંગે રૂન્યા માવઘરમા (માહેરમા) જે સાડી ઓઢે છે તે માવઘાટિકા કહેવાય છે. તેજ પ્રકારના કુસુમી રંગના

વસ્ત્રને પ્રતિષ્ઠા વિધિકારો ‘ માહસાડી ’ કહે છે. આ વિષયમાં શ્રીચન્દ્રસૂરિજી કહે છે—

“ અવ્યક્તાં ચમલિં દત્ત્વા, કારણેદધિવાસનામ્ । દ્વિતીયાં ભક્તિતો દત્ત્વા, પ્રતિષ્ઠાં ચ વિધાયેત્ ॥ ”

આમ શ્રીચન્દ્રસૂરિજી અને એમની પદ્ધતિના અનુયાયીઓ અધિવાસના અને પ્રતિષ્ઠામાં બે માહસાડીઓનું વિધાન કરે છે ત્યારે પાદલિપ્તપ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિના માર્ગે ચાલનારા કલ્પકારો અધિવાસના સમયે જ માહસાડી આરોપવાનો આદેશ કરે છે. અને પ્રતિષ્ઠાપ્રસંગે શ્વેતવસ્ત્રનું વિધાન કરે છે.

૭-પ્ર० રાહ્નવલિ અને કોરકવલિ નો અર્થ શો છે ?

૩૦ રાહ્નવલિ એટલે રાંધેલ નૈવેદ્ય, ખલે સાત ધાન્યનો લીચડો જ હોય પણ જે અગ્નિ ઉપર સીંચેલ હોય તે સર્વ રાહ્નવલિ ગણાય છે જ્યારે માત્ર મીઝવીને જે વાકલા વલિ રૂપે નંલાય છે તે કોરકવલિ કહેવાય છે, પૂર્વે વાકલા પણ રાંધીને જ તેમાં ઘૂત, લાંડ, મેવો વગેરે નાંલીને ઉછાલાતા હતા પણ યતિ કાંતિસાગરે આ રાહ્નવલિ નાલવાની રીતિને માત્ર પ્રવાહ છે એમ કહીને કોરા વાકલાની હિમાયત કર્યા પછી એમની વિધિઓનો પ્રચાર થતાં વિધિકારો કોરી વલિ નાલવાને ચીલે ચઢી ગયા છે.

૮-પ્ર० પ્રવેશમાં કલશ-ચક્ર ન મળતું હોય તો પ્રતિમાને ગભારામાં લેઈ જઈને અંજનશલાકા કરી શકાય :

૩૦ નહિ, કોઈ પણ પ્રતિમાનું અંજન વિધાન અધિવાસના મંડપમાં કરવાનું હોય છે, જેઓ કલશચક્રના અભાવે પ્રતિમાનું

અંજન વિધાન મમારામા કરે છે તેઓ કલ્પવિરુદ્ધ કરે છે.

૧-૨૦ પ્રવેશમાં કલશચક્ર હોયું જ જોइये ए नियम खरो :

૩૦ આધુનિક જ્યોતિષિઓ તથા ક્રિયાકારકોએ નિયમ માની લીધો છે, વાકી પ્રાચીન જ્યોતિષશાસ્ત્રમા કે પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમા કલશચક્રનો ચર્ચા નથી, તમો ત્રણસો વર્ષોથી જ્યોતિષિઓએ સ્વશસ્ત્રોક્ત કેટલાક ચક્રો અપનાવી લીધા છે, વાસ્તવમાં એ વસ્તુ જ્યોતિષિઓના ઘરની નથી

૧૦-૨૦ વિનમ્રવેશમા ચંદ્ર ડાંગો જમણો જ હોવો જોइये સંમુલનો અગર પાછલનો નહિ, આમ આજકાલ કેટલાક જ્યોતિષીઓ કહે છે તે યથાર્થ છે !

૩૦ નહિ, પ્રવેશમા ચંદ્રનું ગોચર નહ જ જોવાયું છે, દિશા જોવાની નથી, ચંદ્ર સંમુલ પૃથ્વિનો વર્જિત કર્યો છે તે પ્રસંગ મુદ્દારંભનો છે, નહિ કે પ્રવેશનો, ઓછી બુદ્ધિના જ્યોતિષીઓએ આ મુદ્દા નિર્માણના વિધાનને મુદ્દાપ્રવેશમા જોડીને અજ્ઞાનનું જ પ્રદર્શન કર્યું છે, ચંદ્ર, કાલ, પાશ, યોગિની આદિનું જે દિશાપરક વિધાન છે તેનો સમન્ધ યાત્રા મકરણની સાથે છે નહિ કે પ્રવેશની સાથે

૧૧-૨૦ પ્રતિષ્ઠા, પૂજામા કરાતા કુમસ્થાપનમા કલશચક્ર હોયું જ જોइये ए खरु ?

૩૦ ના, કુમસ્થાપનમા કલશચક્ર હોય તો સારુ એવી માન્યતા પં૦ કાંતિસાગરની વિંબ પ્રવેશવિધિ પ્રચલિત થયા પછીની છે, પૂર્વકાલીન કોદ પણ વિધિમાં આ વિષેનો ઉલ્લેખ મળતો નથી.

૧૨-પ્ર૦ પ્રતિષ્ઠાદિકાર્યોમાં જવારા ક્યારે વાવવા ?

૩૦ જવારા ઉત્સવના આરંભ પૂર્વે વગાય તો વધારે સારું, કેમકે શીત ઋતુમાં મ્હોડા ઊગતા હોવાથી વહેલા વગાય તો જ દેખવા જેવા થાય, પણ એ વાતનું ધ્યાન ગણવું જોઈએ કે વાવવાનો દિવસ જે કાર્ય નિમિત્તે તે વગાય છે તેના લયથી પહેલાંનો વીજો છઠ્ઠો કે નવમો ન હોવો જોઈએ, કારણ કે આ દિવસોમાં શુભ કાર્યનિમિત્તે યવતારક વપન, તથા મંડપ અને વેદી આદિનો આરંભ કરવાનું વર્જિત છે.

૧૩-પ૦ પ્રતિષ્ઠા-અંજનશલાકા નિમિત્તે મંડપમાં કરગતા કુંભસ્થાપનની જોડે ક્ષેત્રપાલની સ્થાપના કરી તેલ સિદૂર ચઢાવે છે એ વસ્તુ વરાધર છે ?

૩૦ નહિ, પ્રતિષ્ઠામંડપમાં ક્ષેત્રપાલની સ્થાપનાનું વિધાન મથી, માત્ર ભગવાનની જમણી દિશામાં તેનો મંત્ર ચોલીને પુષ્પા-શતો વડે પૂજવાનો ઉલ્લેખ છે, સકલચંદ્રીય પ્રતિષ્ઠાકલ્પમાં તેના વર્ણનનું એક કાવ્ય છે જેમાં અફીણ, તેલ, ગોલ, ચંદન, પુષ્પ, ધૂપોનો ભોગ સ્વીકારવાની પ્રાર્થના છે, ‘સિદૂર’ શબ્દ નથી, વલી ક્ષેત્રપાલનો આહ્વાન અને પૂજન મંત્ર છે પણ સ્થાપનમંત્ર નથી તેમ નાલિયર અગર પથ્થર ઉપર તેલ સિદૂર ચઢાવી ક્ષેત્રપાલની સ્થાપના કરવાનો ઉલ્લેખ સ્થાપના અમારી ઉક્ત પ્રતિષ્ઠાકલ્પની કોઈ પ્રતિમા નથી, વલી પ્રતિષ્ઠામંડપ જેવા પવિત્રસ્થાનમાં તેલ સિદૂરનું પ્રદર્શન કે જે વાસ્તવમાં ‘રુધિર’નું પ્રતીક છે, આ ચંદ્રચર વીમલ વસ્તુ છે.

૧૪-પ૦ યજ્ઞ યક્ષિણીની પ્રતિષ્ઠા નિમિત્તે જિનપ્રતિષ્ઠામાં પણ કેટલાક વિધિકાઓ હોમ કરાવે છે એ યોગ્ય છે ?

૩૦ જિનપ્રતિષ્ઠામા તો શુ સ્વંત્રપણે યક્ષ યક્ષિણીની પ્રતિષ્ઠા હોય તો એ હોમ કરવાની આવશ્યકતા નથી, યક્ષયક્ષિણી જિનચૈત્યમા જિનસેવક રૂપે પ્રતિષ્ઠિત થાય છે નહિ કે વિશિષ્ટ દેવરૂપે, જિનમક્તો જિન સામીપ્યમા અગ્નિમુલ્કથી ભોગ્યપ્તુની સ્વપ્નમા પણ હઠ્ઠા ન રાખે, આચારદિનકરમાં જે હોમનો નિર્દેશ છે તે તાત્ત્વિક મતની છાયા છે, મીઝા કોઈ પણ પ્રતિષ્ઠાકલ્પકારે એ વસ્તુનો સ્વીકાર કર્યો નથી, પદલિપ્તસૂરિજી જે તાત્ત્વિક યુગના સમર્થ વિદ્વાન્ હતા પણ તેમણે યોતાની પદ્ધતિમા હનનુ નામ પણ નિર્દેશ્યું નથી, આથી સમજવું જોઈયે કે હોમ એ જૈનોની ક્રિયા નથી.

૧૫-પ્ર૦ અજનશલાકા થયા પછી જિનવિપના હાથથી કરૂણ ક્યારે છોડવું ?

૩૦ જરૂરી કારણે અજનશલાકા થયા પછી પ્રતિમા બ્યારે ગાદીએ વેસી જાય ત્યારપછી સૌભાગ્યમન્ત્રન્યાસપૂર્વક પહેલે દિવસે કરૂણ છોડવાં, અને ઉતારલ ન હોય તો ચદ્રત્રલ પહોંચતુ હોય તે ત્રીજે પાંચમે સાતમે આદિ વિપમ દિવસે કરૂણ છોડવાની ક્રિયા કરોને કરૂણ છોડવાં, સ્નાત્રકારો નોક્રાર ગણીને પણ યોતાનાં કરૂણ છોડી શકે છે.

૧૬-પ્ર૦ આજકાલના કેટલાક વિધિકારો દીક્ષા કલ્યાણકની ઉજવણી પ્રસંગે વધી પ્રતિમાઓનાં કરૂણ છોડી નાંચે છે એ કેવું ?

૩૦ પ્રતિષ્ઠા થયા પૂર્વેજ કરૂણ છોડી દેવા એ ભૂલ છે, જે કાર્ય નિર્મિત્તે કરૂણ ગધાય છે તે કાર્ય પૂર્ણ થયા પછી જ કરૂણ છોડવું પહેલા નહિ.

૧૭-પ્ર૦ ઘરદહેરાસમા મહિનાથ, નેમિનાથ અને મહાવીર આ ત્રણ તીર્થંકરોની પ્રતિમા ન પૂજવી આમ કહેવાય છે એ શાસ્ત્રોક્ત છે ?

૩૦ શાસ્ત્રોક્ત તો નથી, પણ સર્વપ્રથમ સ્વતરગચ્છના કોઈ આચાર્યે લખ્યું અને ચાલી પઢ્યું, પાછલથી ડાહ્યાય સકલ-

ચંદ્રજીએ પોતાના પ્રતિષ્ઠાકલ્પમાં તે લોકોની ગાથાનું ઉદ્ધરણ આપ્યું હતલે આપણામાં પણ તે વસ્તુ મનાઈ ગઈ, વાસ્તવમાં એ પ્રતિમાઓ ઘરમાં પૂજવાનો વહેમ રાખવો એ અનુચિત છે.

આજકાલ કેટલેક ઠેકાણે પ્રતિષ્ઠા મંડપમાં અથવા તેની પાસે જુદા ભાગમાં કેટલાંક ઘટનાચિત્રો દેખાડાય છે જેમાં કેટલાંક ભયંકર ઉપસર્ગ સંવંધી હોય છે, તો આવાં ચિત્રો પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે લોકોને દેખાડવામાં વાધ સ્વરો કે નહિ? આજકાલ કેટલેક ભયંકર ઉપસર્ગ સંવંધી હોય છે, તો આવાં ચિત્રો પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે આવાં ચિત્રો ન દેખાડવાં જોઈએ કેટલાંક માનસિક ઉત્સાહ અને મંગલમય વાતાવરણ હોવું જોઈએ એ શુભ પ્રસંગે આવાં ચિત્રો ન દેખાડવાં અને લાગણીને યાં કેવલ માનસિક ઉત્સાહ અને મંગલમય વાતાવરણ હોવું જોઈએ એ શુભ પ્રસંગે આવાં ચિત્રો ન દેખાડવાં અને લાગણીને કે જે જોતાં દર્શકના મનમાં સ્વેદ અને દુઃખની લાગણી જાગૃત્ કરે અને એકધારી માનસિક પ્રસન્નતા અને લાગણીને અલ્પમાત્ર પણ ક્ષતિ પહોંચાડે.

૩૦ જ્યાં કેવલ માનસિક ઉત્સાહ અને મંગલમય વાતાવરણ હોવું જોઈએ એ શુભ પ્રસંગે આવાં ચિત્રો ન દેખાડવાં અને લાગણીને કે જે જોતાં દર્શકના મનમાં સ્વેદ અને દુઃખની લાગણી જાગૃત્ કરે અને એકધારી માનસિક પ્રસન્નતા અને લાગણીને અલ્પમાત્ર પણ ક્ષતિ પહોંચાડે.

૧૯-પ્ર૦ પ્રતિમાનું અંજન કરતી વખતે પ્રતિષ્ઠાચાર્યને સુવર્ણમુદ્રિકા તથા સુવર્ણકંકણ ધારણ કરવા સંવંધી પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમાં લેખ છે સ્વરો ?

૩૦ હાં, નિર્વાણકલિકા, શ્રીચંદ્રપ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિ, જિનપ્રભપ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિ, આચારદિનકરીય પ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિ વગેરેમાં ઉક્ત મુદ્રિકાદિ પ્રતિષ્ઠાચાર્ય ધારણ કરવાં એવું વિધાન છે, પણ ગુણરત્ન વિશાલરાજશિષ્ય સકલચન્દ્ર આદિના પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમાં આચાર્ય માટે ઉક્ત વસ્તુઓ વિદિત નથી.

૨૦-પ્ર૦ પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમાં એ વિષયમાં મતભેદ હોવાનું કંઈ કારણ હશે સ્વરો ?

૩૦ હા, આજે જેટલા પણ પ્રતિષ્ઠાકલ્પો વિદ્યમાન છે તે વધા ઉપર ચૈન્યવાસિયોના વિધાનની આગ્રહ અસર છે, નિર્વા

ળકલિકાનું નિર્માણ ચૈત્યવાસકાલમા થયેલુ છે અને શ્રીચંદ્રાદિની પદ્ધતિઓ તત્પશ્ચાદ્ ભાવિ હોઈ તેનું અનુસરણ કર્યું છે.

૨૧-પ્ર૦ ગુણસ્તનદ્વરિપ્રમુલે પૂર્વપ્રતિષ્ઠાકલ્પોનું અનુસરણ કેમ ન કર્યું ?

૩૦ તેરમા સૈકામા ચૈત્યગ્રામસનાં ઉત્તરતા પાળી હતાં, જગચન્દ્રદ્વરિયે ક્રિયોદ્ધાર કર્યા પછી તેમણે આચારવિપયક રૂઢ પરમ્પરાઓ કે જે સુવિદિત આચારમાર્ગથી પ્રતિકૂલ હતી તે વચ્ચે કરી લીધી હતી તે પૈકીની છુદ્ધાદિ ધારણ-પરમ્પરા પળ એક હતી

૨૨-પ્ર૦ આજે પણ કોઈક પ્રતિષ્ઠાચાર્ય અજન કરતા સોનાના કડા પહેરે છે. ત્યારે કોઈ કોઈ કેસર વડે કકળ-મુદ્રિકાના આકાર પોતાના જમણા હાથે કરાવે છે તો એમાં કંઈ વાધ રહ્યો ?

૩૦ સુવિદિત હોવાનો પાંકો રાખે તેને માટેતો આમૂયણ પહેરવામાં તેમજ તેનો શરીર ઉપર આકાર પણ ચિત્રવામાં વાંધો છે જ

૨૩-પ્ર૦ અંજનશલાઠા પ્રતિષ્ઠાદિના વિધાન માટે કેટલા કૂપ આદિનું જલ લાવવું જોઈયે ?

૩૦ પ્રાચીન વિધિઓમા ઉલ્લેખ છે કે ગંગાદિનાં તીર્થજલોનો સંગ્રહ કરવો, કેટલા તીર્થોનું ? તેની સંખ્યા લખી નથી, લગભગ પાંચસો વર્ષોથી ૧૦૮ કૂપ નદી આદિનું જલ એકત્ર કરવાના ઉલ્લેખો મળે છે.

૨૪-પ્ર૦ જલપાત્રાની વિધિ કરીને કેટલા કુવાઓનું જલ લાવવું જોઈયે ?

૩૦ પૂરી વિધિ કરીને એક સ્થાનથી જલ લાવ્યા પછી વધે તે વિધિ કરવાની જરૂર નથી, વીજા જલાશયોને કાંઠે જહ અસત ફલથી જલદેવીને વધામી તેની આજ્ઞા માર્ગી થોડું થોડું જલ સોંપાને મેળું કરવું જોઈયે.

૨૫-પ્ર૦ વર્તમાન કાલીન ગુજરાતી વિધિકારો નદીની આદ્ર ભૂમિમાં ૧૦૮ ન્હાના ટાપુઓને ૧૦૮ કૂઆ માની તેમનું પૂજન કરીને જલ ભરે છે તે વિધિ-વિહિત સ્વર્ગ કે નર્ક ?

૩૦ આ વિધિ નર્ક પળ ચાલક્રીડા છે, આવી ક્રીડા-જેવી વિધિથી જલ લાવવા કરતાં ન લાવવું વધારે સારું છે ઘણા સ્થાનોનું કે ૧૦૮ કૂઆ વાવડીઓથી પાણી લાવવાનું મૂલ કારણ તો એ છે કે ઘણા સ્થાનોમાં કોઈ સ્થાન દેવતાધિષ્ઠિત પળ હોય અને તેવા સ્થાનથી અનુજ્ઞા પૂર્વક જલ આવેલ હોય તો પ્રકૃત કાર્યમાં વિશેષ સિદ્ધિકારી નિવડે, પ્રાચીન કાલમાં ઘણાં તીર્થોનું જલ મંગાવતું હતું તેનું કારણ એજ હતું કે તીર્થો પ્રાય દેવતાધિષ્ઠિત હોઈ ત્યાંનું જલ સિદ્ધિકારી હોય છે. નદીને કાંઠે ઘાથે કરેલ ટાપુઓ દેવતાધિષ્ઠિત હોતા નથી માટે તેવા ટાપુઓનું પૂજન કરવું

નિર્વર્થક છે.

૨૬-પ્ર૦ પ્રતિષ્ઠા અંજનશલાકાદિના વિધાનમાં કેટલા ટાપુઓનું પૂજન કરવું જોઈએ ?

૩૦ અંજનશલાકામાં નંદ્યાવર્ત સહિત ૪ અને પ્રતિષ્ઠા પૂજામાં આજની ત્રિવિ પ્રમાણે ૩ ટાપુઓનું સ્થાપન કરાય છે.

૨૭-પ્ર૦ વર્તમાનમાં કેટલાક વિધિકારો વેવડા ટાપુએ છે એ બરાબર છે ?

૩૦ વેવડા ટાપુ પૂજા માટે કોઈ શાસ્ત્રાધાર નથી, વિધિકારોની કલ્પના માત્રથી એમ કરે છે, કુંભ-દીપક આદિ વે ઠેકાણે સ્થપાય એનું કારણ તો એ વસ્તુઓ સ્થાવર હોવાનું છે, ગૃહદિક્પાલોની સ્થાપન સ્થિર સ્થાવર નથી, ભગવાન મંડપમાંથી દેહરામાં ગયા પછી ટાપુ પળ ત્યાં લઈ જઈ શકાય છે.

૧૧-પ્રકૃતવપ્તિનુયંત્રી—

૧-૬ પરિચ્છેદ—ગીતા સ્વરૂપ તપાસ વિધિઓનો સમૂહ છે. આના ૨૧ પરિચ્છેદોમાં પ્રારંભના ૬ પરિચ્છેદોનો સંબંધ ચૈત્યનિર્માણમાં થતી વિધિઓની સાથે છે, ૧-૨ પરિચ્છેદ શિલ્પશાસ્ત્રાનુસારી છે, ૩ જો પરિચ્છેદ પ્રતિષ્ઠાકલ્પાનુસારી છે, ૪ થા પરિચ્છેદમાં શિલાન્યાસ વિધિઓ શિલ્પશાસ્ત્રોક્ત છે પણ અન્તમાં પૂરું પ્રતિષ્ઠાકલ્પોક્ત શિલાન્યાસ વિધિનો પણ આમાં સમાવેશ કરેલો છે. પરિચ્છેદ ૫-૬ ની વિધિઓ નિર્વાણકલ્પને આધારે લેવાયેલી છે.

૭-૧૨ પરિચ્છેદ—૭ માથી ૧૦ મા સુધીમાં પ્રતિષ્ઠાવિધિઓ છે ૭ મો પરિચ્છેદ નિર્વાણકલ્પોક્તવિધિ પ્રતિષ્ઠાવિધિનું નિરૂપણ કરે છે અને મૂલવિધિના શબ્દશબ્દનો ગુજરાતી અનુવાદ છે, ૮ મો પરિચ્છેદ સકલચદ્રીય પ્રતિષ્ઠાકલ્પોક્ત દગાહીક વિધિનું નિરૂપણ કરે છે, આ પરિચ્છેદમાં સકલચદ્રીય પ્રતિષ્ઠાકલ્પ તથા ગુણસ્તલચદ્રીય પ્રતિષ્ઠાકલ્પ આ બંનેનો સમાવેશ થઈ જાય છે, ૯ થી ૧૧ સુધીના પરિચ્છેદો ક્રમશઃ ચૈત્યપ્રતિષ્ઠા, કલશપ્રતિષ્ઠા અને ધ્વજદંડ પ્રતિષ્ઠાનું નિધાન વતાવે છે, આ ત્રણેય પરિચ્છેદો પ્રાચીન હસ્તાલિખિત વિધિઓને આધારે તૈયાર કરાવેલા છે. ૧૨ મો પરિચ્છેદ જિનાર્ચન પ્રવેશવિધિઓ વતાવે છે, પ્રચલિત સચિત્તર નિર્મ પ્રવેશવિધિ ઉપરાંત આમાં સક્ષિત નિર્મપ્રવેશ વિધિઓ છે જેમાં ૧ નિર્મ ગૃહપ્રવેશવિધિ છે અને ૨ જિનાર્ચન ચૈત્ય પ્રવેશવિધિઓ છે જો આ સક્ષિત પ્રવેશ વિધિઓનો પ્રચાર થાય તો એ નિર્મિત થતો ધનન્યય અને સમયન્યય ગળો વચાવી શકાય તેમ છે.

૧૩-૧૭ પરિચ્છેદ—૧૩ થી ૧૭ સુધીના ૫ પરિચ્છેદોમાં પૂજા વિધિઓ તથા શાંતિકવિધિઓ છે, તે પૈકીની અહંદમિયેક

બંને વાચનાનુયાયી શ્રમણસંઘોની સભામાં એક ગંધર્વ વાદિવેતાલ શાંતિસ્થિરિ ઉપસ્થિત હતા જેમણે વાલમ્બ્ય સંઘના પ્રમુખ શ્રી કાલકાચાર્યની સંઘ કાર્યમાં સહાયતા કરી હતી અને બંને વાચનાનુગત આગમોનો સમન્વય કરાવ્યો હતો, અમારી માન્યતા પ્રમાણે તે ગંધર્વ વાદિવેતાલ અને અમિષેક વિધિકારવાદિવેતાલ શાંતિસ્થિરિ અભિન્ન હોવા જોઈએ, કેટલાક વિદ્વાનો ઉત્તરાધ્યયનની પાઙ્ચટીકાકાર શાંતિસ્થિરિને ‘વાદિવેતાલ’ માને છે જે વરાબર નથી, પાઙ્ચટીકાકાર શાંતિસ્થિરિ થારાપદ્રગચ્છીય હતા અને તે અગ્યારમાં સૈકાના વિદ્વાન હતા અને વાદિવેતાલ શાંતિસ્થિરિ અર્વાચીન હતા.

જિનસ્નાત્રવિધિ અને અર્હદમિષેક વિધિની સમકાલીનતા—

શ્રીજૈન સાહિત્ય વિકાસપંડલ તરફથી જેના પ્રકાશનની જાહેરાત થઈ હતી તે ‘જિનસ્નાત્રવિધિ’ની વાદિવેતાલીય અમિષેક વિધિની સાથે તુલના કરી જોતાં જણાયું કે ઉક્ત બંને વિધિઓ એક વીજીની અસરથી મુક્ત છે, વાદિવેતાલે ‘સ્નાત્રવિધિ’ કે સ્નાત્રવિધિકાર આચાર્યશ્રી જીવદેવે ‘અમિષેકવિધિ’ જોડે હોત તો તેની થોડી પણ અસર એક વીજાની કૃતિમાં આવ્યા વિના રહેત નહિ આથી જણાય છે કે ઉક્ત બંને કૃતિઓ લગભગ સમકાલીન હોવી જોઈએ.

અમિષેકવિધિના મૂલની કોપી તથા અમિષેકવિધિની પંજિકાનું પુસ્તક વિદ્વાન્ મુનિવર્ય શ્રીપુણ્યવિજયજીના સૌજન્યથી મળતાં અમે કાલિકામાં એ વિધિ આપવા સમર્થ થયા છીએ એ વાતનો અમારે સ્વીકાર કરવો જોઈએ,

૧૪-ચૌદમા પરિચ્છેદમાં બે અષ્ટોત્તરી પૂજાઓ છે, વાસ્તવમાં બે અષ્ટોત્તરીઓ જુદી નથી, પણ સામાનના ન્યૂનાધિક્યના કારણે બે જુદી વતાવી છે, ઓગણસમા સૈકાની અષ્ટોત્તરીમાં સત્તરમા સૈકાની અષ્ટોત્તરી કરતાં કેટલી સામાન વૃદ્ધિ થઈ છે એ

જાણવા અને ધોઢા સ્વેં કોઃ અષ્ટોતરી પૂના મળાવવા ઢ્ઢેલે તો સત્તરમા સૈકાની વિધિ પ્રમાણે મળાવી શકાય ં મોટે વે જુદી જુદી આપી છે.

૧૫—પંદરમો પરિચ્છેદ શાન્તિસ્નાત્રે રોકેલો છે. શાન્તિસ્નાત્રના કુર્તા તપગ્ઢ્ઢના ડ્વાડ્યાય શ્રીસકલચંદ્રગણિ છે. મારવા-દમાં શાતિસ્નાત્ર મળાવમાની રીતિ વધારે છે. વલી ત્યા મળાવવાવાલા ધોડા ંદલે પુસ્ત્રકના આધારે ઢરેક મળાવી શકે ંદલા માટે આમાં પ્રત્યેક અભિપેક્કમા ગોલાતી ગાથાઓ વારંવાર છાપમાથી પુનરુક્તિ થમાથી કેટલુક મેટર વઘ્યુ છે છતાં મારવાડના વિધિકારો માટે આ પુનરુક્તિ ડ્વયોગી ંશે ંમ અમારું માનવું છે. અષ્ટોતરીની વિધિઓ જેમ ડ્વપલન્ઢ થઈ તેમ શાતિસ્નાત્રની પ્રાચીન લિલિત વિધિ મેલવમામા સફલતા ન મલી. સો વર્ષ પૂર્વે લવાયેલી ંક ંળ શાતિસ્નાત્ર વિધિ ન મલવાથી જે ઢતી તે પ્રતિઓ ડ્વપરથી જ ં વિધિ તૈયાર કરવી પડી છે.

૧૬—સોલમા પરિચ્છેદમા તીર્થયાત્રા શાતિક છે, સંઘસમુદાયની સાથે સંઘપતિ વનીને તીર્થયાત્રાં નિકલતા સઘપતિના ઘરે પ્રથમ ં શાતિક કરી પછી પ્રયાળ કરચુ જોશ્યે ંવી મર્યાદા છે, આ શાન્તિક અમોં પ્રાચીન પાનાઆ ડ્વપરથી તૈયાર કરેલ છે

૧૭—સત્તરમા પરિચ્છેદમા ને ગ્રહ શાતિકો છે, પહેલુ સામાન્ય ગ્રહશાન્તિક છે ડ્યારે વીજું શાતિક મોચગ્રહપીડાની શાન્તિ-કરવા માટેનુ છે, આ વંદે શાતિકો અમોં પ્રાચીન ઢસ્તલિલિત પ્રતો ડ્વપરથી લીધેલ છે.

૧૮—અઢારમા પરિચ્છેદમાં લીર્ણોઢ્ઢાર વિધિ છે, લીર્ણોઢ્ઢારનો અર્થ અઢિયા મન્નજિન પ્રાસાદ કે લંઢિત જિનપ્રતિમા આદિનુ વિસર્જન કરવાનો છે. આ વિધિ અમે નિર્વાળકલિકા તમા શિલ્પશાસ્ત્રના આધારે તૈયાર કરેલ છે.

१९—ओगणीशमा परिच्छेदमां देवी प्रतिष्ठाविधि अमे एक हस्तलिखित प्रति उपरथी तैयार करेल छे, ते प्रतिमां पण एनुं नाम 'देवी प्रतिष्ठा विधि' ज हतुं पण तपास करतां जणायुं के ए विधिनो आधार ग्रन्थ 'आचारदिनकर' छे. आ विधि यक्षिणी आदि परिकर रूपे गणाता देवदेवीओनी प्रतिष्ठामां करवानी नथी पण तेमां जणावेल देवीओ पैकीनी कोइ देवीनी स्वतंत्र रूपे कोइ जुदा ते निमित्ते बनेला देहरामां प्रतिष्ठा करवी होय तो त्यां करवानी छे,

२०—वीसमा परिच्छेदमां विविध उपकरणोने अधिवासित करवानी विधि छे, आ परिच्छेद आचारदिनकरानुसारी छे

२१—एकवीशमो परिच्छेद प्रकीर्णक प्रतिष्ठाविधियोनो छे अने ए विधियो पण अधिकांशे आचारदिनकरना आधारे ज लखायेली छे

उपर्युक्त विधिखंडना संकलन माटे अमारी पासेना प्रतिष्ठाकल्पो उपरांत प्राचीन प्रतिष्ठाकल्पो मेलववा माटे प्रयत्न करेल, खास करीने उ०सकलचंद्रजीए पोताना प्रतिष्ठाकल्पनी समाप्तिमां निर्दिष्ट नामना श्यामाचार्य हरिभद्रस्वरि-हेमचंद्राचार्य जगच्चन्द्रस्वरिना नामे चढेला प्रतिष्ठाकल्पो पैकीनो कोई अस्तित्वमां होय तो तपास करवा जेसलमेर पाटण आदिना भंडार व्यवस्थापकीने पूजाव्युं पण बधेथी एकज प्रकारनो उत्तर मलयो के अत्रेना भंडारमां आपे जणावेल कोइ प्रतिष्ठाकल्प नथी. अमने लाग्युं के उ० सकलचंद्रजीए जादूना बले आ कल्पोनुं सर्जन कराने श्रीविजयदानस्वरिने देखाडचा होय तो बात जुदी छे अन्यथा आटला अल्पसमयमां बधा उक्त कल्पो नाम शेष थइ जाय ए संभवित नथी, ज्यारे न्हारथी विशेष उपयोगी सामग्री न मली तयारे उपलब्ध सामग्रीना आधारे ज कार्य चालुं कर्नुं जेना अवलोकन अने मनन पछी प्रकृत खंडनी संकलना थइ ते सामग्री नीचे प्रमाणे हती—

१-निर्माणकालिका-मुद्रित छत्ता ताडपत्रना पुस्तकने आधारे सुधारेली ।

२-श्रीचन्द्रसूरि प्रतिष्ठापद्धति कंईक अशुद्ध, मुद्रित ।

३-'विधिग्रन्थप्रपा' सामाचारिगत जिनप्रमीय प्रतिष्ठापद्धति सं० १७८३ मा लखेल प्रति उपरथी सं० १९४२ मा लखायेली शुद्धप्राय ।

४-श्री वर्धमानसूरिकृत प्रतिष्ठापद्धति मुद्रित अशुद्धिग्रहूल

५-गुणरत्नसूरिकृत प्रतिष्ठाकल्प पुस्तक २, (१) १८ पत्रात्मक "इति प्रतिष्ठादि समग्रविधिः । सं० १५४२ वर्षे आसौ वदि पचमीदिने लिखितः संखारीग्रामे ॥" इति लेखपुष्पिकायुक्तशुद्ध । (२) दसपत्रात्मक, संवत् १७५३ वर्षे मागसर वदि ५ दिने लिखित प्रति उपरथी लखावेल अने शुद्धप्राय "इति विन १ ध्वजा २ कलश ३ प्रतिष्ठाकल्पः श्रीतपाचार्य श्री श्रीगुण रत्नसूरि चिरचितः ॥ इति श्री जिनप्रतिष्ठाकल्पः ॥" ए समाप्ति-लेखयुक्त ।

६-विशालराजशिष्यकृत प्रतिष्ठाकल्प पुस्तक ४-(१) १८ पत्रात्मक शुद्धप्राय, "संवत् १६१९ वर्षे आषाढ मासे शुक्लपक्षे ११ दिने ।" ए लेखकना समाप्तिलेखाहुं । (२) १७ पत्रात्मक शुद्ध प्राय । "इति विनस्थापना विधिः । २६० ५५० । प्रतिष्ठाप्रदीपग्रंथतोद्धृतः श्रीविजयसेनसूरिभिः । श्रावक मेघाग्रहेण कृतोऽयम्" इति समाप्तिलेख सहित छे । (३) (१८) पत्रात्मक शुद्ध । पडीमागयुक्त लेखन संवत् रहित, अनुमानथी सोलमा सैरामा लखावेल छे । (४) २० पत्रात्मक, शुद्धप्राय, प्राचीन प्रति उपरथी १९८४ मां लखावेल छे

અશુદ્ધ ૧ :

૭-૧૨ પત્રાત્મક શુદ્ધ । જીર્ણમાપાત્મક પડોમાત્રાઓમાં લલાયેલ, વિધિપ્રપાનુસારિ, ક્વચિત્ સંશોધિત, ૩૭ પત્રાત્મક અશુદ્ધ ૧ :
૮-ઉપાધ્યાય તારુલચંદ્રીય પ્રતિષ્ઠાકરૂપ પુસ્તક ૩ (૧) આસરે ઓગગોશમા સૈન્દ્રિયમાં લલાયેલ ૩૭ પત્રાત્મક અશુદ્ધ ૧ :
૯-ઉપાધ્યાય તારુલચંદ્રીય પ્રતિષ્ઠાકરૂપ પુસ્તક ૩ (૨) આસરે ઓગગોશમા સૈન્દ્રિયમાં લલાયેલ ૩૭ પત્રાત્મક અશુદ્ધ ૧ :

(૨) ૩૯ પત્રાત્મક, અશુદ્ધિગ્રહીત સં. ૧૯૫૬ માં લલાયેલ છે અને (૩) મુદ્રિત, ૯ પાના અશુદ્ધિ પ્રચુર અને ક્વચિત્ સંશોધિત
કલિકાનો દ્વિતીય લંડ સંકલિત કરવામાં મુલ્ય આધાર ગ્રન્થો ઉપરુક્ત ૮ છે, પણ ૯ ઉપરાંત પણ કેટલીય હસ્તલિખિત
કલિકાનો કેટલાક પરિચ્છેદો લલવામાં ઉપયોગ કર્યો છે જે પૈકીની કેટલીકના નામો આ પ્રમાણે છે—
કલિકાનો કેટલાક પરિચ્છેદો લલવામાં ઉપયોગ કર્યો છે જે પૈકીની કેટલીકના નામો આ પ્રમાણે છે—
વિધિઓનો કેટલાક પરિચ્છેદો લલવામાં ઉપયોગ કર્યો છે જે પૈકીની કેટલીકના નામો આ પ્રમાણે છે—
(૧) પ્રતિષ્ઠાવિધિ પા. ૭ । (૨) પ્રતિષ્ઠાવિધિ પા. ૩ (૩) સંક્ષિપ્તપ્રતિષ્ઠા-દ્વન્દ્વજારોપ વિધિ પા. ૧ । આ બધી ય પ્રતો અતિ-
પા. ૬ (૫) કલશપ્રતિષ્ઠાવિધિ પા. ૩ (૬) ધ્વજારોપવિધિ પા. ૧ (૭) કંઠમોચનવિધિ પા. ૧ । આ બધી ય પ્રતો અતિ-
પ્રાચીન અને જીના અક્ષરોમાં લલવાલી છે.

ત્રીજો લંડ—

કલિકાનો ત્રીજો લંડ પ્રતિષ્ઠોપયુક્ત ચૈત્યવન્દનો, સ્તુતિઓ, સ્તવો, સ્મરણો અને સામગ્રીસ્થિતિઓ વનેલો છે પટલે
૯ વિષયમાં લલવાલી છે જેમાં મંત્રો તથા સામગ્રી સ્થિતિઓને અંગે બે શબ્દો લલવાલી છે વિષયને પૂરો કરીશું.
આજકાલ આપણા મંત્રોમાં પ્રતિષ્ઠાદિ વિધાનોમાં કુંભસ્થાપન થયા પછી ઉત્સવગર ૧ સંતિકર ૨ તિજયપદ્ધતિ ૩ નમિ-
કલિકાનો ત્રીજો લંડ પ્રતિષ્ઠોપયુક્ત ચૈત્યવન્દનો, સ્તુતિઓ, સ્તવો, સ્મરણો અને સામગ્રીસ્થિતિઓ વનેલો છે પટલે
૯ વિષયમાં લલવાલી છે જેમાં મંત્રો તથા સામગ્રી સ્થિતિઓને અંગે બે શબ્દો લલવાલી છે વિષયને પૂરો કરીશું.
આજકાલ આપણા મંત્રોમાં પ્રતિષ્ઠાદિ વિધાનોમાં કુંભસ્થાપન થયા પછી ઉત્સવગર ૧ સંતિકર ૨ તિજયપદ્ધતિ ૩ નમિ-
કલિકાનો ત્રીજો લંડ પ્રતિષ્ઠોપયુક્ત ચૈત્યવન્દનો, સ્તુતિઓ, સ્તવો, સ્મરણો અને સામગ્રીસ્થિતિઓ વનેલો છે પટલે
૯ વિષયમાં લલવાલી છે જેમાં મંત્રો તથા સામગ્રી સ્થિતિઓને અંગે બે શબ્દો લલવાલી છે વિષયને પૂરો કરીશું.

કર્યાણ-
કલિકા
સં. ૨ ॥

॥૩૭॥

પણ એ ઘણા ઝુના નહિ, ચારસો પાચસો વર્ષ પહેલાની વિધિઓ અને પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમા માત્ર જિન વિંબ ગાદીએ વેસાહ્યા પછી લઘુશાંતિ ૧ વૃહચ્છાંતિ ૨ અજિતશાંતિ ૩ તિજયપહુચ ૪ નામિક્ષણ ૫ ઉત્તમસમહર ૬ સમવસરણ સ્તવ ૭ આ સાત સ્મરણો ગણવાનો આદેશ છે, પણ આજે કુશ સ્થાપ્યા પછી રોજ ત્રિકાલ ગણવાની પદ્ધતિ છે. એથી અમે પણ ત્રિકાલ ગણાવીએ છીએ અને ક્રમ પણ આજના ક્રમને મળતો જ છે. માત્ર ભક્તમાર વાદ કરી તેના વદલામા લઘુશાંતિ દાખલ કરી છે અને ક્રમ જે ક્રમે સ્તોત્ર-સ્મરણો છપાયા છે તે જ ક્રમે ગણવાનાં છે. સમવસરણ સ્તવ નિત્ય ગણરાત્રી નથી પણ ભગવાન પ્રતિષ્ઠિત થયા પછી ગણાતા સ્મરણોને અતે એક વાર જ એ ગણવાનું છે.

આ પરિચ્છેદમા આપેલ પ્રતિષ્ઠોપયોગી મંત્રો વિધિકારોના અભ્યાસાર્થે છે, તિજયપહુચના કલ્પો આપ્યા છે તે માત્ર આ રુસ્મિક લઘુદ્રાદિની ઘટના પ્રસંગે ઉપયોગમા લેવા માટે છે. આ અમ્નાયો અમે સ્પષ્ટ નથી કર્યો, કારણ કે આવી વસ્તુ અસ્પષ્ટ રહેવામા જ ગુણ છે, જે એના અનુમતી હશે તે સ્વયં ઉપયોગ કરી શકશે.

પ્રતિષ્ઠાદિની સામાન દ્વિચિઓ અમોએ અમારી પદ્ધતિને અનુસરીને આપેલી છે, દ્રવ્ય ક્ષેત્રાદિને જોઈ વિધિકારો શક્ય ન્યૂનાધિક્ય કરી શકે છે, પણ પ્રાચીન કલ્પોના ત્રિધાનને લક્ષ્યમા રાખતા આમાં આધિસ્યની અપેક્ષાએ ન્યૂનતાનો જ અધિક અવકાશ છે. એમ જણાયા વિના રહેશે નહિ “અધિક્રસ્યાધિકં ફલ” આ માન્યતા વિધિકારોએ હવે વદલવી જોઈએ, ઘણાથી ઘણો ભાવો-લ્લાસ થવાની માન્યતા વરાવર નથી, પ્રતિષ્ઠાકારકશૃદ્ધસ્યની ભાવના કોઈ પણ રીતે કુઠિત ન થાય. એ વાતનો પ્રતિષ્ઠાચાર્યોએ તથા વિધિકારોએ પ્રતિક્ષણ વિચાર રાખવાની આવશ્યકતા છે.

प्रसिद्ध श्रुतधर आचार्य श्री हरिभद्रनी निम्नोक्त वे आर्याओ प्रतिष्ठाचार्योए अने विशेषे करीने विधिकारोए पोताना हृदयमां कोतरी राखवी जोइये—

“ इड्यादेर्न च तस्या, उपकारः कश्चिदत्र मुख्य इति । तदतत्त्वकल्पनैषा, बालक्रीडा समा भवति ॥ ”

अर्थ—मुक्तिप्राप्त जिनदेवतानी पूजा सत्कार-आभूषणादिथी तेनो कइ पण मुख्यपणे उपकार थतो नथी तेथी एमनी ‘पूजा’ आदि ए अतात्त्विक कल्पना छे अने ते बालक्रीडा समान होय छे.

“ लवमान्नमयं निधमा-दुचितोचितभाववृद्धिकरणेन । क्षान्त्यादियुतैर्मैत्र्यादि-संगतैर्बृहणीय इति ॥ ”

अर्थ—प्रतिष्ठा करावनारना प्रतिष्ठागतभावने ते लेशमात्र होय तोये उचित-उचित रीतिथी तेनी वृद्धि करवी अने क्षमादिगुणोए युक्त मैत्र्यादि भावनाओ साथे जोडीने तेने पुष्ट करवो.

उपसंहार—

उपोद्घातमां कहेवानी केटलीक वातो रही गइ हशे त्यारे केटलीक वधारे पडती पण कहेवाइ हशे, पण अमारा मनथी अमने जे उचित लागुं ते लखायुं छे, बांचनारने जे ग्राह्य जणाय ते ग्रहण करे अने वीजुं अमारें माटे छोडी दे, एज प्रार्थना ।

कल्याणविजय

साधनपुरा-अहमदाबाद

७-३-५६



વિષયનુક્રમ—

પ્રસ્તાવના ૧-૧ થી ૨-૨ સુધી	વીજા લખડનો ઉપોદ્ધાત ૩-૧ થી ૩૮-૨ સુધી
પરિચ્છેદ	પરિચ્છેદ
પ્રિપ્યા	વિપ્યા
પરિચ્છેદસૂચી—	પત્રાંક પૃ.
૧— ભૂમિગ્રહણવિધિ	૧-૧ ૪— શિલાન્યાસ કેટલો નીચે કરવો ? ૮-૨
૨— ભાતવિધિ	૧-૨ ૫— શિલાન્યાસમાં વાસ્તુના મર્મો ટાલના ૮-૨
૩— સક્ષિત વાસ્તુ પૂજાવિધિ	૨-૨ ૬— શિલાઓનો ઢાલ કદ તરફ ? ૯-૧
૪— કર્મપ્રતિષ્ઠાવિધિ	૩-૨ ૭— શિલામિપેક્ર ૯-૨
૫— શિલાન્યાસવિધિ (૧)	૪-૧ ૮— શિલાન્યાસ અને રત્નાદિન્યાસના મંત્રો ૧૦-૧
૬— શિલાન્યાસનો ક્રમ	૫-૨ ૯— ચતુઃશિલાપ્રતિષ્ઠા ૧૦-૨
૭— શિલાન્યાસનાં ગાસ્તુથાનો	૬-૨ ૧૦— પંચશિલાપ્રતિષ્ઠા ૧૧-૨
	૭-૨ ૧૧— નવશિલાપ્રતિષ્ઠા ૧૨-૨

પરિચ્છેદ	વિષય:	પત્રાંક પૃ.	પરિચ્છેદ	વિષય:	પત્રાંક પૃ.
૪—	શિલાન્યાસ પછીનાં શુભાશુભ નિમિત્તો	૧૪-૧	૭—	ભૂતત્રલિમંત્ર	૨૬-૨
"	શિલાન્યાસવિધિ પ્રતિષ્ઠાકલ્પોક્ત (૨)	૧૫-૧	"	પ્રતિમામાં વર્ણન્યાસ	૨૬-૨
૫—	ચૈત્યદ્વાર પ્રતિષ્ઠાવિધિ	૧૬-૧	"	દિગ્વન્ધ મંત્ર અને સ્નાનવિધિ	૨૭-૧
૬—	હૃદયપ્રતિષ્ઠાવિધિ	૧૭-૨	"	જલ-પુષ્પ-ધૂપ મંત્રો	૨૭-૨
૭—	પાદલિપ્તમ્બરિ પ્રણીત પ્રતિષ્ઠાવિધિ	૨૦-૧	"	નન્દ્યાવર્તમંડલોલેલનવિધિ	૨૮-૧
"	મંડપનાં તોરણોની ઉંચાઈ	૨૦-૨	"	લોકાંતિકદેવદિશાજ્ઞાપકયંત્ર	૨૯-૨
"	વેદી રચના	૨૧-૧	"	૩ પ્રાકારો	૩૦-૨
"	વેદીનાં ઉપાદાન દ્રવ્યો	૨૧-૨	"	નન્દ્યાવર્તની પૂજનવિધિ	૩૧-૨
"	વેદીના ખૂણાઓમાં રોપવાની સ્ત્રીલિઓ	૨૨-૧	"	નન્દ્યાવર્ત પૂજન મંત્રો	૩૨-૧
"	પ્રતિષ્ઠોપયોગી સામગ્રી	૨૨-૧	"	અધિવાસના—અધિવાસના મંત્રો	૩૪-૨
"	ઉત્સવક્રિયા—મંડપ પ્રતિમાપ્રવેશ	૨૩-૧	"	પ્રતિમામાં પૃથ્વી આદિ તત્ત્વન્યાસ	૩૫-૧
"	દેવવંદનવિધિ	૨૪-૨	"	ઇન્દ્રિયાદિન્યાસ	૩૫-૧
"	શુચિવિધારોપણ અને સકલીકરણ	૨૫-૨	"	નાડીદશકવિન્યાસ	૩૫-૨

परिच्छेद	विषयाः	पत्रांक पृ.
७—	सगुद्वन्द्वविन्यास	३५-२
"	सद्वचनगुणरापन	३६-१
"	प्रतिष्ठाविधि—	३७-१
"	द्रव्यो व्यापयानी ममजन—	३७-२
"	नामस्थापन	३९-१
"	मगन्धगायापाठ	४०-१
"	प्रतिष्ठागुणगर्भितदेवना	४०-२
"	दान्तिरत्नमन्त्र	४१-१
"	संक्षिप्तप्रतिष्ठाविधि	४१-२
"	लेखमयत्रिमाप्रतिष्ठाविधि	४२-२
"	सरस्वत्यादित्रिमाप्रतिष्ठाविधि	४३-१
"	प्रतिष्ठाकारनीचमायदारी	४३-१
"	पादलिप्तप्रतिष्ठासम्पमूलम्	४३-२

परिच्छेद	विषयाः	पत्रांक पृ.
८—	नव्यप्रतिष्ठापद्धति	४६-२
"	पूर्वक्रियावीजरूपम्	४६-२
"	मुहूर्तनिर्णय-राजपृच्छा-भूमिशोधन	४७-१
"	मंडपनिर्माण	४७-२
"	वेदीनी रचना	४८-१
"	संघमक्तिना आदेश	४९-१
"	संघामंत्रणपत्रिकाओ	४९-२
"	ओषधि गटनारी त्रियो	५०-१
"	स्नानकरो	५१-१
"	अमारिघोषणा	५२-१
"	प्रतिष्ठापस्वरसभार	५२-२
"	व्यवस्थापकमंडल	५४-१
"	उत्सवक्रिया-प्रथमाह्निकनीजरूपम्	५५-१

परिच्छेद	विषयाः	पत्रांक पृ.	परिच्छेद	विषयाः	पत्रांक पृ.
८— (१)	प्रथमाह्निक कृत्यविधि-मंडपप्रवेश	५६-१	८—	ग्रहपूजनकोष्टक	७६-२
"	जलयात्राविधि	५७-१	"	ग्रहपूजन	७७-१
"	कुंभस्थापनविधि	५९-१	"	ग्रहशान्तिस्तोत्र	७९-२
"	अखंडदीपकस्थापना	६१-१	"	अष्टमंगलस्थापना	८०-१
"	कुंभस्थापननी प्राचीनविधि	६१-१	"	अष्टमंगलस्थापनाविधि	८०-२
"	नवांगवेदी रचना अने यत्रवारकवपन	६१-२	"	(४) चतुर्थाह्निक-बीजकम्	८१-२
"	(२) द्वितीयाह्निकबीजकम्	६३-१	"	सिद्धचक्रपूजन-कृत्यविधि	८१-२
"	द्वितीयाह्निककृत्यविधि	६३-२	"	सिद्धचक्रपूजन	८२-२
"	नन्दावर्तआलेखनविधि	६४-१	"	(५) पंचमाह्निक-बीजकम्	८४-२
"	नन्दावर्तपूजनविधि	६६-२	"	बीसस्थानकपूजनविधि	८५-१
"	(३) तृतीयाह्निकबीजकम्	६९-१	"	वज्रपंजरस्तोत्ररक्षा	८५-२
"	दिक्पालपूजनविधि	७०-१	"	बीसपदस्थापनाकोष्ठक अने २० पदपूजन	८६-१
"	दिशावलिक्षेप	७५-१	"	(६) षष्ठाह्निक-बीजकम्	८९-२
"	ग्रहपूजाविधि	७६-१	"	कृत्यविधि-इन्द्र-इन्द्राणीकल्पना	८९-२

परिच्छेद	विषयाः	पत्राक पृ	परिच्छेद	विषयाः	पत्राक पृ.
८—	अयनमन्याण रुविधि	९१-१	८—	अधिगतासनाकृत्यविधि	१०७-२
"	(७) सप्तमाद्विरु चीजकम्	९३-१	"	(१०) दशमाद्विक्रीजकम्	११०-१
"	कृत्यविधि-अनम कृत्याण रुविधि	९३-२	"	अजनशलाका-कृत्यविधि	११२-१
"	द्विक्रुमारीकृतोत्सवविधि	९४-२	"	शान्तिमंत्र	११२-२
"	इन्द्र-इन्द्राणीकृतजनमामिपेकोत्सव	९६-१	"	नयनोन्मीलन	११४-१
"	(८) अष्टमातिरु चीजकम्	९८-१	"	मगलगाथापाठ	११६-१
"	कृत्यविधि-उपरुण	९९-२	"	प्रतिष्ठाफलदेशना	११६-२
"	जलादिमंत्रणविधि	१००-१	"	मध्यकालीनअजनशलाकाविधि	११७-१
"	अभिषेकरुनाव्यादि	१०१-१	"	सामग्रीमेलन	११७-१
"	जिनाह्वानादिथगान्तरविधि	१०२-१	"	स्नात्रोपक्रम	११७-२
"	दिक्पालादिआह्वान	१०२-१	"	नन्द्यागर्तभालेखनविधि	११८-१
"	मंत्रगणमादिअगान्तरविधि	१०२-२	"	नन्द्यागर्तपूजनविधि	१२०-१
"	पंचामृतनो अभिषेक-१०८ अभिषेक	१०४-२	"	प्रतिष्ठास्थानमां प्रतिमाप्रवेश	१२१-१
"	(९) नयमाद्विरु-चीजकम्	१०६-१	"	जलययात्राविधि	१२१-२

परिच्छेद

८—

विषयाः

वेदीस्थापना

दिक्पालस्थापना

स्नात्रकारो अने औषधि वांटनारीओ

प्रतिष्ठाप्रारंभमंगल

अधिवासनानो उपक्रम

अढार अभिषेको

अधिवासना

प्रतिष्ठाविधि

मंगलगाथापाठ

यक्षयक्षिणीप्रतिष्ठा

नवीनप्रतिष्ठितविन्दवगृहेऽस्थापनविधि

संक्षिप्तप्रतिष्ठाविधि

लवणजलाऽऽरीत्रिकविधि

कंकणमोचनविधि

परिच्छेद

८—

विषयाः

पंचाश्रुतस्नान-स्वच्छजल १०८ स्नात्रो

कंकणमोचनविधि-(प्रकारान्तरेण)

विसर्जन-विसर्जनविधि

प्रतिष्ठाविधिबीजकानि

श्रीचन्द्रप्रतिष्ठापद्धतिबीजककाव्यानि

परंपरागताः प्रतिष्ठाबीजकगाथाः

ध्वजदण्डारोपविधिबीजकम्

जिनप्रभम्बरिङ्कृत प्रतिष्ठाविधिबीजकम्

स्थापनाचार्यप्रतिष्ठाविधिगाथाः

चैत्यप्रतिष्ठाविधि

कलशप्रतिष्ठाविधि

कलश ९ अभिषेको-अधिवासना

कलशप्रतिष्ठा

ध्वज-दण्डप्रतिष्ठा प्रारंभिकविधि

विषयः	पत्रांक पृ.
जीर्णोद्धारविधि	२३०-१
देवीप्रतिष्ठाविधि	२३२-१
विविधवस्त्रविधासनाविधि (पूजा-शयन-आसन-विहार-क्षेत्र-सर्वकार्योपयोगि भूमिओनी अधिवासना	२३८-१
जल-अग्नि-चूलो-सीघडी-वस्त्र-भूषण-पुष्पमाला-सुगंध-तंबोल आदिनी अधिवासना	२३८-२
चंद्रवो-शयना-सनादि-गजाद्यादि-उपानत-सर्ववर्तन-औषध-मणिरत्न-दीपक-भोजन	२३९-१
भंडार-पुस्तक-जपमाला-वाहन-शस्त्र-कवच-पाखर-ढाल-गाय-भेंस-बलद-गृहोपकरण	२४०-१
क्रयाणक-विक्रेय-भोगोपकरण-चामर-वाद्य-उवताति-रिक्त सर्ववस्तुनी अधिवासना	२४०-२
प्रकीर्णकप्रतिष्ठाविधि	२४१-२

विषयः	पत्रांक पृ.	परिच्छेद
दिकूपालोने बलिक्षेप	१९६-१	१८-
पूजाप्रारंभ	१९७-१	१९-
अष्टोत्तारज्ञतस्नात्रविधि सत्तरमा सैकानी	१९८-१	२०-
स्नात्रनां पूर्वकृत्यो	१९९-१	"
ग्रहस्थापनविधि	१९९-२	"
दिकूपालस्थापनविधि	२००-२	"
बलिक्षेपविधि	२०१-२	"
तात्कालिकृतैयारी स्नात्रनो प्रारंभ	२०२-२	"
शांतिकलश भरवानी विधि	२०३-१	"
श्रीशान्तिस्नात्रविधि	२०४-१	"
स्नात्रनो प्रारंभ	२०८-२	"
तीर्थयात्राशान्तिक	२२०-१	"
ग्रहशान्तिक	२२३-१	"
गोचरग्रहपीडाशान्तिक	२२६-१	२१-

कल्याण-कलिकायां

द्वितीय-खण्डः

परिच्छेद-सूची

भूमिग्रहविधिस्तद्वद्, वास्तुपूजाविधिस्तथा । कूर्मन्यासप्रतिष्ठां च, शिलान्यासविधिस्तथा ॥१॥
 द्वारप्रतिष्ठा हृदय-प्रतिष्ठां जिनविग्र्यप्रतिष्ठां श्री-पादलिप्तप्ररूपिता ॥२॥
 अद्यतनो जिनार्चोनां, प्रतिष्ठाविधिविस्तरः । चैत्यप्रतिष्ठां कलश-प्रतिष्ठां दण्डरोपणम् ॥३॥
 जिनविग्र्यप्रवेशश्च, त्रिविधः परिकीर्तितः । अभिषेकविधिस्तद्वद्भोक्तृशतार्चनम् ॥४॥
 शान्तिस्नानविधिस्तीर्थयात्रायां शान्तिकं तथा । ग्रहशान्तिद्वयं जीर्णोद्धारस्य विधिरेव च ॥५॥
 देवीप्रतिष्ठां विविध-वस्त्वधिवासनाविधिः । प्रकीर्णकप्रतिष्ठाश्च, परिच्छेदाः प्रकीर्तिताः ॥६॥

परिच्छेद १. भूमिग्रहण विधि :
 निरूपण कराय ७. निर्विघ्न शान्तिदं भवेत् ॥७॥

परिच्छेद १. भूमिश्रद्धा विधानतः । येन तत्र कृतं वेष्टम, निर्विश्रं शान्तिद, निर्विघ्नं शांतिद, निर्विघ्नपणे जिनवर
परीक्षितापि चैलार्हा, भूमिश्रद्धा विधानतः । येन तत्र कृतं वेष्टम, निर्विश्रं शांतिद, निर्विघ्नं शांतिद, निर्विघ्नपणे जिनवर
भा० टी०—चैल्यने योग्य परीक्षित भूमिनो पण स्वीकार विधि पूर्वक करवो जोइये के जेथी तेमां निर्विघ्नपणे जिनवर
वनी शके अने ते शांतिदायक थाय. पूर्वोक्त प्रकारे वर्ण, गन्ध, रसादिके करी परीक्षा करी पछी ते भूमि विधि पूर्वक पोताना
अधिकारमां लेवी. प्रासाद भूमि उपर अधिकार सारा मुहूर्त अने गुप्त लगामां करवो, अने तेज मुहूर्त तेमां ज्ञात मुहूर्त करीने
भूमि शुद्धि करवी जोइये. प्रासाद करावनार गृहस्थ, अथवा मृत्रधार प्रथम स्नान करी, शुद्ध नख धारण करी, अक्षतमिश्रितवास
पुण्यादि पूजोपस्कर लेइ, ते परीक्षित भूमिमां जइ, वास्तु भूमिना मध्य भागे पंचरत्नादियुक्त कुंभ स्थापित करे, पछी पूर्वोदि दिशा

- १ ॐ इन्द्राय आगच्छ २ अर्घ्यं प्रतीच्छ २ स्वाहा । ३ ॐ अग्नये आगच्छ २ अर्घ्यं प्रतीच्छ २ स्वाहा ।
- २ ॐ यमाय आगच्छ २ अर्घ्यं प्रतीच्छ २ स्वाहा । ४ ॐ निर्ऋतये आगच्छ २ अर्घ्यं प्रतीच्छ २ स्वाहा ।
- ३ ॐ वरुणाय आगच्छ २ अर्घ्यं प्रतीच्छ २ स्वाहा । ५ ॐ वायवे आगच्छ २ अर्घ्यं प्रतीच्छ २ स्वाहा ।
- ४ ॐ कुवेराय आगच्छ २ अर्घ्यं प्रतीच्छ २ स्वाहा । ६ ॐ ईशानाय आगच्छ २ अर्घ्यं प्रतीच्छ २ स्वाहा ।
- ५ ॐ नागाय आगच्छ २ अर्घ्यं प्रतीच्छ २ स्वाहा । ७ ॐ ब्रह्मणे आगच्छ २ अर्घ्यं प्रतीच्छ २ स्वाहा ।
- ६ ॐ प्रत्येक लोकापालने अर्घ्यं निवेदन करी पठी पीला संपन्न हाथभा लईने मंत्र बोली भूमिनो स्वीकार करवो

आ प्रमाणे प्रत्येक लोकापालने अर्घ्यं निवेदन करी पठी पीला संपन्न हाथभा लईने मंत्र बोली भूमिनो स्वीकार करवो
 अपक्रामन्तु भूतानि, देवदानवराक्षसाः । वासान्तरं व्रजन्त्वस्मात्, कुर्या भूमिपरिग्रहम् ॥१॥
 यदत्र सस्थितं भूतं, स्थानमाश्रित्य सर्वदा । स्थानं त्यक्त्वा तु तत्सर्वं, यत्रस्थं तत्र गच्छतु ॥२॥
 अपक्रामन्तु भूतानि, पिशाचाः सर्वतो दिशम् । सर्वेषामविरोधेन, चैत्यकर्म समारभे ॥३॥
 आ श्लोको बोलीने पूर्वादि न्यारे दिशामा सरसव फेंकी भूतादिसरने दूर करवु, पठी त्या पच गव्य अने सुरर्णजल
 छाटवु ते पठी घरगणीअे पूर्ण मलश खावे लई गीत गादिना नाद पूर्ण प्रथम पूर्वदिशामा ते भूमिनी सोमार्पयन्त जनु त्या
 सणभर रोकड आंग्रेय कोणमा, त्याची दक्षिण सीमामा थड नैऋत्य कोणमा, त्याची पश्चिम सीमा उपर थंड वायव्य कोणमा अने
 त्याची उत्तर सीमामा थड ईशान कोण पर्यन्त ते भूमिमा फरी, भूमिनी चतुर्दिक् सीमा नियत करवी, मूत्रगार त्या शकु(खीलीओ)
 अने दोरी लईने हानर रहे, मासाद गास्तुनी सीमा निश्चित करचा माटे आंग्रेय कोणची सष्टि क्रमची ४ कोणोमा ८ खोलियो

रोपी, वे वे स्त्रीलियो चचे अक अक दोरी खेचीने बांधे. आ प्रमाणे भूमिनी चार मीमा निश्चित करी सोना रूपा मोती दही अक्षतादि मांगलिक पदार्थों वडे तेनी प्रदक्षिणा कराववी अने संक्रान्त्यनुसारे जे कोणमां खातस्थान आवतुं होय त्यां लग्न समय आवतां विधिपूर्वक खात मुहूर्त करवुं.

खातविधि—वास्तु भूमिना मध्यभाग उपर कुंभ स्थापन करी तेनी सामे पाटळो ढालीने ते उपर प्रथम वास्तु पुरुषांतुं आह्वान पूर्वक स्थापन करवुं. ते आ प्रमाणे—

ॐ वास्तोष्पतये ब्रह्मणे नमः । ॐ वास्तोष्पते इद्भागच्छ २ स्वाहा । ॐ वास्तोष्पते इह तिष्ठ २ स्वाहा ।
ॐ वास्तोष्पते पूजां प्रतीच्छ २ स्वाहा । ॐ वास्तोष्पतये नमः ।

मुद्रापूर्वक आह्वान—स्थापना करी नीचेना मंत्रोच्चारण पूर्वक द्रव्यो चढाववां, ते आ प्रमाणे—

१ ॐ वास्तोष्पतये धूपं समर्पयामि स्वाहा । २ ॐ वास्तोष्पतये चन्दनादिकं समर्पयामि स्वाहा ।
३ ॐ वास्तोष्पतये पुष्पाणि समर्पयामि स्वाहा । ४ ॐ वास्तोष्पतये वस्त्रं समर्पयामि स्वाहा ।
५ ॐ वास्तोष्पतये फलं समर्पयामि स्वाहा । ६ ॐ वास्तोष्पतये दीपं समर्पयामि स्वाहा ।
७ ॐ वास्तोष्पतये नैवेद्यं समर्पयामि स्वाहा । ८ ॐ वास्तोष्पतये अक्षतादिकं समर्पयामि स्वाहा ।
प्रत्येक मंत्रमां जणावेल द्रव्यो चढाव्या वाद हाथ—जोडीने नीचेनो श्लोक बोलवो—

वास्तु पुरुष ! नमस्तेऽस्तु, भूमिशय्यारत प्रभो ! । मदृगृहं धनधान्यादि—समृद्धं कुरु सर्वदा ॥४॥

આમ પ્રાર્થના કરી શુદ્ધ જલ અંજલિયા લઈને—“ ઠું વાસ્તોષ્પતયે વ્રહ્મણે વિસર વિસર પુનરાગમનાય સ્વાહા ”
આ મંત્ર વહે રિસર્જન મુદ્રાયે વિસર્જન કરુ તુ તે પૃથ્વી સ્વાતસ્થાને જઈ મંત્ર પુણ્ય ફલાસતાદિતુ પાત્ર હાથમા લઈને નીચેના મંત્ર
શ્લોકો ગોલી પૃથ્વીને અર્ચ્ય આપતુ

આગન્ધ સર્વ કલ્યાણિ ! , વસુધે ! લોકધારિણિ ! પૃથિવિ ! હેમગર્ભોઽસિ, કાશ્યપેનાઽભિવન્દિતા ॥૬॥
ચૈત્ય તુ તારંયામ્યઘા, ત્વદૂડ્ઘવ શુભલક્ષણમ્ ! શુભાનાર્ધ્ય મયા દત્તં, પ્રસન્ના શુભદા ભવ ॥૭॥

આ પૃથ્વી નીચેનો શ્લોક વોલીને પૃથ્વીની ક્ષમા પ્રાર્થના કરી.

ક્ષમે ! ક્ષમસ્વ મર્ત્યાંઘ, મેદિનિ ! મનુજામ્બિકે ! ચૈત્યકર્મ સમાર્ભે, કરિલ્યે તવ ઘટ્નમ્ ॥૭॥

આમ પ્રાર્થના કર્યા પૃથ્વી કોદાલી આદિ સ્વાતોપકરણો ઉપર સુવર્ણ જલ ઝાટી, કેસર ચંદનાદિ મુગધ પદાર્થો છાંટ્યા, અને
લગ્ન સમય આવતાં વાદિત્ર નાદો અને જયઘોષો પૂર્વેક સ્વાતમુહૂર્ત કરતુ. ઓઝામા ઓછો એક હાથ લહો ચોરસ લાહો મુદ્દત
સમયમા કરવાથી જ સ્વાત મુહૂર્ત વધુ ગણાય

परिच्छेद ૨. संक्षिप्त वास्तु पूजा विधि :
चैत्यकर्मसमारम्भे, प्रवेशसमयेऽपि च । वास्तुपूजा यथाशक्ति, विधेया शान्तिमिच्छता ॥८॥

भा० टी०—“चैत्यना कामनो आरंभ करतां अने तेमां प्रवेश करवाना (प्रतिष्ठाना) समयमां शान्तिना इच्छुके शक्त्यनुसार ‘वास्तु पूजा करवी.’ वास्तुभूमिनु पूर्वोक्त प्रकारे संशोधन करी, प्रासाद अथवा गृहना परिमाणानुसार तेने पत्थरो अने माटी वडे उंची लेई. दिशाओ निश्चित करीने शिलान्यास करती वखते प्रथम त्यां वास्तु मण्डल आलेखी वास्तु पूजा करवी. मंडलना कया पदमां कया देवनो वास छे, ते कोष्ठकोमां आपेल नामो उपरथी निर्णय कर्यो पछी पूजानो प्रारंभ करवा. पूजानो प्रारंभ कया पदथी करवो अ विषयमां शिल्पशास्त्रो अक्रमत नथी. घणा ग्रन्थकारो ब्रह्मा, तेनो परिधिना मरीचि आदि ४, अने आप, आपवत्सादि ८, आ १२ देवो अने अन्तमां ईशादि ३२ माकारगत देवो; आ क्रमथी पूजा प्रारंभ करवानुं लखे छे. ‘चरकी’ आदि पदवाद्य-ग्रन्थकारो अथी विपरीत ईश आदि ३२ देवो, अने ब्रह्मा; आ क्रमथी पूजा प्रारंभ करवानुं लखे छे. ‘चरकी’ आदि पदवाद्य-स्थित देवीओनो पूजा सर्वना मते पाछलथी करवानी छे. पूजा बलि द्रव्यो, प्रत्येक पदस्थित तेमज पदवाद्य देवनोने माटे भिन्न भिन्न विहित छे, छतां सर्व द्रव्योनी प्राप्ति न थतां पुष्प, अक्षत, सुगन्ध, धूप, दीप अने शुद्ध पक्वान्नानी बलिनुं पण पूजामां विधान कर्युं छे. निर्वार्णकलिकाकारे “दूर्वादध्यक्षतादि”, आ पाठमां आदि शब्द वापर्यो छे. अटले पुष्प धूप, दीप, फल, मेवो, विमेरे यथोपलब्ध द्रव्योनो पूजामां उपयोग करवो, एक पदमां वे देवो होय तो प्रत्येकनो नाम मंत्र बोली, तेनां उपहार द्रव्यो चढावयां, अकथी अधिक पदोमां अक देव होय तो प्रत्येक पदमां ते देवनो नाम मंत्र बोलीने पूजापो चढाववो, पूजानो प्रारंभ

ईशान कोणधी करीने प्रथम 'ईश' आदि ८-पूर्व दिशामा, पाचरूदि ८ दक्षिण दिशामा, पित्रादि पश्चिम दिशामा अने राघु ८ आदि ८ उत्तरमा, आम वाह पद्मगत ३२ देवोनी पूजा करवी, ते पत्नी आप, आपत्तादि ईशानादि अभ्यन्तर कोणगत ८, मरीचि-विस्वान् आदि पूर्वादि दिग्गत ४ अने वस्त्रा १ मयमा; आ क्रमधी रास्तु महलगत ४५ देवोने पूजवा अन्ते 'चरको' आदि अनुचरी देविभोनु पूजन करवु. नीचे प्रमाणे नाम मन्त्रोच्चारण पूर्वक ते ते दिशामा ते ते देवोनी पूजा करवी

'ईशानयी अग्निकोण सुयीमा पूर्वगत देवोनी पूजा' ॐ ईशानाय नमः १ । ॐ पर्जन्याय नमः २ । ॐ जयाय नमः ८ ।

३ । ॐ माहेन्द्राय नमः ४ । ॐ रवये नमः ५ । ॐ सत्पाय नमः ६ । ॐ भृशाय नमः ७ । ॐ व्योम्ने नमः ८ ।

'अग्निकोणधी नैऋत्यकोण सुयी दक्षिणगत देवोनी पूजा' ॐ पावकाय नमः ९ । ॐ पूष्णे नमः १० । ॐ वितथाय

नमः ११ । ॐ तुहक्षताय नमः १२ । ॐ यमाय नमः १३ । ॐ गन्धर्वाय नमः १४ । ॐ भृगाय नमः १५ । ॐ मृगाय

नमः १६ ।

'नैऋत्यकोणधी रायव्यकोण सुधीना पश्चिम दिशागत देवोनी पूजा' ॐ पितृभ्यो नमः १७ । ॐ दौवारिकाय नमः १८ ।

ॐ सुग्रीवाय नमः १९ । ॐ पुष्पदन्ताय नमः २० । ॐ वरुणाय नमः २१ । ॐ असुराय नमः २२ । ॐ शोषाय नमः

२३ । ॐ रोगाय नमः २४ ।

'रायव्यकोणधी ईशान सुधीना उत्तर दिशाना देवोनी पूजा' ॐ वायवे नमः २५ । ॐ नागाय नमः २६ । ॐ सुहयाय

नमः २७ । ॐ भद्राष्टाय नमः २८ । ॐ सोमाय नमः २९ । ॐ शेषाय नमः ३० । ॐ अदितये नमः ३१ । ॐ दितये

नमः ३२ ।

‘अभ्यन्तर कोणगत ८ देवीनी पूजा’—ईशान कोणे-ॐ अद्भ्यो नमः ३३ । ॐ आपवत्साय नमः ३४ । आग्नेय कोणे-ॐ सचित्रे नमः ३५ । ॐ सावित्राय नमः ३६ । ॐ ईशान्यकोणे-ॐ इन्द्राय नमः ३७ । ॐ इन्द्रजयाय नमः ३८ । वायव्यकोणे-ॐ रुद्राय नमः ३९ । ॐ रुद्रदासाय नमः ४० । पूर्वमां-ॐ मरीचये नमः ४१ । दक्षिणमां-ॐ विवस्वते नमः ४२ । पश्चिममां-ॐ मित्राय नमः ४३ । उत्तरमां-ॐ धराधराय नमः ४४ । मध्यमां-ॐ ब्रह्मणे नमः ४५ ॥

‘मण्डल बाह्ये ईशाने-ॐ चरक्यै नमः १ । पूर्वमां-ॐ स्कन्दायै नमः २ । अग्निकोणे-ॐ विदायै नमः ३ । दक्षिणमां-ॐ अर्यमायै नमः ४ । नैऋत्ये-ॐ ललनायै नमः ५ । पश्चिमे-ॐ जंभायै नमः ६ । वायव्य कोणे-ॐ पूतना पापराक्षस्यै नमः ७ । उत्तरे-ॐ पिलिपिच्छायै नमः ८ ॥

बृहत्संहितादिक ग्रन्थोमां चरकी, विदारी, पूतना, पापराक्षसी आ ४ विदिकस्थित देवियोनो उल्लेख छे. पण दाक्षिणात्य पद्धतिना शिल्प ग्रन्थोमां उक्त ४ उपरान्त पूर्वादि दिशाओमां सर्वस्कन्द, अर्यमा, जंभक, अने पिलिपिच्छक; ए नामक ४ पुरुष देवीनी पण मंडलनी बहार पूजा करवावुं विधान कर्तुं छे, कलिकांमां दिशा देवीने पण स्त्री लिङ्गमां न लख्या छे. तेथी अमोअ तेना अनुसारे अत्र पूजनमां नामो लख्यां छे, उक्त वास्तु पूजाने केटलाक प्रतिष्ठाकल्पकारो ‘स्थंडिल वास्तु’ नाम आपे छे, ज्यारे वास्तु भूमिमां खाडो खोदीने तेमां कराता वास्तुपूजनने ‘पातालवास्तु’ कहेल छे. पादलिप्तमूरिअे उक्त अेकज प्रकारतुं वास्तु मांन्युं छे अने तेनुं विधान शिलान्यासना समयमां जणाव्युं छे.

परिच्छेद ३. कूर्म प्रतिष्ठा विधिः (प्रतिष्ठा कल्पोक्त)

चैत्यकर्म विधावन्न, कूर्मो भूमौ निधीयते । यत्प्रीर्त्तनहितं चैत्यं, चिरस्थायि भवेदु ध्रुवम् ॥९॥

भा० टी०—चैत्य कार्यना निर्माणमा नीचे भूमिमा कूर्म स्थापित करी तेनी पीठ उपर चैत्य वनाववायो ते स्थिर अने चिरस्थायी नन छे

सामग्री—सोनानो काचरो १ । पचरत्ननी पोटली ५ । माटीना कलशिया ५ । कलशियाना ढाकणा ५ । उपशिला-
शिलाओना सपुट ५ । सात धान्य कोरा मुट्टि ५ । सातधान्यना वाकला याली १ । स्नात्रपूजानो सामान । पचासुतनो कलशियो
१ । पुष्प सर्व जातना । फल मूरा-लीला । डायनी शली ५ । जलनो कलश १ । कूर्मने ओढावचानु नख हाथ १ । सिंहासन १ ।
पचतीर्थोप्रतिमा १ । आरीसो १ । दीवो फाणसमा १ । आरती भरेली १ । टीवासलीनी पेटी १ । मगलदीवो भरेलो १ । न्दाना
फलशिया ४ । नेनामूत्र नोयो १ । स्नातकार ४ । शोतिया उत्तरासण ४, ४ । प्रक्षालनी कुडी १ । अग लूछणा ३ । बाला कुची
१ । पाट म्हेटो १ शिलाओना अभिपेक माटे ॥

विधि—कूर्म प्रतिष्ठाविधि प्रतिष्ठा कल्पोमा नीचे प्रमाणे मले छे, जे स्थानमा कूर्म स्थापवो होय त्या शुहूर्तना दिवसे प्रथम
पूर्व पतिष्ठित प्रतिमा सिंहासन उपर पञ्चरात्री स्नात्र पूजा भणावची, आरती उतारवी, मगल दीमो करवो, अने पठी त्या चैत्यवदन
कारु. जे जिनना नामथी कूर्म प्रतिष्ठानु शुहूर्त होय ते जिननुं चैत्यवदन बोलनु. कदापि ते तीर्थकारनु चैत्यवदन याद न होय
तो—‘उं नमः पार्षनाथाय विभ्वचिन्तामणीयते ।’ इत्यादि चैत्यवदन कहीने “नम्रुत्थुण” कही उभा यई ३ स्तुतिओ कद्या पछी

‘श्रीशान्तिनाथ आराधनार्थं काउसगं करं ? इच्छं, श्रीशान्तिनाथ आराधनार्थं करेभिः काउसगं, वंदनं वत्तियाए०’ इत्यादि पुरो पाठ बोली १ नोकरनो काउ० पारी नमोऽर्हत्० कही—

श्रीमते शान्तिनाथाय, नमः शान्तिविधाधिने । त्रैलोक्यस्याऽमराधोश-सुकुटाभ्यर्चिनांहये ॥१॥

अ स्तुति कहेवी, पछी सुअदेवयाअ करेभिः काउसगं, अबत्थ० १ नोकारनो काउ० पारी नमोऽर्हत्० स्तुति—

यस्याः प्रसादमतुलं, संप्राप्य भवन्ति भव्यजननिवहाः । अनुयोगवेदिनस्तां, प्रगतः श्रुतदेवतां वन्दे ॥२॥

अ स्तुति कही, पछी श्रीशान्तिदेवयाए करेभिः काउसगं, अबत्थ० ? नोकारनो काउ० नमोऽर्हत्० स्तुति—

उन्मृष्टरिष्ट-दुष्ट-ग्रहगतिदुःस्वप्नदुर्निमित्तादि । संपादितहितसंपन्नामग्रहणं जयति शान्तेः ॥३॥

कही, श्रीशासनदेवयाए करेभिः काउसगं, अबत्थ० ? नोकारनो काउ० नमोऽर्हत्० स्तुति—

या पाति शासनं जैनं, सद्यः प्रत्यूहनाशिनी । साभिप्रेतसमृद्धर्थं, भूयात् शासनदेवता ॥४॥

कही, अम्वादेवीअ करेभिः काउसगं, अबत्थ० ? नोकारनो काउ० नमोऽर्हत्० स्तुति—

अम्वा बालांकिताङ्कासौ, सौख्यख्यातिं ददातु नः । माणिक्यरत्नालङ्कार-चित्रसिंहासनस्थिता ॥५॥

कही, खित्तदेवयाए करेभिः काउसगं, अबत्थ० ? नोकारनो काउ० नमोऽर्हत्० स्तुति—

यस्याः क्षेत्रं समाश्रित्य, साधुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्यं, भूयान्नः सुखदायिनी ॥६॥

कही, अधिवासना देवीए करेभिः काउसगं, अबत्थ० ? लोगस सागर वरंगभीरा सुवीनो काउ० नमोऽर्हत्० स्तुति—

पातालमन्तरिक्ष, भवन वा या समाश्रिता नित्यम् । साऽत्रावतरतु जैने, कूर्मे ह्यधिवासना देवी ॥७॥
 कही, समस्तवेयावद्यगराण सम्मिद्धिसमाहिराण करेमि काव० अन्त्य० १ नोकारनो काव० नमोऽहत् ० स्तुति—
 सर्वे यंक्षाम्बिकाया ये, वैषावृत्यकराः सुराः । क्षुद्रोपद्रवसंघात, ते द्रुतं द्रावयन्तु नः ॥८॥

कही पळी उभा उभा ? नोकार पूरो गणी वेसीने 'नस्तुयण' कहेवो. 'जावति चेइआः० जावतकेविसाहू० नमोऽहत् ० न्मवनने स्थाने 'शान्ति शान्ति निशान्त' इत्यादि लघुशान्ति स्तव कहीने 'जयत्रीयराय' पूरा कहेवा. ते पळी स्नात्रनुं अभिपेक-
 जल ते वास्तु भूमिमा वने उंट्यु, दश दिक्पालोलोनु आहान करी वलिक्षेप करवो, अने ते पळी स्थापनीय शिलासंपुटो तैयार
 करवा, जो मासाद पापाणनो वनाववो होय तो शिलाओ पापाणनी अने इटोनो यनावयो होय तो शिलाओ पण इटोनो तैयार
 करवी अने चान्दुभूमिना ४ खूणाओमा ४ अने मयमा १, आम ५ खाडा शिलाओ करता कइक म्होटा खणावीने राहया होय
 ते प्रत्येक म्होटा खाडाने नीचे मयमा अक अक न्हानो खाडो खणाववो आ न्हाना खाडाओमा १-१ माटीनो न्हानो कल-
 शियो (कुलडु) सात धान्य अने पचरत्न सहित मूकवो, कळशिआ उपर माटीनु दारुण देवु अने ते उपर लथ समय आवता शिला
 सपुटो थापना, शिलासपुटो जे उपर नीचे ने ने शिलाओ राखीने करेला होय तेओने प्रथम स्नात्र जल वडे पखालीने पळी नाल
 वाला कलेशोयी शुद्ध जळे अभिपेक करी केसर चदननु विलेपन करतु अने जे शिलासपुट जे खाडामा स्थापवानो होय ते त्या
 लड जवो, जो सपुटो वधारे भारे होय अने मुहूर्तना समयमां वरावर जमावीने स्थिर करता लग्ननो समय निकली जवानो भय
 होय तो नीचे ढाभनी १-१ शळी मूकीने सपुटो पोवपोताना खाडामा वरावर जमावी देवा अने ज्यारे स्थापनानो समय आवी

पहोचे तयारे नीचेथी डाभनी शलिओ काढी लेवी. शिलासंपुटो अे वास्तवमां ५ शिलाओ छे, अने आ शिलाओनां नाम अनुक्रमे १ नन्दा, २ भद्रा, ३ जया, ४ विजया अने ५ पूर्णा छे अने आनी स्थापना अनुक्रमे १ आग्नेयी, * २ नैऋती, ३ वायवी, ४ ऐशानी, अे दिशाओना खूणाओमां अने मध्यमां करवी. मध्यमां प्रतिष्ठाप्य पूर्णा शिला उपर निम्न मुख वालो कूर्म (काचवो) अने त्रण रेखा वाली श्रेष्ठ कोडी, आ वे वस्तुओ स्थापन करवी. कूर्म वनतां सुधी सोनानो वनाववो, के जेथी वास्तु भूमिमां शल्य दोष होय तो ते टली जाय, कूर्मने पंचामृत वडे अभिषेक करीने पछी शिला उपर स्थापवो, लग्नो समय आवे तयारे उपर्युक्त क्रम प्रमाणे ज वधी शिलाओ प्रतिष्ठित करवी अने उपर वासक्षेप नाखीने शिलाओनी प्रतिष्ठा करवी. मध्यशिला उपर कूर्म स्थापन करतां-

“ॐ हौं श्री कूर्म तिष्ठ देवगृहं धारय स्वाहा” आ मंत्र बोली उपर वासक्षेप नाखवो, कूर्म प्रतिष्ठा-देवगृह, प्रासाद, रथशाला, गृह आदि दरेक वास्तुना निर्माणमां यवी जोइये, जेमां कूर्म प्रतिष्ठा करवी होय ते वास्तुतुं नाम मंत्र मध्ये बोलवुं, कूर्म प्रतिष्ठित करी वासक्षेप कर्या पछी सोभाग्य १, मुरभि २, प्रवचन ३, कृतांजलि ४ अने गरुड ५, आ पांच मुद्राओ देखाडवी, पछी इरियावही पडिक्कमवा पूर्वक पूर्वोक्त विधि प्रमाणे संपूर्ण चैत्यवंदन करवुं. आ चैत्य वंदनमां छद्दी स्तुति कला पछी-श्री प्रतिष्ठा देवतायै करेमि काउसगं, अन्नत्थ० इत्यादि कहीने १ लोगस्स सागरवरगंधिरा सुधीनो काउस्सग करी पारीने नमोऽर्हत् कही-

* चिणु संहितामां आग्नेयी दिशानो अर्थ गृहद्वारनो जमणो भाग, आवो कर्या छे, जेम के-

“पुनः कृत्स्नेष्टकाधानं, कुर्याद् द्वारे तु कल्पिते। द्वारस्य दक्षिणे भागे, कर्तव्या प्रथमेष्टिका ॥”

“यदधिष्ठिताः प्रतिष्ठाः, सर्वाः सर्वास्पर्शेषु नन्दन्ति । जैनं कर्म सा विशतु, देवता सुप्रतिष्ठमिदम् ॥”

आ स्तुति रुहेवी शेष विधि प्रथम प्रमाणे करवी चैत्यवदन विधि कर्मा वाद असताजलि मरीने-

जह सिद्धाण पइहा, तिलोकचूडामणिम्मि सिद्धिपए । आचंदस्सरिय तह, होउ इमा सुपइहत्ति ॥१॥

जह सगस्स पइहा, समत्थलोयस्स मज्झयारम्मि । आचदस्सरिय तह, होउ इमा सुपइहत्ति ॥२॥

जह मेरुस्स पइहा, दीवसमुद्वाण मज्झयारम्मि । आचदस्सरिय तह, होउ इमा सुपइहत्ति ॥३॥

जह जंबुस्स पइहा, जंबुदीवस्स मज्झयारम्मि । आचदस्सरिय तह, होउ इमा सुपइहत्ति ॥४॥

जह लचणस्स पइहा, समत्थउदहीण मज्झयारम्मि । आचदस्सरिय तह, होउ इमा सुपइहत्ति ॥५॥

आ मगल गाथाओ भणी असताजलि कूर्म उपर नाखवी, स्नानकारोअे असताजलि उपरान्त पुष्पाजलि पण नाखवी, ते पजी कूर्म उपर बस्साछादन करी च्यारे वाजुमा इटो चणीने उपर शिला अथमा पत्थरनु पाटियु, बाही देवरात्रु के जेथी कूर्म उपर शिला आदिनुं दवाण न आवे.

परिच्छेद ४. शिलान्यास विधि :

वास्तुनां पादरूपिण्यः, शिला न्यस्ता विधानतः । चिरायुष्कत्वकारिण्यो, वेश्मनां भर्तुरप्यथ ॥१०॥

॥ कल्याण-
कलिका
खं० २ ॥
॥ ७ ॥

वास्तुनां पादरूपिण्यः, शिला न्यस्ता विधानतः । चिरायुष्कत्वकारिण्यो, वेश्मनां भर्तुरप्यथ ॥१०॥
भा० दो०—शिलाओ वास्तु (घर, मंदिर आदि)ना पाया रूप गणाय छे, तेथी शिलाओ विधि पूर्वक स्थापन करवाथी
घर तथा घरस्वामीनुं दीर्घायुष्य करनारी थाय छे.
सामग्री—शिला ४-५ अथवा ९, उपशिला ४-५ अथवा ९, निधिकलत्रा ४-५ वा ९, पंचरत्न पोटली ४-५ वा ९,
वह्नो ४-५ वा ९ हाथहाथनां, तेमां (४ शिलापक्षे-रातुं, इयाम, नीलु अने श्वेत, ५ शिलापक्षे-रातुं, इयाम. नीलुं अने २ श्वेत
अने ९ शिला पक्षे-रातुं, इयाम, नीलुं, काळं, आस्मानी, पीलुं अने ३ श्वेत), नेवासूत्र कोयो १, सातधानना बलिवाकला थाली १,
शुद्ध जले भरेला घडा २, अभिषेक योग्य कलशिया ४, कांसानी थाली १, वेलण १, म्होटो पाट १ (वेदीना बदलामां),
सर्वौषधि चूर्ण पडिकुं १, शिलाखंछणां वल्ल ३, रुई (दीवेट माटे) पुभो १, घसेला केसरनी वाटकी २, दीवो १, धूपघाणुं १,
गंगाजल, तीर्थजल, अक्षत, सोना-रूपा वा तांबानो कूर्म १, घृत (दीवा तथा निधिकलशने योग्य), दूध, दहि, साकर, दशांग
घप पडिकुं १, अगरवत्ती पडिकुं १, पुष्पो सुगंधि पूजायोग्य, वासक्षेप पडिकुं १, गृहपति १, शिल्पी १, स्नात्रकार १ अने रत्न
धातु आदिनी ९ पोटलीओ.
शिलान्यास आश्रय कोणथी प्रारंभ करी ईशान कोणमां समाप्त करे छे, ज्यारे बैलानसतंत्र आदिमां ईशान कोणथी शिलान्यास
पक्षकारो

રસાનું વળ રિપાન કર છે, પવનિચ્છાદિ ગ્રન્થકારો દેવાલયના વાસ્તુમાં આગ્રેય કોણથી પ્રારંભ કરી મધ્યમા છેલ્લી શિલા નિર્મિત કરવાનું વિધાન કરે છે, આગ્રેય પુરાણમાં ત્રિશાન્યાસનો ક્રમ મ યથી આરમ્ભો દેશાનમા સમાપ્ત કરવાનો જણાવ્યો છે, માહિતા ન પદ્ધતિમાં પણ ત્રિશાખોનો સ્થાપના ક્રમ-પૂર્વ, દક્ષિણ, ઉત્તર, અને મ-ય આ પ્રમાણે જણાવ્યો કે, નૃસિંહા- તદિશ્વર-આગ્રેય, દક્ષિણ, નૈઋત્ય, પશ્ચિમ, ઉત્તર, દેશાન, પૂર્વ અને મ-ય, આ ત્રિશાક્રમથી નન્દાદિ ૯ શિલાઓ અનુક્રમે સ્થાપિત કરવી એટલે જિજ્ઞાસુ કરે છે, દક્ષિણાત્મ પદ્ધતિમાં નૃસિંહાશ્વરની સ્થાપના પૂર્વથી આરંભ કરીને મધ્યમા સમાપ્ત કરવાનું વિધાન છે. ખયાંત્ મધ્યમ પૂર્વમાં પત્તો આગ્રેય કોણમાં; इत्यादि सृष्टि क्रमे आठमो देशानमा अने नरमो खिला म यमा आवे छे.

भट्ट चिन्तामणमा विज्ञान्यास रूप युराज ने, चारिधूमभा मयम नृणांना ने चारिधूमभा मयम नृणांना ने ने शिलाओ
 तथा रापन्ध कोगना कोष्ठका पूर्वाग्र अने नेर्हृत्य तथा ईशान कोगना कोष्ठको उत्तराग्र करवा, मन्त्रेरु कोष्ठकमा ने ने शिलाओ
 कोष्ठका ममाने स्थापित करी, ममान ग्रामेय तथा रावज्य कोष्ठकोमा पूर्वाग्र अने नेर्हृत्य तथा ईशान गत कोष्ठकोमा उत्तराग्र ने
 ने नित्राभोना युगज्यो स्थापित करवा. अष्ट चिन्ता पक्षमा भेरु रोजो पण स्थापना क्रम दाक्षिणात्य ग्रथोमा आपेलो ने, ते क्रम
 पूर्वगो मारतीने गृष्टिक्रमे ईशानमा नेट्टो चिन्ता स्थापनाओ ने, आम दाक्षिणात्य पद्धतिना आ अष्टचिन्ता अने नवचिन्ताना पक्षमा
 मात्र भेरु नित्राभोना दन्वी वेणी ने, रोजो फेरकार नयो.

द्विजान्यामन्ता यस्तुस्थानो—माला भरताना गोदासो, राज्याभिषेक आदिना मटपो, साधुघोने रहेयाना मठो, नृपाध्यां, गोदांभो, सर्व नाविना जोहोने रहेयाना घरो, नायकबालाओ, देसमंदिरो, मभापंडपो, फिट्ठाओ, नगरना बारो

अने पारिवारिक गृहोना निर्माण समये शुभ मुहूर्तमां प्रथम शिलान्यासनी विधि करवी जोइये.

शिलान्यास केदलो नीचे करवो ?—शिलान्यास वास्तुभूमिना उपरितन तलथी केदलो नीचाणमां करवो जोइये अ वस्तु शिल्पीगणे-सारी रीते समजी लेवा जेव्री छे, अपराजितपृष्ठा ग्रन्थना निर्माण समय सुधीमां देवालय संबन्धी वास्तुमां जलान्त अथवा पाषाणान्त खात करीने कर्म, तेमज दिशा-विदिशामां स्थापनीय शिलाओनो विन्यास करवानी परिपाटी प्रचलित थई चुकी हती जे आज पर्यन्त ते प्रमाणे चाले छे. पण गृहवास्तुना शिलान्यासमां अेटलुं वहुं खोदवानुं के अेटला उंडाणमां शिलान्यास करवानी आवश्यकता नथी, गृहवास्तुनी भूमिशुद्धि पुरुष प्रमाण भूमि खोदीने करवानुं विधान छे अने अेटला नीचाणमां ज शिलान्यास करवो जोइये, कदांच भूमिमां अधिक नीचे मुधी शल्य होइ तेना उद्धार निमित्ते खात वहु उंडुं थइ गयुं होय तो ते शुद्ध माटी के पत्थर आदिथी पूरीने चतुर्थांश जेटलुं भरवानुं वाकी रहे त्यारे शिलान्यास करवो अेनुं विधान पण दृष्टिगोचर थाय छे.*

शिलान्यासमां वास्तुना मर्मो दालवा—देवालयना वास्तुना मानमां तेनी भींत सामेल गणाय छे, आथी देवगृहना शिलान्यासमां मर्मनी विशेष चिन्ता करवा जेनुं रहे छे, ज्यारे गृह वास्तुनुं माप भींतोनी अन्दरना भूमि भागनुं कराय छे, छतां शिलान्यासमां गृहवास्तुने अंगे पण अेनो विचार तो करवो ज जोइये. वास्तुभूमिना ६४ अथवा ८१ समान भागो करी रज्जुओ, वंशो अने महावंशोनां संपातस्थानो निश्चित करीने शिलान्यास करवो के जेथी मर्म, उपमर्मादिनो शिलावडे वेध न थाय, आ

* पुरुषांजलिमात्रे तत्, खाते वाऽखिलधामसु । पादावशिष्टे खाते वा, विन्यसेत्प्रथमेष्टिकाम् ॥१॥

प्रथम विषयनी विशेष चर्चा प्रकरणान्तरमा करेली होइ त्यागी अ विषय समझी लेवो जोइये.

शिलाओनो ढाल कह तरफ ?—शिलान्यासमा शिलाओ कड दिशामा ढलती (सहेज नीची) राखवी ते पण शिलपीअ मयमयी न निश्चित करीने पडो न्यास करवो, वंमके अक्चार विविधपूर्वक स्थापित कर्या पडो शिलाने चलायमान करवी ते अशुभ-फन्दायक हे. शिलानो घुसाच (ढाल) पूर्व अथवा उत्तर दिशा तरफ राखवो शुभ गणाय हे, वास्तुनु द्वार पूर्व तरफ होय तो शिलानो ढाल पूर्वमा अने उत्तरमा होय तो उत्तरमा राखवो. वास्तुनु द्वार पश्चिममा होय तो शिलानो ढाल उत्तरमा अने दक्षिणमा होय तो पूर्वमा राखवो जोइये, कारण के पश्चिम अथवा दक्षिण तरफना ढालवालो शिलाओ अशुभ गणाय हे

शिलाभियेक—शिलाओनो प्रथम अभियेक ररी पडो ते यथास्थान प्रतिष्ठित करवी जोइये, ज्या शिलान्यास करवानो होय ने वास्तुभूमिना ईशान अथवा नैऋत कोणमा ऐक चोरस वेदी बनावची, वास्तुमाने जेवडी शिलाओ होय तेने अनुसार अभियेकवेदी बनावची. शिलाओ ४-५-८-९ पैकी केटली हे, अने तेओनु दैर्घ्य-विस्तार केटलो छे, अे यो विचार करीने शिलाओ सारी रीते रही चके तेवा ममाणमा वेदी बनामीने ते उपर शिलाओ-उपशिलाओ अने कलशोनो अभियेक करवो. अभियेक सोनाना, रुपाना, चायाना अथवा माटीना ५ कलशो चडे करवो, ओछामा ओअ १ कलशवी पण अभियेक करी सकाय छे. गंगा, जमना, नर्मदा, सरस्वती, आदि महानदियो तथा शुभ तीर्थोना थुड जलो यथालाभ प्राप्त करी अभियेकना जलमा मेलयामा. जलमा सर्वोपधि चूर्ण, सुर्ण रज, सुगंधि द्रव्यो अने नुंगधि पुष्पो नाखीने ते जलना भरेला म्होटा घडा उपर वंझा-छादन करी उपर हाथ देइ वृहज्जान्तिनो अलड पाठ योजवो अने ते पडो ते जल चडे अभियेकना कलशो भरया शिलाओ,

उपशिलाओ अने निधिकलशो चेदी उपर प्रथम यथास्थान गोठवी देवा, वेदीना अभावे लाकडानो म्होटो पाट गोठवीने ते उपर त्रांवा पीतलनी कथरोटो गोठवी तेमां शिलाओ राखीने पण अभिपेकनुं कार्य कसुं. वधी तैयारी थइ गया पछी स्नातविल्लिस स्थपति अथवा गृहपति हाथमां जलकलश लेइने-

“ ॐ हिरण्यगर्भाः पाविन्यः, शुचयो दुरितच्छिदः । पुनन्तु शान्ताः श्रीमत्स्य, आपो युग्मान् मधुच्युतः ॥१॥ ”

आ मंत्रश्लोक बोली नन्दा शिलानो अभिपेक करे, अे ज प्रकारे प्रत्येक वार कलश भरी उपरनो मंत्र बोली अनुक्रमे ‘भद्रा’ आदि वधी शिलाओनो अभिपेक करे. शिलानी सायेज तेनी उपशिला तथा निधि कलशनो पण अभिपेक करी लेवो, वधी शिलाओना अभिपेक थइ गया पछी शुद्ध जले पखाली अने शुद्ध वस्त्रे लुंछीने शिलाओ कोरी करी उपर घसेला केसर चंदनना छांटा नाखवा, धूप उखेववो, पुष्पो चढाववां अने दिशापालोना वर्णानुसारि वर्णनां वस्त्रो ओढाइवां, ते पछी प्रत्येक उपशिला शिलायुगळो तथा निधि कलशो पोतपोताना स्थापना स्थाने पढौंचाइवां, एग प्रतिष्ठा करवा माटे तैयार राखवां.

शिलान्यास करतां पहेंलां नीचेना श्लांको बोलीने खाडाओमां त्यां रत्न-धात्वादिनो न्यास करवो. रत्नो, धातुओना ककडाओ, औपधिओ तथा धान्योनी वानीओ लाल वा पीला शुद्ध वस्त्रखंडोमां बांधीने राखवी, ८ पोटलीओमां दरेकमां १-१ रत्न, धातु खंड, औपधी, धान्यवानी मूकवी अने ९ गो पोटली आ वधी चीजोनी बांधवी अने मुहूर्तनो समय आवे ते पहेंलांज अेक अेक मंत्रश्लांक बोली आ पोटलीओ मूकवी.

શિલાન્યાસ અને રત્નાદિન્યાસના મંત્રો .

- ૧ ઠં ઇન્દ્રસ્તુ મહતા દીપ્તઃ, સર્વદેવાધિપો મહાન્ । વજ્રહસ્તો ગજારુદ્-સ્તસ્મૈ નિત્ય નમો નમઃ ॥૨॥
- ૨ ઠં અગ્નિસ્તુ મહતા દીપ્તઃ, સર્વતેજોધિપો મહાન્ । મેષારુદ્ઃ શક્તિહસ્ત-સ્તસ્મૈ નિત્ય નમો નમઃ ॥૩॥
- ૩ ઠં યમસ્તુ મહતા દીપ્તઃ, સર્વપ્રેતાધિપો મહાન્ । મહિપત્યો દણ્ડહસ્ત-સ્તસ્મૈ નિત્ય નમો નમઃ ॥૪॥
- ૪ ઠં નિર્ઋતિસ્તુ મહાદીપ્તઃ, મર્વક્ષેત્રાધિપો મહાન્ । ચ્વઙ્ગહસ્તઃ શિવારુદ્-સ્તસ્મૈ નિત્ય નમો નમઃ ॥૫॥
- ૫ ઠં વરુણસ્તુ મહાદીપ્તઃ, સર્વચાર્યધિપો મહાન્ । નક્ષારુદ્ઃ પાશહસ્ત-સ્તસ્મૈ નિત્ય નમો નમઃ ॥૬॥
- ૬ ઠં વાયુસ્તુ મહતાં દીપ્તઃ, સર્વમણ્ડલપો મહાન્ । ધ્વજારહસ્તો મૃગારુદ્-સ્તસ્મૈ નિત્ય નમો નમઃ ॥૭॥
- ૭ ઠં કુવેરસ્તુ મહાદીપ્તઃ, સર્વવક્ષાધિપો મહાન્ । નિધિહસ્તો ગજારુદ્-સ્તસ્મૈ નિત્ય નમો નમઃ ॥૮॥
- ૮ ઠં ઈશાનસ્તુ મહાદીપ્તઃ, સર્વયોગાધિપો મહાન્ । શૂલહસ્તો ઘૃષ્ણારુદ્-સ્તસ્મૈ નિત્ય નમો નમઃ ॥૯॥
- ૯ ઠં ધરણસ્તુ મહાદીપ્તઃ, સર્વસર્પાધિપો મહાન્ । પદ્મારુદો નાગહસ્ત-સ્તસ્મૈ નિત્ય નમો નમઃ ॥૧૦॥

ઉપરના એકથી આઠ સુધીનો એક એક મંત્રશ્લોક ગોલીને નીચે લેલેલ ઘાતુઓ ઔપધિઓ, રત્નો અને ધાન્યોને પૂર્વાદિ ૮ દિશાના લાઢાઓમા અનુક્રમે મૂકવા, અને છેલ્લો શ્લોક ગોલીને મળના લાઢામા વધા પદાર્થો મૂકવા. ન્યસનીય રત્ન ઘાતુ-ઔપધિ-ધાન્યો નીચે પ્રમાણે ડે-

અનેન ક્રમપોગેન, રત્નન્યાસ તથોત્તમમ્ । પૂર્વાદિક્રમયોગેન, રત્નધાત્વૌપધ્યાનિ ચ ॥૧૧॥

वज्र-वैदूर्य-मुक्ताश्च, इन्द्रनीलं सुनीलकम् । पुष्परंगं च गोमेदं, प्रवालं पूर्वतः क्रमात् ॥२॥
 हैमं रौप्यं ताम्रकांस्ये, रीतिकां नाग-चङ्कौ । पूर्वादिक्रमतश्चैव, आयसं चैवमन्ततः ॥३॥
 वचा वह्निः सहदेवी, विष्णुकान्ता च वारुणी । संजीवनी ज्योतिष्मती, ईश्वरी पूर्वतः क्रमात् ॥४॥
 यवो ब्रीहिस्तथा कंशु-जूर्णाद्याश्च तिलैर्युताः । शाली मुद्गाः समाख्याता, गोधुमाश्च क्रमेण तु ॥५॥

भा० टी०—पूर्व दिशाथी मांडीने सृष्टिक्रमे रत्न-धातु-औषधि-बीजनो आ क्रमथी न्यास करवो जोइये, रत्नोमां-१ हीरो, २ वैदूर्य (अकीक), ३ मोती, ४ इन्द्रनील, ५ महानील, ६ पुष्परंग (पुष्पराज), ७ गोमेद, अने ८ प्रवाल अे पूर्वादि दिशाना खादाओमां क्रमे स्थापवां. धातुओ-१ सोनुं, २ रूपुं, ३ चांदु, ४ कांसु, ५ पीतल, ६ सीसुं, ७ कथीर, अने ८ लोहंडुं पूर्वादिमां अनुक्रमे स्थापन करवी. औषधिओमां-१ वचा (बोडावज), २ चित्रक, ३ सहदेवी, ४ विष्णुकान्ता, ५ वारुणी, ६ संजीवनी, ७ ज्योतिष्मती (मालकांगणी) अने ८ ईश्वरी (शिवलिंगी): आ औषधिओ पूर्वादिक्रमे स्थापवी. धान्योमां-१ जव, २ ब्रीहि, ३ कांग, ४ जूर्णा (जुवार) ५ तल, ६ शालि, ७ मग, अने ८ गेहुं अे धान्यो पूर्वादिमां अनुक्रमे स्थापवां. अने मध्य खातमां सर्वरत्नो, धातुओ, औषधिओ अने धान्यो स्थापवां, ते पछी त्यां शिला प्रतिष्ठित करवी. आ रत्नादिन्यास जेउली शिलाओ स्थापवी होय तेउला खातोमां करवो.

चतुःशिला प्रतिष्ठा :—

१. नन्दानी स्थापनामां—(?) “लै आधारशिले ! सुप्रतिष्ठिता भव ।” आ प्रमाणे कहीने आग्नेयकोणना खातमां

ઉપશિલા સ્થાપન કરી, (૨) “હે પદ્મ ! હ્રદાઽઽગચ્છ, હ્રદ તિષ્ઠ, હે પદ્મનિધયેનમઃ” એમ કહી તેમા ‘પદ્મ’નિધિરુલકશ સ્થાપવો, તે પછી (૩) “હે નન્દે ! હ્રદાઽઽગચ્છ, હ્રદ તિષ્ઠ, હે નન્દાયૈ નમઃ” એ મત્ર મળી ઉપર નન્દાશિલાનો ન્યાસ કરવો અને ઉપર વાસક્ષેપ કરવો, સુગધ દ્રવ્યો ઝાટવા, અને નીચે પ્રમાણે પ્રાર્થના કરવી.

“વીર્યેણાદિવરાહસ્ય, વેદાયેત્સ્વભિમન્નિતામ્ । વસિષ્ઠનન્દિની નન્દા, પ્રાકુ પ્રતિજ્ઞાપયામ્યહમ્ ॥૧૬॥”

“સુસુહર્તે સુદિયસે, સા ત્વ નન્દે ! નિવેશિતા । આયુઃ કારયિતુર્દીર્ઘ, શ્રિયા ચાગ્રયામિહાઽઽનય ॥૧૭॥”

૨. ભદ્રાની સ્થાપનામા—(૧) “હે આધારશિલે ! સુપ્રતિષ્ઠિતા ભવ ।” (૨) “હે મહાપદ્મ ! હ્રદાઽઽગચ્છ, હ્રદ તિષ્ઠ, હે મહાપદ્મનિધયે નમઃ” (૩) “હે મદ્રે ! હ્રદાગચ્છ, હ્રદતિષ્ઠ હે મદ્રાયૈ નમઃ ।” આ મત્રો વહે નૈર્ઘત કોણમા ઉપશિલા નિધિકલશ અને મદ્રાશિલાને નન્દાની જેમ સ્થાપી વાસક્ષેપાદિ કરીને નીચેનો પ્રાર્થના શ્લોક કહેવો.

“મદ્રાઽસિ સર્વતોભદ્રા, મદ્રે ! મદ્ર વિધીયતામ્ । કશ્યપસ્ય પ્રિયસુતે !, શ્રીરસ્તુ ગૃહમેધિનઃ ॥૧૮॥”

૩. જયમાની સ્થાપનામાં—(૧) “હે આધારશિલે ! સુપ્રતિષ્ઠિતા ભવ ।” (૨) “હે શાલ ! હ્રદાગચ્છ, હ્રદ તિષ્ઠ, હે શાલનિધયે નમઃ” (૩) “હે જયે ! હ્રદાઽઽગચ્છ, હ્રદ તિષ્ઠ, હે જયાયૈ નમઃ” આ મત્રો વહે-જયાને વાયવ્ય કોણમા સુપ્રતિષ્ઠિત કરીને પ્રાર્થના કરવી.

“જયે ! વિજયતાં સ્વામી, ગૃહસ્થાઽસ્ય માદાત્મ્યતઃ । આચન્દ્રાર્કં યશશ્રાસ્ય, મૃમ્યામિહ વિરોહતુ ॥૧૯॥”

૪. પૂર્ણાની સ્થાપનામાં—(૧) “હે આધારશિલે ! સુપ્રતિષ્ઠિતા ભવ ।” (૨) “હે સુમદ્ર ! હ્રદાગચ્છ, હ્રદ

पूर्णानि

“ॐ पूर्णे ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, ॐ पूर्णायै नमः ।” (२) “ॐ पूर्णमनोरथः ॥२०॥”

तिष्ठ, ॐ सुभद्रनिधये नमः ।” (३)

ईशान कोणमां प्रतिष्ठित करी प्रार्थना करे.
“त्वयि संपूर्णचन्द्राभे !, न्यस्तायां वास्तुनस्तले । भवत्वेष गृहस्वामी, पूर्णे ! पूर्णमनोरथः ॥२०॥”

पंचशिला प्रतिष्ठा :—

१. नन्दा—(१) “ॐ आधारशिले ! सुप्रतिष्ठिता भव ।” (२) “ॐ पय ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, ॐ नन्दायै नमः ।” (३) “ॐ नन्दे ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, ॐ नन्दायै नमः ।”

धये नमः ।” (३) “ॐ नन्दे ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, ॐ नन्दायै नमः ।”
स्थापन करीने नीचेना श्लोकोथी प्रार्थना करवी.
“नन्दे ! त्वं नन्दिनी पुसां, त्वामत्र स्थापयाम्यहम् । वेदमनि त्विह संतिष्ठ, यावच्चन्द्रार्कनारकाः ॥२१॥”
“नन्दे ! त्वं नन्दिनी पुसां, त्वामत्र स्थापयाम्यहम् । वेदमनि त्विह संतिष्ठ, यावच्चन्द्रार्कनारकाः ॥२१॥”
“आयुः कामं श्रियं देहि, देववासिनि ! नन्दिनि ! अस्मिन् रक्षा त्वया कार्या, सदा वेदमनि यत्नतः ॥२२॥”
“आयुः कामं श्रियं देहि, देववासिनि ! नन्दिनि ! अस्मिन् रक्षा त्वया कार्या, सदा वेदमनि यत्नतः ॥२२॥”

२. भद्रा—(१) “ॐ आधारशिले ! सुप्रतिष्ठिता भव ।” (२) “ॐ महापद्म ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, ॐ भद्रायै नमः ।”

महापद्मनिधये नमः ।” (३) “ॐ भद्रे ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, ॐ भद्रायै नमः ।”

भद्रानी प्रतिष्ठा करी आ पट्पदी वडे प्रार्थना करवी.
“भद्रे ! त्वं सर्वदा भद्रं, लोकानां कुरु काङ्क्षयि ! । आयुदा कामदा देवि !, सुखदा च सदा भव ॥२३॥”

“भद्रे ! त्वं सर्वदा भद्रं, लोकानां कुरु काङ्क्षयि ! । आयुदा कामदा देवि !, सुखदा च सदा भव ॥२३॥”

૩. જયા—(૧) “હે આધારશિલે ! સુપ્રતિષ્ઠિતા ભવ ।” (૨) “હે શંભુ ! હ્રદાઽઽગચ્છ, હ્રદૃતિષ્ઠ, હે શલ્વનિધયે નમઃ ।” (૩) “હે જયે ! હ્રદાઽઽગચ્છ, હ્રદૃતિષ્ઠ, હે જગાયૈ નમઃ ।” આ મન્ત્રો દ્વારા વાયવ્ય કોણમાં જયાશિલને પ્રવિષ્ઠિત કરી જા પદ્મપદી વહે પ્રાર્થના કરાવી.

“ગર્ગમોત્રસસુદ્રતાં, ત્રિનેત્રા ચ ચતુર્ચુજામ્ । ગૃહેઽસ્મિન્ સ્થાપયામ્યથ, જયા ચારુચિલોચનામ્ ॥”

નિત્ય જયાય મૃત્યૈ ચ, સ્વામિનો ભવ ભાર્ગવિ । ॥૨૪॥

૪. રિક્તા—(૧) “હે આધારશિલે ! સુપ્રતિષ્ઠિતા ભવ ।” (૨) “હે મકર ! હ્રદાઽઽગચ્છ, હ્રદૃતિષ્ઠ, હે મકરનિધયે નમઃ ।” (૩) “હે રિક્તે ! હ્રદાઽઽગચ્છ, હ્રદૃતિષ્ઠ, હે રિક્તે ।

રિક્તાશિલને સ્થાપીને આ શ્લોકથી પ્રાર્થના કરાવી

“રિક્તે ! ત્વ રિક્તદોષતે !, સિદ્ધિમુક્તિપદે ! શુભે । સર્વદા સર્વદોષશ્ચિ ! નિષ્કાઽસ્મિન્ તત્રનંદિનિ ॥૨૫॥”

૫. પૂર્ણ—(૧) “હે આધારશિલે ! સુપ્રતિષ્ઠિતા ભવ ।” (૨) “હે સુભદ્ર ! હ્રદાઽઽગચ્છ, હ્રદૃતિષ્ઠ, હે સુભદ્રનિધયે નમઃ ।” (૩) “હે પૂર્ણે ! હ્રદાઽઽગચ્છ, હ્રદૃતિષ્ઠ, હે પૂર્ણાંશૈ નમઃ ।” આ મન્ત્રો વહે વાસ્તુના મન્ય ભાગમાં આધારશિલા, નિધિકલશ અને પૂર્ણાંશિલા પ્રતિષ્ઠિત કરી પાસે દીપક મૂકીને આ શ્લોકો બોલીને પ્રાર્થના કરાવી.

“પૂર્ણે ! ત્વં સર્વદા પૂર્ણાં, લોકાન્ સકુરુ કાશ્યપિ ! આયુર્દો કામદા દેવિ !, ઘનદા સુનદા ભવ ॥૨૬॥”

“ગૃહાધારા વાસ્તુમયી, વાસ્તુદીપેન સયુતા । ત્વામૃતે નાસિન્ જગતા-પ્રાધારશ્ચ જગત્પ્રિયે ॥૨૭॥”

नवशिला प्रतिष्ठा :—
१. नन्दा—(१) “हे आधारशिले ! सुप्रतिष्ठिता भव ।” (२) “हे पद्म ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, हे
पद्मनिधये नमः ।” (३) “हे अग्रये नमः, हे शक्तये नमः ।” (४) “हे नन्दे ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, हे
नन्दान्नये नमः ।” आ मंत्रो वडे आग्नेय कोणमां नन्दाने प्रतिष्ठित करी आ श्लोक वडे प्रार्थना करवी.
“नन्दे ! त्वं नन्दिनी पुंसां, त्वात्सत्र स्थापयाम्यहम् । प्रासादे त्विह संतिष्ठ, यावच्चन्द्रार्कनारकाः ॥२८॥”

२. भद्रा—(१) “हे आधारशिले ! सुप्रतिष्ठिता भव ।” (२) “हे महापद्म ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, हे
महापद्मनिधये नमः ।” (३) “हे ग्रामाय नमः, हे दण्डाय नमः ।” (४) “हे भद्रे ! इहागच्छ, इह तिष्ठ, हे
भद्राग्नये नमः ।” आ मंत्रो द्वारा दक्षिणमां भद्रशिलाने स्थापन करी आ श्लोक बोली प्रार्थना करवी.
“भद्रे ! त्वं सर्वदा भद्रं, लोकानां कुरु कान्त्यपि । त्वामत्र स्थापयाम्यहम् । प्रासादे भद्रदायिनि ! ॥२९॥”

३. जया—(१) “हे आधारशिले ! सुप्रतिष्ठिता भव ।” (२) “हे जये ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, हे
शंखनिधये नमः ।” (३) “हे निर्ऋतये नमः, हे खड्गाय नमः ।” (४) “हे जये ! इहागच्छ, इह तिष्ठ, हे
जयधये नमः ।” आ मंत्रोथी नैऋत कोणमां जयनी प्रतिष्ठा करी आ श्लोक वडे प्रार्थना करवी.
“गर्गोत्रसमुद्भूतां, त्रिनेत्रां च चतुर्भुजाम् । प्रासादे स्थापयाम्यहम् । जयां चान्विलोचनानाम् ॥३०॥”

४. रिक्ता—(१) हे आधारशिले ! सुप्रतिष्ठिता भव ।” (२) “हे मकर ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, हे मकर
॥ १२ ॥

निधये नमः।” (३) “तुं वरुणाय नमः, तुं पात्राय नमः।” (४) “तुं रिक्ते ! इहागच्छ, इह तिष्ठ, तुं रिक्तायै नमः।” आ मन्त्रो द्वारा रिक्तानी पथिम दिशामा प्रतिष्ठा करी—
 “रिक्ते ! त्व रिक्तदोषघ्ने !, ऋद्विवृद्धिप्रदे ! शुभे !। सर्वदा सर्वदोषघ्ने ! तिष्ठाऽस्मिन् तत्रनंदिनी ॥३१॥”
 आ श्लोक्यी प्रार्थना करवी.

६. अजिता—(१) “तुं आधारशिले ! सुप्रतिष्ठिता भव।” (२) “तुं कुन्द ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, तुं कुन्दनिधये नमः।” (३) “तुं वायवे नमः, तुं अकुशाय नमः।” (४) “तुं अजिते ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, तुं अजितायै नमः।” आ मन्त्रो द्वारा वायव्य कोणमा अजिताने प्रतिष्ठित करी—
 “अजिते ! सर्वदा त्व मा, कामानामजित कुरु। प्रासादे तिष्ठ सहृष्टा, प्रायचन्द्रार्कतारकाः ॥३२॥”
 आ श्लोक वढे प्रार्थना करवी.

६. अपराजिता—(१) “तुं आधारशिले ! सुप्रतिष्ठिता भव।” (२) “तुं नील ! इहागच्छ, इह तिष्ठ, तुं नीलनिधये नमः।” (३) “तुं कुवेराय नमः, तुं गदायै नमः।” (४) “तुं अपराजिते ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, तुं अपराजितायै नमः।” आ मन्त्रो बोली उत्तरदिशाभागमा अपराजिताने स्थापी—
 “स्तिराऽपराजिते भूत्वा, कुरु मामपराजितम्। आयुर्दा धनदा चात्र, पुत्रपौत्रप्रदा भव ॥३३॥”
 आ श्लोके करीने प्रार्थना करवी

७. शुक्ला—(१) “ॐ आधारशिले ! सुप्रतिष्ठिता भव !” (२) “ॐ कच्छप ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, ॐ कच्छपनिधये नमः ।” (३) “ॐ ईशानाय नमः, ॐ त्रिशूलाय नमः ।” (४) “ॐ शुक्ले ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, ॐ शुक्लै नमः ।” आ मंत्रोत्ती ईशान कोणमां शुक्लाने प्रतिष्ठित करी—
“शुक्ले ! त्वं देहि मे स्थैर्यं, स्थिरा भूत्वाऽत्र सर्वदा । आयुः कामं श्रियं चापि, प्रासादेऽत्र ममाऽनवे ! ॥३४॥”
आ श्लोक वडे प्रार्थना करवी.

८. सौभागिनी—(१) “ॐ आधारशिले ! सुप्रतिष्ठिता भव ।” (२) “ॐ सुकुन्द ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, ॐ सुकुन्दनिधये नमः ।” (३) “ॐ इन्द्राय नमः, ॐ वज्राय नमः ।” (४) “ॐ सौभागिनि ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, ॐ सौभागिन्यै नमः ।” आ मंत्रोत्ती सौभागिनीने पूर्वमां प्रतिष्ठित करी—
“प्रासादेऽत्र स्थिरा भूत्वा, सौभागिनि ! शुभं कुरु । धनधान्यसमृद्धिं च, सर्वदा कुरु नन्दिनि ! ॥३५॥”
आ श्लोकथी प्रार्थना करवी.

९. धरणी—(१) “ॐ आधारशिले ! सुप्रतिष्ठिता भव ।” (२) “ॐ खर्व ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, ॐ खर्वनिधये नमः ।” (३) “ॐ नागाय नमः, ॐ उत्तराय नमः ।” (४) “ॐ धरणि ! इहाऽऽगच्छ, इह तिष्ठ, ॐ धरण्यै नमः ।” आ मंत्रो वडे वास्तुना मध्य भागमां धरणीशिलाने स्थापीने—
“धरणि ! लोकधरणीं, त्वामत्र स्थापयाम्यहम् । निर्विघ्नं धारय त्वं मे, प्रासादं सर्वदा शुभे ! ॥३६॥”

આ શ્લોક ધર્મી પ્રાર્થના કરવી.

એ પડી અધિપેક કરીને તૈયાર રાखेलો સુવર્ણ, રુપ્ય, વા તામ્રમય કૂર્મ હાથપા લેઈને “તુ કૂર્મ ! હ્રહાડગચ્છ, હ્રહ તિષ્ઠ, તું કૂર્માય નમઃ ।” એ મંત્ર મંડે મધ્યશિલા ऊपर કૂર્મની પ્રતિષ્ઠા કરી વાસક્ષેપ પૂર્વક કેસર વદનાદિકે પૂજા કરવી, ઘૂપ ઉલેવનો, અતે—

“સર્વલક્ષણસંયન્ત !, કૂર્મ ! મૃધરંગક્ષમ ! । ચૈત્ય ઋતું મહીષ્ટલે, મમાજ્ઞાં દાતુમર્હસિ ॥૩૭॥”

આ શ્લોક વહે પ્રાર્થના કરી કૂર્મ ऊपर પુષ્પાંજલિ નાસવી. પછી વાર્જિયો વગડાવવા, દિગ્પાલોને વલિદાન આપવું, યૃહસ્વામીએ યથાશક્તિ યાચકોને દાન દેવું, સાર્ધમિરુપક્તિ પ્રમાત્રનાદિક કરવું, શિલ્પીનો સત્કાર કરવો.

શિલાન્યાસ પછીના શુભાશુભ નિમિત્તો:—

“ચિન્યસ્ય ચૈવ પુનરિષ્ટકા ચ, ગધોદકૈઃ સંપરિપૂર્ય ગર્તમ્ ।

કૃત્વા પ્રસૂનાનિ પરીક્ષયેચ, નિક્ષિપ્ય ચાવર્તમથાશ્રતાનિ ॥૩૮॥”

“તદ્વક્ષિણાવર્તમતીવ શસ્ત્ર, વામ તુ નિઘ સ્વલુ દુઃસ્વદત્વાત્ ।

શાત્યાદિભિઃ ક્ષેત્રજસૃત્તિકામિસ્તન્મધ્યગર્તં પરિપૂર્ય રક્ષેત્ ॥૩૯॥”

આ ૦ ડી૦—ઉક્ત વિધિથી શિલાન્યાસ કરીને તે સ્વાહાઓને શુદ્ધ મુગધિ જલ વહે ધરી ઉપર પુષ્પો તથા અક્ષતો નાલીને આવર્તોની પરીક્ષા કરવી જો તે સ્વાતોના જલમા દક્ષિણાવર્ત ઉત્પન્ન થાય, ઇટલે કે પુષ્પ અક્ષતાદિ સૃષ્ટિક્રમે ફરતા દેખાય

तो निमित्त घणांज उत्तम जाणवां, जलमां अथी विपरीत वामावर्त उत्पन्न थाय तो निमित्त अशुभ समजवां, परिणाम साहं नथी अग जाणी लेबुं. दक्षिणावर्त के वामावर्तमांथी कंडू पण निमित्त न देखाय तो निमित्त मध्यम प्रकारनां जाणवां, जो अशुभ निमित्त दृष्टिगोचर थयां होय तो शिलान्यास फरिथी शुभ गृहत करवो जोइये.

शिला प्रतिष्ठा थया पछी शिलपीअे प्रत्येक शिला उपर च्यार थरो चणी लेवा, मध्यशिलाने फरती शिलाओ अथवा इंदो वणीने चोरस कुंडीनो आकार करी उपरथी शिला ढांकत्री के जेथी कूर्म उपर भार न आततां ते वचला पोलाणमां रही शके, शिला प्रतिष्ठित कर्या पछी चलित न करवी-शुभ गृहते प्रतिष्ठित कर्या पछी शिला चलायमान न करवी जोइये, जो चलित करे तो गृहस्वामी अने सूत्रधार-शिलपी वनेने मोटे अशुभ फलदायक थाय छे. आ संवन्यमां शास्त्र कहे छे के—

“प्रतिष्ठितास्ताः प्रथमं, भूतेले सुस्थिताः समाः । न चालयेचालने तु स्याद्, गृहभर्तुर्भद्रभयम् ॥४०॥ ”

“कंपने च भयं विद्या-देतासां स्थिरता पुनः । स्थपतेर्गृहभर्तुश्च, मङ्गलं परमं विदुः ॥४१॥ ”

“प्राग्दक्षिणायाश्चलने, गृहभर्तुर्महद् भयम् । भार्याविनाशो नैर्ऋत्यां, ग्रन्थं भीनिर्मकहिंशि ॥४२॥ ”

“गुरोश्च भयमैशान्यां, मध्यचारेऽपि तद् भवेत् । प्रथमं स्थापितानेवं, स्तंभानपि न चालयेत् ॥४३॥ ”

“नोद्धरेत् प्रणुद्याच्च, विधिस्तुल्यो यतोऽनयोः । विन्यासं प्रथमं तस्मात्, कुर्यात्सम्यग्गसमाहितः ॥

शिलानां स्थपतिस्तद्वत्, स्तंभानामपि सर्वथा ॥४४॥ ”

भा० टी०—“श्रुमितलमां प्रथम सारी रीते प्रतिष्ठित करेली सग अने सुस्थित शिलाओने पाळथी चलित न करवी

જોડ્યે, એમ કરવું એ ગૃહસ્વામીને માટે મયકારક છે, એટલું જ નહિ પણ શિલાઓને કપાયમાન કરવાથી પણ ગૃહકારકને મય ઉત્પન્ન કરે છે. એથી વિપરીત શિલાઓની સ્થિરતા શિલ્પી તેમ ગૃહપતિ બનેને પરમ મગલ કારક યાય છે.

અગ્નિરોપમા પ્રતિષ્ઠિત શિલાને ચલાયમાન કરવાથી ગૃહસ્વામીને મય, નૈર્ઋત્ય કોણસ્ય શિલાને ચલાવવાથી તેની સ્ત્રીનું મૃત્યુ, વાયવ્ય કોણની શિલાને ચલિત કરવાથી શૂન્યતા તથા મય, ऐशानी દિશા અને મધ્યસ્થિત શિલાને કપિત કરવાથી ગુરુને મય ઉપજાવે છે

એજ પ્રકારે પ્રથમ વિધિ પૂર્વક પ્રતિષ્ઠિત કરેલા સ્તંભોને પણ પોતાના સ્થાનથી વિચલિત કરવાથી અશુભ ફલ યાય છે, કેમકે શિલાન્યાસ અને સ્તંભ ન્યાસનો વિધિ સમાન છે મૂત્રધાર-શિલ્પીએ પ્રથમથીજ મનને સ્થિર કરીને શિલાન્યાસ અને સ્તંભારોપ એવી સ્ત્રીથી કરવો કે પાછલથી તેને હલાવવા-ચલાવવાની આવશ્યકતા જ ન પડે. ઇતિ શિલ્પશાસ્ત્રોક્તઃ શિલાન્યાસવિધિઃ॥

શિલાન્યાસવિધિ પ્રતિષ્ઠાકલ્પોક્ત :

જે વાસ્તુભૂમિમા શિલાન્યાસ કરવો હોય તેમા પ્રથમ સ્વાત મુહૂર્ત પૂર્વક ભૂમિનું સંશોધન કરી પત્થર, ઈંટ, વાલુકા, આદિએ કરી ત્યાંનો ભરતો, અને જ્યાંથી વળવાનું કામ ચાલુ કરવું હોય ત્યાં સુધી આવી અગ્નિરોણ આદિ ૪ નિર્દિશાઓ અને ૧ મધ્ય-ભાગ; આ પાંચ સ્થલોમા શિલાન્યાસ માટે ૧-૧ હાથ સમચોરસ અને ૧-૧ હાથ હડા લાંબી તેમા ન્યાસ વિધિ કરવી. મધ્યમાગના લાંબામા સર્વ પ્રથમ કાચગાના આલેસગાલુ રૂપાનું પતર યાપવું, ઉપર રૂપાનાણું મૂકવું, તે ઉપર માટીનું શરાવલું યાપી અન્દર માટીનું ન્દાનું કુલ્હડું મૂકવું કુલ્હડામા પંચરત્નની પોટલી, ઘૂત અને સાત ધાન્ય મૂકવા. એ પછી કુલ્હડા ઉપર વીંટું

शरावळं ऊर्ध्वमुख मूकं, एज प्रमाणे चार कोणना खाडाओमां शरावळां, कुल्हडां अने उपर बीजां शरावळां मूकवां अने वया खाडाओ उपरनां शरावळांना मथारा सुथी पत्थरो, ईदोना ककडा अने चूना वडे भरी देवा, ते पळी शिला संपुट तैयार करवा, ईट खाडाओ उपरनां वनावळुं होय तो वे वे ईदोना संपुट करवा अने पत्थरलुं करवावुं होय तो शिला संपुटो पण पत्थरना वनाववा, ईट मकान ईदोनुं वनावळुं होय तो वे वे ईदोना संपुट करवा अने पत्थरलुं करवावुं होय तो शिला संपुटो पण पत्थरना वनाववा, ईट या शिलाना, जेना संपुट करी नेत्रामूत्र वीटळुं, उयारे मुहूर्तनो शुभ समय आवे तयारे मत्थेक संपुट अक एक खाडांमं स्यापवो, अथवा शिलओना संपुट करी प्रासादं धारय २ स्वाहा ” आ मंत्र बोलतां कूर्मशिला स्यापीने मुहूर्त साचवळुं, अने पांचमी प्रथम मध्यमां “ ॐ कूर्म निज पृष्ठे प्रासादं धारय २ स्वाहा ” आ मंत्र बोलतां कूर्मशिला स्यापीने मुहूर्त साचवळुं, अने पांचमी गीत वार्दित्रो वगाडवां, प्रथम शिला मध्यमां, बीजी अग्नि कोणमां, बीजी नैर्ऋत्य कोणमां, चौथी वायव्य कोणमां तेओनी शिला ईशान कोणमां स्थापन करवी, ४ सधवा स्त्रियो कुंभ अने अक्षतो वडे स्थापित शिलाओने सत्कार अने संघनो यथा- उपर वासनिक्षेप करे, अे पळी दशदिक्पालोने वलि क्षेप करवो, देवगृह वनावनार मूत्रधार शिलपीनो सत्कार ॥ इति ’प्रतिष्ठाकल्पोक्तः’ शक्ति भक्ति करवी.

પરિચ્છેદ ૫. ચૈત્યદ્વાર પ્રતિષ્ઠા વિધિ.

ચૈત્યદ્વારસમારોપો, વિધેયો વિધિપૂર્વકમ્ । યસ્માદ્ દ્વારમુલં ચૈત્યં, શસ્તદ્વારં શુભાવહમ્ ॥૧૧॥

આ૦ ટી૦—ચૈત્યનો દ્વારારોપ ત્રિધિપૂર્વક કરવો જોઈયે, કારણ કે દ્વાર ચૈત્યનુ મુલ છે; શુભદ્વારવાલુ ચૈત્ય જ શુભ-ફલદાયક થાય છે

પ્રાસાદનુ દ્વાર ઉચ્ચ કરતા પહેલા તેના અર્ગોનો અમિયેક કરી અધિવાસના કરવા સાથે તેના અર્ગોમા દેવતાઓનો ન્યાસ કરવો, એનું નામ દ્વાર પ્રતિષ્ઠા છે દ્વાર પ્રતિષ્ઠાનુ મુહૂર્ત નક્કી કરી પ્રતિષ્ઠોપયોગી અમિયેકની ઔપવિત્રો વિગેરે દ્રવ્યો પ્રથમ તૈયાર કરી રાખવા, મુહૂર્તના દિવસે પ્રથમ પ્રાસાદના દ્વારપાલોનુ નામમત્રોચ્ચારપૂર્વક સુગન્ધ દ્રવ્યો વઢે પૂજન કરવું, પ્રત્યેક દિશાના પ્રાસાદના દ્વારપાલો ભિન્ન ભિન્ન હોય છે, માટે જે દિશાનો પ્રાસાદ હોય તે દિશાના દ્વારપાલોની પૂજા કરવી. પૂર્વાદિ દિશામુલ જૈનપ્રાસાદોના દ્વારપાલો અનુક્રમે ૧ ઇન્દ્ર ૨ ઇન્દ્રજય, ૧ માહેન્દ્ર ૨ વિન્નય ૧ ધરણેન્દ્ર ૨ પદ્મ, ૧ સુનાથ ૨ સુર-દુદુભિ, એ નામના ૧૨ વે હોય છે. માટે જે દિશામુલ દ્વારની પ્રતિષ્ઠા હોય તે દિશામુલ દ્વારના દ્વારપાલયુગલની નીચે પ્રમાણે નામમત્ર વઢે વાસક્ષેપે પૂજા કરવી.

(૧) પૂર્વમુલદ્વારે—ૐ ઇન્દ્રાય નમઃ ૐ ઇન્દ્રજયાય નમઃ । (૨) દક્ષિણમુલદ્વારે—ૐ માહેન્દ્રાય નમઃ ૐ વિજ-યાય નમઃ । (૩) પશ્ચિમમુલદ્વારે—ૐ ધરણેન્દ્રાય નમઃ ૐ પદ્માય નમઃ । (૪) ઉત્તરમુલદ્વારે—ૐ સુનાભાય નમઃ ૐ સુરદુન્દુભયે નમઃ ।

प्रथमं नाममंत्रं चोपासना जमणा हाथ तरफनी वारसाखना स्थाने अने बीजा नाममंत्राची दावा हाथ तरफनी वारसाखना स्थाने वासक्षेप करी द्वारपालोतुं पूजन करवुं, अे पछी द्वारनां अंगो-वे शाखाओ, उंबरो, अने उत्तरंगने द्वार निकट मंगायी, यथास्थान गोठवी, १ सप्तधान्य, २ पंचरत्न, ३ मंगल माटी, ४ कपायछाल, ५ मूलिका चूर्ण, ६ अष्टवर्ग, ७ पंचगव्य, ८ सुवर्णरज अने ९ तीर्थजल; आ नव द्रव्यो अनुक्रमे जलमां नाखीने ते जल वडे तेमना अभिषेक करवा, अन्तमां अबोट-स्वच्छ जले करी द्वारंगोने धोई लखीने ते रक्त वस्त्रोथी दांकवां.

अभिषेक कर्या पछी द्वारंगोने प्रतिष्ठा मंडप बनाव्यो न होय तो द्वारनी वहार उपर चन्द्रवो बांधी त्यां तेमनी अधिवासना करवी, अधिवासनामां—

“ ॐ नमो खीरासवलद्धीणं, ॐ नमो मद्भुआसनलद्धीणं, ॐ नमो संभिन्नसोईणं, ॐ नमो पयाणुसारीणं, ॐ नमो कुट्टबुद्धीणं, जमियं विज्जं पंडजाभि सा मे विज्जा पसिज्जउ, ॐ कः क्षः स्वाहा । ”

आ विद्या व्रणवार भणी द्वारंगो उपर वासक्षेप करवो, चन्दनादि सुगन्ध द्रव्यो छांटवां, पुण्याक्षतो चढाववा, अे पछी उंबरा नीचे वास्तु पूजन करवुं, उंबरा नीचे मध्यभागे न्हानो लाडो करीने तेमां पंचरत्ननो न्यास करवो, उपर “ ॐ ” लखीने उंबरा नीचे वास्तु पूजन करवुं, “ आ मंत्र भणी वास्तु पुरुषनुं पूजन करवुं, वासाक्षत नाखवां, चंदनना छांटवा नाखवा.

“ ॐ वास्तुपुरुषाय नमः ” आ मंत्र भणी प्रतिष्ठाचार्य मुरिमंत्र वडे अथवा प्रतिष्ठा मंत्र वडे द्वारनी प्रतिष्ठा करवी अने प्रथमं उंबरो, ते पछी लग्नो समय आंवतां प्रतिष्ठाचार्य मुरिमंत्र वडे अथवा प्रतिष्ठा मंत्र वडे द्वारंगो उभां कराववां. श्वेतसर्पप, पछी जमणा हाथ तरफनी शाखा, दावा हाथ तरफनी शाखा अने उत्तरंग, आ क्रयथी द्वारंगो उभां कराववां.

વિષ્ણુક્રાન્તા, ઋદ્ધિદ્ધિ, ફલ, કુષ્ઠ, તિલ, લક્ષ્મણા. ગોરોચન, સહદેવી અને દૂર્વા; એ સર્વ ઔષધિઓ અથવા યથોપલબ્ધ ઔષધિયોની રમીન વચ્ચે વાંધેલી પોટલી ઉત્તરગે વાપ્રવી, અને તે પછી દ્વારાગો ઉપર નીચે પ્રમાણે ૬ દેવતાઓનો ન્યાસ કરવો—

“ૐ યક્ષેશાય નમઃ” ઉત્તરગ ઉપર, “ૐ ત્રિરૈ નમઃ” ઉમ્મરા ઉપર, (૧) ૐ કાલાય નમઃ (૨) ૐ. ગગાયૈ નમઃ પોતાના જમણા હાથની શાલા ઉપર અને (૧) ૐ મહાકાલાય નમઃ (૨) ૐ યમુનાયૈ નમઃ એ ઢાઝા હાથની શાલા ઉપર.

મત્યેક દેવતાનો નામમંત્ર થળી તે તે અગો ઉપર ત્રણ ૨ વાર વાસક્ષેપ કરી દેવતાઓને ત્યા સ્થાપી સનિરોધન કરવું અને દૂર્વા વાસાસત વહે તેમનું પૂજન કરવું.

આ પછી શાન્તિમંત્રે વલિ મનીને દિક્પાલોના નામમંત્રો બોલવા પૂર્વક પૂર્વાદિ દિશાઓમાં વલિક્ષેપ કરવો, ભગવન્તની પૂજા કરવી, અને સંઘની ભક્તિ કરવી.

इति द्वारप्रविष्टा विधिः

परिच्छेद ६. हृदय प्रतिष्ठा विधि :

प्रासादहृदयस्थाने, प्रासादपुरुषाह्वयः । नरः स्वर्णमयः स्थाप्यो, हृत्प्रतिष्ठा हि सा मता ॥१२॥

भा० टी०—प्रासादना हृदय स्थानમાં (आંवल सारामां) सुवर्णमय पुरुष स्थापનો તેનું નામ હૃદયપ્રતિષ્ઠા છે. પ્રાસાદપુરુષ—દેવમંદિરના શિખરે આંવલસારામાં ગ્રાંબાનો કલશ સ્થાપન કરી. તેના ઉપર સુવર્ણની વનાવેલી પુરુષના આકારની એક મૂર્તિ ધાતુના અથવા ચન્દનના પલંગ ઉપર સુવાડવામાં આવે છે તેને ‘ પ્રાસાદપુરુષ ’ એ નામ આપેલું છે. પ્રાસાદ-પુરુષનું સ્વરૂપ એક ધ્વજાધારી પુરુષના જેવું હોય છે, તેના જમણા હાથમાં કમલનું ફૂલ વત્તાવડું અને ડાબા હાથમાં ત્રણ વત્તાકા વાળો ધ્વજ દેવો. ડાબો હાથ છાતીના ભાગમાં અડકેલો અને તેનો ધ્વજ લાંબો અડકેલો કરવો.

પ્રાસાદપુરુષની ંચાડનું પરિમાણ પ્રાસાદના માન પ્રમાણે કરવું. પ્રાસાદમાનના ૧ હાથ પાછલ પુરુષનું ઉદયમાન અર્થે આંગલ રાખવું, પ્રાસાદના માનમાં અર્ધ—પાવ હાથની હાનિ-દૃઢિ હોય તો પુરુષના માનમાં પણ તદનુસારે હાનિ-દૃઢિ કરવો ઉદાહરણરૂપે પ્રાસાદ ૩ હાથ ૧૧ આંગલનો હોય તો પુરુષ ંચાડમાં ત્રે આંગલમાં ત્રે જવ ઓછો કરવો.

૧ થી ૫૦ હાથ સુધીના પ્રાસાદના પ્રાસાદપુરુષનું પ્રમાણ પ્રતિહસ્ત અર્ધ આંગલના હિસાબે જ રાખવાનું વિધાન છે. પ્રાસાદના માનાનુસાર મૂર્વર્ણમય પ્રાસાદપુરુષ વનાવરાવી પ્રથમ તેની વિધિપૂરક માણપ્રતિષ્ઠા કરવી અને તે પછી તેની સ્થાપના કરવી.

પ્રતિષ્ઠા :

પ્રાસાદપુરુષની માણપ્રતિષ્ઠા આ વિધિથી કરવી. પ્રતિષ્ઠા મળ્ડપમાં અને તેના અભાવમાં પ્રાસાદના મંડપમાં ઉત્તરવેદી

करीने अथवा वो थुद पाद ऊपर मूर्धन्यय प्रासादपुरुषने स्यान्त्या स्थापन करीने तेने सुवर्णमले अने औपधिपय जळ वढे स्नान करावु, लुलीने वंघे दाही मुखय पेदी अथवा भद्रपीठ 'मिहासन' उपर स्थापन करी "ॐ ह्रीं आत्मन् त्वया अत्र शरीरे सन्ध्यातन्म्यम्" आ मन्त्रद्वारा रेचन करीने पोताना प्राणनो पुरुषना शरीरमां प्रवेश करावो, ते पंढी कला-

शरीरे सन्ध्यातन्म्यम् आ मन्त्रद्वारा रेचन करीने पोताना प्राणनो पुरुषना शरीरमां प्रवेश करावो, ते पंढी कला-

निपादि तत्त्वो नो नीचे प्रमाणे तेना शरीरमा न्यास करीने—

"ॐ ह्रीं कलायै नमः । ॐ ह्रीं कलाधिपतये नमः । ॐ कलाधिपाऽस्य कर्तृत्वव्यक्ति कुरु कुरु ।" ॥१॥

"ॐ ह्रीं विद्यायै नमः । ॐ ह्रीं विद्याधिपाय नमः । ॐ विद्याधिपाऽस्य ज्ञानाऽभिव्यक्ति कुरु कुरु ।" ॥२॥

"ॐ ह्रीं रागाय नमः । ॐ ह्रीं रागाधिपतये नमः । ॐ रागाधिपाऽस्य योष कुरु कुरु ।" ॥३॥

"ॐ ह्रीं बुद्धयै नमः । ॐ ह्रीं बुद्ध्याधिपतये नमः । ॐ बुद्ध्याधिपाऽस्य अभिमानं कुरु कुरु ।" ॥४॥

"ॐ ह्रीं अहंकाराय नमः । ॐ ह्रीं अहंकाराधिपतये नमः । ॐ अहंकाराधिपाऽस्य संकल्पविकल्प कुरु कुरु ।" ॥५॥

"ॐ ह्रीं मनसे नमः । ॐ ह्रीं मनोधिपतये चन्द्राय नमः । ॐ मनोऽधिपाऽस्य शब्दग्राहकत्व कुरु कुरु ।" ॥६॥

"ॐ ह्रीं श्रोत्राग्रा नमः । ॐ ह्रीं श्रोत्राधिपतये आदित्याय नमः । ॐ श्रोत्राधिपाऽस्य रूपग्राहकत्व कुरु कुरु ।" ॥७॥

"ॐ ह्रीं चक्षुषे नमः । ॐ ह्रीं चक्षुरधिपतये रक्ताय नमः । ॐ चक्षुरधिपाऽस्य गन्धग्राहकत्व कुरु कुरु ।" ॥८॥

"ॐ ह्रीं घ्राणाय नमः । ॐ ह्रीं घ्राणाधिपतये अश्विनीभ्यां नमः । ॐ घ्राणाधिपाऽस्य वाच कुरु कुरु ।" ॥९॥

"ॐ ह्रीं गाने नमः । ॐ ह्रीं वाचाधिपतये अग्नये नमः । ॐ वाचाधिपाऽस्य वाच कुरु कुरु ।" ॥१०॥

“ ॐ हौ त्वचे नमः । ॐ हौ त्वगधिपतये वायवे नमः । ॐ त्वगधिपास्य स्पर्शग्राहकत्वं कुरु कुरु । ” ॥११॥
 “ ॐ हौ पाणिभ्यां नमः । ॐ हौ पाण्यधिपतये हन्त्राय नमः । ॐ पाण्यधिपास्य पदार्थग्राहकत्वं कुरु कुरु । ” ॥१२॥
 “ ॐ हौ पादाभ्यां नमः । ॐ हौ पादाधिपतये चिष्णवे नमः । ॐ पादाधिपास्य गसनोत्साहं कुरु कुरु । ” ॥१३॥
 “ ॐ हौ पायवे नमः । ॐ हौ पाय्वधिपतये मित्राय नमः । ॐ पाय्वधिपास्य वायूत्सर्गं कुरु कुरु । ” ॥१४॥
 “ ॐ हौ उपस्थाय नमः । ॐ हौ उपस्थधिपतये ब्रह्मणे नमः । ॐ उपस्थधिपास्यानन्दं कुरु कुरु । ” ॥१५॥
 “ ॐ हौ शब्दाय नमः । ” ॥१६॥ “ ॐ हौ रूपाय नमः । ” ॥१७॥ “ ॐ हौ गन्धाय नमः । ” ॥१८॥ “ ॐ हौ रसाय नमः । ” ॥१९॥ “ ॐ हौ स्पर्शाय नमः । ” ॥२०॥ “ ॐ हौ अद्भ्यो नमः । ” ॥२१॥ “ ॐ हौ वायवे नमः । ” ॥२२॥ “ ॐ हौ तेजसे नमः । ” ॥२३॥ “ ॐ हौ आकाशाय नमः । ” ॥२४॥ “ ॐ हौ पृथिव्यै नमः । ” ॥२५॥

नाडिदशकनो न्यास—उपरनां २५ तत्त्वो नो पुरुषां न्यास करो नीचे प्रमाणे १० नाडिओनो न्यास करवो.
 ॐ हौ इडायै नमः । ॐ हौ पिङ्गलायै नमः । ॐ हौ सुषुम्णायै नमः । ॐ हौ सावित्र्यै नमः । ॐ हौ अश्विन्य
 नमः । ॐ हौ कूर्माण्डिन्यै नमः । ॐ हौ यशोधन्यै नमः । ॐ हौ हस्तिजिह्वाय नमः । ॐ हौ पूषायै नमः । ॐ हौ

वायुदशकनो विन्यास—ॐ हौ प्राणाय नमः । ॐ हौ अपानाय नमः । ॐ हौ समानाय नमः । ॐ हौ उदा-
 नाय नमः । ॐ हौ व्यानाय नमः । ॐ हौ नागाय नमः । ॐ हौ कूर्माय नमः । ॐ हौ कृकलासाय नमः । ॐ हौ

શ્રેયસ્સાય નમઃ । ૐ હ્રીં ધનજયાય નમઃ ।

૯ પ્રમાણે ગ્રામાદપુરુષમા ૨૫ તત્ત્વો, ૧૦ નાર્દી, અને ૧૦ પવનોનો ન્યાય કરી વિધિકારે ગન્ધ, પુષ્પ, અશ્વત્થાદિયો તેની પૂના રુતી '૫ મુદ્રાઓ દેવનાડવી

નિવેશન—ગ્રામાદ પુરુષમા પ્રાણપ્રેરણ કરાવ્યા પછી શાત્રીન વિધિ પ્રમાણે આવલમારામા પલંગ ઢાલી, તે ઉપર સોનાનો મ્યાનો ડાચમા મેંડેટ્ટે ગ્રાંવાનો કુંડ સ્થાપન કરવો, તેને મધુ અને ઘૂત વંડે ભરી તેમા પચ્ચા નાર્દી તેજ જાતિની ઘાતુના ઢાંકણાથી ઢાંકી, તેને ચન્દનાદિ મુગધ પદાર્થોનું વિલેપન કરાવુ. પછી શ્વેત રત્નપુગલ પહેરાવી, ગ્રાસાદપુરુષની તે ઉપર સ્થાપના કરાવી, પરુ નિર્ગળકલિકા-શ્રત્તિષ્ઠા પદ્ધતિમાં વિધાન છે પણ આ વિધિ આજકાલ પ્રચલિત નથી.

અપરાજિતપૂન્ડ્રામા ગ્રામાદ પુરુષને ઘૂતપૂર્ણ પાત્ર ઉપર ગ્રામાના પર્લંગમાં મુગાદવાનું અને પલંગના ૪ પાયાઓ પાસે ૪ નિધિ કલ્પાં મ્યાપવાનું વિધાન મધુ કે તે પ્રમાણે પણ આજે શિલ્પિઓ કરતા જણાતા નથી

ગાત્રકાલની પ્રચલિત પદ્ધતિ પ્રમાણે પ્રથમ ગ્રામાના કલશિયામા ઘૂત ભરીને ઘણા સ્વર્ગ કારીગરો તેના ઉપર ગ્રામાનું ઢાકણું વંડને પરુ કરી દે છે જ્યારે પંડિતશ્રી એમ જ ઢાકી દે છે. પછી તે ઘૂતકલ્પ મારા મુદ્દતે આવલસારાના ગર્ભમા મૂકીને તેને ઉપરથી ઢાકી દે છે અને પાટલથી તે ઉપર ચન્દનના પલંગમા ગ્રાસાદ પુરુષને પોઢાડે છે

પલંગ સોનાનો, રૂપાનો, ગ્રામાનો અથવા ચંદનનો ચનામગી, પલંગનું પરિમાણ પુરુષના માનની દોહુ લાવુ, અને લંબાઈથી અંધ પહોલુ કરાવું, પલંગ રેશમની દોરીની વળી ઉપર રેશમી ગાદી તકિયા વીંછાવીને શુભ મમયમા “અર્હદાજયા પ્રાસાદ-

સ્થિતિપર્યન્તં ત્વયાડન્ન સ્થાતવ્યમ્” આ મંત્ર ચોલી ગ્રાસાદ્ પુરુષને પલંગ ઉપર પોઢાડવો, અને ‘સંનિધાપની’ મુદ્રા દેખાડી સંનિધાપન કરવું.

ગ્રાસાદ્ પુરુષનું, મસ્તક ગ્રાસાદને પછવાડે અને પગ આગલ દ્વારની દિશામાં આવે એવી રીતે ગ્રયન કરાવવું, ઉપર વાસક્ષેપ કરવો, ચન્દનાદિ સુગન્ધ પદાર્થો છાંટવા, ઉપર શ્વેત વસ્ત્ર ઓઢાડવું, પાસે ધૂપદીપ મૂકવા, અને પછી તે ગર્ભને ઉપરના થર વડે ઢાંકી દેવો.

આ પ્રસંગે પણ મંગલગીત વાદિત્રાદિના સ્વરોથી ઉત્સવનું દ્રશ્ય દીપાવનું, ધૂમધામ કરવો, વિધિ કરનારાનો સત્કાર કરવો.

परिच्छેદ ७, श्री, पादलिखसूत्रिणीत; प्रतिष्ठाविधिः ।

प्रतिष्ठाविधिरादिष्टोः निर्माणकल्पाभिधे । ग्रन्थे मोऽत्रोद्धृत. पाद-लिखसूत्रिमतानुगः ॥ १३ ॥

सा० टी०—निर्माणकल्पा नामक ग्रन्थमा जे विधिनी आदेश करेलां छे ते पादलिखसूत्रि मंसत विम्व प्रतिष्ठाविधि अही उपलब्ध छे, आ सिंगप्रतिष्ठा-निमित्ते प्रथम वे-मण्डपो रनागया, एक अधियागना मंडप अंत गीजो स्नानमंडप मण्डप निर्माण विधि—प्रतिष्ठा मण्डप रनागयानी कार्यारम्भ-प्रतिष्ठाकारकने चन्द्राल पडोचतु होय तेना शुभ मुहूर्त नि शुभ लग्ना रुगो जोखे

मण्डप तथा वैदिकानी रचना; अने परिमाण—ज्या गीतरागद्वयनी प्रतिष्ठा, करवी होय, त्या एकमो हाथ जेटली भूमिने तयगारूपक दुद करीने मंगल द्योधी आरूपक रनागी तेमा, उपर्युक्त वे मंडपो, रनागया अने तयार यता विधिपर्यंत तमा प्रयत्न करतो प्रतिष्ठा मंडपनी रचना गमचोगम तथा चतुर्भुज अने तेनी लग्नाई पहोलाडनु माप प्रतिष्ठाप्य प्रतिमाना माप उपर्यो निश्चित थार उ रानी उंचाई एण प्रतिष्ठाप्य प्रतिमाना उंचाई माये संग्रथ रागे छे प्रतिष्ठाप्य प्रतिमाना उंचाई जो १-२ अथवा ३ हाथनी होय तो तेने योग्य प्रतिष्ठा मंडप अनुक्रमे ८-०-१० हाथ लगो-पहोलो होयो जोडये अने प्रतिमा ४-१-६-७-८ त ९ हाथनी उनी होय तो प्रतिष्ठा मंडप अनुक्रमे १२-१४-१६-१८-२०-२२ हाथ लगो-पहोलो होयो तोडये. रीना मत प्रमाणे १-२-३-४-५-६-७-८-९ हाथनी प्रतिमाने योग्य मंडप अनुक्रमे १२-१४-१६-१८-२०-२२-२४-२६-२८ हाथनी अनुरूप हाथ छे. नम हाथनी म्हेटी प्रतिमा होती नयी, तेयी २८ हाथनी म्हेटी प्रतिष्ठा मण्डप

પણ વિદિત નથી.

પ્રતિષ્ઠા મંડપથી પૂર્વ અથવા ઈશાન દિશામાં એક સ્નાન મંડપ વનાવવો જોઈયે, સ્નાન મંડપની લંચાઈ-પહોલાઈ પ્રતિષ્ઠા મંડપના કરતાં અડધી હોવી જોઈયે.

મળડપનાં તોરણોની ઉંચાઈ—

મળડપમાં સ્થાપિત થનાર પ્રતિમા જો ૧-૨ યા ૩ હાથની હોય અને મંડપ તેને અનુરૂપ વનાવેલ હોય તો તેનાં તોરણો અનુક્રમે ૫-૬ યા ૭ હાથ ઉંચાં હોવાં જોઈયે. કદાપિ પ્રતિમા ૪-૫-૬ પૈકીના કોઈ માપની હોય તો તોરણો ૭ હાથ ૮ આંગલ ઉંચાં અને પ્રતિમા ૭-૮-૯ હાથની હોય તો તોરણો ૭ હાથ ૧૨ આંગલ ઉંચાં રાખવાં. તોરણોની ઉંચાઈ એજ મંડપની ઉંચાઈ સમજવાની છે.

પૂર્વાદિ દિશાનાં તોરણો અનુક્રમે વહ, ઉંબર, પામપીપલ, અને પીપલીનાં હોવા જોઈયે. ગાજોમાં આ તોરણોનાં નામો અનુક્રમે ૧ શાન્તિ, ૨ ભૂતિ, ૩ વલ અને ૪ આરોગ્ય એ પ્રમાણે લેવાં છે.

તોરણો ઉપર શ્વેત અથવા વિવિધ રંગના ધ્વજો લગાડવા અને ધ્વજાની પાસે કમલચળ (મુલાવી), શ્વેત, લાલ, નીલી, પીલી, આદિ અનેક રંગની પતાકા (છોટીધ્વજા) ઓ રોપવી.

પૂર્વાદિ દિશાનાં તોરણોનાં ધ્વજો અનુક્રમે ૧ ધર્મધ્વજ, ૨ માનધ્વજ, ૩ ગજધ્વજ અને ૩ સિંહધ્વજ એ નામોથી પ્રસિદ્ધ છે. પ્રતિષ્ઠા મંડપને રંગીન પુષ્પમાલાઓ રેશમી વસ્ત્રના ચંદ્રવાઓ તથા વિવિધ રંગોમાં રંગાવેલ મુદ્રાડ વસ્ત્રોના પડાઓ વડે

શળગારવો, મંડપના શળગારમા કાલારગના રત્નોનો ઉપયોગ ન કરવો, તેમજ તેના પડદાઓમા ઉપસર્ગ અથવા ઉપદ્રવોના ભયજનક દૃશ્યો ન નતાવવા તીર્થકરોના કલ્યાણક પ્રસંગો. પ્રમગને અનુરૂપ મંગલમ્બક અને આહ્વાદ્વનક નિત્રો અને પ્રસિદ્ધ તીર્થમ્થાનોના ચિત્રપટ્ટો દેગ્વાડવા લાભદાયક હોય છે.

વેંદીરચના

મંડપ તૈયાર થવા અંતે ત્યારે તેના મધ્યમાગમા એકસુન્દર વેંદી વનાચી વેંદીને અષ્ટમંગલ આટિકનાં શુભચિત્રોથી સુસોમિત વનાચી જોડાયે અને તે મંડપને અનુરૂપ પરિમાણની હોવી જોઈએ, પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમા ૧ નન્દા, ૨ મુનન્દા, ૩ પ્રમુદ્ધા, ૪ મુપ્રભા, ૫ સુમગલા, ૬ કુમુદમાલા, ૭ વિમલા અને ૮ પુન્ડરીકિણી, આ નામોથી આઠ પ્રકારની વેંદીઓનું નિરૂપણ કર્યું છે (૧) એક હાથ ચોરસ અને ચાર આગલ ઉચી વેંદીને 'નન્દા' કહે છે, (૨) ૨ે હાથ મમચોરસ અને આઠ આગલ ઉચી હોય તે વેંદી 'મુનન્દા' નામથી ઓલગાય છે, (૩) ત્રણ હાથ મમચોરસ અને ચાર આગલ ઉચી વેંડીનું નામ 'પ્રમુદ્ધા' કહેવાય છે, (૪) ચાર હાથ સમચોરસ તેમ સોલ આંગલ ઉચી હોય તે વેંદી 'મુપ્રભા' એ નામથી ઓલવાય છે, (૫) પાંચ હાથ મમચોરસ અને વીંશ આગલ ઉચી વેંદી 'સુમગલા' એ નામથી પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમા પ્રસિદ્ધ છે, (૬) છ હાથ સમચતુરસ અને ચોવીસ આગલ ઉચી વેંડીનું નામ 'કુમુદમાલા' છે. (૭) સાત હાથ મમચોરસ અને અઠાવીશ આગલ ઉચી વેંદી 'વિમલા' નામની હોય છે અને (૮) આઠ હાથ મમચોરસ અને ત્રીસ આગલની ઉચાઈવાલી વેંડીનું નામ 'પુન્ડરીકિણી' હોય છે.

શુભ આય લાગના માટે વેંદીઓના ઉપર્યુક્ત માપમાં એક એક આંગલની ટુદિ કરી શકાય છે

आचार्य श्री पादलिप्तसुरिना मते वेदियोंनु स्वरूप उपर जणांच्या प्रमाणे छे. पाछलना प्रतिष्ठा कल्पोंमां वेदियोंनु माप अने स्वरूप जुदा प्रकारनुं पण जोवाय छे. तेनुं कारण प्रतिष्ठा मंडपनुं रूपान्तर थंयुं ए छे. पादलिप्तसुरिजीए प्रतिष्ठा मंडपने 'अधिवासनामंडप' कथो छे, एनो अर्थज ए छे के ते मंडप अधिवासना अने प्रतिष्ठानी स्वाम क्रियाओने माटे ज वनावातो, तेमां प्रतिष्ठाकारक आचार्य, शिल्पी अने इंद्रादिक ४ स्नात्रकारो ज जता अने प्रतिष्ठा संवन्धि कार्यविधि करता-करावता. प्रतिष्ठा मंडपना मुख द्वार आगल प्रेक्षको माटे जुदो सभासंडप वांधवामां आवतो; कालान्तर आ चतुर्मुख प्रतिष्ठामण्डपनुं स्थान आज-कालमां वनता एक दिशापरक त्रिद्वार अने पंचद्वार मण्डपोए लीयूं, समचोरसने वढले लम्बचोरस अने मापमां उक्त उत्कृष्ट मापथी पण अधिक मापवाला प्रतिष्ठामंडपो वनवा लाग्या, अने क्रियाकारको अने दर्शकोनो एक ज मंडपमां समावेश थवा मांडयो. ए ज कारणथो वेदियों पण मध्यभाग छोडीने सामेनी भांतनी पास पर्वोंची गड अने पोतानुं समचोरस रूप छोडीने लम्बचोरस थवा मांडी. आ स्वरूपपरिवर्तन 'अंजनप्रतिष्ठा' अने 'स्थापनप्रतिष्ठा'नो भेद भूलाशयी थंयुं छे. 'स्थापनाप्रतिष्ठाने माटे मंडप अने वेदीनुं आ परिवर्तितस्वरूप भले स्वीकार्य होय पण 'अंजनगुलाका प्रतिष्ठा'ना प्रसंगे तो मंडप अने वेदी शास्त्रोक्त रीतथी ज वनाववो जोइये.

वेदी कया उपादानोधी वनाववी? ए विषे श्री पादलिप्तसुरिजीए कंइ पण सूचन कर्युं नथी, छां पाछलनां विधिग्रंथोंमां वेदी शुद्ध जल अने शुद्ध माटीथी वनावेली काची इंदोनी वनाववाना उल्लेखो मले छे, तेथी वेदी शुद्ध रीते वनावेली काची इंदोनी

ज मनावची जोइये.

वेदीना मृगाओमा रोपवांनीं खीलियो—

वेदीना ४ मृगाओमा त्रासगादि वर्णानिरुद्ध पलाश, यड, ऊंर अने खेजडी, ए न्यासनी ४ खीलियो घडाचीने रोपवी जो प्रतिष्ठा करानार गृहस्थ त्रासग होय तो पलाशनी, मनिय होये तो यडनी, वैश्य होय तो ऊंरानी अने शूद्र होय तो खेजडीनी खीलियो योग्य गगाय, अथवा मर्व रणेने मासनी खीलियो योग्य होय डे, न्यारे खीलियो एरु ज दृष्टनी होड गाठ निनानी, फाट, त्रण अने पोळ निनानो होवो जोइये, खीलियोने रुष्ट-पत्थर अथवा लोह्यां न ठोकणी, पर्ण तांचा, रूपा, मोना के गीजा सोइ शुभ धातुना मनैला माधनयी ठोकने रोपमी जाइये

मडपनी लीपाई-पोताई—

मण्डप अने वेदी तैयार थड जाय त्यार मंडपने गोंर अने घोली माटी खंडी अथवा गोर माटी नी गारथी लोपवी जोइये, गाम्मा सुगन्धी जल, यक्षकंदम नाखीने सुगन्धी घेनाववी.

वेदीने पण खडी अथवा चूनाना वोलथो पोतमी, घोलमा यक्षकंदम उपगत, पंच-ननु चूर्ण अने सुवर्णनी रज नाखीने एक-सम करवो. वेदीने पोतामी तेनी भीतो उपर चारे गंडुए मागलिक चित्रो रुढावर्था.

प्रतिष्ठोपयोगी सामग्री

मडपो घेनामीने आ ग्रमाणे प्रतिष्ठोपयोगी सामान लावचो. ८ स्नपनकलशो—सोना, रूपा, त्राचा अथवा माटीना।

૪ આચકુંભો (પ્રતિમાના ચ્યાર ત્રિદિશાકોનોમાં સ્થાપનાના) । ? સ્થપતિકુંભ । ધાન્યવર્ગ—જવ, વ્રીહિ, ગદ્દું, તલ, અહદ, મગ, ચાલ, ચણા, મસૂર, તૂંચર, શણવીજ, નીવાર (વંટી), શામો, આદિ । રત્નવર્ગ—હીરા, સૂર્યકાન્ત, નીલમ, મહાનીલમ, મોતી, પુલ્કરાજ, પદ્મરાગ (માળેક), વૈદ્ય (અકીક), આદિ । લોહવર્ગ—સોનું, રૂપું, ત્રાંતું, કૃષ્ણલોહ, જશદ, પીતલ, કાંસું, સીસું, આદિ । કપાયવર્ગ—વડ, ઉંચર, પીપલ, ચંપો, આશોપાલવ, ઋદંચ, આંવો, જાંવ, વકુલ (ચોલસિરી), અર્જુન, પાડલ, વેત્ર, પલાશ, આદિ (નીછાલ) । મૃત્તિકાવર્ગ—ઉદ્દેહીના રાફડાની, પર્વતના શિખરની, નર્દાના ત્રે કાંટાની, મહાનર્દાના સંગમની, ઢામમૂલની, ચિલ્ચમૂલની, નોહટાની (ચોટાની), હાથીદાંતની, ઘુખમંગની, રાજદ્વારની, પદ્મસરોવરની અને પૃકત્ત્વ આદિની જુદી જુદી માટી । પાનીચમાર્ગ—ગંગા-યમુના-મહી-નર્મદા-સરસ્વતી-તાપી-ગોદાવરી—આદિ નદિઓ અને સમુદ્ર, પદ્મસરોવર તથા તામ્રવર્ણી નદીસંગમ આદિ જલાશયોનુ પાળી, ઔનદિવર્ગ—મહદેવી, જયા, વિજયા, જયન્તી, અગગલિના, ત્રિણ્ણુક્રાન્તા, શંચપુળ્લી, વલા, અતિવલા, હેમપુળ્લી, વિશાલા, નાકુલી, મંચનાકુલી, મહા, વાગ્દતી, યતાવરી, મેદા, મહામેદા, કાકોલી, ક્ષીરકાકોલી, કુમારી મૂર્તિગણી, નક્રાંકા, મોરશિયા, લક્ષ્મણા, દૂર્વા, દર્મે, પતંજારી, ગોરંભા, રુદ્રજડા, લજ્જાલુ, મેપશૂંચી અને ઋદ્ધિવૃદ્ધિ, પ્રાદિ ઔપધિઓ । અષ્ટકવર્ગ—વજ, લોધ્ર લેટીમધુ, કૂઠ, દેવદારુ, ત્વસમૂલ, ઋદ્ધિવૃદ્ધિ અને શતાવરી, એ ૮ ઔપધિઓ । અષ્ટકવર્ગદ્વિતીય—મેદા, મહામેદા, કાકોલી, ક્ષીરકાકોલી, જીવક, ઋષભવ, નસી અને મહાનસી, એ વીજી ૮ ઔપધિઓ. સર્વોપધિવર્ગ—પ્રિયંગુ, સુગંધીનાલો, આંચલા, જાંવંત્રી, ફલદાર, ગ્રંથિર્પર્ણક (ગાઝવળ), નાગારમોચ અને કૂઠ આદિ સર્વોપધિ । ગન્ધવર્ગ—શિલારસ, કૂઠ, જટામાંસી, પુરમાંસી શ્વેતનંદન, અગર, કર્પૂર, નચલા અને

પૂતિકેશા આદિ ગન્ધો । વામ—શ્વેતચદન, કેમર, ઠંપૂર (ગાસ)થી વનેલ વામચૂર્ણ અર્થાત્ વામશેષ । મુદ્રિકાઓ—
 (આચાર્ય-દ્વન્દ્વાદિવિધિકામ્યોગ્ય) । મીઠાફલો (શાકળયોગ્ય) । રક્તસૂત્ર (લાલ રંગે રંગેલ સૂત્ર અથવા મેયાસૂત્ર) । ઝન
 કાતેલી । લોહની મુદ્રિકા । શ્વેતવૃદ્ધિસદ્ધિ કાકળો । જવની માલાઓ । તરાકો (પૂતરાકો સુવ્રની કોરુડી
 મરેલા) । મેનશિલ । ગોરોચન । શ્વેતસર્પયો (અથવા પીલા સર્પયો, અર્થ તથા રથા પોટલીયોગ્ય) । ઘોલી પહેડી નં ૨ ।
 નન્બાવર્તના માટલાનુ આગટન ચત્ર (શ્વેત) । પ્રતિમાને પહડો કરવાનુ ચત્ર । ફુટકર વસ્ત્રો (નીલ પીત રક્ત આદિ
 રંગના) । ઘટ અને ઘટાડિઓ । ઘુપધાણા । કાંસાની ચાટકી । રૂપાની ચાટકી । સોનાની સલી । આરીસો
 (દર્પણ) । શુભફલવર્ગ—નાલિયેર, વીજોરાં, વેલા, નારંગી, આચા કેરી, લાંટુ, કોઢલા, વંતાક, આવલા, વોર, આદિ શ્રેષ્ઠ ફલો ।
 સોપારિઓ । નાગરવેલના પાનો । ૧૦૮ માટુકા પડિઓ । ૧ સેઈ અલંકાર ચોખા—શેલડિઓ, અને વિવિધ
 ફલો । ઇત્યાદિ પ્રતિષ્ઠા મામગ્રી પુષ્કલ એકત્ર કરી ઉત્તમ વેદિકા ઉપર રાખવી

ઝડસવ ક્રિયા

(૧) મહાપ્રતિમા પ્રવેશ—પ્રતિષ્ઠોત્સવના પ્રથમ દિવસે સર્વ પ્રથમ મણ્ડપની પ્રતિષ્ઠા અને વેદીનુ પૂજન કરીને તેમાં
 પ્રતિમા પ્રવેશ કરાવવો તે માટે પ્રથમ પ્રતિષ્ઠાચાર્ય ૪ સ્નાત્રકારોની સાથે પ્રતિષ્ઠામહપના પૂર્વ દ્વારે જઈને—

૧—“ૐ ન્યગ્રોઘાત્મને સુરાધિપતોરણાય નમઃ ।” આ મત્ર વોલી તોરણ ઉપા ગાસાક્ષત નાંચે, સ્નાત્રકારો

જલ-ચન્દનાદિક ઝાડે, પુષ્પો ચઢાવે અને ધૂપ ઉલેવે ।

२—“ॐ पूर्वद्वारव्यवस्थिताय धर्मध्वजाय नमः।” आ मंत्र भणी ध्वज उपर,
३—“ॐ मेघाय नमः” आ मंत्र वडे डावा हाथ तरफनी वार शाखा उपर अने
४—“ॐ महामेघाय नमः” ए मंत्रथी जमणा हाथ तरफनी वार शाखा उपर त्रण वार वार वासाधत नाखे, स्नात्र-

कारो जल-चन्दन-पुष्पादि चढावे.

ए पछी प्रतिष्ठाचार्य दक्षिणद्वारे जइ उपर प्रमाणे ज-तोरण, ध्वज अने शाखाना मंत्रो वडे ते ते उपर वासक्षेप करे. स्नात्र-
कारो जलचन्दनादि चढावे. ए पछी दक्षिणद्वारे जइ त्यां प्रतिष्ठा करे, तेना मंत्रो नीचे प्रमाणे—
दक्षिणद्वारना प्रतिष्ठायमंत्रो—१ “ॐ उदुम्बरात्मने धर्मराजतोरणाय नमः।” २ “ॐ दक्षिणद्वारव्यव-
स्थिताय मानध्वजाय नमः।” ३ “ॐ कालाय नमः।” ४ “ॐ नीलाय नमः।”

ए पछी पश्चिमद्वारे जइ प्रतिष्ठा करे तेना मंत्रो.

१—“ॐ अश्वत्थात्मने स्मलिलाधिपतोरणाय नमः।” २—“ॐ पश्चिमद्वारव्यवस्थिताय गजध्वजाय
नमः।” ३—“ॐ जलाय नमः।” ४—“ॐ अजलाय नमः।”

ए ज रीते उत्तरद्वारे जइ प्रतिष्ठा करे तेना मंत्रो

१ “ॐ पल्लवात्मने यश्रुधिपतोरणाय नमः। २—“ॐ उत्तरद्वारव्यवस्थिताय सिंहध्वजाय नमः।” ३—
“ॐ अचलाय नमः।” ४—“ॐ लुलिताय नमः।”

ए पछे प्रतिष्ठाचार्य स्नात्रकारोनी साथे मूलनायक प्रतिमानु मुख जे दिशा संमुख राखवानु होय तेना सामेनी^२ दिशाना द्वारयी मण्डपमा जहने “ॐ भूरसि भूतधात्री सर्वभूतहिते विचित्रवर्णरलकृते देवि ! भूमिशुद्धिकुरु २ स्वाहा ।” आ मंत्रयी भूमि उपर त्रण चार वासक्षेप करे, स्नात्रकारो जल, चन्दनादि छाटे, पुष्प चढावे, धूप अखेवे, वेदीनी च्यारे तरफ १००-१०० हायनी अन्दर अपवित्र रस्तु ‘लोही, मांस-हाडकुं मल-मूत्रादि होय तो दूर करावी भूमिशुद्धि करे.

ज्या पूर्वप्रतिष्ठित पंचतीर्थी जादि प्रतिमा देवधंदनादि निर्मिते स्थापवी होय त्या सिंहासनादि स्थापन करीने ते उपर-
“ ॐ चतुर्भुवद्विग्यसिंहासनाय नमः । ” ए मंत्रयी वासक्षेप करावो.

ज्या नवीन प्रतिष्ठाप्य प्रतिमाओ स्थापित करानो होय ते वेदी उपर “ ॐ अर्हत्पीठाय नमः । ” आ मंत्रे वासक्षेप करी मढप प्रतिष्ठानुं कार्य पूर्ण करतु.

मंडप प्रतिष्ठा थया पछी शुद्धपणे तैयार कर्गवेल अने घण्टाकर्णना मंत्रयी २१ नार अथवा ७ चार अभिमंत्रित करीने तैयार राखेल गोलनी ५ सेर सुखडी घालकोने वहेची देनी,^१

उपर ग्रमाणे विधि सहित मण्डप प्रतिष्ठा करी शुभ समय जोड वेदी उपर नवीन प्रतिमाओ पूर्वाभिमुख अथवा उत्तराभिमुख स्थापन करी, अने पूर्वप्रतिष्ठित प्रतिमानो स्थापना मिहासन उपर करी. जो स्थिर प्रतिष्ठा होय अर्थात् प्रतिष्ठाप्य प्रतिमा सदने माटे त्या ज स्थापित रहवानी होय तो तेनी नीचे पचरत्ननी पोडली कुंभकारचक्रनी माटी महित प्रथम स्थापीने पछो.

^१ आ विधान पादलिहोर नथो उता वंत्तमानकाडे ४ युनिक विधिओना लेखयी करतु होइ ल्यु उ

प्रतिमां स्थापना करवी. पण प्रतिष्ठा जो 'चल' होय, एटले के प्रतिष्ठा थया पछी प्रतिष्ठाप्य प्रतिमा त्याथी बीजे लेह जवानी होय तो तेनी नीचे वाम भागनी तरफ समूलो डोभ अने नदीनी पवित्र बालुका स्थापन करवी.
ते पछी प्रतिष्ठाचार्य नवां वन पहेरी स्नात्रक्रागे साथे मंगल निमित्ते नीचे प्रमाणे चैत्यवंदन करवुं अने शान्ति निमित्ते देवताओना कायेत्सर्गे करवा.

मूलनायकनो नमस्कार—चैत्यवंदन कही, नमुत्थुणं, अरिहंत चैद्याणं करेमि कउस्सगं वंदण वत्तिभा० अन्तय० १
नोकारनो काउसग्ग करी, नमोऽहंत्वं० कही, मूलनायकनी स्तुति कहेवी. मूलनायकनी स्तुति याद न होय तो—
अहंस्तनोतु स अयः—अयं गङ्गधानतो नरैः । अप्येन्द्री सकलाऽत्रैति, रंहसा सहसौञ्जत ॥ १ ॥

ए स्तुति बोलवी. पछी लोगस्स० सब्बलोए० अन्तय० ? नोकारनो काउसग्ग द्वितीया स्तुति नीचेनी पण कही शकाय छे—
ऊमिति मन्ता यच्छा—सनस्य नन्ता सदा यदंदिह्म । आश्रीयते श्रिया ते, भवतो भवतो जिनाः पान्तु ॥२॥

पछी पुक्खस्वर्दीवड्डे० मुअस्स भगवओ करेमि का० अन्तय० ? नोकारनो काउ० तृतीया स्तुति नीचेनी पण कही शकाय.
“ नवनत्वयुता त्रिपदी—अत्रा रुचिज्ञानपुण्यशक्तिमता । वरनर्मकीर्तिनिशा-नन्दाऽस्या जैनगीर्जीयात् ॥३॥

पछी भिद्धानं. बुद्धानं, पूर्ण कर्दीने श्रीशान्तिनाथ आराधनार्थ करेमि काउसग्गं, वंदणवत्तिआए० अन्तय० ? लोगस्स सागरवरगंभीरा सुधीनो काउसग्ग करी पारी नमोऽहंत्वं स्तुति—

“ श्रीशान्तिः ध्रुवशान्तिः प्रशान्तिकोसावशान्तिमुपशान्तिम् । नयतु सदा गत्य पदाः, सुशान्तिदाः संतुषन्ति जने ॥ ४ ॥

पृष्ठी श्री श्रुतदंतार्थं करेमि काउसगं, अन्त्य० १ नो० का० नमोऽर्हत् कही स्तुति—
“वद वदनि न चाग्वादिनि ।” भगवति । कः श्रुतसरस्वत्तिगमेच्छुः । रगत्तरङ्गमतिथर-नरणिस्तुभ्य नम उतीह ॥५॥

पृष्ठी श्रीशान्तिदेवताये करेमि काउसग, अन्त्य० १ नो० काउ० करी, नमोऽर्हत् स्तुति—
श्री चतुर्विधसघस्य, शासनोत्ति कारिणी । त्रिवशान्तिकरी भूयात्, श्रीमती शान्तिदेवता ॥ ६ ॥

पृष्ठी श्री शासनदंन्याए करेमि काउसग, अन्त्य० १ नो० काउ० करी, नमोऽर्हत् स्तुति—
श्री चतुर्विधसघस्य, शासनोत्ति कारिणी । त्रिवशान्तिकरी भूयात्, श्रीमती शान्तिदेवता ॥७॥

पृष्ठी श्री भजनदंन्याए करेमि काउसग, अन्त्य० १ नो० काउ० करी, नमोऽर्हत् स्तुति—
“उपसर्गवलयचिलयन-निरता जिनशासनावनेकरताः । इतमिह समीहितकृते, स्युः शासनदेवता भवताम् ॥८॥

पृष्ठी श्री भजनदंन्याए करेमि काउसग, अन्त्य० १ नो० काउ० करी, नमोऽर्हत् स्तुति—
“जानादिगुणयुताना, नित्य स्वाध्यायस्यमरतानाम् । विदधातु भवनदेवी, शिव सदा सर्वसाधूनाम् ॥९॥

पृष्ठी क्षेत्रदंन्याए करेमि का० अन्त्य० १ नो० का० नमोऽर्हत् स्तुति—
नस्याः क्षेत्र समाश्रित्य, माधुभिः माग्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्य, भूयान्नः सुखदायिनी ॥१०॥

पृष्ठी अनिकायं करेमि का० अन्त्य० १ नो० का० नमोऽर्हत् स्तुति—
“अम्या बालाङ्किताङ्काऽसौ, सौख्यरव्याति दधातु नः । माणिम्यरत्नालङ्कार-चित्रसिंहासनस्थिता ॥१०॥

पृष्ठी अङ्कुसायै करेमि का० अन्त्य० १ नो० काउ० काउ० करी, नमोऽर्हत् स्तुति—
“चतुर्भुजा तडिठर्णा, कमलाक्षी वरानना । भद्र करोतु संघस्या-ऽच्छुसा तुरगवाहना ॥ ११ ॥

पछी सगरसत्वेवावच्यगणं संतिगराणं सम्यद्विद्विसमाहिगराणं कणमि-काउ० अन्नत्थ० ? नोकार० काउ० नमोऽर्हत्त०
कही स्तुति—

संघेडत्र ये गुरुगुणौघनिवे नुवेयावृत्त्यादिकृत्यकर्णेकनिबद्धकक्षाः ।

ते शान्तये सह भवन्तु सुराः सुरीभिः, सद्दृष्टयो मित्रिलविब्रविद्यानदक्षः ॥२॥

उपर नोकार ? गणीने वेसी, नमुत्थुणं० जावंति चेइथाई०, जावंत के वि० साहू० नमो० कही, नीचेतुं स्तव कहे.

“ ॐमिति नमो भगवओ, अरिहंतसिद्धायरिउवज्झाय । चरसन्वसाहुसुणिस्संघ-धम्मतिथपवग्रणस्स ॥१॥

सपणवं नमो भग-वईइ, सुपदेवयाइ सुहयाए । सिचसंतिदेवयाणं, सिचपवयणदेवयाणं च ॥ २ ॥

इंदागणिजमनेरइअ-वरुणवाउ कुवेर ईसाणा । वंभोनागुत्ति दसण्ह-सवि अ सुदिसाण पालाणं ॥३॥

सोमयमवरुणवेसमण-वासवाणं तहेव पंचण्हं । तह लोगपालयाणं, मूराइमहाण य नचण्हं ॥४॥

साहंतस्स समक्खं, मज्झमिणं चेव धम्मणुद्धाणं । मिद्धिमविग्गं गच्छउ, जिणाइनवकारओ धणिअं ॥५॥

उपर ‘जयवीरयाय’ इत्यादि कहीने चैत्यंध्वना ममास करी. पछी वेदी उपर बेसी प्रतिष्ठाचार्य आत्समां नीचे ग्रामणे शुचिविद्या आरोपवी—

शुचिविद्या—“ ॐ नमो अरिहंताणं, नमो सिद्धाणं, नमो आयरियाणं, नमो उवज्झायाणं, नमो लोण सव्वसाहूणं, ॐ नमो सव्वोसहिपत्ताणं, ॐ नमो विजाहराणं, ॐ नमो आगासगामीणं, ॐ कं क्षं नमः,

अशुचिः शुचिर्भवामि स्वाहा ।”

उप्युक्तं शुचिनिधाने धेनुमुद्रामंडे ५-७ मार आत्मासा आरोपीने पयित धनु, पजी उर्द्धादि मंत्रो द्वारा आत्माने-विशे सकलीकरण करतु

सकलीकरणना मंत्रो अने विधि--१-ॐ ह्रीं नमो अरिहताणा, हृदये-हृदये हस्तस्पर्शं करवो २-ॐ ह्रीं नमो सिद्धाण, शिरसि-मस्तकने स्पर्शयु ३-ॐ ह्रीं नमो आयरियाण, शिगाया-शिगावाए स्पर्शं करवो. ४-ॐ ह्रीं नमो उवज्जायाणां, कवचे-मर्वांगनो स्पर्शं करवो ५-ॐ ह्रीं नमो लोण मन्त्रसाहण, अम्भ-आयुधग्रहण चेष्टा करवी.

उपरना ५ मंत्रपट्टो पैकी प्रथमना ४ पदो गडे ते ते अंगनो स्पर्शं करता अनुक्रमे आन्नेय, ऐशान, नैऋत्य अने नायव्य कोण तरफ धेनुमुद्रा देखाडनी अने पाचमा पदवेडे हाथोमा दाखग्रहणनी चेष्टा करी पूर्व, दक्षिण, पश्चिम अने उत्तर दिशा गोमा अनुक्रमे ग्रासनी मुद्रा देखाडनी.

ए गंधु कर्या पछी श्रद्धालु, पवित्र जने तपविशुद्ध देह तथा मुमुक्षु, रुद्रक (रुद्रा), शुजंबंध, कुंडल, मुद्रिका, हार, जनोंई (वैरुक्ष) आदि १६ आभरणोपी भूषित श्वेतवस्त्रधारी एया ग्रहस्यने देवनी जमणी भुजा तरफ उभो राखी नेने इन्द्र कल्पगो अने उक्त मंत्रो गडे तेतु पण सकलीकरण करतु, ए प्रमाणे इन्द्रनी अगस्था कर्या पजी प्रतिष्ठाचार्य चिघ्नेच्छादन निमित्ते नीचेना भूतगलि मंत्रे बलि मंत्रीने इन्द्रना हाथे नखामवो.

ભૂતવલિમંત્ર—“ ૐ નમો અરિહંતાણં, નમોસિદ્ધાણં, નમો આઘરિયાણં, નમો આગાસગામીણં, નમો ચારણાહલદ્વિણં, જે હમે કિંનર કિંપુરિસ મહોરગ ગરુલ સિદ્ધ ગંધર્વ જત્ર્વ રત્નવસ ભૂય પિસાય હાહ્ણિ પમ્બિઈ જિણઘરિવાસિણો નિયનિયનિલયદ્વિયા પવિયારિણો સંનિહિયા ય અસંનિહિયા ય તે સત્ત્વે ચિલે-વણપુષ્પધૂવર્પવસણાહં બલિં પહિચ્છન્તુ તુદિકરા ભવંતુ સત્થયણં કુણંતુ સત્ત્વજિણાણ સંનિ-હાણપ્પભાવઓ પસન્નભાવેણ સત્ત્વત્થ રત્નં કુણંતુ સત્ત્વાસિવં ઉવસમેતુ સંતિ-પુદ્દિ-તુદ્દિ-સિવસત્થયણકારિણો ભવંતુ સ્વાહા ।”

તે પછી સ્થાપેલ પ્રતિમાના ૪ લૂણાઓમાં ૪ કલશો સ્થાપવા. કલશોના મુલે ફલ મૂકવાં અને ગલામાં મૂલે પરીણલ મીંદલનાં કાંકણ વાંધવાં અને પુષ્પમાલાઓ પહેરાવવી.

કલશો સ્થાપ્યા પછી પ્રતિમાના અંગોમાં આ પ્રમાણે વર્ણ ન્યાસ કરવો—૧ ‘ ૐ હ્રૌ ’—લલાટમાં, ૨ ‘ ૐ હ્રૌ ’—હાવા કાને, ૩ ‘ ૐ હ્રૌ ’—જમણા કાને, ૪ ‘ ૐ હ્રૌ ’—માથાના પાછલા ભાગમાં, ૫ ‘ ૐ હ્રૌ ’ મસ્તક ઉપર.

‘ ૬ ૐ હ્રૌ ’ બે નેત્રો ઉપર, ૭ ‘ ૐ હ્રૌ ’ મુલ ઉપર, ૮ ‘ ૐ હ્રૌ ’ કંઠ ભાગમાં, ૯ ‘ ૐ હ્રૌ ’ હૃદયમાં, ૧૦ ‘ ૐ હ્રૌ ’ બે યુજાઓમાં.

૧૧ ‘ ૐ ક્રૌ ’ પેટ ઉપર, ૧૨ ‘ ૐ ક્રૌ ’ કટિભાગમાં. ૧૩ ‘ ૐ ક્રૌ ’ બે જાંઘોમાં, ૧૪ ‘ ૐ ક્રૌ ’ બે પગોમાં અને ૧૫ ‘ ૐ ક્રૌ ’ બે હાથોમાં.

ઉપર પ્રમાણે કેસર, ચંદન, સૂર્ય, આદિના સ્પર્શો પ્રતિમાના ઉક્ત અંગભાગોમા દષ્ટિદોષનિવારણાર્થ મંત્રાદ્યગોત્રો ત્યામ કરમો.
 મન્ત્રન્યાસ પછી આચાર્યો નીચેના દિગ્ગન્થ મંત્રવડે શ્વેતસર્પર્ષો મંત્રીને પૂર્માંદિ દિશાઓમાં નેલાંત્રો દિગ્ગન્થ કરામો
 દિગ્ગન્થ મન્ત્ર—ૐ હૃં ક્ષૌં ફુટ કિરિટિ કિરિટિ ઘાતય ઘાતય પરિચિદ્યાન્ સ્ફોટય સ્ફોટય મહામ્ભવંઙાન્

કુરુ કુરુ પરમુદ્યા ઝિન્દ ઝિન્દ પરમન્ત્રાન્ મિન્દ મિન્દ ક્ષ; ફુટ સ્વાહા

સ્નાન વિધિ—દિગ્ગન્થ કર્યા પછી પ્રતિષ્ઠાપ્ય પ્રતિમાને સ્નાનમંડપમા લઈ જઈ સ્નાન કરામનું. તેમા ૪ કલશો ડાબેલ
 જલવડે મંત્રીને પુણ્ય અક્ષતાદિકે પૂરી સમન્તે અભિમંત્રિત કરીને આચાર્ય પ્રથમ સ્થપતિનો ત્થાલકાર, તાવુલ, આદિયી મહત્કાર
 કરીને એક યુક્તિ (દામળવાલો) કલશ સ્થપતિ (મન્ત્રધાર) ને આપે, યોજા કલશો દંદ્રાદિકને આપીને લગ્નનો 'દૃષ્ટ' નમમાશ
 માનતા પ્રથમ સ્થપતિ પોતાનો કલશ ઢાલે, પછી વીજાઓ પોતપોતાના કલશો મંદે પ્રતિમાને સ્નાત્ત કરાવે. એ પછી ૧ માનશાન્ય, ૨
 રતનચૂર્ણ, ૩ મંગલમૃત્તિકા, ૪ કૃપાયછાલ અને ૫ સદૌષધિ, આ વદાર્થોના જલ વડે કલશો મંત્રીને એક પછી એક એમ ૫ સ્નાનો
 કરાવના, પ્રથમનું ૪ મલશસ્નાન અને એ પાંચ સ્નાનોના જલ કલશો મંત્રવાનો મન્ત્ર નીચે પ્રમાણે એક જ છે

'ૐ નમો યઃ સર્વગરીરાવસ્થિતે મહામૃતે આપો જલ ગુણ્ ગુણ્ સ્વાહા ।'

પ્રત્યેક અભિષેકના દ્રવ્યમિશ્રજલવડે કલશો મંત્રીને આ મન્ત્રે અભિમંત્રીને કલશમુદ્રાએ કલશો મંદે ૮ મ્નાન કરામયા.

છ પટ્ટી ૭ પ્રથમાષ્ટર્ગ, ૮ દ્વિતીયાષ્ટર્ગ. ૯ સત્રૌષધિ, ૧૦ પચામૃત, ૧૧ કુસુમજલ, ૧૨ ગન્ધ. ૧૩ ગાસ, ૧૪ ચન્દન,
 ૧૫ કુસુમ (કેસર), ૧૬ સૂર્ય, ૧૭ તીર્થોદક અને ૧૮ કુસુમાઙ્ગલિ, એ ત્રીજા ૧૨ અભિષેકો કરાયા. અષ્ટર્ગોદિ ૧૧ દ્રવ્યો

जलमां नाखीने ते जल वडे कलशो भरीने अने १२ मा कुसुमांजलि माटे हाथोनी पसलीमां पुष्पो लेइने अभिषेक मंत्रे० मंत्रीने प्रतिमानुं स्नपन करावतुं, आ १२ अभिषेकोनो मंत्र नीचे प्रमाणे हे—

“ ॐ नमो यः सर्वशरीरावस्थिते पृथु पृथु विपृथु विपृथु गन्धं गृणह गृणह स्वाहा । ”

प्रत्येक अभिषेकना कलशो आ मंत्रवडे मंत्रवा अने कलशमुद्रा देखाडी प्रतिमा उपर ढालवा, कुसुमांजलि अभिषेकमां कलश मुद्रा नथी. प्रत्येक अभिषेक पछी नीचेना मंत्रो वडे मंत्रीने प्रतिमाना मस्तके पुष्प चढावतुं अने धूप उखेववो.

सर्वस्नानोनो पुष्पमंत्र—“ ॐ नमो यः सर्वशरीरावस्थिते मेदिनि पुरु पुरु पुष्पवति पुष्पं गृणह गृणह स्वाहा । ”

सर्वस्नानोनो धूपमंत्र—“ ॐ नमो यः सर्वशरीरावस्थिते दह दह महाभूते तेजोधिपते धूप धूपं गृणह गृणह स्वाहा । ”

आम स्नानादिवडे प्रतिमानी आकाशुद्धि करीने तेमां परमेष्ठि मुद्राए नीचे प्रमाणे भगवंतनुं आह्वान करतुं—

“ ॐ नमोऽर्हतपरमेश्वराय चतुर्मुखपरमेष्ठिने त्रैलोक्यगताय अष्टदिक्कुमारीपरिपूजिताय देवाधिदेवाय दिव्यशरीराय त्रैलोक्यमहिताय आगच्छ आगच्छ स्वाहा । ”

आह्वान कर्या पछी अभिभंजित चंदनवडे प्रतिमाने सर्वांगे विलेपन करतुं, अञ्जलिमुद्राए पुष्पो चढाववां, धूप उखेववो, वासक्षेप कावो अने श्वेत वस्त्रयो ढांकी ‘ ॐ ह्रीं अर्हद्भ्यो नमः ’ आ मूल मंत्रवडे पूजवी.

ઉક્ત મર્ચક્રિયા-વિવાન સ્નાનમહપમા કર્યા પછી પ્રતિમાને હૃદય ઉપર સ્થાપી (જો પ્રતિમા ન્હાની હોય તો હાથોમા લેડ છાતી ઝાગલ રાણીને અને મ્હોટી હોય તો સ્થમા મેસાડી) અધિરાસનામહપને પ્રદક્ષિણા દેતા મુર્ચ્છા, રૂપ્ય, કાંસ્ય, વન, રત્નો, કોડી, પ્રમુખનાણું ઉઠાલતાં મહપના પશ્ચિમ દ્વારે જબુ, ત્યા પ્રતિમાને સ્થપી ઉતારીને તે દ્વારથી મંડપની અંદર પ્રવેશ કરાવનાં, પ્રતિમાને મદ્રપીઠે સ્થાપી તેની સામે પીઠિકા ઉપર નન્દ્યાવર્તમણ્ડલનું પૂજન કરવું

૧૧ નન્દ્યાવર્તમણ્ડલની આલેસન વિધિ ૨૧

લગભગ એક ગજ સમગરસ સેવનના પાટલને ચંદનના ટ્રયંબુ ઝિલેપન કરી મુરુબ્યા પછી તેમા ચોમસ શ્વેત માધ્યુ, તેના મન્યસ્થાનથી ચૂર ગોલ મમાડીને તેમા ૬ ગોલ મુત્તો પાડગા, અને તે મુત્તોની ત્રહાર એક પછી એક એવા ૩ ગોલ પ્રાકારો વનાવવા ૧-પ્રથમમટ્ટસાં—મધ્યભાગે નન્દ્યાવર્તનો આકાર આલેસી તેના મધ્યમા—

“ૐ નમો હૃદ્યઃ સ્વાહા ૧ અને પૂર્વાદિ દિશાઓમા અનુક્રમે—” ૐ નમઃ સિદ્ધેભ્યઃ સ્વાહા ૨, ૐ નમ આર્ચાર્યેભ્યઃ સ્વાહા ૩, ૐ નમ ઉપાધ્યાયેભ્યઃ સ્વાહા ૪ અને ૐ નમઃ સર્વસાધુભ્યઃ સ્વાહા ૫, આ પદો લલ્લવાં તથા આગ્નેયાદિ ચુણાઓમા અનુક્રમે—” ૐ નમો જ્ઞાનાય સ્વાહા ૬, ૐ નમો દર્શનાય સ્વાહા ૭, ૐ નમ-આરિત્રાય સ્વાહા ૮ અને ૐ નમઃ શુચિવિધાયે સ્વાહા ૯ ।

આ ૯ મત્ર પદો લલ્લીને જિનનો જમણી યાજુ ઉપર ‘ૐ’ નમઃ શક્તાય સ્વાહા ૧૦, તેની નીચે ૐ નમઃ શ્રૂતદેવતાયે સ્વાહા ૧૧, જિનની ડાબી યાજુ ‘ૐ’ નમ હંશાનાય સ્વાહા ૧૨, નીચે ૐ નમઃ શાન્તિ દેવતાયે સ્વાહા ૧૩ મુલત્રવું અને

ॐ नमो नंद्यावर्तय स्वाहा' आ मंत्र नंद्यावर्तनी उपर लखवो. नंद्यावर्तनी पूर्वादि दिशाओंने छेडे अतुक्रमे वज्र, यव, अंकुश अने पुष्पमालाना आकारो आलेखवा अने पूजन समये नाम मंत्रो बोलीने पुष्पादि घडे पूजवा.

(२) बीजा वृत्तमां—कर्णिकानी तरफ्थी निकलेली केसरनी पांखडीओ वनाववी, पांखडी मूलमां धोळी, मध्यमां अंकुश अने पुष्पमालाना आकारो आलेखवा अने पूजन समये नाम मंत्रो बोलीने पुष्पादि घडे पूजवा.

रात्री अने अंतसां प्रीला रंगनी करवी, पांखडीओमां दिशा त्रिदिशामां ३-३ ना हिसावे. २४ कोष्टको कोष्टकथी शर करीने—
ॐ नमो मरुदेव्यै स्वाहा १, ॐ नमो विजयायै स्वाहा २, ॐ नमः सेनायै स्वाहा ३, ॐ नमः सिन्हा-
यै स्वाहा ४, ॐ नमो मंगलायै स्वाहा ५, ॐ नमः सुसीमायै स्वाहा ६, ॐ नमः पृथ्व्यै स्वाहा ७, ॐ नमो
लक्ष्मणायै स्वाहा ८, ॐ नमो रामायै स्वाहा ९, ॐ नमो नन्दायै स्वाहा १०, ॐ नमो विष्णवे स्वाहा ११,
ॐ नमो जयायै स्वाहा १२, ॐ नमः द्रुपमायै स्वाहा १३, ॐ नमः मुयशसे स्वाहा १४ ॐ नमः सुव्रतायै
स्वाहा १५, ॐ नमोऽचिरायै स्वाहा १६, ॐ नमः श्रियै स्वाहा १७, ॐ नमो देव्यै स्वाहा १८, ॐ नमः
प्रभावत्यै स्वाहा १९, ॐ नमः पद्मावत्यै स्वाहा २०, ॐ नमो वप्रायै स्वाहा २१, ॐ नमः शिवायै स्वाहा
२२, ॐ नमो वामायै स्वाहा २३, ॐ नमः त्रिशलायै स्वाहा २४.

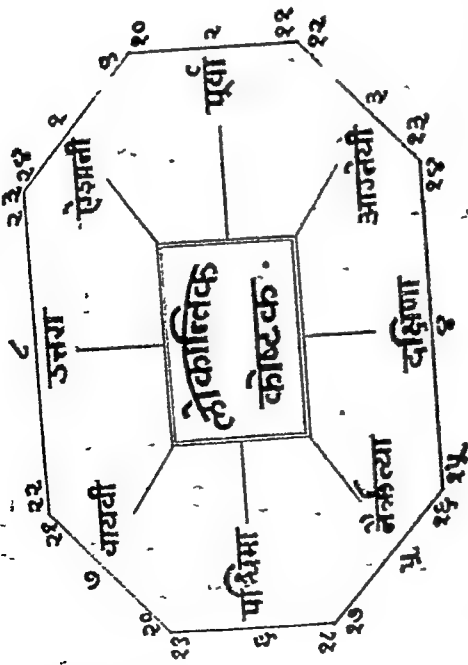
ए २४ मातृनाम मंत्रो लखवा, पछी ए बीजा वृत्तमां ज केसरनी पांखडियोनी नीचेथी वहार निकळेलां आठ कमलपत्रो पूर्वादि आठ दिशाओमां वनावीने पूर्वादि ४ दिशाओमां ॐ जयायै स्वाहा १, ॐ विजयायै स्वाहा २, ॐ अजितायै

स्वाहा ३, ॐ अपराजितायै स्वाहा ४, आ च्यारो न्यास करवो अने आग्नेयादि ४ विदिशाओमा—

ॐ जम्भमायै स्वाहा ५, ॐ जमिन्यै स्वाहा ६, ॐ मोहायै स्वाहा ७, ॐ मोहिन्यै स्वाहा ८, आ च्यार देवीओने आलेख कवी.

३ त्रीजा वृत्तमा—पूर्यादि दिशा-विदिशाओमा ३-३ कमलपत्ररूपे कोठाओ पाहीने कोष्टकुवलय करवु, अने ते पछो ईशान १, पूर्व २, जाग्रय ३, दक्षिण ४, नैऋत्य ५, पश्चिम ६, वायव्य ७ अने उत्तर ८ आ क्रमयी आठ दिशाओमा अनुक्रमे मारस्यत १, आदित्य २, वह्नि ३, वरुण ४, गर्दतोय ५, तुषित ६, अव्याघाघ ७ अने अरिष्ट ८, ए आठ लोकान्तिक देवीओ आलेख कर्या पछी सारस्वत-जानित्य देवी वच्चे ९ अग्न्याम अने १० सूर्याम, आदित्य-यहि देवी वच्चे ११ मा चंद्राम अने १२ सत्याम, वह्नि-वरुण देवी वच्चे १३-१४ श्रेयम्कर अने क्षेमकर. वरुण-गर्दतोय देवी वच्चे १५ वृषभाम अने १६, कामचार, गर्दतोय-तुषितनी वच्चे १७-१८ निर्माण अने दिशान्तरक्षित, तुषित-अग्न्यापाघ देवी वच्चे १९-२० आन्मगक्षित अने सर्वरक्षित, अव्याघाघ-अरिष्टनी वच्चे २१-२२ मन्त्र अने वस्तु, अने अरिष्ट-सारस्वत देवी वच्चे २३ अन्न अने २४ मिथ, ए नामक लोकान्तिक देवीओ आलेखन करवु,

नीचेना कोष्टक ऊपरयी कथा दिशाभागमा कया लोकान्तिक देवतुं स्थान छे ते जणाओ—



स्वाहा १४, ॐ नमो वृषभाभ्यः स्वाहा १५, ॐ नमः कामवारेभ्यः स्वाहा १६, ॐ नमो निर्माणेभ्यः स्वाहा १७, ॐ नमो दिशान्तरक्षितेभ्यः स्वाहा १८, ॐ नमः आत्मरक्षितेभ्यः स्वाहा १९, ॐ नमः सर्वरक्षितेभ्यः स्वाहा २०, ॐ नमो महतेभ्यः स्वाहा २१, ॐ नमो वसुभ्यः स्वाहा २२, ॐ नमो अश्वेभ्यः स्वाहा २३, ॐ नमो

विश्वेभ्यः स्वाहा २४.

ए प्रमाणे क्रमांक साथे पूरा नाम मंत्रो लखवा.

४-चोथा वृत्तमां—दिशा—विदिशामा २-२ ना हिसाने १६ कमलपत्रो गनामीने तेमा नीचेना रुमयी सोल विद्यादेवि-

ओनो आलेख करवो—

“ॐ नमो रोहिण्यै स्वाहा १, ॐ नमः प्रहस्प्यै स्वाहा २, ॐ नमो वज्रगुंखलायै स्वाहा ३, ॐ नमो वज्रा-
कुर्यै स्वाहा ४, ॐ नमो उपनिचक्रायै स्वाहा ५, ॐ नमः पुरुषदत्तायै स्वाहा ६ ॐ नमः काल्यै स्वाहा ७,
ॐ नमो महाकाल्यै स्वाहा ८, ॐ नमो गीर्यै स्वाहा ९, ॐ नमो गान्धर्व्यै स्वाहा १०, ॐ नमो महाज्वालायै
स्वाहा ११, ॐ नमो मानव्यै स्वाहा १२, ॐ नमो तैरोट्यायै स्वाहा १३, ॐ नमो डब्बुत्तायै स्वाहा १४, ॐ
नमो मानस्यै स्वाहा १५, ॐ नमो महामानस्यै स्वाहा ।”

५-पाचमा वृत्तमा—पूर्वादि दिशा निदिशा भोमा कमलपत्राकारे ८ कोष्ठो गताया अने तेमा क्रमशः पूर्वादिमा
ॐ ‘नमः’ मौघर्मादीन्द्रादिभ्यः स्वाहा १, ॐ नमस्त्वद्देवीभ्यः स्वाहा २, ॐ नमो चमरादीन्द्रादिभ्यः
स्वाहा ३, ॐ नमस्तद्देवीभ्यः स्वाहा ४, ॐ नमश्चन्द्रादीन्द्रादिभ्यः स्वाहा ५, ॐ नमस्त्वद्देवीभ्यः स्वाहा ६, ॐ नमः
किन्नरादीन्द्रादिभ्यः स्वाहा ७, ॐ नमस्तद्देवीभ्यः स्वाहा ८

ए प्रमाणे मंत्रो आलेखना—

६-उट्टठा वलयमां—पूर्वादि दिशा भोमां कमल पत्राकारे आठ कोष्ठो करीने तेमा—ॐ नमः इन्द्रा य स्वाहा १, ॐ नमोऽ-
ग्रये स्वाहा २, ॐ नमो यमाय स्वाहा ३, ॐ नमो निर्वर्तये स्वाहा ४, ॐ नमो वरुगाय स्वाहा ५, ॐ नमो-

વાયવે સ્વાહા ૬, ઐ નમઃ કુબેરાય સ્વાહા ૭, ઐ નમઃ ईशानाय સ્વાહા ૮, લઘુ તથા ઉર્ધ્વદિશામાં ઐ નમો
બ્રહ્મણે સ્વાહા ૯, અને અધોદિશામાં 'ઐ નમો ધરણેન્દ્રાય સ્વાહા' ૧૦, લઘુ.

પ્રથમવૃત્તમાં નન્દ્યાવત્તસ્થિત જિનવિઘ્નનાં ચરણો નીચે—

“૧ ઐ નમઃ આદિત્યાય સ્વાહા, ૨ ઐ નમઃ સોમાય સ્વાહા, ૩ ઐ નમો મંજુલાય સ્વાહા, ૪ ઐ નમો બુધાય
સ્વાહા, ૫ ઐ નમો વૃહસ્પતયે સ્વાહા, ૬ ઐ નમઃ શુક્રાય સ્વાહા, ૭ ઐ નમઃ શનૈશ્ચરાય સ્વાહા, ઐ નમો રાહુવે
સ્વાહા અને ૯ ઐ નમઃ કેતવે સ્વાહા.” એ નવ મન્ત્રોથી નવગ્રહોને આલેખવા.

વૃત્તોની બહાર અર્થતઃ મંત્રોની અંદર દક્ષિણ દિશામાં

‘ ઐ નમઃ ક્ષેત્રપાલાય સ્વાહા ’ અધિકૌળમાં ‘ ઐ નમો ગણધરાદિ ત્રિકાય સ્વાહા, ’ નૈર્ઋત્યમાં ‘ ઐ નમો
ભવનપત્યાદિદેવી ત્રિકાય સ્વાહા ’ વાયવ્યમાં ‘ ઐ નમો ભવનપત્યાદિદેવત્રિકાય સ્વાહા ’ અને જ્ઞાનમાં ‘ ઐ નમો
વૈમાનિકદેવત્રિકાય સ્વાહા. ’ એ પર્વદા મંત્રો લખવા.

ત્રણ પ્રાકારો—નન્દ્યાવર્તનાં ૬ વર્તુલો પછી તેઓને આંતરી લેતા ત્રણ પ્રાકારોનાં ૩ વલયો બનાવવો, આની ચારે દિશા-
ઓમાં દારોં રાખી તે ઉપર તોરણો અને ધ્વજો આલેખવા.

પ્રથમ પ્રાકારનાં પૂર્વાદિ દ્વારોની અંદર બન્ને બાજુએ ૧ વૈમાનિક, ૨ વ્યંતર, ૩ જ્યોતિષક અને ૪ ભવનપતિઃ એ દેવદેવી-
ઓનાં ત્રે વે મુગલોં અનુક્રમે પીત, શ્વેત, રક્ત અને કૃણવર્ણનાં આલેખવાં.

પ્રથમ પ્રાકારના પૂર્વાદિ દ્વારપાલો અનુક્રમે સોમ, યમ, વરુણ અને કુરેર, ઘનુ, દન્ડ, પાશ અને ગદાધારી આલેખના પ્રત્યેક દ્વારના મધ્યમા યદિધારી તુરુનો આલેખ કરવો

વીજા પ્રાકારના પૂર્વાદિદ્વારપાલો તરીકે જયા ૧, ત્રિજયા ૨, ઝજિતા ૩, તથા અપરાજિતા ૪, અને

ત્રીજા બાહ્ય પ્રાકારના પૂર્વાદિ દ્વારપાલો તરીકે ચ્યાર તુરુ આલેખના.

૧મો પ્રાકારોના પૂર્વાદિ તોરણો એક જ નામના છે. પૂર્વદ્વારોના 'સુરધિય' ૧, દક્ષિણદ્વારોના 'ધર્મરાજ' ૨, પશ્ચિમ દ્વારોના 'સલિલાધિપ' ૩ અને ઉત્તરદ્વારોના 'યક્ષાધિપ' ૪, એ ચ્યાર તોરણો આલેખના

૨મો પ્રાકારોના પૂર્વાદિ ધ્વજોના નામો પણ સમાન છે, ત્રણે પૂર્વદ્વારો ઉપર 'ધર્મધ્વજો' ૧, દક્ષિણદ્વારો ઉપર 'માનધ્વજો' ૨, પશ્ચિમ દ્વારો ઉપર 'ગજધ્વજો' ૩, અને ઉત્તર દ્વારો ઉપર 'સિંહધ્વજો' ૪, એ ચ્યાર તોરણો આલેખવા

વીજા પ્રાકારમા તિર્યંચો અને ત્રીજા પ્રાકારમા યાન-ગાહનો આલેખના, તથા પ્રાકારોની વહારની ભૂમિમા દેવ અને મનુષ્યોને આલેખવા.

ન્યારે દ્વારોની વન્ને બાજુએ કમલવન સહિત ગાવદિયો આલેખવી. અતમા નવજલાહિત શૃંગીમંડપ આલેખીને

પૂર્વાદિ ૪ દિશાઓમા "પરવિઘ્નાઃ ક્ષઃ કુદ્" અને અગ્નિયાદિ ૪ વિદિશાઓમા—"પરમત્રાઃ ક્ષઃ કુદ્" આ મંત્રાંશો લેખવા.

નન્દ્યાત્રર્ચના પાટલાના યા પટ્ટના ચ્યારે સ્થાનાં ઉપર કમલસ્થિત અને કમલોત્તરે લોકેલા મુખમાલા ૪ પૂર્ણરુલગ્રો આલે-

कल्याण-
फलिका
खं० २ ॥

॥ ३१ ॥

खवा, अने सर्वनी बाहर वायुमंडल आपवुं.

खुलासो—‘आलेखन’ अथवा ‘आलेख’ नो ‘अर्थ’ चित्रवुं छे, एयी समजवुं जोइये के नंदावर्तना पडुना प्रत्येक बलयमां अने बलयना प्रत्येक कोष्टकमां आवतां देव-देविओनां नामोना स्थाने तेमनां चित्रो आलेखवाना होय छे, पण ए कार्य अशक्य होइ एमनां नाममंत्रो ज लखवानी पद्धति प्रचलित थई छे, तेथी प्रत्येक देवदेवीना स्थाने तेनो नाममंत्र लखाय छे. नामनी पूर्व ‘ॐ नमः’ अने नामने चतुर्थी विभक्ति लगाडीने अन्तमां ‘स्वाहा’ शब्द लखवो, एने ‘नाममंत्र’ कह्ने छे.

नाममंत्र लखवा जेटलो पण अवकाश न होय तो एकलां नामो लखीने पण पूजन करी सकाय छे.

वृत्तोनी बहार ३ प्राकारोनां द्वारा, तेनां तोरणो, ध्वजो, बावडियो, कलशो, अने पार्थिवादि मंडलो, वनतां गुप्ती ते ते आकारमां चित्रवां जोइये, छतां तेम वनवुं अशक्य होय तो प्रत्येकतुं नाम मात्र लखीने काम चलागी लेवुं, पण प्रत्येक बलयना कोष्टकोमां के बहार लखातां नामोनी साथे संख्यांक अवश्य लखवो के जेथो पूजन समये नंचरवार मंत्रोबडे नंचरवार कोष्टकोमां आवता आराध्यपदेतुं पूजन सुगमताथी थइ शके.

नंदावर्तनी पूजनविधि.

पूर्वोक्त प्रकारे नंदावर्ततुं आलेखन करीने प्रसंग आवतां आवश्यक सामग्री जोडीने तेनुं पूजन करवुं. नंदावर्त पूजननो मुख्य अधिकार प्रतिष्ठा गुरुनो छे, योग्य प्रतिष्ठा गुरुनो योग्य होय तो नंदावर्ततुं पूजन तेमना हाथे ज कराववुं, मन्थेक पदतो मंत्र बोली गुरु वासशेषवडे तेनुं पूजन करे, ते पछी मनावकार श्रावक पुष्पाधनादि चढाये.

નવાર્તનો પૂજા-સામગ્રી તરીકે ગાસલેપ, પુષ્પ, અલત, ધૂપ, દીપ, ફર, નૈય, એ પદાર્થો મુખ્ય છે કોઈ ગ્રંથમા મુદ્રાનો પળ ઉલ્લેખ છે, આજ કાલ કેટલાક વિચિત્રકારો પૈસા-ટકા પૂજામા મુદ્રાને પણ છે. નવાર્તના વલયોમા મુખ્ય દેવપદો ૧૧૩ કે ૧૮૭ પદો 'ચદાનમાના દ્રવ્યોની સંરચા તે હિસાબે રાત્રી, પ્રથમ ચલયમા નવાર્ત, રત્ર, યત્ર, અંકુશ અને પુષ્પમાલા, આ મંગલ ચિહ્નો પૂજન તેના મત્રો ગોલીને ગાસલેપથી કરતુ, પ્રારાગઢ પરિવર્તિલો, દેવયુગલો, દ્વારપાલો, તોરણો, છત્રો અને મડલો પણ ગાસલેપ વડે પૂજનાં પ્રત્યેક કોટરુગત પદનો મત્ર ગોલીને તે પછી તે પદનું પૂજન કરતુ, પ્રત્યેક ચલયના પૂજામત્રો નીચે પ્રમાણે છે.

નન્ગર્વર્ત પૂજનમત્રો—પ્રથમ વલયે ૧ પદાનિ. ઓ નમોઽર્હદ્રયઃ સ્વાહા ૧, ઓ નમઃ સિદ્ધિમ્યઃ સ્વાહા ૨, ઓ નમ આચાર્યેભ્યઃ સ્વાહા ૩, ઓ નમ ઉપાધ્યાયેભ્યઃ સ્વાહા ૪, ઓ નમઃ સર્વસાધુભ્યઃ સ્વાહા ૫, ઓ નમા જ્ઞાનાય સ્વાહા ૬, ઓ નમો દર્શનાય સ્વાહા ૭, ઓ નમઃશ્રારિત્રાય સ્વાહા ૮, ઓ નમઃ શુચિવિદ્યાયે સ્વાહા ૯ ।

પ્રથમ વલયે વૈયાટ્સ્યકર ૪ પદાનિ ઓ નમઃ શક્રાય સ્વાહા ૧ । ઓ નમઃ શ્રુતદેવતાયે સ્વાહા ૨ । ઓ નમ ઈશાનાય સ્વાહા ૩ । ઓ નમ. શાન્તિદેવતાયે સ્વાહા ૪ ।

પ્રથમ વલયે ૫ મંગલચિહ્નાનિ—ઓ નમો નવાર્વર્તાય સ્વાહા ૧ । ઓ નમો વજ્રાય સ્વાહા ૨ । ઓ નમો ચક્રાય સ્વાહા ૩ । ઓ નમોઽકુશાય સ્વાહા ૪ । ઓ નમઃ સુમનોદાત્રે સ્વાહા ૫ ।

૧ પ્રથમ વલયમા અર્હદાદિ ૭ અને ઇન્દ્રાદિ ૪, ધીજામા જિનમાતા ૨૪ અને જ્યાદિ ૮, ત્રીજા વલયમા ૨૪ લોકાન્તિક, ચોથામા ૧૬ વિદ્યાદેવી, પાંચમામા ઇન્દ્રાદિ ૮, છટ્ટામા વિશાળાલ ૧૦ ગ્રહ ૯ અને લેષપાલ ૧ કુલ ૧૧૩ ।

द्वितीय वलये २४ जिन्मातृपदानि—ॐ नमो मरुदेव्यै स्वाहा १ । ॐ नमो विजयायै स्वाहा २ । ॐ नमः
सेनायै स्वाहा ३ । ॐ नमः सिद्धार्थायै स्वाहा ४ । ॐ नमो मंगलायै स्वाहा ५ । ॐ नमः सुसीमायै स्वाहा ६ ।
ॐ नमः पृथिव्यै स्वाहा ७ । ॐ नमो लक्ष्मणायै स्वाहा ८ । ॐ नमो रामायै स्वाहा ९ । ॐ नमो नन्दायै स्वाहा
१० । ॐ नमो चिरण्वे स्वाहा ११ । ॐ नमो जयायै स्वाहा १२ । ॐ नमः दयामायै स्वाहा १३ । ॐ नमः
सुयशायै स्वाहा १४ । ॐ नमः सुव्रतायै स्वाहा १५ । ॐ नमोऽचिरायै स्वाहा १६ । ॐ नमः श्रियै स्वाहा १७ ।
ॐ नमो देव्यै स्वाहा १८ । ॐ नमः प्रभावत्यै स्वाहा १९ । ॐ नमः पद्मावत्यै स्वाहा २० । ॐ नमो वप्रायै
स्वाहा २१ । ॐ नमः शिवायै स्वाहा २२ । ॐ नमो वामायै स्वाहा २३ । ॐ नमस्त्रिशलायै स्वाहा २४ ।

द्वितीय वलये जयादि ८ देवी पदानि—ॐ नमो जयायै स्वाहा १, ॐ नमो विजयायै स्वाहा २, ॐ
नमोऽजितायै स्वाहा ३, ॐ नमोऽपराजितायै स्वाहा ४, ॐ नमो जंभायै स्वाहा ५, ॐ नमो जंभिन्यै स्वाहा ६,
ॐ नमो मोहायै स्वाहा ७, ॐ नमो मोहिन्यै स्वाहा ८ ।

तृतीय वलये २४ लोकान्तिक पदानि—ॐ नमः सारस्वतेभ्यः स्वाहा १, ॐ नम आदित्येभ्यः स्वाहा २,
ॐ नमो वह्निभ्यः स्वाहा ३, ॐ नमो वरुणेभ्यः स्वाहा ४, ॐ नमो गर्दतोयेभ्यः स्वाहा ५, ॐ नम स्तुषितेभ्यः
स्वाहा ६, ॐ नमोऽन्याबाधेभ्यः स्वाहा ७, ॐ नमोऽरिष्टेभ्यः स्वाहा ८, ॐ नमोऽन्याभेभ्यः स्वाहा ९,
ॐ नमः सूर्याभेभ्यः स्वाहा १०, ॐ नमश्चन्द्राभेभ्यः स्वाहा ११, ॐ नमः सत्याभेभ्यः स्वाहा १२, ॐ नमोः

श्रेयस्करेभ्यः स्वाहा १३, ॐ नमः क्षेमकरेभ्यः स्वाहा १४, ॐ नमो वृषभेभ्यः स्वाहा १५, ॐ नमः कामचारिभ्यः
 स्वाहा १६, ॐ नमो निर्माणेभ्यः स्वाहा १७, ॐ नमो दिशान्तरिक्षेभ्यः स्वाहा १८, ॐ नम आत्मरक्षितेभ्यः
 स्वाहा १९, ॐ नमः सर्वरक्षितेभ्यः स्वाहा २०, ॐ नमो मज्जेभ्यः स्वाहा २१, ॐ नमो वसुभ्यः स्वाहा
 २२, ॐ नमोऽश्वेभ्यः स्वाहा २३, ॐ नमो विश्वेभ्यः स्वाहा २४ ।

चतुर्थं बलयं १६ विद्यादेवी पदानि—ॐ नमो रौहिणेय स्वाहा १ । ॐ नमः प्रज्ञप्त्य स्वाहा २ । ॐ नमो
 वज्रगोत्रलाय स्वाहा ३ । ॐ नमो वज्रकुण्डये स्वाहा ४ । ॐ नमोऽप्रतिचक्राय स्वाहा ५ । ॐ नमः पुण्डरीकाय
 स्वाहा ६ । ॐ नमः काल्यै स्वाहा ७ । ॐ नमो महाकाल्यै स्वाहा ८ । ॐ नमो गौर्यै स्वाहा ९ । ॐ नमो
 गान्धार्यै स्वाहा १० । ॐ नमो महाज्वालायै स्वाहा ११ । ॐ नमो मानस्यै स्वाहा १२ । ॐ नमो वैरोदथायै
 स्वाहा १३ । ॐ नमोऽष्टुसायै स्वाहा १४ । ॐ नमो मानस्यै स्वाहा १५ । ॐ नमो महामानस्यै स्वाहा १६ ।

पचम बलयं सौधमन्द्रादि ८ पदानि—ॐ नमः सौधमदीन्द्रादिभ्यः स्वाहा १ । ॐ नमस्तद्देवीभ्य स्वाहा
 २ । ॐ नमश्चर्मरन्द्रादिभ्यः स्वाहा ३ । ॐ नमस्तद्देवीभ्य स्वाहा ४ । ॐ नमश्चन्द्रादीन्द्रादिभ्यः स्वाहा ५ ।
 ॐ नमस्तद्देवीभ्यः स्वाहा ६ । ॐ नमः किन्नरादीन्द्रादिभ्यः स्वाहा ७ । ॐ नमस्तद्देवीभ्यः स्वाहा ८ ।

षष्ठ बलयं दिकुपालपदानि—ॐ नम इन्द्राय स्वाहा १ । ॐ नमोऽग्नये स्वाहा २ । ॐ नमो यमाय स्वाहा
 ३ । ॐ नमो निर्ऋतये स्वाहा ४ । ॐ नमो वरुणाय स्वाहा ५ । ॐ नमो वायवे स्वाहा ६ । ॐ नम कुबेराय

१०।

स्वाहा ७। ॐ नम ईशानाय स्वाहा ८। ॐ नमो धरणेन्द्राय स्वाहा ९। ॐ नमो ब्रह्मणे स्वाहा १०। ॐ
प्रथम वलये जिनचरणायै ग्रहपदानि—ॐ नम आदित्याय स्वाहा १। ॐ नमः सोमाय स्वाहा २। ॐ
नमो मंगलाय स्वाहा ३। ॐ नमो बुधाय स्वाहा ४। ॐ नमो बृहस्पतये स्वाहा ५। ॐ नमः शुक्राय स्वाहा ६। ॐ नमः
शनैश्चराय स्वाहा ७। ॐ नमो राहवे स्वाहा ८। ॐ नमः केनेवे स्वाहा ९।

नमो क्षेत्रपालपदं—ॐ नमो दक्षिणदिग्बवस्थित-क्षेत्रपालाय स्वाहा १। ॐ नमो भवनपत्यादिदेवीत्रिकाय स्वाहा २।

परिषत्त्रिकपदानि—ॐ नमो गणधरादित्रिकाय स्वाहा १। ॐ नमो वैमानिकयुगलकाभ्यां स्वाहा १। ॐ नमो
भवनपत्यादिदेवत्रिकाय स्वाहा ३। ॐ नमो वैमानिकयुगलकाभ्यां स्वाहा ३। ॐ नमो भवनपतियुगलकाभ्यां

प्रथम प्राकारे द्वाराभ्यपार्श्वस्थितदेवयुगलकपदानि—ॐ नमो ज्योतिष्कयुगलकाभ्यां स्वाहा ३। ॐ नमो
व्यन्तरयुगलकाभ्यां स्वाहा २। ॐ नमो यमाय स्वाहा २। ॐ नमो

स्वाहा ४। ॐ नमः सोमाय स्वाहा १। ॐ नमो विजयायै स्वाहा २। ॐ नमो

प्रथम प्राकार द्वाराय स्वाहा ४। ॐ नमः कुबेराय स्वाहा ४। ॐ नमो जयायै स्वाहा १। ॐ नमो विजयायै स्वाहा २। ॐ नमो

वर्णाय स्वाहा ३। ॐ नमः कुबेराय स्वाहा ४। ॐ नमो जयायै स्वाहा १। ॐ नमो विजयायै स्वाहा २। ॐ नमो

द्वितीय प्राकार द्वारापाली पदानि—ॐ नमो जयायै स्वाहा १। ॐ नमो विजयायै स्वाहा २। ॐ नमो

द्वितीयै स्वाहा ३। ॐ नमोऽपराजितायै स्वाहा ४। ॐ नमो

तृतीय प्रकार द्वारपाल पदानि— ॐ नमस्तुभ्यस्वे स्वाहा १ । ॐ नमस्तुभ्यस्वे स्वाहा २ । ॐ नमस्तु-
भ्यस्वे स्वाहा ३ । ॐ नमस्तुभ्यस्वे स्वाहा ४ ।

पूर्वादितोरणपदानि— ॐ नमः सुराधिपतोरणेभ्यः स्वाहा १ । ॐ नमो धर्मराजतोरणेभ्यः स्वाहा २ ।
ॐ नमः सलिलाधिपतोरणेभ्यः स्वाहा ३ । ॐ नमो गक्षाधिपतोरणेभ्यः स्वाहा ४ ।

पूर्वादिध्वजपदानि— ॐ नमो धर्मध्वजेभ्यः स्वाहा १ । ॐ नमो मानध्वजेभ्यः स्वाहा २ । ॐ नमा
गजध्वजेभ्यः स्वाहा ३ । ॐ नमः सिरध्वजेभ्यः स्वाहा ४ ।

मण्डलपूजा मन्त्रपदानि— ॐ नमः पीतद्युतिशिवीमण्डलाय स्वाहा १ । ॐ नमः कृष्णद्युतिवायुमण्डलाय
स्वाहा २ ।

नन्दार्चनना पूजनना अन्ते यथोपलब्ध फलमेवो चन्द्रागी रूप उर्वेगी, पाटलाने दक्षिणा गड नगा क्षेत्र गच्छे दाकनो, उपर
गेनाम्वर अथवा रक्तसूत्र बाँटवु. नख उपर चन्दन-कैमरना छाटा नाखवा. पुष्प-अक्षत बेरगा, प्रतिष्ठागुरुए वाससेप करवो, स्थिर
प्रतिष्ठाभा नन्दार्चनना कर्णिका भागमा प्रतिमाना कल्पना करवी अने, चरयतिष्ठामा ह्या प्रतिमा स्थापन करवी अने ते पङ्गी
पाटलो प्रतिष्ठाप्य जिनप्रतिमावाली नेदी उपर आगलना भागमा स्थापित करवो, आगे नीजा पाटिया उपर नैवेद्य दोगुं,

॥ इति नन्दार्चनपूजा मन्त्रपदानि ॥

અધિવાસના

૧ પછી પુષ્પ, અશ્વત્થ, વાસ, ચંદન, જવ્વમાલા, કંકલ, તલ, મીંઢલ, આદિ અધિવાસનાની સામગ્રી એકત્ર કરી સૌભાગ્યમંત્રે અથવા અધિવાસના મંત્રવડે મંત્રવી; મુદ્રાઓ દેલાડવી, પંછી તે લેહને પ્રતિષ્ઠાપ્ય પ્રતિમાની પાસે જવું, પ્રથમ ચંદન વડે પ્રતિમાને સર્વાંગે વિલેપન કરવું, પુષ્પો ચઢાવ્યાં અને વાસનિક્ષેપ કરવો. તે પછી કપાટ અને જિનલક મુદ્રાઓ વડે શક્તિને ઉત્તેજિત કરી પ્રતિમાના ૧ મસ્તક, ૨ દક્ષિણસ્કન્ધ, ૩ વામસ્કન્ધ, ૪ દક્ષિણકુક્ષિ અને ૫ વામકુક્ષિ; આ પાંચ અંગોમાં અથવા તો ૧ મસ્તક, ૨ હૃદય, ૬ નાભિ, ૪ પૃષ્ઠભાગ, ૫ દક્ષિણશુજા, ૬ વામશુજા, ૭ દક્ષિણ ઊરુ (સાથલ) અને ૮ વામ ઊરુ; આ આઠ અંગોમાં આચાર્ય મંત્રવડે અથવા વીજા (વર્ધમાનવિદ્યાદિ) મંત્રવડે મંત્રન્યાસ કરવો. ૧ પછી સૌભાગ્યમુદ્રા પૂર્વક પ્રતિમામાં સૌભાગ્યમંત્રનો ન્યાસ કરવો.

અધિવાસના મંત્રો—૧. “ ૐ નમો ભગવતો ઉસમસામિસસ પદ્મતિથયરસસ સિદ્ધઙ્ગ મે ભગવદે મહાવિજ્ઞા જેણ સંચ્ચેણ હંદેણ સત્ત્વદેવસમુદયેણ મેરુમ્મિ સત્ત્વોસહીહિં સત્ત્વે જિણા અહિસિત્તા તેણ સત્ત્વેણ અહિવાસયામિ સુત્ત્વયં દ્વંદ્વયં સિદ્ધં તુહં સમ્બદ્ધંસગમણુપત્તં દિરિં દિરિં નિરિં નિરિં મિરિં મિરિં શુરુ શુરુ અમલે અમલે વિમલે વિમલે સુવિમલે સુવિમલે સ્તોત્રસમગમણુપત્તૈ સ્વાહા । ” અથવા—

૨ “ ૐ નમો સ્તોત્રસવલદ્વીપં ૐ નમો મહુઆસવલદ્વીપં, ૐ નમો સંભિજ્ઞસોર્ણં, ૐ નમો ચયાણુ-સારીણં ૐ નમો કુટુબ્ધીણં, જમિયં વિજ્ઞં પંડ્યામિ મા મે વિજ્ઞા પસિદ્ધઙ્ગ ૐ કં ક્ષં સ્વાહા । ”

आ वे अधियासना विद्याओ पैकीनी कोई पण एक विद्या ३ बार भणीने प्रतिमा उपर गसनिक्षेप करी तेनी अधियासना करवी.
अधियासनानन्त आचार्य—

“ ॐ नमो चगु वगु निवगु निवगु सुमिणे सोमणसे महुमहुरं जयते अपराजिए स्वाहा । ”

आ सौभाग्यमत्र ण्डे ७ बार जपीने प्रतिमाने करुण, मीढल अने जवमाला गायत्री

ए पछी प्रतिष्ठाचार्य प्रतिमामा नीचे प्रमाणे पृथिव्याटि तप्पोनो न्यास करवो—

१ ॐ ह्रीं पृथिव्यै नमः, २ ॐ ह्रीं गन्धाय नमः, ३ ॐ ह्रीं अद्भ्यो नमः, ४ ॐ ह्रीं रमाय नमः, ५ ॐ ह्रीं तेजसे नमः, ६ ॐ ह्रीं रूपाय नमः, ७ ॐ ह्रीं वायवे नमः, ८ ॐ ह्रीं स्पर्शाय नमः, ९ ॐ ह्रीं आकाशाय नमः,

१० ॐ ह्रीं शब्दाय नमः,

१ ॐ ह्रीं पादाभ्या नमः, ॐ ह्रीं पादाधिपतये विष्णवे नमः, पादाधिपाऽस्य गमनोत्साहं कुरु कुरु ।

२ ॐ ह्रीं पाणिभ्या नमः । ॐ ह्रीं पाण्यधिपतये इन्द्राय नमः । पाण्यधिपाऽस्य पदार्थग्राहकत्व कुरु २. ।

३ ॐ ह्रीं पायवेनमः । ॐ ह्रीं पात्वधिपतये मित्राय नमः । पात्वधिपाऽस्य वायुत्सर्गं कुरु २. ।

४ ॐ ह्रीं उपस्थाय नमः । ॐ ह्रीं उपस्थधिपतये ब्रह्मणे नमः । उपस्थधिपाऽस्यानन्द कुरु कुरु ।

५ ॐ ह्रीं वाचे नमः । ॐ ह्रीं वागधिपतये भग्नये नमः । वागधिपाऽस्य वाच कुरु कुरु ।

६ ॐ ह्रीं त्वचे नमः । ॐ ह्रीं त्वगधिपतये वायवे नमः । त्वगधिपाऽस्य स्पर्शग्राहकत्व कुरु कुरु ।

७ ॐ ह्रीं जिह्वाधिपतये नमः । ॐ ह्रीं जिह्वाधिपास्य रसग्राहकत्वं कुरु कुरु ।
८ ॐ ह्रीं घ्राणाधिपतिभ्यामन्विभ्यां नमः । घ्राणाधिपास्य गन्धग्राहकत्वं कुरु कुरु ।
९ ॐ ह्रीं चक्षुरधिपतये रक्ताय नमः । चक्षुरधिपास्य रूपग्राहकत्वं कुरु कुरु ।
१० ॐ ह्रीं श्रोत्राधिपतये आदित्याय नमः । श्रोत्राधिपास्य शब्दग्राहकत्वं कुरु कुरु ।
११ ॐ ह्रीं मनोधिपतये चन्द्राय नमः । मनोऽधिपास्य संकल्पविकल्प कुरु कुरु ।
१२ ॐ ह्रीं अहंकाराधिपतये नमः । अहंकाराधिपास्याभिमानं कुरु २. ।
१३ ॐ ह्रीं बुद्ध्याधिपतये नमः । बुद्ध्याधिपास्य बोधं कुरु २. ।
१४ ॐ ह्रीं रागाधिपतये नमः । रागाधिपास्य विषयेषु रागं कुरु २. ।
१५ ॐ ह्रीं विद्याधिपतये नमः । विद्याधिपास्य ज्ञानाभिव्यक्तिं कुरु २. ।
१६ ॐ ह्रीं कलाधिपतये नमः । कलाधिपास्य कर्तृत्वव्यक्तिं कुरु २. ।

नाडीदशक चिन्यास—

१ ॐ ह्रीं इडायै नमः । २ ॐ ह्रीं पितृशयै नमः । ३ ॐ ह्रीं सुमुग्गायै नमः । ४ ॐ ह्रीं सावित्र्यै नमः ।
५ ॐ ह्रीं शंखिन्यै नमः । ६ ॐ ह्रीं कूर्माण्डयै नमः । ७ ॐ ह्रीं यशोव (म) त्र्यै नमः । ८ ॐ ह्रीं हस्तिजिह्वयै
नमः । ९ ॐ ह्रीं पृषायै नमः । १० ॐ ह्रीं अलम्बुषायै नमः ।

वायुदशकचिन्यास—

१ ॐ ह्रीं प्राणाय नमः । २ ॐ ह्रीं अपानाय नमः । ३ ॐ ह्रीं समानाय नमः । ४ ॐ ह्रीं उदानाय नमः ।

५ ॐ ह्रीं व्यानाय नमः । ६ ॐ ह्रीं नागाय नमः । ७ ॐ ह्रीं कर्माय नमः । ८ ॐ ह्रीं कृकलासाय नमः ।
 ० ॐ ह्रीं देवदत्ताय नमः । १० ॐ ह्रीं धनञ्जयाय नमः ।

सहजगुणस्थापन—पृथिव्यादि तत्त्वो नो विपास कर्मा पडी आ मंत्रवडे प्रतिमामां महजातिशयो स्थापन करा—

“ ॐ नमो चिन्मलपाय अहंते केवलज्ञानदर्शनधराय हूं ह्रीं सः सहजगुणान् जिनेशे स्थापयामि स्वाहा । ”

ए मंत्रद्वारा सहजगुण स्थापी अभिमन्त्रित श्वेत मल्लयी त्रतिमानुं आच्छादन करतु, उपर पुष्प अपन नागवा, चंदन छाटतुं अने रत्न तथा फलमिश्रित सात धान्यनो प्रतिमाने अभियेक करतो (शगमीज १, त्रीहि २, कुलत्थ ३, जम ४, काग ५, उडद ६ अने ससस, ए सात धान्यो प्रतिमा उपर वरमानवा)

ए पडी नीमन वल्ल ओढाडेल ते प्रतिमानी न्यारे तरफ ४ श्वेत कलशो स्थापन करा, कलशो जलमडे भरी अदर अन्नत, सुवर्ण, रूप्य अने मणि (पचरत्न), नागवा, उपर चंदननु विज्येन करतुं, काठे पुष्पमालाओ पहारागी, घुले जगाराना पात्रो मूढना अने चौगुणा रक्तध्वजा तातणे भरेला ४ तराकोना मंत्रमडे ते कलशो पाथवा.

गहूना आठाना ४ कोडिया करी घी-गोलयी भरवा अने तेमा दीपको प्रगटागी कलशोनी पासे सुंदर अक्षतनी दगजीओ करी तेनी उपर दीपको मूढना, पासे गोलडी प्रमुख मंगलिक द्रव्यो मूढना. ते पडी ७ सात सरावां (कोडिया)मा भिन्न भिन्न प्रकारनो ॥

विविध पक्वान्नमय कंद-मूल-मिश्र बलि (नैवेद्य) देवो, बलिना ७ सरावो नीचे प्रमाणे करवा—१-दूधपाकनो, २-गोलना पिण्डोनो. ३-खीचडीनो, ४-दहि अने भातना करंचानो, ५-सुहाली (सुवाळी)नो, ६-शालिना भातनो अने ७ तलेल पिंडलिओ (घुठीया)नो, सरावोषां मेवो तेयज सुगंधीवास पुण्यो नांखवा.

ए पछी चवरी (चोरी) मांडवी, तेमां जवारा, वेदी, आदि ८ मंगलिक द्रव्यो स्थापन करवां, चवरी अने वेदीने रक्तमूत्र चडे वौटीने मजबूत करवी, चवरीना ४ खूणाओमां रक्षानिमित्ते वज्ररूपी ४ वाणो अथवा भालडिओ (नाना भालाओ) अल्लमने अभिमंत्रित करीने खोसवी.

ए पछी रूपलावण्यवती अने सुन्दरेशवाली ४ अथवा ८ भुवति सधवा स्त्रियोए चवरीना ४ न्यूणाओमां ४ कलशो स्थापन करवा, कलशोना मुखे गोलना पिंडो मूकवा अने गलामां सुहालीनी माला पहेरावची, पछी कांसानी थालीमां राखेल (दुर्वा) ओ, दहि, अक्षत, तराक आदि उपकरणो सहित सुवर्णादि दान देती ते ४ अथवा ८ स्त्रियो रक्तमूत्रचडे स्पर्श करीने पुंखणां करे, साथेनी बीजी स्त्रियो मंगल गीत गावे, आ स्त्रियोनो वेण सारामां सारो होवो जोईये, आ पुंखवानी क्रिया करनारी स्त्रियोए यथाशक्ति सुवर्णादिदुं दान करवुं जोईये, जिनने पुंखनारी स्त्रियो कदापि काले वैधव्य अथवा दासिधपणाने पामती नथी. पुंखणां करनारी स्त्रियोने गोल लवण आदि आपीने तेमनो सत्कार करवो, एमना हाथे ज लूणपाणी अने आरति पण उतरावची.

ते पछी संघसहित चैत्यवन्दन करवुं, वर्धमान स्तुतिओ कहेवी, त्रण स्तुतिओ कथा पछी 'सिद्धाणं बुद्धाणं' कही श्री अधिवासनादेवतायै करेमि काउसगं, अन्नत्थ उससियेणं १ लोगस्स सागरवरंगमीरा सुधीनो काउस्सग करी नमोऽर्हत्त्वं कही-

“ધિશ્વાઙ્શોષ-સુચસ્તુષુ, મન્ત્રૈર્યાજ્ઞસ્રમધિવસતિ વસતૌ । સાઽસ્યામવતરતુ શ્રી-જિનતનુમધિવાસના દેવી ॥૧॥”

આ સ્તુતિ વર્દેશી, ઉપરાત—

“પ્રોત્ફુલ્લકમલહસ્તા, જિનેન્દ્રવરભવનસસ્થિતા દેવી । કુન્દેન્દ્રશલ્લવર્ણા, દેવી અધિવાસના ડયતિ ॥૧॥”

જા સ્તુતિ રૂઢીને શામીના દેવતાઓના કાઠસ્સગો કરી સ્તુતિઓ કહી ચૈત્યગન્દના મંપૂર્ણ કરવી.

આ પ્રમાણે વિધિથી અધિનાસિત કરીને મગવન્તને ગન્ધ-ધૂપ-પુષ્પાદિક યાસિત અને સુન્દર પાથરેલી ત્રિદ્રમશન્યામો (નમય-હાર) જેવી કોમલ રક્તાસ્ત્રગાલી શુભ્યામો) પોંદાહના અને ઉપર અભિમંત્રિત રક્ત વસ્ત્ર ઓઢાહવું પછી સાત સ્વરમય ગીતો ગાતા, મંગલ વાગ્યો વગાહતા ચતુર્ધિર શ્રીઅર્પણમંથની સાથે ધર્મજાગરિકા કરવી હૃદિ અધિવાસના ।

૧ પ્રતિષ્ઠા વિધિ:—

અધિવાસના થયા પછી કેટલોક સમય વ્યતીત કરવો, સત વીતીને ધ્યોદય થઈ ગયા પછી પ્રતિષ્ઠા કરવી પૂર્વે જેમ ત્રિઘોષાટન નિમિત્તે ભૂતવલિનો પ્રક્ષેપ કર્યો તેમ આ પ્રમને પ્રથમ શાન્તિગલિ નામીને પછી ચૈત્યગન્દનાદિક કાર્યો કરવા

૧ ચૈત્યગન્દનમા ૩ વયમાનસ્તુતિઓ કહ્યા પછી ‘શ્રી પ્રતિષ્ઠાન્વેતાય દારેમિ મહસ્મગ્ગા ગમ્મત્થ ઝસસિપ્પગ’ ૨ લોગસ્સ- સાગરવરગમોયા મુધીનો કાઠસ્સગ કર્પે, પારી નમોઽહંત્ત દારી—

તે પછી પ્રતિમા ઉપરનું વસ્ત્ર ઉઠાવી લઈને સૌભાગ્યવતી સ્ત્રીના વા કુમારિકાના હાથમાં આપવું અને સ્ત્રીની વાટકીમાં તૈયાર રાखेल મધુ-દૃતરૂપ અંજનમાં સોનાની શલાકા ભરી શુભ લગ્ન-નવમોગમાં ‘ૐ અર્હેન્’ આ મંત્રનું ઉચ્ચારણ કરવા પૂર્વક જિનપ્રતિમાનું ‘નયનોન્મીલન’ કરવું, અર્થાત્ અંજનશલાકા કરી જ્ઞાનરૂપ નેત્ર ઉઘાડવાં.

અંજનશલાકા કરીને દૃષ્ટિના સંતર્પણ નિમિત્તે વૃત્ત તથા દક્ષિનાં પાત્રો દેખાડવાં અને આરીસો પણ દેખાડવો. પછી

“ૐ નમો ભગવતે અર્હેતે ધ્યાતિશ્ચયકારિણે ધ્યાતિશ્ચયોત્પન્નગુણાન્ જિને સંસ્થાપયામિ સ્વાહા ।”

આ મંત્રવંદે પ્રતિમામાં ધ્યાતિકર્મશ્ચયોત્પન્ન ૧૧ અતિશયની સ્થાપના કરવી.

૧ પછી પ્રતિષ્ઠાચાર્ય સ્વમંત્રોચ્ચાર પૂર્વક દેહરાસમાં જઈ મંદ્રપીઠ ઉપર જ્યાં પ્રતિમા પ્રતિષ્ઠિત કરવી હોય ત્યાં મધ્યભાગે તેમજ પૂર્વાદિ દિશાઓમાં કરાવેલ ૯ સ્થાનોમાં રત્નાદિ ૫-૫ દ્રવ્યો સ્થાપન કરવાં. ૧ ધ્યાનમાં રાખવું કે અહીંયાં દ્વાર તરફની દિશાને પૂર્વા અને સુષ્ટિક્રમે તે પછીની આગ્રેશ્યાદિ ગણવાની છે,

દ્રવ્યો સ્થાપવાની સમજણ— ૧-સ્ત્નો પૈકી પૂર્વાદિમાં અનુક્રમે-૧ હીરો, ૨ સૂર્યકાન્ત, ૩ નીલમ, ૪ મહાનીલ, ૫

“યદધિષ્ઠિતાઃ પ્રતિષ્ઠાઃ, સર્વાઃ સર્વાસ્પદેષુ નન્દન્તિ । શ્રીજિનચિન્નં સા વિશતુ દેવતા સુપ્રતિષ્ઠમિદમ્ ॥૧॥

જઈ સગે પાયાલે, અહવા સ્ત્રીરોદહિમ્ કમલવળે । ભગવદ્ કરેહિ સંતિ, સન્નિવ્જં સયલસંઘસ ॥૨॥”

આ વે સ્તુતિઓ કહ્યા પછી વીજા દેવતાઓના કાઉસસગ્ગ કરવા અને સ્તવ કહ્યા વાદ જયવીરરાય કહી ચૈત્યવંદના સમાપ્ત કરવી.

મોતી, ૬ પુષ્પરાગ, ૭ પદ્મરાગ તથા ૮ વૈદ્ય અને મધ્યગંતમા હીરક આદિ મર્મ

૭-લોહ પૈકી-પૂર્વાદિમાં ૧ સુર્ય, ૨ તામ્ર, ૩ કૃષ્ણલોહ, ૪ ગુ, ૫ રુપ્ય, ૬ પિત્તલ, ૭ કામુ, ૮ સીસું અને મધ્યમા યયોપલ્લવ્ય સર્મ.

૩-ઘાતુઓ પૈકી-પૂર્વાદિમા ૧ હરિતાલ, ૨ મૈનશિલ, ૩ તુરી, ૪ સુર્ણમાધિક, ૫ પારો, ૬ સોનાંગેહ, ૭ ગન્ધક, ૮ અત્રક અને મર્યમા ઉક્ત સર્વ.

૪-ઔપધિઓ પૈકી-પૂર્વાદિમા ૧ સ્વશ, ૨ વિષ્ણુક્રાન્તા, ૩ રક્તચ્ચદન, ૪ કૃષ્ણાગુરુ, ૫ શ્રીચંદ, ૬ ઉત્પલસારિક, ૭ કુઠ, ૮ શંખપુષ્પી, અને મધ્યમા ઉક્ત સર્મ.

૫-મીજો પૈકી-૧ ત્રીહિ, ૨ ગોધૂમ, ૩ તિલ, ૪ અહદ, ૫ મગ, ૬ જવ, ૭ નીચાર (ચટી), ૮ જામો અને મર્યમા ઉક્ત સર્વ નીજો. સર્વસ્ત્રોના અભાવે દીરો, સર્વલોહના અભાવે સુચર્ણ, સર્વ ઘાતુઓના અભાવે જરતાલ, સર્વ ઔપધીના અભાવમા સહર્વેવી, (વિષ્ણુક્રાતા), અને મર્મમીજોના અભાવમા જવનો ઉપયોગ કર્યો અથવા સર્વના અભાવમાં ફક્ત એકલો પારો સર્વ સ્વાડાઓમા મૂકનો, મધ્યગંત ઉપર પાહુકુંડલશિલા તથા સિંહાસન સહિત સોનાનો, ગગનો અથવા માટીનો મેરુપર્વત સ્થાપિત કરવો.

ઉપર્યુક્ત ત્રિધિ સ્થિર પ્રતિષ્ઠાની છે, જો પ્રતિષ્ઠા ચર હોય તદ્દલે કે પ્રતિષ્ઠાપ્ય પ્રતિમા આસન ઉપર ચર રાજવાની હોય તો ઉક્ત ત્રિધિના સ્થાને આસને રત્નગર્ભિત કુંભકારના ચક્રની માટી અને દર્મ, આ ને ચીજોનો જ વિન્યામ કર્યો.

પીઠ ઉપર પૂર્વોક્તગ્રકારે રત્નાદિકનો વિન્યાસ કર્યા પછી મગવત્તને અભિમંત્રિતપત્થનો પહો કરીને અધિયાસનામંડપમાથી

माणवीरे जये । वज्रये जयन्त । अथ तस्मात् । ”
 साक्षिणि स्वाहा । ”

आ प्रतिष्ठासत्र अथवा आपावनसत्र । ” आ मंत्रे प्रवचन मुद्रा देखाडा प्राप्तमान प्राणनाशन
 “ ॐ ह्रीं अहंनमूर्तये नमः । ” आ ॐ ह्रीं

113211

स्वाहा।" आ मन्त्रे जिनमुद्रा देखाडी पछी प्रतिमानु स्थिरीकरण करे. पछी, त्रेचुमुद्रा देखाडी जमुतीकरण करे अने "हूँ अम्नाय हूँ फट्" आ अक्षरमो गहडमुद्राद्वारा दुखनिम्नादिकरुं उच्चेदन करे पछी मौभाग्यमुद्रापूर्वर मौभाग्यमन्त्रे प्रतिपासा सौभाग्य स्थापे.

नामस्थापन-ए पछी प्रतिष्ठित जितनु रूपम आदि कोड एल एक नाम प्रतिष्ठित करी गय-पुण्यादिके पूजा करनी, रुप उखेसगो, अने नमस्कार मुनाए नमस्कार करगो.
ते पछी देवकृतातिशय, प्रातिहार्य, यय, गणेश्वरी, यमचक्र, मृगदंष्ट्र, रत्नचक्र, प्राकारग्रय, नादिनी नीचे लम्बेला तेना तेना मन्त्रदे स्थापना करनी—

१. ॐ नमो भगवते अहंते मृगकृतानिजागन् जिनभयशरीरे स्थापयामि स्वाहा । २ ॐ नमो भगवते अहंते अमिआउसा जिनस्य प्रातिहार्याष्टक स्थापयामि स्वाहा । ३ ॐ रद्दोम्बगय स्वाहा । ४ ॐ नमो भगवते अहंते जिनस्य प्राकारादित्रय स्थापयामि स्वाहा । ५ ॐ धर्मचक्राय स्वाहा । ६ ॐ नृगहन्त्राय स्वाहा । ७ ॐ रत्नध्वजाय स्वाहा । ८ ॐ नमो भगवते अहंते जिनस्य प्राकारादित्रय स्थापयामि स्वाहा ।

ए पछी प्रथम-अधियासनाना प्रसंगे कर्षी तेम ५ जमा ८ यधमा सियो दाग पुम्बणा रगमाया, लूणपाणी उतरायतु अने आरती मंगलार्दनी करामो.

पछी आचार्ये चतुर्विध श्रमण संघ महित देमदंन करतु देवमन्दनमा नन्दनी ३ स्तुतिओ कथा पछी सिद्धान्त तुद्धान्त

कही श्री प्रतिष्ठादेवतायै करेमि काउसगंगं, अनत्थ० ? लोगससागरगंगंभीरा सुधीनो काउसग करी, पारी, नमोर्हत० कही—
“प्रतिष्ठाः सर्वाः, सर्वोस्पंदेषु नन्दन्ति । श्री जिनविम्बं सा चित्रातु, देवता सुप्रतिष्ठामिदम् ॥१॥”

कही श्री प्रतिष्ठादेवतायै करेमि का० अनत्थ० ? नो० काउ० नमोर्हत० कही—

“अध्विष्टिताः प्रतिष्ठाः सर्वाः, सर्वोस्पंदेषु नन्दन्ति । श्री जिनविम्बं सा चित्रातु, देवता सुप्रतिष्ठामिदम् ॥१॥”

ए स्तुति कहीने श्री प्रवचनदेवतायै करेमि का० अनत्थ० ? नो० काउ० नमोर्हत० कहीने—

“जइ सगगे पायाले, अहवा खीरोदहिम्मि कमलवणे । भयवइ करेहि सेंटि, सन्निज्झं सयलसंघस्स ॥१॥”

आ स्तुति कहेवी. पछो श्री सिद्धायिकायै करेमि काउ० अनत्थ० ? नो० काउ० नमोर्हत० कहीने—

“अट्ठविहकम्मरहियं, जा वंदइ जिणवरं पयत्तेण । संघस्स हरउ इरिअं, सिद्धा सिद्धाइया देवी ॥१॥”

ए स्तुति कही खिचदेवतायै करेमि का० अनत्थ० ? नो० नमोर्हत० कही—

“जीसे खित्ते साहू दंसणनाणेहिं चरणसहिंएहिं । साहेति मुक्खमगंगं, सा देवी हरउ इरियाइ ॥१॥”

स्तुति कहेवी. पछी भवनदेवतायै करेमि काउ० अनत्थ० ? नो० नमोर्हत० कहीने—

“ज्ञानादिगुणयुतानां, नित्यं स्वाध्याय संयमरतानाम् । विदधातु भवनदेवी, शिवं सदा सर्वसाधूनाम् ॥१॥”

आ स्तुति कही, उपर नोकार संपूर्ण कही वेसी नम्रयुणं, जावंति चेइयाइ, जावंत केवि साहू कहीने नमोर्हत० पूर्वक स्तव—

नना स्थाने ‘अजितशान्तिस्तव’ कही जयवीरयाय कहेवा.

पछी आचार्य वासमिथ अक्षतनी अने इन्द्रादिक संघजनोए पुष्प-गन्धादिमिश्र सातधान्यनी अंजलिओ भरी उभा थइ

नीचेनी गाथाओ बोलवी.

जह मिद्धाण पड्ठा, तिलोय चूडामणिम्मि मिद्धिण्ण ! आचदस्सरिय तह, होइ इमा सुप्पड्ठत्ति ॥१॥
 जेविज्जगकप्पाण, सुपइट्ठा वणिग्या जहा समण ! आचदस्सरिय तह, होइयंइमा सुप्पड्ठत्ति ॥२॥
 जह मेहस्स पड्ठ्ठा, असेससेलाण मज्झयारम्मि ! आचदस्सरिय तह, होइ इमा सुप्पइट्ठत्ति ॥३॥
 कुलपव्वयाण चक्खार-वट्ठवेयइदीहियाण च । कूडाण जमग-कचण-चित्त-विचिताडयाण च ॥४॥
 अजणग-रुयग-कुडल-माणुस-इसुयारमाडयाण च । सेलाण जह पड्ठ्ठा, तह एसा होइ सुपड्ठ्ठा ॥५॥
 जह लवणस्स पड्ठ्ठा, असेसजलहेण मज्झयारम्मि ! आचदस्सरिय तह, होइ इमा सुप्पइट्ठत्ति ॥६॥
 कूडाण दहाण तह, महानईणं च जह य सुपड्ठ्ठा । आ कालिगी तहेसा, चि होउ निच्च तु सुपड्ठ्ठा ॥७॥
 जवुदीवारिण, दीय समुद्वाण सन्वकालभि । जह एयाण पड्ठ्ठा, सुपइट्ठा होउ तह एसा ॥८॥
 यम्मा यम्मागासत्थि-कायमइयस्स सन्वलोयस्स । जह सासया पड्ठ्ठा, एसा वि तहेव सुपड्ठ्ठा ॥९॥
 पचण वि सुपड्ठ्ठा, परमिदीण जहा सुए भणिया । नियया भणाडनिहणा, तह एसा होउ सुपड्ठ्ठा ॥१०॥
 तह पवयणस्स गमभंग-हेउ-नय-नीड कालकलियस्स । जह गयस्स पड्ठ्ठा, निचा तह होउ एसा वि ॥११॥
 तह सघ-नराहिव-जणवयाण रज्जस्स तह यठाणस्स । गोदूतीण सन्वकालमि, सासया होउ सुपइट्ठा ॥१२॥
 इय एसा सुपइट्ठा, गुन्देवजईहि तह य भविण्हि । निउणं पुट्ठा सवेण, चेव कप्पट्ठिया होइ ॥१३॥
 कार्यविशेषमा प्रवृत्ति करनार बुद्धिमान् मनुष्य मगल शब्द साभलीने जेम पोताना इट्ठ कर्पणी मिद्धिमा ते शुभ शकुन-

તથા મફત

મળે છે તે જ પ્રમાણે બુદ્ધિમાન મનુષ્યોએ પ્રતિષ્ઠાના અન્તમાં મળાતી આ મંગલગાથાઓને સાંપડીને પ્રતિષ્ઠાની નિન્દિત તથા મફત
લતાની બુદ્ધિ કરવી અને ધાન્ય અંબલિનો ભગવંત સામે પ્રશેષ કરી હર્ષ પ્રદર્શિત કરતો જોડેયે.
એ પછી પ્રતિષ્ઠાચાર્યે નીચે પ્રમાણે પ્રતિષ્ઠાગુણસંબંધિત દેશના કસવી—
રામ્યા ચલેણ વડૂહ, જસેણ ધવલેહ સચલ દિલિભાગ। પુણં વડૂહ ચિત્તલં સુપહદ્ડા જસસ દેસમ્મિ ॥૧॥
ઉવહણહ રોગસારિં, દુઝિમલ્લં હણહ કુણહ સુહસાંવે। અણુમદ્દંતિ પહદિણં, સવ્વે સુહભાદ્દણો હુંતિ ॥૨॥
જિણંચિંવપહ્દં છે, કરિંતિ તહ કારવિંતિ અસોપ। જં લગ્ગહ તં મહલં, દુગ્ગહજણં સાલયં ટાણં ॥૩॥
દવ્વં તસેવ અગ્ગહ, જિણંચિંવ પહ્દંનાહકલ્લેસુ। પાવેહ ડેણ જારભરણ-ચલ્લિજમં સાલયં ટાણં ॥૪॥
એવં નાજ્જણ સયા, જિણચરંચિંવસસ કુણહ સુપહ્દં। પાવેહ ડેણ જારભરણ-ચલ્લિજમં સાલયં ટાણં ॥૫॥
માંદો—જે રાજાના દેશમાં વિધિપૂર્વક પ્રતિષ્ઠા થાય છે તે રાજાનું ચલ વધે છે, સર્વદિશાભાગોને તે પોતાના જાતને
ઉલ્લવલ વનાવે છે અને ત્યાં વિપુલપુણ્યની વૃદ્ધિ થાય છે. (૧) માનથી ક્ષાતો ઉત્તમ પ્રતિષ્ઠા સર્વલોકના રોગ તથા મહામારીને
દૂર કરે છે, દુર્ભિલ-દુર્બાલનો નાશ કરે છે અને સુખિય આદિ શુભ સાધનો વધારો કરે છે. (૨) જેઓ મક્કિથી જિનપ્રતિ-
માની પ્રતિષ્ઠા કરે છે, કરાવે છે અને નિત્ય અનુમોદે છે તે સર્વ સુખના માની થાય છે. (૩) દ્રવ્ય તે જ મફત કહેવાય કે જે
જિનપ્રતિમા-પ્રતિષ્ઠાના કામોમાં લાગે છે, એ સિવાયનું ધન દુર્ગતિમાં લઈ જનારું છે; એ જાણીને જિનશ્વરની પ્રતિમાઓની
ઉત્તમ પ્રતિષ્ઠા સદાકાલ કરી કરાવો કે જેથી જરા-મગ્ગરહિત શાશ્વતપરને પ્રાપ્ત કરી શકો! (૪-૫)

કલ્યાણ-
કલિકા
સં. ૨॥

॥ ૪૦ ॥

ए पृथी मुखोद्घाटन करीने नीचेना मंत्रे अभिमंत्रित करीने शान्तिगुलिनो प्रक्षेप करवो.

“ॐ नमो भगवते अहंते शान्तिनाथस्वामिने सकलातिशेषमहासपरसमन्विताय त्रैलोक्यपूजिताय नमो नमः शान्तिदेवाय सर्वोभरसुभमभूहस्वामिसपूजिताय भुवनपालनोद्यताय सर्वदुरितविनाशनाय सर्वा-
ऽशिवप्रशमनाय सर्वदुष्टग्रहभूतपिशाचमारिशार्किनीप्रमथनाय नमो भगवति जये विजये अजिते अपराजिते
जयन्ति जयवहे सर्वसद्यस्य भद्रकल्याणमगलप्रदे साधूनां श्रीशान्तितुष्टिपुष्टिदे स्वस्तिदे भव्याना सिद्धि-
युद्धिनिर्वृत्तिनिर्याणजनने सत्त्वानामभयप्रदानरते भक्ताना शुभावहे सम्यग्दृष्टीनां धृतिरतिमतिबुद्धिप्रदानो-
न्यते जिनशासनरताना श्रीसम्यक्कीर्तियशोधर्धनि रागजलज्वलनविषधरदुष्टज्वरव्यन्तरराक्षसरिपुमा
रिचौर-ईतिश्वापदोपमर्गादिभयेभ्यो रक्ष रक्ष कुरु कुरु शान्ति कुरु कुरु तुष्टि कुरु कुरु पुष्टि कुरु
कुरु ॐ नमो नमः ॐ हूँ क्षः ह्रीं फट् स्वाहा ॥”

ए पृथी सघादियूजा, दीनानाथादिदान, वदिवन्धमोक्ष, आदि प्रसंगोचित कार्यों करवा के जे श्रामनोन्नतिना अग वने,
स्वजननर्ग अने साधर्मिकवर्गने निपे विशेष वात्सल्य देखाडु.

प्रतिष्ठा पृथी अष्टाह्निक-महोत्सव करवो, देश, काल के कार्यवशात् तेम न चनी शकें तो त्रण दिवसो तो अवश्य उत्सवमां
व्यतीत करवा आश्वयुज्यकार्य होय तो प्रतिष्ठाना दिवसे, अन्यथा गीजा दिवसे विशेषपूजा करी, लोकरपालने पृथी, सोहागण
स्त्रीयोना मगलगीतो पूर्वक “ॐ हूँ भू भूमी स” आ मंत्रना उचार पूर्वक कंरुणो जोडवां

ते पळी नन्दावर्तनी पासे जह ग्रथप विसर्जनार्थक अर्थ आपवो, पळी पूर्वाक्तन्याये भोगागो संहरीने देवने विषे जोडी संहार सुद्राए “ स्वस्थानं गच्छ गच्छ ” आ मंत्रवडे पूजाने खंची मस्तके चढावी पूरक द्वारा-“ क्षमस्व ” आम बोलीने तेतुं हृदयकमलमां विसर्जन करतुं.

कंकणमोचन अने नन्दावर्तविसर्जना प्रसंगे पण प्रतिमाने घृत, दूध, दधि आदिवी न्दवर्तनीने शुद्ध जले भरेला १०८ माटीना चारको (न्दाना कलशाओ) वडे अभिषेक करवो.

ते पळी प्रति महीने प्रतिष्ठानी तिथि आवे त्यारे उपर प्रमाणे स्नान करावतुं, वर्ष पूरुं थाय त्यारे अष्टाहिका महोत्सव पूर्वक विशेष पूजा करीने दीर्घायु निमित्ते गांठ वांधवी अने कल्याणना अभिलाषी भाग्यशाली गृहस्थे सदा सावधान रहिने अधिकाधिक विशेष पूजादिक भक्ति करवी. इति पादलिप्तोक्त विम्वप्रतिष्ठापद्धति.

अथ संक्षिप्त-प्रतिष्ठाविधि (पादलिससूरीया)

इय सत्तिविहवसत्ताणु-सारओ वणिगा पड्डा उ । विहवा भावास्सीए, असहभावो इयं कुज्जा ॥१॥
भा०टी०-उपर प्रमाणे शक्ति विभव अने सत्त्वने अनुसरीने प्रतिष्ठा विधि वर्णवेल छे, जेनी पासे विभव अने शक्तिनो अभाव होय ते निष्कपट परिणामी गृहस्थ नीचे प्रमाणे करे-

पुहइमयं पिष्टुअंगुठ-मेत्तयं तणकुडाए चिसुओ य । सुइभूओ जिणबिंबं, ठविज्ज इमिणा विहाणेण ॥२॥
संसारविरागमणो, गरहानिंदाजुगुच्छियप्पाणो । काऊण भावंमगल-पंचमसुक्कारुवं तु ॥३॥

भा०टी०—संसार उपर अनासक्तमनवालो, आत्मसाक्षीय अने गुरु साक्षीय पोतानी भूलोनो पश्चात्ताप करनारो गृहस्थ पृथ्वीमय (माटीना) एक अंगुष्ठ प्रमाण जिनविचने चाला शुद्धिपूर्वक पंचनमस्कार पाठरूप भावमंगल करीने घासनी झुंपडीमा पण प्रतिष्ठित करी शके. २-३

कलसाईगमभावे, विरहे तह सेसमंगलाण च । पचनमुक्कारोचिय, भावोत्तममंगल, नियमा ॥४॥

भा०टी०—कलश आदिना अभायमां तेमज्जूबीजा मगलेना विरहमां पचपरमेष्ठिनमस्कार ज नियमा करीने उत्तम, भाव-मंगल हे

पलजत्तमिणं नियमा, मायालोहेहि चिप्पमुक्कस्स । पचनमाक्कारेणं, ज कीरई मगलाईय ॥५॥

भा०टी०—जे कपट अने लोभे करी दुस्त छे तेवो श्रवितहीन केवल पंचनमस्कार वडे मंगल आदिक कार्यो करे ते तेने नियमा संपूर्ण समजवा ५.

सव्वत्थ भावमंगल-पचनमाक्कारपुब्बिया किरिया । कायब्बा जिगविगण, सव्वभावेण सुपइट्ठा ॥६॥

भा०टी०—सर्वत्र भावमंगल-पंचनमस्कारपूर्वक क्रिया करवी अने जिनविरोधी उचम प्रतिष्ठा सर्वभावधी पचनमस्कार पूर्वक ज करी. ६.

इय सामन्नपइट्ठा-विहाणमेयं समासओ भणिंयं । इण्हि भणिमो लिप्पाह-याण अचलाण पडिमाण ॥७॥

भा०टी०—उपर प्रमाणे आ सामान्य प्रतिष्ठा-विधान कथुं, हवे 'लेममय' आदि अरु-श्रुतिमाओनुं प्रतिष्ठा-विधान

सरस्वत्यादि प्रतिमा प्रतिष्ठा—

पूर्वनी जेम मंहलादिक कार्यो करीने पोत पोसना मंत्रये मग्वती जादि प्रतिमाओनी प्रतिष्ठा करवी सरस्वत्यादिसमस्तैयाचकर आदिनो अधिवाचनामंत्र— “ॐ हूं नमः” प्रतिष्ठामंत्रः— “ॐ ह्रीं हूं नमः” अने सौभाग्यमंत्रः— “ॐ जये श्रीं हूं सुभद्रे इं स्वाहा।” ए० ३.

विशेषचिचरण नीचे प्रमाणे छे—

(१) “ॐ इ ह्रीं श्रीं ह्रीं इं सरस्वति ! अवतर अवतर तिष्ठ तिष्ठ स्वाहा।”

(२) “ॐ ह्रीं माणिमदयक्ष ! अवतर अवतर तिष्ठ तिष्ठ स्वाहा।”

(३) “ॐ ह्रीं व ब्रह्मशान्ते ! अवतर अवतर तिष्ठ तिष्ठ स्वाहा।”

(४) “ॐ ह्रीं अ अम्बिके ! अवतर अवतर तिष्ठ तिष्ठ स्वाहा।”

प्रतिष्ठारूप करनी जवावदारी—

एवमनेन विधिना यथावत् विज्ञाय अभ्यस्य च अभिमानादिरहितेनार्येण प्रतिष्ठादिक कर्तव्यमन्यथाकरणे भवपातः। तथा चोक्तम्—

अत्रियाणिज्जण य विद्धि, जिणचित्र जो ठवेइ मढमणो। अट्टिमाणलोहजुत्तो, निचड्ड ससारजलहिम्मि ॥१॥
भा० ३०—एम ए विधिथी यथार्थ रहस्य समजीने—अभ्यास करीने अभिमानादिरहित एसा आर्यप्रकृतिना आचार्य

પ્રતિષ્ઠાદિ કાર્યો કરવાં. વિપરીતપણે કરતાથી રાંસાર ભ્રમણ થાય છે, શાસ્ત્રમાં કહ્યું પણ છે, ‘વિધિને પૂરી રીતે જાણ્યા વિના અભિમાન અને લોભને વશ થઈ જે મૂઢ મનનો મનુષ્ય જિનપ્રતિભાની પ્રતિષ્ઠા કરે છે તે સંસારસમુદ્રમાં પડે છે.’

! इति पादलिप्तनिवग्रतिष्ठाविधिः समाप्तः ॥

पादलिसप्रतिष्ठाकल्पमूलम्—

નાહાં શ્વેત્તચિસુદ્ધિ, મજ્જલક્ષ્મીઝયજુયં મળાભિરામં । વર્ત્યું જત્ય પહ્લ્લા, ક્ષાયન્વા વીયરાયસ્સ ॥૧॥
સુરવિજ્ઞાણે સુરૂપા, પંચંગાન્નદ્વપરિયેણ ચિરા । નિસિરૂપ જહાઠાણં, દિસિદેવયસાહ્ણ સન્વે ॥૨॥
એવં સન્નદ્વગત્તો ય, સુદ્ધં દક્ષત્વો જિહંદિયો । સિયવત્થપાઝંગો, પોસહિઓ કુણ્ણ પહ્લ્લ ॥૩॥
ઝયદિરાસુ વિણિવેસિયસ્સ દવિલ્લણ્ણુયાણુમમેણ । ઉત્તમસિયવત્થવિહૂસિણ, કયસુકયકમ્મેણ ॥૪॥
મજ્જે ય નસેયન્વં નંદાવજ્જં (ત્તં) જંવંકુસં સુમણવજ્જં । તસ્સોવરિ દુવિજ્ઞા, પહિમા દેવસ્સ હત્થા(ન્હા)ણ ॥૫॥
મજ્જો નિરંજણજિણો, પુન્નાવસદાહિણોત્તરદિસાસુ । તહ સિદ્ધ-સૂલ્લઙ્ગાય-સાદુ-સુતિ-રયણતિયનાસો ॥૬॥
કેસરનિલથે તહ માયરો ય મરુદેવિ વિજયસેણા ય । સિદ્ધત્થા તહ મંગલ, સુસીમ પુહવી ય લઘ્ણયથા ॥૭॥
રામા નંદા વિણ્ણુ જયસામા સુજસમુન્વયાઝરા । સિરિદેવી ય પહાવહ, તત્તો પઝમાન્નં વપ્પા ॥૮॥
સિવ વમ્મા તિસલાવિ ય માયાણ નામરુદ્ધાઝ । ઐ નમો પુવ્વં અન્તે સાહ ત્તિ તઓ ય વત્તન્વં ॥૯॥
લોયંતિયદેવાણં, તત્તો ચઝવીસપરિણો નસિલે । સગમન્નેહિં વિહિણા, મોલસવિજ્ઞાણો ય તઓ ॥૧૦॥

पुन्रोत्तराऽरोहिणी, पन्नति वज्रसकला तह य । वज्रकुर्मी य अप्यडि-ववा तह पुरिसदत्तो य ॥११॥
 माली य महाकाली, गोरी गन्धारी जालमाला य । माणनि गडरोड्ढा-डुत्ता माणसि महामाणमी चेत्त ॥१२॥
 वेमाणिया य देवा तत्तो य चउव्विहा सदेयीया । इंदाइ दिसाड(हि)वर्द नसेज्ज नियएहि मंतेहि ॥१३॥
 दारे य ठाऽ सोमो यमो य वरुणो य तह कुमेरो य । हत्थेसु वहर-धणुदण्ड-णामगयगाहिणो तह य ॥१४॥
 मक्कओ य जिणामन्नो, णाणादेवा जहोड्या गारे । पडिहागे त्रिय तुवर मंतो पणयो तओ माहा ॥१५॥
 एव नमिउ सन्न, पुज्जेओ चिविहगन्धमल्लेहि । नसियव्वो पञ्चगो, मतो पडिमाइजत्तेण ॥१६॥
 सदसनयधनलवत्थेण, ठाइव वामपुण्णधेयं । अहिनासिअ तिनिवाराउ मृत्तिणा मृरिमन्तेण ॥१७॥
 चत्तारि पुरो कलसा सलिलक्वयरुणयरुप्यमणिगम्भा । गरकुसुमदाम क्रुओ-यसोहिया चन्दणविलित्ता ॥१८॥
 जववारयसयत्ताइधट्टिया रयणमालियाकलिया । मुहणुणचत्तचउततुगोत्थया होति पासेमु ॥१९॥
 मंगलदीवा य तहा, धयगुलपुण्णा तहेववुल्लक्खाय । गरमन्नअक्खयविचित्त-सोहिया तह य कायव्या ॥२०॥
 ओसहिफलमत्थसुण्णरयगमुत्ताइयाइ विनिदाइ । अन्नाडवि गरुप सुदंसणाइ न्वाइ निमलाइ ॥२१॥
 चित्तमलिगन्धमल्ला, विचित्तसुमाइ चित्तासाइ । विनिदाइ ववाइ, सुदाइ रुमाइ उग्गेह ॥२२॥
 चउनारीओमिणं, नियमा अहियासु नत्थि उ गिरोहो । नेयत्थ च इमामि, ज पगर तं इह सेय ॥२३॥
 दिक्खित्तयज्जिण ओमिणणा, दाणाइ मसत्तियो तहेयमि । वेह्व टालिह, न होइ कड्यानि नारीण ॥२४॥

आरत्तियमवधारण-मंगलदीवं च निम्मितं पच्छा । चउनारीहि निम्म(त्य)च्छणं च विहिणा उ कायन्वं ॥२५॥
 वन्दितुं चेइयाइं, उस्सगो तह य होइ कायन्वो । आराहणानिमित्तं पवयणंदेवीए संघेण ॥२६॥
 विश्वेशोपसुवस्तुषु, मन्त्रैर्याजस्रमधिवसति वसतौ । सास्यामन्नतरतु श्री-जिनतनुमधिवारांना देवी ॥२७॥
 प्रोत्फुल्लकमलहस्ता, जिनेन्द्रवरभवनसंस्थिता देवी । कुन्देन्दुशह्वर्णा, देवी आधिवासना जयति ॥२८॥
 इय विहिणा अहिवासेज्ज, देवर्धिवं निसाए सुद्धमणो । तो उग्गयम्मि सुरे, होइ पइत्ता समारम्भो ॥२९॥
 कल्लणसलायाए, महुवयपुणाए अन्धिल उग्घाडे । अण्णेण वा हिरण्णेण, निययजन्नसत्तिविह्वेण ॥३०॥
 तो चेइयाइं विहिणा वंदिज्जा सयलसंवसंजुतो । परिवड्डमाणभावो जिणदेवे दिन्नदिट्ठीओ ॥३१॥
 तत्तो चिय पवयणदेवयाए पुणरवि करेज्ज उस्सग्गा । आराहणथिरकरणट्ठयाए परमाणं भत्तीए ॥३२॥
 यद्विधिष्ठिताः प्रतिष्ठाः, सर्वाः सर्वास्सपेदेषु नन्दन्ति । श्रीजिनविभवं सा विशतु, देवता सुप्रतिष्ठमिदम् ॥३३॥
 जइ सग्गे पायाले, अहवा खिरोदहिम्मि कमलवणे । भयवइ करेहि संति, सन्निज्जं सयलमंघस्स ॥३४॥
 अट्ठविह्वकम्भरहियं, जा वन्दइ जिणवन्नं पयत्तेण । संवमस हरऊ दूरियं, सिद्धा सिद्धाया देवी ॥३५॥
 वंदितुं चेइयाइं, इमाइं तो सरभसं पढेज्जा । सुमंगलसाराइं तह थिरत्तसारेण तिद्धाइं ॥३६॥
 जह सिद्धाण पइत्ता, तिलोयचूडामणिम्मि सिद्धिपये । आचन्दम्मुरियं तह, होइ इमा गुणइत्तत्ति ॥३७॥
 मेविज्जगक्कण्णं, सुपइत्ता वणिण्या जहा समए । आचन्दम्मुरियं तह, होइ इमा मुणइत्तत्ति ॥३८॥

अह मेरुस पडट्ठा, असेससेलाण मज्झयारीमि । आचदयारीय रूह, होइ इमा सुणइट्ठत्ति ॥३९॥
 कुलपव्वयाण रक्खवावट्ठवेयइट्ठदीहिंयाणं च । कुडाण जमग-कंचण-वित्त-विचिताहायाण च ॥४०॥
 अज्जणग-ल्लमा-कुण्डल-माणुस-इसुयासमाइयाण च ; सेलाण जह पड्ठा, तह एसा होइ सुणइट्ठा ॥४१॥
 जह लवणस्स पडट्ठा, असेसजलहीण मज्झयारीमि । आचदयारीयं तह, होइ इमा सुणइट्ठत्ति ॥४२॥
 कुडाण दत्ताणं तह, महानिर्णेयं जह य सुणइट्ठा । आरुत्तिगी तहेमा, नि होउ निचं तु सुणइट्ठा ॥४३॥
 जम्बुद्वीपारोणं, दीवसमुद्राण मज्झकालंमि । जह एयाण पडट्ठा, सुणइट्ठा, होउ तह एमा ॥४४॥
 घम्माचग्गमागासत्थि-कायमइयस्स मज्झलोयस्स । जह सामया पडट्ठा एमावि तहेव सुणइट्ठा ॥४५॥
 पंचव्व वि सुणइट्ठा, परमेट्ठीण जहा सुए भणिंया । नियया अणाइणिहणा, तह एसा होउ सुणइट्ठा ॥४६॥
 तह पव्वयणस्स गम-भंग-हेउ नयनीइमालकलियम्म । जह एयस्स पडट्ठा, निन्चा तह होउ एमा वि ॥४७॥
 तह संघ-नराहि-जणवयाण रज्जस्स तहय ठाणस्स । भोट्ठिए सव्वकालेपि, मामया होउ सुणइट्ठा ॥४८॥
 इय एसा सुणइट्ठा, गुरुदेवजइहं तहय भणिहि । निउणं पुट्ठासइवेण, चेग रुण्ट्ठिआ होइ ॥४९॥
 सीउ मगलसइ, सउण ति जहेग इट्ठसिद्धत्ति । एत्थं पि तवा सम्म, नायव्व जुद्धिगेतेहि ॥५०॥
 रायानलेण वइइइ, जसेण धव्वलेइ सयलदिसिभाए । पुण्ण उइइइ विउलं, सुणइट्ठा जस्म दंमग्गि ॥५१॥
 उगहणइ रोगमारी, दुग्गिभक्ख दण्ड कुण्ड सुहभावे । भावेण कीरमाणा, सुणइट्ठा मयललोयस्स ॥५२॥

जिणविभ्रपइदं जे, करिंति तह कारविंति भत्तीए । अणुमण्णन्ति पइदिणं, सव्वे सुहभाइणो होति ॥५३॥
दब्बं तमेव राणाइ, जिणविंनपइदठणंमि भण्णाणं । जं लगइ तं महलं, दोग्गइजणणं हवइ सेसं ॥५४॥
एवं नाऊण सया, जिणवरविभ्रसस कुणह सुपइदं । पावेह जेण जरमण-यज्जियं सासयं ठाणं ॥५५॥
सत्तीए सद्धपूया, विसेसपूया य चहुगुणा एसा । जं एस सुए भणिओ, तित्थयराणंतरो सद्धो ॥५६॥
गुणसमुदओ य संबो, पचयण तित्थन्ति होइ एगट्ठा । तित्थयरोवि य एयं, नमए सुहभावओ चेव ॥५७॥
तपुञ्चिया अरहया, पूइयपूया य त्रिणयक्रमं य । कयक्किचो वि जह कंहं, कहेइ नमए तहा तित्थं ॥५८॥
एयंमि पूइयंमि, नत्थिं तयं जं न पूइयं होइ । सुवणेवि पूयणिज्जं, न पुण ठाणं जओ अन्नं ॥५९॥
तपूयापरिणामो, हेदि महाविसयमो मुणेयव्वो । तहेसपूयणम्मि वि, देवयपूयाइ नाएण ॥६०॥
आसन्नंसिद्धियाणं, लिंगमिणं जिणवरंहि पन्नत्तं । संघंमि चेव पूया, सामन्नेणं गुगनिहिम्मि ॥६१॥
एसा य महादानं, एस चिय होइ भावसन्नत्ति । एसा गित्थयसरो, एमच्चिय सम्पयामूलम् ॥६२॥
एईए फलं एयं, परमं निव्वाणमेव नियमेग । सुरनरसुहाइं अणुसंगियाइं इह किसिपलालं व ॥६३॥
कयमेत्थ पसंगेणं, उत्तरकालोइयं इहाडणं पि । अणुरूवं कायंवं, तित्थुन्नइक्कारं नियमा ॥६४॥
जेइओ जणोवयारो, विसेसओ णवर सयणवर्गमि । सांहम्मिय वग्गम्मि य, एयं खलु परमवच्छल्लं ॥६५॥
अट्ठाहिया य महिमा, सम्मं अणुवन्नसहिंया केइ । अहवा तिन्नि य दियहे, निओगओ चेव कायव्वा ॥६६॥

अट्ठाहियासणे, पडिस्मरोभ्रुयणमेव कायव्व । भूपतलिदीगदाण, एत्थंपि समत्तिओ कुजा ॥६७॥
 इय सत्तिविहवसत्ताणुसारओ नणिंया पइट्ठा उ । विहवाभावामत्तीए असढमाओ इय कुजा ॥६८॥
 पृहइमय पिह् अट्ठुट्ठ-मेत्तय तणकुडाए विसुओ य । सुअूओ जिण्णिंयं, ठमिज्ज इमिणा विहाणेण ॥६९॥
 ससारत्रिसागमणो, गरहानि दाजुगुण्डियप्पाणो । काऊण भावमगल, पचनमुक्कारूव तु ॥७०॥
 कासम्म य कुसुमेहि, पुण्ह उ मुरहि कुसुमनिर्हम्मि । कारिज पइट्ठ परम-भत्तिइमाणमंयुत्तो ॥७१॥
 कलमार्तणमभावै, निरेहे तह सेममंगलाण च । पञ्चनमुक्कारो चिय, भावोत्तममगल तियमा ॥७२॥
 पज्जत्तमिण णियमा, मायालोहेहि विप्पमुक्कस्स । पञ्चनमुक्कारेण, ज कीरड मगलाईय ॥७३॥
 सब्बत्थ भावमगल-पच नमोवाराणुव्विया क्रियया । कायव्वा निण्णिंयाण, सव्वभावेण सुपइट्ठा ॥७४॥
 मणि रूयमुनवररी-पडिम पाहाणणिम्मिए भ्रुणे । जो ठमइ भत्तिजुत्तो, तस्स दुहं नेव ऋट्ठयाचि ॥७५॥
 इय सामन्नपइट्ठा, विहाणमेयं समामओ भणिय । इह्मि भणिमो लिप्पाइयाण अचलाण पडिमाणं ॥७६॥
 अत्रियाणिऊण य विहि जिणविम्म जो ठवेइ मूढमणो । अहिमागलोहजुत्तो, निनहड समारवलहिम्मि ॥७७॥

गुणरत्नमुनीन्द्रोक्तं, सकलेन्दुविदर्भितम् । प्रतिष्ठाकल्पमाश्रित्य, प्रतिष्ठाविधिरुच्यते ॥२०॥

८ अथ नव्यप्रतिष्ठापद्धतिः । (१) पूर्वक्रिया

८ अथ नव्यप्रतिष्ठापद्धतिः । प्रतिष्ठाकल्पमाश्रित्य, प्रतिष्ठाविधिरुच्यते अनुसमण करिने आ

भा०टी०—तथा—गुणरत्नसूत्रि संदर्भित प्रतिष्ठाकल्प अने उपाध्याय सकलचंद्र योजित प्रतिष्ठाकल्पं अनुसमण करिने आ

प्रतिष्ठाविधि कहेवाय छे.

मुहूर्तनिर्णयो १ राज-पृच्छा २ भूमेर्विशोधनम् ३ । मण्डपस्य विनिर्माणं ४, वेदिकारचना ५ तथा ॥२१॥

संघमक्तिसमादेशः ६. संघासंत्रणपत्रिका ८ । प्रतिष्ठाविधिवर्तिन्य-श्रतस्यः शुभलक्षणाः ८ ॥२२॥

अन्वेष्ट्याः स्नात्रकाराश्च शुभलक्षणलक्षिताः ९ । अमारिषोषणं कार्यं. राज्ञा संघेन वा स्वतः १० ॥२३॥

प्रतिष्ठापस्कुरानाना-विधा मेल्या यतस्ततः ११ । व्यवस्थायां नियोक्तव्याः धीमन्तः श्रममेविनः १२ ॥२४॥

अनागतविधेयानि, विधेयानि विचक्षणैः । कार्यणि क्षणकार्यणि, यानीमानि निवोयत ॥२५॥

भा०टी०—मुहूर्तनिर्णय १, राजपृच्छा २, भूमिशुद्धि ३, मंडपनिर्माण ४, वेदिकारचना ५, संघमक्तिश्रवण ६, संघासंत्रण पत्रिका लेखन ७, प्रतिष्ठापधीवाटनारी ८ द्वियोनी नियुक्ति ८, निर्दोष स्नात्रकारोक्तं अन्वेष्ट्या ९, अमारिषोषणा राजाद्वारा करावनी

અને પરિશ્રમી પુરુષોની સમિતિનો નિમત્તી ૧૦, જા ૪૪૪ કાર્યો વૃદ્ધિમાનો પ્રતિષ્ઠોત્પત્તિની નેયારીરૂપે પ્રથમ કરવા જોડેયે
ઉત્તમ દર્શિયાન કરમાના કાર્યો કે તે આ પ્રમાણે જાણવા

(૧) મુદ્દત્તનિર્ણય—

પ્રતિષ્ઠા કરાવવાનો નિર્ણય થતા જ સર્વ પ્રથમ મુદ્દત્તનો નિર્ણય કરાવવો, મલ્લનાયકજિન, મલ્લ, ગામ, ગામઘણીના નામથી
ચન્દ્રનલાદિ જોડેને નિર્ણય મુદ્દત્તે આપનાર સારા અમ્યાસી જ્યોતિષશાસ્ત્રના વિદ્વાનની પાસે પ્રતિષ્ઠામુદ્દત્તનો નિર્ણય કરાવવો
ઘણા અલ્પજ્ઞોને પૂછવા કરતા એક વિગેષજ્ઞને પૂછવાથી એ વિષયનો જલ્દી નિર્ણય થઈ શકે કે એ વસ્તુને ધ્યાનમાં રાસ્ટીને
એ વિષયમાં પ્રવૃત્તિ કરવી જોઈએ

૨ રાજપૃચ્છા—

મુદ્દત્ત શ્રેષ્ઠ મલી જાય અને પ્રતિષ્ઠા કરાવવાનું નિશ્ચિત્ત હોય તો તે રાજસ્થાન હોય તો પ્રતિષ્ઠાના નિષ્પત્તિ ગજાની મંમતિ
લેવી, તથા યોગ્ય સહાયતાની માગણી કરવી, પ્રતિષ્ઠાનું સ્થાન રાજધાની ન હોય ગામ કે નગર હોય તો ત્યાનો અધિકાર જે
અધિકારીના હાથમાં હોય તેને મલીને તેની સહાયતુભૂતિ પ્રાપ્ત કરવી, અને પ્રતિષ્ઠા કોઈ ગામઘણીના ગામમાં હોય, તો તે ઘણીને
પૂછીને કામમાં તેની સહાયતા પ્રાપ્ત કરીને કાર્યારંભ કરવો

૩ ભૂમિશોધન—

મલ્લપને માટે ભૂમિ ભૂમિ પસંદ કરવી જોઈએ કે જે સ્વામાધિકારીતે જ શુદ્ધ હોય, જ્યાં હાડકાં ઝગેરે અલ્પ ન હોય અને

ગંદકીનું સ્થાન અથવા સડેલ ગલેલ છાતરવાલી કે માંસાહારિયોના નિવાસવાલી ન હોય, વલી મંડપ ઉપરાન્ત સુધી ભૂમિ કેટલી રહેશે એ પળ પ્રથમથી જ જોઈને મંડપની ભૂમિ પસંદ કરવી, કેમકે પ્રતિષ્ઠામંડપ, સ્નાનમંડપ અને સમામંડપ એ વધાને માટે પર્યાપ્ત હોય તે ભૂમિજ મંડપને માટે યોગ્ય ગણી શકાય. વની શકે ત્યાં સુધી પ્રતિષ્ઠામંડપની ભૂમિ દેહરાની સામે રાખવી. કદાપિ સામે પર્યાપ્ત ભૂમિ ન હોય તો જમણે પડશે રાખવી પણ દેહરાની પૂઠમાં તો મંડપભૂમિ ન જ હોવી જોઈએ અને યવા સ્થાનમાં મંડપ ન જ વનાવવો જોઈએ.

ભૂમિ ઉપરથી કચરો અને મૃતક ઘૂલ દૂર કરાવ્યા પછી જ તે ઉપર મંડપનું નિર્માણનું કાર્ય ચાલુ કરાવવું. મંડપના જે ભૂમિ ભાગે વેદિકા વનાવવી હોય તેને એક હાથ ચોદાવીને ત્યાંની ધૂલ બહાર નંવાવવી અને તે સ્થલ જંગલની શુદ્ધ માટી વીલી અથવા નદીની શુદ્ધ રેતીથી ભરાવીને ત્યાં વેદી કરાવવી.

જઘન્યથી પણ પ્રતિષ્ઠામંડપના મધ્ય ભાગથી ૧૦૦ હાથ સુધીમાં ક્ષેત્રશુદ્ધિ કરવી, સુગંધજલ છાંટવું, પુષ્પો અને ધૂપ ઉત્તેવવો, આ પ્રકારે મંડપ ભૂમિનો સત્કાર કરવો.

૪ મંડપ-નિર્માણ—

પ્રતિષ્ઠામાં પ્રતિષ્ઠા-મંડપ પણ એક આવશ્યક અંગ છે, પૂર્વકાલમાં પ્રતિષ્ઠા મંડપો અને વેદિકાઓ પ્રતિષ્ઠાપ્ય પ્રતિષ્ઠાના નાનને અનુસારે ન્હાનાં મ્હેટાં વનતાં પણ પાછલાં સંકડો વર્ષોથી આ સૈદ્ધાન્તિક વસ્તુ હુત પ્રાયઃ થઈ છે. આજના પ્રતિષ્ઠા-મંડપોમાં લોકાર્કર્ષણ માટે ભપ્તો અથવા નાટકીય સિનેરી મેલે હોય પણ આય, વ્યય, નક્ષત્રાદિ જેવું કંઈ જ જોવાતું નથી, સ્વરી રીતે

ચૈત્યને અંગે જોવાતી વધી માતો નહિ તો પણ આય ૧ વ્યય ૨ નચત્ર ૩ આ ત્રણ અંગ મેલતીને મંદપ કસાય તો ઘણો મુલાકાત્તિક વને.
 શુદ્ધ કરેલ ચોરસ અથવા લંચોરસ ભૂમીના તલને જમીનનો સપાટીથી લગભગ દોઢ ફુટ ઝડુ લેઈ તેમા પ્રતિષ્ઠા-મંદપનુ
 નિર્માણ કરાવું કલ્યાણકારી હોય છે, એ મંદપનો ઉપયોગ માત્ર વિધિ વિધાનને માટે જ કરવો, સમામંડપ તેની આગે જુદો
 વનામો જોડાયે.

મંદપપૃથ્વીની લગાઈ અને પહોલાઈ અને વિષમ (એકી) હસ્તપરિમિત લેવાથી મંદપનો આય શુભ આવે છે, એ વાત ધ્યાનમાં રાખી
 મંદપનુ તલ નિશ્ચિત કરવું અને વ્યય આય કરતા ઓછો હોય તે લેવો.

જો મંદપનુ દ્વાર એક જ દિશામા રાખવાનું હોય તો મંદપનું નચત્ર તદ્દિગ્ધારિક લેવું, આ વસ્તુ મંદપ વનાવનાર ન સમજતો
 હોય તો તેને તમારા શિલ્પી (મંદિર વનાવનાર) દ્વારા સમજાવવો.

મંદપની સજાવટ મારામા સારી કરવી, પણ તેમા ભયજનક, દુઃસ્વજનક કે અપદ્રવ્યચક હવ્થો ન મનાવવો, ચોરુચ્ચક
 રંગો અથવા તેમાં વધ્ધો પણ નિશ્ચેષ પ્રમાણમા ન ગાપરના.

તીર્થોનાં દર્યો, જિન-રૂપાણકોના પ્રસંગો, ગોષ્ઠાદાયક ઘટના ચિત્રો અને ધાર્મિક સ્તિહામને તાજો કરનારા ધાર્મિક
 પ્રસંગોના પડદાઓ અને સિનેરીઓથી મંદપ વિશેષ આકર્ષક મને છે, પાણીના ફુવારાઓ, જલધ્વજાઓ, નદીઓ અને તીર્થ-
 સ્વરૂપ પર્વતોની રચનાઓથી તો મંદપ સ્વરેસ્વર તીર્થરૂપ મની જાય કે, મંદપના મધ્ય ભાગમા વેદી મનાવવી

૫ વેદીની રચના—

મંડપની જેમ વેદીઓ પણ ઘણા સમય પૂર્વે મંડપને અનુસારે વનતી પણ આ પદ્ધતિ આજે પ્રચલિત નથી, હુલ્લી પ્રતિષ્ઠા-પદ્ધતિઓમાં વેદી ૩ હાથ સમચોરસ અને ૧૥ હાથ ઉંચી વનાવવાનું વિધાન છે, પણ આજે એ વિધાન ચાલતું નથી, જો મંડપ ચોરસ હોય તો વેદી પણ ચોરસ વનાવાય છે, પણ મંડપ વામ દક્ષિણ દીર્ઘ હોતાં વેદી પણ વામ દક્ષિણ લંબી વનાવાય છે, ગમે તેમ હોય પણ વેદીની લંબાઈ, પહોલાઈ અને ડુંચાર વંચમાં શુભ થાય તો હોનો જ જોઈએ.

ગમે તેમ હોય પણ વેદીની લંબાઈ, પહોલાઈ અને ડુંચાર વંચમાં શુભ થાય તો હોનો જ જોઈએ. પ્રતિમાઓ વળી હોય અને મંડપનું મધ્યપદ વિશાલ હોય તો વેદી તેને અનુસારે મ્હોટી વનાવવી, અને વેદીનો મધ્ય ભાગ વધારે ઉંચો વનાવી તેની ચારે દિશાઓમાં ત્રણ પાંચ આદિ મેસલાઓ વનાવવી, કે જેથી પ્રતિમાઓ રહી શકે અને સરસી રીતે તેઓનાં દર્શન થઈ શકે.

વેદીની ઉંચાઈ તેના અંગને અનુરૂપ કરવી પણ ૩૫ ઇંચથી ઓછી તો ન જ કરવી.

વેદીના મધ્ય ભાગમાં સાડો કરી તેમાં પંચસ્તવની પાટલી આદિ માંગલિક પદાર્થો મુકવાં. વેદી જો ચોરસ હોય તો તેના ચારે સુનાઓમાં ગાંસની અથવા વીજા શુભ શક્તી શાંખલીઓ રોપી વેદી ઉપર ત્રણ મંડપ વનાવવો, ચારે દિશામાં ૧-૧ અથવા ૩-૩ દ્વારો વનાવવાં, દ્વારોની ઉંચાઈ પહોલાઈથી પોષાયમણી વનાવવી, ત્રણમંડપ જો ૪ દ્વારનો હોય તો ચાર દિશામાં ૧-૧ અને મધ્યમાં ૧ આમ ૫, અથવા મ્હોટી ૧ પુમટી વનાવવી અને ૩-૩ દ્વારનો મંડપ હોય તો મધ્ય દ્વારોના ભાગે ૪, સુનાઓના ભાગે ૪ અને મધ્યભાગે ૧, આમ ૯ પુમટીઓ વનાવવી.

મંડપ અને વેદી તૈયાર થઈ ગયા ત્યારે મંડપમુખિને ગોવર અને થોલી માટીની ગાશથી લોપવી જોઈએ, ગાગમાં મુગન્ધી જલ

तथा यक्षकण्डमनो घोळ नाखी सुगन्धी वनाववी.

वेदीने पण खडी अथवा चुनाना घोळथी पोताववी, घोळमा यक्षमर्दम, पंचरत्ननु चूर्ण तथा सुरणनी गज नाखी एक, रस कर्बो, वेदीने पोताची तेनी च्यारे गजुओ समुख मागलिक चित्रो कढाववा

६ सघभक्तिना आदेश—

प्रतिष्ठाप्रसंगे भक्तिवात्सल्यनो वन्दोमस्त करीने ज प्रतिष्ठा करावनारे देश परदेशना सघने आमत्रित करवो जोड्ये.

प्रतिष्ठा करावनार एक व्यक्ति होय तो तेणे पोतानी व्ययशक्तियो विचार करीने साधर्मिकवात्सल्य अथवा नोकारसीनी व्यग्रम्या करी. अने ते मुजर ज संघसमुदाय एकत्र करवो. प्रतिष्ठानु महत्त्व खावापीवानी धर्माकमा नहि पण तेना क्रिया-विधानानी शुद्धतामां अने मानमिक उद्यासमा छे ग्रथमयी ज अक्तिना अनुमानथी खर्चना द्वार उघाड्या के पाछल्ली अधिक-व्ययनिमित्तक मनोभंग न थाय अथवा तो कृणता जलित लोकापवाद साभलवानो समय न आये.

प्रतिष्ठा करावनार स्थानीय सघ अथवा सरुलसघ होय अने सघभक्ति निमित्ते साधर्मिक वात्सल्य अथवा नोकारसिजो करनारा गृहस्थो घणा होय तो शुभ मुहूर्ते चढावा बोलीने आदेश आपवा

मारवाडमा नोकारसी निमित्ते घोलाता चढावाओमा पूर्वे नोकारसीनो खर्च आदेश लेनार उपर रहतो हतो पण आज केडलाक समयथी त्या पण गीजा प्रदेशोनी जेम नोकारसीनो खर्च पोलाण्ट रकममाथी ज करवानी पडति पडी गड डे, जा दशामा जो चढावानी रकम भोजनखर्च पूरती पण आपवानो समय न होय तो रकमनो एक सारो आक बाधीने त्याधीज

ચઢાવો ચોલાવની શરૂઆત કરવી કે જેથી થોડામાં નોકારસીનું નામ કરીને સાધારણ સ્વાતામાં ઘાથો ચાલનારા ફાવી શકે નહિ અને નોકારસીઓના આધિન્યથી પ્રતિષ્ઠા કરાવનારને અધિક સ્વર્ચમાં ઉતરું પડે નહિ.

સાધાર્મિક વાત્સલ્યો નોકારસીઓ અથવા વીજા ગમે તે નામ નીચે સંઘ તરફથી સંઘચર્ચાનો આદેશ થયા પછી સંઘને ચોલાવવા માટેની આમંત્રણ-પત્રિકાઓ તૈયાર કરવી,

૭ સંઘ-આમંત્રણ-પત્રિકા

સંઘને ચોલાવવા નિમિત્તે લખાતી આમંત્રણ પત્રિકા પૂર્વે ઘળી જ સારી અને મુદ્દાસરની હોતી. પણ લગભગ ૪૦ વર્ષથી આ પત્રિકાએ પોતાનું સ્વરૂપ બદલવા માંડ્યું અને થોડું થોડું કરતાં કલેવર ઘણું જ ઘટી ગયું છે. આજે જે પ્રતિષ્ઠાની આમંત્રણ પત્રિકા દોઢ હાથ લાંબી અને એક હાથ પહોલી ન હોય તે પ્રતિષ્ઠા જ સામાન્ય હશે આમ સામાન્ય જનસમાજ માની લે છે, વ્હી આજની પ્રતિષ્ઠા-પત્રિકામાં ત્રણ રંગો ન પૂરાય ત્યાં સુધી તે ઉપર ઘળાની પસંદગી જ ઉતરતી નથી.

પત્રિકા સંબંધી આ પરિવર્તનોની અમો અનુમોદના કરી શકતા નથી, પત્રિકાનું કલેવર ચવાચવાથી કે તેમાં ઘણા રંગો પૂરાવાથી તેનું મહત્ત્વ ઘટતું નથી, લખનારની સમજ ચતુરાઈ અને વિદ્વત્ત્વપૂર્ણ લેખન શૈલીના સમાગમથી જ તેની કિમ્મત વધે છે. અસદ્મૂલ વિશેષણોની હારમાલા ગોઠવી નાંખવાથી પત્રિકાની વાસ્તવિકતા ચાલી જાય છે અને સમજુ માણસોની દૃષ્ટિ તે કેવલ અર્થવાદ-પ્રશસ્તિનું રૂપ ધારણ કરે છે.

પત્રિકામાં લખનાર તરીકે સહી કરવાનો પણ રીવાજ છે. કોઈ સ્થળે નગરોચ્છ, તો કોઈ સ્થળે સંઘનો આગેવાન સહી કરે

તે પણ મોટી પ્રતિષ્ઠાઓની આમંત્રણ પત્રિકાઓમા સહી કરવાના પણ ચઢાયા ગોલાય છે અને હજાગે રૂપિયાની ઉપજ થાય છે. ૭મા ગામોમા પ્રતિષ્ઠાના દિવસની નોકાસતીનો ચઢાયો લેનાર શુદ્ધ્ય આમત્રણ પત્રિકામા લડનારરૂપે હસ્તાધાર કરે છે, ખેલે હસ્તાધાર ગમે તે કરે પણ તે દગ યાગ વર્ણનો નિગાલિયો તો ન જ હોવો જોડે. પત્રિકા નીચે હસ્તાધાર કરનાર માણસ પ્રસિદ્ધ અને ચઢાયો લેનારના યસો પ્રગેમર વ્યક્તિ હોવો જોડે.

લગભગ ચ્યાર તપકા પૂર્વે પત્રિકાઓ પરિમિત સંખ્યામા લેવાતી હતી. પોતાના ગોલના ૨૫-૫૦ ગામોમા અને ગદુ તો તે ઉપરાન્ત આમવાસના ૨-૪ ગોલોના ગામો મુધી પત્રિકાઓ લેવાતી કે જે ૧૦૦-૧૫૦ થી માગ્યે જ અધિક હોતી. આજે એ મર્યાદા રહી નથી. ઘર્ણા મ્યંકે ૧૦૦૦ ડથયા તો ૨૦૦૦ની સંખ્યામા પત્રિકાઓ છપાય અને મોકલાય છે. જા અતિપ્રવૃત્તિ ઉપયોગી નથી, દૂર દૂર મોકલાતી પત્રિકાઓનો ધર્થ એક વિગાપનથી અધિક થતો હોય ત્મ અમો માનતા નથી.

૮ ઔપચિ ચાટનારી સ્ત્રિયો—

પ્રતિષ્ઠામા ઔપચિઓ ચાટગ અને પુંચવા આદિના કામો કરવા માટે ૪ અથવા ૮ સ્ત્રિયોની પ્રયમયી જ મગરડ કરી રાખવી જોડે. નિર્વાણકલિકા પણ ૮ અથવા ૮ સ્ત્રિયોદ્વારા પુલ્લવાનુ વિધાન કરે કે—“સુવર્ણીદિદાનપુરઃમરમટ્ટૌ ચતસ્રોચાનાયૌ રત્નસ્રેત્રેણ સદૃશેયુઃ, એવાથ મગલાનિ દધુઃ।” અર્થાત્ સુવર્ણ આદિનુ દાન આપતી ૮ અથવા ૪ સ્ત્રિયો રત્નસ્રેત્રનો સર્વ કરવા પૂર્વક પુલ્લવા કરે અને મીઝો સ્ત્રિયો મગલ ગાને ગાઈ ગિયોના મર્ગનમાં કલિકા લમે છે કે—“રૂપયૌચનલાવણ્યવત્યો રચિતોદારવેષા અગ્રિયઃ” અર્થાત્ ૧ તે

સ્ત્રિયો રૂપલાવણ્યવતી યુવતી અને સુન્દર વેષવાલી 'અવિધવા' હોવી જોઈએ. પાદલિપ્તાચાર્યના 'અવિધવા' શુદ્ધગ્રયોગથી સમજી શકાય છે કે તે સ્ત્રિયો 'વિધવા' ન હોવી જોઈએ. 'સધવા' અથવા 'કુમારિકા' હોય તેની હરકત નથી.

શ્રીચન્દ્રસૂરિજી એ વિષયમાં નીચે પ્રમાણે વર્ણન આપે છે.
'તત્રૈવ મંગલાચારપૂર્વકઅવિધવાભિથતુઃપ્રભૃતિભિઃ પ્રધાનોલ્વલનેપથ્યાભરણાભિર્ચતુલ્લહર્ણાભિઃ સંક-
કણહસ્તાભિર્નારીભિઃ પદ્મરત્ન—કપાય—મંગલ્યમૃત્તિકા—મૂલિકાઽપ્તવર્ગમનર્વૌપથ્યાદીનાં વર્તનં કારણીયં
ક્રમેણ ।"

શ્લોક—“ત્યાં મંગલાચાર પૂર્વક શ્રેષ્ઠ ઉલ્વલ વેષભૂષણવાલી શુદ્ધશીલવંતી અને હાથે કંકણવાલી ૪ આદિ 'અવિધવા' સ્ત્રિયોના હાથે પંચરત્ન, કપાયછાલ, મંગલમાટી, મૂલિકા, અપ્તવર્ગ સર્વૌપથિ આદિ અનુક્રમે વટાવવાં.
એ સવન્ધમાંજિનપ્રભસૂરિજીએ 'જીવિત માતાપિતા સામ્સમસરાવાલી' એ વિશેષણ વધાર્યું છે. ज्यारे वर्धमानसूरिजीए 'सपुत्रा ए विदोषण अधिक सूत्र्युं है, पण बीजा प्रतिष्ठा कल्पकारोए श्रीचन्द्रसूरिनुं ज अनुमरण कर्युं है.

આજકાલ આ વિષયમાં લક્ષ્ય ઓછું અપાય છે. વિનપ્રવેશના સમયમાં કરાતી પુંસવાની ક્રિયા પ્રાયે ચઢાવો ગોલીને આંદેશ લેનાર ગૃહસ્થના ઘરની એક જ સ્ત્રી કરે છે. વીજા પ્રસંગે પણ કરાતાં પુંસવાં વાળે ભાગે એક જ સ્ત્રીદ્વારા થાય છે જે યોગ્ય નથી. પુંસવા ૪ સ્ત્રિયોએ જ કરવા જોઈએ, જીવિત માતાપિતા સામ્સમસરાવાલી હોય અથવા નહિ પણ પંચેન્દ્રિય પૂર્ણ એવે અલંકૃત અંગ-વાલી સધવા અથવા કુમારિકા તો હોવી જ જોઈએ.

प्रतिष्ठानिमित्तक औपधि गटवानु, पुत्रणा करवानु, अंजन तैयार रगवानु, नैवेद्य राखवानु, इत्यादि कार्यो आ स्त्रियो पास कराम्या, अने प्रतिष्ठा करावनारे काचली, कापट प्रभावना आदि अपीने आ स्त्रियोनो मत्कार करयो

०. स्नात्रकारो—

प्रतिष्ठाकल्पकारोण 'स्नात्रकारो' अथवा प्रतिष्ठाकार्यना श्रावरोनु पोताना ग्रंथोमा रणन रुंछु छे जेनो मार नोचे प्रमाणे छे -
आचार्य पादलिप्तमस्त्रीण १ शिल्पी, २ इन्द्र अने ३ आचार्य ए त्रणेने प्रतिष्ठाना सूत्र मार तरीके मानीने एमना लक्षणो जणाया छे

(१) शिल्पी—शिल्पीना रणनमा पादलिप्तमस्त्री मर छे—'ते त्रणमा पहलो शिल्पी मर्वाइमुन्दर, क्षमाशील, नम्र, सरल, सत्यभाषी, शौचसपन, मदिरामामादि अभक्ष्य ग्वान पाननो त्यागी, कृतज्ञ, विनयी, शिल्पनी क्रियाओमा प्रवीण, शिल्पशास्त्रनो ज्ञाता, चतुर, धैर्यवान, निर्मलत्मा, शिल्पिममात्रमा अंग्रम मोहादि आन्तर ३ शत्रुओंने जीतनार, स्थापत्यना कार्योमा सिद्धहस्त अने स्थितप्रज्ञ होवो जोइये

(२) इन्द्र—

इन्द्रनी याग्यतानु रणन पादलिप्तमस्त्रीण रुंछु छे के—

“इन्द्र पण उचम जातिकुलवालो, युवाकथावालो मनोहर शरीरधारी, कृतज्ञ स्वपरायण्यदिगुणोनो आधार, गर्मजोकरप्रिय, सर्वशुभलक्षणसंपन्न, देवगुरुभक्त, धर्मश्रद्धालु, सर्वप्रकारे व्यसनमुक्त, मदाचारी, पंचभणुत्रतादि गुणधारक, गर्भीगपकृतिनो

શ્વેતચલ્લયારી, અંગે ચન્દનાદિના વિલેપનવાલો, મસ્તકે માલતીના પુષ્પોની રચનાવાલો, સુવર્ણમય કંઠુનાદિકે ભૂષિત, ઊરઃચલમાં સુંદર હારે કરી યોષિત અને સ્થાપત્યકલાનો જ્ઞાતા હોવો જોઈએ.”

(૨) આચાર્ય—

પ્રતિષ્ઠાકર્તા આચાર્યના સંવન્ધમાં પાદલિપ્તશ્વરિજી કહે છે કે—
પ્રતિષ્ઠાચાર્ય આર્યદેશમાં જન્મેલ, હલુકર્મી, વ્રત્તચર્યાદિ ગુણગણે કરી યોષિત, પંચાચારપાલક, રાજાદિકનો અદ્રોહી, આગમામ્યાસી, તત્ત્વજ્ઞાની, ભૂમિ તથા ગૃહવાસ્તુના લક્ષણોનો જ્ઞાતા, દીક્ષાવિધિમાં કુશલ, મૂત્રપાતનાદિના જ્ઞાનમાં પારંગત, સર્વતોભદ્ર આદિ મળ્ડલોની રચના કરનાર, અતુલપ્રભાવી, પ્રિયભાષી, દર્શનદુઃસ્વીની દયા કરનાર, સસલ્મ્વભાવી અને સર્વગુણસંપન્ન હોવો જોઈએ.

ઉપરના નિરૂપણથી જણાય છે કે પાદલિપ્તઆચાર્યના સમય સુધી પ્રતિષ્ઠાકાર્યમાં શિલ્પી, હન્દ્ર અને આચાર્યની જ પ્રધાનતા હતી, પણ તે પછીના સમયમાં શિલ્પીનું મહત્ત્વ ઘટી ગયું અને હન્દ્રનો અધિકાર પણ લગભગ ભૂલઈ ગયો અને તેના સ્થાને ૪ સ્નાત્ર-કારો આગઠ આવ્યા.

શ્રીચન્દ્રશ્વરિજીએ સ્નાત્રકારોના લક્ષણો જણાવ્યાં છે—

“સ્નપનકારાશ્ચ સમુદ્રાઃ, સર્વકળાઃ, અક્ષતાજ્ઞાઃ, દક્ષાઃ, અક્ષતેન્દ્રિયાઃ, કૃતકવચરક્ષાઃ, અલંકારોઽન્વલ-
વેષાઃ, ઉપોષિતાઃ, ધર્મબહુમાનિનઃ, કુલીનાશ્ચત્વારઃ કરણીયાઃ”

શા૦ દો૦-સ્નપનકારો શુદ્ધિ કાક રૂણસહિત, અક્ષતશરીર, પ્રવીણ, અલ્પહેન્દ્રિય, મનઃકમચવી રક્ષિત, અસગ્ધ અને ઉલ્લસ-
પ્રેધારી, ઉપવાસી, ધર્મનું મહુમાન કરનારા અને કુરુમાન એવા ૪ કરવા.

વર્ધમાનમુરિજીવ સ્નાત્રકારો માટે—“નરોગ, મૌમ્ય, સ્નાત્રવિધિના જાણકાર,” એ વિશેષણો લખ્યા છે.
ગુણરત્નદ્વરિ અને વિશાલરાત્રિશ્ય આ સ્નાત્રકારોને અંગે વીલી ગતોમા તો એકમત છે, પણ ત્રહ્મચર્યની વાવતમાં હુદા-
પડે છે ગુણરત્નદ્વરિ સ્નાત્રકારોને “તદિન્નત્રહ્મચારિણઃ” એટલે ‘તે દિવસે ત્રહ્મચર્યપાલનાર’ વિશેષણ આપે છે ઉપરે ત્રિશાલ-

ગત્રશિષ્ય “જઘન્યતોઽપિ ૮ દિનત્રહ્મચારિણઃ” અર્થાત્ ‘ઓછામા ઓટું ત્રાઠ દિવસ સુધી ત્રહ્મચર્ય રાખનાર’ જણાવે છે.
ગમે તેઓનો ગમે તે મત હોય પણ એટલું તો નિશ્ચિત છે કે પ્રતિષ્ઠાની વિધિમા કામ કરનારા સ્નાત્રકારો સદાચારી,
સુશીલ, નિર્લોભી, વર્મપ્રેમી, પંચેન્દ્રિયપૂર્ણ, યજ્ઞત-અગોપામગલા, અને ઉત્સના મમય દર્મિયાન તો ત્રહ્મચર્ય પાલનાગ

હોના જ જોઈએ

સ્નાત્રકારોએ પોતાની પ્રમાણિકતામા સંદેહ ઉત્પન્ન થાય એવી કોઈ પણ પ્રવૃત્તિ ન કરવી જોઈએ, નરુરો નિઝાવલ જે
કઈ કોઈને અપાનું હોય તે પ્રતિષ્ઠા કરામનાર મુદ્ધસ્થના હોયે પરમાત્મ અપાર્થું, પણ પોતે આવી પ્રવૃત્તિઓમા ન પડવું

૧૦ અમારી ઘોષણા

પ્રતિષ્ઠા ઉત્સવના મમય દર્મિયાન અમારી ઘોષણા અર્થાત્ ‘હિસાનિષેધ’ની ઉદ્ઘોષણા કરામવી જોઈએ જો મજા જૈન
ધર્મનો અનુયાયી શ્રેય તો તેની મારફત આત્મા દેશમા ‘અમારી’ જાહેર કરામગી જો તેમ ન મની ગ્રંથે તો જ્યા પ્રતિષ્ઠા ધયાની

હોય તે ગામ વા નગરમાં જ તેમ કરાવવું, કંદાપિ ઉત્સવના સર્વ દિવસોમાં હિંસા ન રોકી શકાય તો છેવટે પ્રતિષ્ઠાના શ્વાસ દિવસે તો રાજા, રાજ્યાધિકારી કે ગામધણીને પ્રાર્થના કરીને અમારીની ઘોષણા કરાવવી જ જોઈયે.

કોઈ પણ ઉપાયે દેશ, મંડલ કે નગરમાં એક દિવસને માટે પણ 'અમારી'ની ઘોષણા ન કરાવી શકાય તો છેવટે સ્થાનિક જનસંઘે તો આઠ યા દશ દિવસ ઉત્સવ ચાલે ત્યાં સુધીને માટે પોતાના સમાજમાં 'આરંભનિયેષ'ની ઘોષણા કરાવવી જ જોઈયે—કમઠા કારવાર વન્ધ કરાવવાથી ઘણા મનુષ્યો ઉત્સવના કાર્યોમાં ભાગ લેશે અને સાંસારિક કાર્યનિમિત્તક હિંસા—આરંભો ઓછા થશે.

૧? પ્રતિષ્ઠોપસ્કર-સંભાર

પ્રતિષ્ઠાને અંગે આવશ્યક સામગ્રીસંભારના વિષયમાં પ્રતિષ્ઠા પદ્ધતિઓ એકમત નયો. નિર્વાળકલિકાની પ્રતિષ્ઠાસામગ્રી ઘર્ણી પરિમિત છે. પણ તે પછીની પદ્ધતિઓમાં ક્રમે ક્રમે સામગ્રીમાં વધારો થતો ગયો છે અને જ્યારથી પ્રતિષ્ઠાવિધિમાં કલ્યાણક્રોની ઉજવણીનો પ્રવેશ થયો છે ત્યારથી તો તેમાં અનેકચુળી વૃદ્ધિ થઈ ગઈ છે. આવી સ્થિતિમાં સામગ્રીની સૂચીમાં શું લેવું અને શું છોડવું? એ એક વિકટ સમસ્યા થઈ પડી છે. એથી આ પદ્ધતિમાં અમોએ જે વિધાનો સ્વીકાર્યા છે અને તેમાં જે ઉપકરણોનો ઉપયોગ જણાવ્યો છે, તે ઉપકરણો અને પદાર્થોની સૂચી આપીને સંતોષ માનીશું.

ઉપકરણ-પદાર્થસૂચી—

વેદ ૪ નવઅંગી। પાળી ભરવાના મોટાં માટલાં ૨। પાળી ભરવાના ઘડા ૮। પુંલવા યોગ્ય ન્હાના ગાંડવા ૮। નન્ધાવત્ત

योग्य गाढवा ४। घातुना स्नात्र योग्य कलशिया ८। १०८ नालनो कलश १। पखालनी कुडी घातुनी २। कासीनी थाली ४
झालर १॥

जवाराना सारागला ८। बीजा सारागला ५०। कुंडा ८। कुडिओ ४। माटीना कलशिया १०८। आरती १। मंगल दीवो १।
जखण्ड दीपक योग्य फाणस २। तागापीतलनां मोटां कोडिया २। जर्मनशिल्वर न्धानी वाटकियो १५। कासीना वाटका २।
जखण्ड दीपक योग्य फाणस २। तागापीतलनां मोटां कोडिया २। जर्मनशिल्वर न्धानी वाटकियो १५। कासीना वाटका २।
रूपानी वाटकी १। रूपानी रकानी 'तासक' १। सोनानी सलाई १। सोनानी मुद्रिका 'वर्दी' स्नात्रकार योग्य ४।
सोनाना काकण स्नात्रकार योग्य ४। सुवर्णपुष्प १०८। रूप्य पुष्प १०८। घंट १। घटडी १। घूपघाणा २। छत्र १।
चामर २। केसर तोला ८। कपूर तोला ८। कस्तुरी वाल ३। गोरोचन वाल २। बरास तोला ५। अगर तोला ५।
तगर तोला ५। कनोल तोला ५। चदनना मूठा २। लाल चदननो मूठो १। वालाकूची २। वाससेप घोळो तोला ५।
वाससेप पीलो सेर १॥

सोनानां वरख योरुडी २। रूपाना वरख थोरुडी ४। रूपाना पुवणा ३-धूसर मूसल र्खाइयो। पंचरत्न पोडली ४०
(मोती मोनुं रुपु ताम्र प्रगाल)। आरीसो भ्हेटो १। कालो सुरमो तो. २ 'डली'। प्रियगु तोला ५। श्वेत सर्प पोटलियो
विन प्रति १। अरिठानी मालाओ विन प्रति १। जवनी मालाओ विन दीठ १। सम्रलो डाभ ४ मूलिया। मोडल काकण।
मरोडाफली। गेमासत्र 'पाच पाक उपर वांटेणु'। नालियेर १५१। खजर सेर २। द्राख-किसमिस सेर २। नदाम गोला
सेर १। दशांग धूप सेर १। अगरमची सेर १। किंद्रुप धूप सेर ८। कुंकुम सेर १। तीर्थजल शीशी १। गंगाजल

शीशी ? । १०८ कूप-नदीजल घडो ? । गंगा नदीनी वेळ पडीकुं ? । ३६० क्रियाणानो पुडो ? । सर्वोपधिचूर्ण पडीकुं ? । यक्षकर्दम तोला २ । अष्टगंध तोला २ । पुष्पो 'जाइ, जुही, चमेली, मोगरो गुलावआदिनां' । ग्रहदिक्पाल पूजन योग्य पुष्पो (लालकेणर, जाइ, कुसुद, जास्रल, चंपो, सेवती, जाइमोगरो, मालती, दमणो, मचकुन्द, बहुवर्ण,) ॥

वदाम शेर २ । राती सोपारी गोटा १२५ । काली सोपारी १५ । नागसेलनां पान २०० । कपाय छाल पडीकुं ? । मंगल मृत्तिका पडीकुं ? । सदीपधि चूर्ण पडीकुं ? । मूलिका चूर्ण पडीकुं ? । प्रथमाष्टवर्ग पडीकुं ? । द्वितीयाष्टवर्ग पडीकुं ? । चखो-नीलुं हाथ ७ । रातुं हाथ ७ 'छोटो पन्नो' । रातुं हाथ ५ 'वारनो पन्नो' । थोलुं हाथ ७ । काळुं हाथ २ । आस्मानी हाथ २ । सोसनी हाथ १ । उदारंगी हाथ १ । फलो-दाडिम, केलां, आंबा, नारंगी आदि । ग्रह जिगालपूजन योग्यफलो-(सेलडी २, नारंगी २, जंबीरी २, बीजोरा ३, दाडिम ३ । घृत मण ०॥) दीपक, नैवेद्य आदि योग्य गधु तोला २ अंजन योग्य । साकर शेर २ । जवारिया वांस ४ सात. छात्रचाला । सूत्रधार योग्य वेव ?-धोतिंगुं ? । उत्तरासण १ । प्रतिष्ठा गुरु योग्य वेव ? । दक्षियावड कोरुं वस्त्र १२ प्रतिमा योग्य । दक्षियावड कोरुं वस्त्र नंदावर्त योग्य हाथ १२ । दक्षियावड कोरुं वस्त्र नंदावर्त लेखक योग्य । माइ साडी ? 'कुणुभी वस्त्र हाथ १० । वस्त्र पीलुं-हाथ ७ । अडद शेर ४ । शणबीज शेर २ । चणा शेर ४ । मसूर शेर २ । चोलां शेर ४ । वाल शेर २ । जन्नार शेर ३ । कुलथ शेर २ । जव शेर ५ । गहुं शेर ५ । मुंग शेर ४ ।

मलमल मोटो पन्नो हाथ १० । जगन्नाथी हाथ १० हाथनो पन्नो । धोतियां ८ । उत्तरासण ८ । नंदावर्त योग्यः पाटलो ?

સેવનનો । દિગ્પાલયોગ્ય પાટલો ૧ । નગ્રહયોગ્ય પાટલો ૧ । અલંડ ચોલા, સેર ૧ । ‘અર્ધો મળ માત’ । ‘ફોતરાવાલા ચોલા સેર ૪ । તલ સેર ૨ । ઘોલીયા પીઝા સરમ્મ સેર ૦।।) । ચોલાની ફૂઝી સેર ૧ । નૈવેદ્ય ‘ધારી, લાદ, ઠોર, ઘેવર, મોહનથાલઆદિ’ । નૈવેદ્ય સરાવ ૭ ‘ઘાટ, સ્ત્રી, કાંચો, સીવડી, ફૂર, સીઘમડો (પોંડલો)’ । સનાલિકેર પાચ સેરનો લાડ ૧ । પચ્ચવ્ય-ધી-દૂધ-દહિ-ગાયલુ ગોવર-મુત્ર-ચાપ-પાણી । માલા ૫ જાતની ગ્રહયોગ્ય-ગ્રામલની, સ્ફટિકની, કેરવાની । અરુલવેસની, ગોમેદ, અથવા સિંદૂરિયાર્ફટિકની’ ।

૧૨ વ્યવસ્થાપક મળડલ

પ્રતિષ્ઠાના કાર્યો વ્યવસ્થિતરૂપે થયા કરે એટલા માટે સઘના બુદ્ધિશાલી અને પરિશ્રમી પુરુષોનું સત્તાપ્રાપ્ત વ્યવસ્થાપક-મંડલ સ્થાપ્યું કે જેના નિરીક્ષણ નીચે સર્વ કાર્યો ખિન્ન ખિન્ન સમિતિયો દ્વારા થયા કરે

આ મળડલ, જુદા જુદા કામો માટે યોગ્ય માણસોની વર્તમાની કરીને તેમની સમિતિઓ યોજી, કાર્યો તેમને સુવ્રત કરી પોતાનો ભાર બોલો કરે

કયા કામ માટે કેટલા માણસોની સમિતિ હોવી જોઈએ એની અમે એક આનુમાનિક તારિક્કા નીચે આપીએ ઝીંચે, દેશ-કાલ અને કાર્યનો વિચાર કરીને મંડલ આ સંખ્યામા તથારો ઘટાડો કરી શકે છે.

૧ મોજન પ્રમન્થ ૮

૨ લલપ્રમન્થ ૨

૩ નગર સ્પર્કાઈ ૨

૪ છાયા પ્રમન્થ ૨

૫ વસ્યોદા વ્યવસ્થા ૪

૬ પૂજા સ્નાત્કાર પ્રમન્થ ૪

- ७ मंगलधर प्रबन्ध २
१० मोदीखानुं २
१३ नगर शणभार २
१६ दान, त्याग-इनाम. ५ वा ८
- ८ सामग्री प्रबन्ध ४
११ घासचारो २
१४ यान-वाहन २
- ९ संघ स्वागत ५
१२ प्रतिष्ठामण्डप २
१५ चौकी पहरो २
- प्रतिष्ठा प्रसंगे करवानां उपयुक्त कार्योनी व्यवस्था माटे जणावेल संख्याना माणसोनी समितिओ नीमीने भिन्न भिन्न कार्यो भिन्न भिन्न समितिओनी जबाबदारी तले मूकवाथी कार्यो घणीज सरलताथी थरो, अने कोइने विशेष श्रम न पडतां प्रतिष्ठामहोत्सव बहुज यशस्वीपणे पार पड्यो.

२ उत्सवक्रिया

प्रथमाद्वैतिकम् । मण्डपप्रतिष्ठा-जलयात्रा-कुम्भस्थापन विधिओ आह्निक-बीजकम्—

प्रविश्य मण्डपं मन्त्रैर्भूमिशोधनपूर्वकम् । पीठपूजनमाधायाऽभिमन्याऽथ सुखादिकाम् ॥२७॥
 बालकेभ्यो वित्तोर्वादी, ततो भूतबलिं क्षिपेत् । सिंहासने जिनं प्रत्नं, पीठे नव्यजिनावलिम् ॥२८॥
 न्यस्य कुर्याज्जिनस्नानं, चैत्यानां वन्दनं तथा । जलयात्रार्थमृत्कुम्भ-चतुष्कस्याधिवासनम् ॥२९॥
 घटोत्पाटनकारिण्यः, सधवा वा कुमारिका । रक्षासूत्रेण संरक्ष्य, ततो वाद्यपुरस्सरम् ॥३०॥
 जलाशयतटे गत्वा, पूर्वं दिक्षु बलिं क्षिपेत् । क्षेत्रस्य देवतां शान्ति-देवतां जलदेवताम् ॥३१॥
 अनुकूलयितुं कुर्यात्, कायोत्सर्गाश्च तस्तुतोः । ततो जलाशयात् पूत-घटपु जलमाहरेत् ॥३२॥
 तथैव ममहं त्रयं-नादैर्भृतदिगन्तरम् । आगत्य जिनगेहान्तर्जलकुम्भान्निवेशयेत् ॥३३॥
 कोणेषु मण्डपस्याऽथ, चतस्रो वरवेदिकाः । साच्छादना विषमाङ्ग्यो, न्यस्तव्या विधिवेदिना ॥३४॥
 प्रतिवेदि चतुर्दिक्षु घटकानां चतुष्टयम् । न्यस्य तदुपरि स्थाप्या, यववारशरावकाः ॥३५॥

अथवा—

વિધ્યાનીતિન નીરેણ, ઘટમાપૂર્ણ મન્ત્રવિત્ । સ્થાપયેજ્જિનદશાહ્ન, દીપં તત્પાર્થતો ન્યસેત્ ॥૨૬॥

શરાવકેષુ વંશાનાં, પાંત્રેષુ ચ ચવારકાઃ । વાયા વિયાનતઃ કાર્ય-મિત્યાદિ પ્રથમે ૬હનિ ॥૩૭॥

આં દી૦-મંત્રો દ્વારે ભૂગિણુદ્ધિ કરવા પૂર્વક મંડપમાં ગવેશ કરી પીઠપૂજન કરીને સુઘડી અભિમંત્રિત કરી ચાલકોને વહેંચવી, તે પછી ભૂતચલિત્વેષ કરવો, તે પછી મંડપમાં સિંહાસન ઉપર વિધિ માટે પ્રાચીન, જિનગ્રંથિમા સ્થાપન કરવી અને પીઠ ઉપર પ્રતિષ્ઠાપ્ય જિનચિન્ત્રો સ્થાપવાં. તે પછી સ્નાત્ર કરીને ત્યાં ચૈત્યવંદન કરવું, અને જલયાત્રા માટે તૈયાર રાખેલ ૪ માટીના મજતૂત કલશોનું પ્રતિષ્ઠાચાર્યે વાસાદિ વડે અધિવાસન કરવું. કલશ ઉપાડનારી સગવા સ્ત્રિયો અથવા કુમારિકાઓના હાથે ગેવામ્બરુરુપ સ્થાપ્ય વંશાનીને વાંજિત્રનાદ્ પ્રવેક કૂપ-નદ્યાદિ જલાશય પાસે જરું, ત્યાં પ્રથમ દિક્ષપાલોને ત્રિલિપેષ કરવો, તે પછી ક્ષેત્રદેવતા, શાંતિદેવતા અને જલદેવતાઓને અતુકૂલ કરવા નિમિત્તે તેમના કાર્યાત્સર્ગ કરવા અને સ્તુતિઓ કહેવી.

તે પછી જલાશયમાંથી પત્રિત્ર કલશોમાં છાળીને જલ ભરવું અને પાછા તે જ રીતે ધામમધ્યથી વાંજિત્રોના નાંદે દિશાઓને ગજવતા નગરમાં આવી જિનનૈત્યને પ્રદક્ષિણા કરી જલ કલશો જિનનૈત્યમાં નિરુપદત્ર સ્થાને સ્થાપવા. પછી પ્રતિષ્ઠામંડપના ૪ યુગાઓમાં ૪ ઉત્તમ વેદિકાઓ સ્થાપવી. વેદિકાઓ ૭ અથવા ૯ દ્વિપ અંકની કરવી અને વિધિજ્ઞાતાએ તેઓ ઉપર વસ્ત્રાન્છાદન કરવું. પ્રત્યેક વેદિકાની ચારે દિશાઓમાં ચાર ચાર ન્દાના ઘડાઓ સ્થાપવા અને વડાઓ ઉપર જવારાનાં પાત્રો મૂકવાં. અથવા તો (વર્તમાન ગમયમાં પ્રચલિત રીતિ પ્રમાણે) વિધિથી લાવેલ જલથી ઘડો ભરીને મંત્ર જાળનાર વિધિકાર જિન-પ્રતિમાના જમણા અંગની દિશામાં વિધિપૂર્વક કુંમસ્થાપના કરે અને તેની પાસે દીવો સ્થાપે. માટીના ચારાવોમાં અને વંશ પાત્રોમાં

નિધિથી ત્રીદિ યના જવારા વાગતા, इत्यादि उत्सवना प्रथम दिग्से कार्यो करमा

प्रथमाह्निक कृत्यविधि—

મહપ્રવેશ—પ્રતિષ્ઠાત્સવના પ્રથમ દિગ્સે પ્રતિષ્ઠાવાંચે સ્નાત્કારો માંચે મટપના મુગ્યદ્વારની મહપમા પ્રવેગ કરવો. સ્નાત્કારે રૂપ્યક્ત્યુમા સુવર્ણજલ લેઃ “ૐ જીરાચલી પાર્શ્વનાથ રક્ષા કુરુ કુરુ સ્વાહા” આ મત્ર મંડે જલ ૭ વાર મંત્રી મહપમા નીચે ઉપર વાજુમા મો ઝાટુ, અને પ્રતિષ્ઠા ગુગ્ગ- ૐ મૂરસિ મ્નયાત્રિ ! સર્વમૂતહિતે દેવિ ! મૂમિશુદ્ધિ કુરુ કુરુ સ્વાહા । આ મત્ર મોલતા મહપમા મ્ચે ગાસક્ષેપ કરી મૂમિશુદ્ધિ કરી, સ્નાત્કારોપ ચંદનાદિ છાટુ, પુરો વેરમા, ધૂપ ઉલેવવો. દેવચંદનાદિ નિમિત્તે ત્યા પૂર્વ પ્રતિષ્ઠિત પવતીચી આદી સ્થાપની હોય ત્યા સિંહામનાદિકે વ્યાપન કરી તે ઉપર—

“ૐ ચતુર્મુગદિન્યસિંહામનાય નમઃ” ૫ મત્રથી ગુરુપ ગાસક્ષેપ કરવો

પછી જ્યા નગીન પ્રતિષ્ઠાપ્ય પ્રતિમાઓ વ્યાપવાની છે તે વેદી પાસે જઈ મુર્ય પ્રતિમાઓના આસનસ્થાનો ઉપર ગુગન્ધી પદાર્થો વેડે સ્વસ્તિકો અથવા સમયસૂચના ત્રણ ગઢો આલેખમા અને “ૐ અર્હત્પીઠાય નમઃ” મત્ર મંડે પ્રતિષ્ઠાગુરુપ ગાસક્ષેપ કરવો.

વેદીપૂજન થયા પછી શુદ્રવર્ણે તૈયાર કરાવેલ અને ઘટાર્કણના મત્રથી ૨૧ અથવા ૭ વાર અભિમત્રિત કરેલી ગોલની ૫ તેર ગુલડો ચાલસોને મહેંચી

પૂર્વોક્ત નર્પ નિધિ થયા પછી શુભ સમયમા નગીન પ્રતિમાઓ મહપમા લાગવી અને વેદી ઉપર પ્રથમ પૂર્વાભિમુખ અથવા

उत्तराभिमुख अने पछी वधी दिशाओमां पयराववी. प्रतिमाओ नीचे डाया भागे समूहो डाम अने घोडी घोडी नदीनी शुद्ध बालुका मूकवी, जे प्रतिमा कोइ स्थले स्थापीने पछी अंजनादि विधान करवुं होय तेनी नीचे पंनरत्न अक्षतादि मूकवा.

पूर्व प्रतिष्ठित प्रतिमा तेनी आगल स्थापेल सिंहासन उपर विराजमान करवी.

प्रतिमा मंडपमां स्थापन कर्या पछी स्नान भगवती अने मंगलार्थ चैत्यवंदन अने शान्त्यर्थ वंदनाना कायोत्सर्गो करवा. पूर्व प्रतिष्ठित प्रतिमा तेनी आगल स्थापेल सिंहासन उपर विराजमान करवी.

प्रतिमा मंडपमां स्थापन कर्या पछी स्नान भगवती अने मंगलार्थ चैत्यवंदन अने शान्त्यर्थ वंदनाना कायोत्सर्गो करवा. पूर्व प्रतिष्ठित प्रतिमा तेनी आगल स्थापेल सिंहासन उपर विराजमान करवी.

प्रतिमा मंडपमां स्थापन कर्या पछी स्नान भगवती अने मंगलार्थ चैत्यवंदन अने शान्त्यर्थ वंदनाना कायोत्सर्गो करवा. पूर्व प्रतिष्ठित प्रतिमा तेनी आगल स्थापेल सिंहासन उपर विराजमान करवी.

प्रतिमा मंडपमां स्थापन कर्या पछी स्नान भगवती अने मंगलार्थ चैत्यवंदन अने शान्त्यर्थ वंदनाना कायोत्सर्गो करवा. पूर्व प्रतिष्ठित प्रतिमा तेनी आगल स्थापेल सिंहासन उपर विराजमान करवी.

प्रतिमा मंडपमां स्थापन कर्या पछी स्नान भगवती अने मंगलार्थ चैत्यवंदन अने शान्त्यर्थ वंदनाना कायोत्सर्गो करवा. पूर्व प्रतिष्ठित प्रतिमा तेनी आगल स्थापेल सिंहासन उपर विराजमान करवी.

प्रतिमा मंडपमां स्थापन कर्या पछी स्नान भगवती अने मंगलार्थ चैत्यवंदन अने शान्त्यर्थ वंदनाना कायोत्सर्गो करवा. पूर्व प्रतिष्ठित प्रतिमा तेनी आगल स्थापेल सिंहासन उपर विराजमान करवी.

प्रतिमा मंडपमां स्थापन कर्या पछी स्नान भगवती अने मंगलार्थ चैत्यवंदन अने शान्त्यर्थ वंदनाना कायोत्सर्गो करवा. पूर्व प्रतिष्ठित प्रतिमा तेनी आगल स्थापेल सिंहासन उपर विराजमान करवी.

खित्तदेवयाए करेमि का०, अन्त्य०, ? नव०, नमोऽर्हत्०, यस्याः क्षेत्र समाश्रित्य० इत्यादि
 अत्रादेवयाए करेमि का०, अन्त्य०, ? नव०, नमोऽर्हत्०, अस्या गालाङ्किताङ्काजसौ० इत्यादि
 अञ्जुत्तादेवयाए करेमि का०, अन्त्य०, ? नव०, नमोऽर्हत्०, चनुञ्जा तद्विद्वर्णा० इत्यादि.
 समस्तवयावचराणां सतिगण सम्मट्टितमहागणं करेमि का०, ? नव०, नमोऽर्हत्०, सवेत्त ये गुरुगुणौघनित्रे० इत्यादि.
 ? नव० गणी, वेसी, नमुत्थुण, जायति०, स्वमा०, जानत केमि०, नमोऽर्हत्०, -ओमिति नमो भगवज्जो०, जयमीयराय०
 कही विधि कत्ता अविधि आशातना हुई० यिन्नामि दृग्दृढ । पजी जलयात्रा काढवो

(१) जलयात्राविधि

जलयात्रायोग्य उपकरण—पंचतीर्थी प्रतिमा ? । सिद्धचक्र मडल ? । बाजोठ या मिहासन ? । पाटलो ? ।
 स्नात्रयोग्य कलशिया ४ । चालाकुची ? । अगल्ट्या २ । हाथगुल्लुं ? । केंसर चदननी गटकी २ । घोटिया-अगोटिया
 ४ । उत्तरासणिया ४ । कपूर डली ? । फूल डाल वा पडो ? । अगरची पुडी ? । रुपपुडी ? । नेवासत्र वा रक्तसूत्र
 कोयो ? । नालिपर ? ४ । फल ५ । नैवेद्य सेर ? । चोखा सेर ? । खेकी २ । गाली २ । काचतुं काणस ? ।
 धूपघाणु ? । दर्पण ? । पर्यो-पोजणो ? । आरती ? । मगलदर्पो ? । घंटडी ? । जगग महित वहेडा ४ अथवा
 मुल उपर नालिपर मूकी लाल पीला वस्त्रोवडे दाक्रेल ४ गागर या 'येडिया (घडा)' । कलश उपाडनारी ४ द्वियो ।

१-फलशो उपर मूरुत्राने जगगानो सरागलो तैयार न होय तो नालिपर ८ लेय ।

फूलमाला ४। बलिवाकलानी थाली १। थाली वेलण १-२। मोंढल-मण्डासोंगीयुक्त गेवामूत्रना दोरा ४। ग्रहनो पाटलो १। धीलोटी १। रु पुंमो १। चन्द्रवो थुंठियु तोरण १-२। स्नात्रयोग्य पंचामृतकलश १। जलकलश १। प्रक्षालकुंडी १। स्नात्रिया ४। वासक्षेप पुडी १। वदाम २१। पान २१। सोपारी २१। पैमा छटा २५। चन्नना लाल वटका २-दोह २ व्हेंतनां। नीला वटका २-दोह २ व्हेंतना। लाल वटको १, हाथ १। पीलो वटको १, हाथ १। गलणुं १। दोरी लोटो ना मूत्रनुं सिंचणिं १। दिक्पालनो पाटलो १। छत्र मेघांडवर १। चामर २। कंकुनी चाटकी १। पंचशब्द चाजिन्न। ध्वजा-चावटा। रथ वा पालखी। जाजम वा शेतरंजी।

आवश्यक सामग्रीनी तैयारी करी अनेक चाजिवोना श्रद्धोथी दिद्याओने गजवनो, छत्र चामर निशानंडका आदिथी शोभतो वसवोडो लेइने चतुर्विध संघ सहित पवित्र जलाशय उपर जंगुं, त्यां पूर्वप्रतिष्ठित श्रीगांतिनाथनी अथवा श्रीपार्धनाथनी अने तेना अभाव गेमे ते पंचतीर्थी प्रतिमा अने सिद्धचक्रमंडलने जलाशयने कांठे शुद्धभूमिकामां चाजोठ ढाली ते उपर अथवा तो सिंहासन उपर स्थापन करी जन्माभिषेक कलश भण्वापूर्वक स्नात्रपूजा भणवची. स्नात्र करतां वनी वके तो इन्द्रमाला आदिनो चढावो करी चढावो लेनारना हाथे वास-पुष्प-धूप-नैवेद्य वडे जिनगजा करावची, ते पळी प्रतिमा आगल ग्रहनो पाटलो मूकीने—

ॐ नमः सूर्याय स्वाहा, ॐ नमः सोमाय स्वाहा, ॐ नमो मंगलाय स्वाहा, ॐ नमो बुधाय स्वाहा,
ॐ नमो वृहस्पतये स्वाहा, ॐ नमः शुक्राय स्वाहा, ॐ नमः शनैश्वराय स्वाहा, ॐ नमो राहवे स्वाहा,

ओमितिमन्ता यच्छासनस्य नन्ता सदा यन्दह्येति । आश्रीयते श्रिया ते, भवतो भवतो जिनाः पान्तु ॥२॥

ओमितिमन्ता यच्छासनस्य नन्ता सदा यन्दह्येति । आश्रीयते श्रिया ते, भवतो भवतो जिनाः पान्तु ॥२॥

पुनर्वरदी०, सशस्त्र०, वंदणवृत्ति०, अन्नतथ०, ? नव०, का०, स्तुतिः—

नवतत्तयुता त्रिपदीश्रिता, रुचिज्ञानपुण्यशक्तिमता । वरधर्मकीर्तिविद्या-नन्दाऽऽस्या जैनगीर्जियात् ॥३॥

सिद्धाणं बुद्धा०, श्रीशान्तिनाथआराधनार्थं करेमि काउसगं०, वंदणवृत्ति०, अन्नतथ०, ? लोगस्स मागखर गंभीरा सुधीनो

काउसग, नमोऽर्हत्०, स्तुतिः—

श्रीशान्तः श्रुतशान्ति-प्रशान्तिकोऽसावशान्तिमुपशान्तिम् । नयतु मदा यस्य पदाः, सुशान्तिदाः संतुयन्ति जने ॥४॥

श्रीशान्तः श्रुतशान्ति-प्रशान्तिकोऽसावशान्तिमुपशान्तिम् । नयतु मदा यस्य पदाः, सुशान्तिदाः संतुयन्ति जने ॥४॥

श्री द्वादशांगी आराधना०, वंदण व०, अन्नतथ०, नमोऽर्हत्०, स्तुतिः—

सकलार्थसिद्धिसाधन-वीजोपांगा सदा स्फुरदुपांगा । अवतादनुपहतमहा-नमोपहा द्वादशांगी वः ॥५॥

संतिदेव्याए करेमि काउसगं०, अन्नतथ०, ? नोकार०, नमोऽर्हत्०, स्तुतिः—

श्रीचतुर्विधसंघस्य, शास्त्रनोन्नतिकारिणीम् । शिवशान्तिहारी भूयात्, श्रीमती शान्तिदेवता ॥६॥

सासणदेव्याए करेमि काउसगं । अन्नतथ०, ? नो० का०, नमोऽर्हत्०, स्तुतिः—

या पाति शासनं जैनं, सद्यः प्रत्यूहनाशिनी । साऽभिप्रेतसचूद्धयर्थं, भूयाच्छास्त्रमनदेवता ॥७॥

स्वित्तेदेव्याए करेमि काउसगं । अन्नतथ०, नो०, का०, नमोऽर्हत्०, स्तुतिः—

स्वित्तेदेव्याए करेमि काउसगं । अन्नतथ०, नो०, का०, नमोऽर्हत्०, स्तुतिः—

यस्या' क्षेत्र समाश्रित्य, साधुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्र देवता नित्यं, भूयन्नः सुखदायिनी ॥८॥
अच्युताए करेमि काउसंग, १ नो०, का०, नमोऽर्हत्, स्तुतिः—

चतुर्भुजा तडिङ्गणौ, कम्पलाक्षी वरानना । भद्र करोतु सधस्याऽच्छुसा तुरगवाहना ॥९॥

समस्तवेयावद्यगराणसतिगराण सम्मद्विममाहिगराण करेमि काउसंगं, अन्तय०, १ नो०, नमोऽर्हत्, स्तुतिः—

सवेऽत्र ये गुरुगुणौघनिवे सुवेया-धृत्यादि कृत्यकरणेकनिबद्धकक्षाः ।

ते शान्तये सह भयन्तु सुराः सुरीभिः, सद्दृष्टगो निम्बिलचिन्नविघातदक्षा. ॥१०॥

जलदेवयाए करेमि काउसंगं, अन्तय०, नो० १, नमोऽर्हत्, स्तुतिः—

मकरासनमासीनः, कुलिशाकुशचक्रपाशपाणिचयः । आश्यामाशापालो, विकिरतु दुरितानि बरुणो वः ॥११॥

ए पञ्जी—

करोतु शान्ति जलदेवताऽसौ, मम प्रतिष्ठाविधिमाचरिष्यतः ।

आदास्यतो वा मम वारि तत्कृते-प्रसन्नचित्ताः प्रदिशंस्त्वनुज्ञा ॥१२॥

॥८८ १ नो० का० कदी, वेयो, नमस्तुण, नावंति वे०, स्वमासमण, जावत केवि साहू०, नमोऽर्हत्, स्तवन नीचेनुं—

ओमिति नमो भगवओ, अरिहंतसिद्धायरियउवज्जाय । वरसब्बसाहुमुणिसय-धम्मतित्यप्पवयणस्म ॥१॥

सम्पणवं नमा तद् भगवद्देहं, सुयदेवयाह सुदयाणं । सिवसंति देवयाणं, सिवयवगणदेवयाणं च ॥२॥
इंदाऽगणिजमनेरद्वय-वरुगावाउकुवेरुसाणा । वंभो नागुत्ति दस-ण्णमवि य सुद्धिसाण पाळाणं ॥३॥
सोमयमवरुण वेसमण-वासवाणं तहेव पंचण्डं । तद् लोगपालयाणं, सुराङ्गहण य नचण्डं ॥४॥
साहंतस्स समक्खं, मज्झमिणं चेव धम्मणुठाणं । सिद्धिमक्खिग्रं गच्छळु, जिणाद् नचकारओ भाणिं ॥५॥

जयवीरयाय पूरा कहंवा. पछी विधिकार कल्लोना कंडे गेवाखुव वॉये, गुह कल्लो उग्र यामदोष करे. कंमार चन्दनना छांडा नांखे, प्रतिष्ठाविधिकार आधको ते कल्लोने जल पासे स्थापन करी पुन नालिये, फल ४, जन्मां नाने. पछी—
क्षीरोदधे ! स्वयंभूश्च, सरः पद्ममदाहूद् ! । जीते ! शीतादके ! कृणु !, जलेऽस्मिन् संनिधिं कुरु ॥१॥
गंगे ! च यमुने चैव, गोदावरि ! सरस्वति ! । कावेरि ! नर्मदे ! सिन्धो !, जलेऽस्मिन् संनिधिं कुरु ॥२॥

आ ने श्लोको बोलीने वसे गली ते जलडे ४ कल्लो संपूर्ण भरवा, जल पासे लाडया आदि नैवेद्य मुकी थल नंगल देवराववां, वाजित्रीना नादपूर्वक पवित्र शरीर तथा वस्त्राली ४ कुलीन स्त्रियोने ते कल्लो उपडावी, वस्त्र नंगोल आदिथी संवनी भक्ति करे, महोत्सवपूर्वक देहरासरे आषी देहराने ३ प्रदशिना देह जलकृतती तथा जिननिग गमाया आदि पवित्र स्थाने, सुरक्षित स्थापन करे, धवलमंगल गीत गवरावे, तथा वाजित्री वगडावे. इति जलयात्रा विधिः ॥

अथ कुंभस्थापना विधिः ॥

આવશ્યક સામગ્રી—કુમ સ્થાપના માટે નીચે લેલ સામગ્રી ગ્રથસંતૈયાર કરવી, સુન્દર કોરો ધોલેલ કુંમ ? , કુમમા જલ રેડવા માટે જરાક મ્હોટો મીજો કોરો કુમ ? , અમોટ જલનો હાલો અથવા ઘડો, જલયાત્રાવિધિથી લાવેલ જલ, ગગાજલ, કચુની વાટકી ? , કેમર બંદનની વાટકી ? , અથાહાની અથવા સરિયાની લેલણ ? કોરી, તાવ અને માત, અથવા જવ અને ગુનાર સેર ? ૧, પંચતનનો પોટલી, રુપાનાણુ ? , પચપલ્લવ પૈકીનાં અથવા નાગરેલનાં પાન ૪, નાલિયેર ? , નીલુ ઘસ ચોરસ હાથ ? ૧, મોંઢલ-મસોડાફલી ગાંધલ ગંગાસરહુ રુક્ષ ? , હપેરી નેકે પાનાં ૩, ફૂલમાલા ? , ગમક્ષેપ પુડી ? , અલત રેકેની ? , ફલ ? , નૈવેદ્ય સેર ? ૧), આસી દીનો તૈયાર કરેલ ?-૧ ।

અર્પ્યુક્ત સામાન ? કુમ સ્થાપનાનો છે જો કે સ્થાનકે ૨ કુમ સ્થાપના હોય તો મામાન ખાવી થમણો તૈયાર કરવો જોઈએ. વિધિ—ઉત્સવના પ્રથમ દિવસે વા ૫-૭ દિવસ પૂર્વે અને છેમટે મુહૂર્તના દિવસે પળ કુમચક અને ચન્દ્રવલયાલો હુમ દિવસ નોંદને રુમન્યાપના કરવી.

પ્રતિષ્ઠામાં કુંમન્યાપના કે સ્યલે કરવાની હોય છે. ?-જ્યાં મિત્રની સ્થાપના કરવાની હોય ત્યા મિત્રના જમગા હાથની તરફ, અને ૨-ને સ્થાનકે-મહપ આદિમા ન્યાપનીય મિત્ર ઉત્તમ દર્મિયાન સ્થાપિત હોય ત્યા મિત્રના જમગા હાથની તરફના ભૂમિ ભાગમા.

સ્થાપનીય કુમ કાલા દાગ વિનાનો, સુન્દર આકારમાલો પામો હોયો જોઈએ. વને ત્યા સુધી નેને ધોન્નીને ઉપર-અટમગલ

આદિ માંગલિક ચિત્રો ચીતરાવવાં, જે સ્થાનકે કુંભ સ્થાપવો હોય ત્યાં સઘવા સ્ત્રીનાં હાથે પ્રથમ કંકુનો સ્વસ્તિક કરાવી તે ઉપર જવ અને છાલિનો અથવા જવ અને જુવાર સેર ૧। નો સ્વસ્તિક કરાવવો, પ્રથમ કુંભને ધોડ ધૂપીને તેમાં કેસરચંદનનો સ્વસ્તિક કરવો અને ફરતો ચ્યારે તરફ—“ૐ હ્રીં સર્વાંપદવાન્ નાશય નાશય સ્વાહા.” આ મંત્ર કેસર-ચંદન વડે આવાડાની લેખણથી લખવો, પછી પંચરત્નની પોટલી કુંભમાં મૂકવી, રૂપનાણું પણ ૫ ૩ વચ્ચે કુંભમાં નાલી દેવું.

૫ પછી જલયાત્રા વિધિથી લાવેલ જલ અને ગંગાજલ મેલવેલ અગ્રોટ જલની અલંડ ધારા કરી સઘવા સ્ત્રીના હાથે તે કુંભ ભરાવવો, અથવા તો કુંભ સઘવાના હાથમાં આપીને અલંડ જલધારાથી ભરવો. કુંભ ભરાયા પછી તેના મુલે ચ્યારે દિશાઓમાં ૧-૧ પાન હંચી શિલાયે મૂકવું, વચ્ચે શ્રીફલ મૂકીને ઉપર સોમાગ્ય મંત્રે અભિમંત્રિત મોઢલ-મરોડા ફલીયુક્ત કંકણ વાંધવું, કળે ફૂલમાલા પહેરાવવી, વજ્ર ઉપર કેસર-ચંદન લગાડી રૂપેરી વર્કના પાનાં છાપી માથા ઉપર ફેંટાળી મૂકાવી તે કુંભ તે સઘવા સ્ત્રીને ઉપહાવવો, અને ભગવાનને ત્રણ પ્રદક્ષિણા અપાવી તે કુંભ પૂર્વે કરેલ સ્વસ્તિક ઉપર “ૐ હ્રીં ઠઃ ઠઃ સ્વાહા” ૫ મંત્ર ૭ વાર ગળીને શ્વાસકુંભક ‘સ્થિર’ કરી સ્થાપન કરાવવો, કુંભ સ્થાપ્યા પછી ગુરુનો યોગ હોય તો ગુરુના હાથે તે ઉપર વાસશ્લેષ કરાવવો, ગુરુના અમાને વિધિકાર શ્રાવકે વાસશ્લેષ કરવો, પછી કુંભની આગલ પાટલો ઢાલી સઘવા સ્ત્રીના હાથે અક્ષતની ગંદુલી કરાવવી, ઉપર ફલ મૂકાવવું, અને નૈવેદ્ય દોવરાવવું. જવારા વાવેલ હોય તો તેમાંથી ૪ સરાવલાં કુંભની ચ્યારે વાજુ મૂકાવવાં, જવારા વાવેલ ન હોય તો પાટલથી વવરાવીને પાસે મૂકાવવા.

કુમ્ભની આગલ સઘવા સ્ત્રીના હાથે પ્રતિદિન ગઈલી કરાવવી, ઘડલમગલ મીત ગણાવવા, કુમ્ભની પાને હિંસક જીવ-માર્ગર આદિને જગા દેવા નહિ, રજસ્વલાઈની અથવા કોઈ પણ અષધિવ્ર મનુષ્યની દરિ પડવા દેવી નહિ.

॥અગ્નિ દીપકસ્થાપના— (૧)

વપકરણો—ફાળસ મ્હોટ ૧, કોઢિયું મ્હોટ ૧, સચામીસ તારની દીવેટ ૧, પચરત્નની પોટલી ૧, રૂપાનાણું ૧, ગાવાનાણું ૧, મીંદલ મરોટાફલીવાલું રક્તળ ૧, ગાયલું ઘૂત સેર ૧, દોવાસલીની પેદી ૧॥

વિધિ—કુમ્ભસ્થાપનનો સામાન તૈયાર કરતી વસ્તે જ ઉપનો મામાન પણ તૈયાર કરીને સાથે રાત્રી, અને કુમ્ભસ્થાપન પછી તરત જ ફાળસને મંત્રિત કરાવવા વાધી કોઢિયામા પચરત્નની પોટલી, રૂપાનાણું અને ગાવાનાણું મૂકવા તે પછી સઘવા સ્ત્રીના હાથે તે કોઢિયામા દીવેટ મૂકાવી ગાયત્રી પૂરાવણું અને દીપક ચેતાવતી થવતે—

ૐ ઘૂતમાયુર્યંદ્રિકર, ભવતિ પર જૈનદષ્ટિસપર્કાત્ । તત્સંયુતઃ પ્રદીપઃ, પાતુ સદા ભાવદુઃસ્વમ્યઃ ॥૧॥

આ શ્લોક ૩ વાર બોલવો—તે પછી દીપક સહિત સઘવા સ્ત્રી જિનપ્રતિમાને ત્રણ પ્રદિક્ષણા દેડને કુમ્ભની જોડે પૂર્વ ફરેલ કકુ અથવા ચંદન-કેસરના સ્વસ્તિક ઉપર ફાળસની અંદર દીપક સ્થાપન કરે અને તે પછી કુમ્ભ અને દીપકની આગે આરતી-મંગલ દીવો કરે

(૨) કુમ્ભ સ્થાપનવિધિ-પ્રાચીન—

આઠકાલ ગાળામાં પ્રતિષ્ઠા પૂજા આદિના પ્રસંગોમાં વિધિકારોમા કુમ્ભસ્થાપનની જે વિધિ પ્રચલિત છે, તે વર્ણી અર્ચાચીન

है, एटलें ज नहिं पण घणा मतभेदो पण तेमां जेवांमां आवे छे, अमो आं स्थले 'शान्तिपर्वविधि'मां लखेल एक जुनामां जुनी विधि आलेखीये छीए. आशा छे के प्राचीन वस्तुना श्रद्धालु क्रियाकारको आनो उपयोग करसो.

चन्द्रबलादियुक्त शुभवेलांमां जेनां माता-पिता, साध-ससरो अने भर्तार जीवित होय एवी निःशुल्य निर्दोष साधर्मिक स्त्रीने पोताना घरे तेडी तेनो तांबूल आदिथी यथाशक्ति उपचार करीने शुभ अने साव नवो पाको माटीनो घडो लेइ चावल आदिना चूर्णबडे घोली शुभ स्थानथी लावेल जलथी भरवो. अंदर सोपारी अने सुवर्ण नाखी कंठे सुगंधी पुष्पमाला पहरावी, पछी मुखे ४ नागखेलनां पान चारे दिक्षामां स्थापी, कलशनुं मुख ढांकी ते स्त्रीने उपडाववो, कलश उपर 'चन्द्रवो, रखाववो, पछी पंचसब्द वाजिन्त्रो वांगतां साथे शुभ स्त्रियो द्वारा गीत गवावतां वल्चे वल्चे शंख, मृदंग, ढोल, आदि वगाडनाराओने दान आपती सुन्दर वेदो शोभती ते कलश पूर्वक देवालयमां प्रवेश करे अने गहुंली उपर माची आदि राखीने ते उपर कलशनी स्थापना करे. कलशनी हाथा देइने विधि पूर्वक देवालयमां प्रवेश करे अने गहुंली उपर माची आदि राखीने ते उपर कलशनी स्थापना करे.

नवांग वेदीरचना अने यवचारक चपन ।

आ नवांग वेदीओनां वर्तनो (वासणो) मंगलगीतो अने वाजिन्त्रोना शब्दो पूर्वक शुभ चोघडियामां कुंभारना घरथी मंगा-
ववां अने मंगल घरमां एक बाजुमां राखी मूकनां. कुंभस्थापन कर्यां पहेलां अने न वनी शके तो पछी प्रतिष्ठा-मण्डपना ४

१ आ कुंभस्थापन विधि श्रीजिनप्रमस्त्रिजीण "शान्तिपर्वविधि"मां लखेल छे.

સ્વપ્નાઓમા નદ-ઉત્તર માપના ૯-૯ માટીના ગામળો (વર્તનો) ઉપરા ઉપરી મુઠ્ઠી તેને ફરતા ૪-૪ વાસડાઓ રોપી ગેવાયત્ર વીટીને નવાગ વેદોંઓ મંજૂત કરવી, અને ઉપર જવારાનું એક એક સરાવલું મુકવું

આ નવાગ વેદોંને જૂની શાપમા 'નવાગવેદિ' એ નામથી ઉલ્લેખી છે. યાજ્ઞકાલ માસવાડમો અને 'વેદ' કહ છે.

નર્તમાન સમયના વિધિકારો આ 'નર્તગવેદીને' વિવાહની 'ચોરી' તરીકે ઉપયોગમા લે છે.

કુપસ્થાપના પંદ્રેલાં અને તેમ ન વેને તો તે પછી જવારા પળ વાગવા જગરા ૧૬ સરાવલાઓમા અને ૪ ગામની ૨૮ છાવડિઓમા વાવના જોડાયે.

જવારા વાગના માટે જંગલની પીલી માટી અથવા તો શુદ્ધ જલાશયની 'માટી સુદલા (ટોપલા) ૫ અને ગાયોના વાડામાંનું સ્વાતર સુદલા ૨ મંગાવી કુટાવીને વારીક કરવા. કાટો કાકરો દૂર કરી વેનેને મેગા કરી થોડું થોડું પાણી છાટતા ઝંચું-નીચું કરી મીનુ છઠ્ઠુ અને સરાવલાઓમા તેમજ વાશની છાવડિઓમા મારું. સરાવલાની કોર ૧૥ આગલ અને છાવડિઓની કોર ને આગલ સ્વાલી રાલવી પત્રી તેઓમા જગ અને ત્રીહિ મેગા કરી વાગવા. એક એક સરાવ અને ઝામડીમા એક એક મૂઠી ધાન્ય વાવવું. વગે સરલું વિલેરીને ઉપર મેલવેલ માટી-સ્વાતર નાલ્વી વીજને લોકી દેવું, આગલનો ધર આવે એટલુ માટી-સ્વાતર ઉપર નાલવુ, પછી ફારી વડે અથવા હાથનાં આગલાનીંચે રાલ્વીને થોડું થોડું પાણી છાટોને જવારા પાગ. મરાવલાઓમા પાણી વધારે છાટવાથી જવારા ગલીં જાય છે, માટે ઉપર પડયુ રહે એટલું પાણી સરાવલામા ન છાટવું. માત્ર સાંજે અને સવારે ૨ વાર જ પાણી છાટવું. વાશની છાવડિઓમાં પાણો ચ્વારે અને વધુ ગાર છાટવું, તેમાં ગલગાનો મય નથી. ચ્વારે પડતું પાણી હશે તો તે ફરી

જયો, અને 'જવારા' સારા ઉગશે. ઉન્હાલામાં ચોથે, ચોમાસામાં પાંચમે અને શીયાલામાં છંદ્ર દિવસે જવારા ઉગે છે. માટે વનતા સુધી વેલાસર વાવવા, વહુ વહેલા નહિ તો પળ ઉત્સવના પહેલા દિવસે તો અવશ્ય વાવવા જ જોઈએ. કુંભસ્થાપના મેલે વાદમાં થાય તેનો વાંધો નથી.

અર્વાચીન વિધિઓમાં જવારા બ્રાહ્મણના હાથે અથવા વ્રત્તચારીના હાથે વસાવવાના ઉલ્લેખો છે; પણ પ્રાચીન કલ્પોમાં છત્રો નિયમ નથી. પૃથ્વી નિર્દોષ શુદ્ધ વ્રત્તધારી ગમે તે હોશિયાર માણસ જવારા વાત્રી શ્રેકે છે. "યવવારકા ત્રોહિયત્કુંકુરમયાઃ" આરું

આધુનિક વિધિઓમાં સાત ધાન્ય વાવવાનું લખે છે. પણ એ સ્ત્રીય ગણાય. પ્રાચીન કલ્પોનું વચન હોઈ યવ-ક્રીદિના જવારા વાવવા એજ યોગ્ય ગણાય.

જવારા જો વહેલા વાવ્યા હોય અને ઉમી ગયા હોય તો જલયાત્રામાં ૪ કલશો ઉપર ૪ સસાવલાં મૂકવાં, પણ આજકાલ વિધિકારો મ્હોડા આવવાના કારણે જવારા મ્હોડા વધાય છે. ને જલયાત્રાના જલકલશો ઉપર નાલીએ મૂકવાની અને સ્થાપિત મૂકવાં.

કુંભને ફરતાં ૪ જવારાનાં પાત્રો મૂકવાની પ્રથિતિ ચાલુ થઈ છે, તેથી સ્થાપિત કલશોને ફરતાં ૪-૪ જવારાનાં પાત્રો મૂકવાં. વિધિકારો મ્હોડા આવવાના કારણે જવારાનાં પાત્રો મૂકાવતા નથી, પણ મૌલિક વિધિના વિધાન પ્રમાણે ૪ વેદીઓ કુંભને ફરતાં ૪ જવારાનાં પાત્રો મૂકવાં જોઈએ.

આજ-કાલ નવાંગવેદીઓ ઉપર વિધિકારો જવારાનાં પાત્રો મૂકવાં જોઈએ. આજ-કાલ નવાંગવેદીઓ ઉપર ૪ જવારાપાત્ર અવશ્ય મૂકવાં જોઈએ. ઉપર ૪ જવારાપાત્ર અવશ્ય મૂકવાં જોઈએ. આજ-કાલ નવાંગવેદીઓ ઉપર ૪ જવારાપાત્ર અવશ્ય મૂકવાં જોઈએ. આજ-કાલ નવાંગવેદીઓ ઉપર ૪ જવારાપાત્ર અવશ્ય મૂકવાં જોઈએ.

२ द्वितीयाह्निकम् ।

नन्यावर्त आलेखन-पूजनविधि, आह्निकबीजकर्म ।

श्रीपर्णीपट्टके चन्द्र-चन्दनाभ्यां विलेपिते । नन्दावर्तं लिखेद्विमान्, शोभनं मन्थवर्तुले ॥३८॥
द्वितीये ब्रह्मे लेखा, परमेष्विष्टपदावलिः । ज्ञानादिकत्रयं चैव, तृतीये जिनमातरः ॥३९॥
चतुर्विंशतिरालेख्या-श्रुतये ब्रह्मे ततः । कृत्वा षोडश कोष्ठानि, रोहिणीप्रमुखा न्यसेत् ॥४०॥
पञ्चमे ब्रह्मे विद्या-देवीनामुपरि क्रमात् । देवां लोकान्तिकां लेख्या-श्रुतुर्विंशतिसंख्यकाः ॥४१॥
षष्ठेऽष्टकोष्ठके वृत्ते, सौधर्मादिसुरथराः । तद्व्यश्रु समा लेख्या-श्रुतुर्देवनिकायजाः ॥४२॥
सप्तमेऽष्टगृहे वृत्ते, दिशां पालान् विलेखयेत् । अष्टमे ब्रह्मेऽष्टगृहे, लेख्या ग्रहास्तथा ॥४३॥
अष्टवृत्तबहिर्भागे, प्राकारान् त्रीन् विलेखयेत् । भ्रजतोरणसंयुक्त-चतुर्द्वारोपशोभितान् ॥४४॥
आद्यादार्भ्यं सर्वेषु, वृत्तेषु स्वस्वनामभिः । पूजयेद् वासचूर्णेन, मुग्धेन सुरान् गुरुं ॥४५॥
आच्छाद्याऽखण्डवस्त्रेण, सितनाथं मुग्धनिना । संपूज्य बलिपुष्पाद्यैः पदः स्थाप्यो जिनाग्रतः ॥४६॥

પરિત્રાપ્તુરઃ કુમ્ભાન્, સયવાશરાવકાન્ । સ્થાપયિત્વા ગુરુદેવ-વન્દનં તનુયાત્તતઃ ॥૪૭॥

ખાંડી૦—કપૂર ચન્દનના રસ વડે લેપેલા સેવનના પાટલા ઉપર ૮ ગોલવૃત્ત ચનાવીને ચુદ્ધિમાને મલ્ય વર્તુલમાં મુંદર નન્દ્યાવર્તનો આલેખ કરવો. ત્રીજા વલયમાં ૮ કોઠા કરી ૫ પરમેષ્ઠિપદો અને ૩ જ્ઞાનાદિ પદો આલેખવાં. પછી ત્રીજા વર્તુલમાં ચોવીસ જિનમાતાઓનાં નામ લેખવાં, તે બાદ ચોથા વલયમાં ૧૬ કોઠાઓ ચનાવી રોદ્ધિની આદિ ૧૬ વિદ્યાદેવીઓ આલેખવી. વિદ્યાદેવીઓ પછી પાંચમા વલયમાં ૨૪ લોકાત્મિક દેવોનાં નામો આલેખવાં. છઠ્ઠા વલયનાં ૮ ઘરોમાં ચારે નિકાયના મૌધર્મી-દિ હિન્દુદિકે સહિત તેમની દેવીઓ આલેખવી.

સાતમા વલયના ૮ ઘરોમાં ૮ દિશાપાલો લેખવાં. આઠમા વલયના ૮ ઘરોમાં ગ્રહોનો આલેખ કરવો. આઠ વૃત્તોની બહાર ખંજો, તોરણો અને ચાર દ્વારોથી શોભતા ૩ પ્રકારો (સમવસરણના ગદો) આલેખવા. ઉપર પ્રમાણે આલેખીને તૈયાર કરેલ નન્દ્યાવર્ત પદના મધ્યભાગથી માંડીને, પહેલા, ત્રીજા, ચોથા આદિ ક્રમથી, તત્ર સ્થિત દેવોનું નામમન્ત્રના ઉચ્ચાર પૂર્વક પ્રતિષ્ઠાચાર્યે વાસત્રર્ણ કરીને ત્રીજા દિવસે પૂજન કરવું. પુણ્યાદિ સુગન્ધિ પદાર્થોથી વાસિત અને સુગન્ધિ ચનાવેલ અલંકારેત્ર ઉપર ફલ-નૈવેદ્યાદિ ચઢાવી નન્દ્યાવર્તનો પટ્ટક જિનપ્રતિમાની આગલ સ્થાપવો. નન્દ્યાવર્તપટ્ટકની ફરતા ચાર દિશામાં ચાર કલશો સ્થાપવા, કલશો ઉપર યથારા પાત્રો મૂકવાં, એ ચતુર્થ કાર્ય સમાપ્ત કરીને પ્રતિષ્ઠાચાર્યે દેવવન્દન કરવું.

દ્વિતીયાદિક કૃત્ય વિધિ—

नन्यावर्त आलेखन अने पूजन योग्य मामग्री—आलेखन योग्य सेवननो अथवा अन्य भुम काएनो पाटलो चोरम ? लोहाऽस्पृष्ट । सोनानी पिंडी, कलम अथवा जाईनी लेखण १, आलेखन योग्य । मदश्च अंबड वस्त्र १, नंद्यावर्त, लेखक योग्य । रुपूरमिश्र चन्दनसनी वाटकी १, सतलेप योग्य । रुपूर-कस्तुरी-गोरेचना संमिश्र केसरनी वाटकी १ । राबानो अथवा र्पानो प्रकार १, दृत्त लेखन ॥

पूजनयोग्य सामान—

रुपूरचूर्ण, वामचूर्ण, पूजन योग्य । गाडगा (न्हाना वडा धोलैला) ४ । यवारा पात्र ४ । पात्र प्रकारना पक्ष्यान-नेवद्य सेर १ । केसर चन्दन धोल वाटकी १ । पुष्प रंकेरी अथवा छात्र १ । मातु गन्ध रंकेरी १ । अक्षत रंकेरी १ । मेनो रंकेरी १ । गंगा मूत्र कोषो १ । मूष तोला ५ । मूषधाणु १ । दीपक फाणम १ । दृत्तवाडी १ । जलपात्र १ । कलत्रियो । सदशस्त्र १, शान्छादन योग्य भक्ते । श्रीकल १ ।

नन्यावर्त आलेखन विधि—सेवन अथवा गीजा भुम काएना १ गज ममचोरस पाटला ने रुपूर-मिश्रित चन्दन-रसनो अंक पंढी अंक ७ बार लेप करी सुकाई गया पंढी तेना मध्यभागयी क्षत्र भमावीने अथवा तो राचाना परकार वडे ८ दृत्तो (वलयो) पाडगा

मध्यगत प्रथम वलयमां—मध्यभागमा रुपूर-कस्तुरी-गोरेचन मिश्रित केसरना रस वडे मोनानी पिंडी या मोनानी लेखणयी अथवा तो जाईनी लेखणयी ९, न्यूगागलो प्रदक्षिणांत नंद्यावर्त आलेखनो, तेना मध्यमा प्रतिष्ठाप्य जिनप्रतिमा

शुतदेवता तणा श्रोत्रोन्द्र तर्फे त्रिणी

चिन्तयन् । “ॐ नमोऽहंभ्यः । ३ ॐ नमः उपधायावेभ्यः । ४ ॐ नमः इन्द्रविज्याय ।

२-बीजा बलयेन । २ ॐ नमः आचार्यभ्यः । ८
सिद्धेभ्यः । ३ ॐ नमः शारित्रिभ्यः । ९ ॐ नमः लववां

१ नमः सिद्धनेभ्यः । ७ नमो दर्शनेभ्यः । ८ विदिशाओमा लववा. २५ वरा क्रौ. न.

ॐ नमो ज्ञानेश्वर्यः । ६ ॥ ॐ नमो ज्ञानेश्वर्यः । ६ ॥

ए आठ पदा पका सिद्धांतः दिशो पकाना अत्र
 ए आठ पदा पका सिद्धांतः दिशो पकाना अत्र

[illegible]

२ जिनमातातुं ऋतुयन्त स्वाहा २ ॐ विजयाए स्वाहा, ६ ॐ लक्ष्म्या २३ ॐ सामाए स्वाहा, ६ ॐ देव्या

१ ॐ मरुदंवीण स्वाहा, ७ ॐ पुहवाह १२ ॐ जगाम स्वाहा, १३ ॐ मिणिण स्वाहा, १८ ॐ दवाः

ॐ गंगलाप स्वाहा, १४ ॐ अग्निराण स्वाहा, २३ ॐ सिवाय स्वाहा।

१० ॐ नंदार स्वाहा, ११ ॐ वज्राण स्वाहा, १२ ॐ मन्त्राणां स्वाहा,

स्वा. १५ ॐ संजसाण स्वाहा. २० ॐ पंतमाचइण स्वाहा.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
ॐ श्री कृष्णाय नमः ।

स्वास्थ्य : २४ अं
२३ अं वासाए स्वाहा,

•

खं० २॥

23

४-जिनमातृ बलय उपरना चौथा बलयमा—पूर्वादि आठ दिशाओमा बे बे कोष्ठ कर्वां, एटने आखा बलयमा १६ थो आ कोष्ठकोमा नीचे प्रमाणे १६ विधादेवीओ नखवी.—

ॐ रोहिणीए त्वा त्मा स्वाहा । ॐ पन्नसोए ह्री क्षी स्वाहा । ॐ वज्रसिखलाए ली स्वाहा । ॐ वज्र-कुसीण त्मा वा स्वाहा । ॐ अपडिचकाए श्री स्वाहा । ॐ पुरिसदत्ताए त्मा स्वाहा । ॐ कालिए सा ह्री स्वाहा । ॐ महाकालीए ॐ क्ष्मा स्वाहा । ॐ गोरीण ह्री ह्री स्वाहा । ॐ गधारीण रं क्षी स्वाहा । ॐ सब्बत्य-महाजालाए तू हा स्वाहा । ॐ मागवीण ह्री क्ष्मा स्वाहा । ॐ बहुरुदाए सुं मा स्वाहा । ॐ अच्युताए पूं मा स्वाहा । ॐ माणसीण ग्लूं मा स्वाहा । ॐ महामाणसीण ह्रीं सुं स्वाहा ।

५-विधादेवीओ उपरना पाचमा बलयमा—पूर्वादि दिशाओमा ३-३ कोठा पाहवा आ कोठाओमा लोकान्तिक देवीना नामो लखा, ते नीचे प्रमाणे—

१ ॐ सारस्वतेभ्यः स्वाहा । २ ॐ आदित्येभ्यः स्वाहा । ३ ॐ वह्निभ्यः स्वाहा । ४ ॐ वरुणेभ्यः स्वाहा । ५ ॐ गर्दतोयेभ्यः स्वाहा । ६ ॐ तुषितेभ्यः स्वाहा । ७ ॐ अग्न्यावाधेभ्यः स्वाहा । ८ ॐ रिष्टेभ्यः स्वाहा । ९ ॐ अग्न्याभेभ्यः स्वाहा । १० ॐ सूर्याभेभ्यः स्वाहा । ११ ॐ चन्द्राभेभ्यः स्वाहा । १२ ॐ मृत्याभेभ्यः स्वाहा । १३ ॐ श्रेयसरेभ्यः स्वाहा । १४ ॐ क्षेमकरेभ्यः स्वाहा । १५ ॐ वृषभेभ्यः स्वाहा । १६ ॐ कामचारेभ्यः स्वाहा । १७ ॐ निर्माणेभ्यः स्वाहा । १८ ॐ दिशान्तरक्षितेभ्यः स्वाहा । १९ ॐ आत्मरक्षितेभ्यः स्वाहा । २०

ૐ સર્વરશ્મિતેભ્યઃ સ્વાહા । ૨૧ ૐ મરુતેભ્યઃ સ્વાહા । ૨૨ ૐ વસુભ્યઃ સ્વાહા । ૨૩ ૐ અશ્વેભ્યઃ સ્વાહા । ૨૪
ૐ વિશ્વેભ્યઃ સ્વાહા ।

૬ છઠ્ઠા વલયમાં—આઠ દિશાઓમાં ૮ સ્થાનાં પાડી પૂર્વાદિ દિશાઓમાં—? ૐ સૌધર્માદોન્દ્રાદિભ્યઃ સ્વાહા ।
૨ ૐ તદેવીભ્યઃ સ્વાહા । ૩ ૐ ચમરાદોન્દ્રાદિભ્યઃ સ્વાહા । ૪ ૐ તદેવીભ્યઃ સ્વાહા । ૫ ૐ ચન્દ્રાદોન્દ્રાદિભ્યઃ

૨ ૐ તદેવીભ્યઃ સ્વાહા । ૭ ૐ કિન્નરાદોન્દ્રાદિભ્યઃ સ્વાહા । ૮ તદેવીભ્યઃ સ્વાહા ।
સ્વાહા । ૬ ૐ તદેવીભ્યઃ સ્વાહા । ૭ ૐ કિન્નરાદોન્દ્રાદિભ્યઃ સ્વાહા । ૮ તદેવીભ્યઃ સ્વાહા । ૯ ૐ લક્ષ્મણે લક્ષ્મણે— ? ૐ
૭—સાતમા વલયમાં—આઠ કોઠાઓ કરી તેમાં પૂર્વાદિ ક્રમથી નીચે પ્રમાણે આઠ દિશાપાલોને લક્ષ્મણે સ્વાહા ।

૬ ૐ વાયવે સ્વાહા । ૭ ૐ કુવેરાય સ્વાહા । ૮ ૐ ઈશાનાય સ્વાહા ।
૮—આઠમા વલયમાં—પણ આઠ કોઠા કરવા અને પૂર્વાદિ દિશાઓમાં—ૐ આદિત્યેભ્યઃ સ્વાહા । ૐ સોમેભ્યઃ
સ્વાહા । ૐ મંગલેભ્યઃ સ્વાહા । ૐ વૃધેભ્યઃ સ્વાહા । ૐ વૃહસ્પતિભ્યઃ સ્વાહા । ૐ શુક્રેભ્યઃ સ્વાહા । ૐ રાત્રે

શ્રેભ્યઃ સ્વાહા । ૐ રાત્રુ-કેતુભ્યઃ સ્વાહા ।

આઠ વલયોની વહાર ચાર ચાર દ્વારયુક્ત ત્રણ પ્રાકારો (ગઢો) બનાવવા. પ્રાકારોના પૂર્વાદિ દ્વારો શાન્તિ ૧, શ્રુતિ ૨, વલ
૩, આરોગ્ય ૪, નામના તોરણો વડે સ્થાપવા, અને તે દ્વારો ઉપર ધર્મ ૧, માન ૨, ગજ ૩, અને મિત્ર ૪, નામક સ્વજો આલેક્ષવા.
પ્રથમ પ્રાકારના પૂર્વાદિ દ્વારો ઉપર સોમ ૧, યમ ૨, વ્રહ્મા ૩ અને કુવેર ૪, નામના ચાર પ્રતિહારો આલેક્ષવા, પ્રતિહારોના

હાયમા અનુક્રમે ધનુલ્ય ૧, દશ્વ ૨, પાશ્વ ૩ અને ગદા ૪, એ આયુષો આપવા.

ત્રીજા મધ્યમ પ્રાકારના પૂર્વાદિ દ્વારો ઉપર અનુક્રમે જ્યા ૧, વિજ્યા ૨, અજિતા ૩, અને અપરાજિતા ૪, એ નામક દ્વાર-
પાલિકાઓનો વિન્યાસ કરવો

ત્રીજા ચાલ પ્રાકારના ચારે દ્વારોએ યદિગ્રાયુગમાલા તુલનો આલેખ કરવો.

પ્રથમ પ્રાકારમા ખામેયાદિ ૪ વિદિશાઓમા ૧૦ મમાઓ આલેખી, તે આ પ્રમાણે—

આગ્રેયી વિદિશામા સાયુઓ ૧, વૈમાનિક દેવીઓ ૨, અને સાધીઓ ૩ એમ ત્રણ મમાઓ આલેખવી.

નૈઋત્યેયી વિદિશામા ભવનપતિદેવીઓ ૧, વ્યન્તરદેવીઓ ૨, અને ડ્યોતિકઠેવીઓ ૩, એન ત્રણ મમાઓ આલેખવી.

વાયવી વિદિશામા ભવનપતિદેવો ૧, વ્યન્તરદેવો ૨, અને ડ્યોતિકઠેવો ૩, એ ત્રણ મમાઓ આલેખવી.

પેશાની વિદિશામા વૈમાનિકદેવો ૧, મનુષ્યપુરુષો ૨, અને મનુષ્યસ્ત્રિયો ૩, એ ત્રણ મમાઓ આલેખવી.

ત્રીજા પ્રાકારની ઝદર તિર્યચો આલેખવા, અને ત્રીજા પ્રાકારની અદર દેવ મનુષ્યોના યાનો અને ગદાનો આલેખવા

ત્રીજા પ્રાકારની ગદાર મનુષ્યો, દેવો, આદિના આલેખો કરવા.

પ્રત્યેક દ્વારની યંને તાફ કમલિનીવનશોધિત વાવડીઓ આલેખવી.

તે પછી વજ્રલાઠિત દ્વન્દ્વપુર દેહ દિશાઓમા “પરવિચાક્ષ. ફડ” લખવુ અને કોગ ત્રિમાગોમાં “પામન્ત્રા ક્ષ. ફડ”

લખવું, છેલ્લે ચારે લુણાગોમા ૪ પૂર્ણકલશો લેખના અને તેની વહાર વાયુધવન આપવું.

નન્દ્યાવર્તે પૂજન વિધિ—નન્દ્યાવર્તે પૂજન કરતાં પ્રત્યેક પદસ્થિત દેવના નામની આદિમાં “ ઐ ” અને અન્તમાં ચતુર્થી વિભક્તિ લગાડી પૂજાર્થક ‘નમઃ’ શબ્દનો પ્રયોગ કરવો.
નન્દ્યાવર્તે પૂજન વાસક્ષેપ તથા કર્પૂરના ચૂર્ણ વડે પ્રતિષ્ઠાચાર્યના હાથે કરવાનું વિધાન છે, જો પ્રતિષ્ઠાચાર્ય એકથી અધિક હોય તો પૂજન મુલ્યાચાર્યે કરવું.

૧—પૂજાના આરંભમાં પ્રથમ વલયના મધ્ય ભાગે પરમેષ્ઠિમુદ્રાએ—
“ ઐ નમોઽર્હતપરમેશ્વરાય, ચતુર્મુખપરમેષ્ઠિને, ત્રેલોક્યગતાય, અષ્ટદિક્કુમારીપરિપૂજિતાય, દેવાધિ-
દેવાય, દીવ્યશરીરાય, ત્રેલોક્યમહિતાય, આગચ્છ આગચ્છ સ્વાહા । ”

આમ આહ્વાન કરી “ ઐ જિનાય નમઃ ” આ મંત્રથી વાસ કર્પૂર વડે નન્દ્યાવર્તે સ્થિત જિનનું પૂજન કરવું, પછી જિનની જમણી વાજુમાં “ ઐ શકેન્દ્રાય નમઃ ” આ મંત્રથી વાસ કર્પૂર વડે નન્દ્યાવર્તે સ્થિત જિનનું પૂજન કરવું, પછી જિનની “ ઐ શાન્તિદેવતાયે નમઃ । આમ નામ મંત્રો વોલીને શકેન્દ્ર, તત્તેવતા, ઈશનેન્દ્ર અને શાન્તિદેવતાની વાસચૂર્ણે પૂજા કરવી.

૨—બીજા વલયના પૂર્વાદિ કોષ્ઠકોમાં સુષ્ટિક્રમે—
“ ઐ નમઃ સિદ્ધેભ્યઃ ૧, ઐ નમઃ આચાર્યેભ્યઃ ૨, ઐ નમઃ ઉપાધ્યાયેભ્યઃ ૩, ઐ નમઃ સર્વસાધુભ્યઃ ૪, ઐ નમઃ જ્ઞાનેભ્યઃ ૫, ઐ નમઃ દર્શનેભ્યઃ ૬, ઐ નમઃ મંત્રોચારણ પૂર્વક આલેલક્રમે વાસ-ચૂર્ણવડે પૂજા કરવી.

આ પ્રમાણે નામ મંત્રોચારણ પૂર્વક આલેલક્રમે વાસ-ચૂર્ણવડે પૂજા કરવી.

३-त्रीजा वलयमा-२४ जिनमाताओनी नीचे प्रमाणे नाम मन्त्रे बडे वासचूर्णे पूजा करवी.

ॐ मरुदेवीए नमः १, ॐ विजयाए नमः २, ॐ सेणाए नमः ३, ॐ सिद्धथाए नमः ४, ॐ मंगलाए-
नमः ५, ॐ सुसीमाए नमः ६, ॐ पुहवीए नमः ७, ॐ लक्ष्मणाए नमः ८, ॐ रामाए नमः ९, ॐ नन्दाए
नमः १०, ॐ विण्णूए नमः ११, ॐ जयाए नमः १२, ॐ सामाए नमः १३, ॐ सुजसाए नमः १४,
ॐ सुन्वयाए नमः १५, ॐ अचिराए नमः १६, ॐ सिरिआ नमः १७, ॐ देवीए नमः १८, ॐ पद्मावहाए
नमः १९, ॐ पद्मावहाए नमः २०, ॐ वप्पाए नमः २१, ॐ सिवाए नमः २२, ॐ वामाए नमः २३,
ॐ तिसलाए नमः २४.

अहो बधे 'नमः' शब्द पूजाना अर्थमा छे, प्रणाम अर्थमा नथी. एउ प्रमाणे आगे पण जाणवुं.

४-चोथा वलयमा- पूर्वादि प्रत्येक दिशाना २-२ कोष्ठभेमा-

ॐ रोहिणीए नमः १, ॐ पन्नचीए नमः २, ॐ वज्रसिखलाए नमः ३, ॐ वज्रकुसीए नमः ४,
ॐ अपट्टिचव्वाए नमः ५, ॐ पुरिसदत्ताए नमः ६, ॐ कालीए नमः ७, ॐ महाकालीए नमः ८,
ॐ गोरीए नमः ९, ॐ गन्धारीए नमः १०, ॐ सव्वत्थ-महाजालाए नमः ११, ॐ माणवीए नमः १२,
वद्धराए नमः १३, ॐ अच्छुत्ताए नमः १४, ॐ माणसीए नमः १५, ॐ महामाणसीए नमः १६.

५-पांचमा-वलयमा २४ कोष्ठकोमा नीचे प्रमाणे नाममन्त्रोच्चाण पूर्वक लोकान्तिक देवोनी वासचूर्णे बडे पूजा करावा-

ॐ सारस्वतेभ्यो नमः १, ॐ आदितेभ्यो नमः २, ॐ वह्निभ्यो नमः ३, ॐ वरुणेभ्यो नमः ४, ॐ गन्-
तोयेभ्यो नमः ५, ॐ त्रिवितेभ्यो नमः ६, ॐ अन्यावाधेभ्यो नमः ७, ॐ अग्न्याधेभ्यो नमः ८, ॐ रिष्टेभ्यो-
१३, ॐ क्षेमंकरेभ्यो नमः १४, ॐ वृषभेभ्यो नमः १५, ॐ सत्याभेभ्यो नमः १६, ॐ श्रेयस्करेभ्यो नमः
दिशान्तरक्षितेभ्यो नमः १८, ॐ आत्मरक्षितेभ्यो नमः १९, ॐ सर्वरक्षितेभ्यो नमः २०, ॐ मरुतेभ्यो
नमः २१, ॐ वसुभ्यो नमः २२, ॐ अश्वेभ्यो नमः २३, ॐ विश्वेभ्यो नमः २४.

४, ॐ चन्द्रादीन्द्रादिभ्यो नमः १, ॐ तद्देवीभ्यो नमः २, ॐ चमरादीन्द्रादिभ्यो नमः ३, ॐ तद्देवीभ्यो नमः—
७-सातमा वलयमां—नीचे प्रमाणेनां आठ कोष्ठोभां आठ दिशापालोनी पूजा करवी—
ॐ हन्दाय नमः १, ॐ अग्नये नमः २, ॐ यमाय नमः ३, ॐ निष्कनये नमः ४, ॐ वरुणाय नमः ५,
ॐ वायवे नमः ६, ॐ कुवैराय नमः ७, ॐ ईशानाय नमः ८.
ॐ आठमा वलयमां—आठ कोष्ठोभां नीचे प्रमाणे ग्रहोनी पूजा करवी—
ॐ आदितेभ्यो नमः १, ॐ सोमेभ्यो नमः २, ॐ मंगलेभ्यो नमः ३, ॐ बुधेभ्यो नमः ४, ॐ बृहस्पति-

नव्य
प्रतिष्ठा-
पद्धतिः

स्यो नमः ५, ॐ शुक्रेभ्यो नमः ६, ॐ शनैश्चरेभ्यो नमः ७, ॐ राहु-केतुभ्यो नमः ८,

आठ वलयो पहीना प्रथम प्राकारनी आग्नेय कोणमा—ॐ गणधरादिपरिपत्त्रिकाय नमः । १-३ ।

नैऋत्य कोणमा—ॐ भवनपत्यादिदेवीपरिपत्त्रिकाय नमः । ४-६ ।

वायव्य कोणमा—ॐ भवनपत्यादिदेवपरिपत्त्रिकाय नमः । ७-९ ।

ईशान कोणमा—ॐ वैमानिकदेवादिपरिपत्त्रिकाय नमः । १०-१२ ।

आ म्रपदो गेलीने वासचूर्ण वडे परिपत्त्रिकाय पूजा करवी.

द्वितीय प्राकारमा तिर्यङ्घ्रो अने तृतीयमा यान-चाहनो उपर वासक्षेप करी, प्रथम प्राकारना पूर्वादि द्वारपालोनी नीचे प्रमाणे पूजा करवी—

ॐ सोमाय नमः १, ॐ यमाय नमः २, ॐ बरुणाय नमः ३, ॐ कुवेराय नमः ४

द्वितीय प्राकारनी द्वारपालिकाओनी नीचेना मंत्रो द्वारा वासपूजा करी—

ॐ जगद्यै नमः १, ॐ त्रिजगद्यै नमः २, ॐ अजितायै नमः ३, ॐ अपराजितायै नमः ४.

तृतीय प्राकारना द्वारपाल तुम्हरो नीचे प्रमाणे पूजा करवी—

ॐ तुम्बरवे नमः १, ॐ तुम्बरवे नमः २, ॐ तुम्बरवे नमः ३, ॐ तुम्बरवे नमः ४

प्रणे प्राकारोना पूर्वादि द्वारोना तोरणोनी पूजा नीचे प्रमाणे करवी—

ૐ શાન્તિતોરણેભ્યો નમઃ ૧ । ૐ શૂંતિતોરણેભ્યો નમઃ ૨ । ૐ વલતોરણેભ્યો નમઃ ૩ । ૐ આરોગ્ય-
તોરણેભ્યો નમઃ ૪ ।

પૂર્વાદિ દ્વારોનાં ધ્વજોતું પૂજન નીચે પ્રમાણે કરવું.
ૐ ધર્મધ્વજાય નમઃ ૧ । ૐ માનધ્વજાય નમઃ ૨ । ૐ ગજધ્વજાય નમઃ ૩ । ૐ સિંહધ્વજાય નમઃ ૪ ।

પૂર્વાદિ દિશાઓમાં - “ પરવિદ્યાઃ ક્ષઃ ફટ્ ” અને વિદિશાઓમાં - “ પરમંજ્ઞાઃ ક્ષઃ ફટ્ ” આ પ્રમાણે આલેખેલ મંત્રો
ઉપર તેના ઉચ્ચારણપૂર્વક વાસક્ષેપ કરવો.

ઇન્દ્રપુર ઉપર - “ ૐ પૃથિવીમંડલાય નમઃ ” આ મંત્રોચ્ચારણ પૂર્વક વાસક્ષેપ કરવો.

પૂર્ણ કલશો ઉપર - “ ૐ પૂર્ણકલશાય નમઃ ” આ મંત્રોચ્ચારણ કરતાં કલશો ઉપર વાસક્ષેપ કરવો.

વાયુભવન ઉપર - “ ૐ વાયુ-મંડલાય નમઃ ” આ નામ મંત્રથી વાસક્ષેપ કરવો.

પછી પાટલા ઉપર ક્ષેત્ર વસ્ત્ર ઢાંકવું, ગેવાક્ષત્ર વીંટો ઉપર શ્રી કલ મુકવું, ચલ પ્રતિષ્ઠા જણાવવા માટે મધ્યભાગમાં પ્રતિષ્ઠાપ્ય

ગિંચની સ્થાપના કલ્પત્રી, આસપાસ સાત ધાન્ય વેરવું, ફલ-મેત્રો વસ્ત્ર ઉપર ચઢાવવો, આગલ પવચાનાદિ નૈવેદ્ય ઢોંકવું, અને પછી
નમસ્કાર પૂર્વક સંપૂર્ણ ચૈત્યવંદના કરવી.

“ त्रयीक्रान्ताऽत्यन्तशततमोराशिचिदादं, जगज्जातालोकं जनयसि जगन्नेत्र ! हुतशुक्र ! !
प्रसीदत्येतेन त्वयि मम मनो वाक् च सफला । भवत्येवाऽभ्यर्णीभवति भवति स्नात्रसमये ॥ २ ॥ ”

ॐ नमः श्री अग्रे प्रभूततेजोमयाय आग्नेयदिगधीश्वराय शक्तिहस्ताय मेघवाहनाय सपरिच्छदाय ।
श्री अग्ने ! सायुध सयाहन सपरिच्छद इह अमुकनगरे अमुकस्थाने श्रीजिनप्रतिष्ठामहोत्सवे, आगच्छ
आगच्छ, जल गन्ध गुण्यमक्षतान् फलानि घूप दीप नैवेद्य सर्वोपचारान् गृहाण गृहाण, शान्ति तुष्टि पुष्टि
ऋद्धि धृद्धि कुरु कुरु, सर्वममीहित देहि देहि स्वाहा ॥ २ ॥

३. यम —

“ प्रत्यूह समूहाऽपोह-शक्तिरहत्प्रभावसिद्धेन । समवर्तिनिह रक्षा-कर्मणि विनिर्गोण एव तव ॥ ३ ॥ ”
ॐ य य नमो यमाय दक्षिणदिगधीशाय, कृष्णवर्णाय दण्डहस्ताय महिषवाहनाय सपरिच्छदाय,
श्रीयम ! सायुधः सयाहन सपरिच्छद इह अमुकनगरे अमुकस्थाने श्रीजिनप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छ आगच्छ,
जल गंध गुण्यमक्षतान् फलानि घूप दीप नैवेद्य सर्वोपचारान् गृहाण गृहाण, शान्ति तुष्टि पुष्टि ऋद्धि धृद्धि
कुरु कुरु, सर्वममीहित देहि देहि स्वाहा ॥ ३ ॥

४ निर्ऋति —

“ मा मंस्थाः सस्थातो, युष्मदग्निष्ठितदिगेव वीनापा ।

निर्कृते ! निर्वृत्तिकारी, जगतोऽपि जिनाभिपेकोऽयं ॥ ४ ॥”

ॐ हंसकल ही नमः हो श्रीनिर्कृतये नैर्कृतदिग्धीशाय धूम्रवर्णाय त्र्यङ्गहस्ताय शबवाहनाय सपरिच्छदाय श्रीनिर्कृते ! सायुधः सबाहनः सपरिच्छद इह असुकनगरे असुकस्थाने श्रीजिनप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छ आगच्छ, जलं गन्धं पुष्पमक्षतान् फलानि धूपं दीपं नैवेद्यं सर्वोपचारान् गृह्णाण गृह्णाण, शान्तिं तुष्टिं पुष्टिं कष्टिं वृद्धिं कुरु कुरु, सर्वसमीहितं देहि देहि स्वाहा ॥ ४ ॥

५. वक्रुण --

उदाररसनागुणव्यणितकिंकिणीजालक- प्रबुद्धजघनस्थलस्थिरनिविष्टचेतोसुवः ॥

ससंभ्रमसमागता धनदराजहंसैः समानयन्तु मणिनूपुरान् वक्रुण ! वारनार्यस्तव ॥ ५ ॥”

ॐ वं नमः श्रीवरुणाय पश्चिमदिग्धीशाय मेघवर्णाय पाशहस्ताय मकरवाहनाय सपरिच्छदाय श्री-
वरुण ! सायुधः सबाहनः सपरिच्छदः इह असुकनगरे असुकस्थाने जिनप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छ, जलं गन्धं पुष्पमक्षतान् फलानि धूपं दीपं नैवेद्यं सर्वोपचारान् गृह्णाण गृह्णाण, शान्तिं तुष्टिं पुष्टिं कष्टिं वृद्धिं कुरु कुरु सर्वसमीहितं देहि देहि स्वाहा ॥ ५ ॥

६. वायु-

“जाते जिनाभिपेके, विसृजन्तो विविधविटपिकुसुमानि ।

विंकिरन्तु वाग्वधो वो, मिथ्यात्वतमोर्वितानानि ॥ ६ ॥”

ॐ य नमः श्रीवायवे वायव्यदिगधीशाय धूसरंगाय ध्वजप्रहरणाय हरिणवाहनाय श्रीवायो !
सायुधः सवारनः संपरिच्छद इह असुकनगरे असुकस्थाने श्रीजिनप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छ आगच्छ,
जले गंध पुष्पमक्षतान् फलानि घूप दीप नैवेद्य सर्वोपचारान् गृहाण गृहाण, शान्ति तुष्टि पुष्टि ऋद्धि वृद्धि
कुरु कुरु सर्वसमीहित देहि देहि स्वाहा ॥६॥

७. कुबेर—

“ अहो विविधविस्मयाऽभ्युदयभृतिसद्भाजन, भवन्ति भवभेदिनो भगवतोऽभिपेकात्सवाः ।
यतस्त्यमपि गुणरेश्वर । समेत्य तत्कारिणः, करोपि परमेश्वरान् प्रकटकीकृतवानपि ॥ ७ ॥”

ॐ य य य नमः कुबेराय उत्तरदिगधीशाय सर्वयक्षेश्वराय श्वेतवस्त्राय गदायुधाय नरवाहनाय सप-
रिच्छदाय, श्रीकुबेर ! सायुधः सवाहनः संपरिच्छद इह असुकनगरे असुकस्थाने श्रीजिनप्रतिष्ठामहो-
त्सवे आगच्छ, आगच्छ जलं गंध पुष्पमक्षतान् फलानि घूप दीप नैवेद्य सर्वोपचारान् गृहाण गृहाण, शान्ति
तुष्टि पुष्टि ऋद्धि वृद्धि कुरु कुरु, सर्वसमीहितं देहि देहि स्वाहा ॥ ७ ॥

८. ईशान—

“ पतत्पदपरिक्रमक्रमविघूर्णितक्षमाधर, कटाक्षकपिलीभवद्भुवनभागमीशान ! ते ।

समस्तु करवर्तनाधिवलितग्रहक्ष क्षमानिधेरिह महोत्सवे सकलभावभाक् ताण्डवम् ॥ ८ ॥”
ॐ नमः श्रीईशानाय ईशानदिगधीशाय त्रिशूलहस्ताय वृषभवाहनाय सपरिच्छदाय श्रीईशान !
सायुधः सवाहनः सपरिच्छद् इह असुकनगरे असुकस्थाने श्रीजिनप्रतिष्ठासमहोत्सवे आगच्छ आगच्छ,
जलं गंधं पुष्पमक्षतान् फलानि धूपं दीपं नैवेद्यं सर्वोपचारान् गृहाण गृहाण, शान्तिं तुष्टिं पुष्टिं क्वड्दि
वृद्धिं कुरु कुरु, सर्वसमीहितं देहि देहि स्वाहा ॥ ८ ॥

९. नाग—

“नागाः फणामणिमयूखशिखावचङ्क-शक्रायुधप्रकरचिच्छुरितान्नरिक्षम् ।

सद्यः कुरुध्वमभिपेकदिनं समन्ताद्, भूत्वा भवोद्भवभिदो भवने प्रदीपाः ॥९॥”

ॐ ह्रीं फूं नमः श्रीनागराजाय पातालस्वामिने सायुधाय सवाहनाय सपरिच्छदाय श्रीनागराज !
सायुधः सवाहनः सपरिच्छद् इह असुकनगरे असुकस्थाने श्रीजिनप्रतिष्ठासमहोत्सवे आगच्छ आगच्छ,
जलं गंधं पुष्पमक्षतान् फलानि धूपं दीपं नैवेद्यं सर्वोपचारान् गृहाण गृहाण, शान्तिं तुष्टिं पुष्टिं क्वड्दि वृद्धिं
कुरु कुरु, सर्वसमीहितं देहि देहि स्वाहा ॥ ९ ॥

१०. ब्रह्मा—

अद्याभिपेकसमये स्मरसूदनस्य, भक्त्या नता विक्कटपञ्चमकल्याणत्वाः ।

ગ્રહપૂજન—

ગ્રહેતું પૂજન પણ ગ્રહચિત્રલા સંપન્ના પાટલા ઉપર કરવું જો પાટલો આલેસેલો ન હોય તો તત્કાલ જ તેમાં ૯ કોઠા કરી
 ૯૫ કોઠામાં ૯૫ એક ગ્રહનું ચિહ્નિતદ્રવ્ય મટે મંડલ આલેખવું અને સાથે જ તેનું ગ્રહયોગ્ય ગંધ, પુષ્પ, ફળ, નૈવેદ્ય, વસ્ત્ર, ધૂપ,
 દીપ, આદિ ઘડે પૂજન કરવું તે દર્મિયાન ૯૫ જળ જે ગ્રહનું પૂજન થતું હોય તે ગ્રહના નામમંત્રની માલા ગણે, “ૐ સ્વર્ણાય
 નમઃ । ૐ સોમાય નમઃ । ૐ મૌસાય નમઃ । ૐ વૃધાય નમઃ । ૐ ગુરૈવે નમઃ । ૐ શુક્રાય નમઃ । ૐ શનૈ-
 શ્ચરાય નમઃ । ૐ રાહુવે નમઃ । ૐ કેતુવે નમઃ ।” ૯૫ ગ્રહોના નામમંત્રો છે. ૯૫ની માલાઓ અનુક્રમે-ગ્રવાલાની, સ્ફટિ-
 ઝની, ગ્રવાલાની, કેસવાની, મુર્ખાની અથવા કેસવાની, સ્ફટિઝની વા રૂપાની, અકલબેરની, અને ગોમેદ અથવા સિંદૂ-
 રિયા સ્ફટિકની હોય છે

પૂજન પ્રારંભ કરતા હાથમાં પુષ્પાંજલિ લેખે—

“ સર્વે ગ્રહા દિનકરમસુગ્ધાઃ સ્મ કર્મ-પૂર્વોપનીતફલદાનકરા જનાનામ્ ।

પૂજોપચારનિકર સ્વકરેયુ લાત્યા, સન્ત્યાગતાઃ સપદિ તીર્થકરાર્ચનેઽન્ત્ર ॥૧॥”

આ વાંચ્ય ચોલી પુષ્પાંજલિ પાટલા ઉપર નાસી ગ્રહોને વચાવવા, પછી ૯૫ ૯૫ કાંચ મંત્રસહિત ચોલી પોતપોતાની દિશામાં
 સ્થાપેલ પ્રત્યેક ગ્રહનું પૂજન કરવું.

१. सूर्यः—

“ विकसितकमलावलीविनिर्यत्-परिमललालितपूतपादवृन्दः ।

दशशतकिरणः करोतु नित्यं, भुवनगुरोः परमार्चने शुभौघम् ॥ १ ॥”

“ ॐ घृणि घृणि नमः सूर्याय सहस्रकिरणाय रक्तचस्त्राय कमलहस्ताय सप्ताश्वरथाहनाय सपरिच्छ-
दाय श्री सूर्य ! सायुधः सवाहनः सपरिच्छद इह असुकनगरे असुकस्थाने श्रीजिनप्रतिष्ठामहोत्सवे
आगच्छ आगच्छ, जलं गंधं पुष्पमक्षतान् फलानि धूपं दीपं नैवेद्यं सर्वोपचारान् गृहाण गृहाण, शान्तिं
तुष्टिं पुष्टिं क्वडिं वृद्धिं कुरु कुरु, सर्वसमीहितानि देहि देहि स्वाहा ॥१॥”

२. चन्द्रः—

“ प्रोद्यत्पीयूषपूरप्रभुमरजगतीपोषनिर्दोषकृत्य-व्यावृत्तो ध्वान्तकान्ताकुलकलितमहामानदत्तापमानः ।

उन्माद्यत्कण्टकालीदलकलितसरोजालिनिद्राविनिद्रः-अन्द्रश्चन्द्रावदातं गुणनिबद्धमभिव्यतनोत्वात्मभाजाम् ॥२॥”

“ ॐ चं चं चं नमश्चन्द्राय अमृताय अमृतमयाय श्वेतवस्त्राय अक्षसूत्रकमण्डलुपाणये हरिणवाहनाय
सपरिच्छदाय, श्रीचन्द्र ! सायुधः सवाहनः सपरिच्छद इह असुकनगरे असुकस्थाने श्रीजिनप्रतिष्ठामहो-
त्सवे आगच्छ आगच्छ, जलं गंधं पुष्पमक्षतान् फलानि धूपं दीपं नैवेद्यं सर्वोपचारान् गृहाण गृहाण, शान्तिं
तुष्टिं पुष्टिं क्वडिं वृद्धिं कुरु कुरु, सर्वसमीहितानि देहि देहि स्वाहा ॥ २ ॥”

५. गुरुः—

“शास्त्रप्रस्तारसारप्रतप्तमतिचित्तानाभिमानातिमान-प्रागल्भ्यः शम्भुजं भक्षयकरदिनकृद्भिः पूज्यमानः ।
निःशेषाश्चप्ताजतिव्यतिकार परमाधीतिहेतुर्वृहत्याः, कान्तः कान्तादिवृद्धिं भवभयहरणं सर्वसंघस्य कुर्यात् ॥५॥”

“ॐ जीव जीव नमः श्रीगुरवे वृहतीपनये सर्वदेवाचार्याय पीतनस्त्राय पुस्तकहस्ताय श्रीहंसवाहनाय
सपरिच्छदाय, श्रीशुरो ! सायुधः सवाहनः सपरिच्छद् इह असुकनगरे असुकस्थाने श्रीजिनप्रतिष्ठामहोत्सवे
आगच्छ आगच्छ, जलं गंधं पुष्पमक्षतान् फलानि धूपं दीपं नैवेद्यं सर्वोपचारान् गृहाण गृहाण, शान्तिं तुष्टिं
पुष्टिं कच्छिं वृद्धिं कुरु कुरु, सर्वसमीहितानि देहि देहि स्वाहा ॥ ५ ॥”

६. शुक्रः—

“दयितसंनृतदानपराजिनः, प्रवग्देहि शरण्य ! हिरण्यद !
दनुजपूज्य ! जगोशन ! सचदी-दयितसंनृतदानपराजितः ॥६॥”

“ॐ सुं नमः श्रीशुक्राय देत्याचार्याय स्फटिकोज्ज्वलाय श्वेतवस्त्राय कुम्भहस्ताय तुरगवाहनाय सपरिच्छ-
दाय, श्रीशुक्र ! सायुधः सवाहनः सपरिच्छद् इह असुकनगरे असुकस्थाने श्रीजिनप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छ
आगच्छ, जलं गंधं पुष्पमक्षतान् फलानि धूपं दीपं नैवेद्यं सर्वोपचारान् गृहाण गृहाण, शान्तिं तुष्टिं पुष्टिं कच्छिं
वृद्धिं कुरु कुरु, सर्वसमीहितानि देहि देहि स्वाहा ॥६॥”

७ शनैश्चर—

“ मा भूत् विपत्समुदयं गलु देहभाजां, द्रागित्युदीरितलघिप्रगतिर्नितान्तम् ।
 रुदग्निनीकलितकान्तिरनन्तलक्ष्मी, मयैतमजो विननुतात् विनयोपगृहः ॥७॥ ”

“ ॐ शः नमः शनैश्चराय नीलाम्बराय परशुहस्ताय कमठवाहनाय सपरिच्छदाय श्रीशनैश्चर ! सायुधः
 मवाहनः सपरिच्छद इह अमुकनगरे अमुकस्थाने श्रीजिनप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छ आगच्छ, जलं गंधं पुष्पम-
 क्षतान् फलानि धूप दीप नैवेद्य सर्वापचारान् गृहाण गृहाण, शान्तिं तुष्टिं पुष्टिं कष्टिं शक्तिं कुरु, सर्वस-
 मीहितानि देहि देहि स्यात् ॥७॥ ”

८ राट्ट—

“ मिहिरासुत ! सुधाकरमयौ-न्मादसादन ! विपादविधातिन् ।
 उच्यत ह्यदिति शत्रुसमूह, आर्द्रदेवशुभनानि नयस्व ॥ ८ ॥ ”

“ ॐ क्षः नमः श्रीराट्टवे कज्जलदयामलाय श्यामात्म्याय परशुहस्ताय मिहवाहनाय सपरिच्छदाय
 श्रीराट्टो ! सायु १. सवाहन सपरिच्छद इह अमुकनगरे अमुकस्थाने श्रीजिनप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छ
 आगच्छ, जल गंध पुष्पमक्षतान् फलानि धूप दीप नैवेद्य सर्वापचारान् गृहाण गृहाण, शान्तिं तुष्टिं पुष्टिं
 कष्टिं शक्तिं कुरु, सर्वसमीहितानि देहि देहि स्यात् ॥ ८ ॥ ”

०. केतुः—

“सुखोत्पत्तयेतो ! विपद्वाधितेतो !, निपद्यासमेतोत्तरीयार्थकेतो ! ॥ ९ ॥”

अभद्रानुपेतोपमाद्यायुक्तो !, जयाशंसनाहर्निशं तादर्थ्यकेतो ! ॥ ९ ॥”

“ॐ नमः श्रीकेतवे राष्ट्रप्रतिच्छन्दाय श्यामाज्ञाय श्यामवस्त्राय पन्नगहस्ताय पन्नगवाहनाय संपरि-
च्छदाय, श्रीकेतो ! स्वायुधः सवाहनः सपरिच्छद् इह अलुकनगरं अलुकस्थाने श्रीजिनप्रतिष्ठासहोत्सवे
आगच्छ आगच्छ, जलं गंधं पुष्पमक्षतान् फलानि धूपं दीपं नैवेद्यं सर्वोपचारान् गृहाण गृहाण, शान्तिं तुष्टिं
पुष्टिं कर्हिं वृद्धिं कुरु कुरु, सर्वसमीहितानि देहि देहि स्वाहा ॥ ९ ॥”

पाटलानां नवे य कोष्ठोऽप्युपर सर्वद्रव्यो नही गया पछो तेने रत्नवस्त्रे हांकवो; उपर गेवासुत्र बांधी जिनप्रतिमाना जमणे
पडसे स्थापन करवो. “जिनेन्द्रभक्त्या जिनभक्तिभाजां, जुषन्तु पूजावल्लिपुष्पधूपात् ।
अहं गता ये मत्तिक्कलभावं, ते सानुक्कला वरदा भवन्तु ॥ १ ॥”

आ काव्य बोली पाटला उपर चढाववी, प्रतिष्ठागुरु तेना उपर बासक्षेप कावो.
ग्रहस्थापन करी, तेनी आगल नीचे लखेल ग्रहशान्तिस्तोत्रनो पाठ करवो.

“ग्रहशान्तिस्तोत्रम्”
जगद्गुरुं नमस्कृत्य, श्रुत्वा सद्गुरुभाषितम् । ग्रहशान्तिं प्रवक्ष्यामि, भक्त्यानां सुखहेतवे ॥ १ ॥

जन्मलग्ने च राशौ च, उदा पीडन्ति खेचरा । तदा सप्रजयेद् धीमान्, खेचरैः सहितान् जिनान् ॥३॥

पुण्यैर्गन्धैर्धूपदीपैः, फलनैर्वेद्यसंयुतैः । वर्णसदृशदानैश्च, वस्त्रैश्च दक्षिणान्वितैः ॥३॥

पद्मप्रभस्य मार्तण्ड-श्चन्द्रश्चन्द्रप्रभस्य च । वासुपुल्यो भूसुतश्च, बुधोऽप्यष्ट जिनेश्वराः ॥४॥

विमलानन्तधर्माः, शान्तिः कुन्थुर्नमिस्तथा । वर्धमानो जिनेन्द्राणा, पादपद्मे बुध न्यसेत् ॥५॥

ऋषभाजितसुपाश्वी-आभिनन्दनशीतलो । सुमतिः सभवस्वामी, श्रेयासश्च बृहस्पतिः ॥६॥

सुविधेः कथित शुक्र, सुव्रतस्य शनैश्चरः । नेमिनायस्य राहुः स्यात्, केतुः श्रीमल्लिपाठवर्धयोः ॥७॥

जिनानामग्रतः कृत्वा, ग्रहाणा शान्तिहेतवे । नमस्कारगतं भक्त्या, जपेदष्टोत्तर शतम् ॥८॥

भद्रयादुरुवाचैवं, पञ्चमः श्रुतकेवली । विद्याप्रज्ञादतः पूर्वाद्, ग्रहशान्तिविधिं शुभम् ॥९॥

ॐ ह्रीं श्रीं ग्रहाश्चन्द्रसूर्याङ्गारऋषधृहस्पतिशुक्रशनैश्चराराहुकेतुसहिता मेधा जिनपतिपुरतोऽवतिष्ठन्तु, मम धनधान्यजयविजयसुखसौभाग्यधृतिशीर्तिकान्तिशान्तिस्तुष्टिपुष्टिबुद्धिबलक्षमीधमार्थकामदाः स्युः स्वाहा ॥

इति ग्रहशान्तिः ।

॥ अष्टमगल स्थापना ॥

१ दर्पण	२ भद्रासन	३ वर्धमान	४ आर्यत्स
५ मत्स्ययुगल	६ पूर्णकण्ठ	७ स्पष्टिक	८ नन्यास्ते

अष्टमंगल स्थापनविधि—जिनत्रिंश आगल सेवननो अथवा बीजा उत्तम काष्ठनो पाटलो मांडीनि हाथमां पुष्पांजलि लेई—
मंगलं श्रीमदर्हन्तो, मंगलं जिनशासनम् । मंगलं सकलः संघो, मंगलं पूजका अमी ॥ १ ॥
आ पद्य बोली पुष्पाञ्जलि पाटला उपर चढाववी, ते पढी—

१. दर्पण—

आत्मा लोकविधौ जनोऽपि सकलस्तीव्रं तपो दुश्चरं, दानं द्रव्य परोपकारकरणं कुर्वन् परिस्रुजति ।
सोऽयं यत्र सुखेन राजति स वै तीर्थार्थिपस्थाऽग्रतो, निर्मेयः परमार्थस्तिविदुरैः संज्ञानिभिर्दर्पणः ॥ १ ॥

२. भद्रासन—

“जिनेन्द्रपादैः परिपूज्यप्रद्वैरतिप्रभावैरपि संनिकृष्टम् । भद्रासनं भद्रकरं जिनेन्द्र-पुरो लिखेन्मंगलसत्प्रयोगं ॥ २ ॥”

३. वर्धमान संपुट—

पुण्यं यशः समुदयः प्रसुता महत्त्वं, सौभाग्यधीचिनयशर्ममनोरथाश्च ।
वर्धन्त एव जिननायक ते प्रसादात्, तद्धर्धमानयुगसंपुटमादधासः ॥ ३ ॥

४. औवत्स—

“अन्तः परमज्ञानं, यद् भाति जिनाधिनाथहृदयस्य । तच्छ्रीवत्सव्यजात्, प्रकटीभूतं बहिर्वन्दे ॥ ४ ॥”

१-१ स्वस्तिक, २ श्रीवत्स, ३ नन्द्यावर्त, ४ वर्धमानक, ५ भद्रासन, ६ कलश, ७ मन्थ, ८ दर्पण, (भगवती सूत्रोक्ताष्टमंगलक्रम)

५. मत्स्ययुगल—

“ दृष्टव्यपचशरकेतनभावकुलस, कर्तुं मुघा, सुवननाथ ! निजापराधम् ।
सेवां तनोति पुरतस्तव मीनयुग्म, आढैः पुरो विलिखितोऽकनिजाङ्गयुग्म्या ॥ ५ ॥”

६. पूर्णकलश—

“ विश्वत्रये च स्वकुले जिनेशो, व्याख्यायते श्रीकलशायमानम् ।
अंतोऽत्र पूर्ण कलशं लिखित्वा, जिनार्चनाकर्म कृतार्थयामः ॥ ६ ॥”

७. स्वस्तिक—

“ स्वस्ति भूगगननागविष्टपे-पूदित जिनवरोदयेक्षणात् ।
स्वस्तिक तदनुमानतो जिन-स्याग्रतो बुर्धजनैर्विलिख्यते ॥ ७ ॥”

८. नन्यावर्त—

“ त्वत्सेवकानां जिननाथ ! दिक्षु, सर्वासु सर्वानिधय. स्फुरन्ति ।
अतश्चतुर्धा नवकोणनन्या वर्तः सता वर्तयतां सुग्यानि ॥ ८ ॥”

उपरनु एक एक पद्य बोलीने जिननिमि आगल पाटला उपर चन्दनना द्रव्यी सोना-रूपाना जमो मडे अथवा तो चामलो वडे ते ते मगलचिन्होनो आकार चित्रवो, उपर अधत पान सोपारी मूकी पाटला उपर श्वेत मखनु जाण्डादन करी गेवामुत्र चौदीने

पाटलो जिननी आगल सूक्रवो. पछी पुष्पमाला हाथमां लेई—
“ दर्पणभद्रासनवर्द्धमानपूर्णघटमत्स्यगुग्मैश्च । नन्यावर्तश्रीवत्स-विस्फुटस्वस्तिकैर्जिनाचार्योऽस्तु ॥१॥ ”

आ पद्य कहीने पुष्पमाला जिन प्रतिमाने चढावयी. ॥ इति तृतीयाह्निकं कृत्यं ॥

(४) चतुर्थाह्निकम् ।

“ सिद्धचक्रपूजन—आह्निकबीजकम् ”

“ क्षेत्रपालं दिशां पालान्, स्मृत्वा खेदानपि पुनः । जैनदेवीः सुरेन्द्राश्च, समाहाय प्रपूजयेत् ॥६२॥ ”

“ ततो भूतबलिं क्षिप्वा, देहे पाणौ मंत्रान्वयेत् । अर्हदादिपदैः सिद्धं, सिद्धचक्रं प्रपूजयेत् ॥६३॥ ”

भा०टी०—क्षेत्रपाल, दिक्पालो तथा ग्रहोनुं स्मरण करी शासनदेवीओ तेमज इन्द्रोने आहुवान करीने पूजवा, पछी दिशा-
ओमां भूत-बलिक्षेप करयो अने अंगमां तथा हाथोमां मंत्रग्यास करवो. ए पछी अर्हत् आदि नवपदो वडे बनेला सिद्ध-
चक्रनुं पूजन करवुं ।

कृत्यविधि—हाथमां पुष्पांजलि लेईने—

ॐ क्षौ क्षौ क्षौ क्षौ क्षौ क्षः अर्हं जिनशासनवासिने क्षेत्रपालाय नमः । ए मंत्र अणोने दक्षिणदिशामां उछालवी.
“ ॐ ह्रीं दिक्पालेभ्यो नमः ” “ ॐ ह्रीं ग्रहेभ्यो नमः ” आ मंत्रो वडे अनुक्रमे दिक्पालो अने ग्रहोनी पूजा करयी.
“ ॐ ऐं क्लीं ह्रौं भगवतयः श्रीजिनशासनेश्वर्यश्चतुर्विंशति शासनदेव्यश्चैश्वरी-अम्बिका-पद्मावती

सिद्धयिकाया देव्यः सिंहपद्मवाहनाः खड्गहस्ताः सायुधाः सवाहनाः सपरिच्छदा इह अमुकनगरे अमुकगृहे
जिनेन्द्रप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छत आगच्छत, पूजा गृहीत गृहीत, पूजायामवतिष्ठन्तु स्वाहा ।”

आ मत्र भणीने प्रतिमाने आगे ऽग्नी तरफ पुष्पाञ्जलि क्षेप करी शासनदेवीओनु पूजन करवु
“ ॐ हो हो हूँ हूँ हो हूँ अर्हं हूँ इन्द्राः श्रीसौर्यमार्गदिचतुःपाष्ट्रिः सायुधाः सवाहनाः सपरिच्छदा
इह अमुकनगरे अमुकगृहे जिनेन्द्रप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छत आगच्छत, पूजां गृणहन् गृणहन्, पूजाया

मवतिष्ठन्तु स्वाहा ।”
आ मत्र भणीने जल, चन्दन, पुष्प, धूप, दीप, विंगरेथी प्रतिमानो जमणी तरफ मामे इन्द्रोनु पूजन करवु.
“ भो भो इन्द्रा विघ्नप्रशान्तिकरा भगवदाज्ञया सावधाना भवन्तु स्वाहा ” आ मत्र भणी इन्द्रोने

सावधान करवा, पछी—
“ ॐ नमो अरिहताण, ॐ नमो सिद्धाण, ॐ नमो आयरियाण, ॐ नमो उबज्झायाणं, ॐ नमो लोण
सव्वसाहण, ॐ नमो आगासगामीण, ॐ नमो चारणाटलद्धीण, जे इमे किन्नर किंपुरिस महोरग गन्तल
मिद्ध गयव्व-पित्ताय भूय साइणि डाइणि पमिडओ जिणपर निवासिणीओ निअनिलयटिआ पवियारिणी
सनिहिया असंनिहिया य ते सव्वे इम विलेयण-धूय-पुष्क-फल-पडवसणाह वलि पटिच्छन्ता तुट्टिकरा
भवन्तु, सव्वत्थ रम्मव कुणतु, सव्वत्थ दुरियाणि नासेतु, सव्वसियमुयमममु, मंति तुट्टिपुट्टिसुत्थयण-

कारिणो भवन्तु स्वाहा ।”

आ मंत्र वडे भूत-बलि मंत्रीने दशे दिशाओमां धूप दीप चंदन पुष्प जल वास लापसी पुडला वडां सहित बलिवाकुला जिनगृहनी बहार उछालवा, पछी नीचे प्रमाणे अंगन्यास करवो—

“ ॐ नमः सिद्धं ” मस्तके, ॐ औं ह्रीं क्रीं
मुखे, “ ॐ ह्रौं ह्रीं हूः अर्हन् नमः ” हृदये, “ ॐ ह्रीं सर्वसाधुभ्यो नमः ” नाभौ, “ ॐ ह्रीं धर्माय नमः ” शरीरे ।

उपर प्रमाणे अंगन्यास कर्या पछी नीचेना मंत्रो द्वारा करन्यास करवो—
ॐ नमो अरिहंताणं-अंगुष्ठाभ्यां नमः ।
ॐ नमो आयरियाणं-सध्यमाभ्यां नमः ।
ॐ नमो लोए सच्चसाहूणं-कनिष्ठिकाभ्यां नमः ।

उपर प्रमाणे अंगन्यास तथा करन्यास करीने पुष्पाक्षत फल पत्र दीप धूप वंडे सिद्धचक्र मंडलनी-निचैना क्रमथी पूजा करवी.

सिद्धचक्र पूजन—

“ अर्हन्तः सिद्धसूरीन्द्रो-पाध्यायाः सर्वसाधवः । ज्ञानदर्शनचारित्र-तर्पांसि सिद्ध्येऽजिनाम् ॥१॥”
आ श्लोक त्रिलीने सिद्धचक्रना अष्टदलकमलाकारमंडलने प्रथम पुष्पाक्षतोए वधाववुं.

नव्य
प्रतिष्ठा-
पद्धतिः

पक्षी प्रत्येक पद विषे नीचे प्रमाणे श्लोको अने मत्रो गोलीने अरिहंत आदिनी जल, चन्दन, पुष्प अक्षत फल पत्र धूप दीप आदियी पूजा कर्मी, प्रत्येकपदनी पूजा करु कृता पहला- “ नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।” आ नमस्कार वाक्य गोल्या करतु

१ “ अथाष्टदलमध्याब्ज-कर्णिकाया जिनेश्वरान । आविर्भूतोऽहसद्योधा-नादृतः स्थापयाम्यहम् ॥१॥”

“ नि.शेषदोषेन्धनधूमकेतुनपारससारसमुद्रसेतुन ।

यजे समस्तातिशयेकहेतुन्, श्रीमज्जिनानग्जुलकर्णिकाया ॥ २ ॥”

“ ॐ नमोऽर्हते जिनाय रजोहननायाऽगोरस्वभावाय निरतिशयप्रजार्ह्य अकृताय भगवते हो अर्ह-
त्परमेष्ठिने स्वाहा ॥१॥”

आ श्लोको अने मत्र गोली मध्यकर्णिकामा अरिहतनी पूजा करमी ॥१॥

२ “ तस्य पूर्वदले सिद्धान्, सम्यक्त्वाद्विगुणात्मकान् । निःश्रेयसा पद प्राप्तान्, निदधे भक्तिनिर्भरः ॥३॥”

“ तत्पूर्वपत्रे परित प्रनष्ट-दृष्टाष्टकर्ममधिगम्य शुद्धिम् ।

प्राप्तान्नास्त्रान् सिद्धिमनन्बोधान्, सिद्धान् भजे शान्तिकराक्षराणाम् ॥ ४ ॥”

ॐ नम. स्वयंभुवेऽजराय मृत्युजयाय निरामयाय अनिधनाय भगवते निरञ्जनाय हो सिद्धपरमेष्ठिने स्वाहा ॥२॥

आ श्लोक सहित मत्र गोलीने पूर्वपत्रस्थित सिद्धनी पूजा करमी ॥२॥

३- “स्थापयामि ततः सूरिन्, दक्षिणेऽस्मिन् दलेऽमले । चरतः पञ्चधाचारं, षट्त्रिंशत्सद्गुणैर्युतान् ॥५॥”

उभोपसर्गैकनिवारणार्थं-मभ्यर्चयाम्यक्षतगंधधूपैः ॥ ६ ॥”

ॐ नमः पञ्चविधाचारवेदिने तदाचरणशीलाय तत्प्रवर्तकाय हूँ आचार्यपरमेष्ठिने स्वाहा ॥ ३ ॥

४- “दादशाङ्गश्रुताधारान्, शास्त्राध्यापनतत्परान् । निवेशयाम्युपाध्यायान्, पवित्रे पश्चिमे दले ॥७॥”

अध्यापकौस्तुभान् परावजपत्रे, स्थितान् पवित्रान् परिपूजयामि ॥ ८ ॥”

ॐ नमो दादशाङ्गपरमस्वाध्यायसमृद्धाय तत्प्रवर्तकोद्यताय हूँ उपाध्यायब्रह्मणे स्वाहा ॥४॥

“वैराग्यमन्तर्वचमि प्रसिद्धं, सत्यं तपो द्वादशधा शरीरे ।
येषामुदङ्गपञ्चगतान् पवित्रान्, माधून् सदा तान् परिपूजयामि ॥१०॥”

ॐ नमो स्वर्गाप्यर्गमाधकाय हूँ साधुमहात्मने स्वाहा ॥ ५ ॥

आ मन्त्र पाठ बोलीने उत्तरदिशाम्बितपामा माधुपदनी पूजा करी ॥ ५ ॥

६ "खिनेन्द्रेत्तमतथस्त्वा-लक्ष्म्यं दर्शयन् यजेत। मिथ्यात्वमथन शुद्धं, न्यस्तमीशानसंख्ये ॥ ११ ॥"

१० ॐ नमः परमाभ्युदयनि श्रेयसहेतवे दर्शनाय स्वाहा ॥ ६ ॥

आ मन्त्र बोली ईशानस्थित दर्शननी पूजा करी ॥ ६ ॥

७. "अशेषद्रव्यपर्याग्र-रूपमेवावनामकम् । ज्ञानमाश्रेत्रपञ्चरथ, पूजयामि हिताय च ॥ १२ ॥"

८ ॐ नमः सन्मगज्ञानाय स्वाहा ॥ ७ ॥

आ मन्त्रपाठ बोली आग्नेयकोणना पत्रमा ज्ञाननी पूजा करी ॥ ७ ॥

८ "सामायिकादिभिर्भेदै-आरित्र चार पञ्चधा । सत्प्रापयामि पूजार्थं, पञ्च हि नैकैते क्रमात् ॥ १३ ॥"

९ नमः परमाभ्युदयनि श्रेयसहेतवे चारित्राय स्वाहा ॥ ८ ॥

आ पाठ बोली नैर्मन कोणना पत्रमा चारित्रनी पूजा करी ॥ ८ ॥

९ 'द्विधा, षाट्शधा भिन्न, पूर्तं पञ्च नप स्यम् । निगपयामि भक्त्याऽत्र, वायव्या दिशि शर्मदम् ॥ १४ ॥

९ नमः परमाभ्युदयनि श्रेयसहेतवे नपसे स्वाहा ॥ ९ ॥

॥ मन्त्र बोली वायव्यकोणमा नपपदनी पूजा करी ॥ ९ ॥

पछी अर्घपात्र हाथमा लेंद-

करी 'रोगशोकादिभिर्दुर्गैरजिताय' इत्यादि 'लोको वडे शान्ति घोषणा करवी, पत्री 'चचारिमंगलं' इत्यादि शरण सुत्रनो पाठ बोलवो अने 'यज्जपञ्चर' स्तोत्र वडे अंगरक्षा करीने मिश्रति स्थानकना पढेनु अनुक्रमे पूजन करवु, स्नात्र भणायवु अने छेवटे चैत्यमदन करवु पाचमा दिवसे आटला कृत्यो करवा

वीरास्थानक पूजा—

ॐ क्ष्मा क्षेत्रपालाय नमः । ॐ ह्रीं दिक्पालेभ्यो नमः । ॐ ह्रीं ग्रहेभ्यो नमः । ॐ ह्रीं षोडश विद्यादेवीभ्यो नमः । ॐ ह्रीं जिनशासनदेवीभ्यो नमः ।

उपरना मते भणी पछी नीचे प्रमाणे शान्तिघोषणा करवी—

रोगशोकादिभिर्दुर्गैरजिताय जितारये । नमः श्रीशान्तये तस्मै, विहितानन्तशान्तये ॥१॥

श्रीशान्तिजिनमक्ताय, भन्याय सुखसम्पदम् । श्रीशान्तिदेवता देया-दशान्तिमपनीयताम् ॥२॥

अम्बा निहतदुःखा मे, सिद्ध-बुद्धसमन्विता । सिते सिंहे स्थिता गौरी, वित्तनोतु समीक्षितम् ॥३॥

धराधिपतिपत्नी वा, देवी पद्मावती सदा । क्षुद्रोपद्रवतः सा मा, पातु फुल्लफणावली ॥४॥

चञ्चलकधरा चारु-प्रवालदलदीधितिः । चिर चक्रेश्वरी देवी, नन्दतादवताञ्च माम् ॥५॥

खड्गसेटककोदण्ड-बाणपाणिस्तिडिद्वयुतिः । तुरङ्गगमनाञ्छुसा, कल्याणानि करोतु मे ॥६॥

मथुरायां सपार्श्वश्री-सुपार्श्वस्तुपरक्षिका । श्रीकुवेरा नरास्त्रदा, सुताङ्गुलवतु वो भयात् ॥७॥

ब्रह्मशान्तिः स मा पाया-दपापाद्वीरसेवकः । श्रीमत्सत्यपुरे सत्या, येन कीर्तिः कृता निजा ॥८॥

श्रीशक्रप्रभुखा यक्षा, जितशासनसंस्थिताः । देवा देवप्रस्तदन्धेषि, संघं रक्षन्त्वपायतः ॥ ९ ॥
श्रीमहिमानमारुढा, यक्षमातङ्गसंगता । सा सां सिद्धायिका पातु, चक्रचापेषुधारिणी ॥ १० ॥
उपरना श्लोको वडे जान्ति उद्बोपणा कर्मा पछी संपूर्ण नयकार गणी--
चत्तारि मंगलं-अरिहंता अंगलं, सिद्धा मंगलं, साहू मंगलं, कैवल्यपद्मत्तो धम्मो लोयुतम्मो ।
चत्तारि लोयुतमा-अरिहंता लोयुत्तामा, सिद्धा लोयुत्तमा, साहू लोयुत्तमा, कैवल्यपद्मत्तो धम्मो लोयुतम्मो, साहू सरणं पवज्जामि,
चत्तारि सरणं पवज्जामि-अरिहंते सरणं पवज्जामि, सिद्धे सरणं पवज्जामि, साहू सरणं पवज्जामि,
चत्तारि सरणं पवज्जामि-अरिहंते सरणं पवज्जामि ।
कैवल्यपद्मत्तो धम्मं सरणं पवज्जामि ।
आ चार शरणानो गाठ भणवो अने अंते वज्रपञ्जर स्तोत्र वडे अंगन्याम कारवो.

वज्र पञ्जर स्तोत्रम्—
वज्र पञ्जर स्मराम्यहम् ॥ १ ॥
परमेष्ठि नमस्कारं, सारं नवपदात्मकं । आत्मरक्षाकरं वज्र-पञ्जराभं स्मराम्यहम् ॥ २ ॥
ॐ नमो अरिहंताणं, शिरस्कं विरलि स्थितम् । ॐ नमो सिद्धाणं, मुखे सुखपटं वरम् ॥ ३ ॥
ॐ नमो आयरियाणं, अंगरक्षातिशायिनी । ॐ नमो उवज्जायाणं, आयुधं हस्तयोर्द्विदम् ॥ ४ ॥
ॐ नमो लोए सब्बसाहूणं, मोचके पादयोः शुभे । ॐ नमो पंचनखकारे, जिला वज्रमयी तले ॥ ५ ॥
सब्वपावप्पणासणो, वप्पो वज्रमयो बहिः । मंगलाणं च सब्बेसि, खादिराज्जास्सवत्तिका ॥ ५ ॥
स्वाहान्तं च पदं ज्ञेयं, पदमं हवइ मंगलं । वप्पोपरि वज्रमयं, पियानं देहरक्षणे ॥ ६ ॥

महाप्रभावा रक्षेय, क्षुद्रोपद्रवनाशिनी । परमेष्ठिपदोद्भूता, रुचिता पूर्वसूरिभिः ॥ ७ ॥

यश्चैव कुन्ते रक्षा, परमेष्ठिपदैः सदा । तस्य न स्याद् भय व्याधि-राधिश्चापि कदाचन ॥ ८ ॥

वज्रपञ्च भग्या पङ्की श्रावलोप घसेला चन्दन केसर वडे-बीजा पाटला उपर नीचे ग्रमाणे २० कोष्ठको करवा—

१ ॐ ह्रीं नमो अरिहंताय	२ ॐ ह्रीं नमो मिद्वान	३ ॐ ह्रीं नमो परमणस्त	४ ॐ ह्रीं नमो आयरि- याणं	५ ॐ ह्रीं नमो उवज्ज्वा- याणं
६ ॐ ह्रीं नमो येराण	७ ॐ ह्रीं नमो लोप स- व्वसाहण	८ ॐ ह्रीं नमो नाणोय- उत्ताण	९ ॐ ह्रीं नमो सम्मदसण- घाराण	१० ॐ ह्रीं नमो विणय- घारीण
११ ॐ ह्रीं नमो चारित्त- घराण	१२ ॐ ह्रीं नमो सीलव्यय घारीण	१३ ॐ ह्रीं नमो खणलव झाणीण	१४ ॐ ह्रीं नमो तवस्सीणं	१५ ॐ ह्रीं नमो गोयमस्स
१६ ॐ ह्रीं नमो वेयात्र चरयाणां	१७ ॐ ह्रीं नमो समाहि गराणं ।	१८ ॐ ह्रीं नमो अपुब्बनाण- घराणं	१९ ॐ ह्रीं नमो सुअम- त्ताण	२० ॐ ह्रीं नमो तित्थ- प्यभावगाराणं

पछी स्नात्रकारे हाथमां पुष्पांजलि लेई—

अर्हत्सिद्धप्रवचन—गुरुस्थविरवहुश्रुतास्तपस्वी च । ज्ञानोपयोग-सम्यग्दर्शनविनयाः सचारित्राः ॥६७॥

शीलव्रतक्षणत्व—ध्यानतपस्त्रागसेवनव्रतानि । समाध्यपूर्वज्ञान-श्रुतसेवाः प्रभावना तीर्थे ॥६८॥

विंशतिपदान्यमूनि, सकलसुखोत्कर्षधीजभूतानि । जगदानन्दकराणि, जयन्ति जगदेकशरणानि ॥६९॥

आ पद्यो बोलीने पुष्पांजलि वीसस्थानकना पाटला उपर नाखनी, ते पछी लखेल प्रत्येक पदनुं स्तुति-काव्य अने तेनो नाम मंत्र भणीने प्रत्येकपदनुं चंदन-पुष्प-फल-अक्षतो वडे पूजन करवुं.

१-यन्नाम मन्त्रजपलव्वभवविधिरूला, मूलानि जन्मजरयोर्मरणस्य भित्त्वा ।

भव्या व्रजन्ति पदमक्षयमस्तदोषं, सोऽर्हन् ददातु विरुजं पदमर्चकेभ्यः ॥७०॥

“ ॐ ह्रीं नमो अरिहंताय ॥१॥ ”

उपगुं काव्य तथा नाम मंत्र बोझो अरिहंत पदनी पूजा करवी. पची ज रीते प्रत्येक पदनुं काव्य अने नाममंत्र बोलीने पूजा करवी, प्रथम पदनुं काव्य बोझां पहेलां अने तीसमा पदनुं काव्य जोळतां पहेलां पण “ नमोऽर्हत् ” कहेवुं.

२-गङ्गेयधातुरिव कर्मरजोविदिग्ध-मात्स्यस्वरूपमधिकूला गुणक्रमालिम् ।

ध्यानानलेन विमलं विदधे निजं यैस्ते सिद्धये सम भवन्तु समस्तसिद्धाः ॥७१॥

“ ॐ ह्रीं नमो सिद्धाय ॥२॥ ”

३-तैर्धङ्कराद् वदनपङ्कजतः प्रसृतं, वाक्यं परागसदृशं भविनां हिताय ।

अस्योपयोगसहितोऽथ मुनिप्रधानः, संघः सदा प्रवचनं भवताद् विभूत्यै ॥७२॥

“ ॐ ह्रीं नमो पवयणस्त ॥३॥ ”

४-धर्मोपदेशकवरा गुरवो गणीन्दा, आचार्यमुख्यविबुधाः प्रवरप्रतापाः ।

आचारमार्गहृदयाः सदयाः सदाया, देयासुरस्तवृजिना जिनतत्त्वमार्गम् ॥७३॥

“ ॐ ह्रीं नमो आयरियाण ॥४॥ ”

५-जात्या श्रुतेन मुनिमार्गगताब्दराशेर्युद्धा विलीनवृजिनाः सुजिनागमज्ञाः ।

शिष्याः पठन्ति समुपेत्य यदीयपार्श्वे, ते मङ्गलं ददतु पाठकपूज्यपादाः ॥७४॥

“ ॐ ह्रीं नमो उयज्जायाणं ॥५॥ ”

६-जेनागमाब्धिपरिमज्जननिर्मलाज्ञा-स्तीर्थान्तरीयनयनिर्झरधौतपादाः ।

सर्वज्ञमार्गरतिका रतिकान्तरोणान्, मार्गं बहुश्रुतवरा मुनयो दिशन्तु ॥७५॥

“ ॐ ह्रीं नमो धेराणं ॥६॥ ”

७-चाह्यान्तरङ्गरिपुनिर्दलनैकहेतौ, केतौ शिवस्य सरणेस्तपसि प्रवृत्ताः ।
क्षान्त्यादिधर्मनिरता विरतास्तपस्वि-वर्या दिशन्तु विविधोत्सवमङ्गलानि ॥७६॥

“ ॐ ह्रीं नमो लोए सञ्चसाह्रणं ॥७॥ ”

८-ज्ञानोपयोगकरणाचरणादिवृद्धि-ज्ञानोपयोगकरणाच्छिवशर्मसिद्धिः ।
ज्ञानोपयोगनिरता विरताः स्वदोषाज्ञ, ज्ञानं ततः सदुपयोगमयं नमामि ॥७७॥

“ ॐ ह्रीं नमो नाणोवउत्ताणं ॥८॥ ”

९-सद्दर्शनं सकलदुर्गुणदोषहारि, सद्दर्शनं सकलसद्गुणपोषकारि ।
सद्दर्शनेन चरणादिगुणाः फलन्ति, सद्दर्शनेन मनुजाः शिवमानुवन्ति ॥७८॥

“ ॐ ह्रीं नमो सम्मदंसणधराणं ॥९॥ ”

१०-सर्वागमेषु विनयो गुणमूलभूतः, संवर्णितः सकलकार्थकरो नराणाम् ।
एकेन येन हरिविक्रमभूषणुरव्याः, पात्रं बभ्रुरजरामरसौख्यलक्ष्म्याः ॥७९॥

“ ॐ ह्रीं नमो विणयधराण ॥१०॥”

११-आवश्यकं चरणशुद्धिनिमित्तभूते, पूतेन्द्रियात्मनिजरूपविभूतिदूते ।
सर्वादरेण निरतान् विरतानवधात्, भक्त्या नमामि चरणाश्रयसाधुवर्यान् ॥८०॥

“ ॐ ह्रीं नमो चारिचधराण ॥११॥”

१२-मूलोत्तरे गुणगणे व्रतशीलसंज्ञे, सद्व्रह्मगुप्तिगुणिलोजितवीरचर्ये ।
स्थैर्याप्तमेरुसमताः सुमताङ्गिवर्गे, शं साधवो ददतु शीलरथाङ्गधुर्याः ॥८१॥

“ ॐ ह्रीं नमो सीलव्यधारीण

१३-ध्याने स्थिताः प्रतिलवं च प्रतिक्षणं च, संरुध्य चित्तममलं परमात्मतत्त्वे ।
ध्यायन्ति धीरसदृशं समतासमेता-स्ते सिद्धये मम भवन्तु सुयोगिवर्याः ॥८२॥

“ ॐ ह्रीं नमो खणलचक्राणीण ॥१३॥”

१४-विघ्नौघघाति सुनिकाचितकर्मपाति, जातिस्मृतिप्रभृतिदं हृतमन्मर्याति ।
चेतोविशुद्धिकरमस्तमस्तरोपं, पापं ददातु चरणस्य तपो ऽस्तदोपम् ॥८३॥

“ॐ ह्रीं नमो सचस्सीणं ॥१४॥”

१५-त्यागस्त्रिलोकमहितो रहितो मदेन, त्यागं वदन्ति मुनयो भववार्धिपोतम् ।

त्यागेन तोषसहितेन जयन्ति मृत्युं, त्यागान्विताय गुणिने गणिने नमोऽस्तु ॥८४॥

“ॐ ह्रीं नमो गोमयसूत्र ॥१५॥”

१६-व्यावृत्तभावनिरतं जिन-सूरि-पाठा-चार्येषु साधु-शिशु-वृद्ध-रुगन्वितेषु ।

सीदं तपश्चरति चैत्यवरे संसंघे, भक्त्या नमामि जिननामनिकाचनार्हम् ॥८५॥

“ॐ ह्रीं नमो वेद्यावच्छरयाणं ॥१६॥”

१७-चारित्रधर्मेनिरतेन रतेन मार्गे, सद्गुणभावविषयः स शुभान्वितेन ।

कार्यः समाधिरनिशं गुरुमुख्यपूज्य-पादेषु कृत्यकरणेन मनोनुकूलम् ॥८६॥

“ॐ ह्रीं नमो समाहिगराणं ॥१७॥”

१८-गत्वा कुहापि गुणहीनमपि प्रणम्य, ग्राह्यं श्रुतवतामुपकारकारि ।

तस्मादपूर्वगुणकृत् पठतामपूर्व-ज्ञानं नमामि जिनशासनमार्गयामि ॥८७॥

“ ॐ ह्रीं नमो अयुव्यनागधराय ॥१८॥”

१९-सम्यच्छ्रुतं श्रुतधरश्च जिनेन्द्रधर्म-तत्त्वस्य मूलमनिरुद्धमहाप्रभावम् ।

यस्माद्विनीतविनयाः सुजिनागमज्ञास्तापं विधूय विरुजं पदमाश्रयन्ते ॥८८॥

“ ॐ ह्रीं नमो सुअभक्षाणं ॥१९॥”

२०-चादेन धर्मकथनेन निमित्तत्राण्या, सिद्धाञ्जनादिगुणतो निजयात्मशक्त्या ।

जैनेश्वरप्रवचनस्य विकाशकारो, तीर्थकरैरभिहितः स भवाब्धितारी ॥८९॥

“ ॐ ह्रीं नमो तित्थरूपभावगण ॥२०॥”

ए पछी गघ, धूप, अक्षत, पुष्प, दीप, नैवेद्य, फल अने जळ, ॥ अष्ट द्रव्यो वडे जिनपूजा करी पूर्वप्रतिष्ठित जितविनी
आगल आदिनाथनो कलश भगवा पूर्वक स्नान करतुं ते पछी चैत्यवदन करी ८ स्तुतिआगी देवमन्दन करवुं अने, प्रत्येक स्थान-
कनो पूर्वोक्त नाम मत्र मोली १-१ नवकार गणयो अन्ते वीमस्थानकना पाटला आगल नैवेद्य दोवहुं इति वीमस्थानक
पूजा विधि ।

॥ समाप्तं पञ्चमादिकम् ॥”

॥ (६) षष्ठाह्निकम् ॥

च्यवन कल्याणकोत्सवविधि—आह्निकबीजकम्

षष्ठे च दिवसे क्षेत्र—पालादीनां नमस्कृतिम् । विधाय विदुषा कार्य-मिन्द्रेन्द्राण्योः प्रकल्पनम् ॥९०॥

तथा च्युतिर्जिनेन्द्रस्य, कल्पनीया भवान्तरात् । मातृकुक्ष्यवतारश्च, तत्र प्राणप्रवेशनम् ॥९१॥

सकलीकरणं हस्तन्यासो मन्त्रपदः सह । मातृकापर्वदिन्यासो, जिम्बाङ्गेषु विधीयते ॥९२॥

एवं जिनस्य च्यवन—कल्याणक-महोत्सवम् । विधाय स्नात्रमन्त्रे च, विधेयं देववन्दनम् ॥९३॥

भा०टी०—छद्रे दिवसे क्षेत्रपालादिकने नमस्कार करीने विद्वान् विधिकारे इन्द्र अने इन्द्राणीनी कल्पना करवी, अने ते

बाद जिनना जीवन्तु स्वर्गादि भवान्तरथी च्यवन्तु—मातानी कूले अवतरन्तु अने मानवीयप्राणप्रतिष्ठा—विधि करवी. प्रतिष्ठाप्य जिन-

विचिता अंगोमां मंत्रपदो वडे सकलीकरण अने करन्त्यात करी मातृका वर्णन्यास करवो.

आ प्रमाणे जिननो च्यवन कल्याणक महोत्सव करीने स्नात्र करन्तु अने अन्तमां देववन्दन करन्तु.

कृत्य विधि—

ॐ ह्रीं स्वाँ लौं क्षाँ क्षेत्रपालाय नमः । ॐ ह्रीं दिक्षपालेभ्यो नमः । ॐ ह्रीं ग्रहेभ्यो नमः । ॐ ह्रीं

ॐ ह्रीं स्वाँ लौं क्षाँ महादेवीभ्यो नमः । ॐ ह्रीं जिनशासन देवीदेवेभ्यो नमः ।

षोडश महादेवीभ्यो नमः । ॐ ह्रीं जिनशासन देवीदेवेभ्यो नमः ।

क्रियाकारके उपर ग्रामणे मंत्रोच्चारण पूर्वक पुष्पाञ्जलिओ नालवी, आ पछी प्रतिष्ठाकारक गृहस्थने, विणे नीचेना मंत्रोद्वारा इन्द्रनी स्तूपना कसी आभूषणो पहिरामां—

सङ्घटेः प्रविकल्पिताऽतिविशदप्राग्भारभाभासुर-ज्ञानस्यापि विकल्पजालजयिनश्चारित्र्यतन्त्रस्य च ।
यत् पूर्वैः परिकल्पित जितमहे रत्नत्रयाराधक, चिह्नं तद् निदये महेशकलितं यज्ञोपवीतं परम् ॥१॥
आ काव्य भणीने प्रतिष्ठा करावनारे जनोई रूपे सोनानी सांकली पहरेनी

रत्नमरोहैरुचिरैर्गुह्यै-राकाशमङ्गीकृतम् चिन्नाति ।

तच्छेखर शेषविधेयविज्ञो, मौलो मयूखाढय मह दयामि ॥ २ ॥

आ काव्य भणीने मस्तके मुकुट अने ललाटे तिलक धारण करवो

दिव्यं दिव्यैरत्न जालैरनेकै-र्नद युन्वद् ध्वान्तमन्तःस्फुरद्भिः ।

हेमं हेम्ना निर्मित चिन्धपणौ, पुण्य पुण्यैः कङ्कणं स्वीकरोमि ॥३॥

आ काव्य भणीने कंरुण पहरेतु.

प्रथोत्तयन्ती निखिल स्वकान्त्या, प्रकोष्ठमङ्गुतिराजिरम्या ।

मुद्रैव जैनी वरसुद्रिकाया-मलङ्करोत्वद्गुलिपर्वमूले ॥ ४ ॥

आ काव्य भणीने सुद्रिका पहरेवी

आतान्याम पट्टी नीचे प्रमाणे क्रन्यास करवो---

ॐ ह्रीं अंबलौ अगुष्टाभ्यां नमः ।

आचार्या मध्यमाभ्यां नमः ।

ॐ हः सर्वसाधवः रुनिष्ठिकाभ्या नमः ।

ॐ श्री सिद्धाः तर्जनीभ्या नमः ।

उपाध्याया अनामिकाभ्यां नमः ।

ॐ ह्रीं ह्रः ज्ञानदर्शनचरित्रतपांसि

धर्मीः करतल-करपृष्ठाभ्यां नमः ।

स्वर्ग" करया प्रवृत्त करवो, पछी—

उपराना मन्त्रो अग्नित्वाणं ह्रीं अहं सः नमो हसः नमो हसः नमो हसः गुह्यपादुकाभ्यां नमः ।

ए सन्तोदारा गुरुजन कबु पड़ी—

ए मन्त्रद्वारा गुरुदेवन के पुत्र पछा नमो ब्रह्म सः धर्माचार्याय नमः । प मन्त्रद्वारा धर्माचार्यात् पूजन करवु पछी—

ॐ नमः स्वाहा ।

पं. श्री. सिद्धायन स्मित प्रणिमा उप वासोप वंडे पला कवी. पछी—

ॐ ह्रीं नमो अरिहताय ॐ ह्रीं अर्हते नमः ।

आ मंत्र नर वामक्षेप मन्त्रीने नवीन मंत्रिय उण नाखमो पछी-

ॐ परमहन्साय परमेष्ठिने हसः हसः हसः हो हो हो हो हो हो हो हो अहं दुभ्यो नमः श्रीजिनविम्ब

स्थापयामीति संवोषह ।

આ મંત્ર વડે વાસકેષ મંત્રી નવીન બિવના મસ્તકે નાખવો અને જલમિશ્રિત કરીને સર્વાંગે તેનું વિલેપન કરવું, તેની આગે દુગ્ધમૃત સુવર્ણ કલશ સ્થાપવો, અને—

सुकृतकरणदक्षः पञ्चमुख्यः समस्तः, सकलदुरितनाशश्छिन्नदुष्कर्मपाशः ।

विमलकुलविघृह्यै देवलोकाज्युतः श्री-नियतपदसमृद्धये मानुषेऽहं सदा त्वम् ॥१॥

रत्नत्रयालङ्कारणाय नित्य-मच्छायकायाय निरामयाय । निःस्वेदतानिर्मलतायुताय, नमो नमः श्रीपरमेश्वराय ॥२॥

आ काव्यो भणी—

ॐ नमः ॐ हः अहं देवलोकाब्धयुत्वा मानुषत्वेऽवातरत्, हंसः हंसः हंसः

श्रीपरमेश्वराय नमः स्वाहा ।

आ मंत्र बोली प्रतिष्ठाप्य नवीन सुन्दर जिन विग्वने दूधती भरेला सुवर्ण कलशमां स्थापयुं, अने—

ॐ हौं ह्रीं ह्रीं य र ल व श ष स ह क्षौं हंस असुष्य प्राणान् इह प्राणे असुष्य जीव इह स्थितः सर्वेन्द्रियाणि वाग्नमनश्चक्षुःश्रोत्रःघ्राणजिह्वासुन्वानि स्थापय संबोपट् वपट् स्याहा स्वधा ।

आ मंत्र भाणीने ते विम्ब उपर वासक्षेप करवो. ए रीते विम्बमां प्राणप्रतिष्ठा करची. पळी

ॐ ह्रीं अहं ॐ ह्रीं-मोक्षद्वारे (द्वारं) उपर) ॐ ह्रीं अहं ॐ ह्रीं अहं अ आ ललाटे (ललाट उपर)

ॐ ह्रीं अहं इ इ-दक्षिणेतरनेत्रयोः ।
 ॐ ह्रीं अहं ऋ ऋ-नासापुटयोः ।
 ॐ ह्रीं अहं ओ ओ-स्तन्ययोः ।
 ॐ ह्रीं अहं अः-जिह्वाग्रे ।
 ॐ ह्रीं अहं ग ग-कंठे ।
 ॐ ह्रीं अहं च छ ज झ-दक्षिणभुजे ।
 ॐ ह्रीं अहं ङ ङ ङ-दक्षिणकक्षौ ।
 ॐ ह्रीं अहं प प-दक्षिणोरौ ।
 ॐ ह्रीं अहं व-गुले ।
 ॐ ह्रीं अहं म-स्तिजोः (श्चिद्र्योभयपार्श्वयोः) ।
 ॐ ह्रीं अहं र-ऊर्ध्वरोमात्रे (मस्तकादिकेषु) ।
 ॐ ह्रीं अहं य-ग्रीवारुक्तादिमन्त्रिषु ।
 ॐ ह्रीं अहं ण-गुल्फमूलयोः ।
 ॐ ह्रीं अहं ह-हृदये (घ्राणस्थाने)

ॐ ह्रीं अहं उ ऊ-दक्षिणेतरकर्णयोः ।
 ॐ ह्रीं अहं ऋ ऋ-ऊर्ध्वार्धो दन्तपत्रयोः ।
 ॐ ह्रीं अहं अ-मस्तके ।
 ॐ ह्रीं अहं क ख-मुखमंडले ।
 ॐ ह्रीं अहं ङ ङ-उत्पुटस्थाने । (दाढी पर)
 ॐ ह्रीं अहं प्र-वामभुजे ।
 ॐ ह्रीं अहं त थ द ध न-गामकुक्षौ ।
 ॐ ह्रीं अहं फ-वामोरौ ।
 ॐ ह्रीं अहं म-नाभिमंडले ।
 ॐ ह्रीं अहं य-शरीरस्थाने (उदरे) ।
 ॐ ह्रीं अहं ल-पृष्ठे ।
 ॐ ह्रीं अहं श-जानुयुग्मे ।
 ॐ ह्रीं अहं स-पदयोः ।

आ प्रमाणे विविना सर्वान्गे मन्त्रन्यास करवो अने—
ॐ ह्रीं ह्रीं ह्रीं शान्तिं कुरु कुरु स्वाहा । ॐ ह्रीं नमो अरिहंताणं, ॐ ह्रीं नमो अरहंताणं ॐ ह्रीं नमो
अरहंताणं, ॐ अहं नमः स्वाहा । ॐ ह्रीं नमो अरहताणं ॐ ह्रीं नमो अहं नमः स्वाहा ।

आ मंत्रवडे वास मंत्री विविना मस्तके नाखवो, अने

ॐ हाँ ह्रीं ह्रीं ह्रीं ह्रीं हः असिआउसाय ह्रीं नमः स्वाहा ” अथवा
ॐ ह्रीं परमहंसाय परमपरमेष्ठिने परमहंस हं हाँ हुँ ह्रीं ह्रीं ह्रीं ह्रीं हः परमेष्ठिने नमः स्वाहा ।

आ वे कर्णोपदेश मंत्रो पैकीना एक वडे कर्णोपदेश करी विम्वना मस्तके वासक्षेप करवो अने—

ॐ ऐं कूली ह्रसौ चद चद, वाग्यादिनि भगवति ह्रीं नमः ।

ॐ नमो अरहंताणं, घातृभ्योऽभीप्सितफलेभ्यः स्वाहा ॥१॥

ए प्रमाणे आशीर्वाद देवो, त्यां माता स्वप्न देखे तेना नामना नीचेना श्लोको बोलवा—

गजो वृषो हरिः साभिषेकश्रीः स्रक् शशी रविः । महाध्वजः पूर्णकुम्भः, पद्मसरः सरित्पतिः ॥१॥

विमानं रत्नपुञ्जश्च, निर्धूमाग्निरिति क्रमात् । ददर्श स्वामिनी स्वप्नान्, मुखे प्रविशतस्तदा ॥२॥

श्लोको बोल्या पछी ॐ ह्रीं स्वामिनिस्वप्नदर्शनमिति स्वाहा । आ मंत्र भणवो.

पछी स्नात्रकारे संपूर्ण चैत्यवंदन कावुं, श्रावक श्रीपार्श्वनाथनो कलश कहेवा पूर्वक कुसुमांजलि करी आठ स्तुतिओ वडे

दैन्यनदन करे आ प्रमाणे व्यवने कल्याणकारी विधि करवी

इति व्यवने कल्याणक विधि ।

(७) सप्तमाह्निकम् ।

! जन्मकल्याणकोत्सवं विधि-आह्निककृत्यबीजकम् ।

सकलीकरणं स्यास्मिन्, शुचिविद्याधिरोपणम् । विधाय वलिप्रक्षेपः, कन्यो धूपजलान्वितः ॥९५॥
नव्यविम्वेषु सर्वेषु, क्षेप्तव्यः कुसुमाञ्जलिः । मुद्रा च तर्जनी वाम-शयेनाऽऽछोटनं ह्यपाम् ॥९६॥
तिलकं पुष्परोपं च, कृत्वा कार्यं तत परम् । वज्र-तार्क्ष्य-मुग्दराख्य-मुद्राभिर्विमरोपणम् ॥९७॥
दिग्बन्धनं च विधिना, सप्त-धान्याभिषेचनम् । विधायाभ्यां प्रपूज्याऽप्य, जन्मक्षणं निदर्शयेत् ॥९८॥
षट्पञ्चाशत्कुमारीभिः, स्रुतिकर्म प्रकाशयेत् । रक्षापौट्टलिका वध्या, करं मातुस्सुतस्य च ॥९९॥
जलचन्दनगन्धादि-पुष्पवासादिकांस्तथा । स्वस्वमन्त्ररभिमन्त्र्य, रत्नमन्त्रिः कराङ्गुलौ ॥१००॥
वध्या जिनस्य कण्ठे च, क्षेप्याऽरिष्टयवालिका । जलदर्शनपूर्वं च, गीतमृत्यादि केशयेत् ॥१०१॥
इन्द्राणीभिः कृते जन्म-चण्डे कार्यं जिनेशितुः । चतुःषष्टिसुराधीशैर्मरैः जन्मभिषेचनम् ॥१०२॥

प्रतिष्ठाकारकेन्द्रेण, जिनाग्रे रूण्यतन्दुलैः । कार्योऽष्टमङ्गल्लेख-स्ततश्चारात्रिकादिकम् ॥१०३॥

भा० टी०—प्रतिष्ठाचार्ये पोताना आत्सामां सकलीकरण करी शुचि विद्यानो आरोप करवो, पछी धूप तथा जलयुक्त बलि-क्षेप कराववो, अने वधा नवीन विम्बो उपर कुसुमांजलिक्षेप कराववो, तर्जनी मुद्रा देखाडवी, क्रियाकारके डावा हाथमां जल लेह रौद्रदृष्टिपूर्वक जिनविम्बेने आछोटुं, पछी विम्बेने तिलक करी मस्तके पुष्प चढाववां, गुरुए वज्र, मुद्रागर मुद्राओ वडे विम्बेने कवच करवो, मंत्रपूर्वक दिग्बन्ध करवो, क्रियाकारके अभिमंत्रणपूर्वक सप्तधानथी विम्बेने स्नपन करावुं, अग्रा देवीने पूजवा पूर्वक जन्ममहोत्सवनुं निदर्शन करावुं, छप्पन दिशाकुमारीओ वडे स्तुतिकम कराववु, माता तथा पुत्रने हाथे रक्षापोटली बांधवी, अने जल, चन्दन, गन्ध पुष्प, वास आदिने पोतपोताना मंत्रे अभिमंत्रित करवा, जिनना जमणां हाथनी आंगलीए पंचरत्ननी पोटली बांधवी, जिनना कंठे आरेठांनी माला तथा यवनी माला पहेराववी, अने जलदर्शन करावी गीत नृत्यादिनी धामधूम कराववी. कुमारीओ तथा इन्द्राणीओ द्वारा जन्ममहोत्सव कराया पछी ६४ इन्द्रोए मेरुपर्वत उपर लेह जईने त्रिननो जन्माभिषेक करवो, इन्द्ररूपे कल्पायेला प्रतिष्ठाकारक गृहस्थे जिननी आगल रूपाना अक्षतो वडे अष्टमंगल आलेखवा अने ते पछी मंगलदीपक, आरती तथा लवणावतारणादिक कार्यो करवां.

कृत्यविधि—

ॐ नमो अरिहंताणं—हृदये, ॐ नमो सिद्धाणं—मस्तके, ॐ नमो आयरियाणं—शिखायाम्,
ॐ नमो उवज्झायाणं—सन्नाहे, ॐ नमो लोए सब्वसाहूणं—दिव्यास्त्रे

एम् आत्मरक्षार्थे ३ गार पद भणनपूर्वक प्रतिष्ठाचार्ये जंगन्यास करवो, तथा —

ॐ नमो अरिहंताण, ॐ नमो सिद्धाणं, ॐ नमो आयरियाण, ॐ नमो उवज्झयाणं, ॐ नमो लोए सच्चसाहण, ॐ नमो आगासगामीणं, ॐ नमो हः क्षः अशुचि. शुचिर्भवामि स्वाहा ।

आ शुचि विद्याए ३ गार सर्वोग सर्वज्ञ करी प्रतिष्ठाचार्ये पोतानी पवित्रता करीने स्नाकरोतु पण सकलीकरण करवु.

ए पछी 'क्षि प ॐ स्वा हा' 'हा स्वा ॐ प क्षि' आ ५ तत्त्वोने पणो १, नाभि २, हृदय ३, मुख ४, ललाट ५ ।, तथा ललाट १, मुख २, हृदय ३, नाभि ४, पगोमा ५, एम् च उतर क्रम वडे ३ वार स्थापय. पछी—

“ ॐ ह्रीं क्ष्वो सर्वोपद्रव विम्वस्य रक्ष रक्ष स्वाहा ”

आ मयूढे बलि नाकुला भंगी प्रतिष्ठाणा स्थानथी जल सहित बलिउत्क्षेप करवां, धूप उत्खेवगो, चन्दन पुष्प अक्षत उछालनां, पछी सर्वे नरीन जिन भिगो उपर जल सहित कुसुमाञ्जलि—

अभिनवसुगन्धिविकसित-पुष्पपौधभृता सुगन्धिधूपाढया । विम्वोपरिनिपतन्ती, सुखानि पुष्पाञ्जलिः
कुन्ताम् ॥

ए काव्य गौलीने गुरुए क्षेपवी, जने बचली आगळिओ उची करी रौद्रदृष्टिथी नवीन भिगोने 'तर्जनी' मुद्रा देवाडवी, अने श्रावके डावा हाथमा जल लेई “जलौ” म्लौ” उच्चारणपूर्वक प्रतिमाने आछोटवु. पछी गुरुए—

ॐ “ ह्रीं क्ष्वो सर्वोपद्रव विम्वस्य रक्ष रक्ष स्वाहा । ” आ मगोच्चारण पूर्वक विबने दृष्टिदोष निवारणार्थे ‘वज्रमुद्रा,

गण्डमुद्रां अने मङ्गरमुद्रां वडै ३ वार कवच करवो अने अज मंत्रां दीर्घधन पण करवुं.

आवके शण १, कुलथ २, गौह ३, जव ४, सरसव ५, कांग ६ अने अडेद ७; आ सांत धान्योनी वण वण मुष्टि विंशो

गण्डमुद्रां अने मङ्गरमुद्रां वडै ३ वार कवच करवो अने अज मंत्रां दीर्घधन पण करवुं. ॥१॥

आवके शण १, कुलथ २, गौह ३, जव ४, सरसव ५, कांग ६ अने अडेद ७; आ सांत धान्योनी वण वण मुष्टि विंशो

गण्डमुद्रां अने मङ्गरमुद्रां वडै ३ वार कवच करवो अने अज मंत्रां दीर्घधन पण करवुं. ॥२॥

गण्डमुद्रां अने मङ्गरमुद्रां वडै ३ वार कवच करवो अने अज मंत्रां दीर्घधन पण करवुं. ॥३॥

गण्डमुद्रां अने मङ्गरमुद्रां वडै ३ वार कवच करवो अने अज मंत्रां दीर्घधन पण करवुं. ॥४॥

गण्डमुद्रां अने मङ्गरमुद्रां वडै ३ वार कवच करवो अने अज मंत्रां दीर्घधन पण करवुं. ॥५॥

गण्डमुद्रां अने मङ्गरमुद्रां वडै ३ वार कवच करवो अने अज मंत्रां दीर्घधन पण करवुं. ॥६॥

गण्डमुद्रां अने मङ्गरमुद्रां वडै ३ वार कवच करवो अने अज मंत्रां दीर्घधन पण करवुं. ॥७॥

गण्डमुद्रां अने मङ्गरमुद्रां वडै ३ वार कवच करवो अने अज मंत्रां दीर्घधन पण करवुं. ॥८॥

गण्डमुद्रां अने मङ्गरमुद्रां वडै ३ वार कवच करवो अने अज मंत्रां दीर्घधन पण करवुं. ॥९॥

गण्डमुद्रां अने मङ्गरमुद्रां वडै ३ वार कवच करवो अने अज मंत्रां दीर्घधन पण करवुं. ॥१०॥

“ॐ ह्रीं अष्टावधोलोक-वासिन्यो देव्यो योजनमण्डल स्रतिगृहमशोधयन् स्वाहा ।”

आ श्लोको अने मंत्र भणीने भूमिशोधन करावबु.

मेघंकरा मेघवती, सुमेधा मेघमालिनी । तायधारा त्रिचिन्ता च, वारियेणा बलाहका ॥१॥

अष्टोर्ध्वलोकादेत्यैता, नत्वाऽहन्त समातृक्म् । तत्र गन्धाम्बुषुषौघ-वर्षा हर्षादितेनिरे ॥२॥

“ ॐ ह्रीं अष्टाबुर्ध्वलोकवासिन्यो देव्यो योजनमण्डल गन्धाम्बुषुषौघमवर्षयन् स्वाहा ।”

आ श्लोको अने मंत्र भणी सुगन्धोजल छत्राबु, पछी पुष्प वेश्या.

अथ नन्दोत्तरा नन्दे, आनन्दा-नन्दिवर्धने । विजया वैजयन्ती च, जयन्ती चापरजिता ॥

“ ॐ ह्रीं अष्टौ पूर्ववृक्चक्रवासिन्यो देव्यो विलोकनार्थं दर्पणानि अग्रेऽधारयन् स्वाहा ।”

आ श्लोक तथा मंत्र भणीने आरीसा देवाड्या

समाहारा सुप्रदत्ता, सप्रबुद्धा यशोधरा । लक्ष्मीवती शेषवती, चित्रगुप्ता वसुन्धरा ॥

“ॐ ह्रीं अष्टौ दक्षिणचक्रवासिन्यो देव्यः स्नानार्थं करे पूर्णकलशान् धृत्वाभिपेक कुर्वन्त्यो गीतगाने विदधति स्वाहा ।”

आ श्लोक अने मंत्र भणीने जल कलशोवाली ८ जणीओए उपस्थित थबु

इलादेवी सुरादेवी, पृथिवी पद्मवत्यपि । एकनासा नवमिका, भद्रा शीतेति नामतः ॥

“ ॐ ह्रीं अष्टौ पञ्चिम्बरुचकवासिन्यो देव्यो वीजनानि वीजयन्ति स्वाहा । ”

आ श्लोक अने मंत्र भणीने पंखा चलाववा.

अलम्बुषा मितकेशी, पुण्डरीका च वारुणी । हासा सर्वप्रभा श्रीह्रीं-रष्टोदगुरुचकाद्रितः ॥

“ ॐ ह्रीं अष्टौ उत्तररुचकवासिन्यो देव्यो बालव्यजनानि वीजयन्ति स्वाहा । ”

आ श्लोक अने मंत्र भणीने चायर ढालवा.

चित्रा च चित्रकनका, सुतारा वसुदामिनी । दीपहस्ता विदिक्षेत्या-ऽस्थुर्विदिगुरुचकाद्रितः ॥

“ ॐ ह्रीं चतस्रो विदिगवासिन्यो देव्यः प्रदीपहस्ता उद्योतं कुर्वन्ति स्वाहा । ”

आ श्लोक अने मंत्र भणीने दीपक देवाडवा.

रूपा रूपसिका चापि, सुरूपा रूपकावती । चतुरङ्गुलतो नालं, छित्त्वा खातोदरेऽक्षिपन् ॥१॥

“ ॐ ह्रीं चतस्रो रुचकद्वीपवासिन्यो देव्यश्चतुरङ्गुलतो नालं छित्त्वा भूखातोदरेऽक्षिपन् स्वाहा ॥ ”

आ श्लोक तथा मंत्र भणी ४ आंगल नाल कापी खाडामां दादवुं.

“ ॐ ह्रीं पूर्वोत्तरदक्षिणेषु रम्भागृहत्रयं व्यधुः स्वाहा ॥ ”

आ मंत्र भणी ३ केलघर बांधवा.

“ ॐ रौं रौं रौं रौं रौं रः उत्तरे अरणिकाष्टाभ्यामग्निमुत्पाद्य चन्दनाद्यैर्जुहुवात् वषट् । ”

આ મંત્ર વહે ચન્દનાદિ કાષ્ઠનો હોમ કરી તેની સ્થાની પોટલીઓ તૈયાર કરી જિનને તથા જિનમાતાને હાથે ઘાંઘવી.

૬ પછી પવિત્ર જલફલશો, ચન્દન, પુષ્પો અને સ્નાત્રની પુદિઓ નીચેના મંત્રો વહે મંત્રવી.

“ ૐ નમો યઃ સર્વંશરીરાચસ્થિતે મહામૃતે આપો જલ ગૃહ્ણ ગૃહ્ણ સ્વાહા ।” આ મંત્રથી સર્વે જલ મંત્રવું

“ ૐ નમો યઃ સર્વંશરીરાચસ્થિતે પૃથુ પૃથુ ગન્ધાન્ ગૃહ્ણ ગૃહ્ણ સ્વાહા ।” આ મંત્રથી વાસ, ચન્દન, તથા સર્વ ઔષધિનું અભિમંત્રણ કરવું.

“ ૐ નમો યઃ સર્વંતો મેદિની પુષ્પવતી પુષ્પ ગૃહ્ણ ગૃહ્ણ સ્વાહા ।” આ મંત્ર વહે પુષ્પોનું અભિમંત્રણ કરવું.

“ ૐ નમો યઃ સર્વંતો બલિં દદ્ધ દદ્ધ મહામૃતે તેજોધિયતે ધૂ ધૂ ધૂપં ગૃહ્ણ ગૃહ્ણ સ્વાહા ।”

૬ મંત્રથી ધૂપનું અભિમંત્રણ કરવું.

૬ પછી નવીન વિનના જમણા હાથની આગલી ૬ પંચરત્નની રક્ષા પોટલી વાધવી, પોટલીઓ સૌભાગ્યમંત્ર વહે મંત્રીને પ્રત્યેક વિંચના જમણા હાથે વાધવી, વલી ઝરીઠાની માલા તથા જવની માલા પ્રત્યેક વિંચના ફંઠમાં નાલવી, જલયાત્રાથી લાયેલ જલ જલકુડીમાં મરી તેમાં વાસ ચંદન પુષ્પાદિ નાહી ‘ ૐ હ્રીં નમઃ ’ આ મંત્ર મળતાં જલદર્શન કરાવવું, ધૂપ દીપ કરવા, ગીત-ગાન નાટકાદિ કરવા. આમ દિક્ષુમારિકાઓનો ઉત્સવ થયા પછી—

इन्द्राण्यायग्रमहिषी, सामानिकैश्च सयुता । अगरक्षकंदवीभिः, समागता जिनगृहे ॥१॥

તારા તિલોત્તમા તારુ, મનોવેગા ચ મોહિની । સુન્દરી ત્રિપુરા ચેતા, માના માનવતી મુદા ॥૨॥

" कालेन्द्रोऽथ१ महाकालः२, सुत्पः३ प्रनिरूपकः४ । पूर्णभद्रः५-माणि भद्रौ६, भीमेन्द्रो७, महाभीमकः८ ॥१०॥"
 " क्रिन्नर ० क्रिपुरुपेन्द्रः१०, सत्यरूपस्तथैव११? हि । महापुरुष१२ नामैको-ऽदिकायाश्च१३ तथाऽपरः ॥११॥"
 " महाक्रायो१४ गीतरति१५-गीतयशाश्च१६ षोडश । सनिरितः१७ समानीको१८, घाताऽविघाताश्चापरः ॥१२॥"
 " कृपीन्द्रो१९ कृपिपालश्च२०, श्वरश्चापि महेश्वर ८ सुवत्सो१० चिखालेन्द्रश्च१० ह्यसो११ ह्यसरति.१२ पुनः ॥१३॥"
 " श्वेतो१३ महाश्वेतः१४ पतङ्गः१५ पतगपताश्वराः१६ चन्द्राः१७ दित्यो१८ ज्यातिपेन्द्रौ, कल्पेन्द्रा दशधा पुनः ॥१४॥"
 "

" सौभ्रमेन्द्र१ ईशानेन्द्रः२, सनत्कुमार३ पुरन्दरः । माहेन्द्रो४ ब्रह्मेन्द्रश्च५, लान्तकेन्द्रश्च६ चम्रिणः ॥१५॥"
 " शुक्लेन्द्रः७ सहस्रारेन्द्रः८, आनत-प्राणतेश्वरः९ । आरणाच्युतशक्रश्च१०, इतीन्द्राः चतुःषष्टिका ॥१६॥"
 (आ प्रकारना श्लोको भणीने) ' ॐ ह्रीं क्षुं ह्रीं सौभ्रमेन्द्रादिचतुःषष्टिरिन्द्रा अस्मिन् प्रतिष्ठामहोत्सवे सर्वविघ्नप्रशान्तिकरा भगवदाज्ञया सावधाना भवन्तु स्वाहा ।"
 ए श्लोको तथा मत्र भणीने—

" श्रीमन्मन्दरमस्तके शुचिजलैश्चैते सदभीक्षते, पीठे मुक्तिवर निधाय रुचिरे तत्पादपुष्पलजा ।
 इन्द्रोऽह निजभूषणार्थममल यज्ञोपवीत दधे, मुद्राककणशेखराण्यपि तथा जैनाभिपेकोत्सवे ॥१॥"
 " चित्रैश्वर्यैकवर्गान्नि दशपतिशिरःशेखर स्पष्टपादाः, प्रक्षीणाऽशेषदोषाः सकलगुणगणग्रामधामान एव ।

आ लोके भणनो अने मंगलदीनो तथा आस्ती उताग्यो, नाजिनादि वगाड्या, जे ज़ाट मनुजिओवी देववदन करुं. आ प्रमाणे देववदन जन्मोत्सव करुं.

(८) अष्टमाह्निकम् ।

अष्टादश अभिषेकविधि-आह्निकवीजकम्

जिनस्य जन्मवृत्तान्ते, दास्या राज्ञे निवेदिते । राज्ञा नृत्योत्सवमयी, स्थितिश्चक्रे दशहिका ॥१०४॥
तथाहि-प्रथमे घस्ते, कृतकौतुकमङ्गलः । अभिषेकविधिवर्यो, विदधे मङ्गलार्थिना ॥१०५॥
जलं गन्धाश्च पुष्पादि, स्वस्वमन्त्राभिमन्त्रितम् । अभिषेकेषु सर्वेषु, नियोज्यं विधिवित्तमेः ॥१०६॥
प्रत्येकस्नात्रप्रयन्ते, मूर्धनि पुष्परोपणम् । ललाटे तिलकं घूप-दाहः कार्यो विदांवरः ॥१०७॥
सुवर्णस्य जलेनाऽथ, पञ्चरत्नजलेन च । कपायछल्लिनीरेण, मृत्तिकाभिश्चारिणा ॥१०८॥
पञ्चगव्यकुशोदेन, सदैपधिजलेन च । मूलिकाचूर्णनीरेणा-ऽऽद्याष्टवर्गजलेन च ॥१०९॥
द्वितीयाष्टकवर्गस्य, चारिणा गुणधारिणा । विधाप्य स्नाननवकं, जिनाह्वानमथाचरेत् ॥११०॥
दिक्पालांश्च समाहूय, तत्तद्दिशि विनिसिपेत् । पुष्पाञ्जलिं ततः सवौ-पधिस्नानं विधापयेत् ॥१११॥

ततो नव्यजिनं स्पृष्ट्वा, स्वेन दक्षिणपाणिना । मन्त्रन्यासं गुरुः कृत्वा, ग्रन्थिं सर्पपसंभवम् ॥११२॥
जिनपाणौ बन्धयित्वा, दुर्द्वेगदोषनिवारणम् । तिलकं चाञ्जलिं कृत्वा, ततो विज्ञप्तिमाचरेत् ॥११३॥
अर्घं सुवर्णपात्रस्थं, जिनस्याग्रे विमोचयेत् । तथैव दिग्वीशाना-मर्घदानं निवेदयेत् ॥११४॥
ततः पुष्पजलेनैका-दशं^{११} स्नानं विधापयेत् । गन्ध-^{१२}वासजलेः^{१३} कार्यं, चन्दनस्य रत्नेन^{१४} च ॥११५॥
केसरस्य^{१५} जलेनापि, स्नानं पञ्चदशं विदुः । ततस्तीर्थजलोत्थं^{१६} च, तथा कर्पूरवारिणा^{१७} ॥११६॥
पुष्पाञ्जलिभवं^{१८} चान्त्यं, स्नानमष्टदशं स्मृतम् । धृतं दुग्धं दधि चेशु-रसः सर्वापधिस्तथा ॥११७॥
पञ्चामृतानितैर्वृतं, मतं पाञ्चामृताभिधम् । सर्वस्नानेषु वृत्तेषु, वासचूर्णादिना ततः ११८॥
विभवस्नेहं निराकृत्य, भूयो निर्भलवारिणा । कुम्भाष्टकेन संस्तप्य, काव्यधोषपुरस्सरम् ॥११९॥
रक्षयित्वा ततो विभवं, विलिप्य चन्दनादिभिः । पुष्पापरोपं विधायाऽऽश-त्रिकादिकं समाचरेत् ॥१२०॥

भा० टी०—दासी द्वारा जिनजन्मनी वधाई राजाने अपाई अने राजाए गीत-नृत्यादि महोत्सवमयी दश दिवसनी जन्म महोत्सवनी स्थिति जांहर करी. तेषां पहिले दिवसो राजाए मंगलाचारपूर्वक मंगल निमित्त जन्माभिषेकनी विधि करी ते रीते विधिना जाणकारीए जल, गन्ध, पुष्प आदि अभिषेकोपयोगी पदार्थो स्व स्व मंत्रोए अभिमंत्रित करीने सर्व अभिषेकोमां वाप-

રા, પ્રત્યેક સ્નાને અંતે જિને મસ્તકે પુષ્પારોપણ કરું, લહાટે તિલક કરવો અને પ્રત્યેક અભિષેકના અન્તગલે જાણકારોણ ધૂપ ઉત્તેવવો.

અભિષેકો આ પ્રમાણે કરવા—મુવર્ણજલનો ૧, પશ્ચાત્ત જલનો ૨, રૂપાય છાલના જલનો ૩, તીર્થમૃત્તિકાના જલનો ૪, પન્થ-ગવ્યકુચોદકનો ૫, સદૌષધિ જલનો ૬, મૂલિકાચૂર્ણના જલનો ૭, પ્રથમાષ્ટકર્ગ જલનો ૮ અને દ્વિતીયાષ્ટકર્ગ જલનો ૯, એ ત્રણ અભિષેકો કરીને જિનાહ્વાન કરું અને દશ દિરૂપાલોનું આહ્વાન કરીને તે તે દિગામા પુષ્પાન્નલિ ક્ષેપવી પછી સર્વોપધિનો અભિષેક ૧૦ મો કરવો.

એ પછી ગુરુ પોતાના જમણા હાથથી નબ્બ જિનધિવંને સ્પર્શી મંત્રન્યામ કરવો અને હૃદિદોષ નિયમણાર્થ નિમના હાથે મરસ-ચોની પોટલી ગાંધીને લલાટમા તિલક કરી વિજ્ઞપ્તિ કરાવી, જિન ગાંધે સુવર્ણપાત્રમા અર્ચ મકરનો, તથા દિગાપાલોને પણ તે તે દિગામા અર્ચ આપવો.

એ પછી પુણ્યજલનો ૧૧ મો અભિષેક કરવો, ગધજલનો ૧૨ મો, ગાસજલનો ૧૩ મો, ચન્દનજલનો ૧૪ મો, અને કેસર જલનો ૧૫ મો અભિષેક કરવો, તીર્થજલનો ૧૬ મો, કર્પૂરજલનો ૧૭ મો, અને પુષ્પાન્નલિ ક્ષેપનો ૧૮ મો અભિષેક કરવો.

ધી, દૂધ, દહો, શેરડીરસ તથા મર્ચોષધિ, આ પાંચ અમૃત ગણાય છે, આ પંચામૃતનો તે “પાન્ચામૃત” નામનો એક અભિષેક કરવો, સર્વ સ્નાનો થઈ રહ્યા પછી વાસ-કર્પૂર-તૃણાદિક ઘસીને પ્રતિમાના અગ્ર ઉપરથી સ્નિગ્ધતા (ચિકામ) દૂર કરવી અને છે નિર્મલ જલના કલશે કરીને “ચંદ્ર દેવેન્દ્રરાજ” આ કાવ્ય ઉચ્ચ સ્વરે ગોલતા આઠ અભિષેકો કરવા

अभिषेको थई रखा पछी अंगलछणां करी चिबने चंदनादिनुं , विलेपन करुं, पुष्प चहाववां अने मंगलदीपक तथा आरती आदि कार्यो करवां.

कृत्यविधि—

उपकरणो

सुवर्णचूर्ण अथवा सुवर्णकलश ४।
मंगलमृत्तिका पडिकुं १।
मूलिकाचूर्ण।
सवौं पधि चूर्ण।
वासचूर्ण जल।
तीर्थजल।
घी-दूध-दही-खांड-सवौं पधि।
सुगंधीपुष्प छाव १।
वसेल केसर चंदनग्रासनी चाटकी २।
अर्घ पात्र २।

पञ्चस्तनचूर्ण पडिकुं १।
पंचगव्य दर्भजल।
प्रथमाष्टवर्ग चूर्ण।
पुष्पजल।
चन्दनद्रव।
कर्पूरचूर्ण जल।
वासक्षेप रक्तावी १।
शुद्ध जले भरेला कलश ४।
पंचस्तननी पोदली १।
हस्तलेपनी चाटकी १।

क्रमावछालचूर्ण पडिकुं १।
मदौपधि पडिकुं १।
द्वितीयाष्टवर्ग चूर्ण।
गन्धचूर्णजल।
केसरजल।
पुष्पाञ्जलि।
दशांग धूप पडिकुं १।
घोला अथवा पीला मसमन नांखेल
वयेला चंदन-गेरेनननी चाटकी १।
घीनी चाटकी १।

सरसमनी पोडली ।

आरेठानी माला मिय प्रति १-२ ।

पान मोपारी ।

रुलजिया ४ ।

जर्मनशिल्वरनी अथवा रावापीतलनी कुंडी १ ।

मगल दीयो १ आगती १ ।

मोडलना कंरुण ।

फल ।

अक्षत ।

गलास या नालनिनानो रुलजियो १ ।

जम्बालनी कुंडी ।

रलियाकुल भीजवेला ।

मेगासमनी कोकडी १ ।

जयनी माला ।

नेवेद्य ।

आरीसो १ ।

गामक्षेपनु पडिंकु १ ।

दीयो १ (जंगाल) ।

विधि—प्रथम स्नात्रकार श्रावके जिनमुद्राए उभा रही जल रुलगादिकनी अभिमासना करी—

ॐ नमो यः सर्वेशरीरावस्थिते महामृते आगच्छ आगच्छ, जल गृह गृह स्वाहा ।

आ मंत्रे करी जलमृत कलशादिकनु अभिमंत्रण करवुं.

ॐ नमो यः सर्वेशरीरावस्थिते पृथु पृथु विपृथु विपृथु गन्धान् गृह गृह स्वाहा ।

आ मन्त्रधी गंध, वास, चन्दन, अष्टवर्ग मदीपधि मदीपधि, केसर, कपूरादिनु अभिमंत्रण करवुं.

ॐ नमो यः सर्वतो मेदिनि ! पुष्टपवन्ति ! पुष्टं गृह गृह स्वाहा ।

आ मन्त्रधी प्रत्येक स्नात्रमा चढावयाना पुष्पो अभिमंत्रवा.

ॐ नमो यः सर्वतो बलिं दह दह, महामृते तेजोधिपते धू धू धूप गृह गृह स्वाहा ।

आ मंत्रशी प्रत्येक अभिषेकमां करातो धूप अभिमंत्रवो. पछी अभिषेक वखते तेमांशी कलशो भरवा, थोडो थोडो वास, घसेल चन्दन, पुष्पो, प्रत्येक अभिषेकना जलमां नाखावा, प्रत्येक स्नात्रने अन्ते प्रतिमाना मस्तके पुष्प चढाववुं, ललाटमां तिलक करवुं, वाससेप करवो, अने धूप उखेववो.

अभिषेकना प्रारंभमां श्रावकोए प्रतिमाना जमणा हाथनी आंगलीमां पंचरत्ननी गांठडी बांधवी, ते पछी तैयार करेल स्नात्रनी पुडियोमांशी अनुक्रमे एक एक पुडी मंत्रमुद्राधियासित पवित्र तीर्थजलमां नाखी ते जल वडे चार चार कलशो भरीने परमेष्ठीमंगलपूर्वक वाजित्रीना शब्दो साथे स्नात्रकारोए १८ रत्नावो करवां. 'नमोऽर्हत्' कन्नो मंत्रपाठ कहे त्यां सुधी वादित्रो बंध रखाववां. दरेक अभिषेकना पाठनुं काव्य बोलतां पहलां 'नमोऽर्हत्' बोलवुं अने काव्य बोलया पछी, "ॐ नमो जिनाय ह्रा अर्हते स्वाहा" आ मंत्र बोलौने प्रतिमा उपर अभिषेक करवो.

प्रत्येक अभिषेकने अंते थेत अथवा पीत सरसवमिश्रित चंदन-गोरोचननो ललाटमां तिलक करवो. तिलक करतां नीचेनुं काव्य बोलवुं.

"भाति भवतो ललाटे, राकाचन्द्रार्धसंनिभे भगवन् । प्रासलयो मलयोद्भव-सिद्धार्थकरोचनानिलकः ॥१॥"

प्रत्येक अभिषेकने अन्ते तिलक कर्या पछी नीचेनुं काव्य बोलतां मस्तके पुष्प चढाववुं.

"किं लोकनाथ ! भवतोऽतिमहर्षतैषा, किं वा स्वकार्यकुशलत्वमिदं जनानाम् ।
किं वाऽद्भुतः सुमनसां गुण एष कश्चि-दुष्णीषदेशमधिरुह्य विभान्ति येन ॥१॥"

प्रत्येक अभिप्रेम्ना अंतं नीचेनुं काव्य बोलीने दशाग धूप उखेमो—

“मीनकुरगमदाञ्जुरुसारं, सारसुगंधनिशाकरतारम् ।
तारमिलनमलयोत्थविकार, लोकगुरोर्दह धूपसुदारम् ॥ १ ॥”

अभिषेककाव्यादि—

१ सुवर्णजल—‘नमोऽहृत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः’
सुपवित्रतीर्थनीरेण, सयुन गन्धपुष्पसमिश्रम् । पततु जल विद्योपरि, सहिरण्य मन्त्रपरिप्लूतम् ॥१॥

ॐ नमो जिनाय ह्यो अहंते स्वाहा ।

२ पचरत्न जल—‘नमोऽहृत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः’
नानारत्नौघयुत, सुगन्धपुष्पाधिवासित नीरम् । पतताद् विचित्रवर्ण, मंत्राढ्यं स्थापनाविम्बे ॥२॥

ॐ नमो जिनाय ह्यो अहंते स्वाहा ।

३ कपायछाल जल—नमोऽहृत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।
प्लक्षाम्ब्रतयोदुम्बर-शिरीष-तल्यादिकल्कसमिश्रम् । विवे कृपायनीर, पततादधिवासित जने ॥३॥

ॐ नमो जिनाय ह्यो अहंते स्वाहा ।

४ मंगलमृत्तिका जल—नमोऽहृत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

पर्वतसरोनदीसंग-मादिमृद्भिश्च मंत्रप्लूताभिः । उद्धृत्य जैनविम्बं' स्नपयाम्यधिवासनासमये ॥४॥

ॐ नमो जिनाय हौ अर्हते स्वाहा ।

५ पंचगव्यदर्भोदक- नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

जिनचिम्बोपरि निपतद्, घृतदधिदुग्धादिद्रव्यपरिप्लुतम् । दर्भोदकसंमिश्रं, पंचगवं हरतु दुरितानि ॥५॥

ॐ नमो जिनाय हौ अर्हते स्वाहा ।

६ सदैपधिचूर्णजल- नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

सहदेव्यादिसदैपधि-वर्गेणोद्धत्तितस्य विम्बस्य । संमिश्रं विम्बोपरि, पतज्जलं हरतु दुरितानि ।६॥

ॐ नमो जिनाय हौ अर्हते स्वाहा ।

७ मूलिकाचूर्णं जल- नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

सुपवित्रमूलिकावर्ग-मर्दिते तदुदकस्य शुभधारा । विम्बेऽधिवाससमये, गच्छतु सौख्यानि निपतन्तां ॥७॥

ॐ नमो जिनाय हौ अर्हते स्वाहा ।

८ प्रथमाष्टकवर्गं जल- नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

नानाकुष्टाद्यौपधि-संसृष्टे तद्युतं पतन्तीरम् । विम्बे कृतसन्मन्त्रं, कर्मौघं हरतु भव्यानाम् ॥८॥

ॐ नमो जिनाय हौ अर्हते स्वाहा ।

०. द्वितीयाष्टकवर्गं जल- नमोऽहंतसिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

मेदाद्यौपधिभेदो-ऽपरोऽष्टवर्गः स्वमंत्रपरिपूतः । जिनविम्बोपरि निपतत्, सिद्धिं विदधातु भव्यजने ॥९॥

ॐ नमो जिनाय हौ अहंतै स्वाहा ।

जिनाह्वानादि आन्तर विधिः—नव अभिषेकं यथा पट्टी प्रतिष्ठाचार्ये उभा यई गरुड, मुक्ताशुक्ति अने परमेष्ठी नामक त्रण मुद्राओ पैकीनी कोई पण एक मुद्रा करीने प्रतिष्ठाप्य देवतु आ प्रमाणे आह्वान करवुं—
ॐ नमोऽहंतपरमेस्वराय चतुर्मुखपरमेष्ठिने त्रैलोक्यगताय अष्टदिककुमारीपरिपूजिताय देवाधिदेवाय दिव्य-
चारीराय त्रैलोक्यमहिताय आगच्छ आगच्छ, स्वाहा ।

जिनाह्वान पट्टी विधिकारे नीचे प्रमाणे दिक्पालोलु आह्वान करवुं—

- १ ॐ इन्द्राय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ।
- २ ॐ अग्नये सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ।
- ३ ॐ यमाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ।
- ४ ॐ निर्ऋतये सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ।
- ५ ॐ वरुणाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ।
- ६ ॐ वायवे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ।

७ ॐ कुबेराय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ।
८ ॐ ईशानाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ।
९ ॐ नागाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ।
१० ॐ ब्रह्मणे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ।

ए मंत्रोष्ठी प्रत्येक दिक्पालं आह्वान तेनी दिशा संमुख उभा रहीने करुं ' स्वाहा ' पछी तेनी तरफ वासक्षेप कस्वो अने श्रावके पुष्पांजलि फेंकवी

जो अंजन शलाकानुं विधान होय तो ' प्रतिष्ठाविधौ ' बोलुं, पण केवल ' विवस्थापनानो ज प्रसंग होय तो ' इह जिनेन्द्र-
स्थापने ' अथवा ' जिनेन्द्रस्थापनाविधौ ' आमांश्री कोई एक पाठ बोलवो.

१० सर्वोषधि जल— नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

सकलौषधिसंयुत्या, सुगन्धया धर्षितं सुगतिहेतोः । स्नपयामि जैनधम्मं, मंत्रिततत्त्वोरनिवहेन ॥१०॥

ॐ नमो जिनाय हौ अर्हते स्वाहा ।

मंत्रन्यासादि अवान्तर विधि—दशमो अभिषेक थया पछी प्रतिष्ठाचार्ये दृष्टिदोष निवारण माटे प्रतिष्ठाप्य प्रतिमाने पोतानो जमणो हाथ अडकावी नीचेना मंत्रनो न्यास कस्वो—

ॐ इहागच्छन्तु जिनाः सिद्धा भगवन्तः स्वसमयेनेहानुग्रहाय भव्यानां भः स्वाहा । अथवा

ॐ क्षौ क्ष्वी क्षी मः स्वाहा ।

आ वे पैकीना एक मन्त्रो न्यास करवो, ते पछी श्रावकं दृष्टिदोष त्रिधातार्यं लोहाऽम्बुष्ट घोला सरसमोनी पोटली नीचे तसेल मंत्रे ॥ चार मन्त्रीने जिनविम्बने हाथे बाधवी

पोटली मन्त्रानो मन्त्र—“ ॐ क्षौ क्ष्वी क्षी स्वाहा । ”

सर्वे त्रिगोत्रे पोटली बाधी ललाटमा चन्दननी टीली देनी, ए पछो प्रतिष्ठाचार्य हाथ जोडीने आ प्रमाणं विज्ञप्ति करे,— स्वागतता जिनाः सिद्धाः प्रसाददाः सन्तु, प्रसादं धिया कुर्वन्तु, अनुग्रहपरा भवन्तु, भक्त्याना स्वागतमनुस्वागतम् ॥

ते पछी श्रावक सर्वप दहि घृत असत हाम आ पाच द्रव्यात्मक अर्घं सुवर्ण पात्रमा लेईने हाथ जोडी—

ॐ भ. अर्घ्यं प्रतीच्छन्तु पूजा गृह्णन्तु जिनेन्द्राः स्वाहा ।

आ मन्त्र बोलवा पूर्वक अर्घ्यपात्र जिन जागल मुरुबु. एज रीने श्रावक सरसवाटि पाच द्रव्यात्मक अर्घं वीजुं पात्र हाथमा केईने तथा प्रतिष्ठाचार्य गास लेजेने दिक्पालोनु नीचे प्रमाणे आह्वान करी अर्घ्य प्रदान करे.

ॐ इन्द्राय आगच्छ आगच्छ, अर्घ्यं प्रतीच्छ प्रतीच्छ, पूजा गृह्णाण गृह्णाण स्वाहा ।

उपर प्रमाणे पूर्वदिशा समुख इन्द्रनु आह्वान करी प्रतिष्ठाचार्य मासक्षेप करे, अने स्नानकारो अर्घ्य चन्दन अक्षत पुष्प उछाले, दीपक दलाई, धूप उखेवे. अग्नि, यम, निर्मृति, वरुण, वायु, कुबेर, ईशान, नाग, ब्रह्माने पण ते ते दिशा समुख आह्वान पूर्वक अर्घ्यप्रदान करवो.

श्रावको अर्घ आर्पती वेलाए “ दिक्पाला अर्घ्यं प्रतीच्छन्तु ” आ श्रद्धो बोल्या करे. पत्नी-

११ कुसुम जल-नमोऽर्हते सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

अधिवासितं सुमंत्रैः, सुमनःकिंजल्कराजितं नागम् । तीर्थजलादित्सुदृक्तं, कलशोन्मुक्तं पततु चिन्मे ॥११॥

ॐ नमो जिनाय ह्रीं अर्हते स्वाहा ।

१२ गंध जल-नमोऽर्हते सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

गन्धर्वागसेनानिकया, सम्भृष्टं तद्गुदकस्य धाराभिः । स्नपयानि जैनचिन्मं, कर्मोचोच्छित्तये जिवदम् ॥१२॥

ॐ नमो जिनाय ह्रीं अर्हते स्वाहा ।

१३ वास जल-नमोऽर्हते सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

हृद्येराहादकरैः, स्पृहणीयैर्मंत्रसंस्कृतैर्जेनम् । स्नपयामि सुगतिहेतो-चिन्मं ब्रध्निवासितं चांसैः ॥१३॥

ॐ नमो जिनाय ह्रीं अर्हते स्वाहा ।

१४ चन्दन रस-नमोऽर्हते सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

शीतलसरससुगंधी, मनोमत्तश्चन्दनद्रुमसमुत्थः । चन्दनकल्कः मजलो, मन्त्रयुतः पततु जिनचिन्मे ॥१४॥

ॐ नमो जिनाय ह्रीं अर्हते स्वाहा ।

१५ केसर जल-नमोऽर्हते सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

काश्मीरजसुविलिप्तं, विम्व तन्नीरधारयाऽभिनवम् । सन्मन्त्रयुक्तया शुचि, जेन स्नपयामि सिद्ध्यर्थम् ॥१५॥

ॐ नमो जिनाय ह्रीं अर्हते स्वाहा ।

आन्तरविधिः—पदरमो अभिषेक करी प्रतिमाने आरमो देखाडवो

१६ तीर्थं जल-नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

जलधिनदीह्रदकुण्डेषु, यानि तीर्थोदकानि शुद्धानि । तन्मन्त्रसंस्कृतैरिह, विम्व स्नपयामि सिद्ध्यर्थम् ॥१६॥

ॐ नमो जिनाय ह्रीं अर्हते स्वाहा ।

१७ कर्पूर जल-नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

शशिकरतुषारधवला, उज्ज्वलगया सुतीर्थजलमिश्रा । कर्पूरोदकधारा, सुमन्त्रपूता पततु चिम्बे ॥१७॥

ॐ नमो जिनाय ह्रीं अर्हते स्वाहा ।

१८ चिम्बोपरि पुष्पाजलिक्षेप-नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

नानासुगन्धिपुष्पौघ-रञ्जिता चचरीककृतनादा । धूपामोदविमिश्रा, पतनात्पुष्पांजलिचिम्बे ॥१८॥

ॐ नमो जिनाय ह्रीं अर्हते स्वाहा ।

पञ्चामृतनो अभिषेक—अठार अभिषेकने अन्ते घृत १, दुग्ध, २, दहि ३, ग्राह ४, भवौषधि चूर्ण ५; आ पाच द्रव्योत्तुं पंचामृत करीने नीचेना -लोको गोली तनो अभिषेक करीने,—

नमोऽहंवसिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

घृतमायुर्वृद्धिकरं, भवति परं जैनगात्रसंपर्कात् । तद् भगवतोऽभिषेके, पातु घृतं घृतससुद्रस्य ॥१॥
दुग्धं दुग्धांभोधे-रूपाहृतं यत्पुरा सुरवरैन्द्रैः । तद् बलपुष्टिनिमित्तं, भवतु सनां भगवदभिषेकात् ॥२॥
दधि मंगलाय सततं, जिनाभिषेकोपयोगतोऽप्यधिकम् । भवतु भविनां शिवा-ध्वनिदधिजलधेराहृतं त्रिदशैः ॥३॥
इक्षुरसोदादुपहत-इक्षुरसः सुरवरैस्त्वदभिषेके । भवदन्नसदवधु भविनां, जनयतु नित्यं सदानन्दम् ॥४॥
सर्वौषधिषु निवसत्यमृतमिदं सत्यमर्हदभिषेके । तत्सर्वौषधिसहितं, पञ्चाशुतमस्तु वः सिद्ध्यै ॥५॥

ॐ नमो जिनाय हौ अर्हते स्वाहा ।

पंचामृतनो अभिषेक कर्यां पछी कर्पूना चूर्ण वडे घसी प्रतिमानी भिग्यता दूर करयी. चीकाश वधारे होय तो साधारण उष्ण जलनो उपयोग करवो, पछी ८ कलशिया शुद्धजले भरी अभिमंत्रित करीने नीचेनुं काव्य बोलतां आठ अभिषेक करवा—
चक्रे देवेन्द्रराजैः सुरगिरिशिखरे योऽभिषेकः पर्योभि-नृत्यन्तीभिः सुरोर्भिललितपदगमं तुर्यनादैः सुदीप्तैः ।
कर्तुं तस्यानुकारं शिवसुखजनकं मन्त्रपूतैः सुकुम्भै-विम्बं जैनं प्रतिष्ठाविधिवचनपरः स्नापयाम्यन्न काले ॥१॥

आ काव्य प्रत्येक अभिषेके उच्च स्वरे बोलवुं. पछी अंग लूछी चन्द्रनादि विलेपन करवुं. प्रतिमा आगे पान, सोपारी, फलादि ठोवुं, ते पछी स्नात्रकारोए आरती मंगल दोवो करवो अने प्रतिष्ठाचार्ये संव सहित मूलनायकनां चैत्यवन्दन-स्तुतिथी देववन्दन करवुं, मूलनायकनुं चैत्यवन्दन स्तुतिओ याद न होय तो नीचेनुं चैत्यवन्दन करवुं—

जय श्रीजिन ! कल्याण-बल्लोकन्दलनाम्बुद ! । सुनीन्द्रहृदयाम्भोज-विलासवरपद्मद ॥१॥
 तव नाथ ! पदद्वन्द्व-सपर्यारसिका जनाः । सर्वसपत्सुन्वश्रीभि-र्विलसन्ति सदोदया ॥२॥
 नृत्योके चक्रिताया याः, स्वर्लोके चन्द्रतादयः । शिवेऽनन्तसुखाद्यास्ता-स्तव भक्तिवशाः श्रियः ॥३॥
 सर्वश्रेय.श्रिया मूलं, ददधर्मं समग्रवित् । योगक्षेमकरो नाथ-स्त्वमेव जगतामसि ॥४॥
 त्वमेव शरण वस्तु-स्त्वमेव मम देवता । तन्मा पाहि भवात्तात ! कुरु श्रेयःसुखास्पदम् ॥५॥

नमृत्युणं, अरिहत चेऽयाणं०, १ नो० का०, नमोऽर्हत्०, स्तुति- 'अर्हस्तनोतु'०, लोगस्स०, सब्वलोए अरिहत०, १ नो०
 का०, स्तुति- 'अमि' मत्ता०, पुक्खवरदी०, सुअस्स भगओ करेमि का०, उट्ठणत्तियाए०, १ नो० का०, स्तुति-
 'नवत्तयुता०', मिद्धाणं बुद्धाणं०, श्रीशान्तिनाथ आराधनार्थं करेमि का०, वट्ठण०, का० ? लोगस्स-सागरर गभीरा०,
 नमोऽर्हत्०, स्तुति- "श्रीशान्ति श्रितशान्ति," सुयदेवयाए करेमि का०, अन्तथ०, १ नो०, नमोऽर्हत्०, स्तुति- "यद वदति
 न वाग्वादिनि," सासनदेवयाए करेमि का०, अन्तथ०, १ नो०, नमोऽर्हत्०, स्तुति- 'उपसर्गगलयविलयन०" अम्बिकायै
 करेमि का०, १ नो०, नमोऽर्हत्०, स्तुति- "अम्बा गालाद्धितक्कासो०," अण्डुत्ताए करमि का०, १ नो०, नमोऽर्हत्०, स्तुति-
 "चतुर्भुजा तडिद्धर्णा०," खित्तदेवयाए करेमि का०, अन्तथ०, १ नो०, नमोऽर्हत्०, स्तुति- "यस्याः क्षेत्र
 समाश्रित्य०," समस्तवेयावच्च०, १ नो० का०, नमोऽर्हत्०, स्तुति- "सधेअ ये०" ? नयकार०, नमुत्थुण०, जायति त्रे०,
 जावंत केवि०, नमोऽर्हत्०, स्तवन- "अमि' नमो भगओ०," जयवीयराय० ।

ए पछी मूलनायक विंवतुं नामस्थापन करवुं, कुंकुमनां छोटणां करवां. पत्रदान आपवुं अने ते पछी नीचेनी विधिथी प्रतिमाने वस्त्राभूषणोथी अलंकृत करी नैवेद्य चढाववुं.

चञ्चच्चारुशुचिप्ररोहविसरप्रद्योतिताशामुखे, दिव्यश्रीकदिवाकरद्युतिभरादालुप्तदृगोचरे ।

निर्भूत्ये विशुची शुचौ जिनमहे दिव्यैकदेवाङ्गना-नीतैराभरणैरलंकृतमहो देहे दधे वाससी ॥९॥

ॐ ह्रीं ह्रीं परमअर्हते वस्त्राभरणैरर्चयामिति स्वाहा ।

आ काव्य तथा मंत्र भणीने प्रतिमाने आभूषण पहराववां, वस्त्रयुगल चढाववुं, अने—

सज्जैः प्राज्याज्ययुक्तैः परिमलबहुलैर्मोदकैर्मिश्रखण्डैः, खाद्याद्यैर्लापनश्रीधृतवरपृथुलापूपसारैरुदारैः ।

स्निग्धौघोभिर्नितान्तं चरुभिरभिनवैः कर्मवल्लीपुठारान्, चापे(येः)निर्माणधुपान् सुरनरमहिमानर्चयेदहं दग्धान् ॥१॥

ॐ ह्रीं ह्रीं परमअर्हते नैवेद्येनार्चयामीति स्वाहा ।

आम काव्य सहित मंत्र भणीने नैवेद्य चढाववुं अने वलिवाकुला उज्जालवा ॥ इति अभिषेकविधि ॥

(९) नवमाह्निकम् ।

दीक्षाकरयाणकोत्सव अने अधिवासना—आह्निकयीजकम् ।

अधोपनयनं लेख-शालायां समहोत्सवम् । जिनस्य शिशुच्छात्राणां, कृते नाना सुखादिका ॥१२१॥
 पाठोपकरणं चापि, पट्टिकापुस्तकादिकम् । प्रदेयं छात्रवर्गाय, गुडधानादिकं तथा ॥१२२॥
 जिनं यौवनसंप्राप्तं, मत्वा लोकैकपणां विदन् । विवाह-मंगलं कुर्या-ल्लोकरीतिमनुस्मरन् ॥१२३॥
 विज्ञः स्नात्रकरः श्राद्धो, निजिन वामपाणिना । जिनस्य दक्षिणं पाणिं, समादाय ममर्चयेत् ॥१२४॥
 श्रीस्वण्डकुड्कुमद्रवैः, सर्वाङ्गं श्रीजिनेशितुः । धेनुपद्माञ्जलिमुद्रा-त्रिकं कृत्वा गुरुस्तदा ॥१२५॥
 अधिवासनमन्त्रेणा-भिमन्त्र्य कङ्कणोच्चयम् । सव्यं करं जिनेशानां, कुर्यात्कङ्कणभूपितम् ॥१२६॥
 मुक्ताशुक्तिवक्रमुद्रा-पूर्वं स्पृष्ट्वा जिनेश्वरम् । मस्तके स्कन्धयोजान्वो-स्ततश्च घूपमुत्क्षिपेत् ॥१२७॥
 गुरुश्च परमेष्ठ्याख्य-सुद्रयाऽद्भूय श्रीजिनम् । त्रिरधिवासयेद् मन्त्रः, पश्चाद्वासानपि क्षिपेत् ॥१२८॥
 मदशं घूपवासादिचासित वस्त्रभक्षतम् । समारोप्य जिने सप्त-धान्यस्नानं प्रकाशयेत् ॥१२९॥
 कार्यं प्रोक्षणक स्त्रीभिः, सुवर्णदानपूर्वकम् । भोगसामग्रिकामग्रे, दौकयेल्लोकदुर्लभाम् ॥१३०॥

सर्वेषां जिनविम्बानां, हस्तेषु हस्तलेपनम् । प्रियंगु-रोचनाचन्द्र-संभवं तनुयात् सुधीः ॥१३१॥
पष्ठयधिका च त्रिशती, क्रयाणकसमुद्भवा । जिनहस्ते प्रदातव्या, सर्वसंप्राप्तिसूचिका ॥१३२॥
ग्रहानाहूय तेभ्यश्च-वलिभाण्डोपढौकनम् । विधाय तोरणोपेतां, वरां चतुरिकां न्यसेत् ॥१३३॥
तत्र भद्रासनं न्यस्य, प्रतिमामुपवेशयेत् । पार्श्वे स्वर्णघटं न्यस्य, न्यसेद्दीपचतुष्टयम् ॥१३४॥
वलिपात्राणि संढौक्य, ततः कोणचतुष्टये । चतुरो घटकान् श्येतान्, स्थापयेत् कङ्कणान्वितान् ॥१३५॥
ततोऽधिरोपयेद् वस्त्रं, वासितं चासचन्दनैः । मन्त्रपूर्वं ततो भोग-सामग्रीमुपढौकयेत् ॥१३६॥
राज्यरोहसमारोहः, कर्तव्यस्तिलकादिकः । दीक्षाकल्याणकं पश्चाच्चत्वार्युक्तिं प्रदर्शयेत् ॥१३७॥
चैत्यवन्दनमाधाय, ततोऽधिवासनादिकाः । स्मर्तव्या देवताः कायो-त्सर्ग-स्तुतिकदम्बकैः ॥१३८॥

भा० टी०—हृदये प्रथमं जिनने निशाले मोकलवानो उत्सव करवो, त्यां निशालिआ बालको माटे अनेक प्रकारनी मुखडी तथा पाटी, पुस्तकादि भणवानां उपकरणो साथे लेवां, अने छात्रोने वह्चवां, छोकगभोने गोलधाणा आदि आपवुं.

जिननी यौवनावस्था कल्पीने लोकेक्षणाना ज्ञाता चिधिकारे लोकरीति ग्रमाणे विवाह-मंगलानु निदर्शन कर्मावधुं, विद्वान् स्नात्रकार श्रावके पोताना डात्रा हाथ वडे जिननो जमणो हाथ पकडीने सुखड केसरना बोल वडे जिनना रार्गीने पूजन करवुं.

ગુરુ ધેતુ, પદ્ય અને ઝજલિ, એ ત્રણ મુદ્રાઓ દેલાડવી, અને અધિવાસના મંત્રે કરી કરુણો મંત્રીને ત્રી નવ્ય જિન પ્રતિમા-
ઓના હમણા હાથે ?—૧ કરુણ વાધનું મુક્તાશુક્તિ મુદ્રા દેલાડવી ચક્રમુદ્રાએ મસ્તક, વે સ્કન્ધ, અને વે જાનુનો સ્પર્શ કરવો
તથા (ભાગ્યે) ધૂપ ઉત્તેવ્યો અને ગુરુએ પરમેષ્ઠિમુદ્રાએ જિનનુ આહ્વાન કરતુ ગુરુએ ત્રણ ચાર અધિવાસના મંત્ર વહે અધિવાસના
કરી ત્રિમના મસ્તકે વાસશેષ કરવો, દશાઓ સહિત અલંક વહને ધૂપ વાસાદિકે અભિગમિત ત્રી ઓઠાહલું, સ્નાત્રકારે તે
પછી સાત ધાન્ય વહે પ્રતિમાને સ્નાન કરામું ૪ અથવા ૮ સ્ત્રીઓએ સુવર્ણનું દાન આપ્યા પૂર્વક પોલણુ કરતુ, સ્નાત્રકારોએ
જિનને આંગે ઉત્તમોત્તમ ફલ-તૈવેયાદિ ભોગ સામગ્રી દોમી અને ત્રિયગુ, ગોરોચન તથા કર્પૂર વહે તૈપાર કરેલો હસ્તેષ સર્વ
જિન ત્રિમોના હાથોમા આપ્યો તથા સર્વ પદાર્થોની પ્રાપ્તિ સૂચનતારાં ત્રણસો સાઠ ત્રયાણા જિનના હાથમા આપવા,

એ પછી ગ્રહોતુ આહ્વાન કરી તેમને ત્રિલિપાત્ર હોયુ અને તોરણો સહિત ચૌરી સ્થાપ્યો ચૌરીમા મદ્રાસન સ્થાપી તે ઉપર
જિન પ્રતિમાને વેસાડની, પ્રતિમાની પાસે સુવર્ણનો ફલશ સ્થાપી ચાર મગલદીવા સ્થાપ્યા, આંગે નૈવેદ્ય પાત્રો ઘમેને ચાર
લુનાઓમા ચાર રુકુણ વાધેલા શ્વેત માહવા સ્થાપ્યા અને ગામ વદન પુષ્પાદિકે વાસિત વગ આરોપી મન્નપૂર્વક ભોગ સામગ્રી
દોઢવી

એ પછી રાજ્યપદાધિરોહણના ઉત્સવમા રાજ્યતિલકાદિક ફગત્રવુ અને પત્રી દીસા ત્રાયાણરુની ઉજવણી યુક્તિપૂર્વક
દેલાડવી. અન્તમાં ચૈત્યવંદન કરી કાયોત્સર્ગો તથા સ્તુતિઓ દ્વારા અધિવાસનાદિ દેવીઓનુ મ્મરણ કરવું

कृत्यविधि-

“ ॐ नमो वंभीए लिवीए । ॐ हौ हौ परमअहंते लेवकअलाकरणमिति स्वाहा ॥”

आ प्रमाणे मंत्रो भणीने निशालिआओने गोल-धाणा वंहेचवा, तथा लेखण, दवात, कागल, वगेरे भणवानां उपकरणो आपवां. ए पछी विवाह महोत्सव करवो.

प्रतिष्ठाकारक-शाले पोताना डाया हाथे जिननो जमणो हाथ पकडी पोताना जमणा हाथे विवना सुवर्गे अभिमंत्रित वाडा चंदन केसर वडे विलेपन करवुं, वली सर्व विंगो प्रति फूल-धूप-वास सुकवां.

प्रतिष्ठागुरुए सुरभि मुद्रा, पद्ममुद्रा अजे अंजलिमुद्रा, ए त्रण मुद्राओ जिनविंवने देखाडवी.

“ ॐ नमः शान्तये ॐ क्षूं हूं सः ॥” अथवा “ ॐ नमो खोरासवलक्षीणं, ॐ नम्रा संभिन्नसोआणं, ॐ नमो पयाणुसारीणं, ॐ नमो कुट्टबुद्धीणं, जमियं चिल्लं पंजामि सा मे चिल्ला पसिज्झउ, ॐ अवतर अवतर, सोमे सोमे, कुरु कुरु, वग्गु वग्गु, सुमिणे सोमणसे महु महुरे ॐ कविले कः क्षः स्वाहा ॥”

आ वे अधिवासना मंत्रो पंकीना कोई एक मंत्र वडे अभिमंत्रित कद्वि वृद्धि सहित भांढलना कंक्रणो सर्व देव प्रतिमाओना हाथे बांधवां.

तथा बीजा अधिवासना मंत्रधी मुक्ताभुक्तिमुद्रा, अने चक्राद्राए करी श्रावके विवनां मस्तक १, स्कन्ध २, अने जानु २; आ पांच अंगो स्पर्शवां अने धूप उखेववो, प्रतिष्ठागुरुए परमेश्चिमुद्राए करी वली जिनने नीचेना मंत्र वडे आह्वान करवुं—

ॐ नमोऽर्हतपरमेश्वराय चतुर्मुखपरमेश्चिने त्रैलोक्यगताय अष्टदिक्कुमारीपरिपूजिताय देवाधिदेवाय दिव्यशरीराय त्रैलोक्यमहिताय आगच्छ आगच्छ स्वाहा ।

चार ३ आह्वान करी आसनमुद्राए रास रुद्रादिवडे पूजा करवी.

आरंभके चंदन, फल, फूल, धूप, वास, अने वासित पूजित एवु सदश वस्त्र हांकवु, ते उपर ९ नालिएर मूकवा, निचित्र फल-वलि-जमीरा-रायण-दाडिम-केला-द्राक्ष-खारेरु-सियोहा-अखरोट-यदाम-कमलकाकडी-पिस्ता-प्रमुख बोवा.

पछी भगवानने फुलेकें चढाववा, ४ अविधवा स्त्रीओए पुत्रणा करवा, पुलनारी स्त्रीओए सुवर्णादिकडुं दान आपडुं, धनी आरति-मंगलदीवो करवो.

पछी श्रावकोए नवकार गणीने मियगु, यरास, कर्पूर, गोरचननो वनेलो हस्तलेप संगं चिंवीना हाथोमा करवो, अने —

ॐ आदित्यसोममंगल-पुधगुरुशुक्राः शनैश्चरो राहुः । केतुप्रमुखाः खेटा, जिनपतिपुरतोऽवतिष्ठन्तु स्वाहा ।
आ श्लोक गोली पूरे तयार करावी राखेल वाट, खीर, करंगो, सेब, कूर, लावती, पुडला, वडा, भजीया, आ ९ चानीना पात्रो थालमा भरी आगल मूकवा

पछी गेयाम्बर तथा केसरथी रंगेल पीला छत्रना तातणाओधी वेष्टित एवी चोरी बाधरी, तोरण महित मंडप करवो, तेनी नीचे सिंहासन स्थापी तेमा प्रतिमा विसाडवी, प्रतिमानी पासे सोनानो कलश स्थापनो अने पासे धी-गोल्थी भरल ४ मंगल-दीवा थापवा.

ए पछी चाट, खीर, कंसार, घेवर, करंवो, कूर (भात), घी, मेवा, पुडी, सुखडी, एटलां वाना थालमां भरी सथवा खो लावीने त्यां मूके, ओवाणां करे, धाणा अने जल मूके, ४ गाढुआ (न्हाना घडा) त्यां थापे, तेओना गलामां गेवासव अने सुहाली (सांकली-मीठी सुकी पुडि) नां कांकरण बांधवां अने उपर जवारानां ४ सरावलां मूकवां.

पछी गुरुए शक्रस्तवे चैत्यवंदन करवुं, चंदनवारा धूप फूल सहित कुंभुभी वस्र सप्तक्र-गुरु उपर हांकवुं, धिवनी सुरिमेत्रे अभिमंत्रित वासे गुरुए अधिवासना 'करवी अर्थात् आचार्ये सुरिसंत्र अने अन्य प्रतिष्ठापके अधिवासना मंत्र भणीने धिवना मस्तके वासक्षेप करवो.

“ ॐ नमः शान्तये हुं क्षूं हूं स्ः ” अथवा “ ॐ नमो खीरासवलक्ष्मीणं० इत्यादि ” आ वे पैकीना एक मंत्र वडे अधिवासना करवी, पछी लग्न समये ऋद्धिवृद्धि, सोपारी, केसर, चंदन, हाथमां लेईने—

संसारे भोगयोग्या श्री-गर्हधर्मश्च कारणम् । भोगफलसाधनार्थं, तस्मान्च करपीडनम् ॥१॥

ॐ ह्रीं ह्रीं ऐं क्लीं ह्रस्वौ अव्यक्ताव्यक्तसंपन्नाय संसारभोगकारणाय मङ्गलार्थं पाणिपीडनमिति स्वाहा ।
आ श्लोक तथा मंत्र भणीने सोपारी आदि धिवना हाथमां मूकवां, वाजिन्त्रो वगाडवां, धवल मंगल गरारावां, पोड-
शांश होम करवो, टीको करवो (धिवना भाले कुंकुमनुं तिलक करवुं.) धिवने वस्त्राभरणादिक पहारावां, ५ जातिना २५ लाडवा दोवा, मेवो व्हंचवा.

जयति जगति यस्य प्राग्भवं पुण्यमात्मोदयविजितविपक्षं विश्वकल्याणवीजम् ।

सुरसरिदमलाभभोधारणाधारणीयं, बहुगुणजिननाथं स्यापथेत्पद्भोगे ॥१॥

ॐ ह्रीं स्निहासंनछत्रचामराचलंकारै राज्याभिषेकोऽय पटस्थापनमिति स्वाहा ॥

आ श्लोकं तथा मंत्र भणीने भगवन्तने राजपाटे नेगाडवा, राजतिलक करवुं, पछी नीचे ग्रामाणे दीक्षाकल्याणकनो उत्सव करयो—

सावतसरं दानवर नराणा-माधारसारैकवचध्वरिचम्र । पर पवित्रं पुण्य पुराणं, पदप्रकृष्ट सुगरिष्टज्येष्ठम् ॥१॥

ॐ ह्रीं ह्रीं परमअर्हते जिननाथाय स्नापयामीति स्वाहा ॥

आ श्लोक तथा मंत्र भणीने प्रथुने दीक्षा स्नान करगवु, पछी महोत्सव पूर्वक इन्द्र-इन्द्राणी प्रमुख परिवारे परिष्ठित दान आपता अशोकवृक्ष नीचे जई सर्वालंकार मुक्त करी पंचमुष्टि लोच करयो अने “ ॐ नमो सिद्धाण ” पाठ बोली—

चारित्रचक्रदयतं भुवनैरुपूज्यं, स्थाद्यादतोयनिधिवर्धनपूर्णचन्द्रम् ।

तत्त्वार्थभावपरिदर्शनयोधदीप-मैश्वर्यवयंसुमन विगताभिमानम् ॥ २ ॥

निर्ग्रन्थनाथममलं कृतदर्पनाशं, सर्वाङ्गमासुरमनन्तचतुष्टयाढयम् ।

मिथ्यात्वपद्मपरिशोषणवासरेशं, क्रोधादिदोषरहितं वरपुण्यकायम् ॥३॥

ॐ ह्रीं ह्रीं परम अर्हते महाव्रतपञ्चसमितित्रिगुप्तिधराय मनःपर्यवज्जानाय विपुलमत्यात्मकाय जिननाथाय नमः स्वाहा ।

आ श्लोको तथा मंत्र बोलवो, आम दीक्षा कल्याणक उजववु

पछी प्रतिष्ठा गुरुए चैत्यवन्दन करबुं, त्रण स्तुतिओ कहा पछी सिद्धानं”, बुद्धाणं. कही ‘अधिवासनादेवी एकरेमि काउस्सगं’, अन्नत्थ०, लोगस सागरवगंभीरा सुधीनो काउस्सग, नमोऽर्हत्०, कही—

विश्वशेषसुवस्तुबु, मन्त्रैर्याऽजस्रमधिवसति वसतौ । सेमामवतरतु श्री-जिनतनुमधिवसनादेवी ॥१॥

आ स्तुति कहेवी. पछी सुयदेवयाए करेमि काउस्सगं, अन्नत्थ०, १ नवकारनो का०, नमोऽर्हत्०, स्तुतिः—

वद वदति न वाग्वादिनि, भगवति कः श्रुतसरस्वतिगमेच्छुः । रत्नचरद्भूमतिवर-तरणिस्तुभ्यं नमः इतीह ॥१॥

संतिदेवयाए करेमि काउस्सगं०, अन्नत्थ०, १ नवकारनो काउस्सग, नमोऽर्हत्० स्तुतिः—

श्रीचतुर्विधसंधस्य, शासनोन्नतिकारिणी । शिवशान्तिकरी भूयात्, श्रीमती शान्तिदेवता ॥१॥

अंबादेवयाए करेमि का०, अन्नत्थ०, १ नवकारनो काउस्सग, नमोऽर्हत्०, स्तुतिः—

अम्बा बालाङ्किताङ्काऽसौ, सौख्यव्याप्तिं ददातु नः । माणिक्यरत्नालंकार-चित्रासिंहासनस्थिता ॥

खिन्नदेवयाए करेमि का०, अन्नत्थ०, १ नव०, नमोऽर्हत्० स्तुतिः—

यस्याः क्षेत्रं समाश्रित्य, साधुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्यं, भूयान्नः सुखदायिनी ॥१॥

शासनदेवयाए करेमि का०, अन्नत्थ०, १ नव०, नमोऽर्हत्० स्तुतिः—

या पाति शासनं जैनं, सद्यः प्रत्यूहनाशिनी । साभिप्रेतसमृद्धयर्थं, भूयात् शासनदेवता ॥

समस्तवेयावन्चगराणं०, १ नव०नो का०, नमोऽर्हत्० स्तुतिः—

सधेऽद्य ये गुरुगुणौघनिघे सुचैया-धृत्यादिकृत्यकरणैकनियद्वकक्षाः ।

ते शान्तये सह भवन्तु सुराः सुरीभिः, सद्दृष्टयो निखिलविघ्नविघातदक्षाः ॥

नवकार १ प्रकट, नमःसुणं०, जावंतिचैइयाइ०, नमोर्द्ध०, स्तवन लघुशान्ति, जयवीरयाय, आ प्रमाणे देववदन करी गुरु वेसीने धारणा करे-

स्वागता जिनाः सिद्धाः प्रसाददाः सन्तु, प्रसादं सुधिषया कुर्वन्तु, अनुग्रहपरा भवन्तु, भव्यानां स्वागत-मनुस्वागतम् ।

आ अधिवासता रात्रिना समयमा थाय छे

आम नवमा दिवसे दीक्षा कल्याणनो उत्सव कर्त्तव्यो.

नव्यप्रतिष्ठापद्धतौ दशमाह्निकम् ।

अ-क्षनशलाकाप्रतिष्ठाविधि-आह्निकबीजकम्

स्नात्रकारकरे वध्वा-भिमन्त्र्य कङ्कणादिकम् । दिशापालान् ग्रहान् स्मृत्वा, वासपुष्पादिकैर्यजेत् ॥१३९॥

ततः श्रीशान्तिमन्त्रेण, मन्त्रितं दिग्बलि क्षिपेत् । चैत्यानां वन्दनं कृत्वा, प्रतिष्ठादेवतां स्मरेत् ॥१४०॥

धूपपूर्वं ततो विम्बाद्, वस्त्रे दूरीकृते गुरु । विन्यसेत् प्रतिमाङ्गेषु, मन्त्रवर्णान् पृथक् पृथक् ॥१४१॥

जिनाह्वानं परमेष्ठि-मुद्रया त्रिविधाय च । तेषां शासनदेवांश्च, देव्यश्च प्रतिहारकान् ॥१४२॥

आहूय स्थापयित्वा च, संनिधाप्या जिनान्तिके । प्रतिष्ठाभेदतो विम्ब-तले रत्नादिकं न्यसेत् ॥१४३॥
 अञ्जनं रूप्यकच्चोल-स्थितं सर्पिमधुप्लुतम् । मन्त्रयित्वा शुभे स्थाने, रक्षणाय प्रयत्नतः ॥१४४॥
 शुभे लग्ने नवमांशे, प्राप्ते स्वर्णशलाकया । नयनोन्मीलनं कुर्यात्, गुल्मन्त्रविधानवित् ॥१४५॥
 स्थैर्यं कृत्वाऽञ्जनस्याथ, मन्त्रन्यासपुरस्सरम् । वासगन्धादिनिक्षेपः, कर्तव्यो विम्बमस्तके ॥१४६॥
 कार्यो मन्त्रोपदेशश्च, विम्बवासितरश्रुतौ । चक्रमुद्राविधानेन, सर्वाङ्गस्पर्शनं तथा ॥१४७॥
 दधिपात्रं करे धृत्वा, दृष्टिमागे विधाय च । दृष्टिदोषनिरोधाय, सौभाग्यवर्धनाय च ॥१४८॥
 स्थैर्यसंपादनार्थाय, सौभाग्यधेनुबोधिकाः । मुद्राः मंदर्श्य सौभाग्य-मन्त्रं तत्र न्यसेद् गुरुः ॥१४९॥
 रत्नसिंहासने विम्बं, निवेश्य मन्त्रपूर्वकम् । नमस्कृतं पठन् स्मृति-र्चासान् शिरसि निक्षिपेत् ॥१५०॥
 ततः प्रोक्षणकं कार्यं, मङ्गलातोद्यपूर्वकम् । दानपूर्वं ततः पुष्प-चर्पणादिक्रमाचरेत् १५१॥
 निर्वाणोत्सवश्रायोग्य-स्तुतिमन्त्रपुरस्सरम् । कृत्वा स्नानविधिं पूजां, वर्धापनमथाचरेत् ॥१५२॥
 गन्धपुष्पादि पूजाङ्ग-भावेद्य मन्त्रपूर्वकम् । पूर्वपूजामपाकृत्य, नवपूजां विवापयेत् ॥१५३॥
 आरात्रिकादि संपाद्य, चैत्यवंदनपूर्वकम् । प्रतिष्ठादेवताकायो-त्सर्गादिकं समाचरेत् ॥१५४॥

भूताऽक्षताञ्जलिः संघ-संहितो गुरुरुच्चकै । गाथामङ्गलमुद्रघोष्य, संमुखमक्षतान् क्षिपेत् ॥१५५॥
 प्रतिष्ठागुणगभी तां, गुरुः कुर्यात् सुदेशनाम् । यां श्रुत्वा भव्यात्मानोऽप्ये-पि स्युस्तत्करणेच्छवः ॥१५६॥
 स्थापनास्थानमन्यत्र, प्रतिष्ठास्थानतो यदि । स्थापनास्थानकं गत्वा, गुरुः सज्जीकरोत्वदः ॥१५७॥
 चरा चेत् प्रतिमां विम्ब-चामाङ्गे दर्भवालुकाम् । निवेशयेदचलायां, पञ्चरत्नादिकं तथा ॥१५८॥
 ततोऽधिवासनास्थानाद्, विम्बमानीय सोत्सवम् । शुभे लग्ने भद्रपीठे, स्थापयेद् विधिपूर्वकम् ॥१५९॥
 तत्रैव समये चैत्य-मस्तके कलशं न्यसेत् । खजदण्डं च विधिवत्, कुर्याच्च जिनवन्दनम् ॥१६०॥
 शान्तिस्तवं स्तवस्थाने, पठित्वा दिग्बलि क्षिपेत् । स्थापनां निश्चलां कृत्वा, स्मरणसंस्कृतं पठेत् ॥१६१॥
 शान्तित्रयं भयहर-मुपसर्गहरं तथा । स्तोत्रं ममवसुत्याख्यं, तिजयपहुतस्तवम् ॥१६२॥
 मुखोद्घाटनपूर्वं च, प्राभृतान्युपढौकयेत् । संघभक्तिमार्गिणानां, दानं कार्यं यथोचितम् ॥१६३॥

भा०टी०—स्नानक्रासेना हाथे अभिमन्त्रित कुरुणादिक गार्धो दिक्पालो तथा ग्रहेषु स्मरण करीने तमने ग्राम पुण्यादिके पूजया, पछी याति मन्थी अभिमन्त्रितं बलि दिग्वाओमां करुनो, देववन्दन कछुं, तेमा प्रतिष्ठा देवतानो काउम्सग करी तेनी स्तुति करेनी, धूप उलेयीने बिज उपरथी देख दूर कुर्या पछी गुरुए प्रतिमाना अगोमा मन्त्र वर्णोनो न्यास करवो अने परमेष्ठिमुद्रा

કરી ત્રણ વાર જિનાહ્વાન કરીને શાસનદેવો, શાસનદેવીઓ, અને પ્રતીહારોનું જિનની પાસે આહ્વાન, સ્થાપન, તથા સંનિધાપન કરાવું, પ્રતિષ્ઠા જો ચર હોય તો વિવ્રની નીચે વામાંગે ચાલુકા સાથે હાથ અને પ્રતિષ્ઠા સ્થિર હોય તો પ્રતિમા નીચે પંચ રત્નાદિનો ન્યાસ કરવો.

નેત્રાંજન-જે છૂત-મધુમય હોય છે તેને રૂપાના કચ્ચોલામાં મરી અભિમંત્રિત કરીને શુભસ્થાને સંભાલપૂર્વક રાખવું અને શુભ લગ્ન અને શુભ નવમાંશક આવતાં મન્ત્ર વિધાનજ્ઞાતા પ્રતિષ્ઠાગુરુએ મુવર્ણ શલાકા વડે પ્રતિમાનું નેત્રોન્મીલન કરવું, અને મંત્રદ્વારા અંજનનું સ્થિરી-કરણ કરી પ્રતિમાના મસ્તકે વાસક્ષેપ કરવો, તેના ચંદન ત્રિલિપ્ત હમણા કાને મંત્રોપદેશ કરવો, તથા મુદ્રા કરી તેના સર્વજનો સ્પર્શ કરવો, દહિંનું પાત્ર હાથમાં લેઈ વિવ્રને દષ્ટિગોચર કરી આગલ મૂકવું અને દષ્ટિદોષ નિવારણાર્થ, સૌભાગ્યવર્ધનાર્થ, તથા સ્થૈર્યવૃદ્ધ્યર્થ ‘સૌભાગ્ય, સુરભિ અને પ્રવચન’ આ ત્રણ મુદ્રાઓ દેલાડીને ગુરુએ જિનશરીરે સૌભાગ્ય મંત્રનો ન્યાસ કરવો, તથા વિવ્રને મંત્રોચારણ પૂર્વક રત્ન સિંહાસને સ્થાપીને પ્રતિષ્ઠાચાર્ય નમસ્કાર મન્ત્ર મળતાં તેના મસ્તકે વાસક્ષેપ કરવો. સ્ત્રીઓ દાન આપવા પૂર્વક વાજિત્ર ગીતોના નાદપૂર્વક પ્રતિષ્ઠિત પ્રતિમાને પોંચણાં કરવાં અને પુષ્પો વર્ષાવવાં.

પછી નિર્વાણ કલ્યાણકોત્સવનં યોગ્ય સ્તુતિ પાઠ અને મંત્રોચ્ચારણપૂર્વક નિર્વાણનું સ્નાન તથા પૂજન કરીને પુષ્પાંજલિ નાખીને કલ્યાણકારક જિનને વધાવવા, ગંધપુષ્પાદિ પ્રત્યેક પૂજાંગો મંત્રપૂર્વક જિન આગે નિવેદિત કરવાં અને પ્રથમની પૂજા દૂર કરી નિવેદિત દ્રવ્યો વડે નવી પૂજા કરવી, આરતી આદિ છેલ્લાં કૃત્યો કરીને દેવવંદન કરવું, તેમાં પણ પ્રતિષ્ઠા દેવતાનો કાયો-ત્સર્ગ કરવો તથા તેની સ્તુતિ કહેવી.

સય સહિત ગુરુ અક્ષતો વડે હજલિ ખરીને ઉચ્ચ સ્વરે મંગલ ગાથાઓની ઉદ્ઘોષણા કરે અને જિન સંમુલ અક્ષતાજલિ પ્રક્ષેપ કરે અને ગુરુ સય સમક્ષ પ્રતિષ્ઠાગુણગર્ભિત દેશના કરે કે જેને સામગ્રીને વીંટાળ પળ મળ્યત્રીનો પ્રતિષ્ઠા કરાવનાના ઇચ્છુક વને.

અધિવાસના પ્રતિષ્ઠાના સ્થાનથી જો બિંમની સ્થાપના-પ્રતિષ્ઠાનુ સ્થાન મિત્ર હોય તો સ્થાપના-સ્થાને જઈને ગુરુ આ પ્રમાણે તૈયારી કરવી જો પ્રતિષ્ઠા વર અર્પણ ચલ રહેવાની હોય તો પ્રતિમા નીચે દર્મ તથા વાલુકા સ્થાપની અને સ્થિર હોય તો પ્રતિમા નીચે પચરત્ન આદિનો વિન્યાસ આદિ તૈયારી કરવી. તે વહી પ્રતિષ્ઠા મંદપમાથી ઉત્પર્ણક શુભ શક્તિનો પૂર્વક વિંબને સ્થાપના-સ્થાનકે લાગુ અને શુભ સમયમાં વિધિપૂર્વક મદ્ર પીઠે (પગાસન ઉપર) પ્રતિષ્ઠિત કરાવું, તેજ શુભ સમયમા પ્રાસાદના શિલ્પર ઉપર ફલશ તથા ઘજાદણ્ડનુ પણ વિધિપૂર્વક આરોપણ કરાવું અને દેવમદન કરાવું, વદનમા સ્તવનના સ્થાને અજિત-શાન્તિ કહેવી, દેવમદન કરીને દિક્ષાલોને ગલિદ્વેષ કરમે અને દ્વયધારના હાથે સ્થાપના નિશ્ચલ કરાવીને તેની આગલ સાત સ્મરણનો પાઠ કરાવો, સાત સ્મરણોમા ત્રણ શાન્તિ (અજિતશાન્તિ સ્તવ, લઘુશાન્તિ સ્તવ, અને ધૃત્વશાન્તિ) મયદ્ધર સ્તવ (નમિઝળ) ૪, ઉપસર્ગદ્ધર ૫, મમનસરણ સ્તોત્ર ૬ અને તિજયપદ્ધત સ્તવ ૭, આ સ્તોત્રોનો પાઠ કરાવો.

અન્તે મુલોદ્દષ્ટાટન કરાવું, અને જિન આગલ મેટો ધારી, સંઘની મક્તિ કરાવી, અને યાચરુદાન આદિ શાસન પ્રમાવનાનાં કાર્યો કરવા.

કૃત્યવિધિ—

પ્રતિષ્ઠા—પ્રથમ મંત્રજ મિઠલ મરોઢાફલો સર્વ સ્નાત્રકારોને હાથે પથામી, અને—

आ मत्र ३ वार भणी नलि वाकला मंत्रीने प्रतिष्ठा स्थानकेयी दशे दिशामा धूप, दीप, वास, पुष्प, असत, वन सहित चलिसेप करी. पछी निव उपर कुसुमी चन्न टाकनु.

गुरुए चैत्यवंदन करु, नहुत्युणं विगरे स्तुति ३ कदा पछी सिद्धानं बुद्धाण कही प्रतिष्ठा देवयाए करेमि का०, अन्त्य०, लोगस १ चिन्तनो, नमोऽर्ह० कही

यद्घिष्टिताः प्रतिष्ठाः, सर्वोः सर्वास्पदेषु नन्दन्ति । जिनविंश सा विशतु, देवता सुप्रतिष्ठमिदम् ॥१॥”

शासनदेवयाए करेमि काउस्सगं, नमकार १ नो काउस्सग, नमोऽर्ह०, स्तुतिः—

या पाति शासन जैन, सब प्रत्यूहनाशिनी । साभिप्रेतसमृद्धर्थ, भूयाच्छाशासनदेवता ॥१॥

खित्तदेवयाए करेमि काउस्सगं, अन्त्य०, नमोऽर्ह०, स्तुतिः—

यस्या क्षेत्र समाश्रित्य, साधुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्य, भूयान्नः सुखदायिनी ॥१॥

सतिदेवयाए करेमि काउस्सग, अन्त्य०, १ नमकार, नमोऽर्ह०, स्तुतिः—

श्रीचतुर्विधसचस्य, शासनोन्नतिकारिणः । शिवशान्ति करी भूयाच्छ्रामती शान्तिदेवता ॥१॥

समस्तवेयावचाणं०, १ नम० का०, नमोऽर्ह०, स्तुतिः—

सधेऽत्र ये गुरुगुणीघनिवे सुवैया-धृत्यादिगृत्यकरणैकनिचद्धकक्षाः ।

ते शान्तये सह भवन्तु सुराः सुरीभिः, सद्दृष्टयो निखिलविघ्नविघातदक्षाः ॥१॥

१ प्रकट नक्कार कही, नमुत्थुणं०, जावंति०, उवसगहरं०, जयवीयराय० ।

पछी श्राद्धे सर्वं विग्गोने धूप उखेववो, आच्छादित (ढांकेल) वत्त दूर करवुं.

पछी गुरु लग्न निकट आवतां उच्च. स्वरे अने उच्चश्वासे विग्गोने विषे आ अक्षरो स्यापे—

‘हौं’ ललाटे । ‘ओ’ नेत्रयोः । ‘हूं’ हृदये । ‘ऐ’ सन्धिस्थानेषु । ‘ह्रौं’ माकारे ॥

वर्णन्यास करीने विग्ग आगल घृतपात्र मूकवुं. पछी

उदयति परमात्मज्योतिरुद्योतिताशं, विषयविनययुक्त्या ध्वस्तलोहान्वकारम् ।

शुचितरघनसारोल्लासिभिश्चन्द्रनौधिः, जिनपतिगुरुगन्धैश्चर्चयेद् भक्तिभृतम् ॥१॥

घातिक्षयोद्भूतविशुद्धबोध-प्रबोधिताऽशेषविशेषविज्ञान ।

सुरेन्द्र-नागेन्द्रनरेन्द्रवन्द्यान्, समर्चयेत् श्रीजिननायकाञ्जः ॥ २ ॥

ॐ हौं ह्रीं नमोऽर्हतपरमेश्वराय चतुर्मुखपरमेष्ठिने त्रैलोक्यगताय अष्टदिक्कुमारीमहिताय इन्द्रपरिपूजिताय देवाधिदेवाय दिव्यशरीराय त्रैलोक्यमहिताय अष्टमहाप्रतिहार्यधराय आगच्छ आगच्छ स्वाहा ।

परमेष्ठि मुद्राए ३ वार कही जिनाह्वान करवुं, पछी—

ॐ हौं ह्रीं ऋषभादिर्वर्द्धमानान्तास्तीर्थकरपरमदेवाः तेषां प्रतिहारदेवाः शासनदेवा देव्यश्च प्रत्येक एकादश देवाः छत्रधरा, चामरधरा, कुण्डलधारकौ, सिंहासनोभयपार्श्वयोर्दीपधूपधारकौ, शासनयक्षौ, इमे

हाथ उपर देइ एज मंत्रनो न्यास करवो, चक्र मुद्राए एज मंत्र भणतां प्रतिमानो सर्वो ग स्पर्श करवो, दधिपात्र देवाछहुं, अने धूप उखेववो.

ए पछी गुरुए दृष्टि स्वारथ, सौभाग्यार्थ, स्वयार्थ, सौभाग्य १, सुरभि २, प्रवचन ३, अंजलि ४, अने गरुड ५, ए पांच मुद्राओ सहित नीचेना मंत्रनो प्रतिमामां न्यास करवो—

ॐ अयतर अवतर सोमे सोमे कुरु कुरु वग्गु निवग्गु निवग्गु सुभण्णे सोभणसे महु महुरे ॐ कविले ॐ ह्रीं कः क्षः स्वाहा ।

ए मंत्र वार ३ भणीने वास-धूप करवो.

ॐ इदं रत्नमयमासनमलङ्कुर्वन्तु इहोपविष्टा भव्यानवलोकयन्तु हृष्टदृष्टया जिनाः स्वाहा ।

आ मंत्र पञ्च मुद्राए भणीने विन्ने समवसरणमां बेसाछहुं, समंत्राक्षर ३ नक्कार कहीने वासशेष करवो, ३६० कयाणकोनो पढो प्रतिमाना हाथमां मूकनो, ४ स्त्रिओए पुंलणां करवां, स्त्रीओए यथाशक्ति सुवर्णदान देहुं, आम केवल कल्याणकनो उत्सव करी पुष्पवासनी दृष्टि करवी, धूप करवो. पछी

सर्वाऽप्यव्यपायादधिगतविमलज्ञानमानन्दसारं, योगीन्द्रधेयमग्नं त्रिशुवनमहितं यत्तथाव्यक्तरूपम् ।
नीरन्ध्रं दर्शनाद्यं शिवमशिवहरं छिन्नसंसारपाशम्, चित्ते संचिन्तयामि प्रकटमविकटं सुक्तिकान्ता-
सुकान्तम् ॥ १ ॥

इत्थं सिद्धं प्रसिद्धं सुरनरमहत् द्रव्य-भावाङ्कितं-पर्यायिध्वंसलब्धाक्षयपुरवलसद्राज्यमानन्दरूपम् ।
ध्यायेद्विध्यातत्कर्मोदारुणमविकलं सौख्यमाप्यैहिकं सत्, ब्रह्मोपेतं प्रमोदादसमस्तुखमयं शाश्वतं हेलयैव ॥२॥

ॐ ह्रीं ह्रीं परमार्हते अष्टकर्मरहिताय सिद्धिपद प्राप्ताय पारगताय स्नापयामीति स्वाहा ॥

आ क्राव्यो तथा मंत्र बोली प्रतिमानो अभिषेक करवो अने—

‘ ॐ ह्रीं अहं सिद्धाय नमः ।’ आ मंत्र भणी प्रतिमाने नधाने पूजा करवी

पछी श्रावकोए हाथमा ५-५ पुण्यो अंजलिमा लेईने—

व्यवन-जन्म-चारित्र-ज्ञान-निर्वाणनामके । कल्याणयन्त्रके लोका-नन्दकृन्नन्दताजिनः ॥१॥

आ श्लोक भणी पुण्यो प्रतिमा उपर क्षेत्रमा पछी स्नात्रकारोए वने हाथनी अंजलिमा गन्ध लेईने—

ॐ हृम्ये गन्धान् नः प्रतीच्छन्तु स्वाहा । आ मंत्र भणी गन्धयी पूजा करवी, तथा पुण्यो हाथमां लेई—

ॐ हृम्ये पुष्पाणि गृह्णन्तु स्वाहा । आ मंत्र बोली प्रतिमा उपर पुण्यो चक्रावां, धूपघाणुं हाथमां लेई धूप पूडी

उपर नाखी—

ॐ हृम्ये धूपं भजन्तु स्वाहा । आ मंत्र बोली धूप उखेयो, कुसुमांजलि हाथमां लेईने—

ॐ हृम्ये सकलसत्त्वलोकमवलोकय भगवन्नवलोकय स्वाहा । आ मंत्र बोली विंग्र सांसे त्रण चार कुसुमांजलि

नाखी

पछी स्नात्रकारोए पहिलां करेली सखली पूजा दूर करी चंदन, केसर, पुष्प, वस्त्र, आभरणादि वडे नवी पूजा करवी,

પહેલાંનું સંબંધું થલિ નૈવેદ્ય દૂર કરાવું, અને વીજોરાદિક ફાલો, ૫ જાતિના ૫-૫ લાડવા, રેવૌ, મુલવાલ, આદિ, તર્વ નંદુ
ચઢાવવું, પછી લૂળ-પાણીની વિધિપૂર્વક આરતિ અને મંગલદીવો કરવો.
પછી પ્રતિષ્ઠાગુરુણ નીચે ગ્રમાણે દેવવંદન કરવું—

આકાશગામિત્વચતુર્મુખત્વં, વિશ્વેશ્વરત્વાડમિતર્ચોગનાથાઃ ।

પ્રિયા હિતા વાગપિ યત્ર નિત્યં, નમો નમસ્તીર્થકરાય તસ્મે ॥૧॥

દેવેન્દ્રવન્દ્યમનિમેષનિસેવિતાંધ્રિ, સત્પ્રાતિહાર્યેવિભવાશ્રિતમાપ્તસુચ્યમ્ ।

લોકાતિશાચિચરિતં ચરિતં ગુણૌઘે-શ્ચિદ્રૂપમન્તાવૃજિનં દ્વિ જિનં નમામિ ॥૨॥

અશોકવૃક્ષઃ સુરપુણ્ણદૃષ્ટિ-ર્દિવ્યધ્વનિશ્રામરમાસનં ચ । ભામણહલંદ્રુન્દુશિરાતપત્રમેતૈયુતં નૌમિ જિનેશરૂપમ્ ॥૩॥

નિત્યોદયં દલિતમોહમહાન્યકારં, સંસારતાપહરણં શરણં ગુણાન્તમ્ ।

નષ્ટાષ્ટકર્મકલિલં વિજિતાન્તરામ્, રૂપં વ્રજામિ શરણં જિનશ્રીતમાનોઃ ॥૪॥

ગજેન્દ્રસિંહાદિભયં સસુદ્ર-સંગ્રામસર્પાગ્નિમદ્દોદરાગ્નાઃ ।

યતઃ પ્રણાશં છુપયાન્તિ સઘઃ, સદા તમર્ચે શિવદં જિનેન્દ્રમ્ ॥૫॥

ઉપરનાં નામસ્ત્રકાર કાવ્યો વોલીને નામુચ્ચુપું કહી જે તીર્થક્ષત્રી પ્રતિષ્ઠા હોય તેવી સ્તુતિ કહેવી, વીજો ' ઓમિતિ મન્તા ' અને ' નવતત્ત્વયુતા ' આ વે સ્તુતિઓ કહો ' સિદ્ધાણં વૃદ્ધાણં ' કહી, શ્રીપ્રતિષ્ઠાદેવતાયે કરેમિ કાઉમ્પમંગં, અગત્યં કહી, લોગસ ? કાઉમ્પમંગ કરવા, નમોઽર્હત્ કહી—

यदधिष्ठिताः प्रतिष्ठाः, सर्गाः सर्वोस्पदेषु नन्दन्ति । जिनत्रिम्ब सा विशतु, देवता सुप्रतिष्ठामिदम् ॥
 आ प्रतिष्ठादेवतानी स्तुति कहेवी, पछी श्रुतदेवता १, शान्तिदेवता २, क्षेत्रदेवता ३, शासनदेवता ४, अने समस्त देवा-
 वचनर ५ ना काउसग १-१ नमस्कारना रुखा, नमोऽर्हत् कही नीचेनी स्तुतिओ अनुक्रमे कहेनी—
 १ 'वद वदति न चाग्वादिनि' । २ 'उन्मृष्ट रिष्ट दृष्ट' । ३ 'यस्याः क्षेत्र समाश्रित्य' । ४ 'उपसर्गवल-
 यविलयन' । ५ 'सर्वेऽत्र ये गुरुगुणौघनिचे' ।

आ स्तुतिओ गेली १ नमस्कार प्रकट कही देसीने नमुत्थुणं, जारंति चेहआइं, क्षमा, जायत कोव साहू, नमाडंत्तं
 कहीने, स्तनने स्थाने शान्ति (अजितशान्ति) कहेवी, अन्ते जयवीरयाय कहीने देववदन पूरुं करबुं, पछी प्रतिष्ठागुरुए तथा
 श्रीसंघे अक्षतोनी अंजलिओ भरवी अने गुरुण नमोऽर्हत् कही नीचेनी मगल-गाथाओ उच्चस्वरे बोलवी—

जह सिद्धाण पइहा, तिलोअचूडामणिम्मि सिद्धिपण । आचंदसूरिअं तह, होउ इमा सुपइहू त्ति ॥१॥
 जह सगस्स पइहा, समत्थलोगस्स मज्झयारम्मि । आचंदसूरिअं तह, होइ इमा सुप्पइहू त्ति ॥२॥
 जह मेरुस्स पइहा, दीवससुवाण मज्झयारम्मि । आचंदसूरिअं तह, होउ इमा सुप्पइहू त्ति ॥३॥
 जह जयुस्स पइहा, समगदीवाण मज्झयारम्मि । आचंदसूरिअं तह, होउ इमा सुप्पइहू त्ति ॥४॥
 जह लवणस्स पइहा, समत्थउदहीण मज्झयारम्मि । आचंदसूरिअं तह, होउ इमा सुप्पइहू त्ति ॥५॥
 घम्मायग्ग्मागास-त्थिकायमइअस्स सब्वलोगस्स । जह सासया पइहा, एसा चि अ होउ सुपइहा ॥६॥
 पंचह वि सुपइहा, परमिद्धीणं जहा सुए भणिया । नियया अणाडनिहणा, तह एसा होउ सुपइहा ॥७॥

પછી વધાણ અક્ષતાંજલિ વિવે સારો ઉછાલથી, આવકોણ પુણ્યાંજલિ પણ નાલખી.
 એ પછી પ્રતિષ્ઠાગુરુણ પ્રવચન મુદ્રાણ પ્રતિષ્ઠાફલદર્શન દેશના આપની.

પ્રતિષ્ઠાફલ દેશના—

રાયા ચલેણ વડુદહ, જસેણ ધવલેહ સચલવિસિમાણ. પુણં વડુદહ વિઝલં, સુપડુદા જરલ દંલખિન ॥૧॥

ઉવહણહ રોગમારિં, દુઝિમચ્ચનં ત્થણહ છુણહ સુહખાવે. ભાવેણ તીરમાણા, સુપડુદા સચલલેણસ્સ ॥૨॥

આંટીં —જે રાજાના દેશમાં વિશિષ્ટ ફલ પ્રતિષ્ઠા થાય છે તે રાજાનું કલ ચંચે છે, સર્વ દિશા યાગોને તે પંજાના ગશથી ડબ્બલ ચનાવે છે, અને ત્યાં વિપુલ પુણ્યની વૃદ્ધિ થાય છે, માવથી કરાતી ઉત્તમ પ્રતિષ્ઠા મર્મલોકના રોગ તથા મદામાગેને દૂર કરે છે, દુર્ધિય-દુષ્કાલનો નાશ કરે છે, અને મુખિય આદિ ધુમ માંયોની સૃષ્ટિ કરે છે ॥૧-૨॥

જિણવિચ્ચપડું જે, કરિંતિ તહ કારવિંતિ મતીણ. અણુમચ્ચંતિ પડિદિં, સચ્ચે સુહમાણો હુંતિ ॥૩॥

દબ્બં તમેચ ચણહ, જિણવિંચપડુણાહકજેસુ. જં લગહ તેં સહલં, દુગ્ગહજાણં ત્થવડ સેસં ॥૪॥

પવં નાંજણ સચા, જિણવરવિંચસ્સ છુણહ સુપડું. પાવેહ જેણ જરમણ-વજિંસં સાસચં ઠાણં ॥૫॥

આંટીં —જેઓ મક્તિથી જિનવિંચની પ્રતિષ્ઠા કરે છે, કરાવે છે, અને નિત્ય અનુમોદના કરે છે, તે સર્વ મુલના ભાગી થાય છે, દ્રવ્ય તે જ નફલ કહેવાય કે જે જિન-વિમપ્રતિષ્ઠા આદિના કામોમાં લાગે છે. ‘વાતીનું થન દુર્ગતિમાં લેઈ જનારું છે.’
 ગમ્ જાણીનેં મદા જિનેશ્વરના વિમોની ઉત્તમ પ્રતિષ્ઠા કરો, કરાવો, કે જેથી જરા-પણ રહિત શાથતપદને પાસો ॥૩-૪-૫॥

॥ अष्टम्यकालीन अंजनशलाका विधि—

जो के पादलिङ्गधारिणीत प्रतिष्ठा विधि विस्तृत नहीं छता कंइक कहिन तो छे ज, सकलचन्द्रोपाध्याय सकलित, विध्यनु मारिणी दशाह्निक विधि अतिविस्तृत होई समय अने शक्तिको व्यय माने छे, आ वने प्रतिष्ठाविधियोधी पण संक्षिप्त, सरल, अने सुख साध्य एसी मध्यकालीन अंजनशलाकाविधि अमो आपीये छीण परिस्थिति वश ओछा त्वर्च अने ओछा परिश्रमे साधी शक्य एसी आ प्रतिष्ठाविधि छे आ संक्षिप्त प्रतिष्ठाविधिनो मूल आधार तपा श्रीगुणरत्नधारिणीत प्रतिष्ठाकल्प छे, आ प्रतिष्ठाविधिने अमोए अमारी नव्यप्रतिष्ठापद्धतिनु एरु निश्चित अंग गणीने एसा शामेल करी छे, श्रीमान् गुणरत्नधारिणी ग्रन्थारंभमा नीचे प्रमाणे मंगलार्चक प्रतिज्ञा करे छे—

श्रीमद् वीररंजिन नत्था, प्रतिष्ठाविधिमुत्तमम् । यति-श्रावक-कर्तव्यं, व्यक्त्या वश्ये समासतः ॥
सामग्रीमेलन—स्या प्रथम लागणीशला मतिष्ठा करावतार लग्गना दिवस पहला ज प्रतिष्ठोयोगी आ वस्तुओ मेलनीने एकर करी; जेम के-४ नगार्देदी । ४ वाशे गहुनीहि जग्गना जगारा । जगमले जगारा ८ । सोना रूपा जगाना अथवा मादीना स्नपन योग्य कलश ८ । पणी मरगने घडा कोरा । घडी योग्य कुडी २ । नंदार्वायोग्य रसगुआ ८ । शरामला ६४ । कुंडा ८ । आचार्ययोग्य सदश रखी । सुधार योग्य रख । अक्षत पात्र १ । सेवननो नंदार्वात योग्य पाटलो १ । सदश कोरा आच्छा-

१ पूर्वकालमा जलघडी द्वारा मुहूर्तसमय निश्चित करानो हतो तेथी जल भरवाने चे कुडिओनी आगदयकता पडती हती ।
आले जलघडी उठी जग छता प्राचीन लिस्टनो उतारो होइ 'मोर् लखी छे

दन वस्त्र २ । नन्दार्चनार्थयोग्य १ । प्रतिमायोग्य १ । सोनानां कांक्षण ४ । सुवर्णसुद्रिका ४ (ए चार स्नात्रकार योग्य जाणवां) । रुपानी वाटकी । सोनानी चली । कालो सुरसो । मध साकर मेलवनीने अंजन । प्रियंगु कपूर गोरोचननो-हस्तलेप । प्रवाल, सोनुं, रुपुं, चाबुं, मोती, ए पंचरत्ननी पोदली विंचनी आंगुलीए बांधवी । आरीसो । मातृशडी-कसुंधी (वस्त्र) । मोंडल-कद्वि-वृद्धि सहित कांक्षण (कद्विवृद्धि शब्दथी मरोडा सींग जाणवी) । आरेठानी माला । जवमाला । लोहाब्जेदित श्वेत सरसवनी रक्षा पोदली । सरसव, दहि, अक्षत, वी, डाम, सहित अर्घपात्र । गेवासून वींटेल पूर्णत्राक । धूसर-सुसल-रवाइयो, पुंखणोपकरण । पुंखनारी ४ स्त्रीओ सकांक्षणी । भांमणां शराव । गंगोदक । समूलदर्भ । गंगावेल्ह । कुवां नदीनां १०८ पाणी । ३६० क्रियाणानो पडो । घसेल सुखडवास । धवलवास । केसर-कपूर-कस्तुरी-भोगपुडी । धूपपुडी । घणां फूल । अखंड तंदुल (चावल) सेई २ । घंट । धूपघाणां । छत्र-चामर पंचशब्दादि वाजित्र । घारी । सुहाली । लाडू । मांडा । नांदह (सर्व प्रकारनां फल नैवेद्य) काकरिआ २५, (केवी रीते ? मगना ५, तिलना ५, गंधुघाणीना ५, फूलोना ५ ए प्रकारे २५) चाट, खीर, करंजो, सात धाननी खीचडी, कूर (भात), सीधवडी (पिंडली-मुंठियां), पुडला, एस बलिशरावलां ७ । सात धान-शणवीज १, कुलथ २, मसूर ३, जव ४, कांग ५, उडद ६, सरसव, ७, अथवा शाल १, जव २, गोदू ३, मुंग ४, वाल ५, चणा ६, चोला ७ । नालेर । सोपारी । खर्जूर । द्राख । वरसोलां । फलावली । साकर । दाडिम । जंबेरी । नारंगी । बीजोरां । सेलडी । आंवा । घृतवाटको । दधिवाटको । वाकुला वांनी ३ । इति ।

स्नात्रोपकरण—अथ स्नात्रयोग्योपकरण मेलववां-सुवर्णचूर्ण, अथवा सोनाना कलश ४, अथवा सुवर्ण सहित जलस्नान

१ । प्रवाल १, मौक्तिक, सुवर्ण ३, रजत ४, ताम्र ५, ए पवत्नजलस्नात्र २ । पीपली, पीपल, शिरीष, उंवरो, वह, चंपो,
 अशोक, आचो, जांबू, मकुल (मोलसिरी), अर्जुन (आजयु), पाडल, क्रिथुक्की अंतरखालनु चूर्ण, कपायस्नात्र ३ । गजदत्त-
 द्रुपमशृंग उखेडी, पर्वतशिखर उदेहीघर, महाराजद्वार, नंदोसंगमे उभयतट, पद्मसरोवरनी माटी मेलवी मृत्तिकास्नात्र ४ । छान-
 गोमूत्र-घी-दहि-दूध, ए पंचागमा डाम अने पाणी मेलनी पचगव्यस्नात्र ५ । सहदेगी, मला, प्रताचरी, कुंआरी, पीठवन्ति,
 सालवन्ति, बही (डमी) रीगणी, लहुडा (भूँह) रीगणी, ए सदापचिस्नात्र ६ । मयूरशिखा, विरहक, अंकोल, लक्ष्मणा, शंखपुष्पी,
 सुरसाणिभो (शरपुंला), गंधनोली, महानोली, एनु मूलिकाचूर्ण, स्नात्र ७ । उपलोट १, नज २, लोत्र ३, वीरणीमूल (गालो) ४,
 देवदारु ५, ध्रो ६, जेठोमध ७, ऋद्धिद्वि ८, ए प्रथम अष्टवर्ग चूर्णस्नात्र ८ । मेदा १, महामेदा २, काकोली ३, खीर-
 काकोली ४, जीमक ५, रूपभक ६, नखी ७, महानखी ८, ए द्वितीयाष्टवर्गस्नात्र ९ । हलदर, वज, सोआ, बालो, मोय,
 गाठिवनो, मियगु, सुरमासी, रुझरो, उपलोट, तल, तमालपत्र, एलची, नागरेसर, लंबग, रुकोल, जायफल, जावितरी, नखी,
 चदन, उडहडीलो, शिलास, प्रभुल सर्वोपधी चूर्ण स्नात्र १० । सेवनादि कुसुमस्नात्र ११ । शिलास, उपलोट, सुरमासी, नास,
 सुखड, आर, कपूर, मयजघ, स्नात्र १२ । वासस्नात्र १३ । चदनस्नात्र १४ । केसर-कुंकुमस्नात्र १५ । गंगाप्रष्टुति तीर्थजल-
 स्नात्र १६ । कर्पूरस्नात्र १७ । पुष्पाजलिस्नात्र १८ ॥ इति उपकरण मेलवया ॥

नंदावर्त आलेखन चिधि—हवे नंदावर्त आ प्रकारे लखबुं-कर्पूर संमिश्र श्रीखंडना सात लेप करेल सेवनना पाटला उपर
 अथवा कोई पण शुभ पाटला उपर तेना मध्यभागथो छत्र भमाडीने ८ वृत्तो करवा, मर्घेना प्रथम बलयमा कर्पूर-कस्तूरी-गोरो-

चनयुक्त केसर-कुंकुमरसवडे सुवर्णनी लेखणीयी अथवा तो सोनानी कुंचीथी मध्यभागे ९ (नव) कोणयुक्त नंदावर्तनो आलेख करवो अने ते उपर प्रतिष्ठाप्य जिनप्रतिमा स्थापवी वा चितववी. ते पछी जिनना जमणा भागमां शक्रेन्द्र अने श्रुतिदेवतानो तथा डावा भागे ईशानेन्द्र अने श्रुतिदेवतानो आलेख करवो अने 'ॐ नमोऽर्हद्भ्यः' लखवुं.

बीजा वृत्तमां पूर्वादि ४ दिशाओमां 'ॐ नमः सिद्धेभ्यः' । ॐ नम आचार्येभ्यः । ॐ नम उपाध्यायेभ्यः । ॐ नमः सर्वसाधुभ्यः' अने ईशानादि ४ विदिशाओमां अनुक्रमे—'ॐ नमो ज्ञानेभ्यः' । ॐ नमो दर्शनेभ्यः । ॐ नमश्चारित्र्येभ्यः । ॐ नमः शुचिचिदायै' आम लखवुं.

त्रीजा बलयमां पूर्वादि ८ दिशाओमां प्रतिदिशा विदिशामां ३-३ कोष्ठक करी प्रतिकोष्ठके जिनमातानुं एक एक प्राकृतनाम 'प्रणवादि स्वाहान्त' लखवुं, यथा 'ॐ मरुदेवीए स्वाहा १, ॐ विजयाए स्वाहा. २' एज प्रकारे सेणा ३, सिद्धस्था ४, मंगला ५, सुसीमा ६, पुहवी ७, लवखमणा ८, रामा ९, नंदा १०, विष्णु ११, जया १२, सामा १३, सुजसा १४, सुववया १५, अचिरा १६, सिसरी १७, देवी १८, पमावई १९, पउमावई २०, चप्पा २१, सिवा २२, चामा २३, तिसला २४ ।

माताओना उपरना चोथा वृत्तमां पूर्वादि ८ दिशाओमां प्रत्येकमां २-२ घरो करी सोल विद्यादेवीओ लखवी. जेमके—'ॐ रोहिणीए सां त्मां स्वाहा १ । ॐ पन्नचीए हूं बी क्षी स्वाहा २ । ॐ वज्रसिखलाए लैंी स्वाहा ३ । ॐ वज्रकुसीए लमां वां स्वाहा ४ । ॐ अप्रतिचक्राए झ्रा स्वाहा ५ । ॐ पुरिसिद्धाए त्मां स्वाहा ६ । ॐ कालीए सां हें स्वाहा ७ । ॐ महाकालीए ॐ क्षमां स्वाहा ८ । ॐ गोरीए यूं ग्रयूं स्वाहा ९ । ॐ गंधारीए रं क्षौ स्वाहा १० । ॐ सैन्वत्य महाजालाए लैं हों स्वाहा

११। ॐ माणवीए यूँ ६मां स्वाहा १२। ॐ वरुद्वाए सुँ मौ स्वाहा १३। ॐ अञ्जुताए यूँ मौ स्वाहा १४। ॐ माणसीए न्दुँ मौ स्वाहा १५। ॐ महामाणसीए हुँ यूँ स्वाहा १६ ॥

विद्यादेवीओनी उपना पाचमा वृत्तमा आठे य दिशाओमा ३-३ कोष्टको बनावी लोकांतिक देवीनो विन्यास करवो ते आ प्रमाणे—

ॐ मारस्वतेभ्यः स्वाहा, ॐ आदित्येभ्यः स्वाहा, ॐ वह्न्येभ्यः स्वाहा, एज रीते नामनी आदिमा 'ॐ' अने अन्तमा चतुर्थीनुं बहुवचन लगाड्यु अने छेल्ले 'स्वाहा' शब्द मूलीने वधा नामो लवर्गा, आगेना नामो वरुज ४, गर्दतोय ५, वृषित ६, अव्यायाध ७, रिष्ट ८, अग्न्याम ९, सूर्याम १०, चंद्राम ११, सत्याम १२, श्रेयस्कर १३, सेमंकर १४, वृषभ १५, कामचार १६, निर्माण १७, दिशातराक्षित १८, आत्मरक्षित १९, सर्गरक्षित २०, मल्ल २१, वलु २२, अथ २३ अने विश्व २४।

छट्ठा वृत्तनी पूर्णादि आठे य दिशाओमा अनुक्रमे ॐ सौधर्मादीन्द्रादिभ्यः स्वाहा। ॐ तदेनीभ्यः स्वाहा। ॐ चमरादीन्द्रादिभ्यः स्वाहा। ॐ तदेनीभ्यः स्वाहा। ॐ चन्द्रादीन्द्राभिभ्यः स्वाहा। ॐ तदेनीभ्यः स्वाहा। ॐ किंनरादीन्द्रादिभ्यः स्वाहा। ॐ तदेनीभ्यः स्वाहा।

सातना वृत्तमा आठ दिशाओमा अनुक्रमे ॐ इन्द्राय स्वाहा १, ॐ अग्रे स्वाहा २, ॐ यमाय स्वाहा ३, ॐ निर्ऋतये स्वाहा ४, ॐ वरुणाय स्वाहा ५, ॐ वायवे स्वाहा ६, ॐ कुबेराय स्वाहा ७, ॐ ईशानाय स्वाहा ८।

आठमा वृत्तना ८ कोठाओमा अनुक्रमे—ॐ आदित्येभ्यः स्वाहा १, ॐ सोमेभ्यः स्वाहा २, ॐ मगलेभ्यः स्वाहा ३,

ॐ बुधेभ्यः स्वाहा ४, ॐ बृहस्पतिभ्यः स्वाहा ५, ॐ शुक्रेभ्यः स्वाहा ६, ॐ शनैश्चरेभ्यः स्वाहा ७, ॐ राहु-केतुभ्यः स्वाहा ८ ।

आठ बलयोनी बद्धार ४-४ द्वारोयुक्त ३ प्राकारो बनाववा, पूर्वादि द्वारो अनुक्रमे श्री १, शांति २, बल ३, आरोग्य ४, नामक-चार तोरणो वडे शोभायमान करवां, तथा धर्म १, मान २, गज ३, सिंह ४, नामक ध्वजो द्वारो उपर आलेखवा, प्रथम प्राकार-ना पूर्वादि द्वारो पर अनुक्रमे सोम १, यम २, वरुण ३, कुबेर ४, आ चार लोकपालोने द्वारपाल रूपे आलेखवा, एमना हाथमां अनुक्रमे धनुष्य १, दण्ड २, पाश ३, गदा ४, नामक आयुधो बताववां. बीजा प्राकारना द्वारोए अनुक्रमे जया १, विजया २, अजिता ३, अपराजिता ४, नामनी द्वारपालीओ आलेखवी. त्रीजा बद्धारना प्राकारना ४ द्वारो उपर यष्टिधर तुंबरुने द्वारपाल आलेखवो.

ते पछी प्रथम गढमां आग्नेयादि विदिशाओमां १२ सभाओ आलेखवी. साधु १, वैमानिकदेवी २, साध्वी ३, ए आग्नेय-कोणमां, भवनपति १, व्यन्तर २, ज्योतिष्क ३, नी देवीओ नैऋत कोणमां, भवनपति १, व्यन्तर २, जोतिष्क ३, देवो वायव्य कोणमां अने वैमानिक देव १, मनुष्य २, मानुषी ३, ए इशान कोणमां आलेखवी. बीजा प्राकारमां तिर्यचो आलेखवा अने त्रीजा प्राकारमां यानवाहनो आलेखवां. प्राकारनी बद्धारनी भूमीमां देवो-मनुष्यो बताववा, चारेय द्वारोनी वने बाजुए कमलव-नयुक्त वाक्छिओ आलेखवा, पछी वज्रलांछित इंद्रपुर देह दिशाओमां “परविद्याः क्षः फुट्” कोणोमां “ परमंत्राः क्षः फुट्” तथा चार कोणोमां चार पूर्ण कलशो लखवा, तेनी बद्धार वायुमंडल आपहुं, इति नव्यावर्त्त आलेखन विधि ।

अथ नन्वागतं पूजन विविचि—नन्वागतं पूजा पोतपोताना नामोच्चारण पूर्वक आ श्रमाने कस्वी—प्रथम कृष्णा मण्डपाने मन्दारान् उरार प्रणिष्ठाय त्रिननु श्राप्तान करी 'ॐ नमोऽर्च्यम्' आ नाम मंत्र बोझो कर्पूरादि बटे पूजन करुं.

देवता उदगा मातालं दुर्गेतर तथा भुवदेवतानी पूजा करी भने उवा भागे ईशानेतर तथा शालिवेवताने पूजयी. ॐ नमः सर्वसा-

रीना एतयमो पूरादि दिशाश्रोमा " ॐ नमः सिद्धिभ्यः, ॐ नम आचार्यभ्यः, ॐ नम उपाध्यायभ्यः, ॐ नमः सर्वसा- पूज्यम् " भने इतानादि विदिशाश्रोमा " ॐ नमो गानेभ्यः ॐ नमो दर्शनेभ्यः, ॐ नमद्यात्रिभ्यः, ॐ नमः शुचिविधायं

आ श्रमाने नाम मनो बोलीने पूजन करुं. ॐ विजयाए नमः । ॐ सेनाए नमः । ॐ सिद्ध्याए नमः । ॐ मंगलाए नमः । ॐ श्रीजा गृत्तमां—ॐ मरुंदरीए नमः । ॐ नंदराए नमः । ॐ विष्णुए नमः । ॐ जयाए ॐ गुणीनाए नमः । ॐ पुटरीए नमः । ॐ हरमगाए नमः । ॐ रामाए नमः । ॐ नंदराए नमः । ॐ देवीए नमः । ॐ सामाए नमः । ॐ मृत्तसार नमः । ॐ सुन्याए नमः । ॐ अचिराए नमः । ॐ सिरिरे नमः । ॐ देवीए नमः । ॐ

नमः । ॐ सामाए नमः । ॐ मृत्तसार नमः । ॐ सुन्याए नमः । ॐ अचिराए नमः । ॐ तिसलाए नमः । ॐ अप्पट्टिच- ॐ वनारईए नमः । ॐ पडमारईए नमः । ॐ वषाए नमः । ॐ सिनाए नमः । ॐ गामाए नमः । ॐ वज्रहृसीए नमः । ॐ अण्डिच- ॐ पतुयं गृत्तमां ' ॐ रोहिणीए नमः । ॐ एनरीए नमः । ॐ वज्रसिखलाए नमः । ॐ वज्रहृसीए नमः । ॐ गथरीए नमः । ॐ

हाण नमः । ॐ पुरिगदगाए नमः । ॐ कानीए नमः । ॐ महाकालीए नमः । ॐ गोरीए नमः । ॐ गथरीए नमः । ॐ महामाण- ॐ वरुणए नमः । ॐ अर्जुनाए नमः । ॐ माणसीए नमः । ॐ महामाण- ॐ मन्त्रयमहामानाए नमः । ॐ मागरीए नमः । ॐ वरुणए नमः । ॐ अर्जुनाए नमः । ॐ माणसीए नमः । ॐ महामाण- ॐ

पांचमा वृत्तमा-ॐ सारस्वतेभ्यो नमः । ॐ आदित्येभ्यो नमः । ॐ वह्निभ्यो नमः । ॐ वरुणेभ्यो नमः । ॐ गर्दतेभ्यो नमः । ॐ तुषितेभ्यो नमः । ॐ अग्न्यात्रायेभ्यो नमः । ॐ रिष्टेभ्यो नमः । ॐ अग्न्यामेभ्यो नमः । ॐ सूर्यामेभ्यो नमः । ॐ चन्द्रायेभ्यो नमः । ॐ सत्यामेभ्यो नमः । ॐ अथस्त्रेभ्यो नमः । ॐ क्षेमं रुरेभ्यो नमः । ॐ वृषभेभ्यो नमः । ॐ कामचार-
भ्यो नमः । ॐ निर्माणिभ्यो नमः । ॐ दिशान्तरस्थितेभ्यो नमः । ॐ आत्मरक्षितेभ्यो नमः । ॐ सर्वरक्षितेभ्यो नमः । ॐ मरुतेभ्य नमः । ॐ वसुभ्यो नमः । ॐ अश्वेभ्यो नमः । ॐ विश्वेभ्यो नमः ।

षष्ठ्ययमां पूर्वादि कोष्ठकोपां ॐ सौधर्षादीन्द्रादिभ्यो नमः । ॐ तद्देवीभ्यो नमः । ॐ चमरादीन्द्रादिभ्यो नमः । ॐ तद्देवीभ्यो नमः ।
तद्देवीभ्यो नमः । ॐ चन्द्रादीन्द्रादिभ्यो नमः । ॐ तद्देवीभ्यो नमः । ॐ क्रिवरादीन्द्रादिभ्यो नमः । ॐ तद्देवीभ्यो नमः ।

सांतसा वलयमां—ॐ इन्द्राय नमः । ॐ अग्रे नमः । ॐ यमाय नमः । ॐ निर्ऋतये नमः । ॐ वरुणाय नमः । ॐ वायवे नमः । ॐ कुबेराय नमः । ॐ ईशानाय नमः ।

आठमा वलयना आठ कोठाभोमां अनुक्रमे ॐ आदित्येभ्यो नमः । ॐ सोमेभ्यो नमः । ॐ मंगलेभ्यो नमः । ॐ बुधेभ्यो नमः । ॐ वृहस्पतिभ्यो नमः । ॐ शुक्रेभ्यो नमः । ॐ शनैश्चरेभ्यो नमः । ॐ राहकेभ्यो नमः ।

आठवळ्योने फरस्ता आलेखेला त्रण प्राकारो पैकीना अंदरना प्रथम प्राकारना आग्नेयादि ४ कोणोमां आ ग्रमाणे वार पर्व-
दाओळुं पूजन करवुं. अग्निकोणे—ॐ साधुभ्यो नमः १ । ॐ वैमानिकदेवीभ्यो नमः २ । ॐ साध्वीभ्यो नमः ॥ नैऋत्यकोणे—
ॐ भवनपतिदेवीभ्यो नमः १ । ॐ व्यतरदेवीभ्यो नमः २ । ॐ ज्योतिष्कदेवीभ्यो नमः ३ ॥ वायव्यकोणे—ॐ भवनपति-

वगडाववो, राजाने पृष्ठुं, मंदिर-मूर्ति वनावनार शिल्पीनो सत्कार करवो, संघने बोलाववो, अने घामघुमयी पवित्र जलाशययी जल आ प्रमाणेनी विधियी लावुं.

जलयान्नाविधि—पूर्वे मंगावेल सुंदर मजदूत घडाओने प्रतिष्ठामंडपमां मंगावीने प्रतिष्ठाचार्य चंदन-वास-अक्षतो वडे अभिमंत्रित करवा, श्रावकोए (स्नात्रकारोए) ते पवित्र तथा विविध प्रकारना पुष्पो-पत्रो अने सोपारी आदिथी पूजवा, ते पछी ते घडाओ प्रतिष्ठाचार्यद्वारा रक्षा प्राप्त अविधवा एवी चार ह्मीओने उपडाववा, पछी ते ह्मीओनी साथे संघ समुदाये महोत्सव पूर्वक नदी-सरोवरादिके जंघुं, त्यां जलने कांठे उभा रही प्रतिष्ठागुरु क्षेत्रदेवता-जलदेवता अने शान्तिदेवताने अनुकूल करवा निमित्ते “क्षेत्रदेवता अनुकूला भवतु, जलदेवता अनुकूला भवतु, शान्तिदेवता अनुकूला भवतु,” आम बोला चन्दन-वास-अक्षत-क्षेप करे अने त्रणेना कायोत्सर्ग करे, आ क्षेत्रदेवतायै करेमि काउत्सर्ग अनत्थ उससिणं०, १ नो०, पारी, नमोर्ह्व०, स्तुतिः—

यस्याः क्षेत्रं समाश्रित्य, साधुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्यं भूयातः सुखदायिनी ॥१॥

श्री शान्तिदेवतायै करेमि का०, अनत्थ०, १ नो०, पारी, नमोर्ह्व० स्तुतिः—

श्री चतुर्विधसंघस्य, शासनोन्नतिकारिणी । शिवशान्तिकरी भूयाच्छीमती शान्तिदेवता ॥२॥

श्रीजलदेवतायै करेमि का०, अनत्थ०, १ नो० का०, पारी नमोर्ह्व० स्तुतिः—

यदधिष्ठितजलविमलाः, सकलाः सफला ज्जिनेश्वरप्रतिमाः । सा जलदेवी पुर-संघ-भूसुजां मंगलं देयात् ॥३॥

આ વચ્ચે શ્રાવણ નાચિયેર આદિ વહે અને અગર આદિના અંગયોગ વહે પૂજા કરે. તે પછી નમસ્કાર મંત્ર ગણવાપૂર્વક જાલે કરી ઘડાઓ મરી ધત્તલમંગલ ગવાતા વાદિત્રનાદપૂર્વક અવી જિનગ્રાસાદને પ્રદક્ષિણા દેહ નિરુપદ્રવ સ્થાનકે મુકે. હિતિ જાલયાત્રા વિધિ ।

વેદીસ્થાપના—ચાર મંડપના ૪ મૃણાઓમાં અધિવા શ્રાવિકાદ મંગલગીતપૂર્વક આખેલી ૪ વિષમગવેદિઓ (નર્વાગ-વેદિ-વેદ) સ્થાપવી, દરેક વેદીને ઉપર ૧-૧ જવારાનું શરાવલ મૂકવું, વેદિઓને ગેવાલત્ર અથવા રાતા રંગે રંગેલ મુગ વીંટવું, ઉપર લાલ રંગે રંગેલ ૧૨-૧૨ હાથના વે અધિયા ઓઢાહવા, ફાતો વાસડાઓનો ટેકો દેહ વેદિઓને મજબૂત કરવી. (પ્રતિ-માની) બ્યારે દિશાઓમા (કહક જમણી તરફ) ઘેત સુદર ૪ ન્દાના ગાડુઆ (વેહિયા) સ્થાપવા, તેમના ઉપર ૧-૧ જવા-રાનું શરાવલ મૂકવું,

દિક્પાલસ્થાપના—એક પતિત્ર પાટલા ઉપર દશ દિક્પાલોની સ્થાપના કરવી હન્દ્ર, અગ્નિ, યમ, નિર્ઝીતિ, વરુણ, વાયુ, કુબેર, ઈશાન, નાગ અને વ્રહ્મા, એ ક્રમથી પૂર્વાદિ યોત પેતાની દિશામાં ચંદનના આલેસરૂપે તિલકો કરવા, અને તે પછી તે સ્થાનોમાં દિક્પાલોની પૂજા કરવી.

સ્નાત્રકારો અને ઔપધિ વાટનારીઓ—સ્ત્તજહિત સુવર્ણમુદ્રિકા-કંકણધારી અલંકિત શરીરવાલા અક્ષતેન્દ્રિય એવા નિપુણ અલંકિત-ઉદ્ભટ વેપથારી ધર્મવાન ઉપવાસી તે દિવસે વ્રહ્મચારી અને કુલમાન એવા ચાર અથવા અધિક સ્નાત્રકારો કરવા. એજ રીતે જેના સાહુ-સસરો, માતા-પિતા નીવિત હોય એવી સુકુલીન શ્રેષ્ઠ વત્તામરણોથી સુશોભિત સુશીલ અને પવિત્ર

શરીરવાલી જ્યાર સ્ત્રીઓદ્વારા સ્નાત્રની સર્વ ઔષધિયો કૂટાવીને તૈયાર કરાવવી, તે પ્રત્યેકને કાપડ, નાલિયેર, સુઘડી, આદિ આપીને તેમનો સત્કાર કરવો, એમાંનું કંઈ ન બને તો હુંકુમતિલક, પુષ્પ અને તાંબુલ વડે પણ યથાશક્તિ ઉપચાર કરવો. તે ઔષધી વાટનરીઓ પળ યથાશક્તિ દેવને વસ્ત્રયુગલાદિ અર્પણ કરી ભક્તિ કરવી. અષ્ટાદશ અભિષેકોનાં ઔષધિચૂર્ણોનાં હુદાં હુદાં પડિકાં બાંધી તેઓ ઉપર દોરો વીંટીને પડિકાં કરી રાખવાં, વાટેલા પ્રિયંગુ, કપૂર, ગોરેચનરૂપ હસ્તલેપનનું પણ પડિકું બાંધીને તૈયાર રાખવું.

પછી શાન્તિકર્મમાં પ્રવીણ ધાર્મિક સ્નાત્રકારો દિક્ષાલોની પૂજા કરી જિનપ્રાસાદની જગતીમાં શાંતિચલિ ક્ષેપવો, તે પછી પૂર્વપ્રતિષ્ઠિત પ્રતિમાનું વિધિપૂર્વક સ્નાત્ર કરી પૂજા કરવી. આ વધી પૂર્વક્રિયા જાણવી. આ પછીનાં જે જે કર્તવ્યો છે તે વધાં સુઘે શીઘ્રી શકાય એટલા માટે પૂર્વાચાર્યોએ ગાથાઓથી વર્ણવેલ છે, તે ગાથાઓ વિસ્તારના ભયથી અત્ર લક્ષી નથી. ? પ્રતિષ્ઠાપ્રારંભ મંગલ—પૂર્વપ્રતિષ્ઠિત પ્રતિમાના સ્નાત્ર પછી તરત જ તેની આગલ નવીન વસ્ત્ર પહેરેલ પવિત્ર ઉપવાસી આચાર્ય પૂર્વોક્ત સ્નાત્રકારો સહિત ચતુર્વિધ સંઘસમેત આ પ્રકારે ચૈત્યવન્દના કરે—

નમસ્કાર (કોહ પણ ચૈત્યવંદન-સ્તોત્ર), નમુત્થુણં, અરિહંત ચેડયાણં, ૧ નોં કાં કરી પ્રતિષ્ઠાપ્ય દેવની સ્તુતિ કહેવી । લોગસ્સં, સન્વલોણં, દ્વિતીય સ્તુતિ । પુલ્લસવરદીચ્છેં, સુઅસ્સં, તૃતીય સ્તુતિ । સિદ્ધાણં હુદ્ધાણં, શ્રીસાંતિનાથ આરાધનાર્થં, કાયોત્સર્ગમાં ચતુર્વિંશતિસ્તવ ચિન્તવો. સ્તુતિ:—

૧ આ ગાથાઓ અમે ૮ મા પરિચ્છેદને અંતે આપી છે.

आशान्तिः श्रुतशान्तिः, प्रशान्तिः कोऽसंधशान्तिस्तु पशान्तिम् ।
'नैयंतु सदा' यस्य पदा, 'पुंशान्तिदाः' सतुषन्ति जने ॥ १ ॥

ते पृथी धृतदेवतानो कायोत्सर्गे अने स्तुति—

वद वदंत न 'वाग्वादिनि' भगवति कः श्रुतैस्सर्वस्वतिगमेच्छुः ।
रंगत्तरंगमतिवर-नरणिस्तुभ्य 'नम इतीह' ॥ २ ॥

'शासनदेवतानो कायोत्सर्गे' करीने स्तुतिः—

उपसर्गवल्यविलेयन-निरता जिनंशोऽसनावनैकरताः ।
द्वुर्तमिह समीहितकृते, स्युः शासनदेवता भवताम् ॥ ३ ॥

भवनदेवतानो कायोत्सर्ग करगो, स्तुतिः—

ज्ञानादिगुणयुक्ताना, नित्य स्वाध्यायसयमेरतानाम् ।
विदधातु भवनदेवी, शिव सदा सर्वमाधुनाम् ॥ ४ ॥

क्षेत्रदेवतानो कायोत्सर्ग करगो, स्तुति—

यस्याः क्षेत्र समीश्रित्य, सार्धुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्य, भूयालः सुखदायिनी ॥ ५ ॥

अम्भदेवीनो काउत्सर्ग करगो, स्तुतिः—

अम्बा बालाङ्किताङ्कासौ, सौख्यख्यातिं ददातु नः । माणिक्यरत्नालङ्कार-चित्रसिंहासनस्थिता ॥६॥

अच्छुप्तानो काउत्सग्न करवो, स्तुतिः—

चतुर्भुजा तडिद्वर्णा, कमलाक्षी वरानना । भद्रं करोतु संघस्या-ऽच्छुप्ता तुरगवाहना ॥ ७ ॥

छेलो वैयावच्चगरोनो कायोत्सर्ग करवो, स्तुतिः—

संवेऽत्र ये गुरुणौघनिघे सुवैया-वृत्त्यादिकृत्यकरणैकनिबद्धकक्षाः ।

ते शान्तये सह भवन्तु सुराः सुरीभिः, सदृष्टयो निखिलविघ्नविघ्नान्तदक्षाः ॥८॥

नोकार गणी, वेष्टी, नमुत्थुणं० जावंति चेइआहं० स्तवन—

ओमिति नमो भगवओ, अरिहंतसिद्धारियरियउवज्झाय । वरसम्बवसाहुसुणिसंघ-धम्मतित्थप्पवयणस्स ॥१॥

सप्पणव नमो तह, भगवईइ सुअदेवयाइ सुहयाए । सिवसंतिदेवयाए, सिवपवयणदेवयाणं च ॥२॥

इंदागणिजमेरईय-वरुणाउकुवेरईसाणा । बंभो नाशु त्ति दसणह-मवि अ सुदिसाण पालाणं ॥३॥

सोमयमवरुणवेसमण-वासवाणं तहेव पंचणहं । तह लोगपालयाणं, सराइगहाण य नवणहं ॥४॥

साहंतस्स समक्खं, मज्झमिणं चेव धम्मणुट्ठाणं । सिद्धिमविगंधं गच्छउ, जिणाइनवकारओ धणिअं ॥५॥

‘ जयवीथराय ’ इत्यादि कही चैत्यवंदना समाप्त करवी.

बद्धपरिकरता—ते पछी आचार्य पीतानामां सकलीकरण करतुं, सकलीकरणनो मंत्र आ प्रमाणे छे—

ॐ नमो अरिहतां-हृदयं रक्ष रक्ष । ॐ नमो सिद्धाणं-ललाटं रक्ष रक्ष । ॐ नमो आयरियाण शिखां रक्ष रक्ष । ॐ नमो उवज्झायाण-कवचम् । ॐ नमो लोए सन्वसाहण-अस्त्रम् ।

उक्त मन्त्रे ७ गार आत्मरक्षा करी, पछी—

“ ॐ नमो अरिहताण । ॐ नमो सिद्धाण । ॐ नमो आयरिआणं । ॐ नमो उवज्झायाणं । ॐ नमो लोए सन्वसाहणं । ॐ नमो आगासगामीणं । ॐ नमो चारणलद्धीण । ॐ हः क्ष. नमः । ॐ अशुचिः शुचिर्भवामि स्वाहा ।”

आ मन्त्रदे पात्र ग सात गार आत्मानु शुचीकरण करतु, पोतानु मरुलीकरण तथा शुचीकरण कर्यो वाद आचार्य पूर्वोक्त सकलीकरण मंत्रयी स्नात्रकारानुं पण मरुलीकरण करतुं, ते पछी “ ॐ ह्रीं ॐवी सर्वोपद्रवं चिवस्य रक्ष रक्ष स्वाहा ” आ मन्त्रद्वारा ७ गार अभिमंत्रित करीने धूप तथा जल माये दिशाओमा गलिक्षेप करवो

अधियासनानो उपक्रम—ए पछी भावकोए धूप जल सहित प्रतिष्ठाप्य प्रतिमा उपर नीचेनु पद्य भणीने कुसुमांजलि क्षेप करवो.

“ अभिनवसुगन्धवासित-पुरुषोद्यमृता सुगन्धधूपदद्या ।

चिम्बोपरि निपतन्ती, सुखानि कुसुमाञ्जलिः कुस्ताम् ॥ १ ॥

ते पछी आचार्य प्रतिष्ठाप्य विंब साये दूर दष्टि करी चे मध्यमा आगलीओ उंची करी तर्जनी मुद्रा देवी, श्रावके डावा

हाथमां जल लेइ "स्त्री सो" आस बोलतां प्रतिमा उपर आछोटबुं, अने पछी प्रतिमाने तिलक करवो, पुष्पादि चडाववां, मुद्गरमुद्रा देखाडवी अने अक्षतस्थाल गेट करवो.

ते बाद आचार्य "ॐ ह्रीं क्ष्मी" इत्यादि बलिमंत्र वडे वज्र १, गलड २, मुद्गर ३, मुद्राओनी साथे सातवार प्रतिमाने कवच करवो, जेथी प्रतिमानी दृष्टिदोषथी रक्षा थाय. एज मंत्र वडे सातवार दिग्वन्ध पण करवो.

ए पछी श्रावकोए उभा थइ जिनमुद्राए उभा रही- "ॐ नमो य सर्वेशरीरावस्थिते महाभूते आगच्छ आगच्छ जलं गृह्ण स्वाहा" आ मंत्रे जलकलशादिकहुं अभिमंत्रण करबुं.

"ॐ नमो यः सर्वेशरीरावस्थिते पृथु पृथु विपृथु गन्धान् गृह्ण स्वाहा" आ मंत्रथी वास, चंदन, सर्वोपधिनुं अभिमंत्रण करबुं.

"ॐ नमो यः सर्वतो मे मेदिनी पुष्पवती पुष्पं गृह्ण गृह्ण स्वाहा । आ मंत्रे पुष्पो अभिमंत्रित कर्वां.

"ॐ नमो यः सर्वतो बलिं दह दह महाभूते तेजोधिपते धू धू धूपं गृह्ण गृह्ण स्वाहा ।" आ मंत्र वडे धूपने अभिमन्त्रित करवो, अने श्रावकीए उखेववो, ते पछी ते वास-चंदन-पुष्पो थोडां थोडां जलमां नाखवां, श्रावकोए पंचस्तनी पोटी प्रतिमाना जमणा हाथनी आंगलीए बांधवी.

अहार अभिषेको-तदनन्तर पंचपरमेष्ठिमंगलपूर्वक तैयार करी राखेल स्नात्रपुडिओमांथी अनुक्रमे एक एक औषध पुडी जलमां नाखवी, मंत्र-मुद्रापूर्वक अधिवासित ते तीर्थजले ४-४ कलशो भरी गीत-वाजित्रनाद पूर्वक स्नात्रकारोए १८ स्नात्रो

करा, मं स्नात्रोमा शनरे आतरे प्रनंरं पुगारोपग करंडु, ललाटर्मा तिलक कंबुं वामसेप चढावयो प्रने धूप उखेववो.

(१) ग्राम ४ सुवर्णं रुन्ध्रोमा जल धरीने अथवा जलमा मुवर्णं चूर्णं नासीने ते वडे स्नात्र ते सुवर्णं स्नात्र—
मुपयित्रतीर्थनीरेण, सयुन गन्धपुष्पसंमिश्रम् । पततु जल बिम्बोपरि, सहिरण्य मन्त्रपरिपूतम् ॥१॥

(२) पीतुं पत्तरत्नजलस्नात्र—

नानारत्नौघयुत, सुगन्धपुष्पाधिवासित नीरम् । पतताद्विचित्रवर्णं, मन्त्राढ्य स्थापनाविम्बे ॥२॥

(३) तृतीयकपायस्नात्र—

प्रक्षाल्यतयोदुन्वर-निरोपल्लव्यादिरुत्कसंमिश्रम् । बिम्बे कपायनीरं, पतनादधिवासित जने ॥३॥

(४) नोपुं नृत्तिकास्नात्र—

पर्वतमरोनरीसग-मादिनृद्धिश्च मन्त्रपूताभिः । उद्धृत्य जिनबिम्बं, स्नपयाम्यधिवासनासमये ॥४॥

(५) पायम् गन्ध (पचगन्ध) दर्भजलस्नात्र—

जिनविम्बोपरि निपतद्, धृतदधिदुग्धादिछगणप्रस्त्रवणीः । दर्भौदकसंमिश्रेः, स्नपयामि जिनैश्च स्मृतिमाः ॥५॥

(६) लुं महदेव्यादिमदौषधिम्नात्र—

सहदेव्यादिसवौषधि-वर्गणोद्धतितस्य बिम्बस्य । संमिश्र बिम्बोपरि, पतज्जल हरतु कुरितानि ॥६॥

(७) रातुं मूलिकास्नात्र—

सुपवित्रमूलिकावर्ग-मर्दिततदुदकस्य शुभधारा । विम्बेऽधिवाससमये, यच्छतु सौख्यानि निपतन्ती ॥७॥

(८) आठसुं प्रथमाष्टवर्गस्नात्र—

नानाकुष्ठाद्यौषधि-संमृष्टे तथुत पतन्तीरम् । विम्बे कृतसन्मन्त्रं, कर्मौघं हरतु भव्यानाम् ॥८॥

(९) नवसुं द्वितीयाष्टवर्गस्नात्र—

मेदाद्यौषधिमैदो-ऽपरोऽष्टवर्गः स्वमन्त्रपरिपूतः । जिनविम्बोपरि निपतन्, सिद्धिं विदधातु भव्यजने ॥९॥

आ प्रमाणे नव स्नात्रो थया पछी आचार्य उठीने 'गुरुड-मुक्ताशुक्ति-परमेष्ठि' आ ३ मुद्राओमांथी कोइ पण एक मुद्रा वडे प्रतिष्ठाप्य देवतानुं आह्वान करे, प्रतिमानी सामे उमा रही उक्त त्रण मुद्राओ पैकीनी कोइ एक मुद्रा दर्शन पूर्वक—

“ ॐ नमोऽहंते परमेश्वराय चतुर्मुखपरमेष्ठिने त्रैलोक्यगताय अष्टादिवक्त्रुभारीपरिपूजिताय देवाधिदेवाय दिव्यशरीराय त्रैलोक्यमहिताय आगच्छ आगच्छ स्वाहा । ” आग जिनाह्वान करवुं, पछी श्रावके १० दिक्पालोनुं आह्वान आ प्रमाणे करवुं.

ॐ इन्द्राय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रस्थाने आगच्छ आगच्छ स्वाहा ॥१॥

ॐ अग्नये सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रस्थाने आगच्छ आगच्छ स्वाहा ॥२॥

ॐ यमाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रस्थाने आगच्छ आगच्छ स्वाहा ॥३॥

ॐ निर्वृत्तये सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रस्थाने आगच्छ आगच्छ स्वाहा ॥४॥

ॐ वरुणाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रस्थाने आगच्छ स्वाहा ॥५॥
 ॐ वायवे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रस्थाने आगच्छ स्वाहा ॥६॥
 ॐ कुबेराय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रस्थाने आगच्छ स्वाहा ॥७॥
 ॐ ईशानाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रस्थाने आगच्छ स्वाहा ॥८॥
 ॐ नागाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रस्थाने आगच्छ स्वाहा ॥९॥
 ॐ ब्रह्मणे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रस्थाने आगच्छ स्वाहा ॥१०॥
 उपर प्रमाणे प्रत्येक दिक्पालनु आह्वान करी श्रावकोए ते ते दिशार्मा पुष्पाञ्जलि चढाववी.

(१०) दशसुं सर्वोपधिस्नात्र—

सकलौपधिसयुक्त्या, सुगन्धया चर्वित सुगतिहेतोः, स्नपयामि जैनविभ्यं, मन्त्रिततन्त्रीरनिवहेन ॥१०॥

अहियां आचार्ये दृष्टिदोषनिरणार्थं पोताना जमणा हाथे प्रतिष्ठाप्य विभवो सगर्भे करी नीचेना वे मंत्रोमार्थी कोई एव एक मंत्रनो प्रतिष्ठाप्य विचर्मा न्यास करवो

ते वे मंत्रो—“ ॐ इहागच्छन्तु जिनाः सिद्धा भगवन्तः स्वसमयेनेहानुग्रहाय भव्यानां भः स्वाहा ” ए एक

अने “ ॐ क्ष्मा धर्षी ह्रीं क्षीं भः स्वाहा । ” ए बीजो.

आ वखते श्रावकोए दृष्टिदोषविषयार्थ “ ॐ क्ष्मा क्षीं ह्रीं स्वाहा । ”, आ मंत्रे ७ वार मंत्रीने लोहअस्पृष्ट श्वेत सरसबो

नी रक्षा पोढली प्रतिमाना हाथे नांघवी अने ललाटे चंदननो तिलक करवो. पछी आचार्ये जिन सोमे हाथ जोडीने आ प्रमाणे विव्रसि करवी—
“स्वागता जिनाः सिद्धाः प्रज्ञाददाः सन्तु प्रज्ञादं धिया कुर्वन्तु अनुग्रहपरा भवन्तु भन्यानां स्वागतम-
नुस्वागतम् ।”

ते पछी श्रावके सुवर्णपात्रमां राखेला सरसव १, दहि २, अक्षत ३, घृत ४, दर्भ ५, ए रूप अर्थ “ॐ भः अर्थे प्रती-
च्छन्तु पूजां गृह्णन्तु गृह्णन्तु जिनेन्द्राः स्वाहा ।” आ मंत्रे अभिमंत्रित करीने निवेदन करवो.
ते पछी आचार्य उभा थइ इन्द्र १, अग्नि २, यम ३, निर्ऋति ४, वरुण ५, वायु ६, कुबेर ७, ईशान ८, नाग ९, ब्रह्मा-
१०, ए नामक दस दिक्पालोचुं आह्वान करता ते ते दिशांमां आ प्रमाणे वासक्षेप करे.

“ॐ इन्द्राय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह जिनेन्द्रस्थाने आगच्छ आगच्छ स्वाहा ।” १
एज रीते अग्नि आदि प्रत्येक दिक्पालनी दिशासंमुख आह्वान करीने आचार्य वासक्षेप करवो अने स्नात्रकारोए चंदन
अक्षत पुण्यादि नाखवां, धूप करवा, दीवो करवो, वळी श्रावको पूर्वाक्त प्रकारनो अर्थ एक पात्रमां लेइ “ दिक्पाला अर्थे प्र-
तीच्छन्तु ” एस उच्चारण पूर्वक अर्थनिवेदन करे.

(११) अग्यारसुं पुढपजलस्नात्र—

अधिवासितं सुमन्त्रैः, सुमनःकिजलकराजितं तोयम् । तीर्थजलदिसुपुक्तं, कलशोन्मुक्तं पततु बिम्बे ॥११॥

(१२) चारु गन्धस्नात्र—

गन्धाङ्गस्नानिकया समृष्ट तदुदकस्य धाराभिः । स्नपयामि जैनविम्बं, कर्मोद्योच्छिस्तये शिवदम् ॥१२॥

(१३) तेषु वासस्नात्र—(धवल वर्णं गघ ते वास)

हृद्यैरात्मादकरै, स्पृहणीयैर्मन्त्रसंस्कृतैर्जनम् । स्नपयामि सुगतिहेतोर्विम्य ह्यधिवासित वासैः ॥१३॥

(१४) बौद्धेषु चदनस्नात्र—

शीतलसरससुगन्धि-र्मनोमतश्चन्दनद्रुमसमुत्थः । चन्दन-रत्न- सज्जो, मन्त्रयुतः पततु जिनविम्बे ॥१४॥

(१५) पदरसु कुकुमस्नात्र—

कश्मीरजसुचिलिस, विम्य तन्नीरधारयाऽभिनवम् । मन्मन्त्रयुक्तया शुचि, जैनं स्नपयामि सिद्धयर्थम् ॥१५॥

आ पछी प्रतिमाओने आरीसो देवाढवो.

(१६) सोलसु तीर्थजल स्नात्र—

जलधिनदीहृदकुण्डेषु, यानि तीर्थोदकानि शुद्धानि । तैर्मन्त्रसंस्कृतैरिह, विम्य स्नपयामि सिद्धयर्थम् ॥१६॥

(१७) मत्सरसु कर्पूरस्नात्र—

शशिकरतुपारधवला, उज्ज्वलगन्धा सुतीर्थजलमिश्रा । कर्पूरोदकधारा, सुमन्त्रपूता पततु विम्बे ॥१७॥

(१८) अदारसु विम्बोपरि पुष्पांजलिक्षेपस्नात्र—

नाना सुगन्धिपुष्पौध-रञ्जिता चञ्चरीककृतनादा । धूपामोदविमिश्रा,
आ प्रसाणे अहार स्नात्रो करीने घृत १, दहि २, दूध ३, खांड ४, सर्वौपधि ५, रप पंचामृतं १ स्नात्र करुं, नमोर्जव
सिद्धाचार्योपाध्याय० कहीने—
“ वृतमायुर्वृद्धिकरं, परमं श्रीजैनगात्रसंपर्कात् । तद् भगवतोऽभिषेके, पातु घृतं घृतसमुद्रस्य ॥१८॥
दधिमङ्गलाय सततं, जिनाभिषेकोपयोगतोऽप्यधिकम् । भवतु सतां भगवदभिषेकात् ॥२॥
इक्षुरसोदादुपहत, इक्षुरसः मुरवरैस्त्वदभिषेके । भवदवसदवधुभविनां, जनयतु नित्यं सदानन्दम् ॥४॥
सर्वौपधीषु निवसत्यमृतसिद्धं मत्स्यमहदभिषेकात् । तत्सर्वौषधिसहितं, पञ्चासूतमस्तु वः सिद्धये ॥५॥
ए पत्नी कर्पूर आदि सुगंधि चूर्णं करी प्रतिमाने घसा चीकाश दूर करी गर्भजले पखाली, अने १०८ वार शुद्धजले
कलश भरी स्नात्र करुं, ते वाद अंग लुंछी सुगंधी विलेपन करुं, पूजा करवी, मेवो फलादि होवां, १०८ स्नात्र पर्यन्त—
“ चक्रे देवेन्द्रराजैः सुरगिरिशिखरे योऽभिषेकः पयोभि-नृत्यन्तीभिः सुरीर्भिलितपदगमं वर्यनादैः सुदीप्तैः ।
कर्तुं तस्यानुकारं शिवसुरजनकं मन्त्रपूतैः सुकुम्भै-र्विम्बं जैनं प्रतिष्ठाविधिवचनपरः स्नापयाम्यत्र काले ॥१॥
पंच शब्द वादित्रपूर्वक ए काव्य उच स्वरे भणवुं ।
पत्नी सुरमिने अथवा अधिवासना मंत्रे अभिमंत्रित चन्दनवडे डावा हाथे पकडेला जमणा हाथी विम्बना सर्वांगे विलेपन

કરતુ, પુષ્પપૂજા કરવી, ઘૂપ ઉડેવતો, અને વામશેષ કરવો અને આચાર્યે મુરખિ ૧, પદ્મ ૨, ઝજલિ ૩, આ યજ્ઞ મુદ્રાઓ દેવાડેવી.

ए पङ्की श्रावकं सर्वं प्रतिमाओने प्रियं गुह्यं गौरीचनादि द्रव्यात्मक हस्तलेप करयो अने “ॐ नमो खीरासचलद्वीप । ॐ नमो मह्नासचलद्वीप । ॐ नमो सभिन्नसोभाग । ॐ नमो पयाणुसरीणं । ॐ नमो कुट्टबुद्धीप । ॐ नमो लज्जिम विज्ज पडजामि सामे धिज्जा एसिज्ज, ॐ अवतर अवतर सोमे सोमे कुरु कुरु वग्गु वग्गु निवग्गु निवग्गु सुमिणे मोमणसे मह्मु मह्मु ॐ कविल ॐ कः क्षः स्वाहा” अथवा “ॐ नमः शान्तये हूँ क्षूँ हूँ सः” आ ये अधिवासना मंत्रो पैकीना कोई पण एक मंत्रे अभिमंत्रित करिने प्रतिमाओने जद्वि गृद्धि सहित मोढलना करुण पाथवा अने नीजा अधिवासना मंत्रे करिने मुक्तासुस्तिमुद्रा अथवा चक्रमुद्राए प्रतिमाओना मस्तरु १, खाधा २, ढांचण २, ए ५ अंगेनो ७ चार स्पष्ट करतो, निरतर घूष उखेववो.

आ रखते परमंष्टिमुद्राए करी श्राचार्यं जिननुं आह्वान करे, मंत्र नीचे प्रमाणे छे—

“ॐ नमोऽर्हते परमेस्वराय चतुर्मुखाय परमेष्ठीने त्रैलोक्यगताय अष्टदिककुमारी परिपूजिताय देवाधिदेवाय दिव्यशरीराय त्रैलोक्यमहिताय आगच्छ आगच्छ स्वाहा ।”

ते पङ्की आसन उपर वसी आचार्य पोते आसनमुद्राए वाम आदि द्रव्यो वडे नन्दावर्तनुं पूजन करे, स्नायकारो पुष्पादि चढावे, प्रचुर अगमोग मामग्री चढावे. नन्दावर्तनु पूजन मध्य भागथी चालु करवुं, एना लेखन-पूजननो तम अने विधि पूर्व लख्या प्रमाणे जाणनो, नन्दावर्त पूजीने दशीओ सहित अने अन्यगित एना यंत्र तेने ढाकतु, तेना उपर ? नालिएर स्थापन

કરવું, કરવું સપ્થાન્ય ક્ષેપવું, પ્રતિષ્ઠા ચલ હોય તો તે જાણાવવા માટે નંદાવર્ત ઉપર સંકલ્પ કરી પ્રતિષ્ઠા'ય વિવેને સ્થાપન કરવું. ઉપર રક્તસૂત્ર વીંટવું, વીજોરાદિક વિચિત્ર ફલો અને નૈવેદ્ય હોવું. આગે વાટ ૧, કીર ૨, કરંચો ૩, કેસરિ (સીચડી) ૪, સિદ્ધ-પિંડી ૫, ફૂર ૬, પૂઅડા ૭ એ સાત ચલિ શરાવો હોવાં. રક્તસૂત્ર અથવા ગેવાસૂત્ર વાંધેલ ૪ ન્હાના સુવર્ણના કલશિયા અથવા ચંદનનું વિલેપન કરી સુવર્ણના વર્ક ચોડેલા ૪ કલશિયા (નંદાવર્તસ્થિત) પ્રતિમાની ચારે વાજુ સ્થાપવા, ઘી-ગોલના ૪ મંગલદીવા સ્થાપવા, નંદાવર્તના પાટલાની ચારે દિશાઓમાં કોડી ૧, સુવર્ણ ૨, જલ ૩, ધાન્ય ૪, યુક્ત ચ્યાર શ્વેતવાસ્કો અને તે શ્વેત વાસ્કોને ગેવાસૂત્ર વીંટવું, તે પછી શકસ્તવે કરીને ચૈત્યવન્દના કરવી.

હવે અધિવાસના લગ્નનો સમય નજીક આવતાં શ્રાવકે (નંદાવર્તપૂજન પૂર્વે પ્રતિમાઓને કદ્ધિવૃદ્ધિ સહિત મીંદલ ન વાંધ્યાં હોય તો) વાંધીને પુષ્પ ધૂપ ચંદન વાસે વાસિત એવા દશિયાવડ અણંદ વલ્લે કરીને સર્વ વિવોનું સુલાચ્છાદન કરવું એટલે માઈસાડી (કુંડુથી લાલવસ્ત્ર) ઓઢાડી પ્રતિમાઓનાં મુલ ઢાંકવાં, તે વસ્ત્ર ઉપર ચંદનના છાંંડા નાંખવા, પુષ્પો વેરવાં, વાસક્ષેપ કરવો.

(લગ્ન અને નવમાંગનો સમય આવતાં) આચાર્યે ૩ વાર સ્વરિમંત્રથી અને વીજા સાધુણ " ૐ નમો સ્ત્રીરાસવલદ્રીણં । ૐ નમો મહુઆસવલદ્રીણં ।" इत्यादि पूर्वोक्त मंत्रयी अथवा तो " ॐ नमः शान्तये ॐ ह्रीं ह्रीं ह्रीं सः " आ अधि-वासना मंत्रयी विन्धोनी अधिवासना करवी, वादમાં શ્રાવકે અં જલિઓ વડે ગાલ ૧, જવ ૨, ગોહું ૩, મગ ૪, ચાલ ૫, ચણા ૬, ચોલા ૭, એ સાત ધાન્યોને પુષ્પવાસે મિશ્રિત કરી તે વડે પ્રતિમાઓને સ્નાન કરાવવું, પુષ્પારોપ કરવો અને ધૂપ ઉલેવવો,

ए गढ अविधवा चार अथवा अधिक स्त्रीओए पौखणा करवा, ते स्त्रियोए यथाशक्ति सुवर्णाङ्गिरुनु दान कइनु, आ वसते फरीने प्रचुर मोदकादि नैवेद्य दोनु, ३६० क्रयणहोनी पुर्डाओ दोवी अने ते पछी श्रावके घृतनी आरती मगलदीगो उतारगं अने पछो चैत्यन्दना करी, चैत्यन्दनानी निधि नीचे प्रमाणे छे—

(मूलनायकनु चैत्यन्दन बोली नमुनुण० कही मूलनायकनी स्तुति अने पढीनी बे स्तुतिओ एकदर ३ स्तुतिओ कहा पछी) सिद्धानं नुद्धान कही अधिवासना देवीनो कायोत्सर्गं करवो, कायोत्सर्गमा १ लोगस गणनो, उपर अधिवासना देवीनी आ स्तुति कहेवी—

पातालमन्तरिक्ष, भवन वा या समाश्रिता नित्यम् । माऽद्याज्वतरतु जैर्ना, प्रतिमामधिवासनादेवी ॥१॥

ए पछी श्रुतदेवता २, शान्तिदेवता ३, अग ४, क्षेत्रदेवता ५, शासनदेवता ६, सर्वव्याप्यकरो ७, अनुक्रमे एओना कायोत्सर्गं करवा अने स्तुतिओ कहेवी, शान्तिदेवतानी स्तुति आ प्रमाणे छे—

श्रीचतुर्विधसघस्य, शासनोन्नतिकारिणः । शिवशान्तिकरी भृग्वल्भीमत्ती शान्तिदेवता ॥१॥

पछी आचार्यो वेमीने फरी नीचे प्रमाणे धारणा करी—

“स्वागता जिनाः सिद्धाः प्रसाददाः सन्तु, प्रसाद धिया कुर्वन्तु, अनुग्रहपरा भवन्तु, भव्यानां स्वाग तमनुस्वागतम्”

અથ પ્રતિષ્ઠા—અધિવાસના રાત્રિએ અને પ્રતિષ્ઠા પ્રાયઃ દિવસે થાય. જો લગ્ન શ્રેષ્ઠ આવતું હોય તો અધિવાસના પછીના કોઈ લગ્નમાં અને તેના અંભાવે અધિવાસના લગ્નના જ અન્ય નવમાંશમાં પ્રતિષ્ઠા થઈ શકે છે.

પ્રતિષ્ઠાનો સમય નિકટ આવતાં પ્રથમ શાંતિવલિક્ષેપ કર્યા પછી ‘ચત્યવંદન કરવું, મિદ્રાણં બુદ્ધાણં કહી પ્રતિષ્ઠાદેવીનો કાર્યોત્સર્ગ કરવો, કાર્યોત્સર્ગમાં લોગસરા નિન્તવો અને પારીને નીચેની સ્તુતિ કહેવી.

નમ્ય
પ્રતિષ્ઠા-
પદ્ધતિઃ

“યદધિષ્ઠિતાઃ પ્રતિષ્ઠાઃ, સર્વાઃ સર્વાસ્પદેષુ નન્દન્તિ। જિનચિન્ચં સા વિચાતુ, દેવતા સુપ્રતિષ્ઠમિદમ્ ॥૧॥

એ પછી શાસનદેવતા ૨, ક્ષેત્રદેવતા ૩, સમસ્તવૈયાવૃત્યકરોનો ૪, એ કાર્યોત્સર્ગ કરવા અને એમની સ્તુતિઓ કહેવી, આવ-કોએ ધૂપ ઉસેવીને પ્રતિમાઓ ઉપર ઢાંકેલ વસ્ત્ર દૂર કરવું, લગ્ન સમય નજીક આવતાં હુંબક કરી વિંને વર્ણન્યાસ કરવો, તે આ પ્રમાણે ‘હૌ’ લલાટે, ‘શ્રૈં’ ને નેત્રો પર, ‘હૌ’ હૃદય ઉપર, ‘દૈ’ સર્વ સંધિસ્થાનોમાં, ‘સ્રૌં’ આસન ઉપર.

લગ્નસમય આવતાં પ્રથમ દ્વૃતપાત્ર પ્રતિમાની આગલ સૂકી કાલો સુરમો ૧, દ્વૃત ૨, સમૃ ૩, સાક્ર ૪, આ ચાર પદાર્થોથી તૈયાર કરેલ અંજન રૂપાની વાટકીમાં ભરી રાસેલ હોય તેમાંથી સોનાની સલી ભરી ને વહે જિનચિન્ચોનું નેત્રોન્મીલન કરવું અને મસ્તકે અભિમંચિત વાસક્ષેપ કરવો. પ્રતિમાના જમણા કાને ચંદન ચર્ચવું, આચાર્ય પોતાનો જમણો હાથ પ્રતિમાના જમણા કાને અડકાડી સુરિમંત્ર અને અન્ય સાધુ પ્રતિષ્ઠા મંત્રનો ત્રણ, પાંચ વા સાત વાર ન્યાસ કરે, આ વે મંત્રો પૈકીના એક મંત્રે આચાર્ય ચક્રમુદ્રા કરીને પ્રતિમાનો સર્વાંગ સ્પર્શ કરે, પ્રતિષ્ઠામંત્ર આ છે—

“ ॐ वीरे वीरे जयवीरे मेणवीरे महावीरे जये विजये जयन्ते अपराजिए ॐ ह्रीं स्वाहा । ”

मामान्य साधुओंने प्रतिष्ठाનો एज मंत्र ले पछी प्रतिमानो आगल दहिपात्र मऊतु, आरीसो देर्याडवो अने आचार्य दृष्टि-
रक्षार्थ, सोभाग्यार्थ अने स्वैर्यार्थ साभाग्य १, सुरभि २, प्रवचन ३, अजलि ४, गरुड ५, ए पात्र मुद्राओं देर्याडवी अने साये
“ ॐ अवतर अवतर सोमे सोमे कुरु कुरु वगु निवगु निवगु सुमिणे मोमणसे महु महुरे ॐ
कचिल ॐ कं क्षः स्वाहा ” इत्यादि मंत्रोनो न्याम करीओ, अने करीधी खीओ पासे पोंवणा कराववा

स्थिर गतिमाने प्रथमथी ज डायो तरफ नीचे चढ़न तादुल (अदल)नो स्वस्तिरु नथा कुमकारना चक्रनी माटी सहित
पचरत्नादि स्थापन करेल होइ अंजनप्रतिष्ठा पछी “ ॐ स्थावरे तिष्ठ तिष्ठ स्वाहा ” आ मंत्रे तेनु स्थिरीकरण करवु, ए ज
प्रमाणे चल प्रतिमाना गमामे नीचे पहिलेथीज सम्लो डाम अने वालुका स्थापेल होइ आ रक्ते “ ॐ जये श्री ह्रीं सुभद्रे
नमः । ” आ मंत्रनो न्यास करवो. पछी मर्मे प्रतिमाओनी आगे ‘ पद्ममुद्रा ’ गडे आ प्रमाणे निक्षिप्ति करवी-
“ इदं रत्नमयमासनमलकुर्वन्तु, इदोर्षविष्टा भव्यानवलोकयन्तु, तद्वदृष्ट्या जिनाः स्वाहा । ”

पछी नीचे लसेला मंत्रोन्चारपूर्वक आरक्षोण नवेसथी पूजा करवी- “ ॐ ह्रम्ये गन्धान् प्रतीच्छन्तु स्वाहा ” आ मंत्र
गाली गन्धपूजा करनी, “ ॐ ह्रम्ये पुष्पाणि गृह्णन्तु स्वाहा ” आ मंत्र पुष्प पूजा करनी. “ ॐ ह्रम्ये धूप भजन्तु स्वाहा ”
आ मंत्र धूप-पूजा करनी “ ॐ ह्रम्ये सरलसत्त्वलोकमवलोकय भगवन्नवलोकय स्वाहा ” आ मंत्र गौलीने प्रतिमाजी
उपर पुष्पाञ्जलिक्षेप करीओ, पछी वस्त्र जलकार आदिथी अने पुष्पोथी संपूर्ण पूजा करनी काकरिआ, सुदाली, प्रमृख नवो गलि

હોવો અને લૂણ-પાણીની વિધિ કરવા પૂર્વક આરતી તથા મંગલદીવો ઉતારવાં અને અન્ને “ૐ હ્રમે ભૂતચલિં શુભન્તુ સ્વાહા” આ મંત્રથી ભૂતચલિ નાંવવો.

પછી સંઘની સાથે આચાર્ય ચૈત્યવન્દના કશ્વી, સિદ્ધાણં યુદ્ધાણં મુધી કહીને પછી પ્રતિષ્ઠાદેવીનો કાયોત્સર્ગ કરવો, કાયોત્સર્ગમાં લોગસસ ચિન્તવવો અને પારી નીચેની સ્તુતિ કહેવી—

યદધિષ્ઠિતાઃ પ્રતિષ્ઠાઃ, સર્વોઃ સર્વોસ્પદેષુ નન્દન્તિ । જિનચિન્મ્યં સા વિશતુ, દેવતા સુપ્રતિષ્ઠમિદમ્ ॥૧॥

૧ પછી અનુક્રમે શ્રુતદેવતા ૨, શાન્તિદેવતા ૪, ક્ષેત્રદેવતા ૪, શાસનદેવતા ૫, સમસ્તવૈયાવૃત્યક્રોના કાયોત્સર્ગો કરવા, અને એમની સ્તુતિઓ કહેવી, છેછી સ્તુતિ કથા પછી નોકારપૂર્વક નમસ્કૃત્યં૦ કહી શાન્તિસ્ત્રવ (અજિતશાન્તિસ્ત્રવ) મળવો અને ઉપર જયવીરયાય૦ इत्यादि बोलवું.

તે વાદ અભિમંત્રિત અક્ષતોની અંજલિઓ મરીને મંગલગાથાપાઠપૂર્વક ચતુર્વિધ સંઘે અને આચાર્ય અંકુશ અશ્વતાંજલિસેપ કરવો, નમોઽર્હતેસિદ્ધાચાર્યો૦ इत्यादि बोलीने नीचेनी मंगलगथाओ भणवी—

જહ સિદ્ધાણ પહ્ઠા, તિલોઅચૂડામણિમ્મિ સિદ્ધિપણ । આચંદસૂરિઅં તહ, હોઝ હમા સુપ્પહ્ઠ્ઠિતિ ॥૧॥

જહ સગ્ગસસ પહ્ઠા, સમત્થલોયસસ મઙ્ગયારંમિ । આચંદસૂરિઅં તહ, હોઝ હમા સુપ્પહ્ઠ્ઠિતિ ॥૨॥

જહ મેરુસસ પહ્ઠા, દીવસસુદાણ મઙ્ગયારંમિ । આચંદસૂરિઅં તહ, હોઝ હમા સુપ્પહ્ઠ્ઠિતિ ॥૩॥

જહ જંબુરસ પહ્ઠા, સમગ્ગદીવાણ મઙ્ગયારંમિ । આચંદસૂરિઅં તહ, હોઝ હમા સુપ્પહ્ઠ્ઠિતિ ॥૪॥

જહ્ લયણસ્સ પહ્ઠા, સમત્થઉદ્દહીણ મહ્ઝયારંમિ । આચદસુરિઅં તહ, હોત્તહમા સુપ્પહટ્ઠત્તિ ॥૫॥
 ધમ્માધમ્માગાસત્થિ-કાયમહયસ્સ સન્નલોગસ । જહ્ સામયા પહ્ઠા, एसाचि अ होउ सुपड्डा ॥૬॥
 પચ્ચપ્પહ વિ સુપહટ્ઠા, પરમિટ્ઠીણ જહ્ઠા સુગ્ગ મણિઆ-નિયયા અણાહનિહ્ણા, તદ્દ एसा होउ सुपड्डा ॥૭॥
 બ્રહ્માજાલિ અને શ્રાવકોએ પુણાજ્ઞાલિ નામયા પછી, ચૈત્યવદના કરતી અને તે પછી આચાર્યે પ્રવચન મુદ્રાએ ધર્મદેશના

કરતી इति प्रतिष्ठानिधि ॥

अथ यक्षयक्षिणी-प्रतिष्ठा—

“ ॐ क्षूं नमः ” आ मत्र ३-५-७ चार भणीने अत्रिका क्षेत्रपालादि सर्व देवी देवीनी अधिवासना करवी
 “ ॐ क्ष्मी क्षूं नमो वीराय स्वाहा ” आ देवीनी प्रतिष्ठानो मत्र ठे, आ मंत्र बोलीने ३ चार वासक्षेप करी मोड पण

देवनी प्रतिष्ठा करवी

“ ॐ ह्रीं क्ष्मो स्वाहा ” आ मत्र देवीक्षीની प्रतिष्ठાનો છે, આ મત્ર ભળીને કોઈ પણ દેવીને ૩ ગા ગાસક્ષેપ કરી તેની

પ્રતિષ્ઠા કરવો

उपर प्रमाणे यक्ष-यक्षिणि क्षीनी मामान्य प्रतिष्ठा करी ते प्रत्येकनी विशेष प्रतिष्ठा नीचेना क्रमयी करनी—

१ ॐ क्ष्मी गोमुखयक्षः अवतर ० तिष्ठ २ स्वाहा । ॐ क्ष्मी चक्रेश्वरि ! अवतर ० तिष्ठ २ स्वाहा ।

૨ ॐ क्ष्मी महायक्ष ! अवतर ० तिष्ठ २ स्वाहा । ॐ क्ष्मी अजिते ! अवतर ० तिष्ठ २ म्वाहा ।

- ३ ॐ श्री त्रिमुर्यक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ४ ॐ " ईश्वरयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ५ ॐ " तुम्बरयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ६ ॐ " कुसुमयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ७ ॐ " मातङ्गयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ८ ॐ " विजययक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ९ ॐ " अजितयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- १० ॐ " ब्रह्मयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ११ ॐ " मनुजेश्वरयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- १२ ॐ " कुमारयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- १३ ॐ " पण्मुखयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- १४ ॐ " पातालयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- १५ ॐ " किन्नरयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- १६ ॐ " गरुडयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।

- ॐ श्री दुरितारिदेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ॐ " कालीदेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ॐ " महाकालीदेवी ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ॐ " अच्युते देवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ॐ " शान्ता देवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ॐ " उवालादेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ॐ " सुतारे देवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ॐ " अशोकादेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ॐ " श्रीवत्सदेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ॐ " प्रचण्डादेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ॐ " विजयादेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ॐ " अंकुशादेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ॐ " कंदर्पादेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
- ॐ " निर्व्याणीदेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।

१७ ॐ श्री गन्धर्वयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
 १८ ॐ " यक्षेन्द्र ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
 १९ ॐ " कुवेरयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
 २० ॐ " वरुणयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
 २१ ॐ " मृकृदियक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
 २२ ॐ " गोमेधयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
 २३ ॐ " पार्श्वयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
 २४ ॐ " मातंगयक्ष ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।

प्रत्येक यक्ष यक्षिणीनी अधिवासना-प्रतिष्ठा करीने सौभाग्य मुद्राए तेमनामा नीचे लखेल सौभाग्यमंत्रनो त्रण त्रण न्यास कलनो " ॐ जये श्री हूँ सुभद्रे हूँ स्वाहा " यत्र यक्षिणी क्षेत्रपाल माणिमद्रादि दरेक देव देवीने माटे उपर लखेल अधिवासना प्रतिष्ठा अने सौभाग्य मंत्र जाणया,

ॐ श्री अच्युतादेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
 ॐ " धारणीदेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
 ॐ " चैरोट्यादेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
 ॐ " वरदत्तादेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
 ॐ " गन्धारीदेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
 ॐ " अम्यादेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
 ॐ " पद्मावतीदेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।
 ॐ " सिद्धायिकादेवि ! अवतर २ तिष्ठ २ स्वाहा ।

નવીન પ્રતિષ્ઠિત ચિંત્ર દેવગૃહે સ્થાપન વિધિ—

જો તે જ દિવસે પ્રતિમા ચૈત્યમાં પ્રતિષ્ઠિત કરવી હોય તો તે પછી નીચેની વિધિ કરવી—

જે સ્થાનમાં પ્રતિમા સ્થાપન કરવી ત્રોય ત્યાં કુંભારના ચાક્રની માટી અને ઢામ સ્થાપન કરવો, ઉપર ચન્દન કેસરનો સ્વસ્તિક કરવો અને તે ઉપર ૩ આસન યંત્રો પૈકીનું કોઈ પણ યંત્ર મૂલનાયકના આસને સ્થાપન કરવું, અથવા લલચું, તે પછી સર્વે દિશાઓમાં ત્રિલોકાકુલા ઉછાલવા.

મૂલનાયક સ્થાપન કરવાનું આસન-સ્થાન (ગાદી) પ્રથમથી જ દ્વાગના ચોસડિયા ૫૫ મા ભાગે વિંધવી દૃષ્ટિ આવે તે પ્રમાણે નિશ્ચિત કરાવીને ગલચું, મુહૂર્તનો સમય નજીક આવતાં—

“ૐ કર્મ નિજપુંઢ્ર જિનચિમ્બં ધારય ધારય સ્વાહા ।”

આ મંત્રથી ૭ વાર આસન-સ્થાન અધિગંતવું અને મુહૂર્તના સમયમાં ત્યાં પ્રતિમા સ્થાપન કરીને—

“ૐ સ્થાવરે તિષ્ઠ તિષ્ઠ સ્વાદ્યા ” ।

આ મંત્રનો પ્રતિમા ઉપર ૭ વાર ન્યાસ કરીને પ્રતિષ્ઠા-મુરુખ પ્રતિમા ઉપર વાસશ્લેષ કરવો, ન્નાત્રકાર આપકે ચન્દન કેસરથી પૂજા કરવી, પ્રપ ઉલેવવો, મુગંથ પદાર્થો ચઢાવવાં, મંગલદીવો કરવો.

॥ संक्षिप्त प्रतिष्ठा विधि ॥

पूर्वोक्त प्रकारे अखण्डित अगोपागगालो सदाचारी श्रावक सुगन्धि पचामृतदंडे प्रतिष्ठाप्य प्रतिमाने स्नान कर्गरी, लग्न सम-
यमा रूपानी वाटकीमा राखेल घृतमधुमां कालवेल काला सुसामा सोनानी शली भरीने त्रण नोरुगर गणी प्रतिमाने अजन करी
नेत्रोन्मीलन करे.

गदमा चन्दन नैसर, फल नैवेद्यादि वडे संपूर्ण पूजा करे

अग अग्रपूजा कर्गरी पछी भावपूजारूप चैत्यवदन करे. पछी संघने पहेरामणी, प्रभावनादि दान करे, प्रतिष्ठा पछी ३।८।१०
दिनस पर्यन्त निदीप उत्तम पूजा करवी.

॥ इति संक्षिप्त प्रतिष्ठा विधि ॥

卐 卐 卐

आरति अने मंगलदीवो अरिहन्त भगवन्तने आगे चैताववो, पासे अग्निपात्र राखवुं के जेमां लवण अने जल नाखवानुं छे, लवणना न्दाना गांगडा पुष्प अने नालवानो जलनो कलशियो पण पासे तैयार राखवो. आरति तथा मंगलदीवाने उतारतां पहेलां पुष्प चन्दनादिके पूजां. पछी—

उवणेउ मंगलं वो, जिणाण सुहलालिजालसंचलिआ । तित्थपवत्तणसमए, तिअसमुक्का कुसुमवुड्डी छे,
आ गाथा भणीने प्रथम जिनने आगे त्रण वार सृष्टि क्रमे फेरवीने पुण वृष्टि करवी, पछी लवणनी कांकीओ रंकीमां लेइने—

उयह ! पडिभग्गपसरं, पयाहिणं सुणिवहं करेऊणं । पडइ सल्लोणत्तण-लज्जिअं व लोणं हुअचहंमि ॥१॥
आ गाथा बोलतां भगवंत उपर लवणने त्रण वार प्रदक्षिणावर्ते फेरवीने अग्निमां नाखवुं, अने नालवाला कलशवडे प्रदक्षिणा मार्गे त्रण वार जलधारा देइने जलनो छांटो अग्निपात्रमां नाखवो. ए पछी सलगामेली आरती रंकी के थालीमां सूकी ते वर्तन हाथमां लेइने—

मरगयमणिघडियविसाल-थालमाणिक्कमंडिअपईवं । एहवणग्रकरुक्खित्तं, भमउ जिणारत्तिअं तुम्ह ॥३॥
ए गाथा बोलतां आरति उतारवी.
शिवर उपर कलश, तथा धजादण्ड पण एज वखते चढाववो. प्रतिमा स्थापन कर्या पछी चैत्यवंदन करवुं, स्तवनने चढले शिवर उपर कलश, तथा धजादण्ड पण एज वखते चढाववो. प्रतिमा स्थापन कर्या पछी चैत्यवंदन करवुं, स्तवनने चढले

अजितशान्तिस्तवनो पाठ कहेवो अने दिशाओमां वल्लिंशप करवो. प्रतिमानुं पक्काव-नैवेद्य-उत्तम फलादि वडे विशेष पूजा

કરવું, પ્રતિમા સ્થિર કર્યા પછી ત્યા લખુશાંતિ ૧, રૂદ્ધશાંતિ ૨, અજિતશાંતિ ૩, ભયહરસ્તવ ૪, ઉપસર્ગહરસ્તવ ૫, યુગિનો કેવલિત્ય ૬ અને નિજયપદ્મ ૭, આ સ્તોત્રો ગણના

પછી ત્રિવ આગે પહોં કરી મુલોદ્વાદન કરવું અર્થાત્ સંઘને તગોલ-પ્રમાવના-પહેરામણી આદિ આપવું અને એ રીતિ સાચવ્યા પછી પહોં દૂર રૂરીને સંઘે પળ પ્રતિમાની આગલ ફલાદિની મેટ ધરી નમસ્કાર કરવો પ્રતિષ્ઠા કરાનનારે મોટો મોદક દોવો સ્થાપના-પ્રતિષ્ઠા પછી ૧૦ દિન સુધી વિશેષ પૂજા કરવી. પ્રતિ માસ પ્રતિષ્ઠાની તિથિએ સ્નાત્ર પૂજા મળાવવી અને પ્રથમ વર્ષગાંઠના વ્રસગે અઢાદિ ઉત્સવ કરવો

એજ પ્રકારે મગલદીનો પણ—

કોસચિસઠિયસ્મ ચ, પચારિણ કુળહ મઝલિઅપયાવો । જિણ ! સોમદંસણે દિણ-યરુ વ્વ તુહ મંગલપર્વવો ॥૪॥
 મામિલ્લંતો સુરસુદરોહિં તુહ નાદ મગલપર્વવો । કળયાયલસ્સ નલ્લહ, માણુવ્વ પચારિણ દિન્તો ॥૫॥

આ ગાથાઓ ગોલતા પ્રદક્ષિણાવર્તે ગળનાર ફેરવવો, મગલદીવો ઉતારીને ચલતો જ મૂકવો બુદ્ધાવનો નહિ, આસીને બુદ્ધાવી દેવામા ત્રોપ નથી મગલદીવો અને આસી મુલ્યમુત્તિષ ધી, ગોલ, કર્પૂરથી ઝરવી વિશેષ વિશેષ ફલદાયક હોય છે, લવણ, આરતિ આદિ સર્વ ગચ્છો અને પરદર્શનશ્રોના સપ્રદાય પ્રમાણે સુષ્ટિક્રમ (દક્ષિણાવર્ત વ્રમણ) થી જ ઉતારાય છે.

॥ इति लवणजलारात्रिकविधि ॥



कंकण-मोचनविधि

प्रथमेऽह्नि तृतीये वा, पञ्चमे सप्तमे शुभे । विद्वान् कङ्कण-मुक्त्यर्थं, विधिं कुर्यादधस्तनम् ॥१६४॥
पञ्चामृतैर्जिनस्नानं, विधाय प्रथमं ततः । अष्टोत्तरशतघटैः, शुद्धनीरेण पूरितैः ॥१६५॥
चक्रे देवेन्द्रराजैरित्यादि घोषपुरस्सरम् । संस्तव्य पूजयेत् प्राज्य-नैवेद्यमुपढौकयेत् ॥१६६॥

दिशासु बलिमुत्क्षिप्य, कृत्वा च जिनवन्दनम् । सौभाग्यमन्त्रमारोप्य, मोचयेत् कङ्कणं करात् ॥१६७॥
भा०डी०—प्रतिष्ठाना दिवसे अथवा त्रीजे, पांचमे वा सातमे शुभ दिवसे कंकण मोचन निमित्ते विद्वान् विधिकारे नीचेनी विधि करवी.

प्रथम पंचामृत वडे जिनने स्नपन करावीने, शुद्ध जले भरेला १०८ कलशोए “ चक्रे देवेन्द्रराजैः ” इत्यादि काव्य भणवा पूर्वक १०८ स्वच्छ जलना अभिषेक करावीने पूजा करवी, नैवेद्य ढोकवुं अने दिशाओमां दिक्पालोने बलिक्षेप करवो. देववन्दन करवुं, अने सौभाग्य मंत्रन्यास करीने नमस्कार मंत्र भणतां हाथथी कंकण छोडवुं.

कृत्यविधि—प्रतिष्ठा पळी आवश्यक कार्य तेज दिवसे कंकण छोडवानी विधि करनी. अन्यथा त्रीजे पांचमे वा सातमे शुभ दिवसे कंकण छोडवां. प्रथम प्रतिमाने नीचे प्रमाणे पञ्चामृत स्नान करावुं.

पञ्चामृत स्नान—

एक कलशामा शुद्ध ताजुं घृत लेड “ नमोऽहंत मिद्धाऽऽचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ” कही —

घृतमायुर्द्विरुरं भवति परं जैनगात्रसपर्कात् । तद् भगवतोऽभिषेके, पातु घृतं घृतसमुद्रस्य ॥१॥

आ पद्य गौलीने प्रतिमाने घृतनो अभिषेक करवो, पछी दूधनो कलश लेडने ‘ नमोऽहंतुं ’ कही

दुग्ध दुग्धाम्भोधे-रूपाहतं यत्पुरा सुरवरैन्दुः । तद् बलपुष्टिनिमित्तं, भवतु सतां भगवदभिषेकात् ॥२॥

ए पद्य कही दूधनो अभिषेक करवो, पछी दहिनी कलश लेड ‘ नमोऽहंतुं ’ कही—

दधि मंगलाय सततं, जिनाभिषेको पयोगतोऽप्यधिकम् ।

भवतु भविना शिवा-ध्वनि दग्निजलधेराहत त्रिदशैः ॥३॥

आ पद्य गौली दहिनी अभिषेक करवो, पछी सेन्डीना रसनो अथवा देशी नारुना पाणीनो कलश भरी ‘ नमोऽहंतुं ’ कही-
इक्षुरसोदादुपहत, इक्षुरसः सुरचरैस्त्वदभिषेके । भवदवसदवयु भविना, जनयतु नित्यं सदानन्दम् ॥४॥

ए गौलीने अभिषेक करवो, पछी सवौपधिना जलनो फलज लेड ‘ नमोऽहंतुं ’ कही—

सवौपधीषु निवसत्यमृतमिदं सन्धमर्हदभिषेके । नत्सवौपधिमहित, पञ्चामृतमस्तु चः सिद्धये ॥५॥

आ पद्य गौली सवौपधिनो अभिषेक करवो, उपरं प्रमाणं पंचामृत स्नान करावीने कपूरना चूर्णयी अथवा गन्ध-चूर्णने
प्रतिमानी स्निग्धता दूर करी शुद्ध जन्ने भरेला १०८ कलशोवडे अभिषेक करवा, ग्रन्थेक अभिषेक—

चक्रं देवेन्द्रराजैः सुरगिरिशिखरे शोऽभियेकः पयोभिर्द्व्यन्तीभिः सुरीभिर्ललितपदगमं तूर्यनादैः सुदीप्तैः ।
कर्तुं तस्यानुकारं शिवसुखजनकं मन्त्रपूतैः सुकुम्भैर्विम्बं जैनं प्रतिष्ठाविधिवचनपरः स्नापयाम्यत्र काले ॥१॥

ए काव्य बोलवुं, जिन आगे फल नैवेद्य होवुं, अभियेको पूर्ण थया पछी अंग ल्हछी प्रतिमानी पूजा करवी, दिशाआमां
भूत बलिक्षेप करवो.

पछी ईयाविही० पडिक्कमीने चैत्यवंदन करवुं, चैत्यवंदन मूलनायकवुं बोलवुं, अने स्तुति पण मूलनायकनी कहेवी, तेना
अभावे चैत्यवंदन अने स्तुतिओ नीचे लखेलां बोलवां—
ॐ नमः पार्श्वनाथाय, विश्वचिन्तामणीयते । ॐ ह्रीं धरणेन्द्रवैरुद्धा-पद्मादेवीयुताय ते ॥ १ ॥
शान्ति-तुष्टि-महापुष्टि-धृतिकीर्तिविधायिने । ॐ ह्रीं द्विद्व्यलवेताल-सर्वाधिव्याधिनाशिने ॥२॥
जयाऽजिताख्याविजया-ऽख्याऽपराजितयान्विते । दिशांपालैर्ग्रहैर्धैक्षे-विद्यादेवीभिरन्वितः ॥३॥
ॐ असिआउसाय नमस्तत्र त्रिलोक्यनाथताम् । चतुःपष्टिसुरेन्द्रास्ते, भासन्ते छत्रचामरैः ॥४॥
श्रीशंखेश्वरमण्डन ! पार्श्वजिन ! प्रणतकल्पतरुकल्प । चूरय दुष्टव्रातं, पूरय मे वाञ्छितं नाथ ! ॥५॥

नमस्तुभ्यं० अरिंहत चेईआणं, वंदणवत्ति०, अन्नत्थ०, १ नो०, नमोऽर्हत्त्वं०, स्तुतिः—
अर्हस्तनोतु स अग्रः-अग्रं यद्धयान्तो नरैः । अघ्नैन्द्री सकलाऽत्रेहि, रंहसा सहसौच्यत ॥१॥
लोगस्स०, सव्वलोए अरिंहत्त०, वन्दणवत्त०, अन्नत्थ०, १ नो०, स्तुतिः—

ओमितिमन्ता यच्छासनस्य नन्ता सदा यद्द्वीष्ट । आश्रीयते श्रिया ते, भवतो भवतो जिनाः पान्तु ॥२॥

पुक्खरगदीगड्डे०, मुअस्स०, उन्दणउ०, अन्नत्थ०, १ नो०, स्तुतिः—

नवतत्त्वयुतात्रिपदीश्रिता रुचिज्ञानपुण्यशक्तिमता । वरवर्मकीर्तिविद्या-नन्दाऽऽस्या जेनगीर्जीयात् ॥३॥

सिद्धाण बुद्धाणं०, कंकणछोटनार्थ-प्रतिष्ठादेवता विसर्जनार्थं करेमि काउसगं अन्नत्थ०, १ लोगम्म०, मागरगरमीरा०,

नमो०, स्तुतिः—

यदधिष्ठिताः प्रतिष्ठाः, सर्वोः सर्वास्पदेषु नन्दति । जिनविंश सा विशतु, देवता सुप्रतिष्ठमिदम् ॥४॥

श्रुतदेवतायै करेमिक्का०, अन्नत्थ०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—

वद् वदति न वाग्वादिनि । भगवति ! कः श्रुतसरस्वतिगमेच्छु ।

रगत्तरगमतिवर-तरणिस्तुभ्यं नम इतीह ॥५॥

शान्तिदेवतायै करेमि क्का०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—

श्रीचतुर्विधस्यस्य, शासनोन्नतिकारिणी । शिवशान्तिरूरी भूयाच्छ्रीमती शान्तिदेवता ॥६॥

क्षेत्रदेवतायै करेमि क्का०, अन्नत्थ०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—

यस्याः क्षेत्र समाश्रित्य, साधुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्यं, भूयान्नः सुखदायिनी ॥७॥

शामनदेवतायै करेमि क्का०, अन्नत्थ०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—

या पाति शासनं जैनं, सद्यः प्रत्यूहनाशिनी । साऽभिषेतसमृद्धयर्थे, भूयाच्छासनदेवता ॥८॥

अथादेव्यै करेमि का०, अन्तथ०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः--

अम्बा बालाङ्गिनाङ्गाऽसौ, सौख्यख्यातिं ददातु नः । माणिक्यरत्नालङ्कार-चित्रसिंहासनस्थिता ॥९॥

अच्छुभायै करेमि का०, अन्तथ०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः--

चतुर्भुजा तडिद्धणी, कमलाक्षी वरानना । भद्रं करोतु संघस्याऽच्छुसा तुरगवाहना ॥१०॥

समस्तवेवावचरणार्ण, सति०, करेमि का०, अन्तथ०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः--

संघेऽत्र ये गुरुगुणौघनिधे सुवैया-वृत्यादिकृत्यकरणैकनिबद्धकक्षाः ।

ते शान्तये सह भवन्तु सुराः सुरीभिः, सदृष्टयो निखिलविघ्नविघातदक्षाः ॥११॥

१ नवकार प्रकट कही ' नमस्तुणं०, जावंति चेह्आइ०, नमो०, स्तवनः--

ओमिति नमो भगवओ, अरिहंतसिद्धाद्यरिअउवज्जाय । वरसन्वसाहुमुणिसंघ-धम्मतिथप्पवयणस्स ॥१॥

सप्पणयं नमो तह भगवईह, सुघदेवयाए सुहयाए । सिवसंतिदेवयाणं, सिवपवयणदेवयाणं च ॥२॥

इंदागणिजमनेरइअ-वरुणवाउकुवैरईसाणा । वंभो नागुत्ति दसण्ह-मवि अ सुदिसाण पालाणं ॥३॥

सोमयमवरुणवेसमण-वासवाणं तहेव पंचण्हं । तह लोगपालयाणं, सराइगहाण य नचण्हं ॥४॥

साहंतस्स समवत्तं, मज्झमिणं चेव धम्मणुद्धाणं । सिद्धिमविघवं गच्छड, जिणाइनवकारओ धणिअं ॥५॥

जयवीरराय कहेवा पछी सौभाग्य मुद्रामंडे—

“ॐ अवतर अवतर सोमे सोमे कुरु कुरु वगु निवगु निवगु सुमणे सोमणसे महु महुरे ॐ
कविल ॐ क क्षः स्वाहा ।”

सौभाग्यमुद्राए आ मंत्रनो धिन उपर न्यास करी तेना हाथेथी सत्सव पोदली, अरेठानी माछा, मोंढलनुं ककण, विंगरे
उतारी पोताना प्रिय जनना हाथमा अथवा सयवा स्त्रीना हाथमां देवु

करुण छोटन चिधि (प्रकारान्तरेण)—

निम्नस्थापना सन्धी कार्य पूरु कर्या पछी श्रीसधे जन्माभियेक कलश भणगादिक मिधिपूर्वक पचामृत स्नान करुं,
नैवेद्यफलादि चढाववा, आगे अष्टभगलनो आलेख करवो, स्नान पूर्ण थया पछी ‘इग्यावाही०’ पढिकमीने गुरु साथे
देववदन करुं. चैत्यवदन तथा स्तुति मूलनायकनी कहेवी, याद न होय तो चैत्यवदन अने स्तुतिओ नन्दी क्रियानी
कहेवी, चोथो काउसग शान्तिनाथ आराधना निमित्ते ‘सागररगमीरा’ सुधीनो करवो, ने पारीने शान्तिनाथनी
स्तुति कहेवी. बीजा पण काउसगो नन्दीमां कराय छे तेज प्रमाणे करवा, अने स्तुतिओ पण नन्दीनी कहेगी, स्तयनने स्थाने
शान्ति (अजितगान्ति) स्तव रही ‘जयगीरराय०’ कहवा.

ए पछी त्वमाममण देह इच्छाकारेण संदिसह भगवन् ! क्षेत्रदेवता आराधनार्थ काउसग करुं ? इच्छं, क्षेत्रदेवता आराध-
नार्थ करेमि काउसगं अन्वथ०’ ? लोगस्म सागररगमीरा सुधीनो काउसग करी पारी उपर ? नोकार प्रकट पूरो कहेवो

बली स्वमासण देइ इच्छाकारेण संदिसह भगवन् ! क्षुद्रोपद्रव उवसमावणी काउस्सग करुं ? इच्छं, क्षुद्रोपद्रव उवसमावणी करेमि काउस्सगं, अन्नत्थं, ? नोकार, ? उवस्सगहर, ? लोगस्स सागरवर गंभीरा सुधी, आ वणनो काउस्सग करी पारी उपर ? नवकार प्रकट कहेवो.

त्राजी वार स्वमासण देइ इच्छाकारेण संदिसह भगवन् ! कंकणछोटनार्थं काउस्सग करुं ? इच्छं, कंकणछोटनार्थं करेमि काउस्सगं, अन्नत्थं, ? नवकारनो काउसग करवो, पारी ? नवकार प्रकट-कहेवो.

ए पछी सौभाग्य मंत्र भणी कंकण छोटवुं, फलादिनी साथे सधवा खीने खोले मेलवुं अने विशेष प्रकारे गुरुभक्ति अने संघभक्ति करवी.

॥ इति कंकण छोटण विधि ॥

१ आ कंकण छोटन विधि पंदरमा सैकामां ललायेल एक प्राचीन पत्रना आधारे लखी छे.

— ❀ ❀ ❀ —

‘विसर्जनम्’

नन्द्यार्वर्तस्थितं देव-गणं संपूज्य सक्रमम् । विसर्जयेत् सुरानन्यान्, दिशापालादिकानपि ॥१६८॥

म०टी०—नन्द्यार्वर्त स्थित देवसमुदायने प्रथमना ज क्रम प्रमाणे चार्सादि षडे पूजीने विमर्जन करमा, दिक्पालादि बीजा पण जे जे देवो आमत्रित करेला होय ते सर्वनु पूजा सत्कारपूर्वक विसर्जन करुं.

विसर्जन विधि—

नन्द्यार्वर्तनो पाटलो पूरुक्रमधी वाम चन्दनादि षडे पूजीने “ ॐ विसर विसर स्वस्थानं गच्छ गच्छ स्वाहा ।”

आ मद्य बोली अजलि मुद्राए नन्द्यार्वर्तनुं निसर्जन करुं, एउ रीते “ ॐ विसर विसर प्रतिष्ठा देवते स्वाहा ” ।
कही ग्रह दिक्पाल आदिना पाटलाओने वासक्षेप करी—

“ देवा देवार्चनार्थं ये, पुराऽऽहृताश्चतुर्विधाः । ते विधायार्हतां पूजां, गन्तु सर्वे यथागतम् ॥१॥”

आ श्लोकरुपी मर्ब देवोनुं विसर्जननीमुद्राए निसर्जन करु, उपर बृहच्छ्रुतिनो पाठ कहेयो, अने सय भक्ति करवी ।

१ ककरण मोचननी क्रिया जो प्रतिष्ठाना दिवसे ज करवानी होय तो विसर्जन विधि करुण मोचन पछी कराववी, पण ककरण मोचन प्रीजे पाचमे के मातमे दिवसे करवानु होय तो विसर्जन तेज दिवसे अथवा बीजे दिवसे अगाउ करी देवु

॥ प्रतिष्ठाविधिवीजकानि ॥

। श्रीचन्द्रप्रतिष्ठापद्धतिबीजककाव्यानि ।

भूतानां बलिदानमग्निमजिनस्नानं तदग्रे स्वयं, चैत्यानामथ वंदनं स्तुतिगणः स्तोत्रं करे मुद्रिका ।
स्वस्य स्नात्रकृतां च शुद्धसकलीसम्यक् शुचिप्रक्रिया, धूपाम्भःसहितोऽभिमंत्रितवलिः पश्चान्च पुष्पांजलिः ॥१॥
मुद्रा मध्यांगुलीभ्यामतिकुपितदृशा वामहस्ताभ्योन्वे-विम्बस्यान्धोटनं सत्सतिलककुसुमं मुद्गरश्चाक्षपात्रं ।
मुद्राभिर्वज्रताड्यादिभिरथकवचं जैनविषयस्य सम्यग्-दिग्बन्धः सप्तधाग्नं जिनवपुरुपरि क्षिप्यते तत्क्षणं च ॥२॥
कुम्भानामभिमंत्रणं जिनपतेः सन्मुद्रया मन्त्र्यते, नीरं गन्धगहौषधी मलयजं पुष्पाणि धूपस्ततः ।
अंगुल्यामथ पंचरत्नरचना स्नानं ततः कांचनं, पुष्पासोपणधूपदानमसकृत् स्नाविषु तेष्वंतरा ॥३॥
रत्नस्नानकपायमञ्जनविधिर्मृतपंचगव्ये ततः, सिद्धौपध्यथ मूलिका तदनु च स्पष्टाष्टवर्गद्वयम् ।
मुक्ताशुक्तिसुमुद्रया गुरुरथोत्थाय प्रतिष्ठोचितं, मंत्रैर्देवतमाह्वयेद् दशदिशामीशैश्च पुष्पांजलिः ॥४॥
सर्वौपध्यथ स्वरिहस्तकलनाद् हृदोपश्रोत्रमृजा, रक्षापुङ्गुलिका ततश्च तिलकं विज्ञप्तिकाऽयांजलिः ।
अर्धोऽहृत्यथ दिग्धवेषु कुगुमस्नानं ततः स्नानिका, वासथ्यन्दनकुंभे मुकुरद्वक् तीर्थान्धु कर्पूरवत् ॥५॥
निक्षेप्यः कुसुमांजलिर्जलघटस्नानं शतं साष्टकं, मंत्रार्वांसतचन्दनेन वपुषो जैनस्य चालेपनम् ।
वामस्पष्टकरेण वासुसुमनो धूपाः सुरभ्यम्बुजा-अल्यं स्यात् करलेपकंकणमथो पंचाङ्गसंस्पर्शनम् ॥६॥

धूपथ परमेष्ठी च, जिनाह्वान पुनस्ततः, उपविश्य निपद्याया, नन्यावर्त्तस्य पूजन्तम् ॥७॥
इति श्री चन्द्रसूरीयप्रतिष्ठापद्धतिवीजक नन्यावर्त्तपूजान्तम् ॥

परंपरागताः प्रतिष्ठावीजकगाथाः—

घोषाविज्र अमारि, रक्षा सधस्त तद् य गहरणं । विष्णावियसंमाणं, कुब्जा खेचस्त सुद्धि च ॥१॥
तद् य दिसिपालदण, तक्रिरियंगण सनिहाण च । दुविहसुहं पोमहिआ, वेईए उविज्र जिणविबं ॥२॥
ननरं सुमुद्धत्तमि, पुव्वुत्तरदिसिमुहं सउणपुव्वं । ज्जंतेसु चउव्विह—मगलत्तरेसु पउरेसु ॥३॥
तो सव्वसंघसहिओ, ठमणायरिय ठवित्तु पडिमपुरो । देवे वंदहं मूरो, परिहियनिरुमसुइवत्थो ॥४॥
संतिमुयंटेययाणं, ऊरेइ उस्सग्ग धुइपयाण च । सहिरण्णदाहिणऊरो, सयलीकरणं तनो कुज्जा ॥५॥
तो सुद्धोभयपक्खा, दक्खा खेयन्नुया निहियरक्खा । ज्ज्वणगरा उ खियन्ति, दिमासु सग्गासु सिद्धवलि ॥६॥
तयणतरं च मुद्धिय—कलसचउक्केण ते ज्जवति जिणो(ण) । पचरयणोदगेणं, कमायसलिलेण तत्तो य ॥७॥
मडियजलेणं ता अट्टवग्गसव्वोसहिजलेहि च । गधजलेणं तद् परग्गसमलिलेण य ज्जयन्ति ॥८॥
चदणजलेण कुकुमजलकुमेहि च तित्थसलिलेणं । सुद्धकलसेहि पन्था, गुल्हा अभिमंतिएहि तदा ॥९॥
ज्ज्वाणाण सव्वान्णि, जलधारापुण्णगधधूमाई । दायवग्गमाराळे, जावतिमकलसपत्थायो ॥१०॥
एवं ज्जन्निए निवे, नाणक्कलानासमायरिज्ज गुरू । तो सग्गसुयधेण लिपिज्जा चन्दणदवेण ॥११॥

कुसुमाई सुगंधाई, आरोचिता ठविज विवपुरो । नन्दावचयवद्धं, पूज्जइ चारुव्वेहि ॥१२॥
चन्दण च्छड्डुब्भडेणं, वत्थेणं छाघए तओ पड्डु । अह पड्डिमरमारोवे, जिणविवे रिद्धिविद्धिजुयं ॥१३॥
तो सरससुगंधाई, फलाई पुरओ ठविज विवस्स । जंवीरवीजपूराइयाई तो दिज्ज गंधाई ॥१४॥
मुद्दामंतन्नासं, विम्बे हत्थंमि कंकणनिवेसं । मंतेण धागणविहिं, करिज विम्बस्स तो पुरओ ॥१५॥
बहुविह पक्कनाणं, ठवणा वरवत्थं गंधपुड्डियाणं । वरवंजणाण य तहा, जाड्डुल्लानं च मचिसेसं ॥१६॥
सागिक्खु वरसोलयवंडाईणं वरोसहीणं च । मंपुनवलीइ तहा, ठवणं पुरओ जिणिदस्स ॥१७॥
घयगुडदीवो सुकुमारियाजुओ चउ जवारया दिमिनु । विवपुरओ ठवेज्जा, भूयाण वलं तओ दिज्जा ॥१८॥
आरत्तियमंगलदीवयं च उत्तारिज्ज जिणनाहं । वंदिज्जडहिवासणदेवयाए उस्सम थुइयाणं ॥१९॥
अह जिणपंचंगेसु, ठावेइ गुरु धिरीकरणमंतं । वाराउ तिनि पंच व, सत्त व अन्नंतमस्सत्तो ॥२०॥
मयणहलं आरोवह, अहिवासणमंतनासमवि कुणह । झायइ य तयं विचं, सजियं व जहा फुहं होइ ॥२१॥
एवमभियासियं तं, बिम्बं छाड्डज सदस्सवत्थेण । चंदणच्छड्डुब्भडेणं, तदुपरि पुष्पाई बिम्बिविज्जा ॥२२॥
प्फावेज्ज सत्तधन्नेण, तयणु जीवंत उभयवक्खाहिं । नारीहि चउहि समलंकियाहिं विज्जंतनाहाहिं ॥२३॥
पड्डिणुणचत्तुसुत्तेण, वेदणं चउगुणं च काऊण । ओमिणमं कारेल्ला, नुट्ठाहिं दिरण्णादाणजुपं ॥२४॥

१ “ वरवेही ” इति पाटान्तरम् ।

ता नन्देज्जा देवे, पइइदेरीए काउं उस्सग्ग । देज्ज शुइं तीए च्विय, उवेज्ज पुरओ य वयपत्तं ॥२५॥
 मोयन्नमद्वियाए, कुज्जा महु-मक्खराहि भरियाए । वणगसलागाए निवत्तयण-उम्मीलण लग्गे ॥२६॥
 सम्मं पइइमंत्तेण, अगसंवीसु अमत्तरन्नासं । कुणसाणो एगमणो, सरी वासे त्विवेज्ज तहा ॥२७॥
 पुक्कमखयजलीहि, तो गुरुणा घोसण मत्तघेण : धेज्जजंथं कायव्व, मंगलमदेहि विम्वस्स ॥२८॥
 जह सिद्धि मेरु कुलपव्वयाण पंचत्थिकाय-कालाणं । इह सासया पइइहा, सुपइहा होउ तह एसा ॥२९॥
 जह दीव-सिन्धु-मत्तहर-गिणयर-सुरवास-वासवेत्ताण । इह सासया पइइहा, सुपइहा होउ तह एसा ॥३०॥
 एत्थ सुहमागग्ग, अवत्तयेखेवे कयमि गिम्भस्स । सविसेसं पुण पूया, किच्चा चिइवदणा य तहा ॥३१॥
 मुहउग्याडण ममणत्तरं च पूया य तमणसंघस्स । फासुय ययगुडगोस्स-णत्तगमाईहि कायव्व ॥३२॥
 मोहणदिणे य मोहग्ग-मंतग्गिन्नासपुव्वयममस्स । मयणहलकंरुणं-रुरयलाओ गिम्भस्स अग्गिज्जा ॥३३॥
 जिणविम्भस्स य गिमए, नियनिय ठाणेषु मग्गमुदाओ । गुरुणा उउत्तेणं, पउत्तिवग्गाउ ताउ इमा ॥३४॥
 जिणमुद्द कलमपरमेद्धि-अंग-अंजलि-तहामणे चक्का । सुरभी पयण गरुडा, मोहग्ग कयंजलि चेव ॥३५॥
 जिणमुदाए चउकलसठावणं तह करेह यिरकण । अदिचाममतनत्तणं, आमणमुदाए अन्ने उ ॥३६॥
 कलसाए कलमन्हयणं, परमेद्धीओ उ आहरणमत्तं । अंगाए समालमण, अंनलिणा पुक्करुहणाई ॥३७॥
 आसणयाए पट्टस्स पूयणं अग्गफुसण चक्काए । सुरभीए अमयमुत्ती, पयणमुदाए पडिगेहो ॥३८॥

गरुडाए दुद्रुक्त्वा, सोहगाए य मंतसोहगं । तह अंजलीए देसण सुदाहि कुणइ कज्जाइ ॥३९॥
इति प्रतिष्ठाविधि बीजकगाथाः ।

अथ ध्वजदण्डारोपविधिबीजकम् ।

धोसिज्जए अमारी, दीणाणाहाण दिज्जए दाणं । पउणीकिज्जइ वंसो, धयजोगो सरल सुसिणिद्धो ॥४०॥
वइदंतचारुपधो, अपोच्चडो कीडएहिं अमखद्धो । अदइदो वण्णइहो, अणुइदसुक्को पमाणजुओ ॥४१॥
काज्जण मूलपडिमा-ण्हाणं चाउदिसं च भूसुद्धि । दिसिदेवयआहवणं, वंसस्स विलेवणं तह य ॥४२॥
अहिवासियकुसुमारोवणं च अहिवासणं च वंसस्स । मयणफलरिद्धिविद्धि-सिद्धत्थारोवणं चैव ॥४३॥
धूयुक्त्वेवं सुदानांसं, चउसुन्दरीहिं ओमिणणं । अहिवासणं च सम्मं, महद्धयस्सिदुधवलस्स ॥४४॥
चाउदिसिं जयारय, फलोहलीढोयणं च वंसपुरो । आरत्तियात्रयारणमहं विहिणा देववंदणयं ॥४५॥
बलिसत्तथन्नफलवास-कुसुमसकसायवत्थुनिवहेणं । अहिवासणं च तत्तो, सिहरे तिपयाहिणीकरणं ॥४६॥
कुसुमंजलिपाडणपुरस्सरं च ण्हवणं च मूलकलसस्स । खित्तदसद्धामलरयण धयहरे इट्टसमयंमि ॥४७॥
सुपइट्टपइठामंतखित्तवासस्स तयणु वंसस्स । ठवणं खिवणं च तओ, फलोहलीभूरिभक्त्वाणं ॥४८॥
तत्तो उज्जुगईए, धयस्स परिमोयणं सजयसहं । पडिमाए दाहिणकरे, महद्धयस्सावि वंधणयं ॥४९॥
विसमदिणे ओसुयणं, जहसत्तीए य संघदाणं च । इय सत्थुत्तविहीए कुणह धयारोवणं धन्ना ॥५०॥

इति ध्वजारोपणविधिगाथाः कथारत्नकोषात् ।

अथ जिनप्रश्नपरि प्रश्निष्ठाविधि बीजकम्—

पुनः पदिमद्वयं, चिह्न उस्तमा शुभ आण्डवृत्तयोरसु । रक्ता कुमुमाणजलि तज्जनि पूय च तिलयं वा ॥५१॥
 भोसाग्न्यवयवधालुः, वज्रं गरुडो बली ॐ ह्रीं श्रीं ममतेणं । नयं दिमित्रघो न्विय, पविसवणं सत्तधन्वस्म ॥५२॥
 कृत्स्न हिमंतण स्रवोसहि चंदण चन्चि विच मतेण । पचरयणस्स गठी, परमेष्टीपचग ण्डण ॥५३॥
 पदम हिरण्यसह १ पच-रयण २ सकसाय ३ मडिया ४ ण्डवण । द्रवभोदयमीस पंचगव ५ ण्डवणं च पचमय ॥५४॥
 सहदेनार्द्रमन्त्रो-सहीण ६ नगो य मूलिया ७ वरुगो । एदमद्द वग्ग, ८ वीयुद्ध-वग्ग ९ ण्डवणं तथा नवमं ॥५५॥
 जिणदिमिपालाहनण, सुसुमजलि तव जेमहीण्डणं १० । दाहिणरुग्गुरिसेणं, जिणमंतो स्रितवोड्डलिया ॥५६॥
 तिलयंजलिमुद्दाए, विनत्ती हसभायणत्यग्घो । पुण दिमिपालाहनणं, परमेष्टीगरुडमुद्दाए ॥५७॥
 कुसुमजल ११ गंध १२ ण्डाणि-यासेहि १३ चंदणेण १४ घुमिणेण १५ । पनरमण्डाणेतु रुएसु, दंण्डणंदसुण पुरओ ॥५८॥
 तित्थोदएण ण्डाणं १६ कप्पूरेण १७ च पुष्फअजलिया । जट्टारमम ण्डाण, सुद्रवडदुत्तर १८ सएण ॥५९॥
 सन्नविलेनण खरी, पुण्णाइधूवासासयणफल । अजलि-मुद्दाओ हत्थेलो य ॥६०॥
 अहिनासणमतेण, करुण तेणेव चकमुद्दाए । पचगफाग पुण जिण-आहनणं नंदपूया य ॥६१॥
 सत्तभरावा चदणचच्चियकलमा मततुणो चउरो । घयगुलदीवा चउरो, चउकलसा नन्दयत्तस्म ॥६२॥
 सक्कयय अहिवासण-समये छाएहि भाइसादीए । स्रिमंतोहिगासण-द्ववणंजलिसत्त यत्तस्म ॥६३॥

पुंस्वणय कणयदानं, बलि लङ्ङुयमाइ पुडिय आरतियं । चिह्-अहिवासणदेवय-धुइ धारण सागयाईहि ॥६४॥
अधिवासनाधिकारः समासः ।

अथ प्रतिष्ठाधिकारः—

संतिबलि-चिह्-पड्डा-उस्सग्गो वीयभायणं नित्ते । वन्न सिरि वास कन्ने, मंतो सव्वंगफास चक्केणं ॥६५॥
दहिमंड-मंत-मुदा, पुंस्वणं पुफंजलीउ मंतेणं । भूयबलि-लवण-रत्तिय, चिह् अक्खय धम्मकहमहिमा ॥६६॥
तइय-पण-सत्तमदिणे, जिणबलि भूयबलि वंदिउं देवे । कंक्कणमोयणहेउं, पड्डुउस्सग्ग मंत नसे ॥६७॥
काउं पूयचिसग्गं, नंदावत्तस्स कंक्कणं छोडे । पंचपरमेट्ठिपुव्वं, मंगलगाहाउ पढमाणो ॥६८॥

इति जिनप्रभस्वरिकृतप्रतिष्ठाविधिवीजकम् ॥

अथ स्थापनाचार्यप्रतिष्ठाविधिः—

चुक्खंसुयकरचरणो, आरोवि्यसयलिरुणसुहविज्जो । गरुडाइ दलियन्निवो, मलयजघुमिणेण लिपिन्ना ।
अक्खं फलिहमणिं वा, सुहकट्टमयं व ठावणायसियं । काळण पंचपरमिट्ठि-टिक्कए चंदणरसेणं ॥
मंतेण गणहराणं, अहवा वि हु वद्धमाणविज्जाए । काळण सत्तलुत्तो, वासक्खेवं पड्डिज्जा ॥

॥ इति स्थापनाचार्यप्रतिष्ठाविधिः ॥

૧ ચૈત્યપ્રતિષ્ઠાવિધિ—

ચૈત્યં જિનગૃહં તત્ત્વ, વિધિના સુપ્રતિષ્ઠિતમ્ । પ્રતિમાસ્થપનાર્હં સ્યાત્ તંસ્માચ્ચૈત્યં પ્રતિષ્ઠયેત્ ॥૧૬૯॥

આન્દ્રી૦—ચૈત્યનો અર્થ અહિયા ' જિનગૃહ ' સમજવાનો છે, તે ચૈત્ય વિધિપૂર્વક પ્રતિષ્ઠિત થયેલ હોય તો જ પ્રતિમા સ્થાપનને યોગ્ય થાય છે, માટે ચૈત્યની પ્રતિષ્ઠા કરવી જોઈએ.

ચૈત્ય પ્રતિષ્ઠા વિગ્રમપ્રતિષ્ઠા યોગ્ય લગ્નમા કરતી તે વિગ્રમપ્રતિષ્ઠા પછી તરત, અથવા થોડા દિવસ, પક્ષ, માસ, વર્ષ પછી પણ કરી શકાય, ઊંચા કરતી શ્રેષ્ઠ લગ્નમા અને તે પ્રમણે સધામંત્રણ, વેદીરચના, નંદાવર્ત પૂજન આદિ ત્રી રીતિઓ યથાશક્તિ કરવી

આજ કાલ વિગ્રમપ્રતિષ્ઠામંત્રણે અથવા ત્રિસ્થાપનાના સમયમા જ પ્રાયઃ ચૈત્યપ્રતિષ્ઠા કરવામા આવે છે, એમ કરનાથી વેદીરચના આદિ ચૈત્યપ્રતિષ્ઠાના ઘણા ભાગ ત્રિધિકાર્યા વિગ્રમ પ્રતિષ્ઠા નિમિત્તે ત્રી પ્રતિષ્ઠા નિમિત્તે ત્રી પ્રતિષ્ઠા નિમિત્તે મહત્ત્વ પ્રતિષ્ઠા નિમિત્તે મહત્ત્વ થઈ જાય છે, તેથી આજકાલ ચૈત્ય પ્રતિષ્ઠા નિમિત્તે નીચે પ્રમાણે ત્રિધિકાર્યા વિધિ જ ત્રી રીતિઓ કરવી પડે છે

સર્વ પ્રથમ જ્ઞાન્તિમંત્રની મંત્રીને ચૈત્યને ક્રમ્તા ૨૪ સૂત્રના તાતણા મંત્રીને ચૈત્યની સ્થા કરતી

તે પછી હાથમા પુષ્પગણલિ લેઈ—

અભિનવસુગધિવિક્રમિત-પુષ્પૌઘમૃતા સુગંધધૂપાદ્યા । ચૈત્યોપરિ નિપતન્તી સુસ્થાનિ પુષ્પાંજલિઃ કુરુતામ્ ॥૧॥

આ કાવ્ય વોલી ચૈત્ય ઉપર પુષ્પાંજલિ નાખતી, પ્રતિષ્ઠાચાર્યે વે મધ્યમા જાગલીઓ ડંચી કરી કુરુદષ્ટિએ તર્જની મુદ્રા દેવાડવી. શ્રાવકે હાથમા જલ લેડ ચૈત્ય ઉપર આઝોડુ, ચૈત્યને તિલક કરવો, પુષ્પ વઢાવવા ધૂપ ડવેવવો.

कल्याण-
कविका
खं० २॥
॥१४२॥

[illegible]

ते पछी वास्तुदेवताक ले प्रमाणे छै, श्री श्री श्री हूँ श्री हूँ श्री भगवति वास्तुदेवते ललललल नीचे प्रमाणे छै, श्री श्री श्री हूँ श्री हूँ श्री भगवति वास्तुदेवते ललललल तिष्ठ तिष्ठ स्वाहा । उपरसा मंत्र ७ बार वासश्रेष ग्राम मंत्रीने पछी मंत्रोच्चारणपूर्वक प्रत्येक स्थले ७-७ बार वासश्रेष करवां चढाववां कर्मा पछी ते उपर विधान करेल कलश तथा ध्वजदंड तात्कालिक त्रिविधि करीने चढाववां

ॐ
ॐ
ॐ
ॐ
ॐ
ॐ
ॐ
ॐ
ॐ
ॐ

तिष्ठ तिष्ठ स्वाहा । वास वासश्चेत प्रयम मंत्राग्र ध्वजं दंड तात्कालिक त्राय कलश तथा उषसामंत्रे ७ विधान करेल कुर्या पछी ते उपर विधान करेल

જો કલશારોણ, ઘડ દહારોણ અને ચૈત્યપ્રતિષ્ઠા એ ત્રણું તે પ્રસંગે જ થયું હોય તો 'ખજ દહ પ્રતિષ્ઠાવિધિ'ના અન્તમાં જણાવેલ સ્માર ચૈત્યવદનાદિ વિધિ કરીને એ ગથાના રુકળો સર્પ પોટલી અને ચૈત્યાચ્છાદનવસ્ત્ર પૃથકાં સાધે જ તે દિવસે અથવા ત્રીજે પાંચમે સાતમે દિવસે ચન્દ્રગલ દેહીને ઓઢવા, રુદાપિ ફક્લી ચૈત્યપ્રતિષ્ઠા જ ફરી હાય તો ઉક્ત-વિધિથી જ તેનું આચ્છાદન ક્રકળ આદિ દૂર કરવા

ફક્લા ચૈત્યની પ્રતિષ્ઠા રૂઝાનો જ પ્રમગ હોય તો ચૈત્યને ફક્લી વેદી રચના કરવી તથા નન્દ્યાવર્ત સ્થાપના, કુંભ સ્થાપના આદિ કાર્યો ચૈત્યમા જ કરવા

૧૦ કલશપ્રતિષ્ઠા—

કલશો જિનગેહાનાં શિરોભૂષા નિગદ્યતે । તમાશ્મં સ્વર્ણજંવાપિ, વિધિના પ્રતિરોપયેત્ ॥૧૭૦॥

મા૦ટી૦—કલશ જિનચૈત્યના મસ્તકનુ ભૂષગ કહેવાય છે, તે પાપાળનો હોય અથવા સુવર્ણનો પણ વિધિર્પર્યુક જ તેને શિલ્પર ઉપર ચઢાવવો જોઈયે પ્રથમ ભૂમિશુદ્ધિ કરી સુગન્ધ જલ પુષ્પાદિ છાટી તેનો મત્કાર કરવો, કલશ રાખવાને વેદિકા ગનાવવી તેમા પ્રથમથી જ સુવર્ણ રૂપ તાત્ર મીત્તિક પ્રગલ રૂપ પવરલ અને કુંભકાર ચક્રની માટીનો ન્યામ કરવો. ઉપર કલશ સ્થાપન કરવો મથવા હોત્રો પાસે અમિત્રેકની ઔપધિઓ વઢાવવી

પછી પવિત્ર જલાશયથી લાવેલ જલ વઢે વેદીઆગે સ્થાપિત પૂર્વશ્રતિષ્ઠિત પ્રતિમાનુ સ્માર કસુ અને વલિ ગાકુલના ભાગના મા પુષ્પ, વાસ, મેયો, વગેરે નાલીને—

ॐ ह्रीं क्षीं सर्वोपद्रवं रक्ष रक्ष स्वाहा ”

आ मंत्र ७ बार भणीने बलिमंत्री पूर्वादि दिशासंमुख उभा रही—

ॐ इन्द्राय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ॥१

ॐ अग्नये सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ॥२

ॐ यमाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ स्वाहा ॥३

ॐ निर्वृत्तये सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ स्वाहा ॥४

ॐ वरुणाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ स्वाहा ॥५

ॐ वायवे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ स्वाहा ॥६

ॐ कुबेराय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ स्वाहा ॥७

ॐ ईशानाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ स्वाहा ॥८

ॐ नागाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठाविधौ आगच्छ स्वाहा ॥९

ॐ ब्रह्मणे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलश प्रातष्ठाविधौ आगच्छ स्वाहा ॥१०

आ मंत्रो पंकीनो १-१ मंत्र बोली एक २ दिशायां १ जल चुलुक २ चन्दन केसरनो छांदो, ३ पुष्पक्षेप ४ सप्तधान्य बलि निक्षेप करवो.

ए पछी प्रतिष्ठागुहए प्रथम नीचेना भंत्रे पोतानुं सकलीकरण कसबुं.

ॐ नमो अरिहताणं-हृदयमा

ॐ नमो सिद्धाणं-माथामा

ॐ नमो आयरिआण-शिखाउपर

ॐ नमो उवज्झायाण-कवच-सर्वाङ्ग सवरण

ॐ नमो लोए सव्वसाहूण-अन्न-सकली करण करिने नीचेनी—

"ॐ नमो अरिहंताण ॐ नमो सिद्धाणं. ॐ नमो आयरियाण, ॐ नमो उवज्झायाणं. ॐ नमो 'लोए-सव्वसाहूण, ॐ नमो सव्वोसहिपत्ताण, ॐ नमो विज्जाहराणं ॐ नमो आगासगामीणं ॐ कां क्षः नमः अशुचिः शुचिर्भवामि स्वाहा ।"

आ शुचिविद्या ५ अथवा ७ वार सुसंभिद्धाए वणी आत्सामा आरोषवी.

उक्त सकलीकरण माथी स्नात्रकारोनी पण अंगरक्षा कस्वी, अने निम्नोक्त विधिथी देववदन कसबु-इर्यावही पडिक्कमी मूल नायकनुं चैत्यवदन कसबुं, तेना अभात्रमा "ॐ नमः पाठवनाथाय" ए चैत्यवदन करी 'नमृत्युणं० अरिहंत चेइआ० वदणव० अन्नत्य० १ नो० नमोऽहंत्वं स्तुति—

अहंस्तनोतु स श्रेय.-श्रिय यद्धयानतो नरेः । अप्येन्द्री सकलाऽत्रैहि रहसा सहसौच्यत ॥१॥

लोगस्स० सव्वलोए० अरिहंत० वंदण० अन्नत्थ० ? नो० स्तुति—
ओमितिमन्ता यच्छासनस्य नन्ता सदा यदंहिश्च । आश्रीयते श्रिया ते भवतो भवतो जिनाः पान्तु ॥२॥
पुव्वखरवदी० सुअस्स० वंदण व० अन्नत्थ० ? नो० स्तुति—
नवतत्त्वयुता त्रिपदी-श्रिता रुचिज्ञानपुण्यशक्तिमता । वरधर्मकीर्तिविधानन्दस्सया जैनगीर्जीयात् ॥३॥
सिद्धाणं बुद्धाणं० श्रीशान्तिनाथ आराधनार्थं करेमि काउसगं वंदणवत्ति० अन्नत्थ० ? लोगस्स, सागरवर गंभीरा पर्यन्त०
नमोऽर्हत्त० स्तुति—

श्रीशान्तिः श्रुतशान्तिः प्रशान्तिकोऽसावशान्तिमुपशान्तिम् ।

नयतु सदा यस्य पदाः, सुशान्तिदाः संतुषन्ति जने ॥ ४ ॥

श्रुतदेवतायै करेमि काउसगं, अन्नत्थ० ? नो०, नमो० स्तुति—

वद वदति न वाग्वादिनि !, भगवति कः श्रुतसरस्वति गमेच्छुः । रंगत्तरंगमतिवर-तरणिस्तुभ्यं नम इतीह ॥५॥

क्षेत्रदेवतायै करेमि का० अन्नत्थ० ? नो० नमो० स्तुति—

यस्याः क्षेत्रं समाश्रित्य, साधुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्यं, भूयान्नः सुखदायिनी ॥६॥

शासनदेवतायै करेमि का० अन्नत्थ० ? नो० नमो० स्तुति—

उपसर्गवलयविलयन-निरतां जिनशासनान्वनैकरताः । द्रुतमिह समीहितकृते, स्युः शासनदेवता भवताम् ॥७॥

— पाठ्य—
समस्तवेद्याप्रवच० सन्निग्राण० करेमि का० १ नमो० स्तुति—

सद्येज्य ये गुरुगुणौघनिवे सुवेयाकृत्यादिकृत्यकरणैकनियद्वकक्षाः ।

ते ज्ञान्तये सह भवन्तु सुराः सुरभिः, सदृष्टयो निखिलविघविघातदक्षाः ॥८॥

१ नोकार प्रकट गणी 'नस्तुपुणं' स्तन० लघुशान्ति० जयगीयराय । ए पञ्जी श्रावकं बने हाथमा पुण्याञ्जलि लेई—

“ अभिनवसुगधिचिकसित-पुष्पौघभृता सुगधधृयादथा ।

कलशोपरि निपतती, सुखानि पुष्पाञ्जलिं कुन्ताम् ॥१॥”

आ काव्य बोलीने पुष्पाञ्जलि कलश उपर नाखी आ गवते प्रतिष्ठाचार्ये वे मध्यमा आगलीओ उची करी झर दधि करी तर्जनी मुद्रा देखाडवी, अने श्रावकं ते पछी डागा हाथमा जन लेई कलश उपर आछोटवुं. अने कलशने तिलक करवो, पुष्प चढावता, धूप उखेववो. प्रतिष्ठा गुरुए कलशने मुद्रागमुद्रा देखाडवी. अने—

ॐ ह्रीं क्ष्मीं सर्वोपद्रव रक्ष रक्ष स्वाहा ।”

आ मन्त्रनो न्यास करी कलशनी दृष्टि रक्षा करवी. श्रावकं कलश उपर मत धान्यनो प्रक्षेप करी प्रथम धान्य स्नान करावतु, अने पछी कलशना-सुवर्ण १ जल २ मर्चोपधि ३ मूलिका ४ गन्ध ५ वास ६ चन्दन ७ कुंकुम (केसर) ८ कर्पूर ९ पुष्पजल, आ नव द्रव्योना जल वढे ना अभिषेक करवा.

१-सुवर्ण स्नात्र—सुवर्णना ४ कलशो जले भरिने अथवा जलमा, सुवर्णचूर्ण नाखीने—“ नमोऽहस्तिसिद्धाचार्योपाध्यायसर्व-

साधुभ्यः” कही—

सुपवित्रतीर्थनीरेण संयुतं गन्ध-पुष्पसंमिश्रम् । पततु जलं कलशोपरि सहिरण्यं मंत्रपरिपूतम् ॥१॥

आ काव्य बोली कलश उपर अभिषेक करवो, तिलक करवुं, पुष्प चढाववां।

२-सर्वौषधिसनात्र—सर्वौषधि चूर्णजलमां मेलनी ते चार कलशोमां भरी नमोऽर्हत० कही—
सर्वौषधिसंयुतया, सुगंधया घर्षितं सुगतिहेतोः । स्नपयामि चैत्यकलशं, मंत्रिततन्नीरनिवहेन ॥२॥

आ काव्य बोली अभिषेक करवो, तिलक करवुं, पुष्प चढावी धूप उखेववो।

३-मूलिकासनात्र—मूलिका चूर्ण जलमां नाखी ४ कलश भरी नमोऽर्हत० कही—
सुपवित्रमूलिकावर्ग-मर्दितं तदुदकस्य शुभधारा । कलशोऽधिवाससमये, यच्छतु सौख्यानि निपतन्ती ॥३॥

आ पद्य भणी कलशो ढालवा, तिलक करवुं, पुष्परोहण, धूप करवो।

४-गंधसनात्र—जलमां गन्धचूर्ण नाखी ४ कलश भरी नमोऽर्हत० कही—
गन्धांगस्नानिकया, सन्मृष्टं तदुदकस्य धाराभिः । स्नपयामि चैत्यकलशं, कर्मौघौच्छित्तये शिवदम् ॥४॥

आ काव्य भणी अभिषेक करवो।

५-वाससनात्र—जलमां वासचूर्ण नाखी ते वडे कलशा भरी नमो० भणी—
हृद्यैराह्लादकरैः, स्पृहणीयैर्मन्त्रसंस्कृतैः कलशम् । स्नपयामि सुगति-हेतो-वासैराधिवासितं सार्वम् ॥५॥

आ पद्य भणी कलशनो अभिषेक करवो तिलक करवुं, पुष्प चढाववा, धूप उखेववो.

६-चन्दनस्नान—जलमा चन्दननो घोल नाखी तेना कलशा भरी नमो० कही—
शीतलसरससुगन्धि-मनोमत्तश्चन्दनद्रुमसमुत्थः । चन्दनकल्कः सजलो, मंत्रयुतः पततु चरकलशे ॥६॥

आ पद्य कहीने कलशनो अभिषेक करवो. तिलक धूप करवो पुष्प चढाववा
७-केसरस्नान--घसेल केंसरनो घोल जलमा नाखी कलशा भरी नमो० कही—

“काश्मीरजसुचिलिस, कलशा तन्नीरधारयाऽभिनवम् । सन्मन्त्रयुक्तया शुचि, जैनं स्नपयामि सिद्धयर्थम् ॥७॥

आ पद्य भणी अभिषेक करवो. तिलक धूप करवो, पुष्प चढाववा.

८-कपूरस्नान-कपूरु चूर्ण जलमा नाखी ४ कलशा भरी नमोऽर्घव० कही—
शशिकरतुपायवला, उज्ज्वलगन्धा सुतीर्थजलमिश्रा । कर्पूरोदकधारा, सुमन्त्रपूता पततु कलशे ।८॥

आ पद्य गौली अभिषेक करवो, तिलक करवुं, पुष्प चढाववा, धूप उखेववो

९-कुसुमजलस्नान—जलकुंडीमा पुष्पो नांखी ते जलना कलशा भरी नमो० कही—
अधिवासितं सुमनैः, सुमनः किञ्जल्कराजित तोयम् । तार्थजलादिसुष्टं, कलशोन्मुक्त पततु कलशे ॥९॥

आ काव्य गौली अभिषेक करवो, तिलक करवुं, फूल चढाववा, अने धूप उखेववो.

ए पछी पचरत्ननी पोटली तथा श्वेत अथवा पीला सरमवोनी पोटली कलशने बाधवी, पोताना डावा हाथ वढे जमणा

हाथने कांडासांथी पकडी ते वडे चन्दननुं कलशना सर्व भागोमां विलेपन करीने पुष्पो चढाववां, कड्डि वुद्धि युक्त मीढलपाल बांधवुं अने चक्रमुद्राए कलशुनो सर्वाङ्ग स्पश करवो, पत्नी धूप उलेवीने ४ स्त्रियो द्वारा पुंखणां कराववां.

बांधवुं अने चक्रमुद्राए कलशुनो सर्वाङ्ग स्पश करवो, पत्नी धूप उलेवीने ४ स्त्रियो द्वारा पुंखणां कराववां, अने मुरि मंत्रथी अथवा तो-
प्रतिष्ठागुरुए मुरभि १ परमेष्ठी २ गरुड ३ अंजलि ४ प्रवचन ५ आ पांच मुद्राओ देखावची, अने मुरि मंत्रथी अथवा तो-
“ ॐ स्थावरे तिष्ठ तिष्ठ स्वाहा ”

आ मंत्र वडे ३ वार अधिवासना करवी, मंत्र भणीने ३ वार वासक्षेप करी कलश उपर रक्तवत्त आच्छादन करवुं,

ते उपर जम्बीरादि फलावली नांखवी, सात धान्य नांखवुं, अने आरति उतारवी. आरति उतारतां नीचेनुं पद्य बोलवुं.—
दुष्टपुरासुररचितं, नरैः कृतं दृष्टिदोषजं चित्रम् । तद् गच्छत्वत्तिदूरं, भविककृनारात्रिकविधानैः ॥१॥

आरति उतार्या बाद प्रतिष्ठागुरुए स्नात्रकारेणी साथे ईर्याविही पडिकमी मूलनायकनुं अथवा “ ॐ नमः पार्श्वनाथाय ”
आरति उतार्या बाद प्रतिष्ठागुरुए स्नात्रकारेणी साथे ईर्याविही पडिकमी मूलनायकनुं अथवा “ ॐ नमः पार्श्वनाथाय ”
आरति उतार्या बाद प्रतिष्ठागुरुए स्नात्रकारेणी साथे ईर्याविही पडिकमी मूलनायकनुं अथवा “ ॐ नमः पार्श्वनाथाय ”
आरति उतार्या बाद प्रतिष्ठागुरुए स्नात्रकारेणी साथे ईर्याविही पडिकमी मूलनायकनुं अथवा “ ॐ नमः पार्श्वनाथाय ”
आरति उतार्या बाद प्रतिष्ठागुरुए स्नात्रकारेणी साथे ईर्याविही पडिकमी मूलनायकनुं अथवा “ ॐ नमः पार्श्वनाथाय ”

अहस्तनोतु स श्रेयः—श्रियं यद्ध्यानतो नरैः । अप्येन्द्री सकलाऽत्रैहि, रंहसा सहसौच्यत ॥१॥
लोगस्स०, सबलोए० अरि०, वंदण०, अन्नत्थ०, १ नो०, स्तुतिः—
अहस्तनोतु स श्रेयः—श्रियं यद्ध्यानतो नरैः । अप्येन्द्री सकलाऽत्रैहि, रंहसा सहसौच्यत ॥१॥

ओमितिमन्ता यच्छासनस्य नन्ता सदा यदङ्गीक्ष्य । आश्रीयते श्रिया ते, भवतो भवतो जिनाः पान्तु ॥२॥
पुक्कलस्वर०, सुअस्स०, वंदण०, अन्नत्थ०, १ नोकार, स्तुतिः—
ओमितिमन्ता यच्छासनस्य नन्ता सदा यदङ्गीक्ष्य । आश्रीयते श्रिया ते, भवतो भवतो जिनाः पान्तु ॥२॥

नवतत्त्वयुता त्रिपदी-श्रिनारुचिज्ञानपुण्यशक्तिमता । अरधर्मकीर्तिविद्या-नन्दाऽस्या जैनगीर्जयात् ॥३॥

सिद्धाणं बुद्धाणं, श्रीअधिवासनादेव्यै करेमि का०, अबल्य०, लोगस्स०, सागरवरंगंभीरा०, नमोहं०, स्तुतिः—
पातालमन्तरिक्ष, भवन वा या समाश्रिता नित्यम् । साऽत्राऽवतरतु जैने, कलशे ह्यधिवासनादेवी ॥४॥

श्रुतदेवतायै करेमि का०, अबल्य०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—

वद वदति न चागवादिनि, भगवति ! कः श्रुतसरस्वतिगमेच्छुः ।

रगत्सरंगमतिवर-तरणिस्तुभ्य नम इतीह ॥ ५ ॥

शान्तिदेवतायै करेमि का०, अबल्य०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—

श्रीचतुर्विधसधस्य, शासनोन्नतिकारिणी । शिवशान्तिकारी भूयाच्छ्रीमती शान्तिदेवता ॥६॥

क्षेत्रदेवतायै करेमि का०, अबल्य०, १ नो०, नमो०, स्तुति —

यस्याः क्षेत्र समाश्रित्य, सायुभि. माध्यते क्रिया. । सा क्षेत्रदेवता नित्य, भूयान्. सुखदायिनी ॥७॥

शासनदेवतायै करेमि का०, अबल्य०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—

उपसर्गवल्यविलयन-निरता जिनशासनार्चनकरताः । द्रुतमिह समीहितकृते, स्युः शासनदेवता भवताम् ॥८॥

अम्बिकादेव्यै करेमि का०, अबल्य०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—

अम्बा बालाङ्किताऽङ्काऽसौ मौल्यव्याति ददातु नः । मार्षिकयरत्नालङ्कार-चित्रसिंहासनस्थिता ॥९॥

अच्छुभायै करेमि का०, अबल्य०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—

चतुर्भुजा तडिदर्पा, कमलाक्षी वरानना । भद्रं करोतु संघस्या-ञ्छुसा तुरगवाहना ॥१०॥

समस्तवेआवच०, संति०, सम्मदिट्टि०, करेमि का०, १ नो०, नमो० स्तुतिः—

संजवेत्र ये गुरुगुणौघनिवे सुवैया-वृत्त्यादिकृत्यकरणैकनियद्वकक्षाः ।

ते शान्तये सह भवन्तु सुराः सुरीभिः, सदृष्टयो निखिलविघ्नविघातदक्षाः ॥११॥

१ नोकार प्रकट कही नष्टुणं०, जावंति चेइआइ०, नमो०, स्तवन—

ओसिमिति नमो भगवओ, अरिहंतसिद्धाग्रियउवज्झाय । वरसन्वसाहुमुणिसंघ-यम्मतिथप्पवयणस्स ॥१॥

सप्पणव नमो तह, भगवईइ सुअदेवयाइ सुहयाण् । सिवसंतिदेवयाणं, सिवपवयणंदेवयाणं च ॥२॥

इंदागणिजमनेरइअ-वरुणवाउकुवेरईसाणा । वंभो नागुत्ति दमण्हमवि अ सुदिसाण पालाणं ॥३॥

सोम-यम-यरुण-येसमण-वासवाणं तहेव पंचण्हं । तह लोगपालयाणं, मूराइगहाण य नवण्हं ॥४॥

साहंतस्स समवन्नं, मज्झमिणं चेव धम्मणुद्धाणं । सिद्धिमविगयं गच्छउ, जिणाइनवकारओ वणिअं ॥५॥

जयवियराय कहेवा । इति अधिवासना विधिः ।

। अथ कलशप्रतिष्ठा—

लग्नो समय निकट आवता पहला सात धानना गरुलानु भाजन तैयार करी—“ ॐ ह्रीं क्ष्वीं सर्वोपद्रव रक्ष रक्ष स्वाहा ।” आ मंत्र ७ बार भणी गलिने मन्त्री पूर्वादि दिशा ममुख उभा रही—

- “ ॐ इन्द्राय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठायाम् आगच्छ स्वाहा ।” १
- “ ॐ अग्नये सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठायाम् आगच्छ स्वाहा ।” २
- “ ॐ यमाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठायाम् आगच्छ स्वाहा ।” ३
- “ ॐ निर्ऋतये सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठायाम् आगच्छ स्वाहा ।” ४
- “ ॐ वरुणाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठायाम् आगच्छ स्वाहा ।” ५
- “ ॐ वायवे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठायाम् आगच्छ स्वाहा ।” ६
- “ ॐ कुबेराय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठायाम् आगच्छ स्वाहा ।” ७
- “ ॐ ईशानाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठायाम् आगच्छ स्वाहा ।” ८
- “ ॐ नागाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठायाम् आगच्छ स्वाहा ।” ९
- “ ॐ ब्रह्मणे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह कलशप्रतिष्ठायाम् आगच्छ स्वाहा ।” १०

उपरान्त एक एक मन्त्री पूर्वादि एक एक दिशां जलचुलुक सुगन्धनो छोटो पुष्प अने गलि निक्षेप करवो.

ते पत्नी कलश उपरतुं वल्लान्छादन दूर करीने मूरि मंत्र वडे मंत्रीने कलश उपर वासशेष करवो, अथवा
“ॐ वीरे वीरे जयवीरे सेणवीरे महावीरे जये विजये जयन्ते अपराजिते ॐ ह्री स्वाहा”

“ॐ वीरे वीरे जयवीरे सेणवीरे महावीरे जये विजये जयन्ते अपराजिते ॐ ह्री स्वाहा”

आ प्रतिष्ठा मंत्र ७ वार गणीने वासशेष करी कलशनी प्रतिष्ठा करवी.
जो विभ्र प्रतिष्ठानी साथे कलश प्रतिष्ठा होय तो विवनी अधिवासना साथे कलशनी अधिवासना अने विम्वना अंजन

विधानना समयमां ज कलशप्रतिष्ठा विधि पण करी लेवी.
कलश प्रतिष्ठा करीने नीचे प्रमाणे चैत्यवंदना करवी, इर्यावही पडिकमीने मूलनायकतुं चैत्यवंदन अथवा ॐ नमः पार्श्व-
नाथाय” ए चैत्यवंदन कहो नमुत्थुणं, अरिहंतचेआणं, करेमि कां, वंदणवत्तिआणं, अन्नत्थं ? नो, नमो, नमो, स्तुति--

अर्हस्तनोतु स श्रेयः, श्रियं यद्धयानतो नरैः । अप्येन्द्री मकलाञ्जलि, रंहसा महसौव्यन ॥१॥
लोगसं, सबलोणं, अरिहंत चेइआणं, वंदणं, अन्नत्थं, ? नो, स्तुतिः--

ओमितिमन्ता यच्छासनस्य नन्ता सदा यदंघ्रीश्च । आश्रीयते श्रिया ते, भवतो भवतो जिनाः पान्तु ॥२॥
पुक्खरं, सुअस्स भं, वंदणवत्तिं, अन्नत्थं, ? नो, स्तुतिः--

नवतत्त्वयुतात्रिपदी-श्रितामचिज्ञानपुण्यशक्तिमता । वरग्रमकीर्तिचिक्कानन्दाऽऽस्या जैनगीर्जीयात् ॥३॥
सिद्धाणं बुद्धाणं, प्रतिष्ठादेवतायै करेमि कां, अन्नत्थं, ? लो, सागवसं, नमोर्हत्तं, स्तुतिः--
यदधिष्ठिताः प्रतिष्ठाः, सर्वाः सर्वास्यपदेषु नन्दन्ति । जिनकलशं सा विगतु, देवता सुप्रतिष्ठमिदम् ॥४॥

श्रुतदेवतायै करेमि का०, अन्त्य०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—
वद वदति न चाग्वादिनि, भगवति कः श्रुतसरस्वतिगमेच्छु । रंगत्तरगमतिवर-तरणिस्तुभ्यं नम इतीह ॥५॥

शान्तिदेवतायै करेमि का०, अन्त्य०, १ नो नमो०, स्तुतिः—
श्रीचतुर्विधसधस्य, शासनोन्नतिकारिणी । शिवशान्तिकरी भूयाच्छ्रीमती शान्तिदेवता ॥६॥

क्षेत्रदेवतायै करेमि का०, अन्त्य०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—
यस्याः क्षेत्रे समाश्रित्य, साधुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्य, भूयान् नः सुखदायिनी ॥७॥

शासनदेवतायै करेमि का०, अन्त्य०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—
उपसर्गवल्यविलयन-निरता जिनशासनाचनैकरता । द्रुतमिह समीहितकृते, स्युः शासनदेवता भवताम् ॥८॥

अनादेव्यै करेमि का०, अन्त्य०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—
अम्बा बालाकितांकाऽसौ, सौख्यलयाति ददातु नः । माणिवयरत्नालकार-चित्रसिंहासनस्थिता ॥९॥

अच्छुम्भायै करेमि का०, अन्त्य०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—
चतुर्भुजा तडिद्वर्णा, कमलाक्षी वरानना । भद्र करोतु सधस्या-च्छुसा तुरगवाहना ॥१०॥

समस्तवेद्यावच्यग० सति० सम्मर्दि० करोमि का०, अन्त्य०, १ नो०, नमोऽर्द्ध०, स्तुतिः—
सवेऽत्र ये गुरुगणौघनिवे सुवैया-वृत्त्यादिकृत्यकरणैकनिबद्धरक्षाः ।

ते शान्तये सह भवन्तु सुराः सुरीभिः, सदृष्टयो निखिलयिन्नविघातदक्षाः ॥११॥

१ नोकार गणी बेसी नमुत्थुणं०, जावति चेह०, नमो०, स्तवनः—

ओमिति नमो भगवओ, अरिहंतसिद्धायरियउवज्झाय। वरसन्वसाहुसुणिसंघ-धम्मन्तिथप्पवयणस्स ॥१॥
सुप्पणव नमो तह, भगवईइ सुअदेवयाह सुहयाए। सिवसंतिदेवयाणं, सिवपवयणदेवयाणं च ॥२॥
इंदागणिजमनेरइअ-वरुणवाउकुनेरईसाणा। बंभो नागुत्ति दसण्ह-मवि अ सुदिसाण पालाणं ॥३॥
सोमयमवरुणवेसमण-वासवाणं तहेव पंचण्हं। तह लोगपालयाणं, सूरइगहाण य नवण्हं ॥४॥
साहंतस्स समक्खं, मज्झमिणं चैव धम्मणुट्ठाणं। सिद्धिमविग्घं गच्छउ, जिणाइनवकारओ धणिउं ॥५॥

अंते जयवीराराय कहेवा. पछी सकल संघ सहित प्रतिष्ठाचार्य अक्षतोथी अञ्जलि भरी कलश मासे उमा रही निम्नोक्त मंगल गाथाओनो पाठ करे— नमोऽहं सिद्धाचार्यो.

जह सिद्धाण पइहा, तिलोक्खूडामणिम्म सिद्धिपए। आचंदसूरिअं तह, होउ इमा सुप्पइहुत्ति ॥१॥
जह सगगस्स पइहा, समत्थलोयस्स मज्झयारंमि। आचंदसूरिअं तह, होउ इमा सुप्पइहुत्ति ॥२॥
जह मेरुस्स पइहा, दीवसमुट्ठाण मज्झयारंमि। आचंदसूरिअं तह, होउ इमा सुप्पइहुत्ति ॥३॥
जह जम्बुस्स पइहा, जम्बुदीवस्स मज्झयारंमि। आचंदसूरिअं तह, होउ इमा सुप्पइहुत्ति ॥४॥
जह लवणस्स पइहा, समत्थउददीण मज्झयारंमि। आचंदसूरिअं तह, होउ इमा सुप्पइहुत्ति ॥५॥

माथाओ भणीने प्रतिष्ठाचार्य तथा सकल संघ अक्षताञ्जलि कलश उपर नाखी कलशने वधावे, श्रावक पण पुष्पाञ्जलि कलश

उपर चढावनीने वधावे, पळी प्रतिष्ठासुद्धा रूळस्य प्रतिष्ठा विषयक धर्मदेशना करवी.

सूचना-कलश प्रतिष्ठा जो विम्वर प्रतिष्ठांनी सावे ज होय तो विम्वर अजन विधानना समयमा कलश प्रतिष्ठा पण करवी, अने विम्वर स्थापनाना समयमा कलश पण शिखर उपर पंचस्त न्यास पूर्वक स्थापन करवो; अने केवल कलशनी ज प्रतिष्ठा होय तो अधिरासना अने प्रतिष्ठाना प्रारंभिक कार्यो थ्या पळी शुभ लग्ना शिखर उपर पंचस्त स्थापन पूर्वक कलश स्थापने प्रतिष्ठा मत्र भणी चामक्षेप करी प्रतिष्ठित करवो. अथवा नीचे प्रतिष्ठा कर्या पळी बीजा शुभ समये शिखर उपर स्थापन करवामां आवे तो पण, विहित छे

॥११ ध्वजदण्डप्रतिष्ठा-

वंशादिकाष्ठजं ध्वज-दण्डं पूर्वं पवित्रयेत् । स्नानादिविधिना पश्चात्, सुलभे संप्रोपयेत् ॥१७१॥

भा०टी०-वृक्षमय होय अथवा अन्य काष्ठमय ध्वजदंड होय, तेने पहिला विधिपूर्वक अभियेक करावी शुद्ध करवो अने पळी शुभ लग्नामां शिखर उपर आरोपयो नोडये

ध्वज दण्डनी प्रतिष्ठाने माटे पण भूमिशुद्धि करी तेनो सुगन्ध जल पुष्पादि वडे सत्कार करवो, मंडपनी रचना करवी, दण्ड स्थापन योग्य पंचस्त गर्भित वेदी नवाववी, नगंग वेदी गाथनी जवारा वागवा, पवित्र जलाशयथी जल लाववुं, अमारी घोषणा कराववी, संघने आमंत्रण करवु, १० दिग्यालोनी स्थापना करवी अने नन्दावर्तनुं आलेखन-गूजन करवुं.

प्रथम पवित्र जलाशयथी मंगवेल जलथी वेदी आगे स्थापित प्रतिमाने स्नात्र करुं, पढी त्रलिवाकुलना भाजनमां पुष्प

वास मेवो आदि नाखीने-
“ ॐ ह्रीं क्ष्वी सर्वोपद्रवं रक्ष रक्ष स्वाहा । ”
आ मंत्र वडे ७ वार बलि मंत्री पूर्वादि दिशा संमुख उभा रहीने-

“ ॐ इन्द्राय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह ध्वजारोपणे विधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा । ” १

“ ॐ अग्नये सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह ध्वजारोपणे विधौ आगच्छ २ स्वाहा । ” २

“ ॐ यमाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह ध्वजारोपणे विधौ आगच्छ ३ स्वाहा । ” ३

“ ॐ निर्वृत्तये सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह ध्वजारोपणे विधौ आगच्छ ४ स्वाहा । ” ४

“ ॐ वरुणाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह ध्वजारोपणे विधौ आगच्छ ५ स्वाहा । ” ५

“ ॐ वायवे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह ध्वजारोपणे विधौ आगच्छ ६ स्वाहा । ” ६

“ ॐ कुबेराय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह ध्वजारोपणे विधौ आगच्छ ७ स्वाहा । ” ७

“ ॐ ईशानाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह ध्वजारोपणे विधौ आगच्छ ८ स्वाहा । ” ८

“ ॐ नागाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह ध्वजारोपणे विधौ आगच्छ ९ स्वाहा । ” ९

“ ॐ ब्रह्मणे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय इह ध्वजारोपणे विधौ आगच्छ १० स्वाहा । ” १०

आ मंत्रो पैकीनो १-१ मत्र गेली पूर्वादि एक एक दिशामा जलचुलु १, कैसर चंदननो छाटो २, पुणक्षेप ३, अने सप्तधान बलि ४, निक्षेप करवो

ए पछी अखंड चस्त्रधारी प्रतिष्ठागुह नीचेना मंत्रे पोताना आत्मानुं सकलीकरण करवु-

ॐ नमो अरिहंताण-हृदय उपर, ॐ नमो सिद्धाण-मस्तक उपर, ॐ नमो आयरियाण-शिखा उपर,
ॐ नमो उवज्झायाण-सर्वाङ्गावरण, ॐ नमो लोण सन्धसाहूण-हस्ते आयुध.

सम्लीकरण करी नीचे लखेल-

“ ॐ नमो अरिहंताणं, ॐ नमो सिद्धाण, ॐ नमो आयरियाण, ॐ नमो उवज्झायाण, ॐ नमो लोण
सन्धसाहूण, ॐ नमो सन्धोसहिपत्ताण, ॐ नमो विज्जाहराण, ॐ नमो आंगासगामीणं, ॐ कः क्षः नमः
अशुचिः शुचिर्भवामि स्वाहा ”।

आ शुचिविद्या ५ अथवा ७ वार जयी आत्मासां आरोपणी पछी प्रतिष्ठाचार्ये उपयुक्त सकलीकरण विद्या वडे स्नात्रकारो-
ने पण अभिमन्त्रित करी तेमनी अग-स्ना करी

ए पछी प्रतिष्ठाचार्ये भंगलार्थे संघ सहित नीचेनी विधिनी देववंदन करवु

इयविंदो प्रतिक्रमण पूर्वक मूलनायकजु. चैत्यवंदन बोलवु, तेना अभिषेका “ ॐ नमः पार्थनाथाय ” ए चैत्यवंदन कही
नमस्तुर्ण०, अरिहंत चेइआणं०, वंदणवत्ति०, अन्नत्थ०, ? नोकार०, नमोइदंत्त०, स्तुतिः-

अर्हस्तनोतु स श्रेयः-श्रियं यद्ध्यानतो नरैः । अप्यैन्द्री सकलाऽत्रैहि, रंहसा सहसौच्यत ॥१॥

लोगस्स०, सव्वलोए अरिहतं०, वंदण०, अन्नत्थं०, १ नो०, स्तुतिः-
ओमिति मन्ता यच्छासनस्य नन्ता सदा यदंङ्घ्रीश्च । आश्रीयते श्रिया ते, भवतो भवतो जिनाः पान्तु ॥२॥

पुव्वखरवर०, सुअस्स०, वंदण०, अन्नत्थं०, १ नो०, स्तुतिः-
नवतत्त्वयुता त्रिपदी-श्रिता रुचिज्ञानपुण्यशक्तिमता । वरधर्मकीर्तिविद्या-नंदाऽऽस्या जैनगीर्जियात् ॥३॥

सिद्धाणं बुद्धाणं०, श्रीशान्तिनाथ आराधनार्थं करेमि का०, वंदण०, अन्नत्थं०, लोगस्स० मागखरगं०, नमो०, स्तुतिः-
श्रीशान्तिः श्रुतशान्तिः, प्रशान्तिनकोऽसावशान्तिमुपशान्तिम् ।

नयतु सदा यस्य पदाः, सुशान्तिदाः संतुषन्ति जने ॥४॥

श्रुतदेवतायै करेमि का०, अन्नत्थं०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः-
वद वदति न वाग्वादिनि, भगवति कः श्रुतसरस्वतिगमेच्छुः । रत्नत्तरङ्गमतिवर-तरणिस्तुभ्यं नम इतीह ॥५॥

क्षेत्रदेवतायै करेमि का०, अन्नत्थं०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः-
यस्याः क्षेत्रं समाश्रित्य, साधुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्यं, भूयान् नः सुखदायिनी ॥६॥

शासनदेवतायै करेमि का० अन्नत्थं०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः-
उपसर्गवल्यविलयन-निरता जिनशासनावनेकरताः । द्रुतमिह समीहितकृते, स्युः शासनदेवता भवताम् ॥७॥

समस्तवेआमन्त्रगण सति० सम्यद्दिष्टि० करेभि का०, अन्त्य०, १ नो, नमो०, स्तुतिः०—

संचेदत्र ये गुरुगुणौघनिधे सुर्वया-वृत्त्यादिकृत्यकरणेकनिबद्धकक्षाः ।

ते शान्तये सह भवन्तु सुराः सुरोभिः, सद्दृष्टयो निखिलविघ्नविघातदक्षाः ॥८॥

१ नोकार प्रकर रुही नम्रपुण०, स्तनने यदले लघुशान्ति रुही, जयगीपराय कहेवा-

अधिवासना—

पछी श्रावने वन्ने हाथमा पुण्याअलि लेड—

अभिनवसुगन्धचिकसित-पुरुषौघभृता सुगन्धधूपाढया ।

दण्डोपरि निपतन्ती, सुखानि पुष्पांजलिः कुरुताम् ॥१॥

आ काव्य बोली ध्वजदण्ड उपर नाखवी अने चन्दन छाटवुं, आ वखते प्रतिष्ठाचार्ये वे मध्यमा आंगलिओ उंची करी कूर दिटि करी तर्जनी मुद्रा देखाडगी, श्रावके डाग हाथमा जल लेई दड उपर ग्राछोटवुं अने दण्डने तिलक करवुं, पुष्पो धूप उलेयवो

प्रतिष्ठागुरुए दण्डने मुद्गर मुद्रा देखाडवो अने—

“ॐ ह्रीं क्ष्मीं सर्वोपद्रवं रक्ष रक्ष स्वाहा ।”

आ मंत्रनो न्यास करी दण्डनी दृष्टिसहा कस्वी. श्रावके दण्ड उपर सप्त धान्यनो प्रक्षेप करी धान्य स्नान कराववुं, ए पछी

दण्डना-१ सुवर्णजल, २ रत्नजल ३ कषायजल ४ मृत्तिका ५ मूलिका ६ अष्टवर्ग ७ सैवीयधि ८ गन्ध ९ वास १० चन्दने
११ कुंकुम (केसर) १२ तीर्थजल १३ कर्पूरजल, आ १३ अभिषेक करवा. तेषां
१-सुवर्णस्नान-सोनाना ४ कलशो जले भरीने अथवा जलमां सुवर्ण चूर्ण नावीने-“नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्याय-
सुपवित्रतीर्थनीरेण, संयुतं गंधपुष्पसंमिश्रम् । पततु जलं दण्डोपरि, सहिरण्यं मंत्रपरिपूतम् ॥१॥

२-पंचरत्नस्नान-पंचरत्नं चूर्णं अथवा पंचरत्ननी पोदली जलमध्ये नावी, तेना ४ कलशा भरी नमोऽर्हत् कही-
नानारत्नौघयुतं, सुगंधिपुष्पाधियासितं नीरम् । पतताद्विचित्रवर्जं, मन्त्राढ्यं स्थापनादण्डे ॥२॥

३-कषाय जाल जलस्नान-कषाय जालं चूर्ण जलमां नावी, तेना ४ कलशा भरी नमोऽर्हत् कही-
प्लक्ष्माश्चवत्थोदुम्बर-शिरीषछत्त्यादिकल्कसंमिश्रम् । दण्डे कषायनीरं, पततादधियासितं जेने ॥३॥

४-मृत्तिकास्नान-मंगलमाटीनुं चूर्ण जलमां नावी तेना ४ कलशा भरी नमोऽर्हत् कही-
पर्वतसरोनदीसंगमादिमृद्भिश्च मंत्रपूताभिः । उद्धृत्य ध्वजदण्डं, स्नपयाम्यधियासनासमये ॥४॥

आ काव्य बोली अभिषेक करवा, तिलक करुं, पुष्प चढावी धूप उखेववो.

५-मृलिकास्नात्र-मृलिका चूर्णं जलमां नाखी ४ कलशा भरी नमोऽर्हत् ० कही-
सुपवित्रनलिकावर्ग-मर्दिते तद्रुदकस्य शुभधारा । दण्डेऽधिवाससमये, यच्छतु सौख्यानि निपतन्ती ॥५॥

आ काव्य बोली अभिषेक करवो, तिलक करवु, पुष्प चढाववां, धूप उखेववो.

६-अष्टवर्गस्नात्र-अष्टवर्गनु चूर्णं जलमा नाखी ४ कलशा भरी नमोऽर्हत् ० कही-

नानाकुश्रागौपधि-सन्मृष्टे तथुतं पतन्नीरम् । दण्डे कृतसन्मंत्रं, कमौघं हन्तु भव्यानाम् ॥६॥

आ काव्य बोली अभिषेक करवो, तिलक करवु, पुष्पो चढाववा, धूप उखेववो.

७-सर्वौपधिस्नात्र-सर्वौपधिवूर्णं जलमा नाखी ४ कलशा भरी नमोऽर्हत् ० कही-

सकलौपधिसंयुतया, सुगन्धया वर्पित सुगतिहेतोः । स्नपयामि ध्वजदण्डं, मन्त्रिततत्त्वोरनिबहेन ॥७॥

आ काव्य बोली अभिषेक करवो, तिलक करवु, पुष्पो चढाववा, धूप उखेववो.

८-गन्धस्नात्र-गन्धचूर्णं जलमा नाखी ४ कलशा भरी नमोऽर्हत् ० कही-

गन्धाङ्गस्नानिकया, सन्मृष्टं तद्रुदकस्य धाराभिः । स्नपयामि ध्वजदण्डं, कमौघोच्छित्तये शिवदम् ॥८॥

आ काव्य भणी अभिषेक करवो, तिलक करवु, पुष्पो चढाववा, धूप उखेववो

९-वासस्नात्र-वासचूर्णं जलमा नाखी ४ कलशा भरी नमोऽर्हत् ० कही-

हृयैराह्लादकरैः, स्पृहणीर्यैर्मन्त्रसंस्कृतैर्दण्डम् । स्नपयामि सुगतिहेतो-र्गसैरधिवासितं सार्वम् ॥९॥

आ काव्य बोली अभिषेक करवो, तिलक करवुं, पुष्पो चढाववां, धूप उखेववो,
 १०-चन्दनस्नात्र—वसेल चन्दननो घोल जलमां नाखी, ४ कलशा भरी नमोर्द्धत० कही—
 शीतलसरससुगन्धि—मनोमतश्चन्दनद्रुमससुत्थः । चन्दनकल्कः सजलो, मंत्रयुतः पततु वरदण्डे ॥१०॥
 आ काव्य बोली अभिषेक करे, तिलक करे, पुष्पो चढावे, धूप उखेवे.
 ११-केसरस्नात्र—वसेल केसरनो घोल जलमां नाखी, ४ कलशा भरी नमोर्द्धत० कही—
 कादमीरजसुचिलिप्तं दण्डं तन्नीरधारयाऽभिनवम् । सन्मंत्रयुक्तया शुचिं, जैनं स्नपयामि सिद्धयर्थम् ॥११॥
 आ काव्य बोली अभिषेक करवो, तिलक करवुं, पुष्पो चढाववां, धूप उखेववो.
 १२-तीर्थजलस्नात्र—अभिषेक योग्य जलमां तीर्थजल मेलवी, ४ कलशा भरी नमोर्द्धत० कही—
 जलधि-नदी-हृद-कुण्डेषु, यानि तीर्थोदकानि शुद्धानि । तैर्मन्त्रसंस्कृतैरिह, दण्डं स्नपयामि शुद्धयर्थम् ॥१२॥
 आ काव्य बोली अभिषेक करवो, तिलक करवुं, पुष्पो चढाववां, धूप उखेववो.
 १३-कर्पूरस्नात्र—कपूरुं चूर्ण अभिषेक योग्य जलमां नाखी, ४ कलशा भरी नमोर्द्धत० कही—
 शशिकरतुषारधवला, उज्ज्वलगंधा सुतीर्थजलमिश्रा । कर्पूरोदकधारा सुमन्त्रपूता पततु दण्डे ॥१३॥
 आ काव्य भणी दण्डनो अभिषेक करवो, तिलक करवुं, पुष्पो चढाववां, धूप उखेववो.
 १४-पल्ली भेत अथवा पीला २७ सर्पवानी पोटली दंडने डावा हाथे जमणो हाथ पकडी ते वडे दण्डना सर्वाङ्गि

चन्दन-केसरतु विलेपन फलतु. फूलो चढाववा, आदिष्टिद्विद्वि सहित मोंढल फलतुं कंक्रण बांधतु. अने चक्रमुद्राए दण्डनो सर्वाङ्ग
सम्यो करवो. पछी धूप उखेयी ४ स्त्रीओ द्वारा दढने पुंस्त्राववो.

प्रतिष्ठाहरण १ सुरभि २ परमेष्ठी ३ गरुड ४ अंजलि ५ श्रवचन, ए पाच मुद्राओ देखाववी अने लग्न समय आवता स्त्रि-
मंत्र वढे अथवा “ ॐ श्री ठः ” आ मन्थी ७ गार श्वजदण्डने अभिमंत्रित करी मासक्षेप करगो, अने लाल वस्त्रे आच्छादित
करवो, छजा उपर पण पूर्वोक्त मंत्रे वासक्षेप करी धूप उखेयी तेने अधिवासित करवी, उपर ह्रीं लखतुं आगल फलावलि ढोकवी
अने जवाराना पात्रो चारे तरफ मूरुवा, उपर सात धान्य नाखवा अने आरति उतारवी. आरति उतारता नीचेतुं पद्य बोलवुं-

दुष्टसुरासुररचितं, नरैः कृतं दृष्टिदोषज चिह्नम् । तद् गच्छत्वतिदूरं, भविककृतारामिकविधानैः ॥१॥

आरति उतार्यी गद् प्रतिष्ठागुरए स्नातकारोनी साधे इयविही करी मूलनायकतुं अथवा “ ॐ नमः पार्श्वनाथाय ” इत्यादि
चैत्यमंदन कही नमृत्युणं० अरिहत चैड्या० करेमि० वंदण० अन्त्य०, १ नो०, नमो०, रुहो स्तुतिः—
अहस्तनोतु स श्रेयः श्रियं यद्वधानतो नरैः । अप्यैन्द्री सकलाऽत्रैहि, रहसा सहसौच्यत ॥१॥

लोगस्स०, सच्चलोण० अरिहत०, वंदण०, अन्त्य०, १ नो०, स्तुतिः—

ओमिति मन्ता यच्छासनस्य नन्ता सदा यदङ्गीर्यीश्च । आश्रीयते श्रिया ते, भवता भवतो जिनाः पान्तु ॥२॥

पुष्पस्वस्वदी०, सुअस्म०, वंदण०, अन्त्य०, १ नो०, स्तुतिः—

नवतत्त्वयुता त्रिपदी-श्रिता रचिज्ञानपुण्यशक्तिमता । वरधर्मकीर्तिविद्या-नन्दाऽऽस्या जैनगीर्जीयात् ॥३॥

सिद्धाणं बुद्धाणं, अधिवासना देव्यै करेमि का०, अन्त्य०, १ नो०, नमोऽर्हत० स्तुतिः-
पातालमन्तरिक्षं, भवनं वा या समाश्रिता नित्यम् । साञ्चाऽवतरतु जैने, दण्डे ह्यधिवासनादेवी ॥४॥
श्रुतदेवतायै करेमि का०, १ नो०, नमो० स्तुतिः-
वद वदति न वाग्वादिनि, भगवति कः श्रुतसरस्वतिगमेच्छुः । रङ्गतरङ्गमतिवर-तरणिस्तुभ्यं नम इतीह ॥५॥
शान्तिदेवतायै करेमि का०, अन्त्य०, १ नो०, नमो० स्तुतिः-
श्रीचतुर्विधसंघस्य, शासनोन्नतिकारिणी । शिवशान्तिकरी भूयाच्छ्रीमती शान्तिदेवता ॥६॥
क्षेत्रदेवतायै करेमि का०, अन्त्य०, १ नो०, नमो० स्तुतिः-
यस्याः क्षेत्रं समाश्रित्य, साधुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्यं, भूयान् नः सुखदायिनी ॥७॥
शासनदेवतायै करेमि का०, अन्त्य०, १ नो०, नमो० स्तुतिः-
उपसर्गचलयविलयन-निरता जिनशासनावैकरताः । हुतमिह समीहितकृते, स्युः शासनदेवता नित्यम् ॥८॥
अम्बा देव्यै करेमि का०, अन्त्य०, १ नो०, नमो० स्तुतिः-
अम्बा बालाङ्किताङ्गाऽसौ, सौख्यख्यातिं ददातु नः । माणिक्यरत्नालङ्कार-चित्रसिंहासनस्थिता ॥९॥
चतुर्भुजा तडिङ्गर्णा, कमलाक्षी वरानना । भद्रं करोतु संघस्याऽष्टुसां तुरगवाहना ॥१०॥

समस्तवेद्यावन्च० सति० सम्म० ऋग्मि० का०, अन्त०, १ नो०, नमो० स्तुतिः-

सर्वेऽत्र येः गुरुणौघनिघे सुर्वेया-वृत्त्यादिकृत्यकरणैकनिबद्धकक्षाः ।

ते ज्ञान्तये सह भवन्तु सुराः सुरीभिः, सद्दृष्टयो निखिलविघ्नविघातदक्षाः ॥१२॥

१ नोकार प्रकट कही वंसी नमुत्थुण० जावति चेइआइ० नमोऽर्हत० स्तवन-

ओमिति नमो भगवओ, अरिहत्तसिद्धारियवज्जाय । वरसव्वसाहुमुणिसघ-धम्मतिथप्पवयणत्स ॥१॥

सप्पणव नमो तह भगवईइ सुअदेवयाइ सुहयाए । सिवसत्तिदेवयाण, सिवपवयणदेवयाण च ॥२॥

इदागणिजमनेरइअ-वरुणवावकुवेरईसाणा । वंभो नागुत्ति दसण्ह-मवि अः सुदिसाण पालाण ॥३॥

सोमयमवरुणवेसमण-वासवाण तहेव पंचण्हं । तह लोगपालयाण, त्तराइगहाण य नवण्हं ॥४॥

साहत्तस्स समक्ख, मज्झमिण चेव धम्मणुद्धाण । सिद्धिमिगघ गच्छउ, जिणाइनवकारओ धणिकं ॥५॥

जयगीयसाय' कहेना । इति अधिवामना ।

प्रतिष्ठा—लग्नो ममय निरुट आवता प्रथम सात वानना वाकुलावु भाजन तैयार करी—

“ ॐ ह्रीं ह्रीं सर्वोपद्रवं रक्ष रक्ष स्वाहा ”

आम्र ७ वार भणी वलिने मंत्री पूगीदि-दिशासमुख उभा रही—

ॐ इन्द्राय सायुधाय सक्वाहनाय सपरिकराय इह ध्वजारोपणविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ॥१॥

ૐ અગ્રયે સાયુધાય સવાહનાય સપરિકરાય રૂઢ દ્વજારોપણવિધૌ આગચ્છ આગચ્છ સ્વાહા ॥૨॥
 ૐ યમાય સાયુધાય સવાહનાય સપરિકરાય રૂઢ દ્વજારોપણવિધૌ આગચ્છ આગચ્છ સ્વાહા ॥૩॥
 ૐ નિર્ઝત્તયે સાયુધાય સવાહનાય સપરિકરાય રૂઢ દ્વજારોપણવિધૌ આગચ્છ આગચ્છ સ્વાહા ॥૪॥
 ૐ વરૂણાય સાયુધાય સવાહનાય સપરિકરાય રૂઢ દ્વજારોપણવિધૌ આગચ્છ આગચ્છ સ્વાહા ॥૫॥
 ૐ વાયવે સાયુધાય સવાહનાય સપરિકરાય રૂઢ દ્વજારોપણવિધૌ આગચ્છ આગચ્છ સ્વાહા ॥૬॥
 ૐ કુબેરાય સાયુધાય સવાહનાય સપરિકરાય રૂઢ દ્વજારોપણવિધૌ આગચ્છ આગચ્છ સ્વાહા ॥૭॥
 ૐ રૂશનાય સાયુધાય સવાહનાય સપરિકરાય રૂઢ દ્વજારોપણવિધૌ આગચ્છ આગચ્છ સ્વાહા ॥૮॥
 ૐ નાગાય સાયુધાય સવાહનાય સપરિકરાય રૂઢ દ્વજારોપણવિધૌ આગચ્છ આગચ્છ સ્વાહા ॥૯॥
 ૐ બ્રહ્મણે સાયુધાય સવાહનાય સપરિકરાય રૂઢ દ્વજારોપણવિધૌ આગચ્છ આગચ્છ સ્વાહા ॥૧૦॥

અપર પ્રમાણે રૂક રૂક ગ્રહનું આહ્વાન કરી પૂર્વ આદિ રૂક રૂક દિશામાં જલનો ઘુલુક, સુગન્ધનો છંદો, પુષ્પ અને ઘલિ નિર્લેપ કરવો.

પછી લગ્નસમય આવતાં દળડ અપરનું ઘસ્ટ દૂર કરી સૂરિમંત્ર ઘડે અથવા “ ૐ વીરે વીરે જયવીરે સેણવીરે મહાવીરે જયે વિજયે જયન્તે અપરાજિતે ૐ હ્રીં સ્વાહા ।”

આ પ્રતિષ્ઠા મંત્ર ૭ વાર મળીને વાસંલેષ કરી દળડ અને ઘજાની પ્રતિષ્ઠા કરવી.

जो निचप्रतिष्ठानी साथे ज ध्वजदण्डनी प्रतिष्ठा होय तो विम्व अधिवासना साथे दण्डनी अधिवासना तथा विम्वना अंजन विधाननी साथे दहनुं प्रतिष्ठाविधान करी लेबु. ध्वजदण्ड उपर प्रतिष्ठानो वासक्षेप कर्यो पछी नीचे प्रमाणे चैत्यमंदना कस्वी-
इयाविही पडिक्कीने मूलनायकनुं चैत्यवंदन अथवा “ ॐ नमः पार्श्वनाथाय ” आ चैत्यमंदन कही नमुत्थुण० अरिहंत०
करेमि का० वंदण०, अन्नत्थ०, १ नो०, नमो० स्तुतिः—

अहंस्तनोतु स श्रेयः, श्रियं यद्धयानतो नरैः । अप्यैन्द्री सकलाऽत्रैहि, रंहसा सहस्रैरन्यत ॥१॥

लागस्स०, सव्वलोए० अरिहत चेहआण०, वदण०, अन्नत्थ०, १ नो०, स्तुतिः—

ओमितिमन्ता यच्छासनस्य नन्ता सदा यदङ्गीयते श्रिया ते, भवतो भवतो जिनाः पान्तु ॥२॥

पुक्खर०, मुअस्स म०, वंदणवत्ति०, अन्नत्थ०, १ नो०, स्तुतिः—

नवतत्त्वयुतात्रिपदी-श्रितारुचिज्ञानपुण्यशक्तिमता । वरधर्मकीर्तिविद्यानन्दाऽस्या जैनगीर्जीयात् ॥३॥

सिद्धाण बुद्धाण०, प्रतिष्ठादेवतायै करेमि का०, अन्नत्थ०, १ लो०, मागस्वरां०, नमोऽर्द्धत०, स्तुतिः—

यदधिष्ठिताः प्रतिष्ठा, सर्वाः सर्वास्पदेषु नन्दन्ति । श्री ध्वजदण्डं मा विशतु, देवता सुप्रतिष्ठमिदम् ॥४॥

श्रुतदेवतायै करेमि का०, अन्नत्थ०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—

वद वदति न चाग्वादिनि, भगवति कः श्रुतसरस्वतिगमेच्छु । रंगत्तरगमतिवर-त्तरणिस्तुभ्यं नम इतीह ॥५॥

ग्रान्तिदेवतायै करेमि का०, अन्नत्थ०, १ नो नमो०, स्तुतिः—

श्रीचतुर्विधसंघस्य, शासनोन्नतिकारिणी । शिवशान्तिकरी-भूयाच्छ्रीमती शान्तिदेवता ॥६॥

क्षेत्रदेवतायै करेमि का०, अन्नत्थ०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—

यस्याः क्षेत्रं समाश्रित्य, साधुभिः साधयते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्यं, भूयान् नः सुखदायिनी ॥७॥

शासनदेवतायै करेमि का०, अन्नत्थ०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—

उपसर्गवलयविलयन-निरता जिनशासनान्वनैकरता । द्रुतमिह समीहितकृते, स्युः शासनदेवता भवताम् ॥८॥

अंवादेव्यै करेमि का०, अन्नत्थ०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—

अम्बा बालाङ्किताङ्काऽसौ, सौख्यखयतिं ददातु नः । साणिवग्रत्नालंकार-चित्रसिंहासनस्थिता ॥९॥

अञ्जुसायै करेमि का०, अन्नत्थ०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—

चतुर्भुजा तडिद्वर्णा, कमलाक्षी वरानना । भद्रं करोतु संघस्या-ञ्छुसा तुरगवाहना ॥१०॥

समस्तवेआवच्यग० संति० सम्मदि० करेमि का०, अन्नत्थ०, १ नो०, नमोऽर्हत्०, स्तुतिः—

संघेऽत्र ये गुरुगुणौघनिघ्ने सुवैया-वृत्त्यादिकृत्यकरणैकनिबद्धकक्षाः ।

ते शान्तये सह भवन्तु सुराः सुरीभिः, सदृष्टयो निखिलविघ्नविघातदक्षाः ॥११॥

१ नोकार गणनी वेसी नमुत्थुणं जावंति० नमोऽर्हत्० स्तवनने ठेकाणे लघुशान्ति कही, जयवीरराय कहेवा, ए पछी

सकल संघनी साथे प्रतिष्ठाचार्य अक्षतांजलि भरी घजदण्ड सामे उभा रही, मंगलगाथाओंनो पाठ करी अक्षताञ्जलि दंड उपर नाले;

हने धजने दण्ड उपर चढायनी, देशाचारे जो दण्ड अने धजना चढावा जुदा बोलाया होय तो ध्वजा थालीमा जुदी राखवी, चढायनो समय निरुद आवता धजदण्ड उठावीने चैत्यने ३ ग्रदक्षिणा करी शिखर उपर चढावो

शिखर उपर चढी प्रथम शिखरना कलश उपर—
कुलधर्मजातिलक्ष्मी-जिनगुरुभक्तिप्रमोदितोन्नतिदे । प्रासादे पुष्पाञ्जलि-रयमस्मत्करकृतो भूयात् ॥१॥

आ काव्य बोली पुष्पाञ्जलि नाखनी, अने—

चैत्याग्रता प्रपन्नस्य, कलशस्य विशेषतः । ध्वजारोपविधौ स्नान, भूयाद् भक्तजनैः कृतम् ॥१॥

आ श्लोक बोली शिखरना कलशने न्हवण करावहुं, पछी धजदण्ड जेमा स्थापवानो छे ते ध्वजाधारमा पचरत्ननो न्यास करवो, अने शुभगृहदृष्ट शुभलग्ना शुभनमागमा धजदण्ड स्थापित करवो, हरिम्त्र वडें ते उपर वासक्षेप करवो, आगल फलो दौकना, गोहुं तल आदिना ५-५ लाडया 'फांकरिआ' आदि त्रलि होयो.

ध्वजदण्ड मूलनायकना जमणा हाथ तरफना पाछलना पडरा उपर सीधो उभो करवो
ध्वजदण्ड रोप्या पछी प्रतिष्ठाचार्य प्रवचनमुद्राए नीचे प्रमाणे देशना करी.—

ध्वजदण्ड रोप्या पछी प्रतिष्ठाचार्य प्रवचनमुद्राए नीचे प्रमाणे देशना करी.—
देवस्याध्यतने भक्त्या, ध्वजमारोपयन्ति ये । त्रैलोक्यश्रीस्तनोत्संगे, स्व समारोपयन्ति ते ॥१॥
धत्ते ध्वजोऽत्र धन्यानां, सुरसद्मशिरःस्थितः । तरङ्गिततनुः माक्षात्, स्वर्गनिःश्रेणिरूपताम् ॥२॥
यावन्तः प्राणिनस्तत्र, लग्नाः स्युः प्रदक्षिणाः । तावन्तः प्राप्नुवन्त्यत्र, शिवस्थानमनुत्तमम् ॥३॥

માંડી—લે મનુષ્યો દેવમંદિર ઉપર ભક્તિપૂર્વક ધ્વજા ચઢાવે છે, તેઓ પોતાને ત્રણ લોકની લક્ષ્મીના ઉરઃસ્થલ ઉપર આરુઢ કરે છે, દેવમંદિરના મસ્તક ઉપર રહીને પારકતી આ ધ્વજા આગયગાલી મનુષ્યોને માટે સાધના સ્વર્ગની નીમરણી રૂપ છે. જોડલા જીવો માત્રપૂર્વક આ ધ્વજાદણ્ડની શ્રદ્ધા કરે છે, તે સર્વ ઉત્તમોત્તમ તથા મોક્ષપ્રાપ્તિને પામે છે, કન્યાદિ ધ્વજા-રોપણનું ફલ સાંભળીને ચઢાવનાર પોતાના આત્માને કૃતાર્થ માનવો દેવ, ગુરુ, સંનની પૂજા કરી યથાશક્તિ દીન દુલીને અન્ન-દાનાદિકથી સંતુષ્ટ કરે.

ધ્વજાગતિનું શુભાશુભફલ—

ચઢાવનાર રોગાદિકના મયથી મુક્ત રહે, ધ્વજા જો ૨ હાથ ઉંચી જાય તો ચઢાવનારને સન્માનવૃદ્ધિ થાય છે, ધ્વજા જો ૩ હાથ ઉંચી ચઢે તો ચઢાવનારના ઘેર ધનધાન્યની વૃદ્ધિ થાય છે, ધ્વજા જો ૪ હાથ ઉંચી જાય તો રાજાને ઘરે વૃદ્ધિ થાય, ધ્વજા જો ૫ હાથ ઉંચી ઊઠે તો સુખિય થાય અને રાણીની વૃદ્ધિ થાય છે.

ધ્વજા પ્રથમ ઊડીને પૂર્વ દિશા તરફ જાય તો ચઢાવનારની સર્વ કલ્યાણો પૂર્ણ થાય છે, ધ્વજા પ્રથમ આગેય કોણમાં જાય તો તાપ સંતાપ કરાવે, ધ્વજા જો દક્ષિણમાં જાય તો રોગપ્રય ઉત્પન્ન કરે, ધ્વજા જો તૈર્ક્કન કોણમાં જાય તો આક્રુરા રોગને ઉપજાવે, ધ્વજા જો પશ્ચિમ તરફ જાય તો કર્તવિનિ વિષે મંત્રીભાવ વધારે, ધ્વજા વાયવ્યકોણમાં જાય તો ધાન્યની સંપત્તિ વધારે. ધ્વજા ઉત્તર તરફ ઊઠે તો ધનનો લાભ કરાવે, ધ્વજા દેશાનમાં જાય તો આયુષ્યની વૃદ્ધિ કરે, ધ્વજા જો અગ્નિ દિશામાં મડે હોય તો ?૦૦૦,

एक हजार नमस्कार मयनो जाप करी विशेष पूजा करीनि शान्ति करवी.

धजादण्डने गावेली मर्पण पोटली जने मीढलनु करुण आशयक कारणे ते ज दिवसे अन्यथा ३-५-७ दिवसो जे शुभ होय ते दिवसे जिनप्रतिमाने स्नात्र करी, जिनने नैवेद्य चढानी, भूतमलि क्षेप करीने नीचे ग्रमाणे विधि करमी. नमु-

इयावही पडिकमया पूर्वक मूलनायकनु चैत्यमदन करवु. अथवा "ॐ नमः पार्श्वनाथाय" आ चैत्यमदन कही, नमु-

त्युण०, अरिहत चेइआण करेमि का०, वदण०, अन्तथ०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—
अहस्तनोतु स श्रेयः—अथ यद्ध्यानतो नरैः । अप्येन्दी सकलाऽत्रैहि, रहसा सहसौन्यत ॥१॥

लोगस्म०, मव्वलोए० अरि० नंदण०, अन्तथ०, १ नो० स्तुति—

ओमिति मन्ता यच्छासनम्य नन्ता सदा यद्वीथीश्च । आश्रीयते श्रिया ते, भवतो भवतो जिनाः पान्तु ॥२॥

पुस्वर०, सुअस्स०, वदण०, अन्तथ०, १ नो०, स्तुतिः—

नवतत्त्वयुता त्रिपदी—अत्रा रुचिज्ञानपुण्यशक्तिमता । वरधर्मकीर्तिविद्या-नन्दाऽऽस्या जैनगीर्जीयात् ॥३॥

मिद्वाण दुद्वाण० करुण छोटनार्यं प्रतिष्ठा स्थीरुणार्थं करेमि का० अन्तथ०, १ लोगस्म०, नमो० स्तुतिः—
यदधिष्ठिताः प्रतप्त्राः, सर्वाः सर्वास्पदेषु नन्दन्ति । श्रीध्वजदण्ड मा विशतु, देवता सुप्रतिष्ठमिदम् ॥४॥

श्रुतदयतार्यं करेमि का०, अन्तथ०, १ तो०, नमो०, स्तुतिः—

वद वदति न वाग्वादिनि, भगवति रुः श्रुतसरस्वतिगमेन्धुः । रगततरङ्गमतिवर-तरणिस्तुभ्यं नम इतीह ॥५॥

शान्तिदेवतायै करेमि का० अन्नत्थ०, १ नो०, नमो०, स्तुतिः—

श्रीचतुर्विधसंघस्य, शासनोन्नतिकारिणी । शिवशान्तिकरी भूयाच्छ्रीमती शान्तिदेवता ॥६॥

क्षेत्रदेवतायै करेमि का० अन्नत्थ०, १ नो०, नमो० स्तुतिः—

ग्रस्याः क्षेत्रं समाश्रित्य, साधुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्यं, भूयान् नः सुखदायिनी ॥७॥

समस्त वेआवच्चवाराणं संति० सम्महि० करे० का०, अन्न०, १ नो० नमो०, स्तुतिः—

संघेऽत्र ये गुरुगुणौघनिधे सुवैद्या-वृत्त्यादिकृत्यकरणैकनिबद्धकक्षाः !

ते शान्तये सह भवन्तु सुराः सुरीभिः, सद्दृष्टयो निखिलविघ्नविघातदक्षाः ॥८॥

१ नो० प्रकट कही, बेसी नमुत्थुणं०, जावंति चेइआई०. स्तवन लघुशांति कही, जयवीयराय, पछी सौभाग्य मुद्राए—

ॐ अवतर २ सोमे २ कुरु २ वग्गु २ निवग्गु २ सुमणे सोमणसे महुमहुरे ॐ कविल ॐ कः क्षः स्वाहा ।

आ मंत्रनो न्यास करी दण्ड उपरथी सरसवोनी पोदली, मीढल, कंकण वगेरे उतासां. जो धजादंडने बांधेली होय तो ते पण छोडवी, ए पछी नंद्यावर्तना पाटलानी पूजा करी “ ॐ विसर विसर स्वस्थानं गच्छ गच्छ स्वाहा । ”

आ मंत्रथी नंद्यावर्तनुं विसर्जन करुं, संघभक्ति करवी, ८ दिवस सुधी विशेष पूजा करवी. ॥ इति ध्वजदंड प्रतिष्ठा ॥

૧૧ જિનવિમ્વ પ્રવેશવિધિ (૧)

જિનવિમ્વપ્રવેશો હિ, જિનગેહેપુ સોત્સવ. । સવિધાનઃ પ્રકર્તવ્યઃ, કલ્યાણકારકો ભવેત્ ॥૧૭૨॥

ખાંડી૦—જિનધર્મેમા જિનગિરોનો પ્રવેશ ઉત્સવપૂર્વક વિધિ માધે ઋતુમાથી જ કલ્યાણકારી થાય છે. પૂર્વોક્ત શુભ દિનસે શુભગ્રહનલયુક્ત સ્થિત લગ્નચલ ઠરાવીને લગ્ન પધાવી લગ્નદાયક જ્યોતિષીનો શ્રીફલ દ્રવ્યાદિકથી યથા-શક્તિ સત્કાર કરવો.

લગ્નના દિનસ ધર્મી ૧૦/૭/૫ અથવા ૩ દિન પહેલા પ્રતિષ્ઠા સ્થાનકે-ઘરે અથવા જિનચૈત્યે ૧૦૦ હાથ સુધી ચારે તરફ ભૂમિ શુદ્ધ કરાવવી, મહાપ્રભૂમિ કે જ્યાં સ્થાપનીય ચિમ્બ રાખનાના હોય તે પળ પજ રીતે શુદ્ધ ઋતુમરી, ફલેમર, હાલકું, આદિ દૂર કરાવવું, અને સુન્દર ચદ્રા-ચાદણી પમુલ પધાવી અને સ્થાનકે મળ્ડપની રચના ઋતુમરી, અને ઠેકાણે માંહે પ્રમાણે સાફી દેવરાવવી, અને પ્રમાણિયા ગરરાગ્રા.

સમયા તથા ઘરમા દમ અને નિર્ણય ગરીઘારી ૧ જળ ૧૦ દિન સુધી એકાશના કરે. બ્રહ્મચર્ય પાલે, સચિત્તનો ત્યાગ કરે, ભૂમિસથારો કર અને આરમ્ભય પ્રવૃત્તિનો ત્યાગ કરી પ્રમન્ન વિચ રહે

જે દેગાલયમા પ્રમુ સ્થાપવા હોય તેમા ત્રિયાન્કાક ૩ ટક શુદ્ધ વલ્લો પહેરી ૭ સ્મરણોનો શુદ્ધતાપૂર્વક પાઠ કરે, પોતપોતાની ગાન્ડપરમ્પરા પ્રમાણે સ્મરણગુણે, ઘૂપ દીપ પાસે રાखे

પાઠને અન્તે ? કડોરી (કચોલું અથવા કલસિયો) રૂપાની અથવા ત્રાંવાની હોય તેમાં અઘોટ જલ ભરી સોનાવાણી કરીને
૭ નોકાર ગણી —

“ ૐ ઓ જોરાડલા પાર્શ્વનાથ ! રક્ષાં કુરુ કુરુ સ્વાહા ”
આ મંત્રે ૭ વાર મંત્રીને તે દેહરામાં તથા મંડપમાં છાંટવું, ઘરમાં પણ છાંટવું, અને ધૂપ ઉચેવવો.
વિગ્ન પ્રવેશોત્સવના પ્રથમ દિવસે અથવા મુહૂર્તના દિવસથી ૭૫ દિવસ પહેલાં શુભ દિવસ અને કુંભ ચક્ર જોઈ કુંભ-
સ્થાપના કરવી.

દેહરામાં ज्याં વિગ્નસ્થાપના થવાની છે ત્યાં વિગ્નની ઝમણી દિશામાં પ્રથમ ત્રલ્લચારી અથવા ત્રાલ્લણના હાથે ૪ કોરાં
સરાવલાઓમાં જવારા વચરાવવા અને સઘવા સ્ત્રી પાસે ત્યાં ? ૧. સેર ત્રીહિ (ભાત)નો સ્વસ્તિક કરાવી જવારાનાં ૪ સરાવલાં
સ્વસ્તિકના ૪ રુણાઓ તરફ મૂકાવવાં.
માટીનો ૧ કુંભ ન્હાનો હાથ વિનાનો અને સારા ઘાટવાલો લેઈ ઘોઙ ધૂપી તેને કાંઠે મેવાસૂત્ર મોંઢલ તથા મરોડાફલીવાલું
ચાંધવું. વડાની અંદર ચન્દનનો સાથિયો કરી તેમાં રૂપાનાણું તથા માળિક ? મોતી ૨ પ્રવાલાં ૩ સોનું ૪ ત્રાંબુ ૫, આ પાંચ
રત્નોની પોટલી મૂકવી, પછી ઉત્તમ સઘવા સ્ત્રી પાસે અઘોટ જલની અંબેડ ધારા વહે મરાવવો, પીલા અથવા નીલી વેલે કુંભ
ઢાંકવો, કંઠમાં ફૂલમાલા પહેરાવવી, મુલ ઉપર શ્રીફલ સ્થાપવું, અને

“ ૐ હ્રીં ઠઃ ઠઃ સ્વાહા ”

આ મંત્ર ગાન ૭ વાર જોલીને કિશર શ્યામે કુંભને સ્વસ્તિક ઉપર
કુંભ ? શ્યામલીય વિગ્ન ઉપાં હોય ત્યાં મંત્રગાન
કુંભગાપનાના રાત્રે બલપદ્મ સ્ત્રીને
મપાના રૂપાને વિચારી
મામત મા ॥ ૨૧ ॥

જિનવિગ્ન
પ્રવેશ
વિધિ:

ए मंत्र सांत ७ गार गेलीने स्थिर ध्यासे कुंभने स्वस्तिक उपर स्थापवो
कुंभ १ स्थापनीय बिम्ब ज्या होय त्या मण्डपमा ण्ण एव त्रिधिवी स्थापवो.

कुंभस्थापनाना स्थले अखण्ड दीपो राखवो, त्रिकाल पूण करवो

जगराना स्थानके पिलाडी आदि हिसक जीव जवा देवा नहिं, रजस्वला प्रभुत्व मलिन स्त्रीनी दृष्टि पडवा देवी नहिं, कुंभनी
आगल सधरा स्त्री पासे गडहली करावची, उभय टंक धवल मंगल गीत गजराववा, गीत गानारिओने प्रभातना आपयी.

उत्तर दर्मियान मण्डपमा के मंदिरमा नरकादि दुःख गर्भित आलोचनाना स्तवनो, सद्भावो, राजीमती आदिना पिला-
पमय गीतो, जिन तथा मुनिगोना उपमर्ग गर्भित स्तवन-सद्भावो, अद्वय अनित्य भावनाना गीतो तथा पदो गाववा नहिं.

स्थापनीय त्रिम्ब ज्या होय ते स्थले १० दिवस पर्यन्त स्नात्रपूजा भोगावगी, स्नात्रिया ४ पुरुष सर्वक्रिया मंत्रशुद्ध करीने
स्नात्र भणावे, ते मंत्रो नीचे प्रमाणे छे.

१-स्नानजलाभिमतत्रण मंत्र—“ॐ ह्रीं अमृते अमृतोद्भवे अमृतवर्षिणि अमृत स्त्रावय स्त्रावय स्वाहा” ७ ।

२-दातण-अभिमंत्रण मंत्र—“ॐ ह्रीं यक्षसेनाधिपतये नमः” ७ ।

३-भुवप्रसन्नन मंत्र—“ॐ ह्रीं श्री लंकी कामदेवाधिपते मम ऽभीप्सितं पूरय पूरय” स्वाहा । ७ ।

४-स्नान मंत्र—“ॐ ह्रीं अमले विमले विमलोद्भवे सर्वतीर्थजलोपमे पा पां वां वां अशुचिः शुचिर्भवामि

स्वाहा” ७ ।

५-वस्त्राभिमंत्रण-मंत्र—“ॐ ह्रीं औं कौं अर्हते नमः” ७।

६-तिलक मंत्र—“ॐ औं ह्रीं क्लौं अर्हते नमः” ७।

७-रक्षासूत्राभिमंत्रण मंत्र—“ॐ ह्रीं अवतर सोमे सोमे कुरु कुरु वग्गु निवग्गु निवग्गु सुमणे सोमणसे महुमहुरे ॐ कविल ॐ कः क्षः स्वाहा” ७।

८-भूमिशोधन मंत्र—“ॐ ह्रीं अर्हं भूर्भुवः स्वाधाय स्वाहा” ७।

९-स्नपनीय जलाभिमंत्रण-मंत्र—

क्षीरोदधे स्वयंभूश्च, सरः पद्ममहाहृदः । शीते । शीतोदके ! कुण्ड !, जलेऽस्मिन् संनिधिं कुरु ॥१॥

गंगे च यमुने चैव, गोदावरि सरस्वति । कावेरि नर्मदे सिन्धो, जलेऽस्मिन् संनिधिं कुरु ॥२॥

“ॐ ह्रीं अमृते अमृतोद्भवे अमृतवर्षिणि अमृतं स्थावय स्थावय स्वाहा” ७।

१ मंत्रे न्हावानुं जल मंत्रबुं, २ मंत्रे दातण मंत्रबुं, ३ मंत्रे मुख धोबुं, ४ मंत्रे स्नान क रबुं, ५ मंत्रे वस्त्र मंत्रीने पहरेबुं, ६ मंत्रे स्नात्रकारोए ललाटे तिलक करबुं, ७ मंत्रे गेवासुत्र मीढल मरोडाफली मंत्रीने बांधवी, ८ मंत्रे पुष्पवास भूमि छोटी भूमिशोधन करबुं, अने ९ मा मंत्रे स्नात्रजल मंत्रीने वापरबुं, दरेक मंत्र ७-७ बार बोलीने ते ते कार्य करबुं।

स्नात्र पछी अष्टप्रकारी पूजा करवी, तेमां पण नीचेनो मंत्र बोलीने प्रत्येक द्रव्य चढावबुंः—

“ॐ ह्रीं श्रीपरमपरमात्मने अनन्ताऽनन्तज्ञानवाक्तेये जन्मजरामृत्युनिचाराण्य श्रीमते जिनेन्द्राय जलं यजामहे स्वाहा”

आ मंत्र बोलीने जलकलशोए अभिषेक करवो, ए ज मंत्रे चन्दनं, पुष्पाणि, अक्षतान्, दीपं, धूप, नैवेद्य, फल, ए शुद्धो 'जलं'ना स्थाने जोडीने 'यजामहे स्वाहा' आ प्रमाणे सपूर्ण मंत्र बोलीने ते द्रव्यो चढाववा, १० दिवस सुधी उप-रनी त्रिधि ए स्नात करमा पूर्वक पूजा करवी दश दिवस क्रोव न करयो, कोई साये लड्डु नहि, अपशब्द बोलवो नहि, वारणे,

आवेक याचक, भिमुक आदिने यथाशक्ति सतोषवा, पण निराश करमा नहि
मुहूर्तने ३ दिन रहे त्यारे निशेष धूप करयो, रात्रि जागरण करवु रात्रि १ पहोर जावा देहराना रंगमण्डपमा नैवेद्य मूरुगा, ग्रन्थ मेठा पछी पण ३ दिनम सुधी ते ज प्रमाणे नैवेद्य मूरुवा, तेनी विधि नीचे प्रमाणे छे:- प्रथम धान सोनरावी झटकानीने राखा होय तेमायी चार मावितरवाली खी स्नान करी शूद्र यक्ष पहेरीने राधे, कोरा सरायलाओमा भरीने मूके, प्रतिदिन सरायला नया लेमा. प्रतिष्ठा पहेला २, पछी ३, त्रियस एवं ५ दिवस नैवेद्य मूरुवु

लापसी १ पुडला २ भात ३ करगो ४ दहि ५ खीर ६ खाड ७ गडा ८ ककु ९ हुलदर १० पानना नीडां ११ सोपारी १२ चमलाना गकला १३ मुगना गकला १४ चणाना गकला १५ आ १५ चीजो तैयार करावीने एरु एक चीज एरु एरु कोरा माटीना पात्रमा राखवी, १ कोरा पात्रमा अबोट जल भरतु, आठाना कोडियां करी १-१ पात्रमां १-१ कोडीयु मूरुवु प्रत्येक कोडीयामा ४-४ दीवेट मूकीने घी पूरी दीगा करवा, पछी एक एक पात्र हाथमा लेईने—

“ ॐ ग्रहाश्चन्द्र सूर्यौगारक बुध बृहस्पति शुक शनैश्चराराहुकेतुसहिताः सलोकपालाः सोम यम चरुण कुबेरवासवादित्यस्कन्दविनायकौपेताः, ये चान्येऽपि ग्रामनगरक्षेत्रदेवतादयस्ते सर्वे प्रीयता प्रीयतां स्वाहा ”

ए मंत्र बोलीने पात्र मूकबुं, जमीन उपर जल छांटीने जलपात्र मूकबुं, अने धूप उखेववो, कंकु तथा हलदरनुं पाणी करी सोहागण खी पासे अन्दर तथा बहार छंटावबुं, चारे तरफ फूल बिखरवां.

पंचवर्णा जेवासूत्रना २१ तार देवालये वींटवा, उपरथी श्वेत तार वींटवो, द्वारने टोडे अथवा मध्य थांभले वींटीवो.

जो ३ दिन पहेलांथी नैवेद्य मूकबुं न बने तो १ दिन पहेलां अने एक दिन पछी मूकबुं, मुहूर्तने पहेले दिवसे लापसी ? नाकला २ करंवो ३ पाणी ४ ए चार वस्तु पवित्रपणे करी कोरां ४ सरावलांमां भरी धूपी संख्यासमये घरमां अथवा देहराने आगले पडाले मूकवां, क्रियाकारक पुरुष दरेक पात्र हाथमां लेईने—

“ॐ भवणचङ् वाणमंतर-जाइसवासी विमाणवासी य । जे केवि दुहुदेवा, ते सव्वे उवसमंतु मम स्वाहा ।”

ए गाथा ३ वार कहोने पात्र उपर अगासीमां मूक, अने धूप उखेवीने नीचे उतरे.

जेने घरे अथवा जे स्थाने स्थापनीय विम्ब होय त्यां रात्रिजागरण करावुं.

ते ज रात्रिए पहोर १ रात गया पछी देवगृहमध्ये उभो रही अगर उखेववा पूर्वक उपसर्गहरनी अक्षर बुद्ध १ माला गणे.

मध्यरात्रे निर्धूम अंगारे १ पात्र भरी उपर अगासीमां मूकबुं, तेमां दशांग धूप करी घडी १ सुधी—

“ सर्वक्षेत्रदेवता सुजने सानुकूल होजो ”

आ प्रमाणे कहोने नीचे उतरे.

॥ नवग्रह स्थापनविधि ॥

चिम प्रवेशने दिवसे प्रभाते एक सेवनना पाटला उपर यक्षकर्दमे करी नवग्रह मंडल आलेखी रक्त वस्त्रे ठाकतु, प्रतिखंडे मंडल उपर पान चढावचां, उपर चोखानी दगली करीने ते उपर नव खण्डे त्रायानाणु मृकतु, धूप उखेवचो. उपर १ श्रीफल ठोवु, नैवेद्य चढावुं, मोदक १ खातु २, इत्यादि नैवेद्य मृकतु, रक्त वस्त्र ओढावुं.

ए पछी फूल वास चोखा पाणीनी अजलि मरीने—

“ॐ आदित्य-सोम-मंगल-बुधशुक्रशुक्रा’शनैश्चरो राहुः। केतुप्रसुवाः खेदा, जिनपतिपुरतोऽवतिष्ठन्तु स्वाहा ॥”

ए मत्र ३ वार मणी फूल प्रमुखे करी ग्रहमंडलने उधावतु, अने पाटलो जिनपीठथी जमणी राजुमा स्थापन करचो.

॥ दशदिक्पाल स्थापनविधि ॥

वीजे सिमनने पाटले यक्षकर्दमना रसे अघाडानी लेखण वंडे दशदिक्पालोना नाम मत्र आलेखना. उपर पीत वस्त्र ठाकतु, १० मण्डले पान मूकी चोखानी दगली करी उजली सोपारी अने त्रायानाणु चढावी धूप करचो, ए पछी फूल, वास, चोखा पाणीनी पसली मरीने—

“ॐ इन्द्राग्निप्रम-नैऋतवरुणाः समीरणकुबेराः। ईशानब्रह्मनागा, जिनपतिपुरतोऽवतिष्ठन्तु स्वाहा ॥”
आ पाठ ३ वार जेरी दिशापालोने फूलवासादिकथी बघात्रा अने ए पाटलो पीठथी डावी तरफ स्थापन करचो, पछी ग्रह दिक्पालोनी मध्यमा उभा रही हाथ जोडीने—

“ૐ હન્દ્રાદયો દિક્પાલા આદિત્યાદયો ગ્રહાશ્ચ સ્વસ્વ દિશિ સ્થિતા ચિત્રપ્રશાન્તિકરા ભવન્તુ સ્વાહા ।”
આ પ્રમાણે પ્રાર્થના કરવી.—
પ્રવેશને દિવસે ઉપર પ્રમાણે ગ્રહ દિક્પાલોની સ્થાપના કરી પછી સ્થાપનીય જિનવિમ્બને લેવા જવું.

॥ સ્થાપનીય ચિમ્બ લેવા જવાની વિધિ ॥

મુહૂર્તના દિવસે પ્રભાત સમયે ચતુર્વિધ સંઘ સાથે નીચે મુજબ તૈયારી કરી મંડપમાં વિમ્બ લેવા જવું.
ઉત્તમ વ્રહ્મચારી પુરુષ સંઘ પૂર્વેક સ્નાન કરી, નવાં વહ્નાશ્રુષણ પહેરી, શ્રીજિનૈત્યયો અંગ અવયવે અલંકૃત પંચતીર્થી પ્રતિમા આળીને ૧ થાલમાં કેસર ચન્દનનો સાથિયો કરી પાલી ૧ સેર ૨, અલંકૃત અદ્યતનો સાથિયો કરી ઉપર ૭ સોપારી મૂકી ઉપર રૂપાનાણું મૂકી તે થાલમાં પંચતીર્થી પધરાવવી, વીજા ૧ થાલમાં અલિયાણુ (પ્રાશ્રુત-મેટણું) ૫ સેર અદ્યત અને રૂપાનાણું મૂકી, તે થાલી લઈ એક જળ જિનવિમ્બ આગલ ઉભો રહે, વીજા થાલમાં ૪ ટાંસનો અને ૪ વાટનો માળેકદીવો ઘીએ ભરી અંદર રૂપાનાણું મૂકીને પ્રકટાવી રાખવો, તે થાલ જિનવિમ્બ આગલ જમણી તરફ એક જળ લઈ ઉભો રહે, ચોથા થાલમાં અદ્યત-ચોલા વડે અષ્ટમંગલિક આલેખી વાસ પુણે પૂલી તે થાલ લઈ એક જળ જિનવિમ્બ સંમુલ્ક ઉભો રહે, પાંચમા થાલમાં ૨ વલ્લો કેસરનો નન્દ્યા-વર્તે કરીને મૂકવાં. અને તે થાલ લેઈ એક જળ જિનવિમ્બની આગલ ઉભો રહે.

ન્દ્યાના ૨ ઘડા પવિત્ર લેઈ તેમાં અલંકૃત ચોલા સેર ૧૧ તથા સોપારી ૭ મૂકી ઉપર નીલો તથા પીલો તાસ્તો અથવા કમંડૂ-વલ્લ ટાંકવું, કાંઠે ગેવાસુત્ર ત્રાંધવું. ફુલમાલા પહેરાવવી, ઉપર શ્રીફલ મંકરું. પછી તે ગાડવા સોદાગણ પુત્રવતી વે સિયો સોલ

शणगारे शोभती माथे उपाडीने श्रीजिनविम्बनी हात्री-जमणी तरफ उभी रहे, ते वखते श्रीसघने तमोल आपे, अर्थात् श्रीफल मिठाईना १६३ प्रमुखनी प्रभावना यथाशक्ति आपे

पछी पचशब्द वाजित्र नगरानोमत वाजते गाजते आगल चतुर्विंश सघ खेला प्रमुख नाचते अनेक हाथी, गंडा मांरेला चालते, याचक त्रिंदावली बोलते, पाछल सुहासण स्त्रियोनो समुदाय अनेक धमलगीत गावते ऋद्धि विस्तार सहित याचक जनने दान देता घेरथी निकली मार्गमा अपशब्द दूर शब्द के दुर्नचन न मोलता मगल शब्दो बोलता श्री जिनशासननी उन्नति वधासता ज्या स्थापनीय त्रिंश होय ते घरना अथवा मंडपना द्वारे आवे

त्या घरघणी मोहासण स्त्री पासे श्रीफल तथा अस्त्रिआणा दोनरावे. सोना रूपाना पुण्योए मोतीए अने अक्षते वधावरावे, जिन विम्बने लंछणा करी याचकने दान आपे, जिनविम्बने नमस्कार करे पछी सममहित घरमा या माडवामां आवे, स्थापनीय त्रिंश-वाला स्थानना द्वारे कुकुना हाथा दीये, स्थापनीय त्रिंशने आगे तेर पाच नोखानो माथियो करी उपर सोपारी तथा रूपीयो मूके. पछी सकलसघ त्रण तमाममणा देह प्रभुने वादे अने त्या स्नात्र भणाने,^१

त्रिंश लेमा आवनार गृहस्थ स्थापनीयविम्बना वणीने सपरिचार पहारमणी करे. बिग धणी पण त्रिंश लेमा आननार गृहस्थने पाछी विशेष अथवा यथाशक्ति पहारमणी आपे परस्पर स्मरेली कर, सकल सघने तबोल आपे.

ए पछी पूर्व स्थापेल मंगल कुंभने रेशमी वस्त्रे दाके, उपर सुवर्ण पत्रे जडित श्रीफल मूकी सोदासण स्त्री माथे उपाडी आगल चाले.

१ कोइ विधिमा स्नात्रने म्याने ८ स्तुतिओ वडे देववदन करवावु विधान छे

જે

પ્રતિમાની ઉપાડીને થાલમાં પથરાવે, જે પ્રતિમાનો ઘળી ત્યારે પ્રતિમા ગ્રાહક—

ઘરઘણી શ્વાસ હુંમક કરી બે હાથે થાલ ધરી ઉભો રહે, પ્રતિમા આપનાર—

પ્રતિમા લેઈને અવ્યા હતા તેને જોડે રાखे, પ્રતિમા આશિષ આપે, પ્રતિમા ગ્રાહક—

“મનોરથ સિદ્ધફલ થજો” આ પ્રમાણે આશિષ નમઃ

“ૐ હ્રીં શ્રી જોરાડલિ પાર્શ્વનાથાય નમઃ” અને ચન્દ્રસ્વર્માં હાથ પાનાં ૪ અને સૂર્યસ્વર્માં જમણા પાનાં ૩ પગલાં ભરીને ચાલવા માંડે.

“ૐ હ્રીં” કહી સાત નોકાર ગણે, અને ચન્દ્રસ્વર્માં હાથ પાનાં ૪ થાલવાળા, તેમની આગે મંગલ કલશ ઉપાડનાર, તેની આગલ માળિક્ય દીપ

અમવાર ૭ કહી સાત નોકાર ગણે, અને ચન્દ્રસ્વર્માં હાથ પાનાં ૪ થાલવાળા, તેમની આગે મંગલ કલશ ઉપાડનાર, તેની આગલ માળિક્ય દીપ

પ્રતિમા ઘરની આગલ અટમંગલિક પ્રસુલ ૪ થાલવાળા, તેમની આગે મંગલ કલશ ઉપાડનાર, તેની આગલ માળિક્ય દીપ

અને ધૂપધાણું, તેમની આગે આરિસો, ઘંટ, ફાલર, જલપાત્ર, પુષ્પચંગેરી અને કોરા ચલિયું પાત્ર ધરનારા, તેની આગલ માળિક્ય દીપ

તેની આગલ મહેન્દ્રધ્વજ અને તેની આગલ પંચશબ્દ વાજિત્ર નિશાનડંકો પ્રણવ, સર્વ કલ્પિવિસ્તાર ચાલે, પાટલ સોજાસણ સ્ત્રિયો

અને કથલ મંગલ ગીત ગાવતાં સર્વ દર્શ ઉલ્લાસરાહિત વરધળી ચાલે, માર્ગમાં—“ૐ પુણ્યાહં પુણ્યાહં પ્રીયન્તાં પ્રીયન્તામ્”

તેની આગલ મંગલ ગીત ગાવતાં સર્વ દર્શ ઉલ્લાસરાહિત વરધળી ચાલે, માર્ગમાં—“ૐ પુણ્યાહં પુણ્યાહં પ્રીયન્તાં પ્રીયન્તામ્”

અને કથલ મંગલ ગીત ગાવતાં સર્વ દર્શ ઉલ્લાસરાહિત વરધળી ચાલે, માર્ગમાં—“ૐ પુણ્યાહં પુણ્યાહં પ્રીયન્તાં પ્રીયન્તામ્”

તેની આગલ મંગલ ગીત ગાવતાં સર્વ દર્શ ઉલ્લાસરાહિત વરધળી ચાલે, માર્ગમાં—“ૐ પુણ્યાહં પુણ્યાહં પ્રીયન્તાં પ્રીયન્તામ્”

અને કથલ મંગલ ગીત ગાવતાં સર્વ દર્શ ઉલ્લાસરાહિત વરધળી ચાલે, માર્ગમાં—“ૐ પુણ્યાહં પુણ્યાહં પ્રીયન્તાં પ્રીયન્તામ્”

આગચ્છન્તુ ૨ સ્વાહા !” આમ વોલીને કોરો વલિ ઉછાલ્યો,

કોરા વલિમા યં ૧ ? ચળા ૨ જુવાર ૩ મગ ૪ ચવલા ૫ જવ ૬ અને અડદ અથવા મસમ ૭ લેખા, તેમા દ્રાધ, અલ્લરોટ, ટોપરાના ન્હાના સંદ નાશી ઉછાલયા, પાણીના છાંટા દેતા લંબુ, વલ્લે વલ્લે જિનવિમ્મ ઉપર નૃછણું ફરી યાચકને આપવા, એમ મહામહોત્સવ પૂર્વક ઘર નજીક આવે, ત્યારે વે અથવા ચાર સઘવા સ્ત્રિયો અથવા કુમારિકાઓ પૂર્ણ ફલશ ભરી સામે આવે, ત્યારે પ્રધાન પુરુષ આગલથો આવીને કંઠુના ઝાટા નાંચે અને દ્વારે તોરણ વાંધે, પછી ઘરનો સ્વામી શ્રીફલ તથા આલિયાણાં ચાલમા લેઈ પ્રતિમા સમુલ્લ આવી આલિયાણા ઢોડ પ્રતિમાને નમસ્કાર કરે, અને માર્ગમા આગ્રાતના થડ હોય તે નિમિત્તે “ મિચ્છામિ દુઃખં ” દેઈ શેપ રહેલા ચલિ નાકુલ સર્વ ઉછાલે

પછી ઘસઘણી “ સ્વામી પધારો ” એમ કહીને જલનો આમૂલો દે, અર્થાત્ માર્ગની જમીન ઉપર જલની ધાર દે, ત્યારે પ્રતિમાધર તોરણ નજીક આવે, તે વલ્લે મઘના લ્હી ઘાટડી (હુંદહી) ઓઢીને હર્પમેર રુપાના પુલ્લના વડે પોંચે, ગાજોઢી ૧ સરીઓ ૨ ફૂંડીપીઢી ૩ ફરડો ૪ ઘુસરી ૫ ગ્રાક ૬ કંઠુની ઘાટકી ૭ મુસલ ૮ રાઈઓ ૯ એ સર્વ નવા કરાગવા જોઈયે. ન હોય તો નક્કરો મ્ક્રાગયો, પાન ફૂલ પ્રમુલ પુલ્લનો સામાન લેડને પોંચે, પોલ્લનો ચઢાયો કરી દેવદ્રવ્યની ઘૂંટિ કરવી, પણ પોલ્લનાર લ્હી નિર્દોષ હોવી જોઈયે, પોલ્લની રીતિ થયા પછી પ્રતિમાધર પણ નીચે સપુટ ચાપીને ઘરમા આવે.

જો મુહૂર્તને વાગ હોય તો યગ્મને વાજોટ ઉપર વેસારે, અને મુહૂર્તનો સમય નજીક આવતા પ્રતિમા લેઈ મંડપમા ઉભો રહે ત્યાં ચીલય ચન્દનના છાટા દેવા.

जे पीठ स्थानके प्रभु स्थापवा होय ते स्थानके फरता चक्रनी माटी, वृषभशृंगथी उखडेल माटी, गजदन्तथी उखडेल माटी, समूलो
डाभ, श्वेत सर्पप, दुर्वा, जव, अखंड चोखा, तथा व्रीहि ए ८ आठ वानां मूकवा, ते वन्चे चोखंडो रुपियो मूकी उपर बांधानो पतरो
मूकवो, पतरा उपर चन्दन, केसर, कस्तुरी, बराल, अंगूर, अगर, मिरच, कंकोल, सुवर्णरज, आ पदार्थोथी वनेल यक्षकदंष्ट्र सोनाना अथवा
तो रुपाना कचोलामां घाली ते वडे दक्षिणावर्त स्वस्तिक करवो, अने तेनी ४ पांखडीये कूर्ममंत्र लखवो. मंत्र कुंभक श्वास
करीने लखवो. “ ॐ हूं ध्वं सर्वोपद्रवाद्भिस्त्वं रक्ष रक्ष स्वाहा । ”

ते पछी गुरु उभा उभा— “ ॐ हूं ध्वं चंदनना छांटा प्रत्येक दिशामां नाखीने दिग्मन्त्र करे, ”
आ मंत्र बोली कपूरादि मिश्रित सुगंधी केसर “ ॐ हूं जीराउलि पांथवनाथाय नमः ”
मुहूर्तनो समय निकट आवतां स्वरोदय साधी— “ ॐ हूं ” पुण्याहं पुण्याहं धारय धारय जमणे पास धापवो. अने
आ मंत्र बार ७ अने नमस्कार मंत्र बार ७ गणवो, पछी— “ ॐ कूर्म निजगुष्टे जिनविम्बं धारय धारय मंगलकुंभ प्रभुने जमणे पास धापवो. अने
ए शब्दो मुखे उच्चरीने नीचेनो मंत्र भगवो, — “ ॐ कूर्म निजगुष्टे जिनविम्बं धारय धारय मंगलकुंभ प्रभुने जमणे पास धापवो. अने
उक्त कूर्ममंत्र बोली श्वास कुंभक करीने श्रीजिनविम्बे मूल स्थाने स्थापे, साथे लावेल मंगलकुंभ प्रभुने जमणे पास धापवो. अने
१०८ तांतगांनी दीवट करी दीपपात्र संपूर्ण गोघृते धरीने तेमां चोखंडो रुपियो मूकी ते दीपक माणेक दीवावेडे प्रगटाववो, अने
मंगलकुंभनी आगे मूकवा, प्रतिमा आगल अखंड एक लाख चोखानो स्वस्तिक करवो.

१०८ तांतगांनी दीवट करी दीपपात्र संपूर्ण गोघृते धरीने तेमां चोखंडो रुपियो मूकी ते दीपक माणेक दीवावेडे प्रगटाववो, अने
मंगलकुंभनी आगे मूकवा, प्रतिमा आगल अखंड एक लाख चोखानो स्वस्तिक करवो.

पळी खमासमण देइ प्रणाम करी देहरासरना वनावनार कडिया, झिलान्ट, सुथार प्रमुखने रीझदान देइ सतुष्ट करवा.
उत्तम खिये पवित्रपणे तैयार करेल खीर १, लापसी २, मालपुडा ३, मोलापुडला ४, वडा ५, भात ६, करसो ७, अने नारुला
-चणा मग चोला उडद घड जुवार जमना सर्व थइने २१ सेर तैयार करावी, एक मोटी रुथरोटमां लेइ तेने आखलिया (माची)
उपर थापे, सर्व एकत्र करी तेमा सवासेर गोघृत रेडबु, मवासेर बुरो खांडनो नाखवो, श्वेत तथा लाल रुणेरना तथा बीजा पच-
वणी पुण्यो तेमा नाखी वामनी मुट्टि भरी ३ गार भूत गलि मंत्रे मंत्रीने वासनिक्षेप करवो

॥ भूतबलि मंत्र नीचे प्रमाणे हे ॥

“ॐ नमो अरिहन्ताण, ॐ नमो सिद्धाण, ॐ नमो आयरियाण, ॐ नमो उवज्झायाण, ॐ नमो लोण
सव्वसाहूणं, ॐ नमो आगासगामीण, ॐ नमो चारणाडलद्वीणं, जे इमे किनरकिपुरिसमहोरगगल-
सिद्धगधव्वजम्वरक्खसपिसायमूयपेयसाइणीडाइणीपभिडओ जिणघरनिवासिणो नियनियनिलयिद्विया
पवियारिणो, सनिहिआ असनिहिआ य ते सव्वे इम विलेवणधूपुप्फफलपईवसणाह बलि पडिच्छन्ता
तुट्टिकरा भवन्तु, पुट्टिकरा भवतु, सिक्करा भवतु, सत्तिकरा भवतु, सुत्थं जण कुणंतु, सव्वजिणाण
सन्निहाणप्पभावओ पसन्नभावत्तणेण सव्वत्थ रक्ख कुणतु, सव्वत्थ इरियाणि नासेंतु, सव्वासिवसुवसमेंतु,
सत्ति तुट्टि पुट्टि मिक्खसुत्थयण कारिणो भवतु स्वाहा”

ते बलि वाकुलमायी अर्था नीगा भाजनमा लेइ मांची उपर मृत्ती दाकी राखवा

अर्घं बलि लेइने ते घर अथवा चैत्यने आगले भागे जिन पीठथी उच्च स्थानके स्नात्रिया १२ दाग रहित लांछन रहित होय ते पैकी वेणिवन्त श्रावक मुक्तकेश करीने बलिवाकुलनी पसली भरी पूर्वदिशा संमुख उभो रहे. वीजो केसर, वीजो फूल, चोथो थाली वेलण, पांचमो धूप, छट्टो दीपक, सातमो आठमो बे चामर, नवमो घंट, दशमो जल कलशियो अने अग्यारमो आरीसो लेइने उभो रहे, बलि भाजनथी आरीसा पर्यन्त सर्व चीजो लेइने प्रत्येक उभा रहे त्यां बलिवाकुलवालो प्रत्येक दिशा-संमुख उभो रही ते ते दिशापालनुं आह्वान करे, वीजा तेनी पाछल बोले. प्रथम पूर्वदिशामां इन्द्रनुं आह्वान करे.

“ ॐ नम इन्द्राय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनचिम्बप्रवेशमहोत्सवे आगच्छ आगच्छ स्वाहा ”

आह्वान मंत्र बोली बलिवाकुलानी पसली ते दिशामां उछाले, आह्वाननो पाठ बोलती वेला वाजितो बंध कराव्यां होय ते बलि नाखती बखते बगाडवां, पछी अग्नि खूणा संमुख—

“ ॐ नमोऽग्रे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनचिम्बप्रवेशमहोत्सवे आगच्छ आगच्छ स्वाहा ”

दक्षिण दिशा सामे—“ ॐ नमो यमाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनचिम्बप्रवेशमहोत्सवे आगच्छ आगच्छ स्वाहा ”

नैर्ऋतकोण संमुख—“ ॐ नमो निर्ऋतये सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनचिम्बप्रवेश-

“महोत्सवे आगच्छ स्वाहा”

‘पश्चिम संमुख—“ॐ नमो वरुणाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनविम्बप्रवेश-

महोत्सवे आगच्छ स्वाहा”

वायुकोण समे—“ॐ नमो वायवे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनविम्बप्रवेश-

महोत्सवे आगच्छ स्वाहा”

उत्तर दिशामा—“ॐ नमो धनदाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनविम्बप्रवेश-

महोत्सवे आगच्छ स्वाहा”

ईशानकोण संमुख—“ॐ नम ईशानाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनविम्बप्रवेश-

महोत्सवे आगच्छ स्वाहा”

‘ऊर्ध्व दिशामा मुख करी—“ॐ नमो ब्रह्मणे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनविम्ब-

प्रवेशमहोत्सवे आगच्छ स्वाहा”

‘पतालदिशा तरफ दृष्टि करी—“ॐ नमो नागाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिन-

विम्बप्रवेशमहोत्सवे आगच्छ स्वाहा”

आ प्रमाणे प्रत्येक दिशामां वलि गकुला नाखवां, जल छाटु, पुण नाखवा, चन्दनना छाटा नाखवा, धूप उखेवो, घट

वगाडवो, थाली वगाडवी.

कोइ विधिमां दिक्पालोने बलि दीधा पछी प्रभु पभराववानुं विधान करेल छे.

पछी मुहपत्ती लेइ ८ थोये देव वांदे, विध्यन्तरमां संघसहित गुरु देववंदन करे आबुं विधान छे.

पछी आचार्य उपाध्याय अथवा सुविहित गीनार्थ गुरुप्रदत्त वर्धमान विद्यावडे सकलीकरण करी वासनिक्षेप करे. जो तेवो जोग न मले तो नोकार ३ गणी ब्रह्मचारी श्रावक वासक्षेप करे, पछी सुखडी सेर ५ प्रभुनी आगल होवी, ए पछी गुरु उभा भइ “सन्तिकरं” तथा “बृहच्छान्ति” स्तोत्र बोले, पछी—

“ॐ बिम्बस्थापकाय गृहाधिपतये सौख्यं कुरु कुरु स्वाहा” आ मन्त्रे कुंकु मंत्रीने तेना वधे छांटा नाखे.

बिम्बस्थापक गृहस्थ “सन्तिकरं”नी माला गणे, जो तेटलो समय न होय तो सांजे गणे, अथवा सवारे बहेली गणी होय तो पण चाले.

पछी मुहूर्त पहेलां शुभ दिवसे जलयात्रा विधिपूर्वक लावेल १०८ कुवानां पाणीयुक्त करी पंचामृत मेलत्री गंगाजलादि तीर्थजल मेलत्रीने ते बडे स्नात्र करे, विधियुक्त आरति मंगलदीप करीने नैवेद्य मूकुबुं, तेमां ५ जातनी सुखडी तथा लापसी, सोपारी १०८, श्रीफल नव ९, उत्तम जातिनां फल संख्याए २४ होवां, सिद्धचक्रनी पूजा करत्री, श्रीगुरुनी नवे अंगे पूजा करत्री, यथाशक्ति संघने पहेसामणी आपवी, ते न बनी शके तो जवन्यपणे ४ जणने वस्तथी पंचांग पसाय अने आभरणमुद्रिका (बींदी) प्रमुख आपीने भक्ति साचवे.

पछी गुरु उच्चस्वरे 'अजित शान्तिस्तव' भणे, ते पछी घणा श्रावक श्राविष्ठा न्हाही घोई शुद्ध वस्त्र पहेंरी जिन पूजे, प्रभु मुख जोई द्रव्य भेट करे, अर्होयां विधि साचता घणी वेला थई जवाने कारणे मुहुर्त वेलाएज स्थापना पछी मुख जोवणा करे हे नवा पछी गुरु मधसहित स्वामसमण देइ इरियावही पडिक्कीने ८ थोये देववदन करे, थोय जे भगवान मूलनायक नवा स्थाप्या होय तेमनी कहेगी, वेसीने नम्रुत्पुण्यी जयवीरराय पर्यन्त कहे, स्तवनने स्थाने म्होटी शान्ति कहेवी.

ते पछी गुरु उभा थ' श्रीक्षेत्रदेवता आराधनार्थ करेमि काउसगग अबल्य ऊमसिएणं, लोगस १ नो० मागरर-गमीरा सुधीनो काउमगग करसो, पारीने नमोऽहं कही,—

“यस्याः क्षेत्र समाम्त्रित्य, साधुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्य, भूयान्नः सुखदायिनी ॥१॥

आ स्तुति कही उपर आलो नोकार कहेवो.

पछी भवनदेवपाए करेमि काउसगग अबल्य, लोगस १ नो काउमगग सागरवरगमीरा सुधीनो पारीने नमोऽहं

कही, स्तुतिः—

ज्ञानादिगुणयुताना, नित्य स्वाध्यायसयमरतानाम् । विदधातु भवनदेवी, शिव सदा सर्वसाधुनाम् ॥२॥

उपर प्रकट नोकार आलो कहेवो

स्वामसमण देइ इच्छाकारेणं सदिसह धुद्रोपद्रव शमावणी काउसगं कर इच्छं धुद्रोपद्रव शमावणी करेमि काउसगं अनत्थ० काउसग १ नोकारनो—निश्च्यन्तरमा काउमगमा उपसगहर चित्तवो—पारी नमोऽहं कही स्तुतिः—

सर्वे यश्चाश्विकाद्या ये, वैयाघ्रचक्रा जिने । क्षुद्रोपद्रवसंघातं, ते द्रुतं द्रावयन्तु नः ॥३॥
कहेवी, उपर प्रकट नोकार कहेवो, ए पछी-

“उपसर्गीः क्षयं यान्ति, छिद्यन्ते विघ्नवह्नयः । मनः प्रसन्नतामेति, पूज्यमाने जिनेश्वरे ॥४॥

सर्वमंगलप्राप्त्यर्थं, सर्वकल्याणकारणम् । प्रधानं सर्वधर्माणां, जैनं जयति शासनम् ॥५॥

इम कही नोकार १, उवसगहर १, लोगस १, फूल गुंथणीए वार ७ कहीने बेसी जवुं, गुरुए बिम्ब स्थापनानो महिमा तेमज चैत्य करावनार श्रावक वारसा देयलोके जाय, इत्यादि उपदेश कसो, अने छेवटे राखेल अर्थ बलिवाकुल वडे देवताओं वीरार्जन करुं, ते नीचे प्रमाणे-

(१) ॐ नम इन्द्राय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनबिम्बप्रवेशमहोत्सवे बलि गृहाण गृहाण, स्वस्थानं गच्छ गच्छ स्वाहा ।

(२) ॐ नमोऽग्नये सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनबिम्बप्रवेशमहोत्सवे बलि गृहाण गृहाण स्वस्थानं गच्छ गच्छ स्वाहा ।

(३) ॐ नमो यमाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनबिम्बप्रवेशमहोत्सवे बलि गृहाण गृहाण स्वस्थानं गच्छ गच्छ स्वाहा ।

(४) ॐ नमो निर्ऋतये सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनबिम्बप्रवेशमहोत्सवे बलि

गृहाण गृहाण स्वस्थान गच्छ गच्छ स्वाहा ।

(५) ॐ नमो वरुणाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनचिन्मयप्रवेशमहोत्सवे बलि
गृहाण गृहाण स्वस्थान गच्छ गच्छ स्वाहा ।

(६) ॐ नमो वायवे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनचिन्मयप्रवेशमहोत्सवे बलि

गृहाण गृहाण स्वस्थान गच्छ गच्छ स्वाहा ।

(७) ॐ नमो धनदाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनचिन्मयप्रवेशमहोत्सवे बलि

गृहाण गृहाण स्वस्थान गच्छ गच्छ स्वाहा ।

(८) ॐ नमो ईशानाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनचिन्मयप्रवेशमहोत्सवे बलि

गृहाण गृहाण स्वस्थान गच्छ गच्छ स्वाहा ।

(९) ॐ नमो ब्रह्मणे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनचिन्मयप्रवेशमहोत्सवे बलि

गृहाण गृहाण स्वस्थान गच्छ गच्छ स्वाहा ।

(१०) ॐ नमो नागाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अमुकनगरे श्रीजिनचिन्मयप्रवेशमहोत्सवे बलि

गृहाण गृहाण स्वस्थान गच्छ गच्छ स्वाहा ।

उपर ग्रमाणे प्रत्येक दिक्पालने नाम पूर्वक बलि आपी विसर्जनी मुद्राए विसर्जन करु, अने अन्तमा हाथ जोडीने—

इस कहीने नमस्कार करवो ।
देवा देवार्चनार्थं ये, पुराऽऽहूताश्चतुर्विधाः । ते विधायार्हतां पूजां, यान्तुसर्वे यथागतम् ॥१॥

कल्याण-
कलिका
खं० २ ॥

॥१६८॥

पछी प्रभावना करे, संघसहित गुरुने पोताने घरे तेडीने अन्न वस्त्र पडिलाभे. साधर्मिक वात्सल्य करे, केसरनां छांटणां करे, अने संघने श्रीफल तंत्रोल देइने विदाय करे.
त्रिमय प्रवेशकारक गृहस्थ संध्या समये अथवा रात्रि समयमां मूलनायकना नामनी नोकरवाली गुणे, दिवस १० पर्यन्त नित्य सांजे सवारै गीत गान करावहुं, गानाशिओने तंत्रोल देहुं, १० दिवस रात्रि जागरण करहुं, तेम न वने तो ३-५-९ में दिवसे तो अवश्य करहुं. १० दिवस सुधी १ आंवेले एकाशन प्रणुव तप करे, पोतानाथी न वने तो घरमां कोई बीजा पासे करावे, नवमे दिवसे कुटुम्ब साथे सर्वने आंवेले करावे, दशमे दिवसे शक्ति होय अने अष्टोचरी स्नात्र करावे तो घणुं ज सारुं, दश दिवस सुधी नोकार १०८ तथा उवसगहर १०८ वार फूल गुंथणीए गणीये.

दशमे दिवसे संध्या समये अखंड चोखा पाली १ एटले सेर २, दुरु खांड सेर १, गोघृत शेर १, वधां उत्तम पात्रमां भेलां करीने गुरुनो जोग मले तो गुरु आवे त्यारे, गुरुनो योग न होय तो ब्रह्मचर्यवारक दक्ष श्रावक मंडपमां उभा रहीने पात्र-मांथी घी खांडनी पूरी पसली भरी-“शुणिमो केवलित्थं” इत्यादि समप्रमाणस्तत्र, “संति हरं संति जिणं” इत्यादि संतिकर स्तव तथा “भो भो भव्याः” इत्यादि बृहच्छान्ति, आ ३ नो पाठ कहीने मंडपमां वरसावे, आम त्रण वार यइने सर्वं वृष्टि करवी. पछी हाथ जोडीने

યા પાતિ શાસન જૈનં સચઃ પ્રત્યુહનાશિની । સાઽભિપ્રેતાર્થસિદ્ધયર્થ, મૃયાઞ્છાસનદેવતા ॥૧॥
 આહ્વાન નૈવ જાનામિ, ન જાનામિ વિસર્જનમ્ । પૂજાર્ચાં નૈવ જાનામિ, ત્વ ગતિઃ પરમેશ્વરઃ ॥૨॥
 આજ્ઞાહોન ક્રિયાહીન, મચ્છરીન ચ યત્કૃતમ્ । તત્સર્વં ક્ષમ્યતા દેવ !, પ્રસીદ પરમેશ્વર ! ॥૩॥

इम रुहीने दीवामा घी पूरीने पाठे प्यो नमस्कार करतो मुख मंडपयी बहार आवीने जिनगृहनु द्वार बंध करीने ताहुं साचवे,
 ते द्वार प्रमात लगे कोइए उघाडुं नहिं, आखी रात जागरण करबु, प्रभाते घरधणी रुपियो अने श्रीफल लेइ देवगृहे जाय अने
 द्वार उघाडे, श्रीफल तथा रुपयो प्रभुने आगे भेट धरे. दृष्टि करेल चोरया जयणा पूर्वक लेइ उलघाय नहिं तेये स्थानके परटे, घरे
 आखी अए प्रकागी पूजा करे अने पोताना कुटुम्हने दर्ये जमण आपी नोलावे.

मीजे बर्षे पाछो ए दिअस आवे त्यारे विशेष पूजा, रात्रि जागरण आदि करे, माधर्मिक भक्ति साचवे

॥ इति श्रीगृहचैत्ये तथा देवगृहे निग प्रवेशविधिः सपूर्णः१ ॥

१ आ 'गृहचैत्ये तथा देवगृहे विवप्रवेश विधि' यति सुद्धानसागरजीना 'शिव्य' यति कातिसागरजीए चि स
 १८१क्ष्मी' सालमा उमोइमा अवस्थित करेल 'जिन विवप्रवेश विधि' नी सं १९९०मां लखेल प्रत उपरधी मात्र भाषामा
 परिवर्तन करीने, अमोए लखी छे वर्तमानमा आ विधिनो विशेष प्रचार छे मास्तर पोपटलाले छपावेल 'विवप्रवेशविधि'
 यति कातिसागरजी ज सदयं छे

॥ જિન ચિન્નપ્રવેશ વિધિ ॥ (૨)
(૧૬ મી શતાબ્દીમાં પ્રચલિત)

શુક્ર, વત્સ, યોગિની, કાલ, પાશ પ્રમુલ સંમુલ ટાલી ચન્દ્રાદિવલ જોઈ શુભ મુહૂર્તે ચિન્ન સ્થાપના કરવી.
મુહૂર્ત પહેલાં દિન ૩ પવાસળ ઉપર કંકુનો સાથિઓ કરવો, ચન્દન કેસરના છાંટા નાંખવા, અને ઉપર ચોરવાનો સાથિઓ કરી ૫ સોપારી ૧ નાલિયેર મૂકવું, અને સાત સ્મરણ ગણવાં, વીજે વ્રીજે દિવસે સાથિયો સોપારી ચદલવાં, પળ નાલિયેર તે જ રાખવું.
મુહૂર્ત પહેલાં ૩ દિવસ ચન્દન-કેસર-કપૂર પ્રમુલ કચોલે પાર્ણીમાં નાંચી સોનવાળી કરી નોકાર તથા ઉવસગઘર વડે ૭-૭ વાર મંત્રીને--

શ્રી જીરાડલા પાર્શ્વનાથ ! રક્ષાં કુલ્લ કુલ્લ સ્વાહા । એ મંત્ર બોલતાં ગમ્મારામાં તથા વહાર સર્વેજ છાંટા નાંખવા, અને ત્રિકાલ ધૂપ ઉચેવવો.

આ વધી ક્રિયા સ્નાન પૂર્વક શુદ્ધ વસ્ત્ર પહેરીને કરવી, શુદ્ધ ધોતિઆં પહેરી જે સ્થાનકે સ્થાપ્ય વિંચ હોય તે સ્થાનકે સંઘ સાથે જવું, સાથે ૧ થાલીમાં અચ્ચાણું નાલિયેર લેવું. અને ૨ વીલી કેસર-ચન્દનનો સાથિઓ કરેલી થાલી વિંચ પધરાવવા સારું લેવી, જે પૂર્ણ કલશો સાથે લેવા, તે પૈકીના એક કલશમાં ચોલા, સોપારી, અને બોકડતો રુપિયો મૂકવો, અને વીજામાં લોહની રક્ષા-લીલો પ્રમુલ મૂકવાં. કલશોના ગલામાં ગેવાસજ બાંધવું, અને પુષ્પમાલા પહેરાવવી, કલશો ઉપર એક એક નાલિયેર મૂકવું, આ પ્રમાણે તૈયારી કરી મંગલગીત અને વાજિંત્રોના શબ્દપૂર્વક વિંચ લેવા જવું, ચિન્ન આગલ કેસર ચન્દનનો સાથિયો કરવો,

उपर चोखानो साधियो रुरी नालियेर सोपारी मूरुनी, अने ते पछी त्या सघ सहित देवबन्दन करु. जेना घरे चिम्ब होय तेने
 श्रीफल आपी भगरानेने लइ जवानी आज्ञा मागरी, चिम्बना हक्रुदानी अथवा चिम्ब जेना तावामा होय तेनी आज्ञा मलता
 निम्बने थालीमा पधरावी शुभ स्मोदय जोड जिनालय तरफ प्रस्थान करुं. निम्ब उपर उखनी पडदो राखवो, आगे वाजिन
 वागत धवल मंगलगीत गवाते श्री सघ सहित चिम्ब लइ जिनभवन तरफ चालु, मार्गमा यलि गकुल उछाली दश दिक्-
 पालोने नेलाववा.-

ॐ नम इन्द्राय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय श्रीजिनचिम्बप्रवेशविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ॥१॥
 ॐ नमोऽग्नये सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय श्रीजिनचिम्बप्रवेशविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ॥२॥
 ॐ नमो यमाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय श्रीजिनचिम्बप्रवेशविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ॥३॥
 ॐ नमो निर्ऋतये सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय श्रीजिनचिम्बप्रवेशविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ॥४॥
 ॐ नमो वरुणाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय श्रीजिनचिम्बप्रवेशविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ॥५॥
 ॐ नमो वायवे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय श्रीजिनचिम्बप्रवेशविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ॥६॥
 ॐ नमः कुबेराय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय श्रीजिनचिम्बप्रवेशविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ॥७॥
 ॐ नम ईशानाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय श्रीजिनचिम्बप्रवेशविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ॥८॥
 ॐ नमो नागाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय श्रीजिनचिम्बप्रवेशविधौ आगच्छ आगच्छ स्वाहा ॥९॥

ॐ नमो ब्रह्मणे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय श्रीजिनविम्बप्रवेशविधौ आगच्छ स्वाहा ॥१०॥
ॐ नमः सर्वदेवदेवीभ्यः सायुधेभ्यः सवाहनेभ्यः सपरिकरेभ्यः श्रीजिनविम्बप्रवेशविधौ आगच्छन्तु
आगच्छन्तु स्वाहा ॥

आ प्रमाणे आह्वान करी ते ते दिशासां वाकला उछालतां ज्यां विबनो प्रवेश करावचो हे, ते जिनभवननी तरफ चालवुं.
चित्र लेइने संघ लगभग अर्ध मार्गे आवे त्यारे ४ सधवा स्त्रियोए जवारा पात्रयुक्त ४ कलशो उपाडीने सामे आववुं, एक
स्त्रिए वधाववानो सामान थालीयां लइने साथे आववुं, मार्गसां भगवानने वधाववा, ते पछी विम्ब लई जिनभवनना द्वारे आववुं,
त्यां पुंखवानी विधि करची, फलादिक आगल धरवां, बलि बाकुला उछालवां, अने ते पछी प्रतिमा सहित द्वासां प्रवेश करवो.
जे स्थानसां विम्ब स्थापन करवाना होय त्यां जह् मुहूर्तनी वेला आवे त्यां सुधी उमा उमा “ ॐ पुण्याहं पुण्याहं ”
बोलतां प्रवाल, १ मोती, २ सोडुं, ३ रुपुं, ४ त्रांजुं, ५ समूलदर्भ, ६ सोपारी, ७ चोरवा, ८ चक्रनी माटी, ९ ए सर्वनी पोदली
वांधी पवासण उपर खाडासां मूकने “ झौं ” ए मंत्राक्षरे अभिमंत्रित करां, उपर रूपानो कूर्म स्थापीने चन्दन, केसर, अगर,
कर्पूर-सुवर्णरज आ पदार्थोना रसे करीने—

ॐ कूर्म निजपृष्ठे जिनविम्बं धारय धारय स्वाहा ।

ए मंत्र लखवो, अने ते उपर प्रतिष्ठागुरुए वासक्षेप करवो. गुरुना अथावसां तेमणे आपेल वासक्षेप विधिकारे नाखवो.
मुहूर्तना समयसां ७ नोकार गणीने प्रतिमा गादी उपर स्थापित करवी, अने

“ ॐ સ્થાવરે તિષ્ઠ તિષ્ઠ સ્વાહા ”

ए मंत्रनो ७ वार प्रतिमा उपर न्यास करवो—

પ્રતિમા સ્થાપન કર્યો પછી પૂર્ણ કલશ આગલ મૂકનો, લાલ ચોલાનો ઢગલો કરીને ઉપર શ્રીફલ મૂકવું, અને તે પછી શ્રી સંજે ત્યાં દેવવંદન કરાવું,

ए पड़ी प्रतिष्ठा करानार संचे जयना गृहस्थे यथाशक्ति तन्त्रोल आपीने श्रीसपनी भक्ति करवी १ इति

॥ श्रीजिनविम्बगृहप्रवेश-विधि ॥३॥

પ્રથમ શ્રેષ્ઠ મુહૂર્ત જોસાયવું, ગત્તમ-શુક્લ-યોગિની ઘરના દ્વાસને સમુલ ટાલીને મુહૂર્ત લેવું.

जे आलामा, ओगडामा के तैयार करानेल घरमदिरमा प्रतिमा पधराववी, होय त्यां अवंढ कचोलाभा सोनवाणी करी—

“ ॐ श्रीजीराउन्नापार्थनाथ रक्षां कुरु कुरु स्वाहा ”

आ मंत्रे ७ वार मंत्री मुहूर्तथी ३ दिग्ग पहेत्रथी छाटवुं, धूप ठवेमत्रो, અને ચમલમંગલગીત ગવરાવવા

મુહૂર્તના દિગ્ગે અનેક વાંજિત્રોના શબ્દો માંથે મજોડા આહમ્મર અને ઉત્સવપૂર્વક જિનગિમ્મ ધરે લાવી ૪ પુંલગિઆઓથી પુલાવી ઘરના દ્વારમા પ્રવેશ કરાવવો, ધૂપ દીવો માથે સાલગ્રો, ગિમ્મ જ્યા પિરાજમાન કરવાનું હોય તે સ્થાને પ્રથમ ચાકની માટી તથા સમૂલ ડામ મેલા કરી લીધવા, ઉપર મેમર ચન્દનનો સ્વસ્તિક કરી, ગુરુષ આપેલ ગ્રામશ્રેષ્ઠ ઋષો, અને મુહૂર્તના સમયમા

૧ ॥ જા જિનવિવપ્રવેશ ત્રિધિ ૧૬મા સેકામા લહેલ પ્રાચીન યાનાઓ ઉપરથી માયા વદલીને લસી કે

૭ નોકાર ગણીને જિનચિવ પધરાવું.

ચિવ પધરાવ્યા પછી દૂધ, ૧ દહિ, ૨ ઘી ૩ સાકર, ૪ અને સર્વોપધિ, ૫ આ પાંચ દ્રવ્યોનું 'પંચામૃત' કરી સ્નાત્ર કરવું, આને વિશેષ નૈવેદ્યાદિ ઢોવું, અને આરતિ મંગલદીનો કરવો.

શક્તિને અનુસારે સંઘપૂજા સાધર્મિક-વાત્સલ્યાદિ કરવાં, પ્રતિષ્ઠા પછી ૧૦ દિન સુધી સવારે સાંજે કપૂર કસ્તૂરી અગર આદિનો સુગન્ધી ધૂપ વિશેષ પ્રકારે કરવો, કેસર-ચન્દન પુષ્પાદિ વડે વિશેષ પૂજા કરવી, અને ૧૦ દિવસ પર્યન્ત નિત્ય સ્નાત્ર પૂજા મળાવવી.

મુહૂર્ત પહેલાના ૧૦ દિવસ પર્યન્ત ઘરથળીએ ગ્રહચર્ય પાલવું, શ્રુમિશયન કરવું, આકાશન કરવું, અને ૧૦ દિવસ પર્યન્ત ઘરમાં એક જણે આર્યવિલ કરવું, ૧૦ દિવસ સુધી સવારે સાંજે ૧૦૮ નવકાર અને ૧૦૮ ઉવસર્ગદ્વર ઘરથળીએ ગણવા. અથવા તો નોકાર અને મયદર ' નમિઝ્જા ' સ્તોત્રની ફૂલ ગુંથળીએ માલા ગણવી, અને જે મગવાન પધરાવ્યા હોય તેમના નામનો પણ ૧૦૮ વાર જાપ કરવો. इति त्रिंशद् गृहप्रवेशविधिः

શ્રી જિનચિમ્બ ગૃહપ્રવેશવિધિ (૪)

પૂર્વોક્ત વિમ્બ પ્રવેશવિધિ વિવના દેવાલય પ્રવેશની છે. પણ વિમ્બનો ગૃહપ્રવેશવિધિ યથી વધુ મિન્ન નથી. ગૃહપ્રવેશને ઓ

૧ સં. ૧૫૨૨ વર્ષે લિખિત ગુણરત્નસૂચિત પ્રતિષ્ઠાકલ્પ અને શ્રી વિશાલરાજશિષ્યકૃત પ્રતિષ્ઠાકલ્પના આધારે આ (શ્રી ચિવગૃહપ્રવેશવિધિ) ઉદ્ભૂત કરી છે ।

ए विधिमा जे नाम मात्रनो फरक छे, ते नीचे आपीये छीये. विधिकारोए ए भेदने लक्ष्यमा राखीने विधि कराववी.

१ जे घरमा जे व्षे यग्रवेश थयो होय ते घरमा ते व्षे विग्रप्रवेश थई सकतो नही, ए स्थानमा राखीने प्रवेश मुहूर्त लेबु.
२-देवालयना विग्रप्रवेशमा प्रतिमाने साहसु करग. बधाववा, पुख्वा, स्थापना आदिना कार्यो चढानो गौलीने संघनो आदेश लेनाराओना हाये कराय छे ज्यारे गृहविग्रप्रवेशमा ए ब्रघी क्रियाओ घरघणी अथवा तेना परिराग्ना हाये करवानी होय छे.

३-देवालयना विग्र प्रवेशमा जे आसन उपर प्रतिमा प्रतिष्ठित करवानी होय छे, त्या पचरत्न आदि स्थापन करी उपर कूर्मस्थापवानु विधान कराय छे ज्यारे घरमा प्रतिमा स्थापनानी विधिमा पीठनुं (पयासणनु) पूजन नीचे प्रमाणे करवानु छे-
मुहूर्तनी बेला आवे त्या सुधी उभा उभा 'ॐ पुण्याहं पुण्याह' इत्यादि बोलता पवासण उपर ककुनो साधियो करी-
ॐ कूर्म निजपृष्ठे जिनविम्व धारय धारय स्वाहा ।

आ मत्र ७ वार बौलीने आसनना स्थानने अभिसन्त्रित करवुं ए पछो समूल डाम साथे मेलवेली कुंभकार चक्रनी माटी आसन उपर लिपवी, ते उपर गुरुदत्त वाससेप करवो, अने मुहूर्तनी बेला ७ नोकार गणीने ते स्थाने प्रतिमा पघराववी, अने-
“ ॐ जये श्री ह्रीं सुभद्रे नम. ”

ए मंत्रनो प्रतिमा उपर ७ वार न्याम करवो

४-जिनालय होय के घर देहरासर होय पण प्रतिष्ठा करवनार कोई एक व्यक्ति होय तो तेणे १० दिवस सुधी शीलव्रत

पालवुं, आर्यन्विल अथवा तो एकाशन करवुं, नवकार-उबस्सग्गहरनी फूल गूथणीए ? नोकावाली नित्य गुणवी, अने भूमि शयन करवुं. ?

आसनयंत्र—

आसनयंत्रनुं विधान पंडित आशाधरना प्रतिष्ठासारोद्धारमां अने आचार्य जिनप्रभसूत्रिना ' विधिमार्गप्रपा ' ग्रन्थना प्रतिष्ठाधिकारमां दृष्टिगोचर थाय छे.

पं० आशाधरनुं अने आचार्यजिनप्रभनुं आ यंत्र-विधान थोडाक शब्दिक फेरफार सिवाय एक ज छे, छतां विधि-प्रपामां ए विषयना—

तिर्यग्धर्वाष्टरेखाभिर्वज्राग्राभिः समालिखेत् । मण्डलं व्येकपञ्चाशत्कोष्टकं शृङ्गरेखकम् ॥३॥
अकारादिहकारान्तं, कोष्ठेष्वेकैकमक्षरम् । बाह्यकोणस्थितात्कोष्ठात्, प्रादक्षिण्येन संलिखेत् ॥४॥
मध्यमे कोष्ठके तत्र, हंकारं सौर्ध्वरेखकम् । जयादिदेवताधिष्ठ-पत्रपद्मस्य मध्यगम् ॥५॥
वज्राग्रे प्रणवं दद्यात्, कामबीजं तदन्तरे । त्रिर्भुजासाम्राज्यवेष्टय, निरुन्ध्यादं कुशेन तु ॥६॥

आ ४ श्लोका या तो रही गया छे अथवा तो जाणीने छोडी देवामां आव्या छे, गप्पे तेम होय पण एटलुं तो निश्चित छे के विधिप्रपागतविधान खंडित अवश्य छे.

१ आ गृहविभ्रप्रवेशविधि लगभग १६ मा सैकाना उत्तरार्द्धमां लखेल एक प्राचीन पत्रना आधारे लक्ष्मी छे.

રેલાઓના વજો આગે 'ૐ' અને વે ૐ ચન્દ્રે કામવીજ (કલ્લી) લલ્લું, મંદલના મધ્યભાગે ઉપર 'હ્રી' કાર લલી તેની માત્રા (હ્રી) મ્હે યત્રને ૩ ચાર વોટું, અને માત્રા પૂરી થાય ત્યાં 'કૌ' લલીને યત્રને સર્પણ કરવું.

ઉક્ત રીતિએ યંત્ર પત્રા ઉપર લલીને દૂધ તથા જલ વહે પલાલું, સુગન્ધ દ્રવ્યોએ મિશ્રિત ચંદન વહે નિલેપન કરવું, ઉત્તમ-પુષ્પ, અક્ષત, નૈવેદ્ય, દીપ, ધૂપ, ફલોથી તેને પૂજવું, અને માતૃકા વર્ણાભિન્ન નિમ્નોક્ત માલામત્રનો '૦૮' પુષ્પો ઉપર જાપ કરીને પુષ્પો યત્ર ઉપર વદાવવા. માતૃકાનર્ણમત્ર આ પ્રમાણે છે—

“ૐ નમોઽર્હં અઆ ર્હં ઉઝ ક્તઃ લલૃ એ ઓઐ અઃ કલ્લગઘઙ ચઙ્ગજઙ્ગઙ ટઠઢઢળ તથવ્ઘન પ્પઘઞ્મઞ્મ યરલવ શપસર્ ટ્રી કલ્લીકૌ સ્વાહા ।”

પત્રાના મધ્યરોઘકમા રુમલ છે, તેવો જ રુમલ પીઠ ઉપર પણ સુગન્ધ દ્રવ્યોના રસથી લલ્લો, ઉપર કપૂર કેસર વગેરે છાટવા, પારો તથા ધંચરત્ત તે ઉપર સ્થાપીને પૂર્વોક્ત પંદુ ત્યા સ્થાપવું, તે ઘણી શુભ લગ્ન નવમાસરુમા તે આસન ઉપર પ્રતિષ્ઠિત કરવી, અને તેમા પૃથ્વી તત્ત્વનું ચિન્તન કરવું, એવો આમ્રાય છે.

आसनयंत्र २

वीजुं आसनयंत्र जिनप्रभीय प्रतिष्ठाविधिमां छे. आ यंत्रनी निर्माणरीतिना संबन्धमां आचार्ये कइ वर्णन के व्यवस्थानो उल्लेख कर्यो नथी, पण एनी स्थापनाना संबन्धमां नीचेना शब्दोमां व्यवस्था आपी छे—

“इदं यंत्रं तास्रपत्रे उत्कीर्य देवगृहे मूलनायकविभवायाधो निधापयेत् । विभ्यस्य सकलीकरणं शान्तिं पुष्टिं च करोति । यस्याधरतनविभागे मूलनायकस्य क्षिप्यते तस्य नाम मध्ये दीयते, मूलनायकस्य यक्ष-यक्षिण्यौ च लिख्येते । अत्र तु श्रीपार्श्वनाय-तद्वक्षयक्षिणीनां नामन्यासो निदर्शनमात्रमिति ।” अर्थात्—‘आ यंत्र त्रांत्राना पत्रामां खोदावीने देवालयमां मूलनायक प्रतिमाना आसन नीचे राखवुं, आ यंत्र विभ्यमां कला (अतिशय, प्रभाव) उत्पन्न करे छे, अने शान्ति तथा पुष्टि करे छे.

जे मूलनायक नीचे यंत्र राखवुं तेनुं तेना मध्यभागमां नाम लखवुं, अने मूलनायकना यक्ष-यक्षिणीनो पण तेमां आलेख करवो अथवा तेमनां नाम लखवां.

आ यंत्रमां पार्श्वनाथ धरणेन्द्र पद्मावतीनां नामो दृष्टान्तरूप समजयानां छे.
आचार्य जिनप्रभद्वरि कहे छे.

“ॐ ह्रीं आं श्रीपार्श्वनाथाय स्वाहा ।”

आ मंत्रे प्रथम उपवास पूर्वक १००० जाइनां पुण्यो जपीने यंत्र उपर चढ़ाववां, पछी यंत्र पीठ उपर स्थापन करवुं.
यंत्रमां जेम मूलनायकनुं नाम लखवानुं छे, ते ज प्रमाणे जापमां पण मूलनायकनुं ज नाम बोलवानुं छे, ए वस्तु अर्थात्: सिद्ध छे, अहीयां जप्यमंत्रमां लखेल ‘पार्श्वनाथ’ ए नाम दृष्टान्त मात्र समजवुं.

વિધિપ્રપાની અમારી હસ્તલિખિત પ્રતિમા આપેલ ૨ યંત્રકો પૈકીનું ૧ હુ યત્ર આશાધરની નિર્માણ વિધિથી ગનાવેલ છે, જ્યારે ૨ હુ યત્ર સ્વતંત્ર છે, આની રચના સાથે આશાધરના તેમ જ ચિનપ્રમદ્ધરિના શ્લોકોનો કશો મેલ મળતો નથી વીજા યંત્રના સંબંધમા જિનપ્રમદ્ધરિ શોડાક શબ્દોમાં વિવેચન કર્યું છે, જેનો ઉલ્લેખ યોગ્ય સ્થાને કરવામાં આવશે પ્રથમ પ્રમો ઉક્ત અને ગ્રન્થક્રાસેણ આપેલ શ્લોકો ઉપરથી ૧ લા યંત્રના નિર્માણનું વિવેચન કરીશુ

આસનયત્ર ? —

નિશ્ચલ રંગને સ્થાપેલ સર્પૂર્ણ લાક્ષણિક પીઠ ઉપર પ્રતિષ્ઠિત કરવા માટે પ્રતિમાને તેની પાસે લાગીને રાણી મૂકો. પીઠે સ્થાપવા માટે સોનાનું, સુવર્ણ, ચામડું, અથવા પાપાણનું એક ચોક્કસ પટુ વનાવો, પટુ સુન્દર જાડું અને ચીકણું વનાવી તેમા આદી ઉમી ૮-૮ રેલાઓ (લીટીઓ) લેવાની, રેલાઓ અગ્રભાગે ત્રિજાકારે કરવી, આમ ૮-૮ રેલાઓના સયોગથી પત્રામા ૪૯ કોટ્ટરનું મહલ ગનશે (૪ થી ૫ મી રેલાઓ વધેનુ અતર અપેક્ષાકૃત યથારે રાસલું કે જેથી મધ્યકોટ્ટર મ્હોટુ બને અને તેમા અટલ કમલ વનાવી શકાય)

આ મહલના વાહકોણ (ઈશાનકોણ)ના કોટ્ટરથી આરંભ કરી સૃષ્ટિકર્મે ૧-૧ કોટ્ટરમા ૧-૧ અક્ષર લલી છેલ્લે મધ્યકોટ્ટરમા અટપત્રકમલ વનાવવું, અને તેની કર્ણિકામા રેફ મહિત 'દ' કાર અર્થાત્ 'દ' લેખવો, અને ફરતા પૂર્વીદિ દિશાગત કમલપત્રોમા જયા ૧ જંભા ૨ ત્રિજયા ૩ મયિની ૪ અજિતા ૫ મોહા ૬ અપરાજિતા ૭ મોહિની ૮ એ આઠ દેવીઓનો આલેખ કરવો વા નામો લેખવા

રેસાઓના વજ્રો આગે ‘ૐ’ અને બે ૐ વચ્ચે કામવીજ (વલ્લી) લખવું, મંડલના મધ્યભાગે ઉપર ‘હ્રીં’ કાર લખી તેની માત્રા (ઈ) વડે યંત્રને ૩ વાર વીંટવું, અને માત્રા પૂરી થાય ત્યાં ‘ક્રૌં’ લખીને યંત્રને સંપૂર્ણ કરવું.

ઉક્ત રીતિએ યંત્ર પત્રા ઉપર લખીને દૂધ તથા જલ વડે પચાલવું, યુગન્ધિ દ્રવ્યોએ મિશ્રિત ચંદન વડે વિલેપન કરવું, ઉત્તમ-પુણ્ય, અક્ષત, નૈવેદ્ય, દીપ, ધૂપ, ફલોથી તેને પૂજવું, અને માતૃકા વર્ણાત્મક નિમ્નોક્ત મારામંત્રનો ?૦૮ પુષ્પો ઉપર જાપ કરીને પુષ્પો યંત્ર ઉપર ચઢાવવાં. માતૃકાવર્ણમંત્ર આ પ્રમાણે છે—

“ ૐ નમોઽર્હં અઆ ર્હં ઉઝ ક્તઃ લૂઠુ ઈએ ઓઐઔ અંઅઃ કસ્તગઘઙઙઙ ટઠડઢણ તથ્યધન પપ્પચચ્ચમ યયરલલચ શષ્ષસસહ હ્રીં વલ્લીક્રૌં સ્વાહા ।”

પત્રાના મધ્યકોષ્ટકમાં કમલ છે, તેવો જ કમલ વીંટ ઉપર પણ સુગંધિ દ્રવ્યોના રસથી લખવો, ઉપર કપૂર કેસર વગેરે છાંટવાં, પાંચો તથા પંચરત્ન તે ઉપર સ્થાપીને પૂર્વોક્ત પંતું ત્યાં સ્થાપવું, તે પછી શુભ લગ્ન નવમાંશકમાં તે ઓમન ઉપર પ્રતિષ્ઠિત કરવી, અને તેમાં પૃથ્વી તત્ત્વનું ચિત્તન કરવું, એવો આશ્રાય છે.

२. दिक्पाल पूजा कीष्टक-

१० दिक्पाल	इन्द्र	अग्नि	यम	निष्कृति	घरुण	वायु	कुनेर	ईशान	नाग	ब्रह्मा
आलेखन द्रव्य	गोरोच- न	रक्त च न्दन	अगर- कस्तूरी	अगर कस्तूरी	अगर- कस्तूरी	चन्दन केसर कस्तूरी	चन्दन यरास	चन्दन	चन्दन	चन्दन कर्पूर
पूजन द्रव्य	केसर वास	केसर	केसर	अगर चन्दन	अगर चन्दन	वास-चूर्ण	चन्दन-वास	चन्दन	चन्दन	चन्दन
फूल	सोयने चयो	जाखल	दमणो मरुओ	मालती मरुओ	दमणो- मरुओ	चपक दमणो	जाइ	कुमुद वा जाइ	मोगरो चयो	सेवनी- जाइ
फल	जवीरी	राती सापारी	फाली सापारी	दाडिम	दाडिम	नारंगी	विजोह	जेरुडी	गदुम- उजली	विजोह
बेल	पीठु	रातु	फालु	दयाम- डवोरंग	अरमा नी	नीलु	द्वैत	द्वैत	द्वैत	द्वैत
नैवेद्य	मोतियो लाडु	चूरमानो लाडु	अडदनी लाडु	तिलो लाडु	तिलो लाडु	मगनो लाडु	धीसीवल मगावनो	धीसी- द्रव्य	पेटा	धेवर
द्रव्यादि	अक्षत- पानादि	अक्षत- पानादि	अक्षत- पानादि	अक्षत- पानादि	अक्षत- पानादि	अक्षत पानादि	अक्षत- पानादि	अक्षत- पानादि	अक्षत पानादि	अक्षत- पान

दीपणी- १ ग्रन्थातरे नील २ ग्रन्थान्तर पीत ३ ग्रन्थातरे रक्त

दिक्पालो पढी बीजा ९, खानावाला शुद्ध पाटला उपर नवग्रहोनी पूजा करवी, सूर्य १, चन्द्र २, मंगल ३, बुध ४, शुक ५, शनि ७, राहु ८, अने केतु ९; ए नव ग्रहोने पोतपोताना दिविभागमां पोतपोताना मंडलो सहित वर्णनसारे आलेखवा.

सूर्यादि ग्रहोनी स्वदिशाओ अनुक्रमे मध्या १, आग्नेयी २, दक्षिणा ३, ऐशानी ४, उत्तरा ५, पूर्वा ६, पश्चिमा ७, नैऋति ८, अने वायवी ९ जाणवी.

सूर्यादि ग्रहोना मंडलो अनुक्रमे गोल १, चौरस २, त्रिकोण ३, वाणसमान ४, चौरस ५, पदत्रोण ६, धनुष्याकृति ७, शर्पसदृश ८, अने ध्वजाकार ९, होय छे. ग्रहोना पूजन पूर्व, पाटला उपर स्वस्वदिशा विभागमां मंडलो आलेखोने पढी पूजानो प्रारंभ करवो.

सूर्यादि ग्रहोना वर्ण अनुक्रमे रक्त १, श्वेत २, लाल ३, नीलो ४, पीलो ५, धोलो ६, कालो ७, श्याम ८, अने धूमवर्ण ९ जाणवी, ग्रहोना वर्ण जेवा वर्णनां बहो, तेमना प्रिय रसवालां फलो अने विचित्र नैवेद्यो वडे पूजायेला ग्रहो शुभ फलदायक थाय छे.

पूजा पूरी थया पढी “ग्रहशान्ति स्तोत्र”नो पाठ करी दिक्पालोना पाटलो जिनप्रतिमाना डावा अंगनी दिशामां अने ग्रहोना पाटलो जमणा अंगनी दिशामां मुक्कवो.

दिक्पालपूजाविधि

वर्तुलं चतुरस्रं च, त्रिकोणं चाणसंनिभम् । चतुरस्रं च षट्कोणं, चाणमं शूर्पकाकृति ॥५७॥

ध्वजामं मण्डलान्गाहुः, सूर्यादीनामनुक्रमात् । मण्डलानि समालिख्या-ऽऽख्यं खेटपूजनम् ॥५८॥

रक्त. श्वेतो लोहिताभो, हरितः पीतवर्णभाग् । श्वेतः कृष्णौ च धूम्रभः, खेटवर्णाः क्रमादिमे ॥५९॥

वर्णसदृशवर्णेण, प्रियरसफलेन च । नैवेद्येन विचित्रेण, पूजितः शुभदो ब्रह्मः ॥६०॥

पूजान्ते ब्रह्मान्प्राद्व-स्त्रोत्रपाठं विधाय च । पदकौ द्वौ क्रमात्स्थाप्यौ, जिनाद् वामे च दक्षिणे ॥६१॥

आ०टो०—पूर्वा १, आग्नेयी २, दक्षिणा ३, नैऋति ४, पश्चिमा ५, वायवी ६, उत्तरा ७, ऐशानी ८, अथोदिद्या ९, अने ऊर्ध्वदिद्या १०, आ १० दिशाओमा अनुक्रमे इन्द्र १, अग्नि २, यम ३, निर्ऋति ४, वरुण ५, वायु ६, कुबेर ७, ईशान ८, नाग ९, अने ब्रह्मा १०, आ दश दिशापालोने स्थापमा अने पढी पोतपोवाता। वर्णानुसारि वर्ण-रसे करी युक्त वस्त्रो अने फलो वडे पूजवा

दश दिशापालोना वर्णो अनुक्रमे पीलो १, रातो २, कालो ३, श्याम ४, आश्वानी ५, नीलो ६, श्वेत ७, श्वेत ८, श्वेत ९, श्वेत १० आ प्रमाणे मानेला हे

दिक्पालोने शुभ पाटला उपर शुद्ध द्रव्यो वडे पूजीने अन्ते वे वे दिक्पालनी दिशामा दिक्पालना नाग मन्त्रपूर्वक बलिशेष करयो.

३ तृतीयाह्निकम् ।

द्विवे १ दक्षिणपूर्वे २ च, दक्षिणे ३ उपरदक्षिणे ४ । अपरे ५ ज्या उपरोत्तर ६, उत्तरोत्तरपूर्वयोः ७-८ ॥ ४९ ॥
पाताले १ ब्रह्मलोके १० च, दिशामीशानिमान्नयसेत् । इन्द्रमग्नि यमं वैश्व, निर्ऋति वरुणं तथा ॥ ५० ॥
वायुं कुबेरमीशानं, नागं ब्रह्माणमेव च । स्ववर्णरसमायोग्यैर्वैश्वैः फलैस्ततोऽर्चयेत् ॥ ५१ ॥
पीत १ रक्त २ सित ३ श्याम ४-खाम ५ नोलद्युतः ६ क्रमात् । श्वेताः शेषाश्च ७-८-९-१० चत्वारो,

दिशांपालान् समभ्यर्च्य, शुभैर्द्रव्यैः सुपट्टके । द्विषु बलिपरिक्षेपः, कार्यो नान्ना दिगीशितुः ॥ ५२ ॥

अन्यस्मिन् पट्टके नन्द-कोष्ठके खेचरान् यजेत् । सूर्यं चन्द्रग्रसं भीमं, बुधं देवगुरुं भृगुम् ॥ ५३ ॥

मन्थे^१ दक्षिणपूर्वे^२ च, दक्षिणोत्तरपूर्वयोः^{३४} । उत्तरे^५ पूर्वोऽ^६ पाच्यां च, रक्षो वायव्यगा^७ ब्रह्माः ॥ ५४ ॥

मन्थं राहुं च केतुं च, ग्रहान्नयसेदिमान् क्रमात् । स्वस्वदिग्गण्डलोपेतान्, स्वस्ववर्णविभूषितान् ॥ ५५ ॥

मन्थे^१ दक्षिणपूर्वे^२ च, दक्षिणोत्तरपूर्वयोः^{३४} । उत्तरे^५ पूर्वोऽ^६ पाच्यां च, रक्षो वायव्यगा^७ ब्रह्माः ॥ ५६ ॥

૮ ૐ ઈશાનાય નમઃ	૧ ૐ ઇન્દ્રાય નમઃ	૨ ૐ અગ્નયે નમઃ
૭ ૐ કુવેરાય નમઃ	૧૦ ૐ વ્રહ્મણે નમઃ	૩ ૐ યમાય નમઃ
	૯ ૐ નાગાય નમઃ	
૬ ૐ વાયવે નમઃ	૫ ૐ વરુણાય નમઃ	૪ ૐ નૈઋત્યે નમઃ

ઉપકરણો—પાટલા ૨, દિક્પાલ, નવગ્રહ, યોગ્ય સેવનના ૧ વસ્ત્ર ૧૯, 'પીલાં ૨, રાતાં ૩, કાલાં ૨, શ્યામ ઉદારંગી ૧, આસ્માની ૩, શ્યામસોસની ૧, નીલા ૨, ધમલા ૬ ॥ પાટલાઓ ઉપર ઢાઢ્યા સારુ પીંછા અને રાતું વસ્ત્ર ૨, હાથ ૧-૧૧ પ્રમાણ ૧ વીજા વસ્ત્રલંડો ઢાયની અંદર હોય તો વાધો નથી. વસ્ત્રો મલે તો રેશમી લેમાં. જો ન મલે અથવા સ્વર્ચ ઓછો કરવો હોય તો સુત્રાડ લેમાં' નાગસેલના પાન ૨૯ ૧ ઝાંઝાના પૈસા ૨૯ ૧ સોપારી ૨૭ ૧ ચોલા ૦ ॥ ઝેર આસરે ૧ પતાસા અથવા સાઢરના કઢકા ૨૭,

નેવેઘ નંગ ૧૯, મોતિયા મોતીચૂના લાઢ ૨, ગોલના ચૂરમાના લાઢ ૨, વેસીદલના (મગદના) ૪, મગની દાલના ૨, ગોલધા-
ળીનો ૧, અડદની દાલના ૩, તલના ૩, વેવર ૧, અને પેડો ૧ । “ ફલ મેવો ” (સેલડી કટકા ૨, નારંગી ૨, જંબીરી,
લાટાંલીલું ૨, ધિજોગં ૩, દાહિમ ૩, નાલિયેર ૧, દ્રાક્ષા ૧, રાતી સોપારી ૨, કાલો સોપારી ૧, વદામ ૧, થોલી સ્વારેક ૧ ।
“ પુષ્પો ” — (લાલ કનેર ૧, મોગરો જાહ-જુહી, અથવા કુમુદ ૪, જાહલ, ૨ દમળો-મહા, ૫ પીલી ચમેલી યા પીતપુષ્પ, ૧
પીલો ચંપો, માલતી-ચમેલી ૧, જાહ પંચવર્ણ પુષ્પ, ૧ સુવર્ણ, ૧ પીતકળોર ।
આલેખન, પૂજનના દ્રવ્યો ઘસી તૈયાર કરેલાં । શ્વેત ચન્દન ૧, સુવર્ણ ૧, લાલ ચન્દન ૨ । કેસર ૫ ॥ ગોરોચન ૨ ।
વાસચૂર્ણ “વાસક્ષેપ” ૩ । કંકુ ૩ । યક્ષર્કદમ ૧ । અગર કસ્તૂરી ૫ । ચન્દન ઘસા ૩ । ચન્દન કપૂર ૧ । ચન્દન કેસર કસ્તૂરી
૨ । અગર ચન્દન ૨ । અગર વાસ ૧ । ગ્રહપૂજનમાં ગણવાની માલાઓ — (પરવાલાની, શ્વેત સ્ફટિકની, કહેરવાંની, અકલવેરની
અને ગોમેદ અથવા સિન્દુરિયા સ્ફટિકની, એ માલા, ગ્રહ પૂજનમાં ગણાય છે. શ્વેત સ્ફટિકને વદલે રૂપાની અને કહેરવાને વદલે
સોનાની માલા પણ ચાલી શકે છે, ।

હવના — પૂજાનો તૈયાર કર્યા પછી પ્રથમ પાટલાને શુદ્ધ જલ વડે થોડ ધૂનીને શુભ ચોઘડિયામાં પૂજન ચાલુ કરવું. કોઈ-
કમાં આપેલ અનુક્રમ પ્રમાણે પ્રથમ આલેખન કરી, સુગંધિ પદાર્થો વડે પૂજન કરવું.
પૂજનવિધિ — પ્રથમ નીચે લેખેલ મંત્ર વંદ શેઝપાલું આહ્વાન કરવું —
ૐ સ્ત્રીં સ્ત્રીં સ્ત્રીં સ્ત્રીં સુવનપાલાય માણિભદ્રાય ક્ષેત્રદેવતાય યક્ષાધિપતયે ગજવાહનાય

आनन्दोत्पन्नमानसा बहुगुणं पूजोपचारोच्चयम् । संघाय प्रगुणं नयन्तु पुरतो देवस्य लब्धासनाः ॥ १ ॥
आ काव्य बोली पुष्पाञ्जलि दिशापालोना पाटला उपर नाली दिक्पालाने बधाववा, ते पछी प्रत्येक दिक्पालने ते पाटला
उपर स्थापी अष्ट द्रव्यो वडे—

इन्द्रमग्निं यमं चैव, निर्वृतिं वरुणं तथा । वायुं कुबेरमीशानं, नागान् ब्रह्माणमेव च ॥ १ ॥
आ श्लोकोक्त क्रमानुसार १ इन्द्र, २ अग्नि, ३ यम, ४ निर्वृति, ५ वरुण, ६ वायु, ७ कुबेर, ८ ईशान, ९ नाग अने
१० ब्रह्मानी पूजा करवी.

१. इन्द्र—

“ प्राग्दिग्वधूर ! शचीहृदयाधिवास !, भास्वत्किरीट ! चिवुग्राधिप ! वज्रपाणे ! ॥
एकावतारसमनन्तरसिद्धिशर्मन् !, शक्र ! स्मरन् स्थितिमुपेहि जिनाभिपेके ॥ १ ॥”

ॐ वषट् नमः श्री इन्द्राय वज्रहस्ताय ऐरावणवाहनाय पूर्वदिग्भीशाय सपरिच्छदाय, श्री इन्द्र !
सायुधः सवाहनः सपरिच्छद इह अमुकनगरे अमुकस्थाने श्रीजिनप्रतिष्ठांमहोत्सवे आगच्छ आगच्छ,
जलं गंधं पुष्पमक्षतान् फलानि धूपं दीपं नैवेद्यं सर्वोपचारान् गृहाण, गृहाण, शान्तिं तुष्टिं पुष्टिं ऋद्धिं धृद्धिं
कुरु कुरु, सर्वसमिहितं देहि देहि स्वाहा ॥ १ ॥

२. अग्नि —

शोभां वहन्तु वरतूर्ययोदनादै-रुत्कम्पिता नलिनयोनिविमानहंसाः ॥ १० ॥”

ॐ नमो ब्रह्मणे ऊर्ध्वलोकाधीश्वराय चतुर्मुखाय श्वेतवस्त्राय पुस्तकमलहस्ताय हंसवाहनाय, श्री ब्रह्मन् ! सायुधः सबाहून् सपरिच्छद इह अमुकनगरं अमुकस्थाने आगच्छ आगच्छ, जल गन्धं पुष्पमक्ष-
तान् फलानि धूप दीप नैवेद्य सर्वोपचारान् गृह्णण, शान्तिं तुष्टिं पुष्टिं क्वचिद्बुद्धिं कुरु कुरु, सर्व-
समीरितं देहि देहि स्वाहा ॥ १० ॥

उपर लखेल प्रत्येक काव्य अने तेनी माये लखेल मत्र गेलीने ते ते दिशापालने जलं, गध, पुष्प, फल, नैवेद्य आदि जे जेने
योग्य होय ते तेने चढावया, सर्वेनी पूजा पछी पाटला उपर पीतुं वस्त्र ओढाडी, पाटलो गेनाखरे वीटवो अने जिनप्रतिमाना डाना
पडखा तरफ स्थापनो, पछी—

“ इति दिग्गधिपकीर्तनाभिरक्षा-क्षपितसमस्तविषक्षवीतविघ्नः ।

कुरु सकलसमृद्धिसनिधानात्, विजितजगत्यभिषेकमगलानि ॥ १ ॥’

आ काव्य बोलीने ते उपर विधिकारं पुष्पावलि चढावमी, अने प्रतिष्ठागुरुरूप गलक्षेप करवो, पछी दिशामलिक्षेप करवो.

दिशा-बलिक्षेपः—










दिकुपालोसु पूजन-स्थापन कर्या पछी गुह्या स्थानमा उई पूर्वादि दिशासमुख उमा रही, ते ते दिशाना पतिनो मत्र
श्लोक बोली ते ते दिशामा गलिक्षेप करवो, जल छाटवुं, चन्दनादि सुगन्ध पदार्थना छाटा नावया, धूप उलेववो अने वाजिन्त्रो

- वगाड्यां, मंत्र श्लोको—
 १ इन्द्र—“ऐरावतसमारूढः, शक्रः पूर्वदिशि स्थितः । संघस्य शान्तये सोऽस्तु, बलिपूजां प्रतीच्छतु ॥१॥”
 २ अग्नि—“सदा बह्विदिशो नेता, पावको मेघवाहनः । संघस्य शान्तये सोऽस्तु, बलिपूजां प्रतीच्छतु ॥३॥”
 ३ यम—“दक्षिणस्या दिशः स्वामी, यमो महिषवाहनः । संघस्य शान्तये सोऽस्तु, बलिपूजां प्रतीच्छतु ॥४॥”
 ४ निर्वृति—“ग्राम्यापरान्तरालेजो, निर्वृतिः शिववाहनः । संघस्य शान्तये सोऽस्तु, बलिपूजां प्रतीच्छतु ॥५॥”
 ५ वरुण—“यः प्रतीचीदिशो नाथो, वरुणो मकरस्थितः । संघस्य शान्तये सोऽस्तु, बलिपूजां प्रतीच्छतु ॥६॥”
 ६ वायु—“हरिणो वाहनं यस्य, वायव्याधिपतिर्मरुत् । संघस्य शान्तये सोऽस्तु, बलिपूजां प्रतीच्छतु ॥७॥”
 ७ कुबेर—“निधाननवकारूढ, उत्तरस्या दिशः प्रभुः । संघस्य शान्तये सोऽस्तु, बलिपूजां प्रतीच्छतु ॥८॥”
 ८ ईशान—“सिते वृषे ऽधिस्थो य, ईशानो विदिशो विभुः । संघस्य शान्तये सोऽस्तु, बलिपूजां प्रतीच्छतु ॥९॥”
 ९ नाग—“पातालान्धिपतिर्यास्ति, सर्वदा पद्मवाहनः । संघस्य शान्तये सोऽस्तु, बलिपूजां प्रतीच्छतु ॥१०॥”
 १० ब्रह्मा—“ब्रह्मलोकविभुर्गोऽस्ति, राजहंससमाश्रितः । संघस्य शान्तये सोऽस्तु, बलिपूजां प्रतीच्छतु ॥१०॥”

दिकपालेने प्रक्षेप्य बलि-क्षेप करी पाछा मंडपमां आवधुं अने ते पछी बीजे पाटले ग्रह पूजन करवुं-

इति दिक्पाल पूजा विधि॥

अथ ग्रहपूजा विधि ॥

बुध ४ 	शुक्र ६ 	सोम २ 
गुरु ५ 	सूर्य १ 	मंगल ३ 
लक्ष्मी ७ 	शनि ८ 	सह ८ 

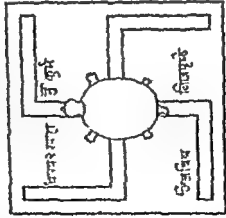
ग्रह स्थापना —

ग्रह पूजानुं काष्टक—

१ ग्रह	सूर्य	चंद्र	मंगल	शुभ	शुभस्पति	शुक्र	शनिधर	राहु	केतु
आलेखन	रक्त च- न्दन	चंदन	केसर	चन्दन-केशरी	गोरोचन	चन्दन	कम्बुरी- अगर	अगर- कम्बुरी	यश-कर्म
पूजन	केसर	चन्दन- वरास	केसर	वास-चूर्णे	चन्दन- वासचूर्णे	चंदन	कंकु	कंकु	कंकु
फूल	लाल कणेर	जाइ- मोगरो	जामूल	चपो	संगंधा	जाइ- मोगरो	मालती- दमणो	मनकुंद	यदुवर्ण पुष्पो
फल	द्राक्षा	ओलडी	रानी सीपारी	नारंगी	जंगीर	विजो	रारेरु	नालिर	दाटिम
वस्त्र	रक्त-लाल	श्वेत	लाल-कीरमजी	नीलु	पीलु	श्वेत	आम्बानी	काळु	श्याम मोलनी
नैवेद्य	चूरमनो- लाडु	धैमीदल- नो लाडु	गोल घाणीनो लाडु	मगनी दालनो लाडु	मोतिगो- लाडु	धैमीदल- नो लाडु	अडुनी दा- लनो लाडु	अडुनी दा- लनो लाडु	तिलवटनो लाडु
द्रव्यादि	अभन- पान, शं- वानाणु	अक्षत- पान, शं- वानाणु	चोखा पान नांवा नाणुं	चोखा पान शं-पान नां- वानाणुं	चोखा पान शं-पान नां- वानाणुं	चोखा पान शं-पान नां- वानाणुं	चोखा पान शं-पान नां- वानाणुं	चोखा पान शं-पान नां- वानाणुं	चोखा पान शं-पान नां- वानाणुं
माला	प्रवालनी	मृत्ति- कनी	प्रवालनी	करमानी	किरवा गो- सोमनी	मृत्ति- कनी	अकलरोली	अकलरोली	गोमोम वास्तिनू- नी वा मृत्तिक

આસનયત્ર ૩

અપૂર્વ ને આત્મનયંત્રો ઉપરાન્ત એક ત્રીજું આસનયત્ર પણ છે કે જે 'કૂર્મયત્ર'ના નામથી ઓલલાય છે. આજ કાલ પ્રાયઃ ઘણા સ્વરા પ્રતિષ્ઠાકારકો પીઠ ઉપર રાસેલ સ્વાહામાં પંચરત્નાદિક માગલિક પદાર્થો સ્થાપ્યા પછી તે ઉપર આ 'કૂર્મયત્ર'ને સ્થાપે છે. કૂર્મયત્ર એક સાદામાં માદુ યત્ર છે, લગભગ ૩ ફૂટ સમચોરસ આગનું પટુ રૂઢી તે ઉપર કૂર્મનો આકાર કોતરાયે છે, અને તે ઉપર મુગધી દ્રવ્યો વેઢે 'સ્વમ્તિક' આલેણી તેના ૪ પાલ્લડિયોની નીચે "ૐ કૂર્મ-નિજપૃષ્ઠે -ત્રિનિગ્ન-ધાસ્ય ૨ સ્વાહા ।" આમ ચારે દિશાઓમાં મનઃકલ્પે લલ્લીને એ યત્ર પીઠ (પરામણ ગાદી) ઉપર કૂર્મનું મુલ દ્વાર તરફ આવે એવી રીતે સ્થાપે છે અને તે ઉપર શુભ સમય આવે ત્યારે મુલનાયક પ્રતિમાને પ્રતિષ્ઠિત કરે છે



આસનયંત્ર ૩

૧૩ શ્રીશાન્તિવાદિવેતાલીય અર્હદભિષેકવિધિ:-

અભિષેકવિધિ: પૂર્વે, કથિત: શાન્તિસૂરિભિ: । તમાશ્રિત્યાઽભિષેકાણાં, વિધયો જાઙ્ગિરેઽગ્નિલા: ॥૧૭૩॥

પૂર્વમષ્ટોત્તરશત-ઘટસ્નાનમજાયત । ‘ ચક્રે દેવેન્દ્રરાજેતિ ’ કાવ્ય ઘોષેણ નિર્મિતમ્ ॥૧૭૪॥

તસ્યાનુકરણાજ્ઞેઽષ્ટોત્તરસ્નાત્રમપ્યદ: । પોહશે વિક્રમાબ્દાનાં, શતે કેનાપિ નિર્મિતમ્ ॥૧૭૫॥

શાન્તિસ્નાત્રમિદં જ્ઞે, સકલચન્દ્રદર્ભિતમ્ । વિક્રમાબ્દસપ્તદશ-શતે લોકે પ્રસિદ્ધિભાગ્ ॥૧૭૬॥

શ્રાંટી૦—અર્હદભિષેક સર્વ પ્રથમ વાદિવેતાલ શાન્તિસૂરીજીએ કહેલ, તેના આધારે તે પછીના આચાર્યોએ મિત્ર મિત્ર નામથી ઘણી અભિષેક વિધિઓ વનાવેલી જેમાં “ ચક્રે દેવેન્દ્રરાજૈ:” આ કાવ્ય ગોલીને ૧૦૮ અભિષેક કરવાની વિધિ પ્રાચીન છે. આ અષ્ટોતર શત અભિષેકના અનુકરણ રૂપે લગમગ સોલમા સૈકામાં કોઈએ અષ્ટોતરી સ્નાત્રની યોજના કરી, અને તે પછી વિક્રમના સત્તરમા સૈકામાં શ્રીસકલચન્દ્રગણિએ “ જ્ઞાંતિસ્નાત્ર ” નામથી પ્રસિદ્ધ એક અભિષેક વિધિનું નિર્માણ કર્યું કે જે વિશેષ પ્રસિદ્ધિમાં આવ્યું છે.

ઉપકરણ

પરિકરયુત જિનચિત્ર ૧

વસ્ત્રમંડપ વેદીસહિત

મદ્રાસન (પ્રણાલ યુક્ત ગાજોટ),

ચંદ્રવો મદ્રાસનોપરિ

છત્ર ત્રય વિગ્રોપરિ

ચામર યુગલ

ગાંધા કુંડી ૨

ઘંટ ૧

ગંત ૧

જાલર ૧

થાલી ૨

ગાટકી ૫

માટલી મળ ૧। ની ચોલો ૧

કુંભ કોરા ૭

કલગિયા ૮

આરતિ ૧

મગલદીવો ૧

ધૂપધાળા ૨

દીની ૨

દિરૂપાલ યોગ્ય પાટલો ૧

નૈવેદ્ય દોઝા પાટ ૧

કેમર તોલા ૨

ચંદન મૂઠો ૧

અગર તોલા ૫

કપૂર તોલા ૫

રક્તચંદન મૂઠો ૧

કસ્તૂરી ચાલ ૩

ગોરોચન માલ ૧

શ્વેત સસન તોલો ૧

મગૈંપધિ પુટી ૧

દશાગ ધૂપ તોલા ૨૦

અટ ગંધ તોલા ૨

વામસેપ તોલા ૧૦

લૂણ કાકરી તોલો ૧

ગંગાજલ શીશી ૧

૨૫ નિમાણોના જલ

કાસાની થાલી ૧

વેલ્ણ ૧

ગર્જિત સમૂહ

આમૃત્ય જિનિમિયોગ્ય

શ્વેત વસધર સ્નાનકારો-

(અમૃત્ય ૪ ઉલ્કૃષ્ટ ૨૦)

વસુ શ્વેત ૧ નૈવેદ્યપટ્ટાન્ધાદન યોગ્ય

ધૌતમસ અગલ્લહણા ૪

ગેમાસુત્ર હટાક ૧

ધોતી જોડા ૪ ધોત

દિરૂપાલયોગ્ય તદ્વર્ણમસુત્ર ૧૦

(પીલુ ૧, રાતુ ૧, કાલુ ૧, ઉદારમી

૧, ક્યામ ૧, આસ્માની ૧, નીલું ૧,

શ્વેત ૪, પ્રત્યેકમસુત્ર ગ્વહ દ્વાધ ૧-૧)

कल्याण-
कलिका
खं० २॥
॥१७६॥

अक्षत शेर २
जिननैवेद्य—

लाडु नं. ५
साकर खंड ५, शेर १
खाजा खंड ५
घेवर " ५
दहिथरां " ५
मोहनथाल " ५
वदाम २५
सोपारी २५
पान २५
द्राक्षा शे. १
खारेक शे. १

दिक्पालो योग्य नैवेद्य सामान—

मोतिया लाडु २
चुरमाना लाडु २
अडदना लाडु २
तिलना लाडु ४
मगना लाडु २
घिसी दलना (मगदलना) २
दूधना पेडा २
घेवर २

फलजात—

नालियेर ५
बीजोरां अथवा जंबीरी ३
दाडिम ७
नारंगी ६

शेलडी कटका ६ अथवा मोसंबी ६

सफरजन ५
मोसंबी ५
राती सोपारी २
काली सोपारी २
श्वेत वदाम ७
पान बीडा सोपारी १५
पान नागरवेलनां १५

पुष्पजात—

सोवन चंपो वा पीतपुष्प
जासुद पुष्प
चमेली-मालती
जाइ-जूही
मोगरो

गुलाम

दमणो-मरुओ

दूध सेर ४, दहि सेर ३, घृत सेर २,

ग्रहोपशान्त्यर्थे अभिषेक होय तो गह

योग्य नीचेनो सामान बहु करनो—

यक्षकर्मम तोलो ?

कंकु तोला २

लाल कणेर पुष्पमाला २

चूरमानो लाडू ?

मैमीदल (मगदल) ना लाडू २

गोलघाणीनो लाडू ?

फोतरावाला मगनी लाडू ?

मातियो लाडू ?

अडदिया लाडू २

तलनो लाडू ?

मायुओने आहार दान—

(१) गोलमा राधेल भातनुं दान

(२) घृतयुन दूग्धागनुं दान

(३) घेवर भोजननु दान

(४) नीरुनु दान

(५) दहिना रुसानुं दान

(६) घृत दान

(७) तिलमट (रुटेल ना पीलेल तलनुं)

(८) खीचडी (अडदनी दालनी)

अभिषेकनो तात्कालिक तैयारी—

तात्कालिक तैयारीने अगे विधिकारे नीचेनी यातो खाम ध्यानमा राखवानी छे

(९) अनेक उर्णना धान्यनुं भोजन
ग्रहोपासकोने दान दक्षिणा—

(१) रक्त उर्णनो चन्द्रबो ?

(२) शंख ?

(३) रक्त चदननो मूठो ?

(४) सुर्णदान यथाशक्ति

(५) पीतांबर ?

(६) पगरखानी जोडी ?

(७) घज ?

(८) लोह भाजन ?

(९) काली कायल ?

—+—

अर्हदभियेक सामान्यपणे ४ स्नात्रकारी अने ४ स्त्रियोनी हाजरीथी पण मारी राते करी शकाय छे, मात्र ४ स्नात्रकारीमां काओ २० तैयार करवी.

२० पुरुषोमां ? पुरुष जे विधिज्ञाता होय तेने देन-पुरोहित रूपे कल्पवो के जे इन्द्रोने, देन-देवीओने, तेमना कर्तव्योनुं सूचन करतो रहे, ४ पुरुषोने इन्द्रो तरीके कल्पवा, शेप ? ५ पुरुषोनां नामो अनुक्रमे नीचे प्रमाणे कल्पवां-धृतसमुद्राधिपति १, क्षीरसमुद्राधिपति २, दधिसमुद्राधिपति ३, क्षीरोदसमुद्राधिपति ४, मागधतीर्थाधिपति ५, वरदामतीर्थाधिपति ६, प्रभासतीर्थाधिपति ७, सवौंगधिसमाहारक ८, सौगन्धिकममाहारक ९, स्वच्छजलसमाहारक १०, कुंकुमरससमाहारक ११, कुंकुम-चन्दनरससमाहारक १२, चन्दनद्रवसमाहारक १३, कस्तूरीद्रवसमाहारक १४, अने गौरोचन-सर्पसमाहारक १५.

२० स्त्रीओ पैकीनी ? ४ जणीओने अनुक्रमे गंगा १, सिंधु २, रोहिता ३, रोहितांगा ४, हरिता ५, हरिकान्ता ६, शीतोदा ७, शीतोदा ८, नरकान्ता ९, नारीकान्ता १०, रूप्यकूला ११, रुवर्णकूला १२, रक्ता १३, रक्तोदा १४, ए नदीओना नामनी आगल 'देवी' शब्द जोडीने उक्त १४ नदीओनी अधिष्टायिकाओ कल्पवी, शेप ६ स्त्रीओने पय १, महापय २, तिगिच्छि ३, केसरी ४, पुण्डरीक ५, अने महापुण्डरीक ६, आ छ हदोनी निवासिनी अने अधिष्टायिका तरीके अनुक्रमे श्रीदेवी १, ह्रीदेवी २, धृतिदेवी ३, कीर्तिदेवी ४, बुद्धिदेवी ५, अने लक्ष्मीदेवी ६, तरीके कल्पवी.

देव देवीओण पोतपोताना अधिकार नीचेना जलादि द्रव्योना अभियेक के उपयोग प्रमाणे इन्द्रनो आदेज धतां ते ते पदार्थ लेइ.

ઉપસ્થિત થવાનું છે પહેલાના ૬ અભિષેકોમા એક એક સ્થાનીય ધૃત્વાદિ દ્રવ્ય લેડ એક એક દેવે અથવા દેવીએ ઉપસ્થિત થવાનું છે ૭ થી ૧૦ માં અભિષેકોમા વે વે નદીના લગ્ન લેડ ને વે નદી દેવીઓ ઉપસ્થિત થશે, એ પછીના ત્રણ અભિષેકોમા અને અન્ય કાર્યોમા એક એક દેવી અને દેવની ઉપસ્થિતિ છે, માત્ર ૧૯ માં અભિષેક ગ્રંથને માગ ૧, વરદામ, પ્રભાસ આ ત્રણેના અધિપતિ દેવોને માથે ઉપસ્થિત થવાનું છે

૨૪ નિગમણોના જલને છાળી એક મહોટી માટલીમા એકત્ર કરતુ, તેમા ગરમ, ઋપૂર, ઋતુરી વોલીને નાલી તેને સુગંધી ગનાચીને ૨૪ ન્હાના ન્હાના ધાતુ અથવા માટીના ગડાઓમા આ મરી, ૪ દેવો અને ૨૦ દેવીઓને ફગાલે કરતુ, ક્ષીર સમુદ્રના જલમા દૂધ નાલી જલને સંફેદ ગનાચુ, શેષ ૨૩ ગડાઓનું જલ જલરૂપે જ રાલતુ, ઘૃત, ક્ષીર, દધિ, સમુદ્રોના અધિષ્ઠાયકોને ઘૃત, દહિના કલશો મરીને આપના, સર્વોપધિ સમાહારક દેવોએ પોતપોતાના અધિકાર નીચેના દ્રવ્યો અભિષેકને યોગ્ય વનારીને તૈયાર રાલવા અને હન્દ્રનો આદગ મલતા જ હાજર કરવાં.

જો અભિષેક ભક્તિરૂપે જ કરવાનો હોય તો ગ્રહ નિમિત્તે જણાવેલ ગણિ, પુષ્પ, મોજન, અને દક્ષિણા નિપયક પદાર્થોનો તૈયારીની જરૂર નથી, માત્ર દિક્ષ્પાલો યોગ્ય પદાર્થો જ તૈયાર રાલવા પણ કોડ મઘ કે વ્યક્તિ જિનમક્તિ ઉપરાન્ત ગ્રહ પીડો-પશાન્તિનો પણ હન્દુક હોય તો ઉપરુણોમા ગ્રહાધિકારોક્ત ઉપકરણો પણ મેલની રાલવા, તાર્કાલિક તૈયારીમા આવશ્યક પદાર્થોની તૈયારી કરાવવી અને જિનાભિષેક, ગ્રહાભિષેક અને ગ્રહજ્ઞનાદિ જાન્તિ હન્દુકના હાથે કરાવતુ.

સ્નાન પૂર્વે દિક્ષ્પાલોને ઇક એક કાવ્યદ્વારા આહ્વાન કરી પાટલા ઉપર પોતપોતાના આલેખિત સ્થાને પુષ્પાંજલિ વડે ગંધારીને

वेसाहवानुं कार्यं करवानुं छे, पूजन, बलि, वस्त्रादि द्वारा तेमनो सत्कार अभिषेक पूर्ण थया पछी तेमना विसर्जन पूर्वें ज करवानो छे, अने ते पण बाहुला नाखीने नहि पण तत्प्रिय पुष्प, फल, वस्त्र, नैवेद्य, अर्पण करीने.

अर्हदभिषेक
विधिः

अर्हदभिषेक—

वस्त्र मंडपमां अथवा चैत्यमां ज्यां अभिषेक करावा होय त्यां समास्थान छोडी सामेना मध्यभागे स्नात्र-पीठ बनावबुं, पीठ उंचुं २७ इंचुं, समचोरस २५ इंचुं करबुं, पीठनुं विधिपूर्वक पूजन करी ते उपर भद्रासन (प्रणालिओ बाजोठ, २५ चोरस अने ९ इंच उंचुं होय ते स्थापबुं, भद्रासन उपर चंदननो स्वस्तिक करी तेनी पुष्पादिवडे पूजा करवी.

ए पछी भद्रासन उपर विराजमान करावा लावेल जिनप्रतिमा सामे उभा रही हाथमां पुष्पांजलि लेइ—
श्रीमत्पुण्यं पवित्रं कृतचिपुलफलमङ्गलं लक्ष्यलक्ष्याः, क्षुण्णारिष्टोपसर्गग्रहगतिचिह्नतिस्वप्नसुत्पापघाति ।
सङ्केतः कौतुकानां सकलसुखसुखं पर्वसर्वोत्सवानां, स्नात्रं पात्रं गुणानां गुरुगारिभगुरोर्वञ्चिता येन दृष्टम् ॥१॥

रूपं वयः परिकरः प्रभुता पटुत्वं, पाण्डित्यमत्यतिशयश्च कलाकलापे ।
तज्जन्म ते च विभवा भवमर्दनस्य, स्नात्रे व्रजन्ति विनियोगमिहार्हतो मे ॥२॥
छत्रं चामरसुज्ज्वलाः सुमनसो गन्धाः सतीर्थोदका, नानालक्ष्कृतयो बलिर्दधिपयः सर्पौषि भद्रासनम् ।
नान्दी मङ्गलगीतनृचविधयः सस्तोत्रमन्त्रध्वनिः, पकानानि फलानि पूर्णकलशाः स्नात्रङ्गमित्यादि सत् ॥३॥

सुरासुरनरोरगत्रिदशवर्त्मचारिप्रसु-प्रभूतसुखसम्पदः समनुभूय भूयो जनाः ।

जितम्भरपराक्रमाः रुमकृताभियेका विभो-र्विलङ्घय यमशासन शिवमनन्तमध्यासते ॥४॥

अशेषनुवनान्तराश्रितसमाजखेदक्षमो, न चापि रमणीयतामतिशयीत तस्याऽपरः ।

प्रदेष्टा इह मानतो निखिललोकमाधारणः, सुमेरुरिति ताधिनः स्नपनपोठभावं गतः ॥५॥

आ काव्यो गौली इत्युमाञ्जलि भद्रपीठ उपर नाखी, ते उपर प्रतिमा स्थापनी, बली पुष्पाञ्जलि हाथमा लेड—

प्रोद्भूतभक्तिभरनिर्भरमानसत्वं, प्राज्यप्रवृद्धपरितोषरसातिरेकम् ।

कुर्युः कुतहलचलोत्कलिकाकुलत्वं, देवा मुहूर्तमपि सोढुमपारयन्तः ॥६॥

रक्षार्थमाहितविरोधानरोधहेतो-र्लोकाद्रपाधिकविभुत्वविभावनाय ।

कल्याणपत्रकनिगदसुरावतार,-संवित्तये च जिनजन्मदिनाभिषेकम् ॥७॥

यो जन्मकाले कनकादिगुह्रे, यश्चादिदेवस्य दृषाधिराज्ये ।

भूमण्डले भक्तिभरावनम्रैः, सुरासुरेन्द्रैर्विहितोऽभिषेकः ॥८॥

ततः प्रभृत्येव कृतानुकार, प्रत्याहृतैः पुण्यफलप्रयुक्तैः ।

श्रितो मनुष्यैरपि बुद्धिमद्भि-र्महाजनो येन गतः स पन्थाः ॥९॥

अद्यापि जनसमाजो, जनयति बुद्धि विशुद्धबुद्धीनाम् । जन्माभिषेकसम्भ्रम-पिशुनसुनामीरनासीरे ॥१०॥

आ काव्यो बोली पुष्पांजलि प्रतिमा तरु क्षेपणी, पक्षी प्रतिमा उपस्थी पुष्पादि निर्मात्य उत्तरी पखाल करी पूजा करवी,
जो पूर्व स्थापित प्रतिमा उपर ज अभियेक करावा होय ता ते ज्यां वेठेल होय त्यां ज ने उपर आ वधी विधि करवी इतिप्रथमं पर्व ॥

प्रतिमानी पूजा कर्या पक्षी पुष्पांजलि लेइने—

सदेव्यां भद्रपीठे कृतसकलसहाकौतुकाक्षिप्तलोकं, दत्त्वोद्योचं समन्ताद्वरवसनगृहालम्बिपुष्पाचचूलम् ।
चादित्र-स्तोत्र-अन्त्रध्वनिमुग्धराजदशवेडितोत्कृष्टिनादैः, सालङ्कारं स्वरूपं जननयनसुखं न्यस्य विम्बं जिनस्य ॥१॥
आह्वः स्नानानुलिप्तः स्मितवसनधरो नीरुजोऽयज्जदेहो, दत्त्वा कर्णपूरत्नगतिकरसुगन्धिं, धूपमभ्यस्तकर्मां ।
पूर्वं स्नात्रेषु नित्यं भुतगगनघनप्रोह्यसद्घोषघण्टा, दङ्कुराकारितारास्तिथतजननिवहं घोषयेत् पूर्णघोषः ॥२॥

आ काव्यो बोली पुष्पक्षेप प्रतिमा सांगे करनो, अने दश दिक्पालोनो पाटलो जे प्रथमथी शुद्ध करी तैयार राखेल होय
ते प्रतिमा संमुख स्थानी हाथमां पुष्पांजलि लेइ—

ओ ओः सुरासुरनरोरगनिद्धसङ्गाः, सङ्घातमेत्य जगदेकविभूषणस्य ।
निःश्रेयसाभ्युदयसत्फलपूर्णपात्रे, स्नात्रे समं भवत सन्निहिता जिनस्य ॥३॥

एवम्यात्रोषणां कृत्वा, पुष्पपाणिः पवित्रवाक् । सर्वानवावाहयेत् सम्यग्निदृक्पालैस्तत्पुत्रो भवन् ॥४॥
आ ने पद्यो बोलीने पुष्पांजलि दिशापालोना पाटला उपर नाखी, अने—
इन्द्रमग्निं यमं चैव, निर्ऋतिं वरुणं तथा । वायुं कुवेरमीशानं, नागान् ब्रह्माणसेव च ॥५॥

आ श्लाक गौली श्लोकोक्त क्रमधी पाटला उपर यास्थान दिक्षापालोना मंडलो आलेखी दिक्षपालो याग्य पुष्पोवडे वधा-
चीने स्थापनीय मुद्राए नीचेना क्रमधी स्थापन रुखा, इन्द्रादि ग्रत्येकनु काव्य गौलीने ग्रत्येकनी स्थापना करवी
इन्द्र-ग्रारिदग्धचूर ! शचोहृदयाधिवास !, भास्वत्किरीट ! विबुधाधिप ! वज्रपाणे !।
॥६॥

एकाचतारसमनंतरसिद्धिदर्शन !, शक्र ! स्मरन् स्थितिमुपैहि जिनाभिपेक्ते ॥६॥
आ काव्य गौली पूर्वभागमा इन्द्रना पद उपर पुष्पो चढाया.
अग्नि-त्रयीकान्तास्त्यन्तक्षतततमोराशिचिशद, जगज्जातालोक जनयसि जगन्नेत्रहुतभुक् ।
प्रसीदत्पेतेन त्ययि मम मनो वाक् च सकला, भवत्येवाभ्यर्णीभवति भवनि स्नात्र समये ॥७॥

आ काव्य भणीने अग्निकोणमा अग्निपदे पुष्पो चढाया.
यम-प्रत्यूहसमूहापोहशक्तिरहृत्प्रभावसिद्धैव । समवर्तिनिह रक्षा-कर्मणि विनियोग एव तव ॥८॥
आ काव्य गौली दक्षिण भागमा यमपदे पुष्पो चढावा.
निर्ऋति-मा मस्था. सस्याता, युष्मदधिष्ठित दिगेव वितापा ।

निर्ऋते निर्वृत्तिकारी, जगतोऽपि जिनाभिपेकोऽयम् ॥९॥

आ काव्य गौली नैऋत कोणे निर्ऋति पदे पुष्पो चढावा.
घरुण-उदाररसनागुणवणितकिङ्किणीजालक प्रबुद्धजनस्थलस्थिरनिविष्टचेतोभुवः ।

ससम्प्रसमागता धनदराजहंसैः समानयन्तु मणिनूपुरान् वरुण ! चारनार्यस्तव ॥१०॥
आ काव्य बोली पश्चिम विभागे वरुणपदे पुष्पो चढाववां.

वायु—जाते जिनाभिषेके, चिसुजल्लो विविधचिट्ठि कुसुमानि ।
विकिरन्तु वायवो वो, मिथ्यात्वरजो वितानानि ॥११॥

यत्तस्त्वमपि गुह्यकेश्वर ! समेत्य तत्कारिणः, करोष्व परमेश्वरान् प्रकटकोकटत्वानपि ॥१२॥
आ काव्य पढीने उत्तरदिशापाल कुवेरना स्थाने पुष्पो चढाववां.

ईशान—पतत्पदपरिक्रमक्रमविधृणितहमाधरं, कटाक्षकपिलीभवनदुखनभागमीशान ! ते ।
समस्तु करवर्सानाविवलित-ग्रहर्क्ष-क्षमा, निवेदित सहोत्सवे सकलभावभाक् ताण्डवम् ॥१३॥

आ काव्य बोली ऐशानी विदिशासां ईशान पदे पुष्पक्षेप कम्यो.
सद्यः कुरुध्वमभिषेकदिनं समन्ताद्, भूत्वा भवोद्धवभिदो भवने प्रदीपाः ॥१४॥
नाग-नागाः फणागणिमयूखशिलावज्रशका-युधप्रकरचिच्छुरितान्तरिक्षम् ।
आ काव्य भणीने नागपदे (के जे वरुण पदना उपरि भागे होय छे), पुष्प क्षेप करवो.

ब्रह्मेन्द्र-अद्याभियेकसमये स्मरसूदनस्य, भवत्यानता विकटपञ्चमकल्पतुल्याः ।

शोभां वहन्तु वरतृपयोदनादै-रुत्कम्पिता नलिनयोनिविमानहंसाः ॥१५॥

आ काव्य बोली नागपदनी उपर अने इन्द्रनी नीचे आवेल ब्रह्मपदे ब्रह्मेन्द्र उपर पुण्य क्षेप करवो

ए पछी हाथमा पुण्याजलि लेइ-

इति दिग्धिपकीर्त्तनाभिरक्षा-क्षपितसमस्तविपक्षवीतविघ्नः ।

कुरु सकलसमृद्धिसन्निधानात्, विजितजगत्यभिवेकमङ्गलानि ॥१६॥

आ काव्य बोली दिशापालोना पाटला उपर पुण्याजलि नाखवी, पछी चैत्यवदन अने साधुवदन करवुं

॥ इति द्वितीय पर्व ॥

चैत्यवदनादि फरीने-

मुक्तालङ्कारविकार-सारसौग्यत्वकान्तिकमनायम् । सहजनिजरूपनिर्जित-जगत्त्रयं पातु जिनविचरम् ॥१॥

आ काव्य बोली प्रतिमा उपरथी पुण्य अलंकारादि उतारना अने-

भव्यानां भवसागरप्रतरणद्रोणीप्रसूतिः श्रियां, शश्वत्सत्कलकल्पपादपलतानिर्वाणरथ्या परा ।

सौरभ्यातिशयाद्वासमहिमास्वामिन्प्रभावेन ते, प्रासादोपसुखा सुखास्तकलिकाध्यामापि घुमावली ॥२॥

आ काव्य बोलता धूप उखेयवो, पछी पुष्पो लडने-

किं लोकनाथ ! भवतोऽतिमहार्घतेषां, किं वा स्वकार्यकुशलत्वमिदं जनानाम् ।
किं वाद्भुतः सुमनसां गुण एष कश्चिदुष्णीष देशमधिकृत्य विभाति येन ॥३॥
आ काव्य भणीने जिनप्रतिमाना मस्तके पुष्प चढाववां, अने
आस्नात्रपरिसमासे-रशून्यसुष्णीषदेशमीशस्य । सान्तर्धानावधारा-पातं पुष्पोत्तमैः कुर्यात् ॥४॥
आ श्लोकोक्त विधान प्रमाणे प्रत्येक अभिषेकना अन्तमां “ किं लोकनाथ ! ” आ पद्म गोलीने प्रतिमाना मस्तक उपर
पुष्पो चढाववां, पढी—

पुण्यं पवित्रमपविद्धरजोविकार-मारम्भसम्भ्रमवतलुपकारिहारि ।
आद्यं भवाधिवधूतनभिषेकवारि, वाक्यं च वाक्यपरमार्थविदो विहन्यात् ॥५॥
शिवाय शिवचिस्तरज्जयजयस्वनमोल्लसत्, पयोजकलाहला कलितककलीकोमलैः ।
रटत्पटहपाटवप्रकटझल्लरीझात्कुतैः, पतत्प्रथममस्तु वो भगवतोऽभिषेकोदकम् ॥६॥

आ भावना काव्यो बोलवां, अने एक स्नात्रकार हाथमां धूपधाणुं लेइने दशांग धूप मूकी —
मीनकुरङ्गमदागुरुसारं, सारसुगन्धिनिशाकरतारम् ।
तारमिलन्मलयोत्थचिकारं, लोकगुरोर्देह धूपमुदारम् ॥७॥
आ काव्य बोलतां प्रतिमाने धूप उखेववो, पढीना पण प्रत्येक अभिषेकने अन्ते एज काव्य बोलवुं अने धूप उखेववो, बादित्र

नाद करानवो, पछी—

सर्वौपध्यः सर्वतीर्थोदकानि, प्रायो गव्य हव्य-दुग्धं दधीति ।

सर्वे गन्धाः सर्वे सौगन्धिकानि, स्नात्राण्येषामन्तरालेषु धूपः ॥८॥

आ काव्यमा चताचेल सर्व औषधिओ, सर्व तीर्थजलो, परिगल गायनु घी, दूध, अने दहि, सर्व प्रकारना गन्धो, सर्व प्रकारना सुगंधि द्रव्यो जे तैयार करेल होय तेओमडे स्नात्रो कखा, अने आतरे धूप उखेववो, प्रत्येक अभिषेकना प्रारंभमा “नमोऽर्हत,” कहीने काव्य बोलबु,

१ घृताभिषेक—

पायात् स्निग्धमपीक्षित-भवदधमूलाग्निशमनसामर्थ्यम् । उपहृतमिवामरेन्द्रैरभिषेकघृतं घृताम्भोजेः ॥९॥

आ काव्य बोली घृतनो अभिषेक करवो.

२ दुग्धाभिषेक—

उचितमभिषेककाले, सुनिगात्रपवित्रचित्रचारुफलम् । क्षीर क्षीरोदोदक-लक्ष्मी लक्ष्मी दधद् दद्यात् ॥१०॥

आ काव्य बोली दूधनो अभिषेक करवो

३ दध्यभिषेक—

मत्तस्यमिन्दुकुन्दा-वदातममरेश्वरोपनीतानाम् । दधिदधिजलधिजलाना-स्मरणाय विविक्तचित्तानाम् ॥११॥

आ काव्य बोली दहिनी अभियेक करवो।
घृतादिना अभियेको कर्ता प्रतिमा उपर दवतो हाथ फेरवो, प्रत्येक अभियेकनुं काव्य बोलाई गया पछी—

अभियेकपयोधारा, धारेष ध्यानमण्डलाग्रस्य। भवभवनभित्तिभागान्, भूयोऽपि भिनत्तु भागवती ॥१२॥
आ काव्य बोलुं, ए पछी पण प्रत्येक अभियेकना अंत ए काव्य बोलुं, अने त्रणे स्नानो थया पछी प्रतिमा उपरथी
स्निग्धता दूर करवा माटे चंदन-केसर आदि कपूरनो चुरो घसी त्रंछणाथी लूछीने प्रतिमाने चिकास रदित करवी, प्रतिमानुं
अंगलूंछण थह गया पछी—

नानावर्णैर्वर्णैर्कैर्गन्धलुब्ध-भ्राम्यद्भृङ्गीमार्थसङ्गीतरम्यैः।
घृष्टोन्मृष्टं चारुचीनांशुकान्तैः, कान्तं पातुः पातु विम्बं जिनस्य ॥१३॥

आ काव्य बोलुं, घृतादिना अभियेक पछी क्षीरोद समुद्र १, गंगा २, सिन्धु ३, रोहिता-रोहितांशा ४, हरिता-हरिकान्ता
५, शीता-शीतोदा ६, नरकान्ता-नारीकान्ता ७, रूपकूला-सुवर्णकूला ८, रक्ता-रक्तोदा नदीओ ९, पत्र १०, महापत्र ११,
तेगिच्छि १२, केसरी १३, पुंडरीक १४, महापुंडरिक द्वी १५ अने मागध-वरदाम-प्रभास तीर्थो १६ ना जलोवडे अनुक्रमे
१६ अभियेको करवा, आ तीर्थजलो पैकी एक गंगाजल सिवाय बीजां जलो प्रायः लभ्य नथी, तेथी यथा संनिहित २४ पवित्र
मीठा पाणीना कुवाओथी जलो मंगावी तेमने कपूर कस्तूरी आदियी सुवासित करी एक मोटा माटीना घडामां अथवा घातुना
मांजिला वतैनमां भरवां, भरल वर्तन उपर स्वच्छ सफेद वस्त्र दांकुं, अने विधिकारे तेना उपर जमणो हाथ राखी नीचेना श्लोको

ગોલીને તેમા સર્વે જલોતુ સંનિધાન કરતુ, 'શ્લોકો આ પ્રમાણે છે:-
 ક્ષીરોદ ! જાહ્નવિ ! સિન્ધો !, રોહિતે ! રોહિતાંશિકે ! । જિનચન્દ્રાભિપેકાર્થે, જલેડસ્મિન્ સનિધિ કુરુ ॥૧॥
 હરિતે ! હરિકાન્તે ! ત્વ, શીતે ! શીતોદકે ! તથા । જિનચન્દ્રાભિપેકાર્થે, જલેડસ્મિન્ સનિધિ કુરુ ॥૨॥
 નરકાન્તે ! તથા નારી-કાન્તે ! રુપ્યે ! સુવર્ણકે ! । જિનચન્દ્રાભિપેકાર્થે, જલેડસ્મિન્ સનિધિ કુરુ ॥૩॥
 રક્તે ! રક્તોદકે ! પદ્મ ! મહાપદ્માહ્વયહદ્ ! । જિનચન્દ્રાભિપેકાર્થે, જલેડસ્મિન્ સનિધિ કુરુ ॥૪॥
 તેનિચ્છે ! કેસરિન્ ! પુણ્ડ-રીક ! ત્વ હિ મહાયુત ! । જિનચન્દ્રાભિપેકાર્થે, જલેડસ્મિન્ સનિધિ કુરુ ॥૫॥
 માગધાદિપ્રમાસાન્ત-લોકતીર્થાધિપા ! સુરા ! જિનચન્દ્રાભિપેકાર્થે, જલેડસ્મિન્ કુરુત ઔચ : ॥૬॥

તીર્થજલ તૈયાર કરી અનુક્રમે એક પછી એક કાવ્ય ગોલીને અભિપેક્ષો કરવા, પ્રત્યેક અભિપેક્ષની આદિમાં " નમોઽર્હતં " અને અન્તમાં " અભિપેક્ષતોયધારા," એ કાવ્ય ગોલતું. અને "મીનકુરુગમદાગુરુ," આ કાવ્યથી ધ્રુપ ઉત્વેગનો "કિં લોકનાથ ! મમતો " એ કાવ્ય ગોલી મસ્તક ઉપર પુષ્પ ચઢાવવા

૬ ક્ષીરોદમસુદ્રજલાભિપેક-

મન્દારપુષ્પમ કરન્દહતાન્નિદ્રુન્દ-દ્રુન્દારકપ્રચયમેચકિતાનિ લક્ષ્મ્યા . ।

લીલાકટાક્ષઘલાનિ જલાનિ દુગ્ધ-મિન્ધો પનન્તુ મુનિગાત્રપવિત્રિનાનિ ॥૧૪॥

આ કાવ્ય ગોલી ક્ષીરોદજલનો અભિપેક્ષ કરતો

६ गंगा जलनो अभिषेक—

हेमाद्रिशृङ्गान्तरसद्यपद्म-महाहृदोद्भूतजलप्रवाहा । समुद्रवत्तुङ्गतरङ्गमङ्गा, करोतु गंगा भवतोऽभिषेकम् ॥१५॥
आ काव्य भणी गंगाजलनो अभिषेक करवो.

७ सिन्धु जलनो अभिषेक—

गगनगामि गणेशविलासिनी, जनकदाक्षवलक्षमहाप्लवा ।

जितजगन्नय ! सिन्धु धुनी ध्रुवा-ण्युपनयन्त्वभिषेकजलानि ते ॥१६॥
आ काव्य बोलीने सिन्धुजलनो अभिषेक करवो.

८ रोहिता-रोहिताङ्गानां जलेनो अभिषेक—

प्राक्पाश्चात्याम्भोधि वेलातमाला-नासिञ्चन्त्यो लोलकल्लोलपतैः ।
युक्तं कर्तुं लोकनाथाभिषेकं, प्राप्ते पातां रोहिता-रोहितांशे ॥१७॥

आ काव्य बोली रोहिता रोहितांशा नदीओनां जलेनो अभिषेक करवो.

९ हरिता-हरिकान्ताना जलेनो अभिषेक—

कल्पताकलिकासुरभीणि, क्षान्तिनिवेस्तरसोपनयेताम् ।
सिक्तहरिद्वरिष्वर्पवन्नतो, स्नात्रजलानि हरिद्वरिकान्ते ॥१८॥

आ काव्य भणीने हरिता-हरिकान्ताना जलेनो अभिषेक करी.

१० शीता-शीतोदाना जलेनो अभिषेक—
मन्दरकन्दोत्तरकुन्देव-कुरुचिदेहविजयविक्रान्तम् । शीताशीतोदोदक-महत्सनात्रोद्यतं पायात् ॥१९॥

आ काव्य गेलीने शीता शीतोदाना जलेनो अभिषेक करी

११ नरकान्ता-नारीकान्ताना जलेनो अभिषेक—
कुम्भता कल्पमहीकहकुसुमरजःपटलपाटलैः सलिलैः । नरनारीकान्ते तव-मज्जन-रुमहोत्सवारम्भम् ॥२०॥

आ काव्य भणी नर-नारीकान्ता नदीओना जलेनो अभिषेक करी,
१२ रूप्यकूला-सुवर्णकूलाना जलेनो अभिषेक—

प्राप्ते पुनीता प्रविहाटयन्त्यौ, ललामहैरण्यवतावकाशम् ।
लोकेकभर्तुर्भवताऽभिषेक, प्रत्याहते रूप्यसुवर्णकूले ॥२१॥

आ काव्यवडे रूप्यकूला-सुवर्णकूलाना जलोथी अभिषेक करी

१३ रक्ता-रक्तादाना जलेनो अभिषेक—
अर्हदभिषेकपूतः, दूरीकृतदुःखसम्भवाऽऽकृतम् । हरतु कलिकालकलिल, रक्तारक्तोदयोः सलिलम् ॥२२॥

आ काव्य भणी रक्ता रक्तोदाना जलोए-करी अभिषेक करी

१४ पद्महृदना जलनो अभिषेक—

अभिषेकवारिहारिप्रभृतकिञ्चलकल्कपटवासैः । उपनयतु हेमपद्मैः, पद्मा पद्मालया देवी ॥२३॥

आ काव्य बोली पद्महृदना जलवडे अभिषेक करवो.

१५ महापद्महृदना जलनो अभिषेक—

स्नपयन्ती जिनं जात-सम्भ्रमासम्भ्रमच्छिदम् । करोतु पूतमात्मानं, महापद्मनिवासिनी ॥२४॥

आ श्लोक बोली महापद्महृदना जले करी अभिषेक करवो.

१६ तेगिच्छि हृदना जलनो अभिषेक—

देवी तवोपनयता-मभिषेक-जलं दलं विभ्रूतीनाम् । पद्मपरागपिशंगं, तेगिच्छि निवासदुल्ललिता ॥२५॥

आ काव्य बोली तेगिच्छि हृदना जल वडे अभिषेक करवो.

१७ केसरी हृदना जलनो अभिषेक—

स्फुटकेसरेण कम्पित-कमलेन जिनाभिषेचने देव्याः । भाति भवद्विपभङ्गः, केसरिणा केसरिलयायाः ॥२६॥

आ काव्य यणी केसरी हृदना जलनो अभिषेक करवो.

१८ पुण्डरीकहृदना जलनो अभिषेक—

भाति भवतोऽभिषेके, यवणदलिकुलकिङ्किणीकलापेन । ऋचिरोज्ज्वलेन जिन पौण्डरीकेण ॥२७॥

आ काव्य गेली पुण्डरीकहृदना जलनो अभिषेक करवो

१९ महापुण्डरीक हृदना जलनो अभिषेक—

रिपुसेनाम्लेशकुरङ्ग—सहतिं स्वापतेयशस्यानाम् । स्नपयन्ती जगदीश, जयति महापौण्डरीकस्या ॥२८॥

आ काव्य गेली महापुण्डरीकहृदना जलनो अभिषेक करवो

२० मागध-वरदाम-प्रभास नामक तीर्थोना जलनो अभिषेक—

कुर्वन्तु तेऽभिषेकं, प्रभासवरदाममागधदीनाम् । तीर्थोनामधिपतय, तत्सलिलैः सारसन्मतयः ॥२९॥

आ काव्य गेली मागध, वरदाम, प्रभाम तीर्थोना जलनो अभिषेक करवो पछी स्नात्रकारे हाथमां पुष्पाजलि लेइ—
इति शस्तसमस्तसरित्-समुद्रतीर्थोदकादिघोषणया । स्मरयन्मागभिषेक, ङ्कश्लेकं विधि कुर्यात् ॥३०॥

आ काव्य गेली पुष्पाजलि नावनी.

॥ इति तृतीयं पर्व ॥॥

सर्वोपधि-अभिषेक—

सर्वजितः सर्वविदः सर्वगुरोः सर्ववृजनीयस्य । सर्वसुखसिद्धिहेतोर्न्याय्य सर्वोपधिस्नानम् ॥१॥

आ काव्य गेलीने सर्वोपधि मिश्रित जलनो अभिषेक करवो.

सौगन्धिक-अभिषेक—

स्वाग्निद्वित्यं निर्वर्ण्यलीकस्य तस्यन्, श्रद्धाभाजां पूतिदेहासुषुम्नम् ।
जन्मारम्भोच्छेदकृतसोपयोगे, योगः स्नात्रे गन्धसौगन्धिकैस्ते ॥२॥

आ काव्य बोली सौगन्धिक (अष्टगंध) जलनो अभिषेक करवो.

स्वच्छजलाभिषेक—

स्वच्छतया मुनिगात्रपवित्री-भावमुपेत्य जनस्य शिरस्सु ।
प्रासंपदानि जलान्यपि भूयो, भूरिफलानि जयन्ति जगन्ति ॥३॥

आ काव्य भणी स्वच्छ जलना कलशोवडे अभिषेक करवो.

कुंकुमजल-अभिषेक—

कथय कथं प्रशमनिधे-स्तत्तरलब्धावकाशविषयोऽपि । बहिराविरसित रोगः, कुङ्कुमपङ्कजलान्नचतः ॥४॥

आ काव्य भणी कुंकुम (केसर)नो अभिषेक करवो.

कुंकुम-चन्दनद्रव-अभिषेक—

भवति लघोरपि महिमा, महति यतः कुङ्कुमद्रवः सहसा । हरिषन्धनानुकारं, विभस्ति भवतोऽन्नसद्गत्या ॥५॥

आ काव्य बोली कुंकुम-चन्दन जलनो अभिषेक करवो.

उपरोक्त पाँच अभिप्रेक्षो कृपया पछी घसेल चंदनद्वंद्वनी घांटकी लेई—

कुङ्कुममहया शोमिव, सन्ध्याशरदग्रविभ्रमप्राजम् । चन्दनचर्चाऽभ्यर्चा-मर्चा मर्चन्ति ते कृत्तिनः ॥६॥
आ काव्य बोली प्रतिमाना सवीगे चंदनतुं घिलेपन कखुं.

उपनयतु भवान्त शान्तमत्यन्तकन्ति, सरमसुरभिगेन्धालीढलीनद्विरेफम् ।
सकलमुचनवनचोर्बेन्धविध्वसहेतो-र्दृगमदमयर्षदोद्भासिवध्वरविन्दम् ॥७॥

आ काव्य बोली प्रतिमाने कस्तूरीना जाडा तल वडे पत्र रचना ऋषी
मानि भवतो ललाटे, राकाचन्द्रार्धविभ्रमे भगवन् । प्रासलयो मलयोद्भ-वसिद्धार्थकरोचनातिलकः ॥८॥

आ काव्य बोली प्रतिमाने चन्दन गोरोचनना द्ववधी तिलक करतु, अने उपर मसम चोराडवा अने—
तवेदा नर्गेन्धगणाग्रगामिनो, न युज्गतेऽपास्तारतेरलङ्कृतिः ।

तथापि तस्यां कृत्तिन कृतादराः, तरन्ति भव्या भवदुःखसागरम् ॥९॥

अन्यदुपाकृतपङ्क्त-प्रस्वेदामयपविभ्रगाज्ञस्य । स्नात्रकृगपि विरुद्धा, विदेशतो वीतरागस्य ॥१०॥
तिष्ठतु तावदलङ्कृति-रभिप्रेक्षो गन्धधूपमाल्यादि । भवनमपि नाथ माभून्ननु भवतस्त्यक्तसङ्गस्य ॥११॥

तद्यदि कृतानुकारं, श्रद्धातिशयविशिष्टवस्तुविनियोगम् ।

आगममधिसवादं निरपायमहाफलोपलंभाभ्युदयम् ॥१२॥

भवतः पूर्वावस्था-मास्थाय गुरोर्गुरुपदेशं च । कुर्वन्त्यभिषेकादीन्, प्रवेशः को विभूषाधाम् ॥१३॥ शुग्मम् ॥
जिनभवनविम्बपूजा-यात्रास्नात्रादिविभ्रमे भङ्गम् । मिथ्याप्ररूपणाकृत-कुर्यादपवर्गमार्गस्य ॥१४॥
अभिषेकादिमहोत्सव-मुपलभ्य परेऽपि परमदेवस्य । परिपृच्छ्य कुतूहलिनो, जायन्ते गुणविशेषविदः ॥१५॥
चैत्यालयेन केचित्, केचिद्विम्बादपास्तारागादेः । केचित्पूजातिशयाद्-बुध्यन्ते केचिदुपदेशात् ॥१६॥
भवतो भवने विम्बे, पूजातिशये यथार्थमुपदेशे । यतमानस्तीर्थकरत्वनामगोत्रं समारभते ॥१७॥
इति धनरत्नसुवर्ण-स्रग्गच्छविलेपनाद्यलङ्कारैः । जनितादरो विजयते, जगद्गुरोर्जन्मसन्तानम् ॥१८॥
आ काव्यो बोलीने प्रतिमाने यथोपलब्ध आभूषणो पहारावां ।

॥॥ इति चतुर्थं पर्व ॥॥

बलिद्वौकन—

एवं स्नातविलिसालङ्कृतजिनविम्बजातपरितोषः । कुर्वीत बलिविधानं, निधानमत्यन्तसौख्यानाम् ॥१॥
सर्वैर्धान्यैः सर्वपुष्पैः समस्तैः, पाकैः शार्कैः कन्दमूलैः फलैश्च ।
शुभ्रैर्दधनः पिण्डखण्डैः समृद्धं, कुर्याद्द्वारभारम्भमारम्भवृत्ताः ॥२॥
शक्तित्रितयाध्यासित-रूपत्रयवत्त्रिविष्टपाग्रस्य । क्षतकलिबलिपुञ्जत्रय-मुचितं सुवनश्रयाधिपतेः ॥३॥
आ काव्यो बोलीने प्रतिमाने आगे सर्वं धान्यो, पक्वान्नो, फल फूलो, शाको, दधिविखंडो विगेरे यथाप्राप्त बलि बोली,

વલિના ત્રણ પુંજ કરવા શાન્યો પવ્વાન્નો એક પુંજમા, શાકો દધિલ્હો એક પુંજમા, અને ફલો પુષ્પો એક પુંજમા દોવા એ પછી મંગલદીવો તૈયાર કરી—

શુવનત્રયૈકદીપસ્ય, ચારુ કુર્વોત ચોતચિક્ષેપ. । મદ્ધલગીતસનાથ, નિર્વર્ધનકં પ્રવીપેન ॥૪॥

આ કાવ્ય ગોલી વાજિત્રો અને મગલગીતો પૂર્વક મગલદીવો ઉતારવો મલ્લાસ્ફોટનવલ્ગ-ઝન્દીજયઘોષધૂર્ણિતદિગન્તમ્ । આરાત્રિકાચતરણ-કમસ્તુ વઃ શ્રેયસે જૈનમ્ ॥૫॥

આ કાવ્ય ગોલી પૂર્વવત્ વાજિત્રોના ઘોષ સાથે આસતી ઉતારવી

મૃદ્ધારનાલનિર્ઝર-ક્ષાત્કારૈરાહતી હતાતાપમ્ । આરાત્રિકાનુમાર્ગ-પ્રવર્તિની વારિચારા વઃ ॥૬॥

આ કાવ્ય ગોલી નાલવાલા કલશવંદે આસતીની જેમ નક્ષિનાર્ત ફરતી ત્રણવાર જલધારા દેવી, અને તૈયાર રાહેલ અગ્નિ-પાત્રમા જરાક જલ રેડવું.

ઇદં જિનજગત્ત્રયાતિશયસ્પસપદ્મવત્, પ્રમૃતતરવિસ્મયાકુલિતમાનસૈર્દર્શિતમ્ ।

પુરન્દરપુરસ્સરૈઃ સુરપુરાધિરાજૈઃ પુરા, જિનેન્દ્રલવણાવતારણકમસ્તુ વઃ શ્રેયસે ॥૭॥

આ કાવ્ય ગોલીને પ્રતિમાને લવણ ઉતારવું, અને લવણ અગ્નિમા નાસવું

દિક્પાલોને ચલિપ્રક્ષેપ—

યદ્યુર્વર્ણપિષ્ટજાતક-પરસ્પરક્ષેપધૂરિતાકાશમ્ । શૃંગ્મ્લ્છટાભિરામ, દિક્પાલેભ્યો વલિ દદ્યાત્ ॥૮॥

पुनराघोषयेच्छान्तिं, सर्वदिक्षु क्षिपन् बलिम् । समाहितात्मा कुर्वाण-श्रैत्यसद्यप्रदक्षिणाम् ॥९॥
आ काव्यो बोली दिक्पालोना वर्णासुसारी पिष्ट (लोठ)ना बनावेल अनेकविध नैवेद्यनो दिक्पालोने पोतपोतानी दिशा तरफ बलिक्षेप करवो, ग्रथम दिक्पालने नाम निर्देश करीने बलि क्षेपवो, अनन्तर—

आ काव्य बोली प्रत्येक दिशामां नीचे प्रमाणे शान्तिघोषणापूर्वक बलिक्षेप करवो।
श्रीसंघजगज्जनपद-राज्याधिपराज्यसन्निवेशानाम् । ओजनपदानां शान्तिर्भवतु ॥१०॥

श्रीपौरजनस्य शान्तिर्भवतु । ओगोष्ठीसुख्यानां शान्तिर्भवतु । श्रीराज्याधिपानां शान्तिर्भवतु ।

प्रत्येक शान्तिपदने अन्ते नैवेद्य प्रक्षेप करवो, ॐ स्वाहा ॐ श्रीपुरसुख्याणां शान्तिर्भवतु ।
दिशाओमां बलिदान करवुं, पुष्पोत्क्षेप करवो, ॐ श्रीपार्श्वनाथाय स्वाहा ॥

पछी चैत्यवंदन माटे सर्वने सावधान करवा।
चण्टाशंखनिनादाद्यनुगतसुद्घोषयेच्च गम्भीरम् । चैत्याभिवन्दनेऽति-प्रसूर्जत्सपष्टरोमाञ्चः ॥११॥

आ काव्य बोली सूचना रूपं वंट तथा शंख बगडाववा, अने ते वंघ करावी—

आयातकिन्नरनरामरसिद्धसाध्य-गन्धर्वपन्नग निशादनभश्चराद्याः ।
भूत्वा प्रसन्नमनसो मुनिपादपद्मं, वन्दध्वमायतभवार्णवयानपात्रम् ॥१२॥

આ કાવ્ય મળી સર્વને ચૈત્યમ્દનાર્થે ગોલાગી અભિષિક્ત પ્રતિમા આગે વિધિપૂર્વક ચૈત્યવન્દન કરું, વર્ધમાન સ્તુતિઓ કહેવી અને સ્તનન રૂઢી જયગીયરાય રહેવા પછી—

વિહિતાભિષેકમભિષે-કટુત્તટુત્તપ્રવૃદ્ધસસ્તુતિભિઃ । સુરવૃન્દવન્દિતાઘે-વન્દિત્વા ભગવતો ચિવમ્ ॥૧૩॥
પુનરાધોષણાપૂર્વ, સમમેવ સમાર્હિતઃ । ચિત્તિવન્દેત વન્ધ્યાના, દેવકોષ્ઠપ્રતિષ્ઠિતાઃ ॥૧૪॥

આ કાવ્યો ગોલીને પ્રાસાદમા પ્રતિષ્ઠિત મૂલનાયક આદિ પ્રતિમાઓને સર્વ જળે સાથે વન્દન કરું, અને દિક્પાલાદિ આમં-
વ્રિત દેવોનુ નિસર્જન કરવું.

વિસર્જન-વિધિ—નિસર્જન વિધિમા અધિક તૈયારીની આવશ્યકતા નથી.

ચેલોત્કેયેઃ પુષ્પધૃપાદિદાનૈઃ, સન્માનાદીન્ દિક્પતીના વિસર્ગમ્ ।

કૃત્વાડોષાન્ શેષદિઘ્યાવતારા નારાત્માસાન્ પ્રેયથેત્સ્વાધિવાસાન્ ॥૧૫॥

આ કાવ્ય મળી દિક્પાલોનું નંદ્ય તેમના વર્ણાનુસાર વહ્નો (વક્ત્રલ્હો), પુષ્પો (શ્રમ્ય હોય તો પુષ્પમાલાઓ) અને ધૂપ તૈયાર કરી-
અર્હદભિષેકવર્ણિત-સાનિધ્યનિરસ્તકત્તમપોલ્લાઘા. । ગચ્છન્તુ યથાસ્થાનં, યે કેચિદુપાગતા દિવ્યાઃ ॥૧૬॥

આ કાવ્ય મળી પ્રત્યેક દિક્પાલની દિશામા તેનો પ્રિય મલી, પ્રિય ગર્જનો વક્ત્ર લ્હ, પુષ્પ અથવા પુષ્પમાલા પેંકવી, તથા ધૂપ ઉલેવવો અને નમસ્કાર કરવો, પ્રત્યેક દિશામા એજ કાવ્ય વોલી તે તે દિશાપાલનો પ્રિય વલિ, તેના વર્ણનું વક્ત્ર અને પુષ્પ-
માલા પેંકી, ધૂપ ઉલેવી, નમસ્કાર મુદ્રા દેખાડી, વિસર્જન કરવું

ए वधुं कर्मा पछी तरत ज “ नमोर्द्धत० ” कही “ भो भो भव्याः ” इत्यादि वृहच्छांति कहेवी.

ग्रहपीडोपशान्तिमां विशेष—

कृतपूजाबलीयांसः, सातिरेकचलाग्रहाः । भवन्ति दुर्बलाः सौम्या, मध्यस्था वलशालिनः ॥१८॥
ततो यथा स्वचारेषु, यथाशक्ति समाहितः । ग्रहाभिषेकं कुर्यात्, वीनव्यामोहविप्लवः ॥१९॥

भा०टी०—ग्रहपीडानीं शांति निमित्ते अभिषेक करावो होय तो विद्वाने नवग्रहना परिवास्वाली अने भामण्डल भूषित एवी

प्रतिमा अभिषेक माटे लेवी, केमके जिनाभिषेकमां पूजावाची बलवान् ग्रहो अधिक बलिष्ठ बने छे, हीनबली सौम्य बने छे, अने मध्यबली बलवान् बने छे, तेथी जे ग्रहने बलवान् बनानीं शांति करवी होय तेना चारना दिवसे (राहु केतुनी पूजा शनिवार करवी.) शक्ति अनुसार सामग्री मेलवीने मानसिक स्थिरतापूर्वक अविपर्यासपणे ग्रहोनो अभिषेक करवो.

कृत्वाहृतः स्नात्रविधिं विधानादनन्तकल्याणजुषो यथोक्तम् ।
ततः प्रभामण्डलमण्डितानां, कुर्याद् ग्रहाणां क्रमशोऽभिषेकम् ॥२०॥

भा०टी०—अनन्त कल्याणना भागी अर्हदनुं ग्रथम पूर्वोक्त विधिपूर्वक स्नात्र विधान करीने ते पछी तेज-शक्तिबडे दीप ग्रहोना अनुक्रमे अभिषेक करावा.

यथावर्णबलिसग्निभ-र्यथावर्णविलेपनैः । यथोक्तदक्षिणादानैः, कृत्वा सानुग्रहान् ग्रहान् ॥२१॥

તતઞ્ચ સઘ ગચ્છ વા, યથાસંભવમેવ વા । વસ્ત્રપાત્રાન્નપાનાદ્યઃ, પૂજયેત્ પ્રયતો યતીન્ ॥૨૨॥

આંટી—ગ્રહના વર્ણ પ્રમાણે નૈવેદ્યો, તથા માલાઓ, વર્ણપ્રમાણે વિલેપનો, અને શાસ્ત્રોક્ત દક્ષિણાદાનો વહે ગ્રહોને અનુકૂલ કર્યા પછી યથાશક્તિ સંઘ, ગચ્છ અથવા તો યથાસંભવ સાધુઓની વસ્ત્ર, પાત્ર, પેયાદિ પદાર્થો વહે પ્રયત્ન પૂર્વક પૂજા-ભક્તિ કરવી

ધર્મ્યનો વર્ણ હિંગલોક સમાન છે. તેનો ચલી રક્તશાલિનો કરવો, ગોલ વીમા રાધેલ માતનુ સાધુઓને મોજન આપવું, ચંદ્રવો દક્ષિણાદાનમાં આપવો. ૨

સોમ શ્વેત વર્ણનો છે, ગલિ પણ ઉજ્જવલ યદિ વાન્યનો કરવો, પુષ્પો કુંડ મોગરાદિનાં ચઢાવવા, ઘૃત દૂધપાકનુ સાધુઓને મોજન વહોરાવવું અને શરણુ દાન આપવું ૩

મગલ જામ્બુદ્વિપ ફૂલ જેવો રક્ત દોઢ તે વર્ણના ધાન્યોનો ચલિ કરવો, લાલ કળેર આદિના પુષ્પો ચઢાવવા, સાધુઓને ઘૃત-પ્રધાન ધેનુ આદિનું મોજન વહોરાવવું અને રક્ત ચંદનનુ દાન આપવું ૩

બુધ પીતમ્બર (હરિતવર્ણ) દોઢ ગલિ અને પુષ્પમાલા પણ તેવા જ વર્ણની ચઢાવવી, સાધુઓને કીરનુ મોજન વહોરાવવું અને સુવર્ણની દક્ષિણા આપવી. ૪

ધૃતસ્પતિ પણ પીતમ્બરનો છે, ગલિ અને પુષ્પમાલા પીતવર્ણની યનાવવી, મોજન રૂઢિ માતનું આપવું અને દક્ષિણામાં પીતમ્બરો આપવા. ૫

શુક્ર શ્વેતવર્ણનો છે, ચલિ અને પુષ્પમાલા સોમના જેવી કરવી, ભોજન સાધુઓને દ્રુતનું આપવું, દક્ષિણમાં પગરવાંની જોડી આપવી. ૬
શની કાંઈક કૃણવર્ણનો હોઈ ચલિ અને પુષ્પમાલા પણ એવા જ વર્ણની ચનાવવી, ભોજન તિલ પિષ્ટનું (પીલેલ તિલેનું) આપવું,
દક્ષિણમાં ભજ આપવો. ૭

રાહુ અતિશય કાલો છે, ચલિ પણ કાલા વર્ણનો કરવો, અને પુષ્પમાલા પણ તેવા જ કૃણવર્ણની ચનાવવી, ભોજન સ્ત્રીચડી
(કાલા તલ નાચેલ સ્ત્રીચડી)નું આપવું, દક્ષિણમાં લોહનું પાત્ર આપવું. ૮
કેતુ ધૂમાડાના જેવા રંગનો છે, ચલિ અને પુષ્પમાલા પણ એવા જ વર્ણની ચનાવવી, ભોજન સ્ત્રીચડી
અને દક્ષિણમાં કાલો કાંબલો આપવો. ૯

ગ્રહોની શાન્તિ ઇચ્છનાર માણસે ઉપરોક્ત પ્રકારે નવગ્રહમંડિત જિન પતિમા ઉપર અભિષેક વિધિ કરી ગ્રહોના અભિષેક પૂર્વક
ચલિ વિધાન, પુષ્પારોપણ, ભોજન, દાન દક્ષિણા કરી ગ્રહોની શાન્તિ કરવી, અને પછી સંચને જમાડવો, તેવી શક્તિ અથવા
સગવડના અભાવે અપવાદે પોતાનો ગચ્છ જમાડવો, એ પણ ન વને તો ત્યાં જ કોઈ સાધુઓ હાજર હોય તેમની જ વસ્ત્ર, પાત્ર, અન્ન,
પાનાદિવડે આદરપૂર્વક પૂજા ભક્તિ કરવી.

અભિષેક ગુણગર્ભિત ધર્મકથા—

પ્રગસ્યમાયુષ્યમથો યશસ્યં, જગ્યાસ્પદં સંપદમાવહન્તમ્ ।
તૈતું સદા સૌભ્યપરમ્પરાણાં, કરોત્યપુણ્યો ન જિનાભિષેકમ્ ॥૨૩॥

અર્હદભિષેક
વિધિ:

भा०टी०—प्रशसनीय, आयुष्यदायक, यशोवर्धक, जयग्रह, संपत्तिदाता અને નિસ્તર મુલ્લ પરપરાનો હેતુ આ જિનામિપેક પુણ્યદીનથી કરી ગ્રાકાતો નથી.

इति विहृतविषत्पराक्रम, स्नपनविधि विधिर्महंतोऽर्हतः ।

प्रतिसमयमनुस्मरन्ति ये, सकलसुखास्पदतां व्रजन्ति ते ॥२४॥

भा०टी०—આ પ્રમાણે વિધિ યોગ્ય શ્રીઅર્હન્તની સ્નાત્રવિધિ કે જે વિપત્તિના ત્લને ઘટાડનારી છે, અને જેઓ તેને હર સમય યાદ કરે છે, તેઓ સર્વ સુલોચુ પ્રસ્થાન ગને છે

इति पंचम पर्व.

इति श्री शान्तिवादिवेतालीय अर्हदभिरुक् विधिः संपूर्णः ।



१४ अष्टोत्तरी शतस्नान विधि:- [ओगणीसमा सैकाना पूर्वार्धमा चालती]

- | | | |
|--|-------------------------|------------------------------|
| (१) प्रतिमा ४ पंचतीर्थी-आदिनाथ-
अजितनाथ-शान्तिनाथ-पार्श्वनाथनी
१०८ निवाणनां जल | (११) त्रांवाकुंडी ? | (२३) वदाम १०८ |
| (२) सेवंतरा पुष्प ४३२ | (१२) अगरवती सेर ? | (२४) एलची डोडा १०८ |
| (३) पंचवर्णा फूल सेर ५ | (१३) श्रीफल पार्णीचा ९ | (२५) द्राक्ष १०८ |
| (४) सेवनना पाटला २ | (१४) कमल वरणुं गज ?। | (२६) खारेक १०८ |
| (५) रूपादिकना कलश ४ | (१५) केसर टांक २ तथा ४ | (२७) पान १०८ |
| (६) बीजा पाटला १२ | (१६) चराम टांक ४ | (२८) बीजां फल यथाशक्ति आणवां |
| (७) माटली मण १। नी चोरवी, | (१७) दीयनां नालियेर १०८ | (२९) दोकडा [अधेळा] २७ |
| (८) धोयेल अंगलहणां ४ | (१८) साकरना गांगडा १०८ | (३०) खाजां १०८ |
| (९) कुंभ कोरा २ | (१९) सोगरी १०८ | (३१) सुखद ' चंदन ' |
| | (२०) लवंग १०८ | (३२) चौखा शेग २० |
| | (२१) सींदोडा १०८ | (३३) अखंड पैमा ४ |
| | (२२) श्रीफल १०८ | (३४) डाम समूले |

(३५) गलियाकुल-जयार चणा-गेदु सेर ५	(४६) रुनी दीवेट १०८	(५७) माटी
(३६) लापसी पुडला नैवेद्य	(४७) घृत सेर २	(५८) चमर २
(३७) पकान्न-धान-शाक राधेल	(४८) रुपा नाणा २	(५९) घंट १
(३८) वास टांक २	(४९) लाडगा १०८	(६०) यथाशक्ति घाली ७
(३९) पंचामृत दूध, दही, घृत, साकर, गोल	(५०) गेयाम्र ०॥ सेर	(६१) वाटकी ५
(४०) आरती १	(५१) धोतिया जोडा १२ अथवा २०	(६२) मुहुपची १२ अथवा २०
(४१) मगलदीवो १	(५२) पहधोतिया २ अथवा ४	(६३) पछेडी धोयेली २
(४२) धूपघाणा २	(५३) चीणीयु कपूर टांक १	(६४) गोलपापडी सेर ५१ घंटाकर्णना
(४३) पीतलनी वाढी २	(५४) कंठावटी १	मंत्रे १०८ वार गाळी चालकोने वहेची
(४४) दीवी २	(५५) ककु	देवी.१
(४५) सरावला २	(५६) मीठु	

पूर्वकृत्य-मंत्रसंग्रह

मण्डप प्रतिष्ठापन—ॐ भूरसि भूतघात्रि विधाधारे नमः ॥

१ आ सामाननी खुची स १८८७७७ लखावेल प्रति उपरथी उतारी छे

पीठ स्थापनमंत्र—ॐ अर्हत्पीठाय नमः ।

पीठे प्रतिमा स्थापन मंत्र—“ ॐ नमोज्झत्परमेश्वराय चतुर्भुखाय परमेश्चिने दिक्कुमारीपरिपूजिताय देवाधिदेवाय त्रैलोक्यमहिताय अत्र पीठे तिष्ठ २ स्वाहा ।”

घृतश्रद्धीप प्रतिष्ठा मंत्र—ॐ घृतमायुर्वृद्धिकरं, भवति परं जैनदृष्टिसंपर्कात्, तत्संयुतः प्रदीपः, पातु सदा भावदुःखेभ्यः स्वाहा ॥

पंचामृत भरणयोग्य माटलीलेखन मंत्रः—“ ॐ ह्रीं श्रीं सर्वोपद्रवांस्तान्नाशाय २ स्वाहा ।”

माटली स्थापन मंत्रः—ॐ ह्रीं ठः ठः ठः ठः स्वाहा ।

माटलीमध्ये पंचामृत क्षेपमंत्रः—ॐ ह्रीं भः ३ ।

पंचरत्न प्रतिष्ठा मंत्र—

ॐ नाना रत्नौघयुतं, सुगंधिपुष्पाधिवासितं नीरम् । पतताद् विचित्रवर्णं, मंत्राढयं स्थापनाविम्बे स्वाहा ॥

पंचामृत प्रतिष्ठा मंत्रः—

जिनबिम्बोपरि निपतद् घृतदधिदुग्धादिभिः सुपरिपूताः । गंधोदकसंमिश्रा, पंचसुधा हरतु दुरितानि ॥

सर्वोपधि प्रतिष्ठा मंत्रः—

ॐ ह्रीं सर्वोपधि संयुतया, सुगंधया चर्चितं सुगतिहेतोः । स्नपयामि जैनविंबं, मंत्रिततन्नीरनिवहेन स्वाहा ॥

तीर्थजल प्रतिष्ठाभंगः—

ॐ ह्रीं भः जलधिनिदीहृदकुण्डेषु, यानि तीर्थोदकानि शुद्धानि । तैर्मंत्रसंस्कृतैरिह, विम्वं स्तपयामि
शुद्धव्यर्थम् स्वाहा ॥

चदनमंत्रः—

ॐ नमो भगवते चन्द्रप्रभजिनेन्द्राय शार्ङ्गकहरगोक्षीरघवलाय अनन्तगुणाय भव्यजनप्रबोधाय
अमृतत्वावण कुरु २ स्वाहा ।

जलमन्त्रः—

ॐ आपोऽप्काया एकेन्द्रियजीवा निरवचाऽर्हत्पूजायां निर्वयथा निरपायाः सन्तु सद्गतय सन्तु न
मेऽस्तु सघटनहिंसापापमर्हद्वने स्यात् ।

वासमंत्रः—‘ॐ नमो यः सर्वशरीरावस्थिते पृथु पृथु गन्धान गृहाण गृहाण स्वाहा ॥’
पुष्पमंत्रः—‘ॐ नमो यः सर्वतो मेदिनी पुष्पवती पुष्पं गृहाण २ स्वाहा ॥’

तात्कालिक पूर्वक्रिया—

शुभदिनसुहूर्ते स्नात्र करावगारने चन्द्रनल होय ते दिक्से स्नात्र कस्वाने स्थाने भूमिशुद्धि करीने सधना स्त्री पासे गुहली
करावनी, ने उपर श्रीफल १ मृकडुं. ते उपर परनालियो बाजोट घोड़ धूपावीने पूर्वे अथवा उत्तर दिशा समुल्ल मांडवो, पछी स्नात्र-

કારો શુદ્ધ વસ્ત્રો પહેરી, હાથે કંકણ વાંધીને ૪ પ્રતિયાઓ આદિનાથ, અજિતનાથ, શાન્તિનાથ, પાર્થનાથની પૂજીને પરનાલિઆ વાજોટ ઉપર અનુક્રમે જોડે સ્થાપન કરે, આગલ ચોલા સેર ૨૫ શ્રીફલ ૧ ની મેટ ધરી, ચારે જણે એક જણ કેસર-ચંદન કરીને ૪ પ્રતિમાઓની પૂજા કરે, પછી પાટલે પંચામૃતની માટલી ધોડ ધૂરીને તૈયાર કરે, તેમાં કેપર-ચંદનનો સાચિયો કરી તે ઉપર “ ૐ હ્રીં શ્રી સર્વોપદ્રવાન્ નાથય ૨ સ્વાહા ” આ મંત્ર લખીને તેમાં રૂપાનાણું મૂકે, તેને કાંઠે મિઠલ મરોડાફલી ને જડ સહિત હાથ વાંધે, પછી માટલી હંઢાળી ઉપર મૂકે, ૧ જળ સામે માટલીને ઢાલી ને ઉપો રહે, “ ૐ હ્રીં મઃ ” આ મંત્ર માટલીને કાંઠે હાથ દેહને ૩ વાર ચોલી ૧૦૮ નિયાળનું પાણી માટલીમાં ભરે, ગોલી (માટલી) થાપીને તેમાં ચંદન કેસર કપૂર પુષ્પ નાંચવાં, પંચામૃત પણ તેમાં નાલીને તે ઉપર તાસલો (રંગીન વસ્ત્ર) ઢાંકવો, અને તે ઉપર ૧ જળ હાથ રાલીને સાત સ્મરણ ગણે, ૧ જળ ધૂપ કરે.

નવગ્રહ પૂજા વિધિ—

સૂર્યને સ્તાંજળી (રક્ત ચંદન)નો આલેખ, અને એકલા કેશરની પૂજા, પરચાલાની મારાચે મંત્ર ગણવો, ગોલ ઘાળીનો લાડવો મૂકવો.

સૂર્યનો મંત્ર—ૐ હ્રીં સાંશકસૂર્યાય સહસ્ત્રકિરણાય નમો નમઃ ।

प्रार्थना—

पद्मप्रभजिनेन्द्रस्य, नामोच्चारेण भास्कर ! । शान्ति तुष्टिं च पुष्टिं च, रक्षा कुरु जयश्रियम् ॥१॥

इति सूर्यपूजा ।

चन्द्रमाने एकला चन्द्रननो आलेख तथा पूजा, स्फटिकनी मालाये मंत्र गणवो, मरुमरानो लाडगो देवो,
चन्द्रनो मंत्र—ॐ रोहिणी पतये चन्द्राय ॐ ह्रीं ह्रीं चन्द्राय नमः ।

प्रार्थना—

चन्द्रप्रभजिनेन्द्रस्य, नाम्ना तारागणाधिप ! । प्रसन्नो भव शान्ति च, रक्षां कुरु जयश्रियम् ॥२॥

इति चन्द्र पूजा ।

मंगलने केसरनो आलेख, केसरनी पूजा, प्रमालानी मालाये मंत्र गणवो, गोल धानीनो लाडवो मूकवो, लाडयो तलना
पण मूकाय

मंगलनो मंत्रः—ॐ नमो भूमिपुत्राय शुभ्रकुटिलनेत्राय चक्रवदनाय ह्रः सः मंगलाय स्वाहा ।

प्रार्थना

सर्वदा वासुपूज्यस्य, नाम्ना शान्ति जयश्रियम् । रक्षा कुरु धरासूनो !, अशुभोऽपि शुभो भव ॥३॥

इति मंगलपूजा—

બુધને ચન્દન કેસરનો આલેલ, અને તેનીજ પૂજા, કેરવાની માલાએ મંત્ર ગણવો, ચણાની દાલનો લાઢવો મૂકવો.
બુધનો મંત્ર—ૐ નમો બુધાય ઓ ઓ સ્વાહા ॥૪॥

વિમલાનન્તધર્મારા, શાન્તિઃ કુંથુર્નમિસ્તથા । મહાવીરશ્ચ તન્નામ્ના, શુભો ભવ સદા બુધ ! ॥૪॥

પ્રાર્થના—
હિતિ બુધ પૂજા ।

બૃહસ્પતિને ગોરોચનનો આલેલ, ગોરોચનની જ પૂજા. ચણાની દાલનો લાઢવો મૂકવો, કેરવાની માલાએ મંત્ર ગણવો ।
બૃહસ્પતિનો મંત્ર—ૐ ઓ ઓ હ્રીં હ્રીં વૃહસ્પતયે સુરપૂજાય નમઃ ॥૫॥

પ્રાર્થના—
ઋપભાજિતસુપાર્થ્વા-શ્ચાભિનન્દનશીતલૌ । સુમતિઃ સંભવઃ સ્વામી શ્રેયાંસશ્ચ જિનાત્તમઃ ॥૫॥

શુક્રને એકલા ચન્દનનો આલેલ અને પૂજા, સ્ફટિકની માલાએ મંત્ર ગણવો, મરમરાનો લાઢવો મૂકવો.
શુક્રનો મંત્ર—ૐ યઃ અમૃતાય અમૃતવર્ષણાય દૈત્યશુરવે નમઃ સ્વાહા ॥

પ્રાર્થના—

પુષ્પદન્તજિનેન્દ્રસ્ય, નામ્ના દૈત્યગણાર્ચિત ! ! પ્રસન્નો ભવ શાન્તિ ચ, રક્ષા કુરુ જયશ્રિયમ્ ॥૭॥

इति शुक्रपूजा ॥६॥

શૈવશરને ચુઆરુસ્તૂરીનો આલેલ, તથા પૂજા, અકલવેરની માલાએ મંત્ર ગણવો, અહદની લાડવો મૂકવો
શનિનો મંત્ર—ૐ શનૈશ્વરાય ઓ ક્ષાં હ્રીં ક્રોડાય નમઃ ॥૭॥

પ્રાર્થના—

શ્રી સુતતજિનેન્દ્રસ્ય, નામ્ના સૂર્યોગસમ્ભવ ! ! પ્રસન્નો ભવ શાન્તિ ચ, રક્ષાં કુરુ જયશ્રિયમ્ ॥૮॥

इति शनि पूजा ।

રાહુને ત્રશા રુસ્તૂરીનો આલેલ, અને પૂજન, અકલવેરની માલાએ મંત્ર ગણવો, અહદનો લાડવો મૂકવો
રાહુનો મંત્ર—ૐ વૌ શ્રી વ્રઃ વ્રઃ પિંગલનેત્રાય કૃષ્ણરૂપાય રાહૈવે નમઃ સ્વાહા ।૮।

પ્રાર્થના—

અનેમિનાયતોધંશ-નામ્ના ત્વ સિદ્ધિકામુત ! ! પ્રસન્નો ભવ શાન્તિ ચ, રક્ષાં કુરુ જયશ્રિયમ્ ॥૯॥

इति राहुपूजा ।८।

કેવુને વક્ષરુદમનો આલેલ અને તેનીજ પૂજા, સિદ્ધિરિયા સ્ફટિકની માલાએ મંત્ર ગણવો, મગની દાલનો લાડવો મૂકવો.

ॐ नमः
सुधाय

255

1111 1111

15/12



वि. वि. वि.

25



गणेशाय नमः

श्रीगुरुभ्यो नमः



三

५३



सिंह
वि.
२५

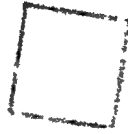
२



मंगलप्रसाद

THE LIFE OF

21



100-100000

三



1944

2515 D

कंन्या भव—ॐ का की कुं कृं
राष्ट्रमन्त्रे कुन्तये नमः स्वाहा ॥२॥
माँस

गार्भना—
गर्भोः सप्तमराजिभ्यः, क्त्वाणो ह्रस्वनेऽन्ते ।
श्रीमद्विष्णुसर्गोक्तान्ना, कृतो जगन्नि त्रिम्

100

4

नै क पीताम्ब सो येन एता मेमन तयनि-
 क्क जिनी एत कम, अने सोमनो ओरु
 सोडीने मेमन तयिगानी र्गनी सुपाननि
 नडागो, एत नाथे वमा चो पीताम्ब होत भगत
 मय को एत नाके पीताम्ब होत नो भो जोग
 निथियो कडाउन कम.

मुल्य श्रावके शेवननो ? पाटलो धूपवास पुण्ये वासित करी, ते उपर अघाडानी अथवा शरीडानी लेखणे चन्दन केसर ९ ग्रह आलेखवा, ग्रह उपर त्राधानाणुं प्रत्येके मूकडुं, उपर गते वखे टाकिये. ते उपर अणियाटा पान. चोखा दगली, राती सोपारी, नाणुं प्रत्येके एक एक मूकीये, पछी पंचवर्णा फूल नालियेर पसलीमा लेइने—

जिनेन्द्रभक्त्या जिनभक्तिभाजां, जुषन्तु पूजावलपुष्पधूपान् ।

ग्रहा गता ये प्रतिफलभावं, ते सानुकूला वरदा भवन्तु ॥

आ पद्य भणी उपर मूकीये,

इति नवग्रह पूजा विधि ।

दिक्पाल पूजाविधि —

त्यार पछी बीजो शेवननो पाटलो धूपवाम पुण्योथी नासित करीने, चन्दन केसरी ते उपर दश दिक्पालो आलेखवा, अने पूजा, उपर पीत वख टाकी प्रतिमा आगल पाटलो मूकनो, उपर पान १० फूल, सोपारी, चोखा, नाणु मूकवा, ते उपर श्रीफल ? मुकडुं

अष्टमंगल पाटली स्थापन विधि

वली पाटली ? अष्टमंगलनीं आलेखवी. नाणुं, पान, सोपारी मूकनी, अने ते पछी—

नामजिणा जिणनामा, ठवणजिणा पुण जिणिदपडिमाओ । इन्द्रजिणा जिणजीवा, भावजिणा समवसरणत्या ॥१॥

ए गाथा बोली पाटली प्रणिमानी सामे मूकवी.

ते पछी अंगेसर श्रावक शुद्ध वस्त्र पहरी, हाथे कंकण बांधी, तिलक करी ४ प्रतिमाओंने पूजे, अने ते पछी दवा दिक्पालोनुं आह्वान करे, त्यां प्रथम बलिवाकुल सर्व एक थालीमां राखीने वास वडे भूतबलि मंत्राची मंत्रे.

भूतबलिमंत्रः—

ॐ नमो अरिहंताणं, ॐ नमो सिद्धाणं, ॐ नमो आयरिआणं, ॐ नमो उवडझायाणं, ॐ नमो लोए सव्वसाहूणं, ॐ नमो चारणाइलक्कीणं, जे इमे किंनरकिंपुरिसमहोरगगज्जलसिद्धगंधव्वज्जगव्वसपि-
सायभूयेयसाइणीडाइणी पभिईओ जिणघरनिवासिणो नियनिय निलयइआ पचिआरिणो संनिहि-
या असंनिहिया ते सव्वे इमं विलेवण भूवपुष्पफलपईवसणाहं बलिं पडिच्छन्ता तुहिकरा भवन्तु, पुट्टिकरा
भवन्तु संतिकरा भवन्तु, सिचंकरा भवन्तु, सुत्थं जणं कुणंतु सव्वजिणाणं संनिहाणप्पभावओ पसन्नभावत्त-
तेणं सव्वत्थ रक्खं कुणंतु सव्वत्थ इरियाणि नांसंतु सव्वाडसिचसुवसमंतु संतिउट्ठिपुट्ठि सिचसुत्थयण
कारिणो भवन्तु स्वाहा ।

आ मंत्रे करीने भूतबलि मंत्रीने तेगांशी अर्थ बलि जुदी राखीने दिक्पालोनुं आह्वान करुं, ते आ ग्रमाणे—

दिक्पाल स्थापना—

ॐ नम ईशानाय	ॐ नम इन्द्राय	ॐ नमोऽग्नये
ॐ नम कुबेराय	ॐ नमो ब्रह्मणे	ॐ नमो यमाय
ॐ नमो वायवे	ॐ नमो नागाय	ॐ नमो निर्ऋतये

ॐ इन्द्राय सायुधाय सबाहनाय सपरिकराय अस्मिन्नगरे
अस्मिन् गृहे अष्टोत्तरीपूजासमये आगच्छ २ वलि
गृहाण २ स्वाहा ॥ १ ॥

ॐ अग्नये सायुधाय सबाहनाय सपरिकराय अस्मि-
न्नगरे अस्मिन् गृहे अष्टोत्तरीपूजासमये आगच्छ २
वलि गृहाण २ स्वाहा ॥ २ ॥

ॐ यमाय सायुधाय सबाहनाय सपरिकराय अस्मिन्नगरे अस्मिन् गृहे अष्टोत्तरीपूजासमये आगच्छ २
वलि गृहाण २ स्वाहा ॥ ३ ॥

ॐ निर्ऋतये सायुधाय सबाहनाय सपरिकराय अस्मिन्नगरे अस्मिन् गृहे अष्टोत्तरीपूजासमये आगच्छ
२ वलि गृहाण २ स्वाहा ॥ ४ ॥

ॐ वरुणाय सायुधाय सबाहनाय सपरिकराय अस्मिन्नगरे अस्मिन् गृहे अष्टोत्तरीपूजासमये आगच्छ
२ वलि गृहाण २ स्वाहा ॥ ५ ॥

ॐ वायवे सायुधाय सबाहनाय सपरिकराय अस्मिन्नगरे अस्मिन् गृहे अष्टोत्तरीपूजासमये आगच्छ २
वलि गृहाण २ स्वाहा ॥ ६ ॥

ૐ કુબેરાય સાયુધાય સવાહનાય સપરિકરાય અસ્મિન્નગરે અસ્મિન્ ગૃહે અષ્ટોત્તરીપૂજાસમયે આગચ્છ
૨ બલિં ગૃહાણ ૨ સ્વાહા ॥૭॥

ૐ ईशानाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अस्मिन्नगरे अस्मिन् गृहे अष्टोत्तरीपूजासमये आगच्छ
૨ બલિં ગૃહાણ ૨ સ્વાહા ॥૮॥

ૐ ब्रह्मणे सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अस्मिन्नगरे अस्मिन् गृहे अष्टोत्तरीपूजासमये आगच्छ २
બલિં ગૃહાણ ૨ સ્વાહા ॥૯॥

ૐ नागाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय अस्मिन्नगरे अस्मिन् गृहे अष्टोत्तरीपूजासमये आगच्छ ૨
બલિં ગૃહાણ ૨ સ્વાહા ॥૧૦॥

ए मंत्रोमानो एक एक मंत्र पूर्वादि एक एक दिशा संमुख उभा रही बोलजो, अने ते ते दिशामां बलिक्षेप करवो, पूर्वा
आग्नेय, दक्षिण, नैर्ऋत, पश्चिम, वायव्य, उत्तर, ईशान, ऊर्ध्व अने अथोदिशामां अनुक्रमे आह्वान करीने बलि नाखवी, १ जण
पाणी छांटे, १ जण धूप उखेवे, १ जण चंदन छांटा नाखे, १ जण फल ढोवे, आ प्रमाणे बलिक्षेप प्रसंगे आह्वान करना, बलि
फेंकनार अने बीजा ४ उपर जणावेल मलीने ६ माणसो जघन्यपणे जोहये.

ત્યાર પછી મુહપત્તિ લેઈં હરિયાવહી પડિકમી ૪ થુફ દેવવંદન કરું, સત્વનને સ્થાને લઘુ શાન્તિસ્તવ કહીયે, ૧૦૮ તારની
દીવેટના દીવા ૨ કરવા, ૧ દીવો પ્રતિમાને જમણે પાસે મૂકવો, અને વીજો ઢાંચે પાસે. પછી ચે જણા વી સિંચતા રહે, ૨ જણા

ચામર વીંજે, ૧ પ્રમેયે ઘાજોટ ઉપર રક્ત વસ્ત્ર પાથરી પ્રતિ પૂજાણ ૧-૧ પાન મૂકી તે ઉપર ચોરાની ઢગલી કરી ઉપર સોપારી મૂકવી, ફલપક્વાન દોવા, ૧ જળ માટલી માહિથી ભરી ભરીને પાણીના કલશ આપે, ૪ જળા ગાથા મળનારના હાથમાં કેંકળ સહિત કલશ ૪ આપે, પરનાલિયા વાજોટ આગે ગંવાકુડી માંડવી, તેમાં શ્રીફલ ૧ મૂકવું, સ્નાત્રકરનારને આમૂષણ પહેરાવવાં, ન હોય તો ચંદનના આમૂષણ કરવા, ફૂલનો દાર પહેરાવવો, અને તેને ગ્રથન્યથી ૫૫ ૮ દિવસનું વ્રત્તચર્ય ઉચ્ચરાવવું, પછી તે ૪ ગાથા મળાને, તેનો અનુક્રમ—

ૐ નમોઽર્હતિસ્તદ્વાચાર્યોપાધ્યાયસર્વસાધુભ્ય—

ૐ ચરકળય સહવિદ્દુમ-મરગયધણસનિહ વિગયમોહ । સત્તરિસયં જિણાણ, સન્વામરપૂઝાં વન્દે સ્વાહા ॥૧॥

ૐ ત સતિ સતિકર સતિણ સન્વ ભયા । સતિ યુનામિ જિણ, સતિ વિહેડ મે સ્વાહા ॥૨॥

ૐ રોગજલજલણવિસદર-ચોરારિમહદગયણભયાહ । પાત્તજિણનામસકિ ત્તણેણ પસમંતિ સન્વાહં સ્વાહા ॥૩॥

ૐ ભવણવહવાણમતર-જોહસવાસી વિમાણવાસી અ । જે કેવિ દુદ્ધદેવા, તે સન્વે ઉચસમંતુ મમ સ્વાહા ॥૪॥

૧ ગાથા ૪ મળીને ૪ કલશ ૪ પ્રતિમાઓ ઉપર સાથે ઢાલ્યા, ૧ જળ પ્રતિમાના અંગ લુંછે, ચંદન પુષ્પે પૂજે, એજ પ્રમાણે ૧૦૮ વાર કરી સ્નાત્રપૂજા પૂરી કરવી, જો પાણી વધું હોય તો વીજા પાસે પલાલ ફરાવી તે કામે લગાડવું, પછી ટાડ અને ઉન્હા પાણીથી પ્રતિમાઓ ઉપરથી ચમચા ઉતારી પ્રતિમાઓ સાફ કરીને પૂજે. પછી કલશ ૪ ઝગરી ઘોઈ ધૂવીને ચોલા પાળીએ મરે, માહિ ફૂલ, ચંદન, નાલી ઉપર અગલ્હણા ઢાંકી, સ્નાત્ર કરી, ચૈત્યવંદન કરે, સ્તનને નદલે અજિતશાન્તિ કહે. જયવીરસાય

પર્યન્ત કહીને કુસુમાંજલિ ઘણાવવી. સ્નાત્ર વિધિ ૪ કલશ ઢાલવા, પછી પૂજા કરીને નૈવેદ્ય હોવું, આરતી મંગલદીવો કરવો, પછી ધૂપ ઉઘેવીને ચૈત્યવંદન કરવું, અને સ્તવને ઠેકાણે તિજપહુત્ત કહેવું.

પછી અષ્ટોત્તરી સ્નાત્ર કરાવનારને ડમો રાલી તેના વે હાથોમાં કુંભ મૂકવો, તેમાં રૂપાનાણું મૂકવું, કુંભને કાંઠે ગેવાદ્ધવ વાંધી, ફૂલમાલા પહેરાવવી, પછી ૧ જળ મોટી શાન્તિ કહે, અને ૨ જળ ન્દવળના પાણીથી અંકડ ધારાણ તે કુંભ ભરે, ઘરમાં સર્વાં તે જલને છાંટે, જે માંને તેને પળ તે જલ આપે.

ચલિવાકુલ જે રાત્ર્યા છે તે વડે દિક્પાલોને વિગર્જન કરે, સંઘ ધક્કિ કરવી, સ્નાત્રકારોને યથાશક્તિ શ્રીફલાદિક આપે. શાન્તિકરૂપ સ્નાત્રમાં ૪ ગાથાઓ ધીનીને અભિષેક કરવો પણ જો સ્નાત્ર પૌષ્ટિક હોય તો ૪ ગાથા પછી—

“ ૐ નમોઽર્હતે પરમેશ્વરાય ચતુર્હુત્રાય પરમેષ્ટિને દિગ્વિભાગકુમારીપરિપૂજિતાય દેવાધિદેવાય દિવ્ય-શરીરાય ત્રૈલોક્યલહિતાય અસ્મિન્ ગૃહે પૂજાપ્રસ્તાવે શાન્તિકવિધૌ પૂજકસ્ય શાન્તિ કન્દિ વૃદ્ધિ કલ્યાણ-કુરુ કુરુ સ્વાહા ।”

આ મંત્ર વોલીને અભિષેક કરવો અને અન્તમાં-
સર્વમંગલમાંગત્યં, સર્વ કલ્યાણકારણમ્ । પ્રધાનં સર્વધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ્ ॥૧॥
આ મંગલ શ્લોક વોલીને સમાપ્તિ કરવી.

૧. સંવત્ ૧૮૪૮ ફાલ્ગુણ વદિ ૫ ભૌમવારે । શુભ મહતુ । આદર્શ પુસ્તક અંતિમ લેખ પુષ્ટિકા ॥૧॥
હતિ અષ્ટોત્તરી સ્નાત્રવિધિઃ સંપૂર્ણઃ ૧

આદર્શ પુસ્તક અંતિમ લેખ પુષ્ટિકા ॥

અષ્ટોત્તરી
સ્નાત્રપૂજા
વિધિઃ

॥ अथ अष्टोत्तरशतस्मन्त्रविधिः ॥
(सत्तरमा सैकाना पूर्वर्धिमा चालतोः)

उपकरणो

- (१) प्रतिमा ४ "आदिनाथ १ अजितनाथ
२ शान्तिनाथ ३ अने पार्श्वनाथ ४ नी
पंचतीर्थी अथवा चौबीशी "
- (२) ' प्रणालियो ' बाजोट १
- (३) फलश ८
- (४) कुंडी १ ' पत्तालना पाणी माटे '
- (५) कोरो कुम १
- (६) कुंडी १ " फलश मरवाने "
- (७) धूपधाणुं १
- (८) दियाढपुक्त वस्त्र २ " एक फला-

- दि होवा, चीलुं कुंम हेठ मुरूवाने "
- (९) श्रीफल ४ प्रतिमा आगल होवा,
श्रीफल ३ बीजा कुंम उपर ग्रह उपर
अने दिक्पालो उपर मुरूवा, कुल ७.
(१०) कुंम उपर दारुवा ' रातु वस्त्र गज १
(११) नम ग्रहोने माटे वस्त्र गज ९
घोलुं गज २ रातुं गज २ पीलु गज १
छोट गज १ काळु गज ३ (पाठान्तरे नीलुं
गज ३ काळुं गज १)
(१२) दोकडा ९ (आगना पैसाना

- अडधिया)
- (१३) सोपारी ९
- (१४) पान ९
- (१५) चोरवानी दगली नव ९
- (१६) दिक्पालोना पाटला उपर १।
- सगा गज रातुं वस्त्र, सोपारी १०
- पान १० दोकडा १०
- (१७) १०८ कूपतुं पाणी
- (१८) गंधोदक
- (१९) सेवतीना फूल ४३२

१ सप्तव १६३९ ना यर्पमां लखेली प्रति उपरपी लीची छे ।

- (૨૦) પાન ૧૦૮
(૨૧) પરદેશી નાલિયેર ૧૦૮
(૨૨) કમલ કાકડી ૧૦૮
(૨૩) સોપારી ૧૦૮
(૨૪) સીંધોડા ૧૦૮
(૨૫) સારેક ૧૦૮
(૨૬) દ્રાક્ષ ૧૦૮
(૨૭) ટોપરાના કકડા ૧૦૮
(૨૮) સાકરના કડકા ૧૦૮
(૨૯) નિસાળી (રાયળ) ૧૦૮
(૩૦) લલિંગ ૧૦૮
(૩૧) ઇલચી હોડા ૧૦૮
(૩૨) લાઢી (ન્હાના લાડવા) ૧૦૮
(૩૩) સ્વાજલી (ન્હાની પુડી જેવળ)

શાજા ૧૦૮

- (૩૪) ચોલા શેર ૮ તથા ૧૦ (ચાવલ પક્કા ૩ તથા ૩॥ શેર) ના ઢગલા ૧૦૮ કળવાને
(૩૫) 'કોરોવલિ મોહું જવચળા, સરમજ, મલીને આસરે એક સેર, ૧ આહ્વાનની ચલિ,'
(૩૬) 'વિસર્જનની ચલિ ભાત, લાપસી માલપુડા, (પુડલા) ચોલાના ચાકલા, જવારના ચાકલા, સ્વીચડો, અને ચળાના ચાકલા, ઘી, ચંદન, કેસર સહિત.'
(૩૭) અગર ટાંક ૭ તથા ૦.
(૩૮) ઘસાસ કપૂર ગાંગડા ૪
(૩૯) ચીળીયું કપૂર મંગલદાવામાં મૂકવાને ચાલ ૪ નો કાકડો ૧

- (૪૦) કેસર ટાંક ૩
(૪૧) સુલહ વાટકી ૨ એક પૂજાને માટે, બીજી તિલકને માટે.
(૪૨) રૂપામત્તોર 'ચોલંડા રૂપેયા' ૨ સ્નાત્રજલ (પંચામૃત) કલશમાં નાખવાને માટે એક અને બીજો પચાલ જલની કુંડીમાં મૂકવા માટે
(૪૩) નૈવેદ્ય સેર ૪ તથા ૫ ને આસરે,
(૪૪) સરાવલા ૨ મોટા,
(૪૫) ૧૦૮ તાંતળની દીવેટ ૨
(૪૬) મેવાસુત્ર ટાંક ૯ ને આસરે,
(૪૭) ઘી દીવા સાઠ સેર ૩ આસરે- (લગભગ ૮૬ તોલા)
(૪૮) શ્રાવક ૮ બ્રહ્મચારી મળે તો તેવા

ત મલે તો ૮ અને જવન્યથી ૩ દિવસનો
ગુરુ મુત્રે નિયમ કરાવી ઝાકણ ગાધીને
તૈયાર કરવા
(૪૯) ફલાપલી જે મલે તે દોયા માટે

લેવી-

(૫૦) સર્વોપધિ 'સ્નાત્રજલમા નાસ્ત્રાને
સર્વોપધિ--દોષ, હલદર, ચરિહાલી,
ગલો, નાગરમોથ, પીપરામૂલ, લવિંગ,

અષ્ટોત્તરો સ્નાત્રના પૂર્વકૃત્યો--

પ્રથમ ઝવોટ પાળી છઠ્ઠાવી, ધૂમિ શુદ્ધ કરાવી, શુદ્ધ મધવા સ્ત્રી પાસે કુંકુમની ગોહલી દેવાવવી, ઉપર ચોસાનો સાધિયો
પૂરાની, સોપારી મૂકીયે, પમ્નાલિયો ગજોટ માડી તે ઉપર ચટુઓ ગાથગો, સ્વજા ૨ આરોપીને તે પછી પૂર્વ સન્મુલ અથવા ઉત્તરા-
મિમુલ પ્રતિમા ૪ સ્થાપન કરવી અને પછી ગ્રહ, વિક્ષાલોની સ્થાપના કરવી

ગ્રહ સ્થાપન વિધિ

પછી એક પાટલે સૂત્રહ કેમચી નમગ્રહ આલેખીયે, યંત્રને અનુસાર ગ્રહોનો આલેખ કરવો
ૐ આદિત્યાય નવાહનાય સપરિકરાય સાયુધાય આગચ્છ ૨ બલિ ગૃહાણ ૨ અમુકગૃહે અષ્ટોત્તરીસ્ના-

ત્રોત્સવે પૂજાં ગૃહાણ ૨ શાન્તિં કુરુ ૨ ॥

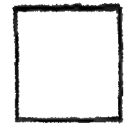
ૐ ચન્દ્રાય સવાહનાય સપરિકરાય સાયુધાય આગચ્છ ૨ બલિં ગૃહાણ ૨ અમુકગૃહે અષ્ટોત્તરીસ્ના-
ત્રોત્સવે પૂજાં ગૃહાણ ૨ શાન્તિં કુરુ ૨ ॥

કંઠોલ, જાયફલ, જાવંતરી, નસલા,
સૂત્રહ (ચંદન) અને શિલામસ. આ ૧૩
ચીજોનું ચૂર્ણ તે સર્વોપધિ

—

ॐ भौमाय सवाहनाय सपरिकराय सायुधाय आगच्छ २ बलिं गृहाण २ अमुकगृहे अष्टोत्तरीस्नानो त्सवे पूजां गृहाण २ शान्तिं कुरु २ ॥

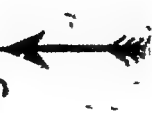
सोम २



शुक्र ६



बुध ४



मंगल ३



सूर्य १



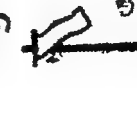
गुरु ५



शनि ७



केतु ७



ॐ बृहस्पतये सवाहनाय सपरिकराय सायुधाय आगच्छ २ बलिं गृहाण २ अमुकगृहे अष्टोत्तरीस्नानोत्सवे पूजां गृहाण २ शान्तिं कुरु २ ॥

ॐ शुक्राय सवाहनाय सपरिकराय सायुधाय आगच्छ २ बलिं गृहाण २ अमुकगृहे अष्टोत्तरीस्नानोत्सवे पूजां गृहाण २ शान्तिं कुरु २ ॥

ॐ शनिाय सवाहनाय सपरिकराय सायुधाय आगच्छ २ बलिं गृहाण २ अमुकगृहे अष्टो-

તરીસ્નાત્રોત્સવે પૂજા ગૃહાણ ૨ શાન્તિ કુરુ ૨ ॥

ૐ રાહવે સવાહનાય સપરિકરાય સાયુધાય આગચ્છ ૨ બલિ ગૃહાણ ૨ અમુકગૃહે અષ્ટોત્તરીસ્નાત્રોત્સવે પૂજા ગૃહાણ ૨ શાન્તિ કુરુ ૨ ॥

ૐ કેતવં સવાહનાય સપરિકરાય સાયુધાય આગચ્છ ૨ બલિ ગૃહાણ ૨ અમુકગૃહે અષ્ટોત્તરીસ્નાત્રોત્સવે પૂજા ગૃહાણ ૨ શાન્તિ કુરુ ૨ ॥

આ પ્રમાણે ત્રય ગ્રહનાં મંત્ર મોલી મૂલ્હની પૂજા તથા ચોલાની ૧ ઢગલી કરવી, રવિને દ્રાક્ષ, ચન્દ્રને સેલડી, મંગલને સોપારી, બુધને નારંગી, ગુરુને જામ્બેરી, શુક્રને મીંજોર, શનિને સારેક, રાહુને નાલિયેર, કેતુને દાડિમ, એ ફલ ગ્રહોને મૂકવા, નહીંતર આઠ સોપારી એક એક નાલિયેર મૂકીયે.

શુક્ર અને ચન્દ્રને શ્રીલખડ (ચન્દન), મંગલ અને સૂર્યને રક્તચન્દન, બુધ અને ગુરુને વાવ 'પીતદ્રવ્ય-ગોરોચન' અને શનિ-રાહુ-કેતુને કુકુમ (આ દ્રવ્યોથી ગ્રહોને પૂજા)

રવિને રૂપો, ચન્દ્રને મુચકુન્દ, મંગલને જાહલ, બુધને ચંપક, બૃહસ્પતિને શતપત્ર (કમલ અને એ ન મળે તો ચંપકાદિ પીત પુષ્પો) શુક્રને જાદ, શનિને માલતી, રાહુને કુન્દ અને કેતુને વિવિધ વર્ણના પુષ્પો ચંદાવગાં. પંચાન્ન લાઘ્વ પ્રમુલ્હ દોષો,

રવિને રાત્રી કાપડ ગજ ૧ ચન્દ્રને શ્વેત કાપડ ગજ ૧ મંગલને રાત્રી કાપડ ગજ ૧ બુધને છોટું કાપડ ગજ ૧ (નીલી-છોટું) બૃહસ્પતિને પીલુ કાપડ ગજ ૧ શુક્રને શ્વેત કાપડ ગજ ૧ શનિને કાલુ કાપડ ગજ ૧ રાહુને કાલું ગજ ૧ કેતુને

કાલું ગજ ? , એમ ગંજ ગજ કાપડ પ્રત્યેક ઉપર મૂકવું, અને શ્રીફલ ? ઉપર મૂકવું.
પછી અક્ષત વાસ પુષ્પ અને જલ લેઇને—

“ૐઆદિત્ય-સોમ-મંગલ, બુધ-ગુરુ-શુક્રાઃ-શનૈશ્વરો-રાહુઃ । કેતુપ્રમુક્તાઃ સ્વેદાઃ, જિનપતિપુરતોઽવન્તિષ્ટન્તુ ॥૧॥

આ શ્લોક ગોલીને પુષ્પવાસ જલવેડે અર્ધ આપવો,

॥ इति ग्रह स्थापन विधिः ॥

દિક્પાલ સ્થાપના વિધિઃ ॥

ૐ અગ્નિમૂર્તયે શક્તિહસ્તાય મેઘવાહનાય સાયુધાય સવાહનાય સપરિજનાય સ્નાત્રમહોત્સવે આગચ્છ ૨ પૂજાં ગૃહાણ ૨ પૂજાં યાવત્તિષ્ઠ ૨ ।

ૐ યમાય દક્ષિણદિગધિષ્ઠાયકાય મહિષવાહનાય દળડાયુધાય કૃષ્ણમૂર્તયે સાયુધાય સવાહનાય સપરિજનાય સ્નાત્રમહોત્સવે આગચ્છ ૨ પૂજાં ગૃહાણ ૨ પૂજાં યાવત્તિષ્ઠ ૨ ।

ૐ નૈર્ઋત્યે સ્વપ્નહસ્તાય સાયુધાય સવાહનાય સપરિજનાય સ્નાત્રમહોત્સવે આગચ્છ ૨ પૂજાં ગૃહાણ ૨ પૂજાં યાવત્તિષ્ઠ ૨ ।

ૐ વરુણાય પશ્ચિમદિગધિષ્ઠાયકાય મકરવાહનાય પરશુહસ્તાય સાયુધાય સવાહનાય સપરિજનાય સ્નાત્રમહોત્સવે આગચ્છ ૨ પૂજાં ગૃહાણ ૨ પૂજાં યાવત્તિષ્ઠ ૨ ।

ૐ કૃત્તિકાયા નૌત્તરાર્ધાયા સાયુધાય સવાહનાય સપરિજનાય સ્નાત્રમહોત્સવે આગચ્છ ૨ પૂજાં ગૃહાણ ૨ પૂજાં યાવત્તિષ્ઠ ૨ ।

ૐ મૃગશિરાયા નૌત્તરાર્ધાયા સાયુધાય સવાહનાય સપરિજનાય સ્નાત્રમહોત્સવે આગચ્છ ૨ પૂજાં ગૃહાણ ૨ પૂજાં યાવત્તિષ્ઠ ૨ ।

ૐ મિથુનાયા નૌત્તરાર્ધાયા સાયુધાય સવાહનાય સપરિજનાય સ્નાત્રમહોત્સવે આગચ્છ ૨ પૂજાં ગૃહાણ ૨ પૂજાં યાવત્તિષ્ઠ ૨ ।

ૐ મેષરાસિયા નૌત્તરાર્ધાયા સાયુધાય સવાહનાય સપરિજનાય સ્નાત્રમહોત્સવે આગચ્છ ૨ પૂજાં ગૃહાણ ૨ પૂજાં યાવત્તિષ્ઠ ૨ ।

अमुकगृहे अष्टोत्तरीस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ पूजा गृहाण २ पूजां यावत्तिष्ठ २ ।

ॐ वायव्ये वायव्याधिपतये ध्वजहस्ताय हरिणवाहनाय सायुधाय सवाहनाय सपरिजनाय इह अमुक-
गृहे अष्टोत्तरी स्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ पूजा गृहाण २ पूजां यावत्तिष्ठ २ ।

ॐ धनदाय उत्तरदिगारिष्टायकाय गदाहस्ताय धननिधानाऽऽब्दाय सायुधाय सवाहनाय सपरिजनाय
इह अमुकगृहे अष्टोत्तरीस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ पूजां गृहाण २ पूजां यावत्तिष्ठ ।

ॐ ईशानाय ऐशान्यधिपतये शूलहस्ताय शृपाविह्वलाय सायुधाय सवाहनाय सपरिजनाय इह अमुकगृहे
अष्टोत्तरीस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ पूजां गृहाण २ पूजां यावत्तिष्ठ २ ।

ॐ नमो ब्रह्मणे राजहसवाहनाय ऊर्ध्वलोकाधिप्रायकाय सायुधाय सवाहनाय सपरिजनाय इह अमुक-
गृहे अष्टोत्तरीस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ पूजां गृहाण २ पूजां यावत्तिष्ठ २ ।

ॐ पातालनिवासेभ्यो नागेभ्यः पद्मवाहनेभ्यः सायुधसवाहनसपरिजनेभ्यः इह अमुकगृहे अष्टोत्तरी
स्नात्रमहोत्सवे आगच्छत आगच्छत पूजा गृहीत २ पूजा यावत्तिष्ठत २ ।

॥ मन्त्रो गौरी प्रत्येक दिक्पाल आगे चोखानी ढगली कस्वी, पान १०, मोषारी १०, श्रीफल १, दोकडा १० अने रासु
कापट सत्रा गज मूकडुं, सुक्कड केमर फूले पूजी अर्घं आपवो, अने—

“ ॐ इन्द्राग्निग्रामा नैऋतवरुणौ समीरणकुवेरौ । ईशानब्रह्मनागा जिनपतिपुरतोऽवतिष्ठन्तु ॥१॥

ए गाथा बोली हाथमां जल लेइ फूल सहित धारा देवी अने—
“ भो भो इन्द्रादयो दिक्पालाः स्वस्वदिशि विघ्नप्रशान्तिकरा भगवदाज्ञायां सावधानास्तिष्ठन्तु ।”

ए बोलतां हाथ जोडीने दिक्पालोनुं संनिधापन करवुं,
दिक्पाल स्थापना कर्या पछी बहार जइने दिक्पालोने बलिक्षेप करवो. इति दिक्पालस्थापनाविधिः ।

प्रथम कोरी बलि-गेहुं, जय, सरसव अने चणा ए चार धान अणरांध्यां, धूप, फूल, घसेल सुखडनी वाटकी आ सर्व पदार्थो लइने बहार जयुं, अने दश दिशाना दिक्पालोनुं आह्वान करवा पूर्वक ते ते दिशामां नाखवुं, पूर्व सामे रहीने—

बलिक्षेप विधि—

ॐ इन्द्राय पूर्वदिगधिष्ठायकाय ऐरावणवाहनाय सहस्रनेत्राय वज्रायुधाय सवाहनाय सपरिजनाय इह अमुकगृहे अष्टोत्तरीस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ बलिं गृहाण २ स्वाहा ।

ॐ अग्निमूर्तये शक्तिहस्ताय मेषवाहनाय सायुधाय सवाहनाय सपरिजनाय इह अमुकगृहे अष्टोत्तरी-

स्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ बलिं गृहाण २ स्वाहा ।

ॐ यमाय दक्षिणदिगधिष्ठायकाय महिषवाहनाय दण्डायुधाय कृष्णमूर्तये सायुधाय सवाहनाय सपरिजनाय इह अमुकगृहे अष्टोत्तरीस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ बलिं गृहाण २ स्वाहा ।

ॐ नैर्ऋतये खड्गहस्ताय सायुधाय सवाहनाय सपरिजनाय अमुकगृहे अष्टोत्तरीस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ

२ बलिं गृह्णाण २ स्वाहा ।

ॐ वरुणाय पश्चिमदिग्धिष्ठायकाय मकरवाहनाय परशुहस्ताय सायुधाय सवाहनाय सपरिजनाय अमुकगृहे अष्टोत्तरीस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ बलिं गृह्णाण २ स्वाहा ।

ॐ वायवे वायव्यधिपतये, ध्वजहस्ताय हरिणवाहनाय सायुधाय सवाहनाय सपरिजनाय इह अमुकगृहे अष्टोत्तरीस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ बलिं गृह्णाण २ स्वाहा ।

ॐ घनदाय उत्तरदिग्धिष्ठायकाय गदाहस्ताय घननिधानाऽऽरूढाय सायुधाय सवाहनाय सपरिजनाय इह अमुकगृहे अष्टोत्तरीस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ बलिं गृह्णाण २ स्वाहा ।

ॐ ईशानाय ऐशान्यधिपतये शूलहस्ताय वृषाधिरूढाय सायुधाय सवाहनाय सपरिजनाय इह अमुकगृहे अष्टोत्तरीस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ बलिं गृह्णाण २ स्वाहा ।

ॐ ब्रह्मणे राजहंसवाहनाय ऊर्ध्वलोकाधिष्ठायकाय सायुधाय सवाहनाय सपरिजनाय इह अमुकगृहे अष्टोत्तरीस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ बलिं गृह्णाण २ स्वाहा ।

ॐ पातालनिवासेभ्यो नागेभ्यः पद्मवाहनेभ्यः सायुध-सवाहन-सपरिजनेभ्यः, इह अमुकगृहे अष्टोत्तरीस्नात्रमहोत्सवे आगच्छत आगच्छत बलिं गृह्णीत २ स्वाहा ।

इति दिगिनिदिशिदिक्पालाह्वान विधि ।

तात्कालिक पूर्वक्रिया—पछी १०८ त्रागनी दीवेट करी वने वाजु दीवा उपर कुण्डी २ आणी ते मांहे एके कुंडिए सधवा खीने घाटडी ओढाडी पंचामृत करावीये, शुद्ध जल, दहि, दूध, घी, सेलडीस एटलां पंचामृत एकठा कीजे. वीजी कुंडी स्नात्रजल झीलवा सारु मांडवी, पछी देव पूजी गेवासूनो कंक्रण बांधवुं, ते पछी चार म्नुतिए देववांदवा, चैत्यवंदन करवुं, स्तवनेने ठेकाणे लघुशान्ति कहेवी, ते पछी जयवीयाय कहेवा,

पछी सधवा खी पासे कोशे कुंभ जलथी भरावी, उपर नालेर मेली, लाल वस्त्रे हांकी, देव आगे मृकूवो; अने पूजा शरु करवी, जणा च्वार ४ पूजवा नेसे, जणा ४ उभा रही कलश ढाले, वने तरफ जणां २ दीनामां वी सांचे, एक अगरवची नो घुप करे, एक जण कलश ४ भरीने ओपे. जणा ४ दशियावड वल उपर फलावलि बोवे. वे जण चामर नीजे. तिहां गुरु गाथा ४ भणो, पाठान्तरे जण १ गाथा ४ भणो, काली नेलीथी अथवा परवालानी मालापी १०८ पूजाओ गणवी, पूजोने अन्ने जण १ घंट वगाडे.

स्नात्रनो प्रारंभ—

नमोऽर्हतसिद्धाचार्योपाध्यायस्वयंसाधुभ्यः ।

“ ॐ तं संतिं संतिकरं, संतिणं सबभवा । संतिं शुणालि जिणं, संतिं विहेउ से स्वाहा ॥१॥

ॐ रोगजलजलणचिसहर-चोरारिसइंदंगरणभयाइं । पासजिणनामसंकि-त्तणेण परासंति सब्वाइं स्वाहा ॥२॥

ॐ वरकणयंसंखविद्धुम-सरगयघणसंनिभं विगयमोहं । सत्तारिसंगं जिणणं, सब्वासरपूइयं वन्दे स्वाहा ॥३॥

ॐ भवणवडवाणमतर-जोइसबासीविमाणवासी अ । जे केवि दुइदेवा, ते सव्वे उवसमत्तु मम स्वाहा ॥४॥

ए गाथा मणीने कलश ढाल्ना, सेगती आदिना पुणोमांथी १-१ पुण्य प्रत्येक प्रतिमाने चढावे, पूजा करे, एज रीते १०८ चार गाथाओ बोलीने कलश ढाल्ना, अने चदन पुण्या दिवडे प्रतिमाओनी पूजा करवी, पछी देवनी वैयावन्च करवी. एटले के उण जल वडे प्रतिमा उपर लागेल चीकाश उतारे, शुद्ध जलथी पखालीने विलेपन पूर्वक नैवेद्य चढावे, ४ प्रतिमाओनी आगल ४ नालियेर दोवे, ९ ग्रह अने १० दिक्पालोनी पूजा करे.

पछी सर्व जण हरियावहो पढिकमीने आठे थुइए देवचदन करे अने स्तवनने ठेराणे अवितशान्ति करे, पछी कुसुमाजलि आदि देईने विधिपूर्वक स्नान करां, अने मर्व कोइए पूजा कर्या वाद आरती मगलदीवो मकटाचनो

शान्ति कलश भरवानी विधि—

पवालनी कुंडीमांथी पाणीनो कलश भरवो, अने पछी ते जल बीजी कुंडीमां मोटी शान्तिना पाठ गोल्ला पूर्वक अंबड धाराए लेवु, शान्ति करे त्या सुधी धारा चालू राखवी, कुंडी मध्ये प्रथम “ॐ ह्रीं नमः” ए मंत्र लखनो, तेने नीचे दशियावाड-अलड यन्न मांडवु, कुंडीमा रुपामहोर अर्घात् चोखंडो रूप्यो अथवा रुपानाणु मूकवु, कुंडीने गले गेनाछत्र वाधवु, उपरथी मध्यभाग पर्यन्त चारे वाजु लटकती एक पुण्यमाला पहाराववी. शान्ति पूरी थया पछी ए स्नानजल, पुण्य अने रूपया सहित कुंडी माहिंथी कलशमा भरवु, कलशना मुख उपर चार वाजु ४ पान मुकी उपर नालियेर मुकी गेवाछत्रे चोटवो अने ते कुम घरघणीने माथे उपढाववो, एण कुंम भूमि उपर न मूकवो, पछी राखेल बलि वाकुला वडे देवताओनुं विसर्जन करावु.

आह्वान करतां जे प्रमाणे पाठ बोल्यो हतो तेज प्रमाणे “बलि गृहाण २” अहो सुधी बोलवो अने ते उपरान्त “स्वस्थानं गच्छ २ स्वाहा” एतलो चधारे बोलवो.

पछी चतुर्विध संघनी पूजा करे अने स्नात्रकारोने नालेरनी प्रभावना आपे, इति अष्टोत्तरीशतस्नात्रविधि समाप्त-१

१ आदर्श पुस्तक १ नो लेखन कालादि सूचक अंतिम लेख-संवत् १६३९ वर्षे फागुण शुदि ११ दिने लिखतं अहम्मवा-
चादात् गणिश्री पुण्यसागर शीश गणिश्री देवसागर चाचनार्थे, श्री । २ आदर्श पुस्तक नं. २ नो लेखन कालादि सूचक
अंतिम लेख-सं. १६८० वर्षे कार्तिक वदि ५ रवौ वीरसग्रामे पं. विमलसी लिखितं ॥ कल्याणमस्तु ॥ ग्रंथाग्रं १४० ॥

। अथ श्रीशान्तिस्नानविधिः ।

प्रतिष्ठामो अथवा यात्रामा शुद्रोपद्रव शान्त्यर्थं अट्टाही उत्सवनी आदिमा शान्तिधारा करवी.
शुभ दिवसे विधिपूर्वक जलयात्रा करवी, जलयात्रानी विधि प्रतिष्ठाविधिणी जाणी लेवा.
मुहूर्तने दिवसे प्रभाते दाम प्रमुख लछनरहित एवा लघन्यथी चार स्नात्रिया विधिपूर्वक स्नान करे, ते आ रीते—
“ॐ ह्रीं अमृते अमृतोद्भवे अमृतवर्षिणि अमृत स्नाचय स्नाचय स्वाहा” । आ मंत्रयी ७ वार मंत्री ७ वार मंत्री जल शुद्धि करवी.
ॐ ह्रीं यक्षाधिपतये नमः । आ मंत्रे ७ वार दातण मंत्रबुं.

मन्त्रित जलनी अजलि भरी—“ ॐ ह्रीं श्री क्लीं कामदेवाधिपते ! ममेप्सित पूरय २ स्वाहा ” आ मंत्र ७ वार
गोलीने मुख घोबुं.

पूर्व संमुख वेसी तैल मर्दन करीने—“ ॐ ह्रीं अमले विमले विमलोद्भवे सर्वतीर्थजलोपमे पां पां वां वां अशुचिः
शुचिर्भवामि स्वाहा । ”

आ मंत्र ३ वार गोलीने हाथयी सर्वाङ्ग स्पृशं करे.

नवां घोयेल शुद्ध वस्त्र हाथमा लेइ—“ ॐ ह्रीं ओं क्रौं नमः ” आ मंत्रे ३ वार मंत्रीने पहेरवा,
तिलफस्तु केसर हाथमा लेइ—“ ॐ आ ह्रीं क्लीं अर्हते नमः । आ मंत्रे ७ वार मंत्रीने ते केसरे तिलफ करे.
गेवास्त्रनो दहो लेइ—ॐ ह्रीं अवतर २ सोमे २ कुरु २ वग्गु निवग्गु सुमणे सोमणसे महम्मदुरे ॐ कवलिकः

ક્ષ: સ્વાહા” આ મંત્રે મંત્રી સર્વ સ્નાત્રિયાને હાથે વાંધે, એજ મંત્રથી મિંઢલ મરડાંસિંગી પૂળ મંત્રબી.

પછી મંત્રપૂર્વક અદ્યપકારી પૂજા કરવી, પૂજામંત્ર “ૐ હ્રીં શ્રી પરમપરમાત્મને અનન્તાનન્તજ્ઞાનશક્તયે જન્મ-જરામૃત્યુનિવારણાય શ્રીમતે જિતેન્દ્રાય જલં, ચંદનં, પુષ્પં, ધૂપં, દીપં, અક્ષતં, નૈવેદ્યં, ફલં ઽતામ્બૂલં યજામહે સ્વાહા।” હવે વૃદ્ધ શ્રાવક સોનવાળી કરીને-ૐ હ્રીં શ્રી જીરાડલાપાર્થનાથાય રક્ષાં કુરુ ૨ સ્વાહા” આ મંત્રે ૭ વાર મંત્રે, પછી ૭ નોકાર ગળીને તે જલ સર્વત્ર છાંટે।

પછી વાસ અક્ષત અને ફૂલ લેઃ-“ૐ મૃર્મુવઃ સ્વધાય સ્વાહા” આ મંત્ર વોલી તે વડે મૃમિ શુદ્ધ કરે.

મૃમિ શુદ્ધ કરી ત્યાં પૂર્વ અથવા ઉત્તર મુલ પીઠ માંડી તેની “ૐ હ્રીં અર્હતપીઠાય નમઃ। આ મંત્ર ૭ વાર વોલી વાસાક્ષતે પૂજા કરે.

પછી-“ૐ નમોર્જહત્પરમેશ્વરાય ચતુર્મુલ્યાય પરમેષ્ઠિને દિવકુમારીપરિપૂજિતાય દેવાધિદેવાય ત્રૈલોક્ય-મહિતાય અત્ર પીઠે નિષ્ઠ તિષ્ઠ સ્વાહા।” આ મંત્ર વાર ૩ વોલીને શાંતિનાથત્રીની મૂર્તિ યાપવી, એજ પ્રમાણે એકેકી પ્રતિમા પંચતીર્થીની સ્થાપવી, વિહિત પ્રતિમા ન હોય તો વીજી જિનપ્રતિમા નીચેના મંત્રવડે વિહિત કલ્પવી, મંત્ર આ પ્રમાણે છે.

“ૐ નમોર્જહદ્યસ્તીર્થંકરેભ્યો જિનેભ્યોડનાથાનન્તેભ્યઃ સમચલેભ્યઃ સમકૃતેભ્યઃ સમપ્રભાવેભ્યઃ સમકેવલે-ભ્યઃ સમતત્ત્વોપદેશેભ્યઃ સમપૂજનેભ્યઃ સમજલપનેભ્યઃ સમમત્વત્રતીર્થંકર નામ પંચદશકર્મભૂમિભવસ્તીર્થંકરો યોઽન્નારાધ્યતે, સોઽન્ન પ્રતિમાયાં સન્નિહિતોઽસ્તુ”

आ मंत्रदे जे तीर्थररनी प्रतिमा आवश्यरु होय तेनी कल्पना करवी, पळी कोरा सरावलामां सधवा खीनां होथे गाघृत पूरणुं, नीचेनो मंत्र ३ गार गोलीने दीपस्थापन करावा

“ॐ घृणमायुर्द्विकरं, भवति पर जेनदृष्टिसपर्कात् । तत्सयुतः प्रदीपः, पातु सदा भावदुःखेभ्यः स्वाहा ॥”

पळी त्रांगानी माटली थोड धूपीने तेमा साथियो करवो तेना उपर

ॐ ह्रीं श्री सर्वोपद्रवान् नाशाय २ स्वाहा ।”

ए मंत्र चन्दन केसरथी अथवा अष्टमथी लवचो तेना रुठे मिठल, मरडासिंगी, समूलाडाभ सहित गेवासुत्र राधेनुं अने अन्दररूपानाणु अथवा पचरत्ननी पोटली मूकवी. पचरत्न मूकती रखते नीचेनो मंत्र गोलवो

“ ॐ नानारत्नौघयुत, सुगन्धपुष्पाधियासित नीरम् । पतताद् विचित्रवर्णं, मंत्रादय स्थापनाविम्बे स्वाहा ”

“ ॐ ह्रीं ठं ठं ठं ठं ” आ मंत्र ७ गार गोलीने त्रांगानी गोली प्रथुने जगणे पासे थापवी वास फुले पूजवी पळी थो, १ दूध २ दहि ३ साकर ४ पाणी ५ आ पाच पदार्थोनु पचामृत तैयार करुं.

“ ॐ जिनविम्बोपरि निपतद्, घृतदधिदुग्धादिभिः सुपरिपूता ।

गगोदकममिश्रा, पंचसुधा हरतु दुरितानि स्वाहा ॥”

आ मंत्रे ३ गार मंत्रीने पचामृत माटलीमां रेडुं, गगादि तीर्थजल रूपादिना पाणी जे लाव्या होय ते पण

“ ॐ ह्रीं भः जलधिनदीद्वंद्वेणु, यानि तीर्थोदकानि शुद्धानि ।

तेर्मंत्रसंस्कृतेरिह विम्बं स्नपयामि शुद्ध्यर्थं स्वाहा ॥”

आ मंत्रे ७ वार मंत्रीने पंचामृतनी गोलीमां रेडवा, चन्दननां छांटा नांखवां, पुष्प नाखवां.
गोली उपर रेशमी अथवा सूत्राउ, पीछं अथवा रांठु वस्त्र हांकीने दक्ष श्रावक धूप दीप सहित माटली उपर हाथ राखी, नवकार
१ उवसगहर २ संतिकर ३ तिजयपहुच ४ नमिऊण ५ अजितशान्तिस्तव ६ भक्तामर ७ ए सात स्मरण गणे.
कलश घोड धूपी, पंचामृत भरी, श्री शान्तिनाथ तथा ऋषभदेवनी पंचतीर्थी सिद्धचक्र संयुक्त थापी ते आगल स्वर्ण रूप्य
पछी ८ कुमार तथा कुमारिका पवित्र वस्त्राभरणादिक पहेरी अष्टप्रकारी पूजा भणावे.

“स्नात्र कर्त्तां जगतगुरु शरीरे, सकल देवे विमल कलश नीरे ।
हर्ष धरी अण्णरावंद आवे, स्नात्र करी इम आसीस भणावे ।
जिहां लगे सुरगिरि जंबुदीवो, अमतणा नाथ जीवाण जीवो ॥२॥

श्रीमन्मन्दरमस्तके शुचिजलैर्घृते सदभक्षते, पीठे मुक्तिवरं निधाय रुचिरे तत्पादपुष्पस्रजा ।
इन्द्रोऽहं निजभूषणार्थममलं यज्ञोपवीतं दधे, मुद्राकंकणशेखराण्यपि तथा जैनाभिषेकोत्सवे ॥१॥
विश्वैश्वर्यैकवर्ग्यस्त्रिदशपतिशिरःशेखरस्पृष्टपादाः, प्रक्षीणाऽशेषदोषाः सकलगुणगणग्रामधामान एव ।
जायन्ते जन्तवो यच्चरणसरसिजदंष्ट्रपूजान्विताश्री-अर्हन्तः स्नात्रकाले कलशजलभरैरेभिराण्णावयेत्तान् ॥२॥

शान्तिस्ना-
त्रपूजा-
विधिः

ॐ ह्रीं श्री परमपुरुषाय ॐ ह्रीं ह्रीं ह्रीं ह्रीं ह्रीं अहंते तीर्थोदकेन अष्टोत्तरशतीपद्भिः सहितेन
पट्टिलक्षकोट्यैकप्रमाणकलशैः स्नापयामि शान्तिं तुष्टिं पुष्टिं कुरु कुरु २ ।

श्री प्रमाणे मंत्र गेलीने स्नात्र करु. इति जल पूजा ॥१॥
सकल अनिमेषता आज माकी, कहे कुग्रह उष्णता आज थाकी ।
जगद्यणी पूजता विविध फूले, सुरवरा ते गणे खिण अमूले ।

मत्त धरी मानग जिनेप पूजे, तसतणा पापसताप घूजे ॥४॥ इति फल पूजा ॥३॥
जिनगृहे चामतो धूपपूरे, मिच्छत्त दुर्गन्धता जाय दूरे ।
धूप जिम सहज उरध गति स्वभावे, कारका उच गति भाव पावे ॥५॥ इति धूप पूजा ॥४॥

जे जना दीपमाला प्रकाशे, तेहथी तिमिर अज्ञान नाशे ।
निज घट ज्ञान ज्योति विकाशे, जेहथी जगतना भाव भासे ॥६॥ इति दीप पूजा ॥५॥
स्वस्तिक पूरता जिनेप आगे, स्वचेतसि भद्र कल्याण जागे ।
जन्म जरा मरणथी अशुभ भागे, नियत शिव इम रहे तास आगे ॥७॥ इति अक्षत पूजा ॥६॥
दौकता भोग परभाव त्यागे, भविजना निज गुण भोग मागे ।
रम भणी हमतणु सरूप भुजे, आपज्यो तातजी जगत पूजे ॥८॥ इति नैवेद्य पूजा ॥७॥

ફલ ભરે પૂજતાં જગતસ્વામી, મનુજ ગનિ વેલ હોઈ સફલ પામી ।

સકલ મુનિ દ્યેય ગતિ મેદ રંગે, ધ્યાવતાં ફલ સમાપત્તિ સંગે ॥૧॥ इति फल पूजा ॥૮॥

અષ્ટપ્રકારી પૂજા કરી પછી પ્રમુને જમણે પાસે શ્રીશાન્તિદેવીનો કુંભ-કુંથાપનાની પરે શ્રાવયો, પછી ત્યાં ગ્રહસ્થાપના, દિક્પાલસ્થાપના અને નન્દાવર્ત સાથિયા પ્રમુલ અષ્ટમંગલની સ્થાપના કરવી.

દશ દિક્પાલ અને નવગ્રહને પવિત્ર ચલિત્રાકુલ દેવા, સીર ? લાપસી ૨ વડાં ૩ માત ૪ કરંચો, ૫ પુડલા ૬ મોઠો મોલો સાત ધાનનો લીંચડો ૭ (ચણા ? ગંદુ, ૨ જવ ૩ જવાર ૪ લીલા મગ ૫ ચોલા ૬ અડદ ૭ એ સાત ધાન્ય) ગોઘૃત સેર ? દુરો લાંડ સેર સત્રા, એ સર્વે એકઠાં કરીને વાસદેવની મુઢી ભરી—

“ ૐ નમો અરિહન્તાણં, ૐ નમો સિદ્ધાણં, ૐ નમો આયરિઆણં, ૐ નમો હવજ્ઞાયાણં, ૐ નમો લોએ સન્વસાહૂણં, ૐ નમો આગાસગામીણં, ૐ નમો ચારણાહલદ્વીણં, જે હમે કિન્નરકિંપુરિસમહોરગ, ગલસિદ્ધગંધન્વજન્નલ્લરક્વલ્પિસાયમ્ભૂપેયસાહીપર્મિર્હોઝિણધરનિવાસિણો નિયનિયનિલય-ઠિઆ પવિઆરિણો સંનિદ્ધિઆ અસંનિદ્ધિઆ તે સન્વે હમં ચિલેશ્વળધૂવપુષ્પફલપર્વિચસગાહં વલિં પઢિચ્છન્તા તુદ્ધિકરા ભવંતુ, પુદ્ધિ-સિવંકરા ભવંતુ, સંતિકરા ભવંતુ, સુત્યં જળં કુળંતુ, મન્વજિણાણં સંનિહાણપ્પહાવઓ પસનભાવત્તણેણં સન્વત્થરક્કલં કુળંતુ સન્વત્થ દુરિઆણિ નાસેન્તુ સન્વાસિવસુવસમેંતુ સંતિતુદ્ધિપુદ્ધિ-સિવસુત્થયણકારિણો ભવંતુ સ્વાહા ॥”

ए भूत नलि मंत्र दार ३ भणी गामश्रुति नलि उपर वेरवी पंचमणी फूल वेरवा, ते पढी कलश ? चदन २ फूल ३ धूप ४ दीप ५ वास चोखा ६ आरोगो ७ चामर ८ घण्ट ९ धालीवेलण १० गलिभाजनधर ११ ? अने पाठ गोलनार १२ ए १० जण शुद्ध आह्वान करे —

ॐ नम इन्द्राय पूर्वदिगधिष्ठायकाय तेरावणवाहनाय सहस्रनेत्राय चक्रायुधाय सपरिकराय अमुकग्रामे अमुकग्रहे शान्तिस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ अलि गृहाण गृहाण शान्तिकरो भव, तुष्टिकरो भव, पुष्टिकरो भव, शिवंकरो भव, स्वाहा ॥१॥

ॐ नमोऽग्निमूर्तये शक्तिहस्ताय मेघवाहनाय सपरिकराय अमुकग्रामे अमुकग्रहे शान्तिस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ आगच्छ अलि गृहाण गृहाण, शान्तिकरो भव, तुष्टिकरो भव, पुष्टिकरो भव, शिवंकरो भव, स्वाहा ॥२॥

ॐ नमो यमाय दक्षिणदिगधिष्ठायकाय महिषवाहनाय दण्डायुधाय कृष्णमूर्तये सपरिकराय अमुकग्रामे अमुकग्रहे शान्तिस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ अलि गृहाण २ शान्तिकरो भव, तुष्टिकरो भव, पुष्टिकरो भव, शिवंकरो भव स्वाहा ॥३॥

ॐ नमो निर्ऋतये स्वर्गहस्ताय शिववाहनाय सपरिकराय अमुकग्रामे अमुकग्रहे शान्तिस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ अलि गृहाण २ शान्तिकरो भव, तुष्टिकरो भव, पुष्टिकरो भव, शिवंकरो भव स्वाहा ॥४॥

ॐ नमो वरुणाय पश्चिमदिगधिष्ठायकाय भकरवाहनाय पाशहस्ताय सपरिकराय अमुकग्रामे अमुकग्रहे

शान्तिस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ वलिं गृहाण २ शान्तिकरो भव, तुष्टिकरो भव, पुष्टिकरो भव, शिवंकरो भव स्वाहा ॥५॥

ॐ नमो वायवे वायवीपतये ध्वजहस्ताय हरिणवाहनाय सपरिकराय असुकग्रामे असुकग्रहे शान्तिस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ वलिं गृहाण २ शान्तिकरो भव, तुष्टिकरो भव, पुष्टिकरो भव, शिवंकरो भव स्वाहा ॥६॥

“ ॐ नमो धनदाय उत्तरदिगभिष्टायकाय गदाहस्ताय नरवाहनाय सपरिकराय असुकग्रामे असुकग्रहे शान्तिस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ वलिं गृहाण २ शान्तिकरो भव, तुष्टिकरो भव, पुष्टिकरो भव, शिवंकरो भव स्वाहा ” ॥७॥

“ ॐ नम ईशानाय ऐशान्यधिपतये त्रिशूलहस्ताय वृषभवाहनाय सपरिकराय असुकग्रामे असुकग्रहे शान्तिस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ वलिं गृहाण २ शान्तिकरो भव, तुष्टिकरो भव, पुष्टिकरो भव, शिवंकरो भव स्वाहा ” ॥८॥

“ ॐ नमो ब्रह्मणे उर्ध्वलोकधिष्टायकाय राजहंसवाहनाय सपरिकराय सायुधाय असुकग्रामे असुकग्रहे शान्तिस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ २ वलिं गृहाण २ शान्तिकरो भव, तुष्टिकरो भव, पुष्टिकरो भव, शिवंकरो भव स्वाहा ” ॥९॥

“ ॐ नमो नागाय पातालाधिष्टायकाय पद्मवाहनाय सपरिकराय सायुधाय असुकग्रामे असुकग्रहे शान्ति-

स्नात्रमहोत्सवे आगच्छ ७ बलिं गृहाण २ शान्तिकरो भव, पुष्टिकरो भव, शिवंकरो भव
स्वाहा" ॥१०॥

"ॐ नम आदित्यसोममगल-बुधगुरुशुक्राः शनैश्चरो राहुः, केतुप्रमुखा. खेटा, जिनपतिपुरतोऽवतिष्ठतु ॥
ॐ नम आदित्यसोममगल-बुधगुरुशुक्राः शनैश्चरो राहुः, केतुप्रमुखा. खेटा, जिनपतिपुरतोऽवतिष्ठतु ॥
अमुकग्रामे अमुकगृहे, शान्तिस्नात्रमहोत्सवे आगच्छत आग-
ये केऽपि देवदेव्यो, जिनपतिपुरतोऽवतिष्ठतु ॥ अमुकग्रामे अमुकगृहे, शान्तिस्नात्रमहोत्सवे आगच्छत आग-
च्छत बलिं गृहीत गृहीत शान्तिकरा भवंतु, पुष्टिकरा भवंतु, शिवंकरा भवन्तु स्वाहा ॥"

निसर्जनना पाठमां "पूजानलि गृहाण २ स्वस्थान गच्छ गच्छ स्वाहा" आ प्रमाणे बोलबुं
निसर्जनना पाठमां "पूजानलि गृहाण २ स्वस्थान गच्छ गच्छ स्वाहा" आ प्रमाणे बोलबुं
पछी मोनावाणी १ फूल २ कटु ३ चदन ४ हाथमां राखी वाजिन्त्र पूर्वक—
"ॐ क्ष्मा क्षेत्रपालाय नम" पूर्वमां, "ॐ ह्रीं दिक्पालेभ्यो नमः" दक्षिणमां, "ॐ ह्रीं ग्रहेभ्यो नमः" ऊर्ध्व
दिशामा, "ॐ ह्रीं पौडशमहादेव्योभ्यो नमः" पश्चिममां, "ॐ ह्रीं श्री जिनशासनदेवीदेव्यो नमः" उत्तरमां,

उपर ग्रमाणे बोली आगे जणावेल दिग्राओमा जल छट्ठु, फूल, कुंकुम, चन्दननी अजलि भरी नाखवी.

गछी च्यार कलश सुवर्ण पाणीए तथा धीरोदक पंचामृत मरीने शान्ति घोषणा पूर्वक उच्चरते स्नात्र करीये—
यथा—"रोगशोकादिभिर्दुर्घै-रजिताय जितारये । नमः श्रीशान्तये तस्मै, विहितानन्तशान्तये ॥१॥

यथा—"रोगशोकादिभिर्दुर्घै-रजिताय जितारये । नमः श्रीशान्तये तस्मै, विहितानन्तशान्तये ॥१॥

श्रीशान्तिजिनभक्ताय, भव्याय सुखसंपदः । श्रीशान्तिदेवता देया-दशान्तिमपनीयताम् ॥२॥
अम्बा निहन्तिहम्बा मे, सिद्धबुद्धममन्विता । सिते सिंहे स्थिता गौरी, वितनोतु समीहितम् ॥३॥

धराधिपतिपत्नी या, देवी पद्मावती सदा । क्षुद्रोपद्रवतः सा मां, पातु फुल्लत्फणावली ॥४॥

चंचलचक्रधरा चारु-प्रवालदलदीधितिः । चिरं चक्रेश्वरी देवी, नन्दतादवताच्च माम् ॥५॥

खड्गखेटककोदण्ड-त्राणपाणी तडिद्भ्रुतिः । तुरंगगमनाऽछुसा, कल्याणानि करोतु मे ॥६॥

मथुरापुरीसुगार्ध-सुपार्धस्तू परक्षिका । श्रीकुवेरा नराह्णा, सुताङ्गाऽवतु वो भयात् ॥७॥

ब्रह्मशान्तिः स मां पाया-दपायाद्वीरसेवकः । श्रीमद्वीरपुरे सत्या, येन कीर्तिः कृता निजा ॥८॥

श्रीशक्रप्रभुत्वा यक्षा, जिनशासनसंस्थिताः । देवीदेवास्तदग्रेऽपि, संघं रक्षन्त्वपायतः ॥९॥

श्रीसद्विमानमाल्हा, यक्षसतंगसंगता । सा मां सिद्धायिका पातु, चक्रचापेषुभ्यारिणी ॥१०॥”

त्यार पत्नी गेवायन्नो एकवीस तारनो दोरो करी, तेने फूल गुंथणीये नवकार १ उवत्सगह २ लोगत्स ३ ए त्रणयी सातवार

मंत्रीने देहरा उपर तथा घर उपर नीटवो, तथा गाम कोटे वींटवो.

पत्नी वज्रपंजर करी अष्टप्रकारी पूजानो सामान मेलवी, एकसो आठ नालनो कलश क्षीरोदक-पंचामृते भरी ४ तथा ८

कलशे करी शुभथावक स्नात्र करे. “ॐ नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः” ए पाठ प्रत्येक अभिषेक आदिमां

बोलीने पत्नी गाथाओ बोली स्नात्र (अभिषेक) करे.

स्नात्रनो प्रारंभ—

ॐ नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

ॐ नमो जिणाणं सरणाणं मंगलाणं लोगुत्तमाणं हौं ह्रीं ह्रूं ह्रौं ह्रूं ह्रौं असिआउसा त्रैलोक्यललामभूताय क्षुद्रोपद्रवशम-
नाय अर्हते नमः स्वाहा ।

ॐ ते संति संतिकरं, संतिणं सब्बभया । संतिं थुणामि जिणं, संतिं विहेउ मे, रासानंदियं स्वाहा ॥१॥

ॐ रोग जलजलणविसहर-चोरारिमिइंदगयणभयाइं । पासजिणनामसंकि-त्तणेण पसमंति सब्वाइं स्वाहा ॥२॥

ॐ वरकणयसंखविद्धुम-मरगयणसंनिभं विगयमोहं । सत्तरिसयं जिणाणं सब्वाऽमरपूइयं वंदे स्वाहा ॥३॥

ॐ भवणवइवाणमंतर-जोइसवासी विमाणवासी य । जे केवि दुहुदेवा, ते सब्बे उवसमंतु मम स्वाहा ॥४॥

एम भणीने (बीजो) अभिषेक करवो । २ ।

३ नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

ॐ सकलातिशेषकमहा-संपत्तिसमन्विताय शस्याय । त्रैलोक्यपूजिताय च, नमो नमः शान्तिदेवाय ह्रीं स्वाहा ॥३॥

ॐ नमो जिणाणं सरणाणं मंगलाणं लोगुत्तमाणं हौं ह्रीं ह्रूं ह्रौं ह्रूं ह्रौं असिआउसा त्रैलोक्यललामभूताय क्षुद्रोपद्रव-
शमनाय अर्हते नमः स्वाहा ।

ॐ ते संति संतिकरं, संतिणं सब्बभया । संतिं थुणामि जिणं, संतिं विहेउ मे रासानंदियं स्वाहा ॥१॥

ॐ रोगजलजलणविसहर-चोरारिमिइंदगयणभयाइं । पासजिणनामसंकि-त्तणेण पसमंति सब्वाइं स्वाहा ॥२॥

ॐ वरकणयसंखविद्धुम-मरगयणसंनिभं विगयमोहं । सत्तरिसयं जिणाणं, सब्वाऽमरपूइयं वंदे स्वाहा ॥३॥

ॐ तं संति संतिकरं संतिणं सव्वभया । संतिं थुणामि जिणं, संतिं विहेउ मे रासानंदियं स्वाहा ॥१॥
 ॐ रोगजलजलणविसहर-चोरारिमिइंदगयरणभयाइं । पासजिणनामसंक्रित्तणेण पसमंति सव्वाइं स्वाहा ॥२॥
 ॐ वरकणय संखविदुदुम-मरगयवणसंनिभं विगयमोहं । सत्तरिसयं जिणाणं, सव्वासरपूइयं वन्दे स्वाहा ॥३॥
 ॐ भवणवइवाणमंतर-जोइसवासी विमाणवासी य । जे केवि दुइदेवा, ते सव्वे उवसमंतु मम स्वाहा ॥४॥
 आ बोलीने अण्यारमो अभिषेक करवो ॥१॥
 १२-नमोऽहंत्तिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।
 ॐ सलिलाऽनलविपविपधर-दुष्टग्रहराजोरगणभयतः । राक्षसरिपुणमारी-चौरेतिथापदादिभ्यः ॥२॥ ह्रीं स्वाहा

नाय अहंते नमः स्वाहा ।

ॐ तं संति संतिकरं, संतिणं सव्वभया । संतिं थुणामि जिणं, संतिं विहेउ मे रासानंदियं स्वाहा ॥१॥
 ॐ रोगजलजलणविसहर-चोरारिमिइंदगयरणभयाइं । पासजिणनामसंक्रित्तणेण पसमंति सव्वाइं स्वाहा ॥२॥
 ॐ वरकणयसंखविदुदुम-मरगयवणसंनिभं विगयमोहं । सत्तरिसयं जिणाणं, राव्वासरपूइयं वन्दे स्वाहा ॥३॥
 ॐ भवणवइवाणमंतर-जोइसवासी विमाणवासी य । जे केवि दुइदेवा, ते सव्वे उवसमंतु मम स्वाहा ॥४॥
 आ बोलीने चारमो अभिषेक करवो ॥१२॥

उवसिमतु मम स्वाहा ॥१॥

ॐ तं संति संतिकरं, संतिणं सव्वभया । संतिं थुणामि जिणं, संतिं विहेउ मे, रासानंदियं स्वाहा ॥१॥
 ॐ रोगजलजलणविसहर-चोरारिमिहंदगयरणभयाइं । पासजिणनामसंकित्तणेण पसमंति सव्वाइं स्वाहा ॥२॥
 ॐ वरकणयं संखविद्दुम-मरगयघणसंनिभं विगयमोहं । सत्तसियं जिणाणं, सव्वागरपूइयं वन्दे स्वाहा ॥३॥
 ॐ भवणवइवाणमंतरजोइसवासी विमाणवासी य । जे केवि दुइदेवा, ते सव्वे उवसमंतु मम स्वाहा ॥४॥
 ए बोलीने सत्तरमो अभिषेक करवो, ॥ १७ ॥
 १८-नमोऽहंतिस्सद्वाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।
 ॐ सनमो विष्णोसहि-पत्ताणं संतिं सामि पायाणम् । ॐ स्वाहा मंतेणं सव्वासिबदुरिअहरणाणं ॥१८॥ ॐ स्वाहा

अहंते नमः स्वाहा ।
 ॐ तं संति संतिकरं संतिणं सव्वभया । संतिं थुणामि जिणं संतिं विहेउ मे, रासानंदियं स्वाहा ॥१॥
 ॐ रोग जलजलणविसहर-चोरारिमिहंदगयरणभयाइं । पासजिणनामसंकित्तणेण पसमंति सव्वाइं स्वाहा ॥२॥
 ॐ वरकणय संखविद्दुम-मरगयघणसंनिभं विगयमोहं । सत्तसियं जिणाणं, सव्वागरपूइयं वन्दे स्वाहा ॥३॥
 ॐ भवणवइवाणमंतर-जोइसवासी विमाणवासी य । जे केवि दुइदेवा, ते सव्वे उवसमंतु मम स्वाहा ॥४॥
 आम बोलीने अठारमो अभिषेक करवो ॥१८॥

१९-नमोऽहंस्तिद्वाच्यार्थापाध्यायसर्गमाधुम्यः ।
ॐ संति नमुनरो खेजेमहिनाइलद्वित्तानं । सो नमो सव्वोसहि-पत्तानं च देइ सिरि ॥१९॥ हुं स्वाहा
ॐ नमो जिणान मरणानं मंगलान लोगुत्तमानं हा हुं हुं हुं अमिआउसा नैलोमयललामभूताय बुद्रोणद्वयशमनाय

नमः स्वाहा । नमो भगवते वासुदेवाय ॥१॥

ॐ त मति सतिरु, सतिगं मयथया । सति युगाम जिण, सात नहु सति । सति युगाम जिण, सात नहु सति ॥२॥

ॐ रोगजलजलणनिसहर-चोरारिमिडंगयरणभयाइ । पासाजणनामसाकयनन सा भय ।
 ॐ रोगजलजलणनिसहर-चोरारिमिडंगयरणभयाइ । पासाजणनामसाकयनन सा भय ॥३॥

ॐ नरकणयसंखनिद्रुम-मरारायणसनिभे विनयमाह । सत्तास्य ज्ञानं सत्तास्य ॥४॥

ॐ भवणगङ्गाणमतर-जोइसगती निमाणगती य । ज

आ गौरीने अगणीसमो अभियेक करायो ॥१९॥

२०—नमोऽर्हत्तिसद्वाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

ॐ पणवीसा य अमी जा, पनसपन्नामजिनरसमूहो । नासउ सयलुदुराअ, मावजाण नापउता । नैलेवयल्लामभुनाय क्षद्रोपद्रवशमनाय

ॐ नमो जिघाणं सखागमंगलाण
लोगुत्तमाणं हा
ॐ

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय । सति युष्मिन् सत्तिल्ल सन्नभया । सति विहु मे रासानादय स्वाहा । ६॥

ॐ सित्तरि पणनीमा विअ, मट्टी पचेय जिणगणो एमो । वाहिजलजलणहरिकरि-चोरारिमहाभयं हरउ ॥२॥ हूँ स्वाहा ॥
ॐ नमो जिणाण सरणाण भगलाणं लोगुत्तमाणं हो हूँ हूँ हूँ हूँ हूँ हूँ असियाउसा त्रैलोक्यलामभृताय क्षुद्रोपद्रवक्षमनाय
अहंते नमः स्वाहा ।

ॐ तं सात संतिरूरं , सतिण्ण सच्चयथा । सति थुणामि जिणं, सति विहेउ मे, रासानदिय स्वाहा ॥१॥

ॐ रोगजलजलण विसहर-चोरारिभिर्इंद्रगयरणभयाई । पासजिणनामसकिच्छेण पसमंति सध्याइ स्वाहा ॥२॥

ॐ वरकणयसखविदुदुम-मरगयधनसनिभ विगयमोहं । सत्तत्सियं जिजाणं, सव्वामरपूह्य चन्दे स्माहा ॥३॥

ॐ भयणवद्भवाणमन्तर-जोइसवासी विमाणवासी य । जे केवि दुष्टदेवा, ते सब्वे उवसमतु मम स्वाहा ॥४॥

इति यावीसमो अभिषेक ॥२३॥

२३-नमोऽहं तिस्रधाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

ॐ षण्णपन्नां य दसेन य, पन्नद्धि तह य चेव चालीसा ! खखन्तु मे सरोरं, देवासुरपणमिया मिद्धा ॥२३॥ ॐ स्नाह्वाः

**ॐ नमो जिष्णुं सरणाग मंगलाणं लोमुत्तमाणं ह्रीं ह्रीं ह्रूं ह्रूं असिआउमा त्रैलोक्यलतामभूताय क्षुद्रोपद्रवशमनाय
अर्हते नमः स्वाहा ।**

ॐ तं सति सतिकर, संतिष्ण सन्मया । सति युणामि जिणं, मति त्रिहेउ मे, रामनंदियं स्वाहा ॥१॥

ॐ रोगजलजलणविसहर-चोरारिमिंदगयरणभयाई । पासजिणनामसकित्तणेण यममनि सब्याई स्वाहा ॥२॥

11811 12112 12113

विगयमोह । सत्तासाधनं ते सुखे उवसमपु नमः ।
नेहि दृष्टेवा,

म-मंशायवयस। ज-ज काय कुठ। निषाणवासी य।

॥ वाचा ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

उक्त मन्त्रानाम् अभिषेक ॥२३॥

असिआउसा त्रलोक्यलक्षण

२४
२५
२६
२७
२८
२९
३०
३१
३२
३३
३४
३५
३६
३७
३८
३९
४०
४१
४२
४३
४४
४५
४६
४७
४८
४९
५०
५१
५२
५३
५४
५५
५६
५७
५८
५९
६०
६१
६२
६३
६४
६५
६६
६७
६८
६९
७०
७१
७२
७३
७४
७५
७६
७७
७८
७९
८०
८१
८२
८३
८४
८५
८६
८७
८८
८९
९०
९१
९२
९३
९४
९५
९६
९७
९८
९९
१००

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।
निजापं राणापं मंगलापं लु
नमे निजापं मेरासापं दिव्य स्वाहा ॥१॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ३ ॥

नमः स्वाहा । संतिष्ठं रावभया । सातु पागजिणनामसाकसजन वन्दे स्वाहा ॥२॥

तु तं सात सातमं ॥ १० ॥

ॐ रोगजलेजला नरा
 न्यन्निदम-मरणयणसनिभ वगवप
 केवि दुइदेवा, त सज्ज उ

ॐ वरुणयसस्वास्त्यै
ॐ विष्णुवासी विष्णुवासी

ॐ भवणवर्द्धनाय नमः ॥ २४ ॥
ॐ भवणवर्द्धनाय नमः ॥ २४ ॥

ए नोचोसिमा आन... ए नोचोसिमा आन... ए नोचोसिमा आन...

२५—नमोऽहोस्तक्ष्णाय नमः शान्तिं दशतु म गुणैः ।

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः

कल्याण-
कलिका
खं० २॥

112911

ॐ भवणवद्वाणमंतर-जोइसचासी विमाणचासी य । जे केवि दुड्ढेवा ते सुब्बे उयसमंतु मम स्वाहा ॥४॥

ए छव्वीसमो अभियेक ॥२६॥

२७—नमोऽहं तिसद्वाचार्यपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

२७—नमोऽहोतसिद्धाचार्यापथ्यवसवसावुभ्यः । गोविणमगम्यानां व्याहरणव्यहरेच्छान्तिम् ॥२७॥ श्री स्याहा ॥

ॐ श्रीसंघजगज्जनपद-राज्याधिपाराज्यसान्वशाना । गण्डपुरमुख्याना, आहस्तनवाहर उता तद्
ॐ श्रीमन्महादेवसुखानाम् । ॐ श्रीजनपदानां शान्तिर्भवतु । ॐ श्रीराज्याधिपानां शान्तिर्भवतु । ॐ श्रीराज्यसंनि-

ॐ श्रीश्रमणमधस्य शान्तिर्भवतु । ॐ आजनयदानां शान्तिर्भवतु । ॐ श्रीपौरजनस्य शान्तिर्भवतु । ॐ श्रीपुरुषुह्यानां शान्तिर्भवतु । ॐ श्रीगौष्टिकानां शान्तिर्भवतु । ॐ वेद्यानां शान्तिर्भवतु ।

ॐ श्री ब्रह्मलोकस्य शान्तिर्भवतु ।

ॐ स्वाहा ॐ स्वाहा ॐ श्री पार्श्वनाथाय स्वाहा ।

ॐ स्वाहा ॐ स्वाहा ॐ स्वाहा । कृष्णमेव जायई, तुह दंसणं, सम्मफलहेउ स्वाहा ॥

ॐ नमो तुह दसवण सो। नज, कगाड ससत मुह । मिगिकामराज
 ॐ नमो तुह दसवण सो। नज, कगाड ससत मुह । मिगिकामराज
 ॐ नमो तुह दसवण सो। नज, कगाड ससत मुह । मिगिकामराज

ॐ नमो एवं पणवसिहय, मायात्राणं वरुणापनू । ता एकापरा
अनमया अट्टमसहस्रा य अट्टकोडिओ । ग्वन्त
मे सरीरं, देवासरपणिया सिद्धा ह्रीं स्वाहा ॥

[illegible]

ॐ अथैह जल जलण, ज्वातयामिषा पवनमुकास । नास्तिार नरसोः ॥ ३॥

ॐ क्षमं भवतु सुप्रक्षु, सस्य निषधता जयतु वरः । शान्त्वन्तु नेत्रसागं, यो नाचमुद्रना रगतः ।
ॐ नमो जिज्ञाणं सरणाणं मंगलाणं लेणुत्तमाणं हाँ है ही ह्रीं श्रीं ह्रौं ह्रूं अस्मि आउसा त्रैलोक्यल्लामभूताय शुद्धोपद्रवशमनाय

अहंते नमः स्वाहा ।

ॐ त सति सति कर, सतिण सवमया । सति युगमि जिण, विहेउ मे रासानदियं स्वाहा ॥१॥

ॐ रोगजलजलणचिसर-चोरारिमिडगयणभयांडं । पासजिणनामसक्तिणेण पसमति सव्याडं स्वाहा ॥२॥

ॐ वरुणयसखविदुम-मरगयणसनिभं विगयमोह । सत्तरिसय जिणाणं सव्वामरपूइयं वन्दे स्वाहा ॥३॥

ॐ भवणवइयाणमत्तरजोडसवासी यिमाणवासी य । जे केचि दुइदेवा, ते सव्वे उवसमतु मम स्वाहा ॥४॥

ॐ नमोऽहंते परमेस्वराय चतुर्मुखाय परमेष्ठिने दिक्कुमारीपरिपूजिताय देवाधिदेवाय दिव्यशरीराय त्रैलोक्यमहिताय अस्मिन् जन्मदीपे, दक्षिण भरते, मध्यखण्डे, अमुरुददेशे, अमुरुगृहे बृहत्सनात्रे स्नात्रस्य कर्तुः कारयितुं कृद्धि कल्याण कुरु कुरु स्वाहा ॥

ए मत्र भणीने सत्तावीसमो अभियेक रसो ।

पछी स्नात्र करी अए प्रकरी विशेष पूजा करवी, अने आरती मगलदीवो करीने नैवेद्य दोऊ, पछी मुहपत्ति लेइने देव वादवा, ।

इरियावही पडिक्की काउमग करी उपर लोगस कहे खमासमण देइ इच्छाकारेण सदिसह भगवन्-चैत्यवदन करं इच्छं कही " ॐ नमः पार्थनायाय विश्वचिन्तामणीयते " इत्यादि चैत्यवदन कही, नमुत्तुण अरिहन्ताणचेइयाण० १ नोकरानो काउसग करवो,

नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

अर्हस्तनोतु सः श्रेयः श्रियं यद्धयानतो नरैः । अज्यैन्द्री सकलाऽत्रैहि रंहसा सहस्रोच्यत ॥१॥

लोगस्स० सन्वलोए० १ नोकारनो काउसग ।

ॐ मिति मन्ता यच्छासनस्य नन्ता सदा यदं हिंश्च । आश्रीयते श्रिया ते भवतो भवतो जिनाः पान्तु ॥२॥

पुम्वरवरवदी० वंदण० १ नोकारनो काउसग ।

नवतत्त्वयुता त्रिपदी-श्रिता रुचिज्ञानपुण्यशक्तिमता । वरधर्मकीर्तिविद्या-नन्दास्याजैनगीर्जीयात् ॥३॥

सिद्धानं बु० श्री शान्तिनाथ आराधना० वंदणवत्तिया० १ लोगस्सनो काउसग० नमोऽर्हत्सिद्धा०—

श्रीशान्तिः श्रुतशान्तिः, प्रशान्तिकोऽसावशांतिमुपशान्तिम् ।

नयतु सदा यस्य पदाः, शुशान्तिदाः संतुषन्ति जने ॥४॥

श्रीद्वादशांगी आराध० वंदण० १ नोकारनो का० नमोऽर्हत्सिद्धा०—

सकलार्थसिद्धिसाधन-बीजोपांगा सदा स्फुरदुपांगा । भवतादनुपहृतमहा-तमोपहा द्वादशाङ्गी वः ॥५॥

श्रुतदेवता आराधना० अन्नत्थ० १ नोकारनो० का० नमोऽर्हत्सि०

वद वदति न वाग्वादिनि, भगवनि कः श्रुतसरस्वति गमेच्छुः । रंगत्तरङ्गमतिवर-तरणि-स्तुभ्यं नम इतीह ॥६॥

शासनदेवता आ० अन्नत्थ० नमोऽर्हत्—

उपसर्गवलयचिलयन-निरता जिनशासनावनैकरताः । द्रुतमिह समीहितकृते, स्युः शासनदेवता भवताम् ॥७॥
समस्तवैयात्रच्च० संतिग० समदिष्टिमा० अन्त्य० १ नोकारनो का० नमोऽर्हते०—

सर्वेऽत्र ये गुरुगुणौघनिधे सुवैया-वृत्त्यादिकृत्यकरणैकनिबद्धकक्षाः ।

ते शान्तये सह भवन्तु-सुराः-सुरिभिः, सदृष्टयो-निखिलविघ्नविघ्नानदक्षाः ॥८॥

नम्रपुणं० जावति चेह्या० जावंतकेवि० स्तवनना स्थाने अजितशान्तिस्तव कहेहु, अन्ते जयवीरराय कहेवा, अने छेछा,
जे बलि बाहुला गरुष्या छे ते उजालमा

पछी पूर्वाला कुम आगल बीजा ४ कुम दाग रहित अने सारा घाटमाला लेहने तेमा चोखा सेर ५, रूपानाणा ४, सोपारी ४,
श्रीफल ४ उपर मूकी नीला पीला उखो ढाकी, गेराखेरे गधीये, फूलमालाओ पहेरागी, शुद्ध श्रामर कुमारिकाओ पासे उपढावी
घाजते गानते श्रीशान्तिपीठे आगी शान्ति कलज पासे थापे, शान्तिदेरीने योग्य नैवेद्य धरीये, क्षीर १, करंवी २, घाट-लापसी ३,
मुहाली ४, २१ बढा, ५ पचधारी लापसी ६, लाडवा मगदलना ९, ७ दधिपात्र ? ए सर्ववलि नैवेद्यना पात्रो आगे ढोइये

पछी आरती मगलदीजो करी शान्ति उद्घोषणा पूर्वक देगी देवता क्षेत्रदेवता पूजीने देववदन करबु, इरियाबही पटिकमी
१ लोगस्सनो का० चैत्यवदन, नम्रपुण० स्तवनने स्थाने सतकार कहेहु, जयवीरराय० १ नोकारनो का० नमोऽर्हत् स्तुति,
कल्याणकन्द, इच्छाकारेण सदिसह भगवन क्षेत्रदेवता आराधनार्थ करेमि-का० १ लोगस्सनो-का० नमोऽर्हत्

यस्याः क्षेत्रं समाश्रित्य, साधुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्यं, भूयान्नः सुखदायिनी ॥१॥

भयनदेव्याए करेमि काउसगं अन्नत्थ, १ लोगस्सनो काउसगं नमोर्हत्तं स्रुति—
सर्वसाधुनाम् ॥२॥

ज्ञानादिगुणयुतानां, नित्य स्वाध्यायसत्त्वरा-
सन्तिदेवयाए करेमि का० ? नोकारनो का० नमो० स्तुतिः—
श्रीचतुर्विधसंधस्य, शासनोन्नतिकारिणी । शिवशान्तिकरी भूयात्, श्रीमती शान्तिदेवता ॥३॥

स्तिदेवता पूरो ए त्रणनो काउ० नमोर्द्ध्व० स्तुतिः—
श्रीचतुर्विधसंधस्य, शासनोन्नतिकारिणी । शिवशान्तिकरी भूयात्, श्रीमती शान्तिदेवता ॥३॥

स्तिदेवता पूरो ए त्रणनो काउ० नमोर्द्ध्व० स्तुतिः—
श्रीचतुर्विधसंधस्य, शासनोन्नतिकारिणी । शिवशान्तिकरी भूयात्, श्रीमती शान्तिदेवता ॥३॥

श्रीचतुर्विधसंघस्य, शास्त्रान्तात्कृतं, १ नोकार, १ उपसगद्ग, १ लोपस्त नः ॥१॥

शुद्धोपद्रव उपशमाधान करताना जिने । शुद्धोपद्रवसंघात, १७७
सर्वे यक्षाभ्यकाद्या ये, वैयावृत्यकरा ये, तास्तो (नीळं
मंथ्री नृणा पाणी मंथ्री

सर्व यक्षाः । पश्चिमादिभिः ।
सर्वे यक्षाः । पश्चिमादिभिः ।

उपर प्रकट पूरा नाकार कहना

पछी म्होटी शान्तिना पाठ वा

पिंलं वद्ध) बीटी सोहासण स्त्री उपाड, वाजात माजा देवी:

पञ्चमः अध्यायः ॥

कलश लेइ वरना नहि
इति

१६-तीर्थयात्रा शान्तिकम्

तीर्थयात्रा प्रयागाद्य-दिवसे यो विधीयते । जिनस्नात्रविधिस्तीर्थ-यात्रा शान्तिकमुच्यते ॥१७७॥

कहेवाय छे

भा०टी०-तीर्थयात्राए निरुलवाना दिवसे जे प्रयाण पूर्व जिनस्नात्र विधि करवामा आवे छे ते ' तीर्थयात्राशान्तिक

संय तीर्थयात्रा निमित्ते प्रयाण करे ते दिवसे प्रथम शुद्ध जल भगमी, देहरासमा भूमि शुद्ध करी, सिंहासन उपर श्रीशान्ति-जिननी पंचतोर्थी अथवा चोरीसी स्थापी आगे श्रीसिद्धचक्रनी स्थापना करवी, अने पछी कुमारिका अने ४ स्नात्रकारोए मली कुसुमार्जलि चढावया पूर्वक शान्तिकलज भगवा पूर्वक स्नात्र पूजा भणायवी.

ते पछी स्नात्रकारोए हाथमा कुंकुम, चदन, पुष्प, लेइने पूर्व समुख उभा रहीने—

“ॐ क्षौं क्षेत्रपालाय नमः । ॐ ह्रीं दिरूपाभ्यो नमः । ॐ ह्रीं ग्रहेभ्यो नमः । ॐ ह्रीं षोडशमहादेवीभ्यो नमः । ॐ ह्रीं जिनशासनदेवीदेवेभ्यो नमः । ”

आ पाठ बोली पुण्याञ्जलि नाखनी, एज ग्रमाणे दक्षिण, पश्चिम, उच्च दिशा संमुख उभा रहीने उपरनो पाठ बोलीने पुण्याञ्जलिओ नाखनी, केसर चदनना न्यारे दिशाओमा छाटा नाखवा, धूप उखेवयो.

ते पछी च्यार कलशिया सोनाना रई अने दूध युक्त पचाभूते मरीने निर्दग अने अलंद शरीरवाला स्नात्रकारो हाथमा लेइ उभा रहे, निधिकार नीचे प्रमाणे शान्ति घोषणा करे—

— भणवि. पाठ स्नात्रो भणवि. —

ॐ त मतिं मनिक्कर' मतिण्णं मन्वभया । सतिं युणामि जिणं'संति विहेउ मे स्वाहा ॥१॥

ॐ रोग जलजलणचिसहर-चोरारिमदुग्धरणभयाइ !

पासजिणनामसकित्तेण पसमति मन्वाइं स्वाहा ॥ २ ॥

ॐ वररुणप्रसन्नविद्वद्भूम-मरकयधणसंनिभं विगयमोह। सत्तरिसय जिणार्णं सन्वामरपूइअं वन्दे स्वाहा ॥३॥

ॐ भवणचतुयागमन्तर-जोहसवासी विमाणवासी अ । जे केवि इहदेवा, ते सब्वे उवसमंतु मम स्वाहा ॥४॥

श्रीमन्मन्दरमस्तके शुचिजलैर्घांति सदभाक्षते । पीठे मुक्तिवर विधाय रुचितत्पादपुष्पस्रजा ॥

इन्द्रोऽहं निजभूषणार्थममलं यज्ञोपवीतं दधे । सुद्राकरुणशेखराण्यपि तथा जैनभिये क्रोटसवे ॥१॥

विश्वेभ्यः रुचर्यान्निदशपतिशिर, शेखरसृष्टपादाः, प्रक्षीणाऽशेषदोषाः सकलपुण्यगगग्राम भामान एव ।

जायन्ते जन्तवो यच्चरणसरसिजठन्द्रपूजान्विताश्री-अर्हन्तस्नात्रकाले कलशजलभृतैरेभि राट्ठावयेत्तम् ॥२॥

अहंते दीर्याङ्केन अष्टोत्तरशतौपधिसहितेन षष्टिलक्षाधिकैककोटिप्रमाण-

कलेशः न्नपुमि आनि तदि पठि कुरु २ म्माहा ।"

आ पाठ गेली म्मात्रा मियेक रुग्यो. वांझिनादपवैऊ अस्पिकेक रुगी अरुयिण एला रुगी आगती मंगलदीघो करवो.

आगे नैवेद्यं होव.

ए पछी इयो गद्दी प्रतिक्कमण पर्वरु नीचे मुनाणे / गद्या देववन्दन-से

ॐ नमः पार्थनाथाय विश्वचिन्तामणीयते । ॐ धरणेन्द्रचैरोष्ठ्या पद्मादेवीयुताय ते ॥१॥

शान्तिस्तुष्टिमहापुष्टि-धृति कीर्तिविधायिने । ॐ ह्रीं द्विड् व्यालेवेताल-सर्वाधिव्याधिनाशिने ॥२॥

जयाऽजिताऽऽख्या विजयाख्यापराजितयाऽन्यतः । दिशांपालेग्रहैर्ग्रहैर्विद्यादेवीभिरन्वितः ॥३॥

ॐ असिआउसाय नमस्तत्र त्रैलोक्यनाथताम् । चतुःपष्टिः सुरेन्द्रास्ते भासन्ते छत्रचामरैः ॥४॥

श्रीशंखेश्वरमण्डन-पाद्वर्जिन ! प्रणतकल्पतरुकल्प चूरय दुष्टघातं, पूरय मे वाञ्छितं नाथ ॥५॥

जंक्किचि० नमुत्थुणं० अरिहंत चेइआणं० करेमि का० वंदणवत्ति० ? नोका० नमोऽ० स्तुति—

अहंस्तनोतु स श्रेयः—अग्रयं याद्वयानतो नरैः । अप्येन्द्री सकलाऽज्ञेहि रंहसा सहसौच्यत ॥१॥

लोगस सबलोए० अरिहंत० वंदण० अन्नत्थ० ? नो० स्तुति—

ॐ मिति मन्ता यक्क्यासनस्य नन्ता सदा यदंहीअ । आश्रीयते श्रिया ते भवतो भवता जिनाः पान्तु ॥२॥

पुक्खरवदी० वंदण० अन्नत्थ० ? नो० स्तुति—

नवतत्त्वयुता त्रिपदी—अत्रा रुचिज्ञानपुण्यशक्तिमता । वर्यमकीर्तविद्या-नन्दाऽऽस्था जैनगीर्जीयात् ॥३॥

सिद्धानं० बुद्धाणं० श्रीशान्तिनाथ आराधनार्थं करेमि का० वंदण० ? लोगत्स० नयोऽहं० स्तुति०—

श्रीशान्तिः श्रुतशान्तिः अज्ञानितोसावशान्तिसुपशान्ति ।

नयतु सदा यस्य पदाः सुशान्तिदाः संतुपन्ति जने ॥ ४ ॥

श्रीद्वादशाङ्गी आराधनार्थं करेमि का० वदण० १ नो० नमो० स्तुति—

मन्त्रलार्थमिद्विसाधनधीजोपाङ्गा सदा स्फुरदुपाङ्गा । भवतादनुपहतमहातमोपहा द्वादशाङ्गी वः ॥५॥

श्रुतदेवताये करेमि का० अन्नत्य० १ नो० नमो० स्तुति—

वद वदति न वाग्वादिनि भगवति कः श्रुतसरस्वतिगमेच्छुः । रङ्गतरङ्गमतिवर तरणिस्तुम्य नम इतीह ॥६॥

शासनदेवतायै करेमि का० अन्नत्य० १ नो० नमो० स्तुति—

उपसर्गधलयिविलयन-निरताजिनशासनाचनैकरताः । द्रुतमिहसमीहितकृते स्युः शासनदेवता भवताम् ॥७॥

ममस्तर्वायचगारण० सन्ति० सम्म० अन्नत्य० १ नो० नमो० स्तुति—

सधेऽत्र ये गुरुगुणौघनिधे सुवैयावृत्त्यादिकृत्यकरणैकनिबद्धकक्षाः ।

ते शान्तये सह भवन्तु सुराः सुरीभिः, सद्दृष्टो निखिलविघ्नविघातदक्षाः ॥८॥

नोकार पूर्ण कही बेसीने नम्रुत्थुणं, जावति, अजितशान्ति स्तवन कही जयवीरराय कहेवा.

ते पछी इर्यावही पडिकमी काउसग १ लोगससो करी उपर लोगसस प्रकट कही खमासमण देह क्षेत्रदेवतायै करेमि का०

१ लोग० नमो० स्तुति—

यस्याः क्षेत्र समाश्रित्य साधुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्यं भूयान्नः सुखदायिनी ॥९॥

भवनदेवतायै करेमि० का० अन्नत्य० १ नो० नमो० स्तुति—

ज्ञानादिगुणयुक्तानां, नित्यं स्वाध्यायसंयमस्तानाम् । विद्यातु भुवनदेवी, शिवं सदा सर्वसाधूनाम् ॥२॥
शान्तिदेवतायै करेमि का० अन्तर्ध० १ लो० नमो० स्तुति—
संपादितहितसंपन्नामग्रहणं जयति शान्तेः ॥३॥

उन्मृष्टरिष्टदृष्ट-ग्रहगतिदुःस्वप्नदुःनिमित्तादि । संपादितहितसंपन्नामग्रहणं करी नमोऽहं कही स्तुति—
उन्मृष्टरिष्टदृष्ट-ग्रहगतिदुःस्वप्नदुःनिमित्तादि । संपादितहितसंपन्नामग्रहणं करी नमोऽहं कही स्तुति—
उन्मृष्टरिष्टदृष्ट-ग्रहगतिदुःस्वप्नदुःनिमित्तादि । संपादितहितसंपन्नामग्रहणं करी नमोऽहं कही स्तुति—

शुद्धोपद्रवशमावणी करेमि का० अन्तर्ध० १ लो० १ उवसंग० ए व्रणनो काउसग करी नमोऽहं कही स्तुति—
शुद्धोपद्रवशमावणी करेमि का० अन्तर्ध० १ लो० १ उवसंग० ए व्रणनो काउसग करी नमोऽहं कही स्तुति—
शुद्धोपद्रवशमावणी करेमि का० अन्तर्ध० १ लो० १ उवसंग० ए व्रणनो काउसग करी नमोऽहं कही स्तुति—

सर्वे यक्षाम्बिकाद्या वै चैवाद्युत्यकरा जिने । शुद्धोपद्रवसंघातं, ते द्रुतं द्रावयन्तु नः ॥४॥

उपर १ नोकार पूर्ण कहेवो.
ए पछी स्नात्रजलं कलशोमां भरी, भेटी वांवाकुंडीमां स्वस्तिक करी, बुद्धछान्तिनो अखलित पाठ बोलतां वे कलशोवडे
ए पछी स्नात्रजलं कलशोमां लेवुं. शान्ति पूर्ण बोलइ रहे त्यां सुधी धारा चालु राखवी. शान्तिपाठमां 'श्रीब्रह्मलोकस्य शान्ति-
अखण्ड धाराथी वांवाकुंडीमां लेवुं. शान्ति पूर्ण बोलइ रहे त्यां सुधी धारा चालु राखवी. शान्तिपाठमां 'श्रीब्रह्मलोकस्य शान्ति-
भैवतु' ए पछी श्री संघनायक अमृक (संघपतिगुं नाम होय तो बोलवुं) स्व शान्तिभैवतु, ओ संघजनस्य 'शान्तिभैवतु २१
आटलो पाठ वधारे बोलवो.

शान्ति पाठ बोलिने कुंडीमां लीवेल जलं मस्तके लगावुं. ए पछी क्षीर. कंचो, वाट, पंचायरी लापसी, वडा, मुहाली २१
मगदना लाडु २०, देहि पाव ए सर्व एक थालमां मूकी ग्रमु आगल होवा, पछी संघ मलीने संघवीने तिलक करे. संघपति पण
संघवुं संघमां-साधर्मिक वात्सल्यादिक करे.

शुभ लेखसमयमां चन्द्रनाडीमां स्वर बहेतो होय ते बखते शुभ शकुने पोताना घरथी प्रयाण मुहूर्त करवुं. नगरनी वहार

હેરાદિદે ત્યાં નિત્ય શુદ્ધ વેષ પહેરી, સાધુ અથવા શ્રાવકે વન્ને ટક જિનમંદિસા સાત સ્મરણનો પાઠ રુવો. વલી જે દિવસે પ્રસ્થાન કરે તે દિવસે સચવી પોતે અથવા પોતાના પરિવારમાં જે માણસ પઠિત અને ચતુર હોય તેણે ૧ નોકાર ૨ લોગસ્ત, ૩ ઉવસગઘર એ ત્રણની ફૂલ યુથળીઈ ૧ નોકારવાલી ગણતરી

॥ इति तीर्थयात्रा शान्तिक विधिः ॥

૧૭-ગ્રહશાન્તિકમ્

ग्रहशान्तिमाद्यं स्याद्, ग्रहशान्तिकारं परम् । द्वितीयं गोचरग्रह-पीडायाः परिहारकम् ॥१७८॥

भा०टी०—ये प्रकारના ગ્રહશાંતિકોમાં પહેલું સામાન્ય રીતે ગ્રહશાંતિ કરનાર છે, બ્યારે બીજું ગોચરથી પીડતા ગ્રહોની પીડા શાંતિ કરનાર ગ્રહશાંતિક છે

પ્રથમ પૂર્વ પ્રતિષ્ઠિત જિન પ્રતિમા સિંહાસન ઉપર સ્થાપન કરી તેની પૂજા કરવી. તે પછી તેની આગલ શુદ્ધ ભૂમિમાં ચન્દનનો, અથવા સેવનનો પાટલો સ્થાપીને તેને ચન્દનના રસનું વિલેપન કરવું, અને સૂક્યા પછી તે ઉપર ગ્રહો આલેખવા, અને પૂજવા.

ગ્રહો-કેમર ચન્દન ૧ ચંદન ૨ કેસર ૩ ગોરોચન ૪ કેસર ૫ ચંદન ૬ કસ્તૂરી ૭ કસ્તૂરી ૮ કુંકુમ ૯ આ દ્રવ્યો વડે અનુક્રમે આલેખવા અને પૂજવા

ગ્રહોને રક્ત કળેર, ૧ કુમુદ ૨ જાસ્તલ ૩ ચંપક ૪ સેવંતી ૫ જાહ ૬ વકુલ ૭ યા દમનક ૭ કુન્દ ૮ પાંચ વર્ણોના પુષ્પો અનુક્રમે ચઢાવનાં.

ग्रहोने-गुड भात १ क्षीर २ कंसार अथवा लापसी ३ घेवर ४ दहिनी कसम्वो ५ घी भात ६ खीचडी ७ उडदनी लाह
८ उडद या तलनी लाह ९ आ नैवेद्य अनुक्रमे चढाववां.

ग्रहोने द्राक्षा १ सेलडी २ सोपारी ३ नारंगी ४ जंबेरी ५ बीजोरुं ६ खजूर ७ नालियेर ८ दाडिम ९ आ फलो अनुक्रमे
चढाववां.

ग्रहोने-कमलवर्ण-गुलाबी १ श्वेत २ रक्त ३ नीला ४ पीत ५ श्वेत ६ कृष्ण ७ कृष्ण ८ कृष्ण ९ आ वर्णना १-१ हाथना
वस्त्रखण्डो ओढाडवां.

प्रत्येक ग्रहो मंत्र बोली उपर्युक्त द्रव्यो चढाववां, अने पछी स्तोत्रवडे ते ते ग्रहनी ग्रार्थना करवी,

ग्रह मंडलनां स्थान—

मध्ये तु भास्करं विद्याच्छशिने पूर्वदक्षिणे । दक्षिणे लोहितं विद्याद्, बुधं पूर्वोत्तरेण तु ॥१॥

उत्तरेण गुरुं विद्यात्, पूर्वैणव तु भार्गवम् । पश्चिमेन शनिं विद्यात्, राहुं दक्षिणपश्चिमे ॥२॥

पश्चिमोत्तरतः केतुः, स्थाप्यश्च किल तंदुलैः । मार्तण्डे मण्डलं वृत्तं, चतुरस्रं निशाकरे ॥३॥

ग्रह मण्डलोना आकार—

महीपुत्रे त्रिकोणं स्याद्, बुधे वै चाणसन्निभम् । गुरौ तु पट्टिकाकारं, पंचकोणं तु भार्गवे ॥४॥

धनुराकृति मन्दे तु, शूर्पाकारं तु राहवे । केतवे तु ध्वजाकारं, मण्डलानि नचैव तु ॥५॥

ગ્રહોના મુલ—

શુક્રાર્કો પ્રાદ્મુલ્લો જ્ઞેયો, ગુરુસૌમ્યાબુદ્ધમુલ્લો । પ્રત્યદ્મુલ્લઃ શનિઃ સોમઃ, શેષાશ્ચ દક્ષિણામુલ્લાઃ ॥૬॥

ભાંટી૦—મધ્યમા સૂર્ય, અગ્નિકોણમાં ચન્દ્ર, દક્ષિણમા મંગલ, ईशानમા બુધ, ઉત્તરમા ગુરુ, પૂર્વમા શુક્ર, પશ્ચિમમા શનિ, નૈઋત્યમાં રાહુ અને વાયવ્યમા કેતુની સ્થાપના તાદુલો ‘ચાવલો’ ગઢે કરવી

સૂર્યનું મંડલ ગોલાકાર, ચન્દ્રનું ચોરમ, મંગલનું ત્રિકોણ, બુધનું ગણાકાર, ગુરુનું પટ્ટિના આકારનું, શુક્રનું પવ્વકોણ, શનિનું ઘનુપાકાર, રાહુનું સૂર્યાકાર, અને કેતુનું મંડલ ધ્વજાકાર હોય છે.

સૂર્ય શુક્ર પૂર્વમુલ્લ, બુધ ગુરુ ઉત્તરમુલ્લ, ચન્દ્ર શનિ પશ્ચિમમુલ્લ અને શેષ ભગલ, રાહુ, કેતુ, આ ગ્રહો દક્ષિણામુલ્લવાલા હોય છે. પ્રતિષ્ઠા અઢ્ઠાહિ મહોત્સવ આદિમા ઉપરોક્ત દિશાઓમા ગ્રહોની પાટલા ઉપર મળ્ડલો આલેખી, પછી હાથમા પુષ્પાંજલિ લેઈ—

જગદ્ગુરું નમસ્કૃત્ય, શ્રુત્વા મદ્ગુરુભાષિતમ્ । ગ્રહશાન્તિ પ્રવક્ષ્યામિ, લોકાના સુલ્લેહત્તવે ॥૧॥

જિનેન્દ્રઃ લેચરા જ્ઞેયા, પૂજનોયા વિધિક્રમાત । પુષ્પૈર્વિલેપનૈર્ધૂપૈર્નૈવેદ્યૈસ્તુષ્ટિહેતવે ॥૨॥

પદ્મપ્રમસ્ય માર્તણ્ડ-શ્ચન્દ્રશ્ચન્દ્રપ્રભસ્ય ચ । વાસુપૃથ્વી મહીપુત્રો, બુધસ્યાડ્ઘૌ જિનેશ્વરા ॥૩॥

વિમલાનન્તર્ધર્મારાઃ, શાન્તિ કુન્ધુર્નમિસ્તથા । વર્દમાનો જિનેન્દ્રાણાં, પાદપદ્મે બુધં ન્યસેત્ ॥૪॥

ઋપભાજિતસુપાશ્વર્ષા, અભિનન્દનશીતલૌ । સુમતિ સમવઃ સ્વામી, શ્રેયાંસશ્ચ બૃહસ્પતિઃ ॥૫॥

સુવિયઃ ઋથિતઃ શુક્રઃ, સુત્રતસ્ય શનૈશ્ચરઃ । નેમિનાથો ભવેદ્રાહુઃ, કેતુઃ શ્રીમહિપાર્શ્વયોઃ ॥૬॥

अन्तर्मां नीचेना स्तोत्रवडे प्रार्थना करवा

सूर्यस्तोत्र—

अदिते० कुक्षिसम्भूतो, भरण्या विश्वपावनः । काश्यपस्य कुलोत्तंसः, कलिङ्गविषयोद्भवः ॥१॥

रक्तवर्णः पद्मपाणि मन्त्रमूर्तिस्त्रयीमयः । रत्नादेवीजीवितेशः, सप्तश्वोऽरुणसारथिः ॥२॥

एकचक्रयस्त्रिदशः, सहस्रांशुस्तमोपहः । ग्रहनाथ उर्ध्वसुवः, सिंहराशौ कृतस्थितिः ॥३॥

लोकपालोऽनन्तमूर्तिः, कर्मसाक्षीत्नतनः । सस्तुतो बालन्वित्यैश्च, विघ्नहर्ता दरिद्रहा ॥४॥

तत्सुता यमुनावापी-भद्रा-यमशनैश्चराः । अश्विनीकुमारी पुत्रौ, निगाहा दैत्यसूदनः ॥५॥

पुन्नागकुक्षौलैषै, रक्तपुष्पैश्च धूपनैः । द्वाक्षाफलैर्गुंडान्नैः, प्रीणितो दुरितापहः ॥६॥

पद्मप्रभजिनेन्द्रस्य, नामोच्चारेण भास्कर । शान्तिं तुष्टिं च पुष्टिं च, रक्षा कुरु कुरु द्रुतम् ॥७॥

सूर्यो द्वादशरूपेण, माठरादिभिरावृतः । अशुभोऽपि शुभस्तेषां, सर्वदा भास्करोग्रहः ॥८॥

२ चन्द्रपूजा—ॐ चच नमश्चन्द्राय शंसुशेखराय षोडशकलापरिपूर्णाय तारागणाधीशाय आग्नेयदिगधीशाय
अमृतमयाय सर्वजगत्पोषणाय श्वेतशरीराय श्वेतवस्त्राय श्वेतदशवाजिवाहनाय सुधाकुम्भहस्ताय श्रीचन्द्र
सायुधः सवाहनः सपरिच्छदः इह ग्रहशान्तिके आगच्छ आगच्छ इदमर्घ्यं पाय बलिं आचमनीयं गृहाण गृहाण
सनिहितो भव २ स्वाहा । जलं गृहाण २ गंधं पुष्पं, अक्षतान्, फलानि, मुद्रा, धूपं दीपं, नैवेद्यं गृहाण २

॥

सर्वसमाहित वाए

शान्तिं कुरु २ शान्तिं कुरु २ तुष्टिं कु

चन्द्रस्तोत्र—
त्रिनायां समदृष्टिकः ॥१॥

आ मंत्र भर्णी चन्द्र १७७ चन्द्रस्तान् च, चित्राया समष्टृष्टक
चन्द्रस्तान् चन्द्र १७७ चन्द्रस्तान् च, चित्राया समष्टृष्टक
जातो यवनदेशे च, तिथिवृद्धिक्षयंकरः ॥२॥
जोषमानरसंभवः । जातो यवनदेशे च, तिथिवृद्धिक्षयंकरः ॥३॥

अत्रिनेत्रसमुद्भूतः, क्षीरसागरसंभवः । नक्षत्र औपाधनाथ, जनको बुधरेव
रोहिणीप्राणवल्लभः । शंभुशीर्षकृतावासो, निनेत्रानकलामयः ॥४॥

[illegible]

૩ મંગલપૂજા—૩૦૫. ૬
કુદાલહસ્તાય શ્રીમંગલ ! સાયુધઃ સત્રાહ્નઃ સપારશ્વરઃ સર્વભૂતહર્ત્રઃ ॥ જલં ગૃહાણ ગૃહાણ ગૃહાણ શાન્તિ કુરુ ૨ તુષ્ટિ કુરુ ૨ પુષ્ટિ કુરુ ૨
ચલિં આચમનીયં ગૃહાણ ગૃહાણ ગૃહાણ સર્વોપચારાન્ ગૃહાણ ગૃહાણ ગૃહાણ પ્રાર્થના કરવી
મદાં. ધૂપં દીપં, ૬૦ : મેહિ મેહિ સ્વાહા । : ન્ને જ્ઞાઘ્યો, અને નીચેના સ્તોત્ર વડે મંગલની પ્રાર્થના કરવી

मुद्रां, शृपं दीपं, नवद्य गृहं स्वाहा ।

सुद्रा, वृद्धि, वृद्धि, सर्वसमीहितं देहि दाह स्वाहा
आ मंत्र बोली मंगलना मंडल उपर मंगलोपयोगी

आ मंत्र बलि। मगल।

मगलस्तोत्र—

भौमो हि मालवे जातः, आपाढायां धरासुतः । रक्तवर्णे उर्ध्वदृष्टिर्नवाचिस्साक्षको बली ॥१॥

प्रीतः कुक्कुमलेपेन विद्रुमैश्च विभूषणैः । पूगैर्नैवेद्यकासारैः, रक्तपुष्पैः सुप्रजितः ॥२॥

सर्वदा वासुपूज्यस्य, नाम्नासौ शान्तिकारकः । रक्षां कुरु धरापुत्र !, अशुभोऽपिशुभो भव ॥३॥

४ बुधपूजा—ॐ ऐं नमः श्रीबुधाय उत्तारदिगधीशाय हरितवर्णाय कलहसवाहनाय पुस्तकहस्ताय श्रीबुध । सायुधः सवाहनः सपरिच्छद इह ग्रहशान्तिके आगच्छ २ इदमर्घ्यं पाद्यं बलि आचमनीय गृहाण २ सनि-
हितो भव भव स्वाहा । जल गृहाण गंध, पुष्पं, अक्षतान्, फलानि, मुद्रा, धूप दीपं, नैवेद्य गृहाण गृहाण
सर्वोपचारान् गृहाण २ शान्तिं कुरु २ तुष्टिं कुरु २ ऋद्धिं वृद्धिं सर्वसमीहितं देहि देहि स्वाहा ।

आ मंत्र गेली बुधना मडल उपर चषक पुष्प नारंगी, घेनर आदि बुधोपयोग्य द्रव्यो चढावीने नीचेना स्तोत्रयी बुधनी
प्रार्थना करयी

बुधस्तोत्र—

मगधेषु धनिष्ठाया, पंचार्चि. पीतवर्णभृत् । कटाक्षदृष्टिकः श्यामः, सोमजो रोहिणीभवः ॥१॥

कर्कोटरूपो रूपाढ्यो, धूपपुष्पानुलेपनैः । दुग्धान्नैर्वनारिङ्गैस्तर्पितः सोमनन्दनः ॥२॥

विमलानन्तधर्माराः, शान्तिः कुयुर्नमिस्तथा । महावीरादिनामस्थः, शुभो भूयात् सदा बुधः ॥६॥

कल्याण-
कलिका
खं० २॥

11321

बृहस्पतिपूजा—ॐ जीव जीव नमः श्रीगुरवे बृहतीपतये ईशानदिगधीशाय सर्वदेवाचार्याय सर्वग्रहबलव-
त्तराय कांचनवर्णीय पीतवस्त्राय पुस्तकहस्ताय हंसवाहनाय श्रीगुरो ! सायुधः सवाहनः सपरिच्छदः इह ग्रह-
शान्तिके आगच्छ इदमर्घ्यं पादौ बलिं आचमनीयं गृहाण २ संनिहितो भव २ स्वाहा । जलं
गृहाण गृहाण गंधं पुष्पं अक्षतान्, फलानि, मुद्रां, धूपं दीपं, नैवेद्यं गृहाण २ सर्वापिचारान् गृहाण २ शान्त कुरु
२ तुष्टिं कुरु २ तुष्टिं कुरु २ ऋद्धिं वृद्धिं सर्वसमीहितं देहि देहि देहि स्वाहा ।
आ मंत्र भणी गुरूपभोग्य द्रव्यो गुरुना मंडल उपर चढावी बृहस्पतिस्तोत्र—
बृहस्पतिस्तोत्रः ॥१॥
पद्मश्च समदृष्टिकः ॥२॥
पद्मश्च समदृष्टिकः ॥३॥

ब्रह्मपतिस्तोत्र—

आ मन्त्रं भण॥ गुह्यं गुह्यं
पञ्चश्रुतिं चिद्विशुद्धं
सुमहोदयं ॥३॥

॥३॥

[illegible]

નેવેચ ગૃહાણ ૨ સર્વોપચારાન્ ગૃહાણ ૨ શાન્તિ કુરુ ૨ તુષ્ટિ કુરુ ૨ પુષ્ટિ કુરુ ૨ શ્રદ્ધિ વૃદ્ધિ સર્વસમીહિતં
ધેહિ દેહિ સ્વાહા ।

આ મંત્ર બોલવા પૂર્વક શુકના મण्डलને ઉપયુક્ત દ્રવ્યોવડે આલેખવું, પૂજવું અને પુષ્પ ફલાદિ દ્રવ્યો ચઢાવવા, અન્તમા
શુકસ્તોત્રવડે પ્રાર્થના કરવી.

શુકસ્તોત્ર—

શુક્રઃ શ્વેતો મહાપત્રઃ, વોડપાચિઃ કટાક્ષદક્ષુ । મહારાષ્ટ્રેષુ ઉષેષ્ઠાયામ્પાઽમૃત મૃગુનન્દનઃ ॥૧॥

દાનવાન્વ્યો દૈત્યગુરુ-વિદ્યાસજીવનીનિધિઃ । સુગન્ધચન્દનાલેપૈઃ, સિનપુષ્પેઃ સુપૂજિતઃ ॥૨॥

દૃતનૈવેચજન્મીરૈસ્તર્પિતો ભાર્ગવો ગ્રહઃ । નામ્ના સુવિધિનાયસ્ય, દ્વષ્ટોઽરિષ્ઠિનિવારકઃ ॥૩॥

શનિપૂજા—ૐ શઃ નમઃ શનૈશ્ચરાય પશ્ચિમદિગધીશાય નીલદેહાય નીલામ્બરાય પરશુહસ્તાય કમઠવાહનાય
શ્રીશનૈશ્ચર ! સાયુધઃ સવાહનઃ સપરિચ્છદ. इह ग्रहशान्तिके आगच्छ आगच्छ, इदमर्घ्यं पात्रं बलिं आचमनीयं
ગૃહાણ ગૃહાણ સન્નિહિતો ભવ ભવ સ્વાહા । જલ ગૃહાણ ગૃહાણ ગધ, પુષ્પ, અક્ષતાન્, ફલાનિ, સુદ્રાં, ઘૂપ દીપ,
નેવેચ ગૃહાણ ગૃહાણ સર્વોપચારાન્ ગૃહાણ ૨ શાન્તિ કુરુ ૨ તુષ્ટિ કુરુ ૨ પુષ્ટિ કુરુ ૨ શ્રદ્ધિ વૃદ્ધિ સર્વસમી-
હિતં ધેહિ ૨ સ્વાહા ।

આ મંત્ર ભળી શનિના મંડલ ઉપર શનિયોગ્ય દ્રવ્યો ચઢાવવા અને શનિસ્તોત્ર ષણ્ણ શનિની પ્રાર્થના કરવી.

ज्ञानिस्तोत्र—

शंखः पिङ्गलकेयकः ॥१॥

नीलवर्णः सुराष्ट्रायां, शंखः पिङ्गलकेयकः ॥२॥

स्तुतो दशरथेन च ॥३॥

रौद्रवृत्तिरथोदष्टिः, तिलदानेन तर्पितः ॥४॥

सप्तार्चिः सर्वकाष्ठदः ॥५॥

उत्पत्तिः काचकासारं, तिलदानेन तर्पितः ॥६॥

अनुभोऽपि नुभ्राय स्वात्, सप्तार्चिः सर्वकाष्ठदः ॥७॥

कज्जलदशमलाय कज्जलदशमलाय ॥८॥

अग्निद्विगधीनाय अग्निद्विगधीनाय ॥९॥

अग्निद्विगधीनाय अग्निद्विगधीनाय ॥१०॥

अग्निद्विगधीनाय अग्निद्विगधीनाय ॥११॥

अग्निद्विगधीनाय अग्निद्विगधीनाय ॥१२॥

अग्निद्विगधीनाय अग्निद्विगधीनाय ॥१३॥

अग्निद्विगधीनाय अग्निद्विगधीनाय ॥१४॥

सिंहवाहनाय श्रीराहो ! सायुधः सवाहनः सपरिच्छद इह श्रद्धाशान्तिके आगच्छ २ इदं सर्वं पात्रं बलिं आच-
मनीयं गृहाण २ सर्वयोगचारान् गृहाण २ शान्तिं कुर्व २ पुष्टिं कुर्व २ कष्टं शृद्धिं सर्वसम्प्रीहितं देहि
देहि स्वाहा ।”

आ मंत्र भणी राहुना मण्डल उपर राहुयोग्य द्रव्यो चढावने गडुनी पूजा करवी, अने स्तोत्र वडे ग्रार्थना करवी-

शिशोर्मात्रः कृष्णकान्ति-श्रद्धामयस्तपोमयः । पुलकश्च अथोदष्टि-भरण्यां सिंहिकासुतः ॥१॥

संजातो वर्धरच्छले, सधूपैः कृष्णलेपनैः । नीलपुष्पैर्नैलिकैरे-सितलम्बावैश्च तर्पितः ॥२॥

राटुः श्रीनेमिनाथस्य, पादपद्मेऽतिभक्तिमान् । पूजितो ग्रहकल्लोलः, सर्वकाले सुखावहः ॥३॥

केतुपूजा—ॐ नमः श्रीकेतवे राटुप्रतिच्छन्दाय उपामाङ्गाय श्यामवस्त्राय पद्मगवाटनाय पद्मगहस्ताय श्रीकितो ! सायुधः सबाह्वनः सपरिच्छद इह ग्रहशान्तिके आगच्छ २ इदमध्ये पात्रं बलिं आचमनीयं गृहाण २ सनिहितो भव भव स्वाहा । जल गृहाण, गध, पुष्प, अक्षतान्, सुद्रां, घृपं, दीप, नवेद्य गृहाण गृहाण सर्वोपचारान् गृहाण गृहाण शान्तिं कुरु २ तुष्टिं कुरु २ पुष्टिं कुरु २ रुद्धिं वृद्धिं सर्वसमीहितं देहि २ स्वाहा ।
आ मंत्र गेलीने केतुना मंडल उपर केतुभोग्य द्रव्यो चढाववा अने नीचे लखेल स्तोत्र द्वारा प्रार्थना करवी.

केतुस्तोत्र—

पुलिन्दविपये जातो, ज्ञेयवर्णोऽहिरूपभृत् । आश्लेषाया सदा दूरः, शिखी भौमतनुः फणी ॥१॥

पुण्डरीककन्यधश्च, कपालतोरणः खलः । कीलकस्तामसो धूमो, नाना नामोपलक्षितः ॥२॥

मल्लेः श्रीपार्श्वनाथस्य, नामधेयेन राक्षसी । दाडिमैश्च विचित्रानैस्तप्यते चित्रपूजया ॥३॥

राहोः सप्तमराशिस्थः, कारणे दृश्यतेऽम्बरे । अशुभोऽपि शुभो नित्य, केतुर्लोके महाग्रहः ॥४॥

उपर श्रमाणे नम्रहोनी पृथक् पृथक् पूजा प्रार्थना करी उपर रक्त नख ओढाढतु अने मेघाश्वत्रे पाटलो, घोडयो, प्रत्येक गहने जुदा वस्त्र लडो ने गडले एक ज दक्षिणाढ अखड ९ द्वाद्य परिमित नख नवे य ग्रहोनुं पूजन, यथा पडी पाटला उपर ओढाडिये तो पण चाले, प्रत्येकनी पूजा प्रार्थना यथा पछी नीचेना स्तोत्र द्वारा सामुदायिक प्रार्थना करमा

ग्रहस्तोत्र—

जिननामकृतोच्चार, देशनक्षत्रवर्णकैः । स्तुताश्च पूजिता भक्त्या, ग्रहाः सन्तु सुखावहाः ॥१॥
जिनानामग्रतः स्थित्वा, ग्रहाणां सुख हेतवे । नमस्कारशतं भक्त्या जपेदष्टोत्तरं नरः ॥२॥

एवं यथा नामकृताऽभिषेकाः, आलेपनैर्दूषनपूजनैश्च ।

फलैश्च नैवेद्यचरैर्जिनानां, नाम्ना ग्रहेन्द्राः शुभदा भवन्तु ॥३॥

साधुभ्यो दीयते दानं, महोत्साहो जिनालये । चतुर्विधस्य संघस्य, बहुमानेन पूजनम् ॥४॥

भद्रबाहुरुचाचेदं, पंचमः श्रुतकेचली । विद्याप्रवादतः पूर्यत्, ग्रहशान्तिविधिं शुभम् ॥५॥

उक्त ग्रहशान्तिक्र प्रत्तिष्ठाना प्रारंभमां के एवा ज कोइ महत्त्वपूर्ण कार्य प्रसंगे करवामां आवे तो पूजीने ग्रहोनी स्थापना जिनविम्बना जमणा हाथनी दिशामां राखी मूकची. प्रत्तिष्ठादि कार्य थइ गया पछी ज्यारे बीजा देवोनुं विसर्जन कराय त्यारे एनुं पण विसर्जन करवुं, पण संघ प्रयाणावसरे के बीजा एवा शुभ प्रसंगे शान्तिक करुं होय तो सर्वेनी पूजा प्रार्थना थया पछी ग्रहोनुं विसर्जन करी देवुं.

उक्त ग्रहशान्तिक्र प्रायः शुभ कार्य प्रसंगे करवानुं छे. आमां कार्य प्रसंगनी निर्विघ्न समाप्ति माटे सर्व ग्रहोनी पूजा मार्यना करवामां आवे छे.

ग्रह विशेषपनी पीडाशान्ति निमित्ते शान्तिक करवुं होय तो तेनी विधि कइक भिन्न छे. जे विधि जुदी आपेली छे.

॥ इति ग्रहशान्तिक ॥

૧૭ ગોચરગ્રહપીડા શાન્તિકવિધિ: (૨)

આ ગ્રહશાન્તિક્રમા પળ ગ્રહની પૂજા શ્રાંથના તો ઉપરના શાન્તિક્રમાં કઢા પ્રમાણે જ કરવાની હોય છે. માત્ર મત્ર પાઠમાં “ઇદમર્થ્યં પાઘ યલિં ચરુ ” આમ ‘ ચલિ ’ પછી ‘ ચરુ ’ આ શબ્દ વધારીને મત્ર પાઠ ચોલવાનો હોય છે. આ શાન્તિક્રમાં વિશેષતા ‘ હોમ ’ ની છે કોઈ પળ ગ્રહનુ શાન્તિક હોય તેની પૂજા શ્રાંથના કર્યા પછી ૧૦૮ વાર હોમ કરતો પડે છે, અને સ્થાપના શાન્તિનાથજીની પ્રતિમા આગલ જ નહિં પળ તે તે ગ્રહ પ્રતિચ્છ જિન પ્રતિમા આગે તેના જ વારના દિવસે તેનું શાન્તિક કરતુ પડે છે. રાહુ કેતુનું શાન્તિક શનિવારે કરાય છે

જે ગ્રહનુ શાન્તિક હોય તેના હોમના દ્રવ્યો અને દાનના પદાર્થો પ્રથમથી મગારીને પાસે રાખવા, દરેક ગ્રહના હોમમાં કુંડ ત્રિકોણ અને હોમના સમિધ (ઠાટ) વડપીપલ અને પીપલીના લેવા

સૂર્યના શાન્તિક્રમા હોમ દ્રવ્ય-ધૂત, મધુ, કમલઠાકડી, દાન-ઉજ્જવલસ્ત્ર, તાદલા અને ઘોડાનુ, ચન્દ્ર શાન્તિક્રમા હોમદ્રવ્ય-ધૂત, સર્વોપધિ, દાન--તાદલા, શ્વેતવત્ત્ર, મોતીનુ ।

મગલ શાન્તિક્રમા ધૂતમધુનો હોમ, દાન-સ્ત્રવત્ત્ર, રક્ત ઘોડાનુ ।

બુધ શાન્તિક્રમા હોમ-ધૂતમધુ, પ્રિયઙ્ગુનો, દાન-મરુતમણિ, ઘેનુનુ ।

શુક્ર શાન્તિક્રમા હોમ-ધૂત, મધુ, જવ, તિલનો, દાન-સુર્ણ, પીત વત્ત્રનું ।

શુક શાન્તિક્રમાં હોમ-પંચગવ્યનો, દાન-શ્વેતસ્ત્ર, ઘેનુનુ, કૃષ્ણ ગાય-વૃષભ, નીલમણિનું ।

શનિ શાન્તિકર્માં હોમ-તિલઘૃતનો, દાન-ઠન અને લોહનું દેવું જોડ્યે ।

રાહુ શાન્તિકર્માં હોમ-તિલઘૃતનું, દાન-વકરાનું અને શહનું ।

કેતુ શાન્તિકર્માં હોમ-તિલઘૃત, દાન-કૃષ્ણ ગાય-ઘૃપમ, નીલમણિનું

સૂર્યનું શાન્તિક પદ્મપ્રભજિનની પ્રતિમાને પૂજીને તેની આગે સૂર્યને સ્થાપીને કરવું.

ચન્દ્રનું શાન્તિક-ચન્દ્રપ્રભજિનના વિંચને પૂજીને તે આગલ ચન્દ્રની સ્થાપના કરીને કરવું.

મંગલનું શાન્તિક-વાસુપૂલ્યજિનને પૂજી તેની આગલ મંગલને સ્થાપન કરીને કરવું.

બુધનું શાન્તિક-વિમલ, અનન્ત, ધર્મ, શાન્તિ, કુંથુ, અર, નમિ, મહાવીર, આ પૈકીના કાઢ પળ જિનની મૂર્તિને પૂજીને તેની

આગલ બુધને સ્થાપીને કરવું.

ગુરુનું શાન્તિક-કૃપમ, અજિત, સંભવ, અભિનંદન, મુમતિ, સુપાર્થ, શીતલ, શ્રેયાંસ, આ પૈકીના કોઢ પળ એક તીર્થંકરની પ્રતિમાને પૂજી, તેની આગલ કરવું.

શુક્રનું શાન્તિક-સુવિધિનાથને પૂજી તેમની આગલ શુક્રને સ્થાપીને કરવું.

શનિનું શાન્તિક-શુનિસુવ્રતને પૂજી તેમની પ્રતિમા આગલ શનિને સ્થાપીને કરવું.

રાહુનું શાન્તિક-નેમિનાથની પૂજા કરી તેમની આગલ રાહુને સ્થાપીને કરવું.

કેતુનું શાન્તિક-મહિનાથ અથવા પાર્થનાથને પૂજીને તેમની આગલ કેતુની સ્થાપના કરીને કરવું.

॥ ઇતિ ગોચર ગ્રહપીઢા શાન્તિક ॥

૧૮ જીર્ણોદ્ધારવિધિ:—

જીર્ણોદ્ધારવિધૌ ભગ્ન-સ્વણ્ડિતાર્ચા વિસર્જને । યદ્ વધેયં વિધાનં તત્, પાદલિપ્તોક્તમુચ્યતે ॥૧૭૯॥

શાંટી૦—જીર્ણોદ્ધાર વિધિમા ભાગેલી અને સ્વણ્ડિત થયેલી પ્રતિમાના વિસર્જનમા જે વિધાન કરાય છે, તે પાદલિપ્તાર્ચાએ નિર્માણ કલિકામા કયા પ્રમાણે ગ્રહિયા રહેવાય છે

સ્વણ્ડિત થયેલ, ફાટેલ, ભાગેલ, વાકીવેલેલ, જીર્ણગ્રીર્ણ થયેલ, ચલેલ, સર્ગર્મ, ઘા લાગેલ, પ્રમાણહીન, પ્રમાણાધિક, ગ્રાકી, વિકરાલ આકારવાલી, ભયઝર આકારવાલી, મંત્રના અભાવથી પિચાશ આદિથી અધિષ્ઠિત થયેલી, પ્રતિમાને ઊઠાડીને તેના સ્થાને નવી પ્રતિમા પ્રતિષ્ઠિત કરી.

પ્રતિષ્ઠાર્ચા પ્રમાતના ઊઠીને નિત્ય નિયમ કરીને સકલીકરણ કરે, ઘણી સ્તંદિત સ્પુટિત ભગ્નાદિ કારણે નિગાન્તર સ્થાપન કરવાની ઇચ્છાપાલા પ્રતિષ્ઠાર્ચા શાન્તિ નિમિત્તે દિક્ષપાલોને ચલિદાન આપે તે આ પ્રમાણે—

ૐ ઇન્દ્રાય પ્રતિગૃહ્ણ સ્વાહા । ૐ અગ્નયે પ્રતિગૃહ્ણ સ્વાહા । ૐ યમાય પ્રતિગૃહ્ણ સ્વાહા । ૐ નિર્ઋતયે પ્રતિગૃહ્ણ સ્વાહા । ૐ વરુણાય પ્રતિગૃહ્ણ સ્વાહા । ૐ વાયવે પ્રતિગૃહ્ણ સ્વાહા । ૐ કુવેરાય પ્રતિગૃહ્ણ સ્વાહા । ૐ ઈશાનાય પ્રતિગૃહ્ણ સ્વાહા । ૐ વ્રહ્મણે પ્રતિગૃહ્ણ સ્વાહા । ૐ નાગાય પ્રતિગૃહ્ણ સ્વાહા ।

આ પ્રમાણે ગોલીને પોતપોતની દિક્ષામા અનુક્રમે ગ્રહાર ગલિ પેઠીને વાયવ્ય કોણમા—“ ૐ ક્ષ્મા ક્ષેત્રપાલાય સ્વાહા ।”

आम बोलीने क्षेत्रपालने बलिदान आपी—“ ॐ सर्वभूतेभ्यो वषट् स्वाहा ”

ए मंत्र बोलीने भूत आदितुं संतर्पण करं, ए पछी चैत्यवंदन करं.

चैत्यवंदन करीने मण्डल पासे आवी ॐकार वडे आसन पूजीने बेसीने भूतशुद्धि अने सकलीकरण करी विशेष अर्घपात्रनी द्रव्यशुद्धि करवी. पछी आसनपूजादि कृत्य करी अर्घपाद्य आचमनीयादि देइने नित्यविधिथी सांग भगवन्तनी पूजा करवी, पछी आयुध सहित लोकपालोनी पूजा करवी.

पूर्व दिशामां ॐ इन्द्राय स्वाहा, ॐ वज्राय स्वाहा । आग्नेय दिशामां ॐ अग्नये स्वाहा, ॐ शक्तये स्वाहा । दक्षिण दिशामां ॐ यमाय स्वाहा, ॐ दण्डाय स्वाहा । नैऋत दिशामां ॐ निर्ऋतये स्वाहा, ॐ खड्गाय स्वाहा । पश्चिम दिशामां ॐ वरुणाय स्वाहा, ॐ पाशाय स्वाहा । वायव्य दिशामां ॐ वायवे स्वाहा, ॐ ध्वजाय स्वाहा । उत्तर दिशामां ॐ कुबेराय स्वाहा, ॐ गदायै स्वाहा । ईशान दिशामां ॐ ईशानाय स्वाहा, ॐ शूलाय स्वाहा । ईशानमां ज-ॐ ब्रह्मणे स्वाहा, ॐ पद्माय स्वाहा । नैऋत दिशामां-ॐ नागाय स्वाहा, ॐ उत्तराय स्वाहा ।

उपर प्रमाणे आयुध सहित लोकपालोनुं पूजन करी तेमने पोतानां कर्तव्य विषे सावधान करवा ते आ प्रमाणे—

- १ भो भो शक्र ! त्वया स्वस्यां दिशि विघ्नप्रशान्तये, सावधानेन शान्तिकर्मान्तं यावद् भगवदाज्ञया स्थातव्यम् ।
- २ भो भो अन्न ! त्वया स्वस्यां दिशि विघ्नप्रशान्तये, सावधानेन शान्तिकर्मान्तं यावद् भगवदाज्ञया स्थातव्यम् ।
- ३ भो भो यम ! त्वया स्वस्यां दिशि विघ्नप्रशान्तये, सावधानेन शान्तिकर्मान्तं यावद् भगवदाज्ञया स्थातव्यम् ।

૪ ભો ભો નિર્મતે ! ત્વયા સ્વસ્થાં દિશિ વિઘ્નપ્રશાન્તયે સાવધાનેન શાન્તિકર્માન્ત યાવદ્ ભગવદાજ્ઞયા સ્થાતવ્યમ્ ।
 ૫ ભો ભો ચરુણ ! ત્વયા સ્વસ્થાં દિશિ વિઘ્નપ્રશાન્તયે સાવધાનેન શાન્તિકર્માન્ત યાવદ્ ભગવદાજ્ઞયા સ્થાતવ્યમ્ ।
 ૬ ભો ભો વાયો ! ત્વયા સ્વસ્થાં દિશિ વિઘ્નપ્રશાન્તયે સાવધાનેન શાન્તિકર્માન્ત યાવદ્ ભગવદાજ્ઞયા સ્થાતવ્યમ્ ।
 ૭ ભો ભો કુવેર ! ત્વયા સ્વસ્થાં દિશિ વિઘ્નપ્રશાન્તયે સાવધાનેન શાન્તિકર્માન્ત યાવદ્ ભગવદાજ્ઞયા સ્થાતવ્યમ્ ।
 ૮ ભો ભો ર્શ્માન ! ત્વયા સ્વસ્થાં દિશિ વિઘ્નપ્રશાન્તયે સાવધાનેન શાન્તિકર્માન્ત યાવદ્ ભગવદાજ્ઞયા સ્થાતવ્યમ્ ।
 ૯ ભો ભો વ્રહ્માન્ ! ત્વયા સ્વસ્થાં દિશિ વિઘ્નપ્રશાન્તયે સાવધાનેન શાન્તિકર્માન્ત યાવદ્ ભગવદાજ્ઞયા સ્થાતવ્યમ્ ।
 ૧૦ ભો ભો નાગ ! ત્વયા સ્વસ્થાં દિશિ વિઘ્નપ્રશાન્તયે સાવધાનેન શાન્તિકર્માન્ત યાવદ્ ભગવદાજ્ઞયા સ્થાતવ્યમ્ ।

સર્વલોકપાલોને ભગવાનની આજ્ઞા સમજાવી, અસ્થમંત્ર અને ઘુદ્રા વડે પોતાના શરીર ફરતી કિલ્લેગંદી કર્યા પછી મંડપમાં સર્વત્ર અર્ચજલ છાંટવા દ્વારા વિઘ્ન નિવારણ કરી, દેવની પાસે જઈ દેવની પ્રિયરીત રૂમથી પૂજા કરાવી. તે પછી વિસર્જન નિમિત્તે દેવને અર્ચ આપીને ભગવાનને વિદ્વસિ કરે—

ભગવન્ ! વિવમિદમ્શોપદોપાવહ્મસ્ય ચોદ્ધારે સતિ શાન્તિઃ સ્યાદિતિ ભગવતોક્તમતોઽમ્ય સસુદ્ધારાય

સસુચયતં મામાતિષ્ઠ !” “ એવં કુરુ.”

આ પ્રમાણે વિદ્વસિ કરી આજ્ઞા મેલવીને સુવર્ણાદિનો એક કલશ ગલેલ જલથી ભરીને, તેને ચન્દન, પુષ્પ, અક્ષતો વડે પૂજી મૂલ મંત્ર વડે, અભિમંત્રિત કરી, ઘુદ્રા દેસાડીને તે જલકલશે, દેવનો અભિષેક કરાવો.

ते पछी विम्बने स्थानथी दूर करवा निमित्ते मूल मंत्रनो एक हजार जाप करवो अने १०८ सुवर्णना पुष्पो वडे विम्बनी पूजा करवी, ए वधुं कर्पा पछी प्रतिमानी पासे आवीने प्रतिमाना शरीरमां रहेल सत्त्वे नीचे प्रमाणे संभलावे—
“प्रतिमारूपमास्थाय, येनादौ समधिष्ठिता । स शीघ्रं प्रतिमां त्यक्त्वा, यातु स्थानं समीहितम् ॥ १ ॥

आ प्रमाणे कहने—“ॐ विसर विसर स्वस्थानं गच्छ गच्छ”

आ मंत्र बोली अर्घ देइने, प्रतिमाधिप्रायक देवविशेषनुं विसर्जन करवुं.

ते पछी सुवर्णनां ओजारने अभिमंत्रित करी, ते वडे उत्थापन करी, सुवर्णना पाशवाली दोरी वडे शिखामां बांधीने हाथी आदिनी सवारी करावीने सर्व लोकोनी साथे—“क्षान्तिर्भवतु”

आ प्रमाणे बोलतां देवने बहार लइ जइ, जो बिंन पाषाणनुं होय तो अगाध जलमां अथवा तो म्होटा पर्वतमां भण्डारवुं, जो प्रतिमा माटीनी होय अथवा रत्नमयी होवा छतां अग्नि विगरेमां दाइवाथी तेजहीन अने स्थानच्युत थइ गइ होय तो तेने प्रमाण पूर्वनी जेम परठवी देवी.

सुवर्णादि धातुमय विम्बने सुधारीने पाहुं त्यां स्थापन करी देवुं.

एज विधिथी चूलक, ध्वज, प्रासादादिक जे दोषयुक्त होय तेनुं विसर्जन करवुं.

प्रासादना विसर्जनमां नीचे प्रमाणे विशेषता छै—प्रासादना जीर्णोद्धारमां मंत्रो अंगमां जोडी बिचने राखी प्रासाद नवो तैयार थाय त्यां सुधी षडङ्गनुं पूजन करवुं.

પ્રાસાદ ડ્યારે તૈયાર થઈ જાય ત્યારે પહંગયોજિત મત્રો ત્યાથી સહરી પાછા પ્રાસાદના અંગોમા યથાસ્થાન તે મંત્રોનો ન્યાસ કરવો, એ પ્રમાણે જીર્ણને દૂર કરી પ્રાયશ્ચિત્ત નિમિત્તે જાપ કરવો.

તે પછી આચાર્યને દક્ષિણા આપી, સ્વમાવી, વિદાય કરવા, ઉક્ત રીતે જીર્ણ વિમ્વાદિકને હટાવી તે જ પ્રકાર અને પરિમાણ-વાલા નીજા વિગ્ન આદિકને વિધિપૂર્વક પ્રતિષ્ઠિત કરવા.

॥ इति जीर्णोद्धार विधिः ॥

૧૧ દેવી પ્રતિષ્ઠા—

विधिर्देवीप्रतिष्ठाया, आचारार्कगतः सलु । इहाऽखिलोऽपि संद्वन्द्वो, विधिकारहितेच्छया ॥१८०॥

આંદી૦—દેવીપ્રતિષ્ઠાની જે વિધિ આચારદિનકરમા વર્તાવેલ છે, તે સંપૂર્ણનો વિધિકારોના હિતાર્થે અહિયા સંગ્રહ કર્યો છે. દેવીઓ ત્રણ પ્રકારની હોય છે. ૧ પ્રાસાદદેવીઓ ૨ સંપ્રદાયદેવીઓ ૩ કુલદેવીઓ.

ત્યા પ્રાસાદદેવીઓ પીઠ, ઉપપીઠ, ક્ષેત્ર અને ઉપક્ષેત્રને, વિષે વનાવેલી ગુફામાં રહેલી, લિંગરૂપ. સ્વયંભૂતરૂપ અથવા મનુષ્યે વનાવેલા રૂપવાલી હોય છે

સંપ્રદાયદેવીઓ—અંધા, સરસ્વતી, ત્રિપુરા અને તારા પ્રમુખ ગુરુષુ ઉપદેશેલ મત્રોપાસનાવાલી હોય છે.

કુલદેવીઓ—ચઢી, ચામુણ્ડા, કઠેશ્વરી, સત્યમા, સુશયના, અને વ્યાઘ્રરાજી વગેરે જાળવી.

ए वधी देवीओनी प्रतिष्ठा सरखीज होय छे. देवी प्रतिष्ठा, प्रसंगे प्रतिष्ठा करावनासना घरे प्रथम ग्रह शान्तिक अने पौष्टिक कर्म करवुं, त्यार बाद प्रासाद अथवा घरमां बृहत् स्नात्रविधि वडे स्नात्र करवुं.

देवीना प्रासादे ग्रहपतिमाने लइ जइने त्यां ग्रहशान्तिक स्नात्र करवुं.

त्यार पछी पूर्वे कहेल रीति वडे भूमि शुद्ध करीने, तेमां पंचरत्न मूकीने, तेना उपर कदम्बना काष्ठुनो पाटलो मूकी तेना उपर देवीनी प्रतिमा स्थापन करवी, स्थिर प्रासाददेवीप्रतिमाने कुलपीठ उपर पंचरत्न न्यासपूर्वक स्थापन करे.

त्यार बाद दरेक कुडव प्रमाण मेलवेला सर्वप्रकारना धान्य वडे देवीनी प्रतिमाने नीचेनो मन्त्र बोली वधाववी.

मंत्र—“ ॐ श्री सर्वान्नपूर्णं सर्वान्ने स्वाहा ”

त्यार बाद पूर्वे कहेला लक्षणवाला चार स्नात्र करनारा तैयार करवा, आचार्य पोते तथा स्नात्र करनारा बींटी, कंकण, अने दशा सहित वस्त्र धारण करी पोताना अने ते स्नात्र करनाराના અંગની રક્ષાનો ન્યાસ વ્રણ વાર આ પ્રમાણે કરે—

ॐ ह्रीं नमो ब्रह्माणि-हृदये । ॐ ह्रीं नमो वैष्णवि-भुजयोः । ॐ ह्रीं नमः सरस्वति-कण्ठे । ॐ ह्रीं नमः परमभूषणे-मुखे । ॐ ह्रीं नमः सुगन्धे-नासिकयोः । ॐ ह्रीं नमः श्रवणे-कर्णयोः । ॐ ह्रीं नमः सुदर्शने-नेत्रयोः । ॐ ह्रीं नमो भ्रामरि-भ्रुवोः । ॐ ह्रीं नमो महालक्ष्मि-भाले । ॐ ह्रीं नमः प्रियकारिणि-शिरसि । ॐ ह्रीं नमो भुवनस्वामिनि-शिखायाम् । ॐ ह्रीं नमो विश्वरूपे-उदरे । ॐ ह्रीं नमः पद्मवासे-नाभौ । ॐ ह्रीं नमः कामेश्वरि-गुह्ये । ॐ ह्रीं नमो विश्वोत्तमे-उर्वार्योः । ॐ ह्रीं नमः स्तम्भिनि-जान्वयोः । ॐ ह्रीं नमः सग-

मने-जघयोः । ॐ ह्रीं नमः परमपूज्ये-पादयोः । ॐ ह्रीं नमः सर्वगामिनि-कवचम् । ॐ ह्रीं नमः परम-रोद्रि-आयुधम् ।

ए प्रमाणे गुरु पोतानो अने स्नात करनाराओनी अगस्था करे ।

त्यार नाद पचगव्यगडे नीचेनो श्लोक गेलीं देवीनु स्नात करे
विश्वस्यापि पवित्रतां भगवती प्रौढानुभावेर्निजैः, सघर्से कुशलानुबन्धकलिता मर्त्यामरोपसिता ।
तस्या. स्नात्रमिहाधिवासनविधौ सत्पंचगव्यैः कृत, नो दोषाय महाजनागमकृतः पन्थाः प्रमाण परम् ॥१॥

त्यार नाद पुष्पाञ्जलि ग्रहण करीने.
सर्वाशापरिपूरिणि, निजप्रभावेयंशोभिरपि देवि ।। आराधनकर्तृष्ण, कर्तय सर्वाणि दुःखानि ।।

आ श्लोक बोली पुष्पाञ्जलि नाखवी ॥१॥ फरीथी पुष्पाञ्जलि ग्रहण करीने—
यस्याः प्रौढदृढप्रभावविभवैर्वाचयमाः संयमं, निर्दोष परिपालयन्ति कलयन्त्यन्यत्कलाकौशलं ।
तस्यै नम्रसुरासुरेश्वरशिर.कोटीरतेजश्छटा-कोटिस्पृष्टशुभाद्गघे त्रिजगतां मात्रे नमः सर्वदा ॥२॥

आ श्लोक गेली पुष्पाञ्जलिनो प्रक्षेप कर्तव्यो. ॥२॥ फरी पुष्पाञ्जलि ग्रहण करीने—

न व्याधयो न विपदो न महान्तराया, नैवायशांसि न वियोगविचेष्टितानि ।
यस्याः प्रसादवशतो बहुभक्तिभाजा-भाविर्भवन्ति हि कदाचन साऽस्तु लक्ष्ये ॥३॥

आ श्लोक बोली पुष्पाञ्जलि नांखे ॥३॥ फरीथी पुष्पाञ्जलि लेइने—

दैत्यच्छेदोद्यतायां परमपरमतक्रोधबोधप्रबोध-क्रीडानिर्वीडपीडाकरणमशरणं वेगतो धारयन्त्या ।
लीलाकर्पूरकीलाजनितनिजनिजश्रुतिपासाविनाशः, कव्यादामास यस्यां विजयमविरतं सेश्वरा वस्तुनोतु ॥४॥

आ श्लोक बोली पुष्पाञ्जलि नांखी. ॥४॥ फरी पुष्पाञ्जलि ग्रहण करीने—

लुलावदनुजक्षयं क्षितितले विधातुं सुखं, चकार रभसेन या सुरगणैरतिप्रार्थिता ।
चकार रभसेन या सुरगणैरति प्रार्थिता, तनोतु शुभमुत्तमं भगवती प्रसादेन सा ॥५॥

आ श्लोक बोली पुष्पाञ्जलि चढाववी. ॥५॥ फरीथी पुष्पाञ्जलि लेइने—

सा करोतु सुखं माता, बलिजित्तापवारिणी । प्राप्यते यत्प्रसादेन, बलिजित्तापवारिणी ॥ ६ ॥

आ श्लोक बोली पुष्पाञ्जलि नांखी. ॥६॥ फरीथी पुष्पाञ्जलि लेइने—

जयन्ति देव्याः प्रभुतामतानि, निरस्तनिःसंचरतामतानि ।

निराकृताः शत्रुगणाः सदैव, संप्राप्य यां मंथु यजे सदैव ॥ ७ ॥

आ श्लोक बोली पुष्पाञ्जलि चढाववी. ॥७॥ फरीथी पुष्पाञ्जलि ग्रहण करी—

सा जयति यमनिरोधन-कर्त्री संपत्करी सुभक्तानाम् । सिद्धिर्यत्सेवायामत्यागेऽपि हि सुभक्तानाम् ॥८॥

आ श्लोक बोली पुष्पाञ्जलि चढाववी ॥८॥

एष आठ पुष्पाञ्जलि चढाव्या पछी देवीनी आगे भगवतीनुं मण्डल स्थापन करवुं. तेनी विधि आ प्रमाणे छे—
प्रथम छ खुणावावुं चक्र लखवुं, तेनी मध्यमा हजार हाथवाली अनेक प्रकासना शङ्खने धारण करनारी, श्वेत वस्त्रधारी अने
सिंह वाहनवाली भगवती देवीने चीतरी स्थापन करी अथवा कल्पवी.

त्यार घाट छ खुणामा प्रारंभयी प्रदक्षिणाना क्रमयी आ प्रमाणे लखवुं—

ॐ ह्रीं जन्मे नमः १ । ॐ ह्रीं जग्मिन्यै नमः २ । ॐ ह्रीं स्तमे नमः ३ । ॐ ह्रीं स्तम्भिन्यै नमः ४ ।
ॐ ह्रीं मोहे नमः ५ । ॐ ह्रीं मोहिन्यै नमः ६ ।

त्यार बाद तेनी नहारना वलयमा आठ दलवावु चक्र करवुं, अने तेमां प्रदक्षिणाना क्रमे आ प्रमाणे लखवुं—
ह्रीं श्री ब्रह्माण्यै नमः १ । ह्रीं श्री माहेस्वर्यै नमः २ । ह्रीं श्री कौमार्यै नमः ३ । ह्रीं श्री वैष्णव्यै नमः
४ । ह्रीं श्री वाराह्यै नमः ५ । ह्रीं श्री इन्द्रायै नमः ६ । ह्रीं श्री चामुण्डायै नमः ७ । ह्रीं श्री कालिकायै
नमः ८ ॥

त्यार बाद तेनी नहारना भागमां ग्रीजुं वलय करी, सोळ दळ्यावुं चक्र करीने प्रदक्षिणाना क्रमयी आ प्रमाणे लखवुं—
ह्रीं श्री रोहिण्यै नमः १ । ह्रीं श्री प्रज्ञप्त्यै नमः २ । ह्रीं श्री वज्रशृङ्खलायै नमः ३ । ह्रीं श्री वज्रांकुदयै
नमः ४ । ह्रीं श्री अप्रतिचक्रायै नमः ५ । ह्रीं श्री पुरुषटप्पायै नमः ६ । ह्रीं श्री काल्यै नमः ७ । ह्रीं श्री
महाकाल्यै नमः ८ । ह्रीं श्री गौर्यै नमः ९ । ह्रीं श्री गान्धार्यै नमः १० । ह्रीं श्री महोज्ज्वालयै नमः ११ ।

ह्रीं श्री मानव्यै नमः १२ । ह्रीं श्री चैरोद्यायै नमः १३ । ह्रीं श्री अच्छुसायै नमः १४ । ह्रीं श्री मानस्यै नमः १५ । ह्रीं श्री महामानस्यै नमः १६ ।

फरीथी वलय करीने तेनी बहार चौसठ दल करीने, तेमां जमणी बाजुमा अनुक्रमे आ प्रमाणे देवीओ लखवी.
ॐ ब्रह्माण्यै नमः १ । ॐ कौमार्यै नमः २ । ॐ वाराह्यै नमः ३ । ॐ शाङ्कर्यै नमः ४ । ॐ इन्द्राण्यै नमः ५ । ॐ कंकाल्यै नमः ६ । ॐ करात्यै नमः ७ । ॐ काल्यै नमः ८ । ॐ महाकाल्यै नमः ९ । ॐ चासुण्डायै नमः १० । ॐ ज्वालासुत्यै नमः ११ । ॐ कामाख्यायै नमः १२ । ॐ कापालिन्यै नमः १३ । ॐ भद्रकाल्यै नमः १४ । ॐ दुर्गायै नमः १५ । ॐ अंबिकायै नमः १६ । ॐ ललितायै नमः १७ । ॐ गौड्यै नमः १८ । ॐ सुमंगलायै नमः १९ । ॐ रोहिण्यै नमः २० । ॐ कपिलायै नमः २१ । ॐ शूलकटायै नमः २२ । ॐ कुण्डलिन्यै नमः २३ । ॐ त्रिपुरायै नमः २४ । ॐ कुरुकुल्लायै नमः २५ । ॐ भैरव्यै नमः २६ । ॐ भद्रायै नमः २७ । ॐ चन्द्रावत्यै नमः २८ । ॐ नारसिंहे नमः २९ । ॐ निरञ्जनायै नमः ३० । ॐ हेमकान्त्यै नमः ३१ । ॐ प्रेतासन्यै नमः ३२ । ॐ ईश्वर्यै नमः ३३ । ॐ माहेश्वर्यै नमः ३४ । ॐ वैष्णव्यै नमः ३५ । ॐ वैनायक्यै नमः ३६ । ॐ यमघण्टायै नमः ३७ । ॐ हरसिद्धयै नमः ३८ । ॐ सरस्वत्यै नमः ३९ । ॐ तातलायै नमः ४० । ॐ चण्डायै नमः ४१ । ॐ शाङ्खिन्यै नमः ४२ । ॐ पद्मिन्यै नमः ४३ । ॐ चित्रिण्यै नमः ४४ । ॐ शाकिन्यै नमः ४५ । ॐ नारायण्यै नमः ४६ । ॐ पलादिन्यै नमः ४७ । ॐ यमभगिन्यै नमः ४८ । ॐ

सूर्यपुत्र्यै नमः ४९ । ॐ शितलायै नमः ५० । ॐ कृष्णपाशायै नमः ५१ । ॐ रक्ताक्ष्यै नमः ५२ । ॐ काल-
रात्र्यै नमः ५३ । ॐ आकाश्यै नमः ५४ । ॐ सृष्टिन्यै नमः ५५ । ॐ जय्यै नमः ५६ । ॐ विजयायै नमः
५७ । ॐ धूम्रवर्ण्यै नमः ५८ । ॐ वेगेश्वर्यै नमः ५९ । ॐ कात्यायन्यै नमः ६० । ॐ अग्निहोत्र्यै नमः ६१ ।

ॐ चक्रेश्वर्यै नमः ६२ । ॐ महाम्भिकार्यै नमः ६३ । ॐ ईश्वरायै नमः ६४ ।

फरीथी तेनी फलु वलय करीने वावन दल करीने तेमा अनुक्रमे जमणी बालुथी आरभीने आ प्रमाणे देवो स्थापवा—
ॐ क्रौं क्षेत्रपालाय नमः १ । ॐ क्रौं कपिलाय नमः २ । ॐ क्रौं चटुकाय नमः ३ । ॐ क्रौं नारसिंहाय नमः
४ । ॐ क्रौं गोपालाय नमः ५ । ॐ क्रौं भैरवाय नमः ६ । ॐ क्रौं गरुडाय नमः ७ । ॐ क्रौं रक्तसुवर्णाय नमः
८ । ॐ क्रौं देवसेनाय नमः ९ । ॐ क्रौं रुद्राय नमः १० । ॐ क्रौं चरुणाय नमः ११ । ॐ क्रौं भद्राय नमः १२ ।
६ । ॐ क्रौं वज्राय नमः १३ । ॐ क्रौं वज्रजंघाय नमः १४ । ॐ क्रौं रक्तदाय नमः १५ । ॐ क्रौं कुरुवे नमः १६ ।
७ । ॐ क्रौं प्रियकराय नमः १७ । ॐ क्रौं प्रियमित्राय नमः १८ । ॐ क्रौं वह्नये नमः १९ । ॐ क्रौं कंदर्पाय नमः २० ।
८ । ॐ क्रौं हंसाय नमः २१ । ॐ क्रौं एकजंघाय नमः २२ । ॐ क्रौं घंटापथाय नमः २३ । ॐ क्रौं दजकाय नमः २४ ।
९ । ॐ क्रौं फालाय नमः २५ । ॐ क्रौं महाफालाय नमः २६ । ॐ क्रौं मेघनादाय नमः २७ । ॐ क्रौं भीमाय नमः
२८ । ॐ क्रौं महाभीमाय नमः २९ । ॐ क्रौं तुंगभद्राय नमः ३० । ॐ क्रौं विद्याधराय नमः ३१ । ॐ क्रौं वसुमि-
त्राय नमः ३२ । ॐ क्रौं विश्वसेनाय नमः ३३ । ॐ क्रौं नागाय नमः ३४ । ॐ क्रौं नागहस्ताय नमः ३५ ।

ॐ क्रौं प्रद्युम्नाय नमः ३६। ॐ क्रौं कपिल्याय नमः ३७। ॐ क्रौं नकुलाय नमः ३८। ॐ क्रौं आह्लादाय नमः ३९।
ॐ क्रौं त्रिमुखाय नमः ४०। ॐ क्रौं पिशाचाय नमः ४१। ॐ क्रौं भूतभैरवाय नमः ४२। ॐ क्रौं महापिताचा-
य नमः ४३। ॐ क्रौं कालमुखाय नमः ४४। ॐ क्रौं शुनकाय नमः ४५। ॐ क्रौं अस्थिसुखाय नमः ४६। ॐ क्रौं
रेतोवेधाय नमः ४७। ॐ क्रौं स्मृत्तान्त्रायाय नमः ४८। ॐ क्रौं कलिकलाय नमः ४९। ॐ क्रौं अंगाय नमः ५०।
ॐ क्रौं कंटकाय नमः ५१। ॐ क्रौं विभीषणाय नमः ५२।

फरीथी वलय करी तेमां अष्टदलो करवां, अने जमणी वाजुना क्रसे करीने त्यां आ प्रमाणे देवी स्थापवाः—

ह्रीं श्रीं भैरवाय नमः १। ह्रीं श्रीं महाभैरवाय नमः २। ह्रीं श्रीं चण्डभैरवाय नमः ३। ह्रीं श्रीं रुद्रभै-
रवाय नमः ४। ह्रीं श्रीं कपालभैरवाय नमः ५। ह्रीं श्रीं आनन्दभैरवाय नमः ६। ह्रीं श्रीं कंकालभैरवाय
नमः ७। ह्रीं श्रीं भैरवभैरवाय नमः ८।

फरीथी तेना उपर वलय करीने—

“ॐ ह्रीं श्रीं सर्वाभ्यो देवीभ्यः सर्वस्थाननिवासिनीभ्यः सर्वविघ्नविनाशिनीभ्यः सर्वदिव्यधारिणीभ्यः
सर्वशास्त्रकरीभ्यः सर्ववर्णाभ्यः सर्वमंत्रमयीभ्यः सर्वतेजोमयीभ्यः सर्वविद्यामयीभ्यः सर्वमंत्राक्षरमयीभ्यः
सर्वद्विदाभ्यः सर्वसिद्धिदाभ्यो भगवत्यः पूजां प्रतिच्छन्तु स्वाहा।”

आ प्रमाणे उपरना मंत्राक्षरो वलय आकारे लखवा, तेनी उपर फरीथी वलय करी दश दल करी जमणी वाजुना क्रसे आ

પ્રમાણે દશ દિક્પાલ સ્થાપન કરનાં,—

ૐ હન્દ્રાયા નમઃ ૧ । ૐ અગ્રયે નમઃ ૨ । ૐ યમાય નમઃ ૩ । ૐ નિર્ઋતયે નમઃ ૪ । ૐ વરુણાય નમઃ ૫ । ૐ વાયવ્યે નમઃ ૬ । ૐ કુવેરાય નમઃ ૭ । ૐ ઈશાનાય નમઃ ૮ । ૐ વ્રહ્મણે નમઃ ૯ । ૐ નાગેભ્યો નમઃ ૧૦ ।

ફરીથી ત્વપ કરીને દશ દલ કરીને તેમા જમણી યજુના ક્રમે આ પ્રમાણે ગ્રહાદિક સ્થાપવા—

ૐ આદિત્યાય નમઃ ૧ । ૐ ચન્દ્રાય નમઃ ૨ । ૐ મંગલાય નમઃ ૩ । ૐ બુધાય નમઃ ૪ । ૐ શુરવે નમઃ ૫ । ૐ શુક્રાય નમઃ ૬ । ૐ શનૈશ્ચરાય નમઃ ૭ । ૐ રાહવે નમઃ ૮ । ૐ કેતવે નમઃ ૯ । ૐ ક્ષેત્રપાલાય નમઃ ૧૦ ।

ત્યાર પછી તેની વહારના ભાગમા ચાર લુણાવાલુ ભૂમિપર કરવું, તેના ઈશાન લુણામા ગણપતિ, પૂર્વ દિશામા અમ્બા, અગ્નિ લુણામા કાર્તિકેય, દક્ષિણ દિશામા યમુના, નૈર્ઋત્ય લુણામા ક્ષેત્રપાલ, પશ્ચિમ દિશામા મહામૈસ્રવ, યાવત્વ લુણામા ગુરુ, અને ઉત્તર દિશામા ગંગાનું સ્થાપન કરવું, એ પ્રમાણે ભગવતી મઢલનું સ્થાપન કરી પૂજન કરવું,

ૐ હ્રીં નમઃ અમુરુદેવ્યૈ, અમુકભૈરવાય, અમુકવીરાય, અમુકયોગિન્યૈ, અમુકદિવ્ધપાલાય, અમુકગ્રહાય, એવ મગવન્ । અમુક ! અમુકે ! આગન્ધ આગન્ધ, હૃદમર્ધ્ય પાચ, ચલિ, ચરું, આચમનીય, ગૃહાણ ગૃહાણ સન્નિહિતા ભવ ભવ સ્વાહા, જલ ગૃહાણ ગૃહાણ, ગધ પુષ્પ, અક્ષતાન્, ફલ, મુદ્રાં, ધૂપં, દીપં, નૈવેદ્યં, ગૃહાણ ગૃહાણ સર્વોપચારાન્ ગૃહાણ ગૃહાણ, શાન્તિ કુરુ કુરુ તુષ્ટિ તુષ્ટિ ક્ષદ્ધિ વૃદ્ધિ સર્વસમિહિત કુરુ કુરુ સ્વાહા ।

આ મત્ર ગઢે પ્રત્યેક દેવદેવીની અનુક્રમે સર્વ વસ્તુઓ તથા સર્વે ઉપચારો વડે પૂજા કરવી, અને ત્રણ લુણાવાલા કુંડને

विषे वी, मध, अने गूगल वडे तेटली संख्यामां होम करवो, होमनो मंत्र आ प्रमाणे छे—

ॐ रौ असुको देवः देवी वा संतर्पितास्तु स्वाहा ।

ए प्रमाणे विधि करीने देवी प्रतिमाने दशियावड वस्त्र वडे आच्छादन करे, अने उपर चंदन, अक्षत, अने फूल वडे पूजन करे, जिनमतमां देवी प्रतिष्ठायां वेदी कराती नथी. ते पछी लग्नवेला प्राप्त थाय तयारे गुरु एकान्ते प्रतिष्ठा करे.

देवी प्रतिष्ठायां १ चंदन, २ केशर, ३ कंकाल, ४ कपूर, ५ विष्णुक्रान्ता, ६ शतावरी, ७ वालो, ८ दूर्वा (ध्रो), ९ त्रियंगु (घडंला), १० उशीर (सुगंधीवालो), ११ तगर, १२ सहदेवी, १३ कुष्ठ (कूठ), १४ कचूरो, १५ जटामांसी, १६ शैलेय (शिलारस), १७ कसुंबो, १८ लोघ्र, १९ बला, २० तज, २१ कदंब, २२ उदुंबर, २३ पीपलो, २४ बड, अने २५ आम्र ए पच्चीस वस्तुमय वासक्षेप तैयार करवो.

सौभाग्य मुद्रावडे प्रस्तुत देवीना मंत्रथी वासक्षेप मंत्रित करवो, तयार वाद वासक्षेप करवो, प्रथम देवीना मंत्रपाठ पूर्वक तेना सर्व अंगोमां माया बीजनुं स्थापन करवुं, पछी वस्त्र दूर करी सर्वजन समक्ष गन्ध अने अक्षतादि वडे पूजा करवी, तयार वाद भगवतीने संनात्र करवुं.

प्रथम दूधनो कलश ग्रहण करीने—

“ क्षीराम्बुधेः सुराधीशे-रानीतं क्षीरसुत्तमम् । अस्मिन् भगवतीस्नात्रे, दुरितानि निवृत्ततु ॥१॥

दहीनो कलश ग्रहण करीने—

घन घनबलाचार, स्नेहपीवरसुज्वलम् । सद्घातु दधिश्रेष्ठ, देवीस्नात्रे सतां सुखम् ॥२॥

फरी घीनो कलश ग्रहण करीने—

स्नेहेपु मुख्यमायुष्य, पवित्र पापतापहृत् । घृत भगवतीस्नात्रे, भूयादमृतमञ्जसा ॥३॥

फरी मथनो कलश ग्रहण करीने—

सर्वोपधिरस सर्व-रोगहृत्सर्वरश्मनम् । क्षौद्रं क्षुद्रोपद्रवाणां, हन्तु देव्याभियेचनात् ॥४॥

त्यार पछी सर्वोपधि मिश्रित जलनो कलश ग्रहण करीने—

सर्वोपधिमय नीर, नीर सदृशुणसंयुतम् । भगवत्यभियेकेऽस्मिन्नुपयुक्तं श्रियेऽस्तु नः ॥५॥

आ श्लोक गौलीने अभियेक करे, त्यार वाद जटाभासीनु चूर्ण लेइने—

सुगन्ध रोगशमन, सौभाग्यगुणकारणम् । इट प्रशस्त मांस्यास्तु, मार्जन हन्तु दृष्टुतम् ॥६॥

आ श्लोक गौलीने मार्जन करे, पछी चन्दननु चूर्ण लेइने—

शीतल द्रुम्रममल, दूततापरजोहरम् । निहन्तु सर्वप्रत्यहं, चन्दनेनाङ्गमार्जनम् ॥७॥

आ श्लोक गौली अगे मार्जन करे, पछी केमरुं चूर्ण लेइने—

काश्मीरजन्मजैश्रूणः, स्वभावेन सुगन्धिभिः । प्रमार्जयाम्यह देव्याः, प्रतिमां चिमनानये ॥८॥

आ प्रमाणे पाच म्नात्र अने नण मार्जन करीने देवीनी पासे स्त्रीओने उचित सर्व वस्त्र, श्रृण, गध, माला अने मङ्गल

કરનાર વસ્તુઓ તથા નૈવેદ્ય પણ બહુ પ્રકારનાં મૂકે. ત્યાર બાદ પ્રતિષ્ઠા પૂર્ણ થાય ત્યારે મંડલનું વિસર્જન નંદાવર્તના વિસર્જનની જેમ કરે. ત્યાર પછી કન્યાનું પૂર્જન, ગુરુઓને દાન, મહોત્સવ અને સંઘ-પૂજા મહાપ્રતિષ્ઠાની પેઠે કરે.

આ પ્રતિષ્ઠા ગ્રાંસાદ દેવી, સંપ્રદાય દેવી અને કુલદેવી ત્રણેની જાળવી. તેનું પૂજન, ગુરુ, આગમ કે કુલાચારથી જાણવું, ગ્રંથ વિસ્તારના ભયથી-અને આગમ પ્રકટ કરવા યોગ્ય નહિ હોવાથી અહીં વતાવ્યું નથી.

ए संवन्धे कहेवाમાં આવ્યું છે કે-આ આગમનું રહસ્ય છે, અને તે પ્રવત્નથી ગુપ્ત રાખવું. કારણ કે ગુપ્ત રાખવાથી સિદ્ધિ થાય છે, અને પ્રકટ કરવાથી સિદ્ધિનો સંશય છે.

તથા સર્વ દેવોની પ્રતિષ્ઠા તે તે કલ્પમાં કહેલા અથવા ગુરુએ ઉપદેશોલા તે તે દેવીના મંત્ર વડે કરવી. વાકીનું વધું કાર્ય સર્વ દેવીની પ્રતિષ્ઠામાં સંરહું જાણવું. જે દેવીઓ અપ્રસિદ્ધ હોવાથી તેનો કલ્પ જણાતો ન હોય અથવા ગુરુના ઉપદેશના અભાવથી તેના નામનો મંત્ર ન કહેલો હોય ત્યાં તે દેવીઓની પ્રતિષ્ઠા અથવા દેવી કે ચળ્હી દેવી કે ત્રિપુરા દેવીના મંત્ર વડે કરવી.

અહીં દેવી પ્રતિષ્ઠામાં શાસનદેવી, મચ્છદેવી. કુલદેવી, નગરદેવી, ભુવનદેવી, ક્ષેત્રદેવી, અને દુર્ગા દેવી, એ વધી દેવીઓનો પ્રતિષ્ઠાવિધિ એક જ છે,

॥ इति देवीप्रतिष्ठाविधिः ॥



२० विविधवस्त्वधिवासना—

नानावस्तुगणस्याधिवासनाविधिरत्यक्तः । उद्धृत्याचारसूर्याख्य-ग्रन्थादत्र निवेशितः ॥१८१॥

भो०दी०—अनेक पदार्थोंनीं 'येडीक अधिवासना विधि' आचारदिनकरथी उद्गरीनें पस्विच्छेदमा दाखल करेल छे मोइ पण सजीव अजीव वस्तुनो स्वीकार कर्ता, असुक मंत्र पूर्वक वासक्षेप द्वारा, अभिप्रेक द्वारा अथवा हस्तन्यास द्वारा तेने पवित्र करवी तेनुं नाम अधिवासना छे जे जे पदार्थनीं प्रतिष्ठा विहित छे, ते सर्वनीं अधिवासना अस्य ग्रहित छे ज, पण जे पदार्थोंनीं प्रतिष्ठा यती नथी तेमनीं पण अधियामना थाय छे विधिमारोनीं ज्ञानशुद्धि निमित्ते अमो नीचे फेदलाक एवा पदार्थोंनीं अधिवासना विधि आपीये छीये के जेमनीं प्रतिष्ठा विहित नथी छता अधिवासना विधेय छे

१ पूजाभूमिनीं अधिवासना—

ॐ लल, पवित्रताया मंत्रैक-भूमौ सर्वसुरासुरा । आयाग्तु पूजा गृहन्तु, यच्छन्तु च समीहितम् ॥१॥

२ शयन भूमिनीं अधियामना—

ॐ लल, ममाग्नि सप्ततिकरी, सर्वविघ्नापहारिणी । सवेशदेवताजैव, भूमौ तिष्ठतु निश्चला ॥२॥

३ वेसमानीं भूमिनीं अधिवासना—

ॐ लल, दोषमस्तकसदिष्टा, स्थिरा सुस्थिरमगला । निवेशभूमाववाऽस्तु, देवतास्थिरसस्थितिः ॥३॥

४ विहारभूमिनी अधिवासना—

ॐ लल, पदे पदे निधानानां, त्वनीनामपि दर्शनम् । करोतु प्रीतहृदया, देवी विश्वंभरा मम ॥४॥

५ क्षेत्रभूमिनी अधिवासना—

ॐ लल, समस्तरम्यदृक्षाणां, धान्यानां सवसपदाम् । निदानमस्तु मे श्रेत्र-भूमिः संप्रीतमानसा ॥५॥

६ सर्व कार्योपयोगि सर्व भूमिनी अधिवासना—

ॐ लल, यत्कार्ययत्नमत्रैक-भूमी संपादयामि च । तच्छीघ्रं सिद्धिमायातु, सुप्रसन्नाऽस्तु मे क्षितिः ॥६॥

७ जलनी अधिवासना—

ॐ यव, जलं निजोपकाराय, परोपकृतयेऽथवा । पूजार्थीयाऽथ गृह्णामि, भद्रमस्तु न पानकम् ॥७॥

८ अग्निनी अधिवासना—

ॐ रं । धर्मार्थिष्ठाणोमाय, सर्वद्वार्याय वाऽनलम् । संतुक्षयामि न पापं, फलमस्तु ममेक्षितम् ॥८॥

९ चूलानी अधिवासना—

ॐ रं । अग्न्यगारमिदं ज्ञानं, भूयान्निष्पन्निनाशनम् । तद्युक्तिपाकेनाऽन्नेन, पूजिताः सन्तु साधवः ॥९॥

१० सिंघादीनी अधिवासना—

ॐ रं । सर्वदेवेष्टदानस्य, सर्वतेजोमयस्य च । आधारभूता आकटी, चौरस्तु ममाहिता ॥१०॥

- ११ वस्त्राधियासना—
ॐ श्री । चतुर्विधमिद वस्त्रं, स्त्रीनिवाससुखाकरम् । वस्त्रं देवधृत भूयात्, सर्वसंपत्तिदायकम् ॥११॥
- १२ युपणोनी अधियासना—
ॐ श्री । मुकुटाद्गद्गारार्ध-हराः रुद्रकनपुरे । सर्वभूषणसघातः, त्रियेऽस्तु वपुषा धृतः ॥१२॥
- १३ पुष्पमालानी अधियासना—
ॐ श्री । सर्वदेवस्य सतृप्ति-हेतुर्माल्य सुगन्धि च । पूजाशेषं धारयामि, स्वदेहेन त्वदर्चना ॥१३॥
- १४ सुगन्धाधियासना—
ॐ ह्रीं । रूर्पूरागुरुकस्तुरी-श्रीगण्डशशिसंयुतः । गन्धपूजादिशेषो मे, मङ्गलाय सुखाय च ॥१४॥
- १५ तन्मोलनी अधियासना—
ॐ श्री । नागचरलार्दलः पूग-कस्तुरी वर्णमिश्रितैः । तान्मूलं मे समस्तानि, दुरितानि निवृन्ततु ॥१५॥
- १६ चन्द्रानी अने ह्रनी अधियासना—
ॐ श्री ह्रीं । मुक्ताजालसमापार्णं, अत्र राज्यश्रियः समम् । उवेत विविधवर्णं वा, दद्याद् राज्यश्रियं स्थिराम् ॥१६॥
- १७ जयनासन-सिंहासन आदिनी अधियासना—
ॐ ह्रीं लल । इदं शय्यासन सर्वं, रचितकनकादिभिः । वस्त्रादिभिर्वा काष्ठार्चः, सर्वसौख्यं करोतु मे ॥१७॥

१८ हाथी घोडाना पलाणनी अधिवासना—

ॐ स्या स्या स्थी । सर्वोवष्टम्भजननं, सर्वासनसुखप्रदम् । पर्याणं वर्यमत्रास्तु, शरीरस्य सुखावहम् ॥१८॥

१९ पगरखानी अधिवासना—

ॐ सः । काष्टचर्ममयं पाद-त्राणं सर्वोद्गिरक्षणम् । नयताद् मां पूर्णकाम-कारिणीं भूमिसुत्तमाम् ॥१९॥

२० सर्व वासण वर्तनोनी अधिवासना—

ॐ कौ । स्वर्णरूप्यताम्रकांस्य-काष्टमृचर्मभाजनम् । पानाबहेतुः सर्वोणि, वाञ्छितानि प्रयच्छतु ॥२०॥

२१ सर्व औषधोनी अधिवासना—

ॐ सुधा सुधा । धन्वन्तरिश्च नासत्यौ मुनयोऽत्रिपुरःसराः । अत्रौषधस्य ग्रहणे निव्रन्तु सकला रूजः ॥२१॥

२२ मणिरत्नोनी अधिवासना—

ॐ वं हंसः । मणयो वारिधिभवा, भूषिभागसमुद्भवाः । देहि देहभवाः संतु, प्रभावाद्वाञ्छितप्रदाः ॥२२॥

२३ दीपकनी अधिवासना—

ॐ जय जय । मूर्यचन्द्रश्रेणिगतः सर्वपापतमोपहः । दीपो मे विद्वसंवातं, निहन्त्यान्नित्यपार्वणः ॥२३॥

२४ भोजननी अधिवासना—

ॐ हन्तु हन्तु । पूजादेवबलेः श्रेयं, श्रेयं च गुरुदानतः । भोजनं मम तृप्त्यर्थं तुष्टिं पुष्टिं करोतु च ॥२४॥

- २५ भाण्डागाराधिवासना--ॐ श्री महालक्ष्म्यै नमः । कोष्ठागाराधिवासना-ॐ अन्नपूर्णायै नमः ॥२५॥
- २६ पुस्तरुनी अधिवासना--
ॐ ऐं । सारस्वतमहाकोप-निलयं चक्षुरुक्तमम् । श्रुताधारं पुस्तक मे, मोहध्वान्त निकृन्ततु ॥२६॥
- २७ जपमालानी अधिवासना--
ॐ ह्रीं । रत्नैः सुवर्णैर्बज्रैर्वा, रचिता जपमालिका । सर्वजापेषु सर्वाणि, वाञ्छितानि प्रयच्छतु ॥२७॥
- २८ वाहननी अधिवासना--
ॐ घां यां । तुरङ्गहस्तिशकट-रथमर्त्योदवाहनम् । गमने सर्वदुःखानि, हत्वा सौख्यं प्रयच्छतु ॥२८॥
- २९ सर्वं शस्त्रोनी अधिवासना--
ॐ द्रां द्रीं ह्रीं । अमुक्तं चैव मुक्तं च, सर्वं शस्त्रं सुतेजितम् । हस्तस्थं शत्रुघाताय, भूयान्मे रक्षणाय च ॥२९॥
- ३० कवचनी अधिवासना--
ॐ रक्ष रक्ष । लोहचर्ममयो दंशो, वज्रमन्त्रेण निर्मितः । पततोऽपि हि वज्रान्मे, सदा रक्षां प्रयच्छतु ॥३०॥
- ३१ पाखरानी अधिवासना--
ॐ रक्ष रक्ष । तुरङ्गस्यास्परक्षार्थं प्रक्षरं घातिं सदा । कुर्यात् पोष स्वपक्षीये, परपक्षे च खंडनम् ॥३१॥
- ३२ ढालनी अधिवासना--

- ॐ रक्ष रक्ष । सर्वोपनाहसहितः, सर्वशस्त्राऽपवारणः । स्फुरः स्फुरतु मे शुद्धे, शत्रुवर्गक्षयंकरः ॥३२॥
- ३३ गाय भोग वलदनी अधिवासना—
ॐ घन घन । गावो नानाविधैर्वजैः, श्यामला महिषीगणाः । वृषभाः सर्वसंपत्तिं, कुर्वन्तु मम सर्वदा ॥३३॥
- ३४ धरना उपकरणेनी अधिवासना—
ॐ श्री । गृहोपकरणं सर्वं, स्थाली घट उद्दुल्लभम् । स्थिरं चरं वा सर्वत्र, सौख्यानि कुरुतात् गृहे ॥३४॥
- ३५ खरीदवानी वस्तुनी अधिवासना—
ॐ श्री । गृह्यमाणं मया सर्वं, क्रेयवस्तु निरन्तरम् । सदैव लाभदं भूयात्, स्थिरं सुखदमेव च ॥३५॥
- ३६ वैचवानी वस्तुनी अधिवासना—
ॐ श्री । एतद्वस्तु च विक्रेयं, विक्रीणामि यदक्षसा । तत्सर्वं सर्वसम्पत्तिं, भाविकाले प्रयच्छतु ॥३६॥
- ३७ रात्रि भोग्य उपकरणनी अधिवासना—
ॐ स्वं स्वं । सर्वभोग्योपकरणं, सजीवं जीववर्जितम् । तत्सर्वं सुखदं भूयाद्, माभूत्पापं तदाश्रयम् ॥३७॥
- ३८ चामरोनी अधिवासना—
ॐ चं चं । गोपुच्छसंभवं हृद्यं, पवित्रं चामरद्वयम् । राज्यार्थं स्थिरीकृत्य, वाञ्छितानि प्रयच्छतु ॥३८॥
- ३९ सर्व वाजाओनी अधिवासना—

ॐ वदवद । सुपिर च तथाऽऽनन्दं, तत घनममन्त्रितम् । वाय प्रौढेन शब्देन, रिपुचक्रं निकृन्ततु ॥३९॥

४० उपर ज्ञानेन सिनायनी मयं यस्तुभोनी अधिवायना—

ॐ ओं ओ आत्मा । सर्वाणि यानि वस्तूनि, मम यान्त्युपयोगिताम् ।

तानि सर्वाणि सौभाग्य, यच्छन्तु चिपुलां त्रियम् ॥ ४० ॥

जे जे यस्तुभोनी अधिवायना पूरोक्त मंत्रोधी नथी धनी ते मर्वनी उपपुंक्त मन्त्रवडे करी शक्याय छे,

अधिवासना माटे सामान्य प्रकारे शुभ दियस अने चन्द्रमल जोबु, ॥ सिनाय विशेष त्रिधिनी अनुकूलता अथवा

अवकाश न होय तो नीचेनुं पद्य भणीने मयं देव, देवी, कश्य, धजादिनी स्थापना करी देवी

भद्रं कुरुष्व परिपालय सर्ववश, विघ्न हरस्व विपुलां कमला प्रयच्छ ।

जैवातुकार्कसुरसिद्धजलानि यावत्, स्वैर्य भजस्व वितनुष्व समीहितानि ॥४१॥

स्थापनीय वस्तुनी स्थापना करी उपरनु पद्य भणी वासक्षेप करी अने स्थापितने प्रणाम करग

इति विविधचस्त्रधिवात्सनाविधिः



प्रकीर्णक प्रतिष्ठा-

गृह-सङ्गा-देवादि-प्राप्त्यो आदना
— चतुर्निकायना द्वयो विधिः—

(१) गृहप्रतिष्ठा । न. १०५३ ।
 भा० टी०—घर, तलाब, कुआरा, पत्थर, पत्थरी
 दाखल कर्यो है.
 (२) गृहप्रतिष्ठा । न. १०५३ ।
 भा० टी०—घर आ पत्थरी प्रतिष्ठा किया गया है।
 दाखल कर्यो है.
 (३) गृहप्रतिष्ठा । न. १०५३ ।
 भा० टी०—घर आ पत्थरी प्रतिष्ठा किया गया है।
 दाखल कर्यो है.
 (४) गृहप्रतिष्ठा । न. १०५३ ।
 भा० टी०—घर आ पत्थरी प्रतिष्ठा किया गया है।
 दाखल कर्यो है.
 (५) गृहप्रतिष्ठा । न. १०५३ ।
 भा० टी०—घर आ पत्थरी प्रतिष्ठा किया गया है।
 दाखल कर्यो है.
 (६) गृहप्रतिष्ठा । न. १०५३ ।
 भा० टी०—घर आ पत्थरी प्रतिष्ठा किया गया है।
 दाखल कर्यो है.
 (७) गृहप्रतिष्ठा । न. १०५३ ।
 भा० टी०—घर आ पत्थरी प्रतिष्ठा किया गया है।
 दाखल कर्यो है.
 (८) गृहप्रतिष्ठा । न. १०५३ ।
 भा० टी०—घर आ पत्थरी प्रतिष्ठा किया गया है।
 दाखल कर्यो है.
 (९) गृहप्रतिष्ठा । न. १०५३ ।
 भा० टी०—घर आ पत्थरी प्रतिष्ठा किया गया है।
 दाखल कर्यो है.
 (१०) गृहप्रतिष्ठा । न. १०५३ ।
 भा० टी०—घर आ पत्थरी प्रतिष्ठा किया गया है।
 दाखल कर्यो है.

नद्धारथी डावा हाथ तराव, पुष्प, श्रूण, अक्षत, मंध, मंत्रो बोलीने जल, "ॐ अं आपचारिण्यै नमः" अं आपचारिणी प्रतिष्ठा करवी.

મંત્રો ચોલીને હલ, ગાંધી મંત્રોની "ૐ" એ અપવાદ
પ્રતિષ્ઠા કરવી.
તે પછી દ્વારમાં પ્રવેશ કરી ત્રીજી પ્રતિષ્ઠા ચિત્રિતી પ્રતિષ્ઠા કરવી.
તે પછી દ્વારોની ઉપર્યુક્ત દ્વાર પ્રતિષ્ઠા
તે પછી શાલાઓના

प्रत्येक थाभलाने पचामृत हाटी “ॐ श्रीं शोपाय नमः ।” आ मंत्रे वासक्षेप करी प्रतिष्ठा करवी.
पछी मध्यमी आलाओना द्वारो, गहारना स्तंभो अने भोंतेनी पूर्वोक्त विधिथी प्रतिष्ठा करीने तेमना मध्यमा नीचेनी भूमिनी
‘ॐ ह्रीं’ मध्यदेवताये नमः । आ मंत्रवडे ३ गार वासक्षेप करीने प्रतिष्ठा करवी.

ते पछी ओरडाओमा “ॐ ओं श्रीं गर्भेश्वर्यै नमः । आ मंत्रद्वारा ३ ३ वार वासक्षेप करी ते प्रतिष्ठित करवा. ओर-
डाओना द्वारो, भोंतो, स्तंभोनी प्रतिष्ठा पूर्वे कहा प्रमाणे करवी.

ते पछी स्मोहानी “ॐ श्रीं अन्नपूर्णाये नमः ।

भण्डारधरमा—“ॐ श्रीं महालक्ष्म्यै नमः ।

गयन घरमा—ॐ शो संवेदन्यै नमः ।

उपरनी गर्व भूमिओमा—ॐ ओं क्रो” किरीटिन्यै नमः ।”

अश्वशालामा—ॐ रे रेचताय नमः ।

गाय मंत्र यकरी रुपम वाधमाना स्थानमा—ॐ ह्रीं अडनडि किलिकिलि स्वाहा ।”

ममास्थानमा—ॐ मुखमण्डन्यै नमः ।”

आ उधा स्थानोमा जणावेल मंत्रोत्रडे पन्चीस वस्तुओनो वनेलो वासक्षेप नाखीने ववानी प्रतिष्ठा करवी आ वधाना द्वारोनी
द्वारविधिथी, स्तंभोनी स्तंभविधिथी अने भोंतेनी भित्तिविधिथी प्रतिष्ठा करवी. अने पछी आगणामा आवी कलश

પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે જણાવેલ વિધિથી દિવ્વપાલેનું આહ્વાન કરી શાન્તિ વલિ દેવી, અને ત્યાં શાન્તિક પૌષ્ટિક કરવું. પોતાના ગુરુનો અન્ન વહ્ન વડે અને પોતાની જ્ઞાતિનો ભોજન તામ્બૂલ વડે સત્કાર કરવો.

હાટની પ્રતિષ્ઠામાં—ૐ શ્રી વાહ્નિજ્ઞતદાધિન્યૈ નમઃ । મઠની પ્રતિષ્ઠામાં—ૐ ઈં વાગ્વાદિન્યૈ નમઃ ।

તાપસોના ઝૂંપડાઓની પ્રતિષ્ઠામાં—ૐ હ્રીં વૃદ્ધે સર્વાયૈ નમઃ । ધાતુ ઘડવાની શાલામાં, —ૐ ભૂતધાત્ર્યૈ નમઃ ।

ધાસચારાના મકાનમાં ૐ શોં જ્ઞાન્તાયૈ નમઃ । ભોજનશાલાના મકાનમાં “ૐ શ્રો” અન્નપૂર્ણાયૈ નમઃ ।

જલપ્રપાના મકાનમાં “ ૐ વં વરુણાય નમઃ । હોમ શાલામાં—“ ૐ રં અગ્રયે નમઃ ।

આ સામે લહેલ મંત્ર વડે ૩ ૩ વાર વાસક્ષેપ કરીને પ્રતિષ્ઠા કરવી અને આ વધા સ્થાનોના દ્વારો, છાતો, સ્તંભો, મીંતોની પ્રતિષ્ઠા દ્વાર આદિની ઉક્ત પ્રતિષ્ઠા વિધિ પ્રમાણે કરવી.

નીચ જ્ઞાતિના ઘરોની પ્રતિષ્ઠા વિધિ અહીં જણાવો નથી, કેમ કે તેઓનું પ્રતિષ્ઠા વિધાન વ્રાહ્મણાદિ વિધિકારો કરાવતા નથી.

(૨) જિનચિમ્બ-પરિકર પ્રતિષ્ઠાવિધિ:—

પરિકર જો જિનચિમ્બની સાથે હોયતો ચિમ્બપ્રતિષ્ઠામાં તેની વાસક્ષેપ માત્રથીજ પ્રતિષ્ઠા થઈ જાય છે, પણ પરિકર જો જુદુ હોય તો તેની પ્રતિષ્ઠા પણ જુદી કરાય છે. પરિકરનો આકાર નીચે લહેલ પ્રકારનો હોય છે.

ચિમ્બને નીચે દ્વાથી સિંહ અને કીચના રુપકોથી યુક્ત સિંહાસન હોય છે, ત્રોજા મત પ્રમાણે સિંહાસનના મધ્યભાગે જે હરિણોના તોરણાકારને નીચે ધર્મચક્ર હોય છે. અને તેની ચંને વાજુના ભાગોમાં શ્રહોની મૂર્તિયો હોય છે. જિન ચિંવના વન્ને પડશે

ચમરધરો, તેમની વહાર નેં અજલિ હસ્ત મનુષ્યો, વિમ્બના મસ્તક ઉપર ત્રણ છત્રો, તેની વને વાલુના માગોમા જેમણે શુહોમા મુવર્ણના કલશો પકડેલા છે એવા વે શ્વેત હાથી, હાથીઓ ઉપર શાણ વગાડતા પુરુષો, તેમની ઉપર માલાધરો તેમની ઉપર શંસ્ર વગાડનારા અને તેની ઉપર ફલગ

ઉપર લલ્યા પ્રમાણે પરિકર તૈયાર થાય ત્યારે ત્રિમપ્રતિષ્ઠોચિત મુદ્દર્ત જોવરાવી, ભૂમિશોધન, અમારી ચોષણા, સંઘ આર્મ-ત્રણ પૂર્વક પ્રતિષ્ઠા ત્રિધિ પ્રમાણે પરિકરની પ્રતિષ્ઠા વિધિ કરવી

પરિકર પ્રતિષ્ઠા લગભગ ફલગ પ્રતિષ્ઠાને મળતી છે. પરિકરના અમિષેકો જિનધિવના સ્નાત્રજલ વડે કરવા અમિષેક કરી પરિકરને કલગની જેમ મુગન્ધી પદાર્થ નિ પૂજનો, માત ધાન્યોગડે વધામનો, વે આંગલિઓ ઉચી કરી તર્જની મુદ્રાણ અને ઠૂર દદિષ્ટ ઢાવા હાથમા જલ ચુલુક મરી પરિકર ઉપર જલ આઝોટવું, અને અક્ષતમૃત પાત્ર મેટ કરવું, તે પછી—

“ ઓમ્ હૃં નમો જિનોપાસકા સકલા ભવન્તુ સ્વાહા ।”

આ મન્ત્ર ત્રણ વાર મળી ગઘ, અક્ષત, પુષ્પ, ઘૂપ, દીપ, નૈવેદ્ય વડે પરિકરને અધિગસિત કરી દશિયાવડ વમ્મ ઓઢાડવું. એ પછી જે જિનનુ પરિકર હોય તે જિનનુ ચેત્યમદન કરી ૪ સ્તુતિથી દેવવંદન કરવું ત્રોજી મ્મુતિ રૂઢા પછી સિદ્ધાણં બુદ્ધાણ કહી શ્રીશાન્તિનાથ આરાધનાર્થ કરેમિ કાઝસં નદણં અન્નત્યં ૧ લોં નમોં સ્તુતિ—

શ્રીમતે શાન્તિનાથાય, નમઃ શાન્તિવિધાગિને । ત્રેલોક્યસ્યામરાધીશ-મુકુટાભ્યર્ચિતાઘ્રયે ॥૪॥

શ્રુત દેવતાયૈ કરેમિ કાં અન્નત્યં ૧ નોં નમોં સ્તુતિ—

चद चदति न वाग्वादिनि !, भगवति ! कः श्रुतसरस्वति गमेच्छुः । रङ्गत्तरङ्गमतिवर-तरणिस्तुभ्यं नम इतीह ॥५॥

शान्तिदेवतायै करेमि का० अन्नत्थ० १ नो० नमो० स्तुति—

उन्मृष्टरिष्टदुष्ट-ग्रहगतिदुःस्वगडुर्निमित्तादि । संपादितहितसंपन्नामग्रहणं जयति ज्ञान्तेः ॥६॥

क्षेत्रदेवतायै करेमि काउ० अन्नत्थ० १ नो० नमो० स्तुति—

यस्याः क्षेत्रं समाश्रित्य, साधुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्यं, भूयान्नः सुखदायिनी ॥७॥

भवनदेवतायै करेमि काउ० अन्नत्थ० १ नो० नमो० स्तुति—

ज्ञानादिगुणयुतानां, नित्यं स्वाध्यायसंयमरतानाम् । विदधातु भवनदेवी, शिवं सदा सर्वसाधूनाम् ॥८॥

शासनदेवतायै करेमि का० अन्नत्थ० १ नो० नमो० स्तुति—

या पति शासनं जैनं, सद्यः प्रत्यूहनाशिनी । साऽभिमेतसमृद्धर्थं, भूयाच्छासनदेवता ॥९॥

श्रीअम्बादेव्यै करेमि काउ० अन्नत्थ० १ नो० नमो० स्तुति—

अम्बा वालांकितांकासौ, सौख्यख्यातिं ददातु नः । माणिक्यरत्नलङ्कार-चित्रसिंहासनस्थिता ॥१०॥

समस्तवेआवच्चगराणं संति० सम्मदिट्टि० अन्नत्थ० १ नो० नमो० स्तुति—

सर्वे यक्षाम्बिकाद्या ये, वैयावृत्यकराः सुराः । क्षुद्रोपद्रवसंघातं, ते द्रुतं द्रावयन्तु नः ॥११॥

प्रतिष्ठादेवतायै करेमि का० अन्नत्थ० १ लो० नमो० स्तुति—

यदधिष्ठिता' प्रतिष्ठाः, सर्वा' सर्वास्पदेषु नन्दन्ति । जिनपरिवार सा विशाल, देवता सुप्रतिष्ठामिदम् ॥१२॥

१ नोकार गणी नैसी नमुत्थुणं० जावति चेइआइ० नमो० स्तवन-

ओमिति नमो भगवओ, अरिहंतसिद्धायरिय उवज्झाय । वरसब्बसाहुमुणिसघ-धम्मतित्थप्पवयणस्स ॥१॥

सम्पणचं नमो तह, भगवईड सुअदेवयाए सुहयाए । सिवसत्तिदेवयाण सिवपवयणदेवयाणं च ॥२॥

इदागणिजमनेरइअ-वरुणवाउकुवेर ईसाणा । वओ नागुत्ति दसणह-मविअ सुदिसाण पालाणम् ॥३॥

सोमयमवरुणवेसमण-वासवाण तहेव पंचणह । तह लोगपालयाणं, सूरइगहाणय णवणहं ॥४॥

साहत्तस्ससमक्ख मज्झमिण चैव' धम्मणुट्ठाण । सिद्धिमविगंधं गच्छउ, जिणाइ नवकारओ घणिअ ॥५॥

ए पत्री परिकरने आडो पडदो याथी जदरथी सर्वज्जणने दूर करी लग्नो शुभ समय आवता नीचेना मंत्रो बोली

परिकरना ते ते अगो उपर त्रण वार ह्यरिमंत्राभिमंत्रित वासक्षेप करवो-

ॐ ह्रीं श्रीं अप्रतिचक्रे धर्मचक्राय नमः । आ मंत्रथी धर्मचक्र उपर

ॐ धृणि चन्द्रा ऐं क्षौ ठ ठः क्षौ क्षी सर्वग्रहेभ्यो नमः । आ मंत्रथी ग्रहो उपर

ॐ ह्रीं श्रीं आधारशक्तिकमलासनाय नमः । आ मंत्रथी सिंहासन उपर.

ॐ ह्रीं श्रीं अहंब्रह्मेभ्यो नमः । आ मंत्रथी हाथ जोडेल उभेला मनुष्यो उपर

ॐ ह्रीं च चामरकरेभ्यो नमः । आ मंत्रद्वारा चमरघो उपर

ૐ હ્રીં વિમલવાહનાય નમઃ । આ મંત્રવડે બે હાથીઓ ઉપર.
ૐ હ્રીં પુષ્પકરેશ્વરો નમઃ । આ મંત્રથી બે માલાધરો ઉપર.
ૐ શ્રીં શંખધરાય નમઃ । આ મંત્રથી શંખધરો ઉપર. અને—
ૐ પૂર્ણ કલશાય નમઃ । આ મંત્રથી કલશ ઉપર

પ્રત્યેકને ૩-૩ વાર વાસકોષ કરવો, પરિકરની પ્રતિષ્ઠા કરી આગે અનેક ફલ નૈવેદ્ય હોવાં ધૂપ કરવો.
તે પછી શુભ સમયમાં પરિકર યથાસ્થાન જોડી તે દિવસે અથવા ત્રીજે પાંચમે અથવા સાતમે દિવસે પંચામૃત સ્નાત્ર મળાવી
ચૈત્યવંદનાં કરિ કંઠકળ છોટનાર્થ પ્રતિષ્ઠાદેવતા સ્થિરીકરણાર્થ ૧ લોગસસનો કાં કરવો, ઉપર પ્રગટ લોગસસ કહેવો, પછી
સૌભાગ્ય મુદ્રાએ સૌભાગ્ય મંત્રનો ન્યાસ કરી મર્પપંથી અને કાંકળ છોડવાં.

(૩) ચતુર્નિકાય દેવસૂતિ પ્રતિષ્ઠા વિધિ ॥

દશ પ્રકારના ભવનપતિ દેવો, વીસ ભવનપતિઓના ઇન્દ્રો, સોલ પ્રકારના વ્યન્તર દેવો, ત્રીસ વ્યન્તરોના ઇન્દ્રો,
વાર દેવલોક, નવ પ્રૌવેયક, પાંચ અનુચર વિમાનના દેવો અને વાર દેવલોકના દશ ઇન્દ્રો આ ચઘાની તે તે વર્ણની કાષ્ઠમયી, ઘાતુ-
મયી અને રત્નઘટિત મૂર્તિઓની પ્રતિષ્ઠાનો વિધિ આ પ્રમાણે છે.—

દેહરામાં અથવા ઘરમાં પ્રથમ વૃહત્સ્નાત્ર વિધિથી જિનસ્નાત્ર મળાવી, એકત્ર થયેલ પંચામૃતવદ્દે પ્રતિષ્ઠાપ્ય દેવ પ્રતિમાને સ્નાન
કરાવવું, શુદ્ધ જલે પચાલી, હુંડીને યક્ષકર્દમનું વિલેપન કરવું, ધૂપ ઉલેવવો, અને પ્રતિષ્ઠામંત્ર મળી પચીસ વસ્તુનો બનાવેલ

ॐ कौ प्रो नमः श्रीसोम्याय सोमपुत्राय प्रहृष्टलाय हरितवर्णाय भगवन् बुध इह मूर्तो स्थापनायां अव-
तर २ तिष्ठ २ प्रत्यहं पूजकदत्तां पूजा गृहाण २ स्वाहा ।" ४

५ ब्रह्मस्यति प्रतिष्ठा मंत्र—

“ ॐ जीव जीव नमः गुरवे सुरेन्द्रमन्त्रिणे सोमाकाराय सनवस्तुदाय सर्वशिवकराय भगवन् श्रीबृहस्पते
इह मूर्तो स्थापनायां अवतर २ तिष्ठ २ प्रत्यहं पूजकदत्तां पूजा गृहाण २ स्वाहा ।" ५

६ शुक्र प्रतिष्ठा मंत्र—

“ ॐ श्री श्री नमः श्रीशुक्राय काव्याय दैत्यगुरवे सजीवनीविग्रगर्भाय भगवन् श्रीशुक्र इह मूर्तो स्था-
पनायां अवतर २ तिष्ठ २ प्रत्यहं पूजकदत्तां पूजा गृहाण २ स्वाहा ।" ६

७ शनि प्रतिष्ठा मंत्र—

“ ॐ शम शम नमः शनैश्चराय पद्मवे महाग्रहाय द्यामवर्णाय नीलवासाय भगवन् श्रीशनैश्चर इह मूर्तो
स्थापनायां अवतर २ तिष्ठ २ प्रत्यहं पूजकदत्तां पूजा गृहाण २ स्वाहा ।" ७

८ राहु प्रतिष्ठा मंत्र—

“ ॐ र र नमः श्री राहवे सिद्धिकापुत्राय अतुल्यलपराक्रमाय कृष्णवर्णाय भगवन् श्रीराहो इह मूर्तो
स्थापनायां अवतर २ तिष्ठ २ प्रत्यहं पूजकदत्तां पूजा गृहाण २ स्वाहा ।" ८

૧ કેતુ પ્રતિષ્ઠા મંત્ર—“ ઓ ધૂમ ધૂમ નયઃ શિલાધરાય ઉત્પાતદાય રાહુપ્રતિચ્છન્દાય ભગવન્
ઐકેતો હ્રે મૂર્તૌ સ્થાપનાયાં અન્તર ૨ તિષ્ઠ ૨ પ્રત્યહં પૂજકદત્તાં પૂજાં ગૃહાણ ૨ સ્વાહા ।” ૨
જો નવ ગ્રહના પાટલાની પ્રતિષ્ઠા કરવી હોય તો પણ એજ વિધિથી પ્રક્ષાલન કરી એક એક ગ્રહનો પ્રતિષ્ઠા મંત્ર બોલી એક એક
ગ્રહમંડલમાં તેની મૂર્તિ ઉપર વાસક્ષેપ કરીને પાટલો પ્રતિષ્ઠિત કરવો.

એકલી ગ્રહમૂર્તિની જ પ્રતિષ્ઠા હોય તો “ હ્રે મૂર્તૌ ” આટલું જ બોલવું. મૂર્તિ અને સ્થાપનીય ગ્રહ નંગ વંન્નેની પ્રતિષ્ઠા હોય તો
મંત્રમાં “ હ્રે મૂર્તૌ સ્થાપનાયાં ” આમ બોલવું, અને એકલા સ્થાપનીય ગ્રહ નંગનીજ પ્રતિષ્ઠા હોય તો—“ હ્રે સ્થાપનાયાં ” એ-
લા શબ્દો બોલવા.

ગ્રહ પ્રતિષ્ઠા કરીને જિન ગ્રતિયા આગલ વર્દ્ધમાન સ્તુતિઓથી ચૈત્યવંદન કરવું, સ્તવનને વડલે શાન્તિપાઠ કહેવો.

(૫) સિદ્ધમૂર્તિ પ્રતિષ્ઠા વિધિ

જિનશાસનમાં પંદર મેદે સિદ્ધ સાનેલા છે, ત્યાં જે લિંગ વેપમાં જે સિદ્ધ થયા હોય તે વેપમાં તેમની મૂર્તિ ભરાવવી, તે
સિદ્ધમૂર્તિ કહેવાય છે, તથા પ્રકારની સિદ્ધમૂર્તિઓની પ્રતિષ્ઠાવિધિ સમાન છે.

પ્રતિષ્ઠા કરાવનાર ગૃહસ્થ હોય તો પ્રથમ તેના ઘરે શાન્તિક તથા પૌષ્ટિક કરવું. તે પછી ચૃહત્સનાવ્ર વિધિથી સ્નાન કરીને
પ્રતિષ્ઠા કરવી, મૂલમંત્ર દ્વારા સિદ્ધમૂર્તિનું પંચામૃત સ્નાન કરી મૂલ મંત્ર દ્વારા જ મૂર્તિના સર્વ અંગોમાં ૩-૩ વાર વાસક્ષેપ કરીને
તેની પ્રતિષ્ઠા કરવી.

सिद्धमूर्तिनी प्रतिष्ठानो मूल मंत्र नीचे प्रमाणे छे —

ॐ अ आ ह्रीं नमो सिद्धाण बुद्धाण सन्वसिद्धाणं श्रीआदिनाथाय नमः ।

ॐ जे लिंगमा मिड ग्वेल सिद्धनी मूर्तिनी प्रतिष्ठा होय ते ते लिंगधारीओनी भक्ति करवी, उपयुक्त वस्तु, पान, भोजनादिनु दान देवुं

प्रतिष्ठा करानार साधु होय तो मूलमंत्रे भजित करीने मिद्धमूर्ति उपर ७ वार वाससेप नाखे. आथी सिद्धमूर्तिनी प्रतिष्ठा थइ जाय छे, बहु विधि करवानी जरूत नथी.

(६) मंत्र-पट्टप्रतिष्ठा विधि ॥

मंत्रपट्टो सुवर्णमय, रुस्यमय, ताम्रमय, स्फटिकमय, काष्ठमय, वस्त्रमय, आदि अनेक प्रकारना होय छे. वस्त्रमय पट्ट सिवायना वधा पट्टोनो प्रथम जिनस्नात्र ममिलित-जल पचासृत वडै पखाल करवो, पछी सुगंद जल वडै तेनो पखाल करवो, छेवटै थुद्ध जले पखाली तेना उपर यक्षकर्मनु विलेपन करवु पछी २५ गस्तुना मनेला वाससेपथी तेनी प्रतिष्ठा करवी. मंत्रपट्टनो प्रतिष्ठा मंत्र पट्टमा खोदेल के लखेल मंत्र ज जाणनी, ते मंत्र ७ वार वाचवो अने ७ वार वाससेप नाखवो, एदले पतिष्ठा थइ

पट्ट वस्त्रमय होय अर्थात् वस्त्र उपर मंत्र यत्र के मूर्ति लखेल होय तो तेनु आदर्शमा प्रतिबिम्ब पाडी ते उपर पूर्वोक्त रीति प्रथम अभिषेक-प्रक्षालन करवु, पछी तेमा लखेल मंत्र वडै वाससेप करी प्रतिष्ठा करवी मखमल आदि उपर जरी आदिथी भरेल मूर्तिओनी प्रतिष्ठा पण एज विधिथी करवी

પટ્ટમાં કોઈ દેવની મૂર્તિ સોદેલી હોય અથવા ચિત્રિત હોય તો પૂર્વોક્ત પ્રકારે પ્રથમ તેનો અધિષેક કરી—ૐ હ્રૂં અશુક-
દેવાય નમઃ । ૐ હ્રૂં અશુકદેવ્યૈ નમઃ । આ પ્રકારે જે દેવ યા દેવીની મૂર્તિ હોય તેના નામસંવ્રવે વાસક્ષેપ કરી તેની
પ્રતિષ્ઠા કરવી.

સૂરિમંત્ર, વર્દમાન વિદ્યા, ચિન્તામણિ પાર્શ્વનાથ આદિના પટ્ટોની પળ ઉપરની વિધિથી જ પ્રતિષ્ઠા કરાય છે.

(૭) સાધુસૂતિ-સ્તૂપ પ્રતિષ્ઠા વિધિ—

આચાર્ય, ઉપાધ્યાય કે સાધુની મૂર્તિ ચૈત્યમાં કે પૌષ્પ શાલામાં સ્થાપવી હોય અથવા તેમના પાદુકાસ્તુપની પ્રતિષ્ઠા કરવી
હોય તો તેની વિધિ નીચે પ્રમાણે છે.—

મૂર્તિ અને ચરણ પાદુકાને પ્રથમ પંચાસુત વડે પચાલી શુદ્ધ જલે ધોઈ લુછીને તેને ધૂપ ઉલેવવો અને લગ્નનો સમય આવતાં
આચાર્યની મૂર્તિ અથવા સ્તૂપ ઉપર—

ૐ નમો આચરિયાણં ભગવંતાણં પાણીણં પંચવિહારસુહિઆણં ઇહ આચરિયા ભગવંતો અવયરંતુ
સાહુસાહુણીસાવયસાવિગયકયં પૂઠં પહિચ્છન્તુ સન્નિસિદ્ધિં દિસન્તુ સ્વાહા ।

આ મંત્રવડે ૩ વાર વાસક્ષેપ કરીને પ્રતિષ્ઠા કરવી.

ઉપાધ્યાયની મૂર્તિ અથવા સ્તૂપ ઉપર—

ૐ નમો ઉવજ્ઞાયાણં ભગવંતાણં વારસંગપદ્મપાદ્મણં સુઅહરાણં સજ્ઞાયજ્ઞાણસન્નાણં ઇહ ઉવ-

ज्ज्ञाया भगवंतो अययंरंतु साटुसाहुणीसावयसावियाकय पूअ पडिच्छन्तु सन्वसिद्धि दिसन्तु स्वाहा ।”

आ मंत्र वडे ३ वार वासक्षेप करीने प्रतिष्ठा करवी

माधुनी मूर्ति जयमा स्तूप उपर—

ॐ नमो मन्वसाहुण भगन्तारणं पचमहव्वयधरणं, पचसमियाणं तिगुताण तव नियमनाणदसण-
जुत्ताण मुन्खसाहगाण इह साहुणो भगवंतो अययंरंतु साटुसाहुणीसावयसावियाकय पूअ पडिच्छन्तु
सन्वसिद्धि दिसन्तु स्वाहा ।” आ मंत्र वडे ३ वार वासक्षेप करी प्रतिष्ठा करवी.

२८ (८) पितृमूर्ति प्रतिष्ठा विधि:

गृहस्थोना पूर्वजोनी पापणमयी मूर्तिओ घणे मागे प्रासादोमा स्थापित कराय ठे, ज्यारे धातुमय मूर्ति-पाटलिओ उपर
खोदेली के लखेली पूर्वजोनी मूर्तिओ गरोमा पूजाय छे. गलामा पहरेखानी फूल आदिना रूपमा नामांकित पितृमूर्तिओ पण होय
छे. आ गंधी पितृमूर्तिओनी प्रतिष्ठाविधि एरू सरस्वीज होय छे

प्रथम इहत्स्नात्रनी विधिधी पूर्व प्रतिष्ठित जिनविम्बतु स्नात्र करी ते स्नात्रजल मिश्रित पंचामृत ण्डे त्रणे प्रकारनी पितृ
मूर्तिओनी पखाल करवो, छेवटे शुद्ध जले पखाली लूँछीने पछी तेनीचे लखेल प्रतिष्ठा मंत्रवडे वासक्षेप करीने प्रतिष्ठित करवी.—

“ॐ नमो भगवओ अरहओ जिणस्स महाबलस्स महाणुभावस्स सिवगइगयस्स सिद्धस्स बुद्धस्स अक्ख-
लिअपभावस्स तद्गतोऽनुरवणं; अमुकजातीय; अमुकगोत्र; अमुकपौत्र; अमुकपुत्र; अमुकजनक; इह मूर्ती

अचतरतु अचतरतु संनिहितः तिष्ठतु तिष्ठतु निजकुल्यानां पुत्र भ्रातृव्यपौत्रादीनां जिनभक्ति पूर्वकं दत्तनाहारे
वस्त्रं पुण्यकर्म प्रतीच्छतु शान्तिं तुष्टिं पुष्टिं कृद्धिं समीहितं करोतु स्वाहा ।”
आ मंत्र भणीने पितृमूर्तिओने ३-३ वार वासक्षेप करीने प्रतिष्ठित करवी आम पितृमूर्ति प्रतिष्ठित करीने गृहस्थे यथा-
शक्ति सार्धार्मिक वात्सल्य करवुं अने संवपूजा पण करवी.

(९) तोरण प्रतिष्ठाविधिः—

तोरण प्रतिष्ठायां बृहत्स्नात्रविधिथी जिनस्नात्र करी मुकुटमंत्रे करी तोरण उपर वासक्षेप करवो, मुकुटमंत्र नीचे प्रमाणे छे—
ॐ अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ ए ऐ ओ औ अं अः कखगघङ्ग चछजझञ्ज टठडढण तथदधन पफवभभम
यरलव शषसह नमो जिनाय सुरपतिमुकुटकोटिमंघहितपदाय इति तोरणे समालोक्य समालोक्य स्वाहा ।

(१०) जलाशय प्रतिष्ठाविधिः—

जलाशयो अनेक प्रकारनां होय छे. तलाव, सरोवर, टांकां, वाव, आदि. आ पैकीना कोइ पण जातना जलाशयनी प्रतिष्ठा
करवी होय त्यारे जलाशय वनावनारने चन्द्रवल पहोचतुं होय अने दिवस पण शुभ होय तेवुं मुहूर्त लेवुं. जलाशय प्रतिष्ठायां
पूर्वापाहा, शतभिषा, रोहिणी, शनिष्ठा, आ पैकीनुं कोइ नक्षत्र आवतुं हाय तो वधारे सारुं.

प्रतिष्ठाना दिवसे जलाशय करावनारना घरे प्रथम शान्तिक अने पौष्टिक कावुं, ते पत्नी सर्व उपकरणो लेइ जलाशय उपर जवुं.

જલાશયને ફરતાં ૨૪ દ્યુતતુઓ વૈંટીને પ્રથમ તેની રક્ષા કરવી, તે પછી ત્યા જિન પ્રતિમા સ્થાપન કરી વૃહત્ સ્નાત્ર-
 વિધિથી સ્નાત્ર કરવું. તદનન્તર જલાશયમાં પંચગવ્ય નાલી જિનસ્નાત્ર જલ નાલુંડું, તે પછી જલાશયના આગલા ભાગમા
 લઘુ નંદ્યાવર્તની સ્થાપના કરવી નંદ્યાવર્તના સ્થાને મધ્યભાગમા રક્ષણની સ્થાપના કરીને તે સર્વની પૂર્વેની જેમ પૂજા કરવી,
 વરુણની વિશેષ પ્રકારે ત્રણ ધાર પૂજા કરવી

તે પછી ત્રિકોણાકાર અમૃત, મધુ પાપસ અને વિવિધ ફલોત્તરે નંદ્યાવર્તમા સ્થાપિત દેવતાઓના નામ મંત્રો ' પ્ર-
 નવાદિ સ્નાહાન્ત નામો ગ્રહે હોમ કરવો, વરુણના નામ મત્ર વહે ૮ સિવાય ૧૦૮ આદૃતિઓ વધારે, દેવી આદૃતિ આપતા
 વર્ષેલ સર્વ જલાશયમાં નાલવું,

તે પછી પ્રતિષ્ઠાચાર્ય પંચામૃતનો કલશ ત્રાયમાં લેઈ જલાશયમા તેની ધારા દેતા—

“ ઐં વં વ વં વં વલપ્ વલિપ્ નમો વરુણાય સમુદ્રનિલયાય મત્સ્યવાહનાય નીલામ્બરધરાય અન્ન જલે
 જલાશયે વા અવતર ૨ સર્વ દોષાન્ હર હર સ્થિરી ભવ સ્થિરી ભવ ઐં અમૃતનાથાય નમઃ ।”

આ મંત્ર ૭ વાર ભજે, એજ મત્ર મળીને તેમા પવસ્ત્ન સ્થાપન કરે અને એ મત્રપાઠ પૂર્વક ગાસંશેષ કરી, જલાશયની
 પ્રતિષ્ઠા કરે

તે પછી જલાશયના દ્વારના ઉપરા, સ્તંભ, ખિંચિ, દ્વારની ડાઁ, ગાળનાદિકની પ્રતિષ્ઠા ગ્રહ પ્રતિષ્ઠામા કહેલ તે તે મત્રો
 વહે રાવી

प्रतिष्ठा करतां पहेलां जलाशयनी पासे प्रतिष्ठा सूचक गुप 'यज्ञस्तंभ' ना " ॐ स्थिरायै नमः " आ मंत्र वडे
स्थापना करवी.
चावडी, कुवा, तलाव, वहेला-नहेर-झरणा-तलावडी, ह्योत धर्मादा जलाशय-कारणिक जलाशय, आदि कोइ पण जलाश-
यनी प्रतिष्ठा उक्तविधिशी कराववी.

॥ इति जलाशय प्रतिष्ठा विधि ॥

इतिकल्याणकलिका-प्रतिष्ठा पद्धतावयव । विधानाख्योऽग्रमत् खण्डो, द्वितयः परिपूर्णताम् ॥
भा०टी०—आ ग्रमाणे कल्याणकलिका प्रतिष्ठा पद्धतिमां आ विधि खंड' नामक वीजो खंड समाप्त थयो.

इति तयागच्छाचार्य-श्रीविजयसिद्धिसूरिनिगदानुसारि-संचित्रश्रमणाचरंतसंश्री-
केसरविजयशिष्यपं० कल्याणविजयगणि-चिरचितायां कल्याण-
कलिकाप्रतिष्ठापद्धतौ विधिनामा द्वितीयखण्डः समाप्तः ।



॥ कल्याण-कलिकायां, साधनखण्डः ३ ॥

परिच्छेद सूची—

चैत्यवन्दनसंदोहः १, स्तुतयो निखिलेशि नाम २, पाठयोग्यस्तवा ३, स्तद्वत् स्मरण-मंत्रसंचयः ४ ॥ १ ॥
प्रतिष्ठोपस्करा नाना-विधाः ५ खण्डे तृतीयके ॥

भा० टी०—चैत्यवन्दन समुदाय १, चोरीश तीर्थं करोती स्तुतिश्चो २, पाठ करवा लायक स्तोत्रो ३, सात स्मरणो तथा उप-
योगी मत्र संग्रह ४, अने अनेक प्रकारानी प्रतिष्ठानी सामग्रीनी वृत्तिश्चो ५ एम आ ग्रीवा खंडमा ५ परिच्छेदो नो समा-
वेश कर्यो छे.

परिच्छेद १ चैत्यवन्दन संदोह—

प्रतिष्ठाप्य जिनस्याग्रे, देववन्दनहेतवे । चैत्यवन्दनसंदोहो, न्यस्तोऽयं निजनिर्मितः ॥ २ ॥

भा० टी०—जे जिननी प्रतिष्ठा थइ होय तेमनी आगे देववन्दन करता ते जिननु चैत्यवन्दन करवानी विधि होइ प्रत्येक
जिन प्रतिष्ठा प्रसंगे देववन्दनमा काम लागे एटला माटे आ परिच्छेदमां अमोए स्मरित चैत्यवन्दन चोबीसी लखी दीधी छे.
चैत्य वन्दन संदोहः—अपर नाम चैत्यवन्दन चतुर्विंशतिका ।

। १ श्रीऋषभ जिन चैत्यवन्दनम् (वसन्ततिलकापरनामकम् उद्धर्षिणी वृत्तम्) ।

श्रीनाभिराजकुलनन्दनकल्पवृक्षः, संप्राप्तसर्वसुरपूज्यतमत्वपक्षः ।
उल्लासयन् रविर्वाङ्घ्रिसरोजखण्डं, दिव्यात्म शर्म वृषभो भवतामखंडम् ॥१॥
त्रैलोक्यलोकचलनेत्रवक्रोर चन्द्रं, वैराग्यरङ्गरसभङ्गभयास्ततन्द्रम् ।
संसारसिन्धुतरणायसुयानपात्रं, देवं नमामि ऋषभं प्रपवित्रमात्रम् ॥२॥
यैनं प्रदक्षितमशेषकलाकलायं, दुर्बोधजातदुरितौघकृतापलापम् ।
स्मृत्वाऽधुनापि जनता निजकार्यजन्ता-दुर्लभेणीतिहरणोऽस्तु स नाभिजन्मा ॥३॥
। २ श्रीअजितनाथ चैत्यवन्दनम् ॥ (जोटक वृत्तम्) ।

अजितं विदिताखिलवस्तुगणं, सगुणं वरमुक्तिचधूसमणम् । रमणीरजनीचरिकावियुतं, ग्रणुतं प्रणताखिलसिद्धिकृतम् ॥१॥
प्रपतन्तमवित्तिभरे मनुज-मनुजमकरन्तमदृष्टरुजम् । जनमानसमानसहंससमं, सगदष्टितमं प्रणमाम्यसमम् ॥२॥
विहितामरदानक्सेवनकं, कनकोज्ज्वलनिर्मलविग्रहकम् । भक्तोटक ! तोदय मे दुर्गतिं, समयोदितकर्मेरजो मिलितम् ॥३॥

। ३ श्रीसंभवजिन चैत्यवन्दनम् । (उपजाति वृत्तम्)
श्रीसंभवो निर्दलितारिसंभवो, विसंभवः प्रास्तविकारसंभवः ॥
संभवश्रीद्वजितारि संभवः, क्षिणोतु तं योऽस्ति गदोऽरिसंभवः ॥१॥
वृथैव मन्ये विदुषां नु भारती, यया न ते प्रक्रियते बुधैः स्तुतिः ।
किं कल्पवृक्षोऽपि फलादिवर्जितः, फलैषिभिर्नो विबुधैर्विवर्जितः ॥२॥

न स्रग्धरा वृत्तमुखैरपि स्वय, सदैव सावयविवर्णकः रुचिः ।

लमेत सत्कीर्तिभरं यथा स्तुगन्, भवन्तमल्पैरुपजातिवृत्तैः ॥३॥

। ४ श्रीअभिनन्दनजिन चैत्यवन्दनम् । (रथोद्धतावृत्तम्)

संवरालय नराजनन्दन, देवराजविहिताभिनन्दनम् । धर्मदानजनताभिनन्दन, भक्तितोऽस्मि विनतोऽभिनन्दनम् ॥१॥

भो जना । विषयलुप्तचेतनै-र्भोजनादिमुखमिष्यते जनैः । तद्वदेव भवतापपीडितै-र्ज्ञानसाधनमसौ निषेव्यते ॥२॥

सेवनेन सतत जिनेशितु मौराजमदनौ प्रणेशतु । सन्नुणा भयतु वौऽपि तद्गता, तद्गताल्लिरुगैरयोद्धता ॥३॥

। ५ श्रीसुमतिजिन चैत्यवन्दनम् । (द्रुतचिलम्बितवृत्तम् ।)

सुकुतनल्लरिवर्धनयादि-प्रभमनल्यगुगस्य तवारिद । वचनमर्तिहरं भवितारक, भवतु मेऽघहरं विगतारकम् ॥१॥

सुमतिमेवधनरेन्द्रसमुद्भव । विहितमर्षसुरासुमुद्भव । अय भवेद्धि भवान् मम तारणः, सजति चेद्भगवन् मम तारणः ॥२॥

द्रुतचिलचित्तससरणक्रम-मविरतं विद्ये सगुणक्रम । यदि रतिर्हि भवेद्भवदाश्रये, ध्रुवगतिं भगवन् ! नु तदाश्रये ॥३॥

। ६ श्रीपद्मप्रभजिन-चैत्यवन्दनम् । (इन्द्रवज्रा वृत्तम् ।)

पद्मप्रभेऽम्भोजविशालनेत्रे, पद्मप्रभे धो दधता सुभक्तिम् । ये न प्रकृष्टत्वयुचः कदापि, येन प्रणष्टा ननु तेऽपि दोषाः ॥१॥

नाथ ! त्वया चेत्क्रियते जनोऽन्यो, धर्मोपदेशैर्ननु सुक्तरागः । त्वं रागधुक्तोऽसि कथं नु यद्वा, महात्म्यमेतत्त्वष्टु सर्ववित्त्वे ॥२॥

एकाकिनपि प्रहतास्त्वयोद्धा, मोहादयः कर्मचलितुयोद्धाः । स्यादिन्द्रवज्रा हतिरेकिक्वापि, नाशाय मौलेः कुलपर्ववादेः ॥३॥

१७ श्रीसुपादर्वजिन-चैत्यवन्दनम् । (प्रहर्षिणी वृत्ताम्)

पृथ्वीजं शिवपुरसार्थवाहनायं, चक्राणं प्रवलमनोभवप्रमाथम् ।

कुर्वीणः स्तुतिलवगोचरे सुनाथं, कुर्वे स्वं निजगुणलालसासनाथम् ॥१॥

देवेन्द्रैः प्रकटितभक्तिरागसारैः, संसारे पुरुषवरं हि मन्यमानैः ।

यो मेमे विरतगणैश्च बद्धरागैर्योनेर्मोडविरतगतं स संखण्डम् ॥२॥

संप्राप्ते पुरमपुनर्भवाख्यमीशे, निनीथा विरह विपादिता प्रकासम् ।

नो वेत्तेऽमृतसमदर्शनं प्रविभ्यं, नो नूनं शुवि जनता प्रहर्षिणीयम् ॥३॥

१८ श्रीचन्द्रप्रभजिन-चैत्यवन्दनम् । (ललिता वृत्ताम् ।)

चन्द्रप्रभं जनिविप्लुतसञ्जनं, चन्द्रप्रभं जनितहृष्टिमञ्जनम् । देवाधिदेवविनतं स्वशक्तितो, देवाधिदेवमभिनीमि भक्तितः ॥१॥

तेजःप्रपन्नरविरूपरोचन-श्रेतःसरोजदलने विरोचनः । देयान्मतिं जिनपतिः सतामरं, यस्या जनुर्विभवनिर्जितामरम् ॥२॥

लोको जहर्ष तव दर्शनागमाज्ज्ञानप्रकर्षललिताजिनागमात् । किं वा द्युजातमहसेननन्दन-भीश ! क्षमेऽमहसेननन्दनं ! ॥३॥

१९ श्रीसुविधिजिनचैत्यवन्दनम् । (सुसुखीवृत्ताम्) ।

कुतुकमिदं ननु पश्यत भो ! सुवि जिनचित्तसराजमिदम् । सुविधिजिनस्य मुखेन्दुरयं, कुवलयवद् विशदीकुरुते ॥१॥

भवति न यस्य मनो रमते, भवति नरस्य न तस्य रतिः । किमु सुसपादपपादभिदि, शशुदयेमेति कदाऽप्यविदि ॥२॥

तव चरणोबुजवद्धरति-र्गणधरन्मनुजः सुमतिः । भुवि जनतासु-ग्रहीभवति, भगवन्तश्च जनानवति ॥३॥

। १० श्रीश्रीतलजिन चैत्यवन्दनम् । (चन्द्रवर्त्मवृत्तम्) ।

श्रीतलं 'जिनपति' नम जन्ते । सगृहाण वरपुण्यमजनतेः । एतदर्थममरा अपि सततं, पूजन विदधते दिवि सततम् ॥१॥

पूजयन्ति जिनदैवचरणा-नार्यलोकपथनिर्मितचरणाः । प्राणिना विधिवदादसंहितं, मन्त्रे च भुवि तत्त्वबु संहितम् ॥२॥

चन्द्रकान्तसमशीततनुजिन-चन्द्र ! वर्त्म सुगतेर्देहदमलम् । भगवन्त्यमन्तिरहितमक्षण, नाथ ! रक्ष दुरितादनिक्षणम् ॥३॥

। ११ श्रीश्रेयांसजिन चैत्यवन्दनम् । (शालिनी वृत्तम्)

स्फूर्जन्तीन्निच्वस्तससारतान्ति-श्चञ्चलीलः प्रोज्झिताऽश्चस्तलीलः ।

श्रीश्रेयासः सेचितान्तश्चामायः, कुर्यात्सोऽख्यं देववन्द्योऽस्तमायः ॥ १ ॥

विद्यावल्लीवर्धने योगिराहः, कैमल्याच्चप्राणो जस्तवाहः । स श्रेयासः श्रेयसा यः सुखानि, सश्रेयान्वः संविधत्तां सुखानि ॥२॥

प्रत्यादर्शे श्रेयसो दैवतस्य, बद्ध चित्तं येन पापं न तस्य । प्रत्याघाते संविधत्ते नरस्य, यस्मात् श्रेयः शालिनी भक्तिरस्य ॥३॥

। १२ श्रीवासुपूज्यजिन चैत्यवन्दनम् । (स्वागता वृत्तम्) ।

वासुपूज्य कृतपुण्यकृतान्त !, हेलया विजितरागकृतान्त ! । योगिनोऽपि विनमन्ति भगवन्ते, के त्यजेयुरथयाशुभग्रन्तम् ॥१॥

या चचाल निजनिधलभावात्, योगिनाथततिरप्यविभावात् । यद्वशाविजयिन हरिसुनु, त जगान वसुपूज्यसुनुः ॥२॥

स्वागताप्रमृतिमद्वनिवन्धै-स्त्या-स्तुवन्ति कर्मयः शुचिवन्धैः । नो तथापि गुणवर्णनकृत्ये, पार्थयन्ति तव वर्णनकृत्ये ॥३॥

। १३ श्रीविमलजिन चैत्यवन्दनम् । (मन्दाक्रान्ता वृत्तम् ।)

श्यामासुतो ! तववरचः श्रेणिपीयूषधारा, वृत्तात्मानः प्रकृतिभूषणा मानवा मानधाराः ।

उत्पद्यन्ते विबुधभवनेषूत्तमेषूत्तमास्ते, यत्रानन्दप्रगल्लहरीप्रोल्लसत्सौख्यमास्ते ॥ १ ॥

हेयाहेयप्रकटनविधौ वदलक्ष्यो नितान्तं, ज्ञानोद्योतैर्भुवि भविजनं बोधप्रभु यो नितान्तम् ।

निर्मुक्तात्मा शिवसुखरतिः कर्मयोगैरपीडयः, सर्वज्ञोऽसौ जयतु विमलः सर्वदैवैरपीडयः ॥ २ ॥

संसाराग्भोनिधिनवतरी दुष्टमीनैरभक्ष्या, मन्दाक्रान्ता शमराभरैर्दुर्मतगैरलक्ष्या ।

दत्तानन्दा भुवि जययशो विस्फुटैर्जयन्ती, सौख्यं मूर्तिः शुभग ! भवतो यच्छताद्वै जयन्ती ॥ ३ ॥

। १४ श्रीअनन्तजिन चैत्यवन्दनम् । (भुजङ्गप्रयात छन्दः)

अनन्तं जिनं पुण्यवन्तं सप्तन्तं, क्षिपन्तं कुक्रमौघमतिं हरन्तम् । जनान् रञ्जयन्तं रिपून् संजयन्तं, नर्माभीश्वरं तं वरं मुक्तिवन्तम् ॥ १ ॥

सदा सिद्धिसौख्यप्रियधेरूप, जितानङ्गरूपं श्रिया जातलपम् । मुनिव्रातभृष्टं शमापाकरूपं, नमस्याभ्यनन्तं जिनं योगिरूपम् ॥ २ ॥

भुजङ्गप्रयाताऽध्वमुक्तं सुसूक्तं, जराजन्महीनं महानन्दलीनम् । हतप्रीतिनाथं कृताघप्रमाथं, श्रयेऽनन्तदेवं सुपुण्याप्यसेवम् ॥ ३ ॥

। १५ श्रीधर्मनाथजिन चैत्यवन्दनम् । (सग्विणी वृत्तम् ।)

धर्मनाथं स्तुतप्रौढबुद्धयान्वित-देवराजार्चितं यस्य पादद्वयम् । भव्यहंसैः श्रितं पुण्यगन्थाश्रितं, राजते पद्मशोभां परिहासयत् ॥ १ ॥

धर्मनाथ ! त्वयोद्दिष्टधर्मं कृत-वर्तनाः कर्तनायोक्तद्वेषिणाम् ।

स्युर्जनाः सेव्यसे त्वं ततः स्वार्थिभिर्-देवराजासुरैर्केवलस्वार्थिभिः ॥ २ ॥

सन्निवर्णी भक्तचेतस्तमश्चूरिका, धूरिका स्वर्गनि श्रेयसा संपदाम् । मूर्तिरेवविधा ते यशःसाधिका, दीयतां भद्रमानन्द वासाधिका ॥३॥

। १६ श्रीशान्तिजिन चैत्यवदनम् । (मालिनी वृत्तम्)

शिवपदमुखकारी कर्मविद्धेपिवारी, मदनमदविमेदी विश्वमस्त्वेकवेदी ।

भवजलधिचिक्षोपी पापवारप्रमोषी, दिशतु कुशलमीशः शान्तिनाथो मुनीशः ॥१॥

स्वहृदि धृतभवन्तः प्रास्तरागा भवतः । तव नतिभुभवन्तस्ते नराः पुण्यवन्तः ।

अतिशयसुखमार केनलालोकरारं, परमपदमुदार यान्ति भग्या मुदाऽऽम् ॥२॥

ग्रशमरसविषुष्टा नाशितशेषदृष्टाः, जगति जनितन्वित्रा पुण्यनेपैः पवित्रा ।

महिमजितममुद्रा मालिनी यस्य मुद्रा, स जयति जिनशान्तिनिर्जित स्पर्णकान्तिः ॥३॥

। १७ श्रीकुण्डुनाथजिन चैत्यवन्दनम् । (कामक्रीडा वृत्तम्)

ससृत्तार विघ्नस्तारं श्रीदातार धातार, चंचल्लोभारम्य गम्यं योगीशानामीशानाम् ।

ससाराम्भोगिनि तोर्णं सौख्यकीर्णं विस्तीर्णं, वन्दे देवं कृत्यासेवं कुन्धुं सार्वं सर्वज्ञम् ॥१॥

त्यक्तासार नानोदारं विश्वोद्धार विद्यार, स्फूर्जद्योगं मुक्तोद्द्योग भासा चन्द्रं निस्तद्वम् ।

संख्यायतं पुण्योदन्त कीर्त्या कान्तं सशान्तं, वन्दे देवं कृत्यासेवं सौधमंशं धर्मेशम् ॥२॥

आयुर्विद्युद्द्योतामं स्व-लीलांकीलाभामन्ते, चिन्ना विद्यायाशु त्रीडा कामक्रीडा संश्रोज्ज्व ।

दुःखेतिवच्छेदच्छेकं भक्त्युद्रेकं विभ्राणा, देवाः सेवा यस्याऽकुर्वन् कुन्धुः कुर्यात्कल्याणं ॥३॥

१८ श्रीअरनाथजिन चैत्यवन्दनम् (हरिणी वृत्तम्)
जनितजननानन्दं कन्दं महोदयवीरुया-मविगतिगतिप्रीतिप्रौढिग्रन्थमगुरुवृथाः ।
यममशरणा लब्धोत्कर्षाः क्षण्यमनिन्दितं, म दिशतु शिवं वेनीयनुर्भवान्तमनिन्दितम् ॥१॥
अतुलजवना चद्रस्पदीः गुरागुरनायका, यदभिगमने लब्धोत्कर्षाः भग्न्यनिनायकाः ।
अरजिनपतेः पादद्वन्द्वं सरोजचिह्नवरं, दृढयतुतगं पाण्डनं प्रभाजितभास्वरम् ॥२॥
शुभमनिजनस्वान्धान्नप्रणान्नभास्वरं, चिदलितदरद्वेषान्नं विगगगमादरम् ।
हृदयहरणैर्हर्षैः शुब्धैर्हरिणीदृशां, हृदयगमलं देवीमनोस्तनोत् मुनें विनाम् ॥३॥

१९ श्रीमल्लिनाथजिन चैत्यवन्दनम् । (वृत्तम्)
अयि हितकारक ! मल्लिनाथ ! ने, चरणयुगं सुरसोऽपि नायते । भवजलनाशशक्तिमत्परं, द्रुतमभितारय मामतः परम् ॥१॥
अयि नतवत्सल ! नापदां पदं, भवतिजनो भवतां श्रियः पदम् । किम् कृतकन्यमदीकृष्टार्जनः, समजनि दुर्गतकः कदाचन ॥२॥
भनदभिधाजपवद्रमानसे, ननु भुवि भव्यजनं यमानसे । नर ! तनुगादमर्तिनाशनं, पदगिनवन्न निर्वतनाशनम् ॥३॥

२० श्रीमुनिसुव्रतजिन चैत्यवन्दनम् । (कनकप्रभा वृत्तम्)
मुनिमुव्रतस्य भवधारिधेः परं, तटमागतस्य नग्मा विधेः परम् ।
स्तवनां करोतु जनता शुभाशया, शिवमानवाभिरमिका शुभाशया ॥ १ ॥

प्रवस्यतापरमाप्तमावित्, भविनं करोति परभावमावितम् । विमल यदीयचक्षणद्वयं सता विमला ददातु परमा रसा सताम् ॥२॥
कनकरूपभाव ! भवदागमागम, सुकृतोदयेन भवदागमागमः । ममपद्यतात्महितकारण मम भवनाशन भवतु तेन निर्मम ! ॥३॥

२१ श्रीनेमिजिन चैत्यवन्दनम् । (प्रमाणिका वृत्तम्)

सकर्णरुणतोपिणी, हिताऽऽहिताऽधिसंस्कृतिः । सदा सदानैः सुरैर्नुता नु तायिनी नृणाम् ॥१॥
नयानयादिराजिता-जगैर्गैर्गैर्गयीयसी । प्रमाप्रमाणपरिता, महर्षिर्हर्षिणी सदा ॥२॥
दयोदयोज्ज्वला मदाऽक्षयाऽश्यामिनी विशाम् । धियोऽर्घ्ययोगकारिणी, भियोऽभियोयनाग्निनी ॥३॥
यदीदृशीसरस्वती न रोचते सरस्वती । जनाय ते सुवर्णिना, जगदृशा सुवर्णिका ॥४॥
नमे न मे प्रमाणिका, नरस्य धीस्तदीदृशः । मत मत विपर्यय-प्रसाधन तु धीदृशः ॥५॥ पवभिः कुलरुम् ।

। २२ श्रीनेमिजिन चैत्यवन्दनम् । (पञ्चचामर वृत्तम्)

क्षण निरीक्ष्य वीक्षणैः प्रतिक्षण क्षयान्निहतं, क्षण यदग्रतीक्षितं क्षयेक्षमण्डलं क्षितौ ।
असारसंसृदुद्भवातिभीतिभागजनो यमा-श्रयेद्विताय भक्तिस्तमानतोऽस्मि तेमिनम् ॥१॥
क्षुरक्षुरक्षभङ्गभीरुताभरावभारित ! निदर्शनी भवन् दयालुताजुषा मिशा धुरि ।
विनाहवाहवाहनावरुद्राल्यहायक ! । भवन्तमीदृश दयालुमाश्रितोऽस्मि रक्ष माय ॥२॥
जयामिलापि वाजिराजिराजिराजराजिता, ज्ययंच ! चामरालिशोभिषार्थ ! पार्थगावन् ।
यदूज्ज्वलान्वयानुराक्षिभामनाऽजभासुर !, विधेहि मा भवान्धुचेस्तटानुयायिन विभो ! ॥३॥

। २३ श्रीपाद्वर्जिन चैत्यवन्दनम् । (शिखरिणी वृत्तम्)

सदा शुद्धमूर्तिर्मदनमदमोहादिविकला, कलाङ्पूर्वा वात्रये सतनुमदविद्यान्तकरणे ।
रणे रंगो नित्यं विततभवभावारिनिधने, धने मूर्छात्यागः वरतरसुवर्णीदिनिकरे ॥१॥

करे शस्त्राभावो जनितजनसंतापशमनो, मनोऽर्प्यध्यानस्थगितनिखिलाञ्जद्यविवरम् ।

वरं धर्मस्थैर्यं भुवनविदिता काऽपि समता, यता मत्तां मैत्री तनुसदधिवात्सल्यसहिता ॥२॥

हिताधाना एतेऽतुलसुभ्रुकृतसंभारजनिता, नितान्तं राजन्ते भवति सुगुणा पाश्र्व ! सुतपः ।
तपस्त्वस्यच्छैत्यं किणविसराऽस्ताऽन्धतमसं, मसं मोघीकुर्वन् नवरचिरिव प्राक्शिवरिणि ॥३॥

। २४ श्रीवीरजिन चैत्यवन्दनम् । (शार्दूलविक्रीडित वृत्तम् ।)

वीरः सर्वहितः सदोदितसुखं, वीरं जनालिः श्रिता, वीरेण प्रचिताडितारिपुततिर्वीराय धत्ते नत्तिम् ।
वीराद्विश्वमहोदयो धृतजयो वीरस्य वीर्यं महत्, वीरे विस्वततां गता गुणलता वीर ! प्रदेयाः शिवम् ॥१॥

योमुषित श्रियमातनोति गुह्यां यं स्वर्गनाथा नताः, येनाग्नेद्याविशेषकर्मनिकरो यस्मै जनः श्लाघते ।
यस्माद्दुगुणसंततिर्गतवती यस्य प्रपूतं वचो, यस्मिन्पद्मजकोमलेजनमनो भृङ्गोषमं लीयते ॥२॥

स श्रीवीरविभुर्भवत्वसुखदत्तं देवतं संश्रये, तेनास्मि प्रभुणा सनाथगणनस्तस्मै नति संदधे ।

तस्मान्नास्ति परः प्रभादिनकस्तस्याधिगुमं स्तुवे, तस्मिन्नेव च कर्मदन्तिदलने शार्दूलविक्रीडितम् ॥३॥ युग्मम् ॥

अङ्गर्पिनवभूवर्षे, पादलिप्रपरे वरे । कल्याणविजयेनेयं, चतुर्विंशतिका कृता ॥

॥ २ परिच्छेदः—चतुर्विंशतिजिनस्तुतयः ॥

वेद्युग्मजिनस्तुति—चतुर्विंशतिकाद्वयम् । पूर्वार्चार्थप्रणीतं यद्, वन्दनार्थं निवेशितम् ॥३॥

मा० दी०—चोवीस जिननी स्तुतिओनी पूर्वाचार्यप्रणीत वे स्तुतिचोवीशीओ देववन्दनमा उपयोगी धाय ए अभिप्राययी आ परिच्छेदमा लीधी छे

॥ अज्ञातकर्तृक—प्राकृतचतुर्विंशतिजिनस्तुतयः ॥

- (१) जा चामीयरकतिक्कायकलिओ जो सोमसोमाणो, जो नीलुप्पलपन्नवन्नयणो जो लोयणाणदणो । जो ससारममुहताणतरी जो तारहारुज्जलो, सो नामेयजिणो जणुत्तमजसो दिज्जा सुहं सासय ॥१॥
- (२) उक्खित्तामलकुम्भामुरकरा दिप्पतंदहप्पहा, सेले हेममयमि भत्तिभरिया वत्तीसदेवेसवा । नाणातूररवोहपूरियनहा न्हाविसु जं सो जिणो, अम्हाण जियमत्तरायतणओ दिज्जाडजिओ मगल ॥२॥
- (३) जे चक्कुत्तपक्कयंक्रियतळा जे सोणपीणगुली, जे आयननहप्पहापरिगया ले कुम्भजभुन्नया । जे मावेण य पाणिरुत्तरणो जे पूयपविोदया, ते पाया जिणसंभरम्म सरण मे हुत्तडसंताभया ॥३॥
- (४) जो संकंदणविंदनदियपओ मवंगगचगप्पहो, सिद्धत्थामणमोयणो मुणिज्जाणसेविज्जमाणक्कमो । लोयालोयविलोयणोवममहानाणो चउत्थो जिणो, हुज्जा मे अभिनदणो पइदिणं कल्लाणमालाकरो ॥४॥

- (५) गवमे जग्मि गयंमि निग्मलगुणे नाणं धरंते तद्वा, लोयालोयपहाकरे दसदिसोज्जोयं कुणंते खणा । जाया पुव्वदिस्वन्न झत्ति जणणी अंतोचहिं चुज्जला, सो देवो सुमई विहेउ सुमई भव्वाण भव्वाणणो ॥५॥
- (६) जो त्थंवेरमहत्थसुत्थियसुओ भासंतभांमडलो, रत्तासोयपवालकोमलकरो विच्छिन्नवच्छत्थलो । लच्छीकित्तिकरो नरोरगथुओ देवीसुसीमासुओ, हुज्जा मे पग्गिक्कविदुमवणच्छाओ सु छट्ठो जिणो ॥६॥
- (७) उग्गीलंतमंहत्तकंतिक्कविमा सिज्जंतवोसंगणा, सीसे जस्स सहंति फारमणिणो पंचप्पमाणा फणा । सोऽभिकंदिंयभीसणाऽसमसरो रोसग्गिनिग्गाहगो, अग्गहणं सुमणोरहो फलकरो होज्जा सुपासो जिणो ॥७॥
- (८) निच्चं चंदपहापहासुरतणू, कप्परूपरोवमं, पत्तो कित्तिमपारभीसणभवाक्खुपारपारं गओ । चंदंको नवचंदनिग्मलगुणो चंदप्पहो सो जिणो, भंदं देउ भवारिसाण भयवं निहंतथंतोदओ ॥८॥
- (९) जो पुण्णुज्जलदंतपत्तिकलिओ जो चंदकुंदुज्जलो, जो लोहन्नवंडवग्गिसरिसो जो वारिवाहारवो । जो सोवंनियपकयंक्रियकमो जो मोहमेहानिलो, अग्गहणं सुविही विहेउ नवमो तित्थंकरो सो सुइं ॥९॥
- (१०) नीहारोदगचंदचंदणसुहा सीयंति गव्वभट्टिए, दाहो देहगओ खणेण पिउणो जत्थोवत्थंति गओ । मंदणंदंकरा जिणो स दसमो संसुद्धसीलालओ, दालिहदुमकंदंकीलणकरो हुज्जा स मे सीयलो ॥१०॥
- (११) भव्वंभोरुहवोहणे दिग्गमणी तेलुक्कचूडामणी, जो जाओ नियवंसमत्थयमणी सोहग्गसोयामणी । कंदप्पुव्वभडसप्पनागदमणी थोयारचित्तामणी, सिज्जसो स जिणो महोदयगुणो सेयं समप्पेउ मे ॥११॥

- (१२) पापुकाभलोयसेभवमुहा संभूय मदो, (दो) जिणो, भंदारामलमालियाहि तइया पूएह जं वासवो ।
जो निव्वाणनिसासवासवसमो मोहंधयारे स्वी, भइ देउ दुवालसो गयमलो सो वासुपुजो जिणो ॥१२॥
- (१३) जो संसारमल्लयलमि चिसमे कण्ठदुमो पाणिणं, जो दुक्खोदहिमज्झमज्जिरज्जुत्तारमि पोओ दिढो ।
जो मोहवज्जणंजणोममहासिद्धतससाइगो, मालिन्नं विमलोऽवणेउ स जिणो मे तेसो निम्मलो ॥१३॥
- (१४) जोऽणताण दुहदुमाण दहणो दिपंसदावानलो, गाढाणगपयंगमकणे जो तीर्यदीवोचमो ।
जो ऽणतेण सुहेणंणंयजिणो जुत्तो जंशुओयणो, णाणेण च जणंउ तुम्ह विउलं सुक्खाण सो संचयं ॥१४॥
- (१५) समं कम्ममहामहोहरसिंहासहारदमोलिणा, धम्मो जेण महीयले पयडिओ निव्वाणसुवक्खणी ।
मज्जंताण भवज्जकूपकुहरे जंतूण रज्जूमो, मो धम्मो जिणपुगगो भयहरो मे होउ पन्हासो ॥१५॥
- (१६) देवीए अडाइ कुच्छिक्कमले हंसमि जमि ट्टिए, सज्जडाउ चुए गयासिधभयं सब्बपि जायं जयं ।
चत्तालीसणूंमिओ भियजसो तित्थकरो सोलसो, सो मे मोहमलं दलेउ सयलं सती पसंतासुहो ॥१६॥
- (१७) कुयू हत्थिपसत्यमंधरगई कुयू पसत्योवमो, कुयू दुत्थियसत्थसुत्थियकरो कुयू थिरत्थागमो ।
कुयू यथ (धत्थ) समत्थमोदपडलो कुयू महत्थयुई, कुयू घोसभडो जए य विजए सत्तासो सो जिणो ॥१७॥
- (१८) मोहन्हेयंकरो जरामरहरो संसुत्थकिचीभरो, मग्गाणंगसरो विमुक्कंसमरो विआणनाणागरो ।
तेलुक्किदिवाकरो गुणंक्रो जो पक्कविवाहरो, नाणावुज्झ(चुज)करो अरो जिणवरो मे होठं अट्ठांसो ॥१८॥

- (૧૯) જો ઉંડસિંહડંડલગણચ્છાયાણુરુવચ્છવી, નિતુલા ધવલેહ જસસ સયલં કિત્તીધરિત્તિતલં ।
હેલં મૂલિય (વજ્જ) વહ્નિવલઓ નિમ્મુલ્લસોહામરો, નિન્નાસેડ સકમ્મજલસસમં મછી મહલ્લોદઓ ॥૧૯॥
- (૨૦) જો મોહંજણપુંજરેહિરતણૂ લાવન્નનીલાગરો, કુમંકો નવંપંકોઝમમહાસોહગસીમામહી ।
અઘાણં મુણિસુવ્વઓ થિરવઓ નિસ્સીમહેમચઓ, સો સામી હરિવંસત્થયમણી હુઝા પસઓ સયા ॥૨૦॥
- (૨૧) દિટ્ઠે જંમિ સિસુત્તંમિ પિડણો સામંતમંતાણ્ણો, પચ્ચંતા પળમંતસીસકમ્પતા પત્તા વિળીયત્તણં ।
સા અચ્ચવ્વથુઅમાવરંજિઅઓ નીલુપલંકો નમી, નિગ્ધાણુડ વળં મળે સમલિણં મે ઇક્કીસો જિણો ॥૨૧॥
- (૨૨) જેણેરાવણકુંભવિવ્વમથળી સંસારસુવવક્કલળી, નીલિંદીવલ્લોયળી પહ્લિણં વદંતિ સંયોહ્ણી ।
મુક્કા રાહમઈ મળોભવમઈ સા ઊગસેળંગયા, સો નેમિ મમ માણસાતલસરે હોઝા મરાલોવમો ॥૨૨॥
- (૨૩) દેહો વત્તવિવન્નપન્નપ્પણાહ્લત્તેણ છલંવરો, સામાસાગયરીરઓ રયતમોયુકો રામ્પુકોસઓ ।
વમ્માણ વિસુઓ સુયામરનઈનીહારસેલોવમો, સો પાસો ભવપા(વા)મપાસયસમં સઙ્ગો પમાહિજ મે ॥૨૩॥
- (૨૪) વામંશુદ્ધતલેણ જેણ ચલિણ મેરંમિ જાયા ગહી, હલંતાચલસંચયા સસિહરા જાહંજ્ઞલંતોદ્દહિ ।
તેલુક્કિપ્પરિક્કમં મહિહરાસીરં ગહીરં જણા ! તેં વીરં વળમેહ મોહપમં દુવ્વલિગાહલ્લાવળે ॥૨૪॥

॥ સત્તરીસય જિનસ્તુતિઃ ॥

જે સિટ્ટંજણસંનિગાસતણુણો જે કીરકાયપ્પહા, જે ચાલારુણસોણચારુણ્ણો જે કંચણુકેસમા ।
જે કંબુજલકંતિણો સમહિઆ તે સત્તરીણ સયં, સલ્લવિલ્લત્તિવિવત્તિણો જિણવરા મે હુતુ સેમંકરા ॥૨૫॥

॥ सर्वजिनस्तुतिः ॥

किञ्चिद्भीमुभश्छण्डनचओ पुष्पाण बुद्धीकरा, मदो भद्रकरो निसाकराकाराण्णदा चामरा ।
सीदालंरियमासण तणुपद्दपूरो तदा द्दुद्धी, रग्गं छत्तवियं च जेसि सुहया ते संतु तित्थेसरा ॥२६॥

॥ तीर्थस्तुतिः ॥

नीसेसुत्तमपुन्नपुजकलिया पानति ज जतुणो, मत्तो जमसमुग्गवे य क्रमसो सग्गा सुहासंपया ।
कक्षाणानलिवच्छिकंदसरिण समोहसेलासणी, नित्य तित्यकराण दुत्थदलणं सिंगं भवेज्जा मम ॥२७॥

॥ वैयाघ्रतृप्तरस्तुतिः ॥

जे तित्यंकरमंदिरेसु महया तोसेण क्रिञ्चे स्या, सये मवग्गुणायरंमि सहिय दावंति मत्त च जे ।
जक्कंवागामुयखिचंदेविपग्गहा सञ्जे हि सग्गायरा, वेयाक्कचक्का सुरा भयहरा ते ह्हु मे निच्छय ॥२८॥

॥ श्रीघर्मघोषत्वरिवरचिताः श्रीचतुर्विंशतिजिन स्तुतयः ॥

- (१) अय दृष्य जिनाभिष्टयसं निम्ननाभि-जडिगरप्रिसनाभियै सुपर्वाङ्गनाभिः ।
तम इह किल नाभिसोणिभृत्क्षुनाऽभिर्भुतक्षुवनमनाभि ध्यान्तिसपत्कुनाभिः ॥१॥
- (२) प्रकटितगुरूप ! त्यक्तनिःशेषरूप-प्रभृतिप्रियरूप ! चाल विश्वस्वरूप ! ।
अय विरमरूप ! पापपद्मानुरूप ! त्वमजित ! निजरूपमास्तसञ्जातरूप ! ॥२॥

- (३) जय मदगजवारिः संभ्रान्तर्भवारि, व्रजभिदिह तवारिश्रीर्न केनाप्यवारि ।
यदधिकृतभवारिस्त्रिसनः श्रीभवारिः, प्रशमशिखरिवारि प्राणमद्दानवारिः ॥३॥
- (४) अकृतशुभनिवारं योऽत्र रागादिवारं, सुविनतमघवारं संवोद्भुः सुवारम् ।
मदनदहनवारं दोलितान्तर्भवारं, नमत सपरिवारं तं जिनं सर्ववारम् ॥४॥
- (५) तव जिन सुभते न प्रत्यहं तन्यते न, स्तुतिरिति सुभतेन कृत्तमोनिष्कृतेन ।
यदिह जगति तेन द्राग् मया संभतेन, ध्रुवमिनदुरितेन श्रीश भाव्यं हितेन ॥५॥
- (६) परिहृतनृपद्म ! श्रीजिनाधीश ! पद्मप्रभ ! सदरुणपद्म द्युत्तपोहंसपद्म ! ।
त्वदखिलभविष्यद्वातसंज्ञोद्यपद्म ! स्वजन ! गतविपद्वायेषु शर्मद्विपद्म ! ॥६॥
- (७) दुरितमिभगमोऽहं-पूर्विकाचर्यक्रमोऽहं त्यसमतमशमोऽहं कारजिघ्रः समोहम् ।
कृतकरणदमो हन्तास्तलोभं सुमोऽहं-मतिहृतमसमोहं तं सुपाशै तमोहम् ॥७॥
- (८) समवृणामणिभावा ! ज्ञातनिःशेषभाव ! ग्रहतसकलभावप्रत्यनीकप्रभाव ! ।
कृतमदपरिभाव ! श्रीश ! चन्द्रप्रभाव ! द्विजपतितनुभाव ! त्यक्तकामस्वभाव ! ॥८॥
- (९) जिनपति सुविधे ! यः स्याच्चदाज्ञाविधेय-प्रवण इह विधेयः प्रस्तुतद्वागधेय ! ।
त्रिजगदनपिधेय श्लाघ ! सन्नामधेयः, श्रयति शुभविधेयस्तं लसदुपधेय ! ॥९॥

- (१०) य इह निवृत्तकाम मुक्तराज्यादिकामं, प्रणतसुर ! निकाम त्यक्तसद्भोग ! कामम् ।
नमति स निजकाम शीतल ! त्वा प्रकामं, श्रयतकि तमकामं सार्विका श्रीः स्वकामम् ॥१०॥
- (११) विषमविशिखदोषा चारि चारप्रदोषा, प्रतिविचति सदोषाप्यस्य किं कालदोषा ।
य इह वदनदोषापचिपाञ्चालिदोषा-ज्वनुकमलमदोषा श्रेयसा शस्तदोषा ॥११॥
- (१२) कृतकृत्यतपिधान सत्त्वरक्षावधान, विहितदमविधान सर्वलोकप्रधानम् ।
असमश्रमनिधान श जिनं संदधान, नमत सदुपधान वासुपूज्याभिधानम् ॥१२॥
- (१३) भवदवजलनाह कर्मकुम्भाद्यवाहः, शिषपुरपथमाहस्त्यक्तलोक प्रवाहः ।
विमल ! जय सुवाहः सिद्धिकान्ताविवाहः, शमितकरणवाहः शान्ततृड्ढव्यवाहः ॥१३॥
- (१४) जिनवर ! विनयेन श्रीश ! शुद्धाशयेन ! प्रवरतरनयेन त्वं नतोऽनन्त ! येन ।
भविकमलचयेन स्फूर्जदुर्जस्वयेन, द्विरदगतिनयेन तेन भाग्यं सयेन ॥१४॥
- (१५) जडिमरविसधर्मन्मुक्तदानादिधर्म !, त्रुटितमदनधर्म ! न्यत्कृताऽप्राज्ञधर्म ! ।
जय जिनवर धर्म ! त्यक्तसंसारिधर्म ! प्रतिनिगदितधर्मद्रव्य मुल्यार्थधर्म ! ॥१५॥
- (१६) यदि नियतमशान्ति नेतुमिच्छोपशान्ति, समभिलषत शान्ति तद्विघाष्याप्तशान्तिम् ।
प्रहृतजगदशान्ति जन्मतोऽप्याचशान्ति, नमत विस्तशान्ति हे जना ! देवशान्तिम् ॥१६॥

(१७) ननु सुखरत्नाथत्वं न नाथे नृनाथ-त्वमपि विगतनाथः किं त्वहं कुन्थुनाथ ! !

प्रकुरु जिनसनाथः स्यां यथाऽघोषनाथ, प्रणतविबुधनाथ ! प्राज्यसच्छीसनाथ ! ॥१७॥

(१८) अवगमसवितारं विश्वविश्वेजितारं, तत्तुरुचि जितारं सद्यसासन्दृतारम् ।

जिनमभिनमतारं भव्यलोका ! अतारं, यदि पुनरवतारं संसृतौ नेच्छताऽरम् ॥१८॥

(१९) अनिशमिह निशान्तं प्राप्य यः सन्निशान्तं, नमति शिवनिशान्तं मल्लिनाथं प्रशान्तम् ।

अधिपमिह विशां तं श्रीगता चावशाऽन्तं, श्रयति दुरितशान्तं प्रोज्झ्य नित्यं वशान्तम् ॥१९॥

(२०) न्यदधत मधवा सत्प्रोष्ठसच्छुद्धवासः, परिहृतगृहवासस्यासके यस्य वासः ।

विहितशिवनिवासः प्रत्तमोहप्रवासः, स मन इह भवासः सुव्रतो मेऽध्यवास ॥२०॥

(२१) समनमयत बालः शात्रवान् योऽप्यबाल-प्रकृतिरभितवालः सस्तरुक्चक्रवालः ।

जयतु नमिस्त्रालः सोऽधरास्तप्रवालः, श्वसितविजितवालः पुण्यबल्यालवालः ॥२१॥

(२२) जितमदन सुनेमे नाऽनिशं नाथ नेगे, निरुपमशमिनेमे येन तुभ्यं विनेमे ।

निकृतिजलधि नेमेः सीरमोहदु नेमे, प्रणिदधति न नेमे तं परा अप्यनेमे ॥२२॥

(२३) अहिपतिवृत्तपार्थं छिन्नसंमोहपार्थं, दुरितहरणपार्थं संनमद्यपार्थम् ।

अशुभतम उपार्थं न्यत्कृताभं सुपार्थं, वृजिनविपिनपार्थं श्रोजिनं नौमि पार्थम् ॥२३॥

(२४) त्रिदशविहितमान मप्तदृस्ताङ्गमान, उलितमदनमान सद्गुणैर्वर्धमानम् ।
अनवरतमान क्रोधमत्प्यस्य मान, जिनवरममान सस्तुवे वर्धमानम् ॥२४॥
जिन ! तन गुणकीर्ते निश्चिन्नेस्त्वकीर्ते, निगलदपरकीर्तयद्गिरा धर्मकीर्ते ।
सितकरसितकीर्तेः शुद्धधमेककीर्ते, स्तुतिमहंमचिकीर्ते ता कृतानङ्गकीर्तेः ॥२५॥

॥ सर्वजिनस्तुतिः ॥

निगलितवृजिनाना नौमि राजीं जिनाना, सरसिजिनयनाना पूर्णचन्द्राननानाम् ।
गजप्रगमनाना नारिगाहस्वनाना, हतमदमदनानां मुक्तजीनासनानाम् ॥२६॥

॥ श्रुतस्तुतिः ॥

अविक्रलम्लतारा प्राणनाथांशुतारा, भजलनिधितारा मर्वदाऽविप्रतारा ।
सुतरनिनता रात्नाहती गोपतारा-दनवस्तमितारा ज्ञानलक्ष्मीं सुतारा ॥२७॥

॥ देवीस्तुतिः ॥

नयनजितकुक्षीका सुधरोचिरङ्गी, मिह क्रिल मुहुङ्गी कृत्य चित्तान्तङ्गी ।
स्मरति हि सुचिर गीर्देयतां यस्तङ्गी, कुलत इममं गीत्यादिकृद्गन्धुरगीः ॥२८॥

३-परिच्छेदः (स्तुति-स्तव-मंत्राः)

प्रतिष्ठाविधिसंवेन्धाः, स्तुति-स्तवाः त्समन्त्रकाः । अम्मासार्थं विधिकृतां, परिच्छेदऽत्रवर्णिताः ॥४॥

भा०टी०—जे प्रतिष्ठा विधिमां उपयोगी छे अथवा तो जेमनो प्रतिष्ठा विधि साथे संवध छे, एवी स्तुतिओ स्तवो अने मंत्रो विधिकारोना अभ्यासार्थे आ परिच्छेदमां दाखल करेल छे,

(१) विधिमां कराता देववन्दननी स्तुतिओ—

१-श्रीशान्तिः श्रुतशान्तिः प्रशान्तिकोऽसावशान्तिसुपशान्तिम् ।

नयतु सदायस्य पदाः सुशान्तिदाः सन्तुषन्ति जनै ॥

२-सकलार्थसिद्धिसाधन-बीजोपाङ्गा सदास्फुरदुपाङ्गा । भवतादनुपहृतमहा-तमोपहा द्वादशाङ्गी वः ॥

३-श्रीचतुर्विधसंघस्य, शासनोन्नतिकारिणी । शिवशान्तिकरी भूयाच्छ्रीमती शान्तिदेवता ॥

४-या पातिशासनं जैनं, सद्यः प्रत्यूहनाशिनी । साभिप्रेतमसृद्धयर्थं, भूयाच्छासनदेवता ॥

५-यस्याः क्षेत्रं समाश्रित्य, साधुभिः साध्यते क्रिया । सा क्षेत्रदेवता नित्यं, भूयान्नः सुखदायिनी ॥

६-चतुर्भुजा तडिङ्गर्णा, कमलाक्षी वरानना । भद्रं करोतु संघस्याऽच्छुभा तुरगवाहना ॥

७-संघेऽत्र ये गुरुगुणौघनिधे सुवैया-वृत्यादिकृत्यकरणैकानिचद्रकक्षाः ।

ते शान्तये सह भवन्तु सुराः सुरीभिः, सद्दृष्टयो निखिलविघ्नविघातदक्षाः ॥

८ मकरासनमामीनः, कुलिशांकुशपाणि-चक्रपादाशयः । आशामाशापालो, विक्किरतु दूरितानि वरुणो वः ॥

९-रुरेतु शान्ति जलदेयताऽमौ, मम प्रतिष्ठाविधिमाचरिष्यतः ।

आत्रास्यतो वा मम चारि तत्कृते, प्रसन्नचिन्ता प्रदिशन्त्वनुज्ञाम् ॥

१०-यद्विधितजलविमलाः, मरुताः सकला जिनेश्वरप्रतिमा । सा जलदेवी पुरसद्य-भूसुजां मंगल देयात् ॥

११-उपमर्गचलयचिलयन-निरता जिनशासनायैकरताः ।

दुतमिह समीहितकृते, न्युः शासनदेवता भवताम् ॥

१२-ज्ञानादिगुणयुनानां, नित्य स्वाध्यायसयमरताना । विदगता भवनदेवी, शिव मदा सर्वसाधूनाम् ॥

१३-अम्पा बालाङ्गिताङ्गाऽसौ, सौख्यलयाति दधातु नः । माणिमयरत्नालकार-चित्रसिद्धासनस्थिता ॥

१४-उन्मृष्टरिष्टदृष्ट-ग्रहगतिद्व-रज्जुनिमित्तादि । संपादितहितसपन्नामग्रहणं जयति शान्तेः ॥

१५-अहस्तनोतु मश्रेयः, श्रिय, यद्विधानतो नरैः । अर्ष्यन्ती सकलाऽहंदि, रहसा महमौच्यत ॥

१६-ओमिति मन्ता यन्त्रासनस्यनन्ता सदा यद्विधौ । आश्रीयते श्रोया ते, भवतो भवतो जिनाः पान्तु ॥

१७-नवतत्पयुता त्रिपदी-श्रिता रुचिज्ञानपुण्यशक्तिमता । वरधर्मकीर्तिविद्या-नन्दाऽस्या जैनगीर्जीयात् ॥

१८-पातालमन्तरिक्ष, भग्न वा या समाश्रिता नित्यम् । माऽत्रावततु जैनीं, प्रतिमामधिचामभा देवी ॥

१९-पित्र्याशेषसुवस्तुपु, मन्त्रैर्याजन्तमधिवमति वमतौ । सेमामवततु श्री-जिनतनुमयिचासना देवी ॥

- २०-प्रोत्फुल्लकमलहस्तां, जिनेन्द्रवरभवनसंस्थिता देवी । कुन्देन्दुशुक्लवर्णा, देवी अधिवासना जयति ॥
 २१-यदधिष्ठिताः प्रतिष्ठाः, सर्वाः सर्वास्त्र्यदेषु नन्दन्ति । श्रीजिनचिम्बं' सा विशतु, देवता सुप्रतिष्ठमिदम् ॥
 २२-जइ सगगे पायले, अहवा खीरोदहिम्मि कमलवणे । भयवह करेहि सत्तिं, सन्निज्झं सयलसंघस्स ॥
 २३-अट्ठविहकम्मरहिंयं, जा वंदइ जिणवरं पयत्तेण । संघरूप हरउ दुरियं, सिद्धा सिद्धाहया देवी ॥
 २४-सर्वे यक्षाग्बिकाद्या ये, वैयावृत्त्यकराः सुराः । क्षुद्रोपद्रवसंघातं, ते द्रुतं द्रावयन्तु नः ॥

सूचना—प्रत्येक विधान प्रसंगे कराता देववन्दनमां प्रतिष्ठाप्य जिनस्तुति अने ते पत्नीनी वे एम ३ स्तुतिओ कहेवाइ गंगा पत्नी सिद्धाणं बुद्धाणं बुद्धाणा कायोत्सर्गान्ते शान्तिनाथ आदिनी स्तुतिओ कहेवाय छे. कदापि अधिकृतजिनस्तुति याद न होय तो “ अहस्तनोतु स० ” इत्यादि स्तुतिओ कहेवी.

(२) स्तवोः—

१-पंचपरमेष्ठि-महास्तवः । (वज्रपंजरस्तोत्रम्)

परमेष्ठिनमस्कारं, सारं नवपदात्मकम् । आत्मरक्षाकरं वज्र-पञ्जराभं स्मराम्यहम् ॥१॥
 ॐ नमो अरिहृनाणं, शिरस्कं शिरसि स्थितम् । ॐ नमो सच्च सिद्धाणं, सुखे सुखपुटं वरम् ॥२॥
 ॐ नमो आयरियाणं, अंगरक्षातिशायिनी । ॐ नमो उवज्झायाणं, आयुधं हस्तयोर्ददम् ॥३॥

१ “ जैन चिम्बं ” इत्यपि पाठान्तरम् ।

ॐ नमो लोए सन्वसाहूण, मोचके पादयोः शुभे । एसो पंचनमुकारो, शिला वज्रमयी तले ॥४॥
 सन्वपावप्पणासणो, वप्पो वज्रमयो बहिः । मगलाण ण सन्वेसि, खादिरांगारखातिका ॥५॥
 स्वाहान्त च पदं ज्ञेय, पढम हवड मगल । वप्पोपरि वज्रमयं, पिधान देहरक्षणे ॥६॥
 महाप्रभावा रक्षेय, क्षुद्रोपद्रवनाशिनी । परमेष्ठिपदोद्भूता कथिता पूर्वसूरिभिः ॥७॥
 यश्चैव कुरुते रक्षा, परमेष्ठिपदैः सदा । तस्य न स्याद् भयं व्याधि-राधिश्चापि कदाचन ॥८॥

॥-श्रीपार्श्वनाथस्तवः-

ॐ नमः पार्श्वनाथाय, विश्वचिन्तामणीयते । त्रीं धरणेन्द्रवैरोटया-पद्मादेवीयुताय ते ॥१॥
 शान्ति-तुष्टि-महापुष्टि-वृत्तिकीर्तिविधायिने । ॐ ह्रीं छिद्रव्यालकेताल,-सर्वाधिग्याधिनशिने ॥२॥
 जयाजिताख्या विजया-ख्यापराजितयान्वितः । दिशापालैर्ग्रहेयक्षै-विद्यादेवीभिरन्वितः ॥३॥
 ॐ असिभाउमाय नम-स्तन्न त्रिलोम्यनाथताम् । चतुःपष्टिसुरेन्द्रास्ते, भापन्ते छत्रचामरैः ॥४॥
 श्रीशक्षेश्वरमण्डन-पार्श्वजिन । प्रणतकल्पतककल्प ! । चूरय दुष्टत्रात, पूरय मे वाञ्छित नाथ ! ॥५॥

३-श्रीपार्श्वनाथस्तोत्रम्-

तं नमह पासनाह, धरणिदनमस्तिभं दुहविणास । जम्स पभावेण सया, नासंति उवद्वा बहवे ॥१॥
 पदं समरताण मणे, न होड वाही न तं महादुक्ख । नाम चिअ मतमम, पयड नत्थित्थ संदेहे ॥२॥

जलजलणवाहिसप्प-सोहचोरारिसंभवे त्विष्णं । जो सरह् पालनाहं, पद्वह न कया भयं तस्स ॥३॥
इहलोगट्ठी परलोगट्ठी जो सरह् पालनाहं तु । तं तह भिच्छह त्विष्णं, इय नाहं सरह् भगवंतं ॥४॥

४ परमेष्ठिस्तदः

ओमिति नमो भगवओ, अरिहंत-सिद्धायस्मि-उपज्जाय । वरमव्यसाहु सुणिसं च-धम्मसित्थप्पवरणस्स ॥१॥
सप्पणवनमो तह भगवह्-सुददेवयाह् सुहयाए । भिचसंतिदेवयाणं, भिचपवयणदेवयाणं च ॥२॥
इंदागणिजस्सेरइय-वल्लणवाउकुवेरईसाणा । दंभो नाशुत्ति दमणह्-भवि य भुद्धिस्साण पालाणं ॥३॥
सोम-यम-वरुण-वैसमण-वासवाणं तहेव पंचणहं । तह लोणपालयणं, लूराइगहाण य नचणहं ॥४॥
साहंतरस समकखं, मज्झमिणं चैव धम्मणुहाणं । सिद्धिमविग्गं गच्छउ, जिणाहनवकारओ धणीयं ॥५॥

५—श्रीनक्षत्ररिचिंत-स्तसतिशतयंत्रमन्त्रः

“ पणमिय सिरिसंतिजिणं, धुणामि अंक्रहिं अरिहसत्तमियं । परमिहीकुटुमुं आगमविहिसव्वशोभहं ॥१॥
तैयाला चउवीसा, तीसच्छत्तीस सत्तनीसा य । कम्मवणदहणनिउणा, जिणवपदा दितु मं सिद्धि ॥२॥
पणतीसा इगुयाला, वायाल तित्रीस इगुणतीसा य । कल्लाणपंचक्रिया, संवस वुणंतु कल्लाणं ॥३॥
वावीसा अडवीसा, चउतीसा दुगुणवीस छायाला । सिह्अहियाहियहिअ अहिय, दुक्कट्टियमोहजोहहरा ॥४॥
इगुणयाला पणयाला, छव्वीसा सत्तवीस तिचीमा । जमरणेगमहििया, रणरहििया मंगले दितु ॥५॥

इगतीसा वत्तीसा-द्वृतीस चउच्च पवनीसा य । वंतरभूयपिमाया, रक्खसगहरक्खमा हुतु ॥६॥
 इय चिद्दिणा सत्तरिसयं, पडलिहियं जो थुण्हेइ अब्बेइ । तत्त न पव्वइ यिणं, सिग्घ सिद्धि समज्जिण्ड ॥७॥
 सिरिन्धस्वरिपणयं, मत्तरिसय जिणवरण मत्ताण । भवियाण कुणउ संति, पुट्ठि तुट्ठि धिइ किंत्ति ॥८॥

६-शाश्वताऽद्याश्वतजिनस्तवः

पञ्चानुत्तरशरणा, प्रैवैयकल्पतत्पगतसदना । ज्योतिष्कव्यन्तरभवन्-वासिनी जयति जिनराजी ॥१॥
 वैताडयकुलाचलनाग-दन्तरक्षारकूटशिखरेषु । हृदवर्पकुण्डसागर-नदीषु जयताञ्जिनराली ॥२॥
 इषुकारमानुपोत्तर-नन्दीश्वरचक्रकुण्डलनगेषु । सिद्धालयेषु जियाजिनपदतिरिद्धतत्वासि ॥३॥
 यत्र नहुक्कोटिसन्ध्याः, सिद्धिमगु पुण्डरीकमुल्लगजिना । तीर्थानामादिपटं, स जयति अमुञ्जयगिरीश्वः ॥४॥
 अद्यापदाग्निशिखरे निजनिजसंस्थानमानवर्णधराः । भस्मेश्वरनृपरचिताः, सद्रत्नमया जयन्तु जिनाः ॥५॥
 ऋषमजिनपदस्थाने, बाहुवलिचिचिनिर्मित महस्सारम् । रत्नमयश्रमचक्र, तद्वशिलापुखरे जयति ॥६॥
 त्रिशत्या तीर्थकरै-रजिताद्यैत्र शिवपद प्राप्तम् । देवकृतस्तूपगणः म, जयति संमेतगिरिराज ॥७॥
 मथुरापुरीप्रतिष्ठः, सुषार्धजिनकालंसंपन्नो जयति । अद्यापि सुराम्यव्यं, श्रीदेवगिनिर्मितः स्तूपः ॥८॥
 श्रीब्रह्मेन्द्रदशानन रामचन्द्रमुख्यैः प्रण्विते जयतः । अयादियानरास्ये, जिनत्रिमे दिव्यस्तनपये ॥९॥
 यस्तिष्ठति वरेशमनि, माद्वर्धभिर्देविणकोटितिसुधिः । निर्मापितोम्पराज्ञा, गोपगिरौ जयति जिनधीरः ॥१०॥

नेमेः कल्याणत्रिक-मभवन् निष्क्रमणमुख्यमभ्यस्तम् । यस्मिन्नसौ महात्मा, रैवतकमहागिरिर्जयति ॥११॥
 मोदरपुरनिवासी, ब्रह्मोपदेन शान्तिना रचितः । स्वयमेव सप्तहस्तः, श्रीवीरजिनेश्वरो जयति ॥१२॥
 जयति सदतिशययुक्तः, स्तम्भनकनिकेतनो जिनः पार्थः । पायात् प्रतिकृतिपूज्यो, मुण्डस्थलसंस्थितो वीरः ॥१३॥
 नमिबिनमिकुलान्वयिभिर्विद्याधरनाथकालकाचार्यैः । कासहृदाख्ये नगरे, प्रतिष्ठितो जयति जिनवृषभः ॥१४॥
 नागेन्द्रचन्द्रनिर्वृति-विद्याधरमुख्यसकलसंवेन । अर्बुदकृतप्रतिष्ठो, युगादिजिनपुंगवो जयति ॥१५॥
 विमलनरेन्द्रकृतस्तुति-वृषभोर्ध्वद्वन्द्वविशेषको जयति । जयतीह जगति शान्तिः, श्रीगोकुलवासकृतपूजः ॥१६॥
 पाण्डवमात्रा कुन्त्या, संजाते श्रीयुधिष्ठिरे पुत्रे । श्रीचन्द्रप्रभनाथः, प्रतिष्ठितो जयति नाशिक्ये ॥१७॥
 कलिकुण्डकुर्कुटेश्वर-चम्पाश्रावस्तिगजपुरायोध्या । वैभारगिरिरूपाणा, जयन्ति पुण्यानि तीर्थानि ॥१८॥
 ऐंकारनगरवायडजालंधरचित्रकूटसत्यपुरे । ब्रह्माणपल्लिकादिषु, हम्भादिजिना जयन्त्वनघाः ॥१९॥

७—श्रीचन्द्रप्रभविद्यास्तवनम् ।

ॐ चन्द्रप्रभ ! प्रभाधीश !, चन्द्रशेखरचन्द्रभूः । चन्द्रलक्ष्माङ्क ! चन्द्रबीज ! नमोऽस्तु ते ॥१॥
 ॐ ह्रीं श्रीं ह्रीं चन्द्रप्रभ, ह्रीं श्रीं कुरु कुरु स्वाहा । प्रभो सिद्धिमहासिद्धि-तुष्टिपुष्टिकरो भव ॥२॥
 दादशसहस्रजसो, वाञ्छिताथफलप्रदः । महितस्त्रिसंध्यं जप्तः, सर्वाधिव्याधिनाशकः ॥३॥
 मुरासुरेन्द्रमहितः, श्रीपाण्डवदुर्वाचितः । श्रीचन्द्रप्रभतीर्थेश !, श्रियं चन्द्रोज्ज्वलां कुरु ॥४॥

श्रीचन्द्रममविद्येय, स्मृता सद्यः फला भता । भयाधिव्याधिविध्वस-दायिनी मे वरप्रदा ॥५॥

८-श्रीअम्बिकास्तव.

देवि गन्धर्वविद्याधर्षवन्दिता !, जयजयाऽमित्रवित्रासनि विश्रुते ! । नूपुरारावसद्भुवनोदरे !, मुखरवर्किकिणीतारारस्वरे ! ॥१॥

ॐ ह्रीं मन्त्ररूपे शिखशकरे !, अम्बिके देवि जय जन्तुरक्षाकरे !

तारहारावलीराजितोरः स्थले !, कर्णताडङ्गकिआजिगहस्थले ! ॥२॥

ॐ ह्रीं स्तम्भिनी मोहनीदुष्टउच्चादनी, क्षुद्रचिद्रावणी दोपनिर्नाशिनी ।

जम्भिनी आतिभूतग्रहस्फेदिनी, शान्तिघृत्तिकीर्त्तिमत्तिसिद्धिससाधिनी ॥३॥

ॐ ह्रीं मन्त्रनिधेन विद्ये स्वयं, ह्रीं आगच्छ २ त्वं कुरु २ दुरितक्षयम् ।

ॐ प्रचण्डे २ प्रसीद प्रसन्नेक्षणे, ह्रीं सदानन्दरूपे मुखे विशालेक्षणे ॥४॥

ह्रीं नमो देवि सद्युत्रिशुभ भैरवे ! (नि !), जये अपराजिते तप्तहेमच्छवे (वि !) ।

ॐ ह्रीं जगज्जन्ममंहाससंसर्जने !, ह्रीं कृष्णाण्डि भयव्याधिविध्वसने ! ॥५॥

सिंहयानस्थिते भीमरूपस्तुवे, नाममन्त्रेण विद्राणितोपद्रवे ।

अवतावतारैवतगिरिवासिनी, अम्बिके देवि जय जगत्स्वामिनी ॥६॥

ह्रीं महाविघ्नसघातनिर्नाशिनी, दुष्टपरमन्त्रविद्यावलच्छेदिनी ।

हस्तविन्यस्तसहकारफललुम्बिका, हस्त दुरितानि देवी जगत्पञ्चिका ॥७॥
इति जिनेश्वरहरिभिरम्बिका, भगवती शुभमन्त्रपदैः स्तुता । प्रवरपत्रगता शुगसंपदं, वितरतु प्रणिहन्त्यशुभं मम ॥८॥

९. — कुरुकुल्लादेवीस्तुतिः—

प्रणवहृदि यदीयं नाम मायासमिद्धं, वहसि पडरलीनामातृकोपान्तरौद्रे ।
भगवति ! कुरुकुल्ले ! तं गलद्रोगराजं, (शुवि) निरुदयभूता नैव लुम्पन्ति लूताः ॥१॥
कमलति कपिकच्छूर्मालयति व्यालपाली, तुहिनति दववह्निर्माघति ग्रीष्मकालः ।
शिशिरकरति ह्रस्वः क्षीरति क्षारनीरं, विषममृतति मातस्त्वत्प्रभावेण पुंसाम् ॥२॥
ज्वरभरपरितापोद्रक्तापिचातिवात-क्षतधृततनुनिर्यदुदुहदुदच्छरीद्राः ।
अपि घनरससृतिक्लिन्नभिन्नास्थिमांसा-स्त्वदभिमुखमुपेता नावसीदन्ति सन्तः ॥३॥
श्रुतिपथगतमुच्चैर्नाम यस्याः पवित्रं, विषमतमविषत्ति नाशयत्येव सद्यः ।
त्रिशुवनविनता सा संकुलीभूय देवी, वितरतु कुरुकुल्ला संपदं मे विशालाम् ॥४॥
ल्वलनजलमुग्धेन्द्रोद्भाससंग्रामशत्रु-प्रभृतिक्रमपयाति त्वद्गतध्यानमात्रात् ।
धृततनयशरीरारोग्यसौभाग्यभाग्या-दिकमुपचयमेत्यभ्यर्थनाच्चावकीनात् ॥५॥
क्रियति महति दूरे त्वन्मतानां श्रुतश्रीः, कथमिव दुरवापा तैर्जगज्जैत्रलक्ष्मीः ।

अगुलभमिह किं वा वस्तु तेषां समस्तं, त्रिभुवनजननि ! त्व वीक्षसे यान् प्रमन्ना ॥६॥

सुमटकरतले त्वं शस्त्ररूपसि शक्ति-स्त्वमवनिपतिपूज्यैर्देविमन्त्रादिशक्तिः ।

किमपरमनिलादौ त्वं महाप्राणशक्तिः, सकलभुवनपूज्या त्व च जैनेन्द्रशक्तिः ॥७॥

प्रतिविषयमजम्ब स्वेच्छयागच्छदतत्, पवनविजययोगात् सनिरुध्य स्वचित्तम् ।

यदिह किमपि सन्तः सततं ध्याम पश्य-न्यमितथमयमुच्चैर्देवि युष्मत्प्रसादः ॥८॥

सकल-रुणरो ग्राह् ध्यानलीनस्य पुसः, स्फुरसि मनसि यस्य त्व महोद्योतरूपाः ।

सपदि चिदलयन्ती तस्य जाडधान्यकार, समुदयति समन्तात् केवलज्ञानलक्ष्मीः ॥९॥

॥ इति श्रीवादिचक्रवर्ति श्रीदेवाचार्यनिरचिता कुरुकुल्लेखीस्तुतिः ।

ॐ ह्रीं कुरुकुल्लेख २ सर्पयोगसम्पूपाकान् दृष्ट्विमान् उच्चाटय २ ह्रीं कुरुकुल्लेखा स्वाहा । मसवारान् शयनकाले स्मर्यते ।

१०-सप्ततिशत-यन्त्रालिखनविधिः—

कसयसुमायणमिम, तिमुष्टियरिमाणमंकुमदम्बेण, ! ऋषुरागुलवदण-विमोसिय लिह्व सतसय ॥१॥

अट्टुत्तरं महस्म, जावो एयस जाइकुसुमेहि । ऋयन्वो मत्त य सत्तयामरा (४९) मुगलगहम्मि ॥२॥

सामन्नमुगला जे, उवयम जंति मत्तयदियहेहि । दुड्ढाणि मुगला जे, त्वलु नामंति य पुन्नजोएण ॥३॥

एगुणवासटिणाविहु, भोगयणदिहयं जतमोहलिउं । पाइअअ अट्टुट्टवमि, मुगले कुणह होममिणं ॥४॥

राईसरिसत्रगुल-कसिणुबावेडिसस्स समिहीओ, काउं तिकोणकुंडं, चचरे नयरमज्जे व ॥५॥
होभेह मूलमंतेणं, गुगुलं मूलजावकुसमेहिं । काउं दसंसगुलियं, अटुत्तरसयपमाणं च ॥६॥
दिसिवंध अपरक्खा, दसदिसिबल्लिखेवपुण्यं विदिणा । होमंताणं दुट्ठावि, वंतरा पायडा हुंति ॥७॥
कयघोरुवसग्गावि हु, दूरं नासंति सुथिरचिचाणं । सत्तरिसयप्पभावा, जह करिणो सिहपोयस्स ॥८॥
एवं मुग्गल आगास-चारिणी खित्तवालगिहदेवी । सत्तरिसयप्पसाया, दोसा नासंति पाणीणं ॥९॥
जो कुणह लक्खजावं, सत्तरिसयमंतकोडिजावं वा । सो कीलह वंतरदेवयाहिं समयं सुसामिन्व ॥१०॥
एयं च रुपथाले, लिहियं वंज्ञाण धारए गवभं, दिणसत्तत्तजाई-कुसुमसहस्सेहिं परिजवियं ॥११॥
रक्खाकयकडिबद्धा, हणियवाहाइदोससयजालं । दुद्धेण मज्झ पीयं, धारइ गवभं न संदेहो ॥१२॥
जासिं गवभविणासो, जायइ जुवईण जालमरणाइ । दोसकयं निजासई, रक्खा दससहसपरिजवियं ॥१३॥
कुंङ्कगोरोयणरत्त-चंदणं काउं एगओ लिहियं । नीलंवरेसुं जंतं, सत्तरिसयं सिद्धणयपयं ॥१४॥
कणवीरसेयआरत्त-कुसमदससहस्सपरिजवियं, । नारीणं कुणह वसे, भचारं दीवए तवियं ॥१५॥
दूराओ चिय आणइ, जुवईए हूँकारगब्भिभय जंतं । ज्ञाणेणारत्तेणं रत्तुप्पलसहसजावेणं ॥१६॥
कसिणचउदिसिमंगल, रविधारे मडयकण्वरे पवरे । विक्कोइलराईविस, कणयरसथनाडिरत्तेणं ॥१७॥
उववासिएण लिहियं, अइकसिणसुपुण्फसहसपरिजवियं । इससंधयानिचद्धं, सत्तुं देसाउ नासेई ॥१८॥

सारद मदीमंडल-पक्वित्त कसिणचत्तकुमुमेहि । परिजिविय सत्तसियं, पीयं यमेउ रिउवयण ॥२९॥
 विदिओ कम्मणदोसो, नासइ दिट्ठेण परमजतेण । सुहकज्जे सियज्झाण, सियकुसुमसहससदसजावो ॥२०॥

॥ इति सत्तसियविधिः सपूर्णः ॥

॥ क्षिप ओ स्वाहा ॥ हास्वा ओ पक्षि ॥ स्वा वार ३ स्मरणीया
 आसन्नदूरतिमिरं, मालमलविंदुं च कठसरभग । सिचवनासो नासइ, मदग्गीरायमद वा ॥१॥
 ओ पद्मावति देवि मम सर्वोपप्रवान् रक्ष रक्ष स्वाहा इति श्री सपूर्ण ॥ श्री शुभं भवतु ॥

११-ससत्तिशत-यंत्रस्तुतिः ।

आनदोल्लासनमनिदशपत्तिशिरः प्रथमपूज्यपदम् । जिनसप्ततिशतमानम्य वच्मि तस्यैव सस्तवनम् ॥१॥

जंबूद्वीपे भरतैरावतयोरेकमेकमभिर्नौमि तद्वात्रिशद्विजयेथैकैकं जिनपरं वंदे ॥२॥

घातस्त्रिखट्वद्दीपे द्विगुणे भरतद्विके जिनद्वितयम् । एरावते च जिनयुगलमलमभिर्नौमि मद्भक्त्या ॥३॥

वंदे महाविदेहे, जिनाशतुःषष्टिविजयसंभविनः । केवलकिरणोद्योतितजगत्प्रयानस्तसंतमसः ॥४॥

श्रीपुष्करार्द्धनाम्नि च, तावत् एव प्रमाणतः प्रयतः । परमेष्ठिनः समधिष्टौमि, नष्टकर्माष्टविद्विष्टान् ॥५॥

वरकनक्रंशखविद्रुम-भरकतघनसन्निभं विगतमोहम् । सप्तविंशतं जिनानां, सर्वोऽमरपूजितं वन्दे ॥६॥

दवंदहनभृश्रुदभस्तस्करविद्युत्कृणीभनिस्फोटम् । हरि-भारि-त्रयनमयं, तत्कालसंस्मृतं हरति ॥७॥

। तिजयपहुत्तति सत्तरिसयजिन यंत्रकम् । १

। ध्वजदण्डमर्कटधामुत्कीर्य

३४ यन्त्रकम्—

१	१६	२	७
६	३	१३	१२
१५	१०	८	१
४	५	११	१४

२५ ह ॐ रोहिण्यै नमः	८० र ॐ प्रज्ञायै नमः	सि	१५ हुं ॐ वज्रशृङ्ख- लायै नमः	५० हः ॐ गजा- कुशायै नमः
२० स ॐ अप्रति- चक्रायै नमः	४५ र ॐ पुरुषद- त्तायै नमः	प	३० सुं ॐ काल्यै नमः	७५ सः ॐ महा- काल्यै नमः
सि	प	ॐ	स्वा	हा
७० ह ॐ गौरीयै नमः	३५ र गन्धायै नमः	स्वा	६० हुं ॐ सर्वास्त्रा महा- ज्वालायै नमः	५ हः ॐ मानव्यै नमः
५५ स ॐ वैश्यायै नमः	१० र ॐ अजुषायै नमः	हा	६५ सु ॐ मानस्यै नमः	४० मः ॐ महामान- स्यै नमः

श्रीसप्तशतयन्त्रं २ श्रीनक्षत्रिस्तवानुसारि

परिच्छेद
३॥

॥२६६॥

ह्रीं	ह्रीं	ह्रीं	ह्रीं	ह्रीं
४३ ह ॐ रोहिण्यै नमः	२४ र ॐ प्रज्ञत्यै नमः	३० क्षि ॐ वज्रशृंगल्यै नमः	३६ हुं ॐ वज्राकुर्यै नमः	३७ हः ॐ अप्रतिचक्रायै नमः
३५ स ॐ महामानस्यै नमः	४१ र ॐ मोहित्यै नमः	४२ प ॐ जयत्यै नमः	२३ सुं ॐ जंभायै नमः	२९ सः ॐ पुरुषदत्तायै नमः
२२ क्षि ॐ मानस्यै नमः	२८ प ॐ अपराजितायै नमः	३१ ॐ ॐ अजितायै नमः	४० स्वा ॐ विजयत्यै नमः	४६ हा ॐ काल्यै नमः
३९ ह ॐ अक्षुप्त्यै नमः	४५ र ॐ मोहायै नमः	२६ स्वा ॐ अजितायै नमः	२७ हुं ॐ जंभित्यै नमः	३३ हः ॐ महाकाल्यै नमः
३१ स ॐ वैरुद्रायै नमः	३२ र ॐ मानस्यै नमः	३८ क्ष ॐ सर्वसामहाजाल्यै नमः	४४ सुं ॐ गन्धार्थ्यै नमः	२५ सः ॐ गौर्वै नमः

॥ सप्ततिंशत्तिलनयन्त्रकम् ३ सङ्कृतस्तोत्रानुसारि ॥

ॐ वरकनकशखचिद्रुम-				मरुत घनसनिध विगतमोहम् ।			
२ ह	७ र	७७ हु	८४ हः	८१ स	८० र	६ सुं	३ सः
८ ह	१ र	८३ हु	७८ हः	७९ स	८२ र	४ सु	५ सः

मर्षतिशत जिनात्मा-

सूचनाः--स्तत्रो पैकीना नं० १ ना स्तन्नो उपयोग सकलीकरण (आत्मरक्षा) माटे कराय छे, नं० २-३ ना स्तत्रो विधिना देववन्दनां चैत्यवन्दन तरीके गोलाय छे, नं० ४ थी ६ नं० ना स्तत्रो विधिगिधानना देववन्दनां स्तन्नने ठेकाणे बोलाय छे. ज्यारे ७ थी ११ नं० सुधीना स्तत्रो तथा सप्ततिशत यत्रकल्प तेमज तेना ३ यत्रो विशेष कार्यमां उप-योगी थना माटे आपेल छे

प्रतिष्ठोपयोगी-अभ्यसनीय-मन्त्रा.-

१--सकलीकरणमन्त्र, ॐ नमो अरिहताण हृदय रक्ष २ ।
ॐ नमो सिद्धाण ललाटं रक्ष २ । ॐ नमो आयरियाणं शिखां रक्ष २ । ॐ नमो उवज्झायाणकवचम् । ॐ नमो लोए सव्व

साहूणं अन्नम् । (७ वारान्)

२--क्षुचिविद्या-ॐ नमो अरिहंताण । ॐ नमो सिद्धाण । ॐ नमो आयरिआणं । ॐ नमो उवज्झायाणं ।

ॐ नमो लोए सञ्चसाहूणं । ॐ नमो आगासगामीणं । ॐ नमो चारणलक्ष्मीं । ॐ हः क्षः नमः । अशुचिः
शुचिर्भवाभि स्वाहा । (५-७ वारान्)

पादलिप्तोया शुचिविद्या—ॐ नमो अरिहंताणं नमो सिद्धाणं नमो आयरिआणं नमो उवउज्जायाणं नमो
लोए सञ्चसाहूणं ॐ नमो सञ्चोसहिपत्ताणं ॐ नमो विज्झाहराणं ॐ नमो आगासगामीणं ॐ कं क्षं नमः
अशुचिः शुचिर्भवाभि स्वाहा । (सुरभिमुद्रया ५-७ वारान्त्यसेत्)
३—वलिमंत्र—ॐ ह्रीं क्ष्वी सर्वोपद्रवं विम्वस्य रक्ष रक्ष स्वाहा । (७ वारान् वलिमंत्राणं कवचो दिग्बन्धश्च)

पादलिप्तोय वलिमन्त्रः—

ॐ नमो अरिहंताणं नमो सिद्धाणं नमो आयरिआणं नमो आगासगामीणं नमो चारणाहलक्ष्मीं जे इमे
किंनरकिंपुरिसमहोरगगरुलसिद्धगंधवज्रकखरकवसभूयपिप्सायडाइविभिई जिणवरणिवासिणो निय-
नियनिलयठिया पवियारिणो संनिहिया य असंनिहिया य ते सञ्चे विलेवणपुप्फधूवपईवसणाहं वलिं
पडिच्छन्तु तुड्डिकरा भवन्तु सिंवकरा भवन्तु संतिकरा भवन्तु सत्थयणं कुणंतु सञ्चजिणाणं संनिहाणभा-
वओ पसन्नभावेण सवत्थ रक्खं कुणंतु सञ्चदुरियाणि नासंतु सञ्चासिबं उवसमेंतु संतिपुड्डितुट्टिसिच-
सत्थयणकारिणो भवंतु स्वाहा ।

पादलिप्तोयदिग्बन्धमंत्रः—ॐ हूं क्षूं फुट् किरिटि किरिटि घातय घातय परवित्रा नास्फोटयाऽऽस्फोटय

सदृशवण्डान् कुरु कुरु परमुद्रां छिन्द छिन्द परमन्त्रान् भिन्द क्षःफद् स्वाहा । (अनेन श्वेतसर्पपान-
भिन्नत्रय दिग्बन्धाय पूर्वादिदिक्षु क्षेप्या)

४—जलादिमंत्र—१ ॐ नमो यः सर्वशरीरावस्थिते महामृते आगच्छ २ जल गृह्ण २ स्वाहा । जलकल-
शाभिमंत्रण ॥ २ ॐ नमो यः शरीरावस्थिते पृथु २ विष्टु २ गन्धान् गृह्ण २ स्वाहा । अथ गन्धाधिवासनम् ॥
३ ॐ नमो यः सर्वतो मे मेदिनी पुष्पयती पुष्प गृह्ण २ स्वाहा । पुष्पाभिमन्त्रणं ॥ ४ ॐ नमो यः सर्वतो बलि
दह २ महामृते तेजोयिषते धू धूपं गृह्ण २ स्वाहा । धूपाभिमन्त्रण ॥

पादलिप्तीयजलादिमंत्रो—ॐ नमो यः सर्वशरीरावस्थिते महामृते आपो जलं गृह्ण २ स्वाहा, (प्रथम-
स्नानपदकमंत्रः) ॥ ॐ नमो यः सर्वशरीरावस्थिते पृथु विष्टु पृथु विष्टु गन्धं गृह्ण २ स्वाहा, (अष्टवर्गादि-
स्नान समूहमंत्रः) ॥ ॐ नमो यः सर्वशरीरावस्थिते मेदिनि पुष्प पुष्पवति पुष्प गृह्ण २ स्वाहा (सर्वस्नान
पुष्प मंत्रः) ॥ ॐ नमो यः सर्वशरीरावस्थिते दह दह महामृते तेजोयिषते धू धूपं गृह्ण २ स्वाहा । (सम-
स्तस्नान धूप मंत्रः) ॥

५ जिनाह्वानमंत्र—ॐ नमोज्ज्ञते परमेश्वराय चतुर्मुखपरमेष्ठिने त्रैलोक्यमय आगच्छ आगच्छ स्वाहा ।
देवाधिदेवाय दिव्यशरीराय त्रैलोक्यमहिताय आगच्छ स्वाहा ।

६ जिनविज्ञप्तिमंत्र—ॐ इह आगच्छन्तु जिनाः सिद्धा भगवन्तः स्वसमयेनेहानुग्रहाय भव्यानां भः

स्वाहा । ॐ क्षौ क्षौ क्षौ भः स्वाहा (इत्ययं वा) ।

७—जिनस्वागतमंत्र—स्वागता जिनाः सिद्धाः प्रसाददाः सन्तु प्रसादं धिया कुर्वन्तु अनुग्रहपरा भवन्तु भव्यानां स्वागतमनुस्वागतम् ।

८—अर्धनिवेदनमंत्र—ॐ भः अर्धं प्रतीच्छन्तु पूजां गृह्णन्तु गृह्णन्तु जिनेन्द्राः स्वाहा ।

९—शुद्धजलस्नात्रकाव्य-चक्रे देवेन्द्राजैः सुरगिरिशिवरे गोऽभिषेकः पयोभि-नृत्यन्तीभिः सुरीभिः ललितपदगमं तूर्यनादैः सुदीप्तैः । कर्तुं तस्यानुकारं शिवसुखजनकं मन्त्रपूतैः सुकुम्भै-र्ध्वं जैनं प्रतिष्ठाविधिव-चनपरः स्नापयाम्यत्र काले ॥१॥

१०—अधिवासनामंत्रद्वय—ॐ नमो खीरासवलद्वीणं ॐ नमो महुआसवलद्वीणं । ॐ नमो संभिन्नसो-आतां ॐ नमो पयाणुसारीणं ॐ नमो कुट्टद्वीणं जमिअं विज्जं पउंजामि सा मे विज्जा पसिज्झ, ॐ अवतर २ सोमे २ कुरु २ वग्गु २ निवग्गु २ सुमिणे सोमणसे महुमहुरे ॐ कविल ॐ कः क्षः स्वाहा (अथवा) ॐ नमः शान्तये हँ क्षूँ हँ सः ।

पादलिप्तीये अधिवासना विद्ये-ॐ नमो भगवओ उसभसामिस्स पढमत्तिथयरस्स सिज्झउ मे भगवई महाविज्जा जेण सन्त्वेण इंदेण सन्वदेवसमुदयेण मेरुमि सन्वोसहीहि सन्वे जिणा अभिसित्ता तेण सन्त्वेण अहिवासयामि सुव्वयं दढव्वयं सिद्धं बुद्धं सम्मंसणमणुपत्तं हिरि हिरि सिरि

सिरि मिरि मिरि गुरु गुरु अमले अमले विमले सुविमले मोऽखमगमणुपत्ते स्वाहा
(अथवा) ॐ नमो खीरासवलद्वीण ॐ नमो महुआसवलद्वीण ॐ नमो सभिन्नसोईण ॐ नमो पया-
नुसारीण ॐ नमो कुट्टुद्वीण जमिय विज्ज पउजामि सा मे विज्जा पसिञ्जउ ॐ क क्षः स्वाहा ।

११—जिने सहजगुणस्थापनमंत्र—ॐ नमो विश्वरूपाय अहंते केवलज्ञानदर्शनधराय हूं हूं सः सहजगु-

णान् जिनेशे स्थापयामि स्वाहा ।

१२—प्रतिष्ठामंत्र—ॐ वीरे वीरे जयवीरे सेणवीरे महावीरे जये विजये जयन्ते अपराजिए ॐ हूं स्वाहा ।

१३—घातिकर्मक्षयोत्पन्नगुणस्थापनमंत्र—ॐ नमो भगवते अहंते घातिक्षयकारिणे घातिक्षयोत्पन्नगु-

णान् जिने स्थापयामि स्वाहा ।

१४—पादलिप्तीयप्रतिष्ठामंत्र—ॐ नमो अरिहताण ॐ नमो सिद्धाण ॐ नमो आयरियाण ॐ नमो
उवज्झायाण ॐ नमो लोण सव्वसाहूण ॐ नमो ओहिजिणाण ॐ नमो परमोहिजिणाण ॐ नमो सव्वोहि-
जिणाण ॐ नमो अणंतोहिजिणाण ॐ नमो केवलजिणाण ॐ नमो भवत्थकेवलजिणाण ॐ नमो भग-
वओ अरहओ महंडं महावीरवड्ढमाणसामिस्स सिञ्जउ मे भगवई महई महाविज्जा वीरे २ महावीरे
जयवीरे सेणवीरे वड्ढमाणवीरे जये विजये जयन्ते अपराजिए अणिहए मा चल २ वृद्धिदे २ हूं २ हूं २
सः ३ ओहिणि मोहिणी स्वाहा ।

१५—सौभाग्यमंत्र—ॐ अवतर अवतर सोमे २ कुरु २ निवग्नु २ सुमिणे सोमणसे महुमहुरे ॐ कविल
ॐ कः क्षः स्वाहा ।

पादलिप्तीयसौभाग्यमंत्रः—ॐ नमो वग्नु २ निवग्नु २ सुमिणे सोमणसे महुमहुरे जयंते अपराजिए स्वाहा
१६—जिनमूर्तिप्रतिकोधमंत्रः—ॐ ह्रीं अर्हन्मूर्तये नमः (प्रवचनसुद्धा पूर्वक प्रतिबोधः) ॥

१७—अचलमूर्तिस्थिरीकरणमंत्रः—ॐ स्थावरे तिष्ठ तिष्ठ स्वाहा ।

१८—सिंहासनस्थापनमंत्रः—इदं रत्नमयमासनमलंकुर्वन्तु इहोपविष्टा भव्यानवलोकयन्तु हृष्टहृष्टया
जिनाः स्वाहा ।

१९—चलप्रतिमायां न्यमनीयमंत्रः—ॐ जये श्रीं ह्रीं सुभद्रे नमः ।

२०—सुरकृतानिशयस्थापनमंत्र—ॐ नमो भगवते अर्हते सुरकृतानिशयान् जिनस्य शरीरे स्थाप-
यामि स्वाहा ।

२१—जिने प्रातिहार्यस्थापनमंत्रः—ॐ नमो भगवते अर्हते असिआडसा जिनस्य प्रातिहार्योद्रकं स्थाप-
यामि स्वाहा । ॐ यक्षेश्वराय स्वाहा । ॐ ह्रीं ह्रीं शासनदेव्यै स्वाहा । ॐ धर्मचक्राय स्वाहा । ॐ मृग-
छन्दाय स्वाहा । ॐ रत्नध्वजाय स्वाहा । ॐ नमो भगवते अर्हते जिने प्राकारादित्रयं स्थापयामि स्वाहा ।

२२—प्रतिष्ठादेवताविसर्जनमंत्रः—ॐ विसर विसर प्रतिष्ठादेवते स्वाहा ।

२३—नन्द्याचर्तुं विसर्जनमंत्रः—ॐ विसर विसर स्वस्थान गच्छ गच्छ नन्द्याचर्तुं ! पुनरागमनाय स्वाहा ।

(मन्त्रभणनपूर्वक वासुक्षेपेण विसर्जनम् ।)

२४—सामान्यदेवविसर्जनमन्त्र—

द्यान्तु देवगणाः सर्वे, पूजामादाय मामक्रीम् । सिद्धिं दत्त्वा च महतीं, पुनरागमनाय च ॥१॥

४ परिच्छेदः—स्मरण-स्तोत्राणि ।

विधिकार्यसमारम्भ-दिनादारभ्य सर्वदा । त्रिकालपाठयोग्यानि, स्तोत्राणीह निबोधत ॥५॥

भा०टी०—विधिकार्येना आरभ्यो समाप्तिं पर्यन्तं नित्यं त्रिकालं पाठं कृत्वा योग्यं स्मरण-स्तोत्रोक्तो मग्नः आ चोथा परिच्छेदमा जाणते ।

नमो अरिहंताय । नमो सिद्धाय । नमो आयरियाय । नमो उवञ्छायाय । नमो लोए सव्वसाहुणं । असो पंच नमुक्कारो, सव्वपावप्पणासणो । भगलाय च सव्वेसिं, पढमं हवहं मगलं ॥

१—उपसर्गहरस्तोत्रम्

उवसग्गहर पास, पास वंदांमि कम्मघणमुक्क । विसहर विसनित्रास, मंगलकल्लाणआवास ॥१॥

विसहरफुलिंगमंतं, कंठे धारेइ जो सया मणुओ । तस्स गहरोगमारी, -दुहुजरा जंति उवसामं ॥२॥
चिहुउ दूरे मंतो, तुज्झ पणामो वि बहुफलो होइ । नरतिरिण्णु वि जीवा, पावंति न दुक्खदोगचं ॥३॥
तुह सम्मत्ते लद्धे, चिंतामणि-कप्पपायवब्भहिण् । पावंति अविग्गेणं, जीवा अयरामरं ठाणं ॥४॥
इअ संशुओ महायस ! भत्तिभरनिव्वभरेण हिअणण । ता देव ! दिज बोहिं भवे भवे पास ! जिणचंद ॥५॥

२ श्रीशान्तिनाथ स्तवनम् (संतिकरं)

संतिकरं संतिजिणं, जगत्तरणं जयसिरीइ दायारं । सस्ररामि भत्तपालग-निव्वानीगरुडकयसेचं ॥१॥
ॐ सनमो विप्पोसहि-पत्ताणं संतिसामिपायाणं । औ स्वाहा मंतेणं, सव्वासिबुदुरिअहरणाणं ॥२॥
ॐ संतिनमुक्कारो, खेलोसहिमाहलद्धिपत्ताणं । न्तो हूँ नमो सव्वोसहि-पत्ताणं च देह सिरिं ॥३॥
वाणी तिहुअणसामिणी सिरिदेवी जक्खराय गणिपिडगा । गहदिसिपालसुरिंदा, सयावि रक्खंतु जिणभत्ते ॥४॥
रक्खंतु मम रोहिणि-पन्नत्ती वज्जसिंखला य सया । वज्जकुंसि चक्केसरि-नरदत्ता कालि महकाली ॥५॥
गोरी तह गंधारी, महजाला माणवीय वड्ढरुद्धा । अच्चुत्ता माणसिआ, महमाणसिआउ देवीओ ॥६॥
जक्खवा गोमुहमहजक्खवा, तिसुह जक्खेस तुंवरु कुसुमा । मायंगविजयअजिआ, वंभो मणुणसर कुमारा ॥७॥
छम्मुह पयाल किन्नर, -गरुडो गंधव्व तहय जक्खिंदो । कूवर वरुणो भिउडी, गोसेहो पासमायंगा ॥८॥
देवीओ चक्केसरि, अजिआ दुरिआरि कालिमहाकाली । अच्चुअ संता जाला, सुतारय असोयसिरिवच्छा ॥९॥

चडा विजयकुसि,-पन्नडत्ति निव्वाणि अच्छुआ घरणी । वहरुट्ट दत्त गंधारि, अंब पडमावई सिद्धा ॥१०॥
 इय तित्थरक्खणरया, अन्ने वि सुरा सुरीउ चउहावि । वतर जोइणिपमुहा, कुणंतु रक्ख सया अम्ह ॥११॥
 एय सुदिट्ठिसुरगण-सहिओ सघस्स सत्तिजिणचदो । मज्झ चि करेउ रक्ख, मुणिसुंदरस्सरियुअमहिमा ॥१२॥
 इय सत्तिनाह सम्म-च्चिठिअरक्ख सरह तिराल जो । सन्वोवह्वरहिओ, स लहइ सुरसपयं परम ॥१३॥

॥ इति श्रीशार्तिनाथस्तवनं महाप्रमय भट्टारकप्रभु-श्री मुनिमुंदरस्सरिण्ण मरकोपशमकरम् ॥

सत्तरिसयजिनस्तवनम् । (तिजयपहुत्त)

तिजयपहुत्तपयासिअ-अट्टमहापाडिहेरजुत्ताण । समयखित्तठियाणं, सरेमि चक्कं जिणिदाण ॥१॥
 पणवीसा य असीआ, पनरस पन्नास जिणवरसमूहो । नासेउ सयलदुरिअ, भविआण भत्तिजुत्ताणं ॥२॥
 वीसा पणयाला चि, तीसा पन्नत्तरी जिणवरिदा । गहभूअरक्खसाइणि-घोरुवसगं पणासंतु ॥३॥
 सत्तरि पणतीसा विअ, सट्ठी पंचेव जिणगणो एसो । वाहि-जल-जलण-हरि करि चोरारि-महाभय हरउ ॥४॥
 पणपन्ना य दसेवय पवठी तहय चेव चालीसा । रक्खतु मे सरीर, देवासुरपणमिआ सिद्धा ॥५॥
 हरहुट्टः सरसुं मः, हरहुंहः तहय चेव सरसु सः । आ लिहिअन्नामगवभ, चक्कं किर सन्वओभदं ॥६॥
 रोहिणिपन्नत्ती वज्ज सिखला तहय वज्जअंकुसिआ । चक्केसरिनदत्ता, कालिमहाकालि तह गोरी ॥७॥
 गंधारिमहाजाला. माणविचइरुट्टतहय अच्छुत्ता । माणसि महामाणसिआ, विज्जादेवीउ रक्खतु ॥८॥

पंचदस कम्मभूमोसु, उपपन्नं सत्तरिंजिणाणं सयं । विविहरयणाहवन्नो वसोहिअं हरउ दुरिआइं ॥१॥
चउतीसअइसयजुआ । अट्टमहापाडिहेरकयसोहा । तित्थयरा नयमोहा, द्वाएयव्वा पयत्तेणं ॥१०॥
ॐ वरकणयंसंखविट्ठुस-मरगयघणसंनिभं विगययोहं । सत्तरिसयंजिणाणं, सव्वाअरपूहअं वंदेस्वाहा ॥११॥
ॐ भवणवहवाणअंतर-जोहसवासी विमाणवासी अ । जे केह दुट्ठदेवा, ते सव्वे उयलमंतु मम स्वाहा ॥१२॥
चंदणकप्पूरेणं, फलहे लिहिज्जण खालिअं पोअं । एगंतराहणहभूअ-साहणीसुगलपणालं ॥१३॥
इय सत्तरिसयं जंतं, सम्मं मंतं दुवारिपडिल्लिहिअं । दुरिआरिखिजयवंतं, निवभंतं निचअवेह ॥१४॥

४-अयहरस्तवः (नभिज्जण)

नभिज्जण पणयसुरगण-चूडाअणिकिरणरंजिअं सुजिणो । चलपजुअलं सदाअय-पजासणं संधवं दुच्छं ॥१॥
सडियकारचरणनहसुह-निवुतुनाला विवधलायद्या । कुट्टमहारोगानल-फुल्लिगनिदं दुहसव्वंगा ॥२॥
ते तुह चलणाराहण-सलिलंजलिसेयबुड्ढियकंछाया । वगदपदड्ढागिरिपायव व्व फत्ता पुणो लच्छि ॥३॥
दुव्वायसुभियजलनिहि-उम्मडकहोलभीलणाराधे । संभंतअयविसंदुल-निज्जासयसुद्धयावारे ॥४॥
अविदलिअजाणवत्ता, ज्ञणेण पावंति इच्छिअं कूलं । पासजिणचलणजुअलं, निचं चिअ जे नमंति नरा ॥५॥
खरपवणुदुअ वणदव जालावलिमिलियसयलदुमगएणे । डज्झंत सुद्धमयवदु-भीतणरदभीसणम्मि वणे ॥६॥
जगगुरुणो कम्मजुअलं, निव्वाविअसघलतिदुअणाभोअं । जे संभरंति मणुआ, न कुणद जलणो भयं तेसिं ॥७॥
विलसंतभोगभीसण-फुरिआरुणतयणतरलजीहालं । उगगुअंगं नचजलय-सत्थहं भीसणायारं ॥८॥

मन्नंति कीडसरिस दूरपरिच्छृढविसमविसवेगा । तुह नामक्खरफुटसिद्धमतगुरुआ नरा लोए ॥९॥
 अडवीसु भिल्लतकार-पुल्लिदसद्दूलसद्दभीमासु । भयविट्ठरवुत्तकायर-उल्लरिअपहिअसत्थासु ॥१०॥
 अविलुत्ताविहवसारा, तुह नाह ! पणासमत्तवावारा । ववगयविग्घा सिग्घं, पत्ताहियडच्छिअं ठाणं ॥११॥
 पञ्जलिआनलनयण, दूरवियारियसुहं महाकाय । नद्धकुलिसघायविअलिअ-गइदकुंअत्थलाभोअ ॥१२॥
 पणयससभमपत्थिवनहमणिमाणिक्कपडिअ पडिमस्स । तुह वयण पहरणधरा, सीहं कुद्धपि न गणंति ॥१३॥
 ससिधवलदत्तसुसलं, दीहकरुल्लालयुइहिउच्छाहं । महुपिगनयणजुअल, ससलिलनवजलहराऽऽरावं ॥१४॥
 भीमं महागइदं अयासद्वपि ते न वि गणंति । जे तुम्ह चलणजुअलं सुणिवइ तुगसमलीणा ॥१५॥
 समरम्मि तिअखलगा निधाय पविड उद्धुयकयधे । कुत विणिमिन्न करिकलहसुक्खसिक्कारपवरमि ॥१६॥
 निज्जियदप्पुद्धुरिउनरिदनिक्कहा भडा जस घवलं । पावंति पावपसमिण पासजिण तुहप्पभावेण ॥१७॥
 रोगजलजलणचित्तहरचोरारिमइदगयरणभयाइं । पासजिणनामसक्कित्तणेण पसमति सव्वाइ ॥१८॥
 एवं महाभयहर पासजिणिदस्स सधयसुआरं । भवियजणाणंदयर कल्ल्हाणपरंपरनिहाण ॥१९॥
 रायमयजअखरक्खसकुसुमिणदुस्सउणरिक्खपीडासु । संआसु दोसु पथे उवसग्गे तह य रयणीसु ॥२०॥
 जो पढइ जो अ निसुणइ ताण कइणो य माणतुंगस्स । पासो पावं पसमेउ सयलसुवणच्चिअचलणो ॥२१॥
 उवसग्गते कमठासुरम्मि ज्ञाणाउ जो न सचलिओ । सुरनरक्किनर जुवईहिं संयुओ जयउ पासजिणो ॥२२॥
 णअस्स मज्झयारे अट्टारसअक्खवेहिं जो मतो । जो जाणइ सो ज्ञायइ परमपयत्तं फुड पास ॥२३॥

५-अजितशान्तिस्तवः

अजिअं जिअसव्वभयं, संतिं च पसंतसव्वगयपावं ।
जयगुरु संतिगुणकरे, दो वि जिणवरे पणिवयाप्ति ॥१॥ गाहा ।
ववगयंगुलभावे, तेऽहं विउलतवनिम्मलसहावे । निरुवममहप्पभावे, थोसामि सुदिट्ठसव्वभावे ॥२॥ गाहा ।
सव्वदुक्खप्पसंतीणं, सव्वपावप्पसंतिणं । सया अजियसंतीणं, नमो अजिअसंतिणं ॥३॥ सिलोगो ।
अजियजिण ! सुहप्पवत्तणं, तव पुरिसुत्तम ! नामकित्तणं ।
तह य धिइमहप्पवत्तणं, तव य जिणुत्तम संति ! कित्तणं ॥४॥ मागहिआ ।
किरिआविहिंसंचिअकम्मकिलेसचिसुक्खगरं, अजिअं निचिअं च गुणेहिं महासुणिसिद्धिगयं ।
अजिअस्स य संतिमहासुणिणो विअ संतिकरं, सययं मम निव्वुट्ठकारणयं च नमंसणयं ॥५॥ आलिंगणयं ।
पुरिसा ! जह दुक्खवारणं, जह अ विमग्गह सुक्खकारणं ।
अजिअं संतिं च भावओ, अभयकरे सरणं पवज्जहा ॥६॥ मागहिआ ।
अरइरइतिमिरविरहिअमुवरयजरमरणं, सुरअसुरगस्सलसुयगवइपययपणिवइअं ।
अजिअमहमवि अ सुनयनयनिउणमभयकरं, सरणमुवसरिअ सुवि दिविजमहिअं सययमु-
वणमे ॥७॥ संगययं ।

त च जिणुत्तममुत्तमनित्तमसत्तधरं, अज्जवमद्ववखतिविमुत्तिसमाहिनिहिं ।
सत्तिकर पणमामि दमुत्तमतिथयर, सत्तिमुणी मम सत्ति-समाहिवरं विसउ ॥८॥ सोवाणचं ।
सावत्थिपुव्वपत्थिव च वरहत्थिमत्थयपसत्थिवित्थिन्नसथिअ थिरसरिच्छवच्छ,
मयगललीलायमाणवरगघहत्थिपत्थाणपत्थिय सथवारिहं ।

हत्थिहत्थचाहु घंतकणगरुअगनिरुवरयपिजर पवरलखणोवचिअ सोमचारुखं,
सुइसुहमणाभिरामपरमरमणिज्जवरदेवदुहुहिनिनायमहुरयरसुहगिरं ॥९॥ वेइहओ ।
अजिअं जिआरिगण, जिअसव्वभयं भवोहरिउ ।

पणमामि अहं पयओ, पाव पसमेव मे भयय ॥१०॥ रासालुद्धओ ।

कुरुजणवयहत्थिणाउरनरीसरो पढमं तओ महाचक्खवट्ठिभोए महप्पभावो,
जो थावत्तरि पुरवरसहस्सवरनगरनिगमजणवयवई, यत्तीसारायवरसहस्साणुणायमगो ।

चउदसवररणनवमहानिहिचउसट्ठिसहस्सपवरजुवईण सुदरवई,

चुलसीहयगयरहसयसहस्ससामी छन्नवहगामकोडिसामी आसिज्जो भारहम्मि भयवं ॥११॥ वेहुओ ।

तं सत्ति सत्तिकर, सत्तिण सव्वभया । संतिं थुणामि जिण, संतिं विहेउ मे ॥१२॥ रासानंदिअयं ।

इक्खागविदेहनरीसर ! नर-वसहा ! मुणिवसहा ! नवसारयससिसकलाण ! विगतमा ! विहुअरया ! ।

अजित्तमतेअगुणेहिं महासुणि अमिअबला ! विउलकुला ! पणमामि ते भवभयभूरण जगसरणा मम
सरणं ॥१३॥ चित्तलेहा ॥

देवदाणव्विंदचंद सूरचंद ! हइ तुइ जिइ परम, लइरुव ! धंतरुणपइसेअसुइनिइयवल, ।
दंतपंति ! संति ! सत्तिकित्तिसुत्तिजुत्तिगुत्तिपवर !,

दित्ततेअ वंद ! धेअ ! सव्वलोअभाविअपभावणे अ पइस मे समाहि ॥१४ नारायओ ॥
विमलससिकलाइरेअसोमं, वित्तिमिरसूरकराइरेअतेअं ।

तिअसवइगगाइरेअरुवं, धरणिधरप्पवराइरेअसारं ॥१५॥ कुसुमलया ।
सत्ते अ सया अजिअं, सारीरे अ बले अजियं ।

तव संजमे अ अजिअं, एस थुणामि जिणं अजिअं ॥१६॥ सुअगपरिदिजिअं ॥

सोमगुणेहिं पावइ न तं नवसरयससी, तेअगुणेहिं पावइ न तं नवसरयरवी ।

रुवगुणेहिं पावइ न तं तिअसगणयई, सागुणेहिं पावइ न तं धरणिनरवई ॥१७॥ सिज्जिअयं ।

तित्थवरपवत्तयं तमयरहिअं, धोरजणयुअच्चिअं चुअकलिकलुसं ।

संत्तिसुहप्पवत्तयं तिगरणपयओ, संत्तिमहं महामुणिं सरणसुवणमे ॥१८॥ ललिअयं ।

विणओणयसिरहअंजलिरिसिगणसंथुअं थिमिअं, विउहाहिवयणवइनरवइयुभमहिअच्चिअं वइसो ।

अङ्कगयसरयदिवापरसमहिअसप्पभं तवसा । गयणंगविपरणसमुअचारणवंदिअ तिरसा ॥ १९ ॥

किसलयमाला ।

असुरगरुलपरिवंदिअ, किन्नरोरग नमसिअ । देवकोडिसयसयुअ, समणसंधपरिधदिअ ॥ २० ॥ सुसुह ।

अभय अणह अरय अरुय । अजिअं अजिअं पयओ पणमे ॥ २१ ॥ विज्जुविलसिअ ।

आगया वरविमाण दिव्व रुणगरहरुरयपहकरसर्पहिं हुलिअं ।

सत्सभमोअरणवुभिअलुलिअचलकुडलगयतिरीडसोहतमडलिमाला ॥ २२ ॥ वेड्डओ ।

जं सुरसंघा सासुरसंघा वेरविउत्ता भत्तिमुजुत्ता, आपरभूसिअ संभमपिडिअ सुदुहु सुविहिअसव्वलोघा ।
उत्तमकंचणरयणपरुविअभासुरभूसणभासुरिअंगा । गायसमोगयभत्तिवसागयपंअलिपेसियसीसपणामा

॥ २३ ॥ रयणमाला ।

वंदिअग'थोऊण तां जिण, तिगुणमेव य पुणो पयाहिणं ।

पणमिऊण य जिण सुरासुरा, पमुइआ सभवणाई तो गया ॥ २४ ॥ वित्तय ।

त महासुणिमंहं पि पंजली, रागदोसभयमोहवज्जिअ ।

देवदाणववरिंदवदिअ, संत्तिमुत्तामं महातव नमे ॥ २५ ॥ वित्तयं ।

अवरतरविआरणिआहिं, ललिअहसवहुगामिणिआहिं ।

पीणसोणिथणसालिणिआहिं, सकलकमलदललोअणिआहिं ॥२६॥ दीवयं ।
पीणनिरंतरथणभरविणमियगायलयाहिं, मणिकंचणपसिखिलमेहलसोहिअसोणितडाहिं ।
वरखिखिणिनेउरसतिलयचलयविभूसणिआहिं, रइकरचउरमणोहरसुंदरदंसणिआहिं ॥२७॥ चित्तक्खरा ।
देवसुंदरीहिं पायवंदिआहिं-वंदिआ य जस्स ते सुविक्रमा कमा,
अप्पणो निडालएहिं मंडणोड्डुण प्पगारएहिं केहिं केहिं वि ।
अवंगतिलयपत्तलेहनामएहिं चिह्लएहिं संगयं गयाहिं,
भत्तिसन्निविद्वंदणागयाहिं हुंति ते वंदिआ पुणो ॥२८॥ नारायओ ।
तमहं जिणचंदं, अजिअं जिअमोहं । धुयसव्वकिलेसं, पयओ पणमामि ॥२९॥ नंदिअयं ।
धुअवंदिअयस्सा रिसिगणदेवगणेहिं, तो देववहुहिं पयओ पणमिअस्सा, जस्स जगुत्तमसासणअस्सा ।
भत्तिवसागयपिंडिअयाहिं, देववरच्छरसा बहुआहिं, सुरवरइगुणपंडिअयाहिं ॥३०॥ भासुरयं ।
वंस-सद्-तंति-ताल-मेलिए-तिउक्खराभिरामसद्दमीसए कए अ, सुइसमाणे अ सुद्धसज्जगीयपाय-
जालघंडिआहिं, वलयमेहलाकलावेउराभिरामसद्दमीसए कए अ । देवनट्टिआहिं हावभावविब्भमप्पगार-
एहिं नच्चिऊण अंगहारएहिं, वंदिआ य जस्स ते सुविक्रमा कमा तयं तिलोयसव्वसत्तसंतिकारयं, पसंतस-
द्वपावदोसमेसज्जं नमामि सेंतिमुत्तमं जिणं ॥३१॥ नारायओ ।

छताचासरपडागजूअजवमडिआ, झयवरमगरतुरयसिरिवच्छसुलछणा ।
दीवससुद्धमंदरदिसागयसोहिआ, सत्थिअवसहसीहरहचक्करकिआ ॥३२॥ ललिअयं ।

सहायलढा समप्पडढा, अदोसडुढा गुणेहि जिढा ।
पसायसिढा तवेणपुढा, सिरीहि डढा रिसीहि जुढा ॥३३॥ वाणवासिआ ।

ते नवेण धुअसव्वपावया, सव्वलोअहिअमूलपावया ।
संयुआ अजिमसंतिपायया, हुंतु मे सिवसुहाण दायया ॥३४॥ अपरांतिका ।

एव तवबलविडलं, युअ मए अजिअसतिजिणजुअल ।

ववगयकम्मरयमल, गड गय सासयं चिउलं ॥३५॥ गाहा ।

त पढुगुणप्पसायं, सुक्खसुहेण परमेण अविसाय ।

नासेउ मे विसायं, कुणउ अ परिसाविअप्पसाय ॥३६॥ गाहा ।

त मोएउ अ नदि, पावेउ अ नदिसेणमभिनदिं । परिसाविअ सुरनदिं, मम य दिसउ संजमे नदिं ॥३७॥ गाहा ।
पक्खिअ-चोउम्मासिअ, सवच्छरिए अवस्स भणिअव्वो । सोअव्वो सव्वेहिं, उवसग्गनिवारणो एस्सो ॥३८॥
जो पढइ जो अ निसुणइ, उभओ कालपि अजिअसत्थिय । न डुहुति तस्स रोगा, पुब्बुप्पन्ना विणासति ॥३९॥
जह डच्छह परमपय, अहवा कित्ति सुवित्थइ भुवणे । ता तेलुक्कुद्धरणे, जिणवयणे आयर कुणह ॥४०॥

६—बृहच्छान्तिः

ओ भो भव्याः । तृणुन वचनं प्रस्तुतं सर्वमेतद्, ये योत्रायां त्रिभुवनगुरोराहता भक्तिभाजः ।
तेषां शान्तिर्भवतु भवता मर्हदादिप्रभावादारोग्यश्रीधृति-मति-करी क्लेशविध्वंसहेतुः ॥१॥

ओ भो भव्यलोका इह हि भरतैरावतविदेह-संभवानां समस्ततीर्थकृतां जन्मन्यासनप्रकम्पानन्तरमव-
धिना विज्ञाय सौधर्माधिपतिः सुघोषावण्डाचालनानन्तरं सकलसुरासुरेन्द्रैः सह समागत्य सविनयमर्हद्-
भट्टारकं गृहीत्वा गत्वा कनकाद्रिशृङ्गे विहितजन्माभिषेकः शान्तिमुद्बोधयति अथा ततोऽहं कृतानुकारमिति
कृत्वा “महाजनो येन गतः, स पन्थाः” इति भव्यजनैः सह समेत्य स्नात्रपीठे स्नात्र विधाय, शान्तिमुद्-
बोधयामि तत्पूजायास्नात्रादिमहोत्सवानन्तरमिति कृत्वा कर्णं दत्वा निशम्यतां निशम्यतां स्वाहा ।

ॐ पुण्याहं पुण्याहं प्रीयन्तां प्रीयन्तां भगवन्तोऽर्हन्तः सर्वज्ञाः सर्वदर्शिनस्त्रिलोकनाथास्त्रिलोकमहिता-
स्त्रिलोकपूज्यास्त्रिलोकेश्वरास्त्रिलोकोद्योतकराः ।

ओ ऋषभ-अजित-संभव-अभिनन्दन-सुमति-पद्मप्रभ-सुपार्ध-चन्द्रप्रभ-सुविधि-शीतल-श्रेयांस-वासु-
पूज्य-विमल-अनन्त-धर्म-शान्ति-कुन्धु-अर-मल्लि-धुनिसुव्रत-नमि-नेमि-पार्श्व-वर्धमानान्ता जिनाः शान्ताः
शान्तिकरा भवन्तु स्वाहा ।

ओ सुनयो सुनिप्रवरा रिपुविजयदुर्भिक्षकान्तारेषु दुर्गमार्गेषु वो रक्षन्तु वो नित्यं स्वाहा ।

ॐ ह्रीं-श्री-धृति-मति-कीर्ति-शान्ति-वृद्धि-लक्ष्मी-मेघा-विद्यासाधनप्रवेशनिवेशनेषु सुगृहीतनामानां जयन्तु ते जिनेन्द्राः ।

ॐ रोहिणी-प्रज्ञसि-चक्रशृङ्खला-वज्राङ्कुशी अप्रतिचक्रा पुरुषदत्ता काली महाकाली गौरी गान्धारी सर्वाङ्गा महाज्वाला मानवी वैरोद्या अञ्जुसा मानसो महामानसो पीडश विद्यादेव्यो रक्षन्तु वो नित्यं स्यादा ।

ॐ आचार्योपाध्यायप्रभृतिचातुर्वर्ण्यस्य श्रीश्रमणसघस्य शान्तिर्भवतु तुष्टिर्भवतु पुष्टिर्भवतु ।

ॐ ब्रह्मश्चन्द्रसूर्योद्गारकपुष्पवृहस्पतिशुक्रशनिश्चरार्द्राशुकेतुसहिताः सलोकपालाः सोम-यम-चरुण-कुबेर-वासवादित्य-स्कन्द-चिनायकोपेताः, ये चान्येऽपि ग्रामनगरक्षेत्रदेवताऽऽयस्ते सर्वे प्रीयन्ता प्रीयन्तां अक्षी-णकोशकोष्ठागारा नरपतयश्च भवन्तु स्वारा ।

ॐ पुत्रमित्रभ्रातृ-रुल्लङ्घसुहृत्स्वजनसवन्धिगन्धुवर्गसहिता नित्य चामोक्षप्रमोदकारिणः । अस्मिंश्च भूमण्डला-यतने निवासिसाधुसाध्वीश्रावकश्चाविराणा रोगोपसर्गव्याधिदुःशुब्धभिक्षदौर्मनस्योपशमनाय शान्तिर्भवतु ।

ॐ तुष्टिषुष्टिरुद्धिवृद्धिमाङ्गल्योत्सवाः सदा प्रादुर्भूतानि पापानि शाम्यन्तु दुरितानि, शत्रवः पराङ्मुखा भवन्तु स्वाहा ।

श्रीमते शान्तिनाथाय, नमः शान्तिविधायिने । त्रैलोक्यस्यामराधीश-मुकुटाभ्यर्चिताद्रव्ये ॥१॥

शान्तिः शान्तिकरः श्रीमान्, शान्तिदिशतु मे गुरुः । शान्तिरेव सदा तेषां, तेषां शान्तिर्गृहे गृहे ॥२॥

उन्मृष्टरिष्टदुष्ट, ग्रहगतिदुःस्वप्नदुर्निमित्तादि । संपादित-हितसंपन्नामग्रहणं जयति शान्तेः ॥३॥
श्रीसङ्घ-जगज्जनपद-राज्याधिपराज्यसन्निवेशानाम् । गोष्टिकपुरमुख्याणां, व्याहरणैर्व्याहरेच्छान्तिम् ॥४॥

श्रीश्रमणसङ्घस्य शान्तिर्भवतु, श्रीजनपदानां शान्तिर्भवतु, श्रीराज्याधिपानां शान्तिर्भवतु, श्रीराज्य-
सन्निवेशानां शान्तिर्भवतु, श्रीगोष्टिकानां शान्तिर्भवतु, श्रीपुरमुख्याणां शान्तिर्भवतु, श्रीपौरजनस्य शान्ति-
र्भवतु, श्रीब्रह्मलोकस्य शान्तिर्भवतु ॐ स्वाहा ॐ श्रीपार्श्वनाथाय स्वाहा ।

एषा शान्तिः प्रणिछायात्रास्नात्राद्यवसानेषु, शान्तिकलशं गृहीत्वा कुङ्कुमचन्दनकर्पूरागुरुधूपवासंक्षु-
माञ्जलिसमेतः स्नात्रचतुर्भुजकायां ओसंधसमेतः शुचि शुचि वपुः पुष्पवस्त्रचन्दनाभरणालङ्कृतः पुष्पमालां
कण्ठे कृत्वा, शान्तिसुदयोषधित्वा शान्तिपानीयं मस्तके दातव्यमिति ।

नृत्यन्ति नित्यं मणिपुष्पवर्षं, सृजन्ति गायन्ति च मङ्गलानि ।

स्तोत्राणि गोत्राणि पठन्ति मन्त्रान्, कल्याणभाजो हि जिनाभिवेके ॥१॥

शिवमस्तु सर्वजगतः, परहितनिरता भवन्तु भूतगणाः । दोषाः प्रयान्तु नाशं, सर्वत्र सुखीभवतु लोकः ॥२॥

अहं गोवाल्लयमाया, सिवादेवी तुम्ह नयर्निवासिनी ।

अम्ह सिवं तुम्ह सिवं, असिवोवसमं सिवं भवतु स्याहा ॥३॥

उपसर्गार्गीः क्षयं यान्ति, ह्रियन्ते विघ्नवल्लयः । मनः प्रसन्नतामेति, पूज्यमाने जिनेश्वरे ॥४॥

सर्वमङ्गलमाङ्गल्य, सर्वकल्याणकारणम् । प्रधान सर्वधर्माणा, जेन जयति शासनम् ॥५॥

७-लघुशान्ति स्तवः

शान्ति शान्तिनिशान्त, शान्त शान्ताऽशिव नमस्कृत्य । स्तोतु. शान्तिनिमित्त, मन्त्रपदैः शान्तये स्तौमि ॥१॥
ओमिति निश्चितवचसे, नमो नमो भगवते ऽहते पूजाम् । शान्तिजिनाय जयवते, यशस्विने स्वामिने दमिनाम् ॥२॥
सकलातिशेषकमहा-सयस्ति समन्विताय शस्याय । त्रैलोक्यपूजिताय च नमो नमः शान्तिदेवाय ॥३॥
सर्वाभिरसुसमूह-स्वामिकमपूजिताय न जिताय । सुवनजन पालनीयत-तमाय सकतं नमस्तस्मै ॥४॥
सर्वदुरितौघनाशन-कराय सर्वाशिवप्रशमनाय । दुष्टग्रहभूतपिशाच-शाकिनीना प्रमथनाय ॥५॥
यस्येति नाममन्त्र-प्रधानवाक्योपयोगकृततोषा । विजया कुरुते जनहित-मिति च नुता नमत त शान्तिम् ॥६॥
भवतु नमस्ते भगवति ! विजये ! सुजये ! परापरैरजिते ! । जगत्यां जयतीति जयावहे भवति ॥७॥
सर्वस्यापि च सङ्घस्य, भद्रकल्याणमङ्गलप्रददे ! । साधूनां च सदा शिव-सुतुष्टिपुष्टिप्रदे ! जीयाः ॥८॥

भक्त्यानां कृतसिद्धे ! निवृत्तिनिर्वाणजननि ! सत्त्वानाम् ।

अभयप्रदाननिरते ! नमोऽस्तु स्वस्तिप्रदे तुभ्यम् ॥ ९ ॥

भक्ताना जन्तूना, शुभावहे ! नित्यमुच्यते देवि ! । सम्यग्दृष्टीना धृति-रति-मति-बुद्धि-प्रदानाय ॥१०॥

जिनशोसननिरतानां, शान्तिनतानां च जगति जनतानाम् ।

॥१२॥

॥१॥

श्री-संपत्कीर्ति-यशो-वर्द्धनि ! जयदेवि ! विजयस्व ॥१॥

श्री-संपत्कीर्ति-यशो-वर्द्धनि ! जयदेवि ! विजयस्व ॥१॥

श्री-संपत्कीर्ति-यशो-वर्द्धनि ! जयदेवि ! विजयस्व ॥१॥

श्री-संपत्कीर्ति-यशो-वर्द्धनि ! जयदेवि ! विजयस्व ॥१॥

श्री-संपत्कीर्ति-यशो-वर्द्धनि ! जयदेवि ! विजयस्व ॥१॥

श्री-संपत्कीर्ति-यशो-वर्द्धनि ! जयदेवि ! विजयस्व ॥१॥

श्री-संपत्कीर्ति-यशो-वर्द्धनि ! जयदेवि ! विजयस्व ॥१॥

श्री-संपत्कीर्ति-यशो-वर्द्धनि ! जयदेवि ! विजयस्व ॥१॥

श्री-संपत्कीर्ति-यशो-वर्द्धनि ! जयदेवि ! विजयस्व ॥१॥

श्री-संपत्कीर्ति-यशो-वर्द्धनि ! जयदेवि ! विजयस्व ॥१॥

श्री-संपत्कीर्ति-यशो-वर्द्धनि ! जयदेवि ! विजयस्व ॥१॥

श्री-संपत्कीर्ति-यशो-वर्द्धनि ! जयदेवि ! विजयस्व ॥१॥

श्री-संपत्कीर्ति-यशो-वर्द्धनि ! जयदेवि ! विजयस्व ॥१॥

श्री-संपत्कीर्ति-यशो-वर्द्धनि ! जयदेवि ! विजयस्व ॥१॥

श्री-संपत्कीर्ति-यशो-वर्द्धनि ! जयदेवि ! विजयस्व ॥१॥

कल्याण-
कलिका
खं० ३ ॥

॥२७७॥

श्री समवसरणस्तवः ।

युणिमो केवलिवत्थं, वरविज्जाणदधम्मकित्तिट्ठयं । देविन्दनयपयत्थ, तित्थयर समवसरणत्थं ॥१॥
पयडिअसमत्थभावो, केवलिभावो जिणाण जत्थ भवे । सोहत्ति सव्वओ तहिं, महिमाजोयणमनिलकुमरा ॥२॥
वरिसत्तिमेरुकुमारा, सुरहिजल उडसुरा कुसुमपमर । विरयंति वणा मणिक्कण रयणचित्तं महिअल तो ॥३॥
अभिन्तर मज्झयहि, तिवप्पमणिंरयणक्कणयकविसीसा । रयणज्जुणप्पमया, वेमाणिअजोइभवणकया ॥४॥
वट्ठम्मि दुतीसगुल-तित्तीस घणुपिटुल पणसय घणुच्चा । उयणुसय उगकोस-तरा य रयणमयचउदारा ॥५॥
चउरसे इगधणुसय-पिटुवप्पा सट्ठकोसअतरिआ । पढमयिआ विअ तडआ, कोसतर पुव्वमिव सेसं ॥६॥
सोचाणसहसदसकर-पिटुवच्च गंतुं सुवो पढमवप्पो । तो पन्ना धणुपयरो, तओ अ सोवाण पण सहसा ॥७॥
तो वियवप्पोपन्ना-धणुपयर सोवाण सहसपण तत्तो । तडओ वप्पो छस्सय-यणु इगकोसेहिं तो पीढं ॥८॥
चउदार तिसोवाण, मज्जेमाणिपीढय जिणतणुच्चं । दो घणुसय पिटुदिह, सट्ठदुकोसेहिं धरणिअला ॥९॥
जिणतणुवारणुचो, समहिअजोअणपिटु असोगतत्त । तयहो य देवच्छन्दो, चउसीहासण सपयपीढा ॥१०॥
तटुवरि चउ छत्ततिआ, पडिरुवत्तिग तहट्ट चमरधरा । पुरओ कणयकुत्तेसय-ट्ठिअफालिअधम्मचक्कचउ ॥११॥
झयछत्तमयरमंगल-पंचालीदामवेडवरकलसे । पडदार मणितोरण तिय धूवघडी कुणत्ति वणा ॥१२॥
जोयणसहस्सदडा, चउज्झया धम्ममाणगयमीहा । ककुभाइजुया सव्व, माणमिण निअनिअकरेण ॥१३॥

पविसिअ पुन्वाइ पहु, पयाहिणं पुन्वआसणनिविट्ठो । पयपीढठवियपाओ पणमिअतित्थो कहइ धम्मं ॥१४॥
 मुणिवेमाणिसमणी, सभवणजोइवणदेवीदेवतिथं । कप्पसुरनरित्थित्थिअं, ठंतिऽग्गेयाइविदिसासु ॥१५॥
 चउदेवीसमणी उद्धट्ठिआ निविट्ठा नरनरित्थिसुरसमणा । इय पणसगपरिस सुणंति, देसणं पढमवप्पंता ॥१६॥
 इय आचरसयवित्ति-वुत्तं चुन्नीइ पुण सुणि निविट्ठा । वेमाणिणि समणी दो, उट्ठा सेसा ट्ठिआ उ नव ॥१७॥
 बीअन्तो त्तिरि ईसाणि, देवच्छन्दो अ जाण तइअन्तो । तह चउरंसे डुडु वाची, कोणओ वट्ठि इक्किआ ॥१८॥
 पीअसिअरत्तसामा, सुरवणजोइभवणा रयणवप्पे । धणुदंडपासगयहत्थ, सोमयमवरुणधणयक्खा ॥१९॥
 जयविजयाजिअ अपराजिअत्ति सिअअरुणपीअनीलाभा । बीए देवीजुअला, अभयंकुसपासमगरकरा ॥२०॥
 तइअ बहि सुरा तुंवरु-खट्ठंगिकवालजडमउडधारी । पुन्वाइदारवाला, तुंवरुदेवो अ पडिहारो ॥२१॥
 सामन्नसमोसरणे, एस विहीएइ जइ महिड्डिसुरो । सव्वमिणं एगोऽवि डु, स कुणइ भयणेयरसुरेसु ॥२२॥
 पुन्वमजायं जत्थ उ, जत्थेइ सुरोमहिड्डिमघवाई । तत्थोसरणं नियमा, सययं पुण पाडिहेराइं ॥२३॥
 डुत्थिअसमत्थअत्थिअ-जणपत्थिअअत्थसत्थसुसमत्थो । इत्थं थुओ लहु जणं, तित्थयरो कुणउ सुपयत्थं ॥२४॥

॥ शान्तिनाथजीनो कलश ॥

श्रीशान्तिजिनवर सयल सुखकर, कलश भणीई तास, जिम भविक जीवने सयल संपति, बहोत्त लील विलास ।
 कुरुनामि जनपद तिलकसमवड हत्थिणाउर सार, जिणनयरीकंचण रयण धन सुगुण जन आधार ॥१॥

तिहां राय राजे बहुदिवाजे विम्बसेन नरिन्द, निज प्रकृति सोमह तेज तपनट् भानु चन्द दिणद ।
 तस पण्ण खाणि पट्टराणी नामे अचिरा नारी, सुह सेज सुती चउद पेसे सुपन सार दु-चार ॥२॥
 मन्वदुस्सिद्ध विमाणयी तव चविओ उर उपल, बहु भद्द भद्दव कसिण सत्तमि दिवम गुण सपुन्न ।
 तव रोग मोग वियोग विडूवर मारि ईति समत, वर सयल मगल केलि कमला घर घर विलसत ॥३॥
 यरचद योणे जेष्ठ तेरसी वदि दिने थयो जन्म, तव मज्झ रयणीहं दिसा कुमारी करे सुईरुम्म ।
 तव चलिअ आसण सुणिअ सवि हरि घडानादे मेलि, सुरवृद साथइ मेरुमथइ रचे मगलकेलि ॥४॥

ढाल भापानी । नाभिराया घर नन्दन जनमीयाण-ए देशी
 विदवसेन हृप घरे नदन जनमीयाण तिहुंअण -भविण प्रमस्यु प्रणमीयाण,
 गदक-हार प्रणमीया चउसट्टिइद लेइ ठवे मेरुगिरीद, सुरनदि नीर समीर तिहा खीर जलनिधि नीर ॥५॥
 सिंहासणे सुरराज जिहा मिल्या देवसमाज, ओपविनी जाति सर्वे सरस कमल विख्यात ॥६॥

ढाल-विख्यात विविध परे कर्मनाए तिहां हर्प भरि सुरभि वरदामनाए,
 व्रटक-दरै वरदामने मागधनामे जेह तोरथ उत्तम ठाम, तेहतणी माटि सर्व करे ग्रहण सर्व सुपर्य ॥७॥
 वावना चदन सार अभिओगिक सुर अधिकार, मनी धरी अधिक आणद अवलोकना जिनचद ॥८॥
 ढाल-श्रीजिनचदने सुरपति नवरावताए निज निज जन्म सुकृताथ भावताए

ब्रूदक-हारे भावता जनम प्रमाण । अभिषेक कलश मंडाण । साठि लाख ने एक कोडि, सय दोय पंचास जोडि ।
 आठ वाना जेह होइ, चोसट्ठ सहसा जोइ । इणि परे भक्ति उदार, करे पूजा विविध प्रकार ॥१०॥
 ढाल-विविध प्रकारना करिय सिनगार इयुए भरीय जल विमलना विपुल भृंगार रुड्डाए ।
 ब्रूदक-हारे भृंगार थाल चंगेरी, सुप्रतिष्ठ प्रसुखसुं भेरी । सवीकलश परिमंडाण, ते विविधवस्तु परीमाण ॥११॥
 आरति मंगलदीप, जिनराजने समीप । भगवती चूरणिमाहे, अधिकार एह उछाहे ॥१२॥
 ढाल-अधिकार उछाहसुं हरष भरजल भीजताए, नवनव भंतिंसुं भक्तिभर कीजताए ।
 ब्रूदक-कीजता नाटिक रंग गाजतां गुहिर रुदंग, किट किटति तिहां कडताल चउताल ताल कंसाल ॥१३॥
 सख पणव भुंगल भेरी झलरी वीणा नकेरी एक करे हयपार, एक करे गजगुलकार ॥१४॥
 ढाल-गुलकार गरज नीरव करेए पाय डूर २ धूर सुर धरेए ।
 ब्रूदक-सुर धरे अतिबहुमान । तिहां करे नव नव तान, वर विविध जाते छंद जन भक्त सुरतस्कंद ॥१५॥
 बलि करे मंगल आठ, ए जम्बूपन्नति पाठ । धय धूरय मंगल एइ, मन धरी अति बहु प्रेम ॥१६॥
 ढाल-प्रेमसुं दोषणा पुन्यनी नीसुणे सुर सहूए समकित पोषणा सिष्ट संतोषणा इम बहूए ।
 ब्रूदक-बहू प्रेमसुं सुख खेम धरि आणिया निधी जिम, बत्रीस कोडि सुवनन करे दृष्टिरयणनिधान ॥१७॥
 जिन जननी पासे मेहेला, करे अट्टाहनी केलि । नंदिसरें जिनगेहे, करे महोच्छव समुनेहे ॥१८॥

ढाल-हवे राय महोच्छव करे रंग भरि थयो जब परभाति, सुर पूजीओ सुतनयननिरखी हरपियो तब तात ।
 वर धवल मगल गीत गाता गर्धव गावइ रास, बहु मान दान सुखिया कीधा, सकल पूगी आम ॥१९॥
 तिहां पचवरणी कुसुमवासित भूमिका सलित्त, तब अगर कुदरु धूप धूपणा ढाल्या कुकुंमलित्त ।
 सिर मुकट मडण काने कुडल हिइ नवसर हारि, इम सयल भूषण भूषितांर जगत जन परिवार ॥२०॥
 जिन जन्म कल्याण महोच्छवे चउद सुवन उद्योत, नारकि थावर प्रमुख सुखिया सकल मगल होत ।
 दुख दुरित ईति शमित सघलां जिनराजने परताप, तिणहेत्ते शान्तिकुमार ठवीउं नाम अति आल्हाद ॥२१॥
 कलश-श्रीशान्तिजिननो कलश भणता हुइ मंगलमाल, कल्याणकमला केलि करतां लहे लील विलास ।
 जिन स्नात्र करीइ सहेज तरीइ भवसमुद्र अपार, श्रीज्ञानविमलसूरिंद जंजे श्रीशान्तिजिन जयकार ।

॥ श्रीशान्तिनाथजीनो कलश सपूर्ण ॥

५ परिच्छेदः—प्रतिष्ठापस्करः ।

प्रतिष्ठा विविधाङ्गयू-पयोगी यो नियोगत । उपस्करगणः सोऽत्र, समासेनोपवर्णितः ॥६॥

भा०टी०—प्रतिष्ठाना अगभूत एवा भिन्न भिन्न अनुष्ठान कार्योभा जे ने मामाननी अनियार्थ उपयोगिता होय छे तेवा सामाननी आ परिच्छेदमां सुचित्रो आपेली छे.

१—अंजनशलाकाना सामाननी सूची—

श्रीफल (नालिघेर) नं० ३०१	किसमिस द्राख से. २	लालचंदन मूठो १
नालिघेर गोला ३१	एलची तोला १०	अगर तो० १०
सोपारी राती २१	लवंग तो० १०	तगर तो० ५
सोपारी काली ५१	जावंत्री तो० ५	कंकरोल तो० ५
सोपारी धोली से. २	जायफल तोला १०	वालाकुंची ४
बदाम गोटा से. २	कंकु तोला १०	अगरवत्ती से० २
बदाम कागदी से. १	केसर तो० १०	दशांगधूप से. २
बदाम गोला से. १	करतूरी वाल ५	वासक्षेप से. २
पिस्ता से. ०॥	गोरोचन वाल ८	किंदूप धूप से० १०
कमलकाकडी से. ०॥	कपूर तो० १०	प्रियंगु तोला १०
सिंधोडां सुकां से. २	हिंगलोक डलीचद्व तो० ५	गहुंला तो० १०
खारेक से. २	बरास तो० १०	मंगलमाटी ८ जातनी
काजू से. २	चंदन मूठा ४	अष्टवर्ग १ लो

અટ્ઠર્ગ ૨ જો

સર્વૈપથિ પડિકું ?

સદૌપથી પડિકું ?

સુગધૌયથી પડિકું ?

મૃલિકાચૂર્ણ પડિકું ?

કપાય છાલ પડિકું ?

૩૬૦ ક્રિયાળોનો પુહો ?

કાલો સુરમો કાચોડલી તો ૨

પાકાં મોતી તો. ૦/

મવાલની શાલા તો ૩

શુભાલ તો ૧૦

અગ્રીર તો ૫

પંચત્ત્વની પોટલી ૧૨૫

આરેગં સે ૧૧

ગેવા (ગોલી) છત્ર સે ૧

ભાત (ઢાંગર) સે ૫

ચોલાની ફૂલી સે ૧

ઘણમીજ સે ૧

વાલ સે ૧

કુલત્થ સે ૧

તિલ સે ૨

સરસવ સે ૧

ગંદુ સે ૫

જવ સે ૭

ચણા સે ૬

ચોલા સે ૫

મગ સે ૬

જુવાર સે ૧

અઢદ સે ૬

સોનાના વર્ક થોકડી ૫

રૂપાના વર્ક થોકડી ૧૦

સોનાના પુષ્પ ૧૦૮

રૂપાના પુષ્પ ૧૦૮

ચાંદીની રક્ષાની ૧

ચાંદીનો કન્ચોલો ૧

ચાંદીના કલશિયા ૮

સોનાની યા ચાંદીની થાલી ૧

સોનાની શલાઈ ૧

સોનાની કલમ ૧

જર્મન શિલ્વરની વાટકી ૧૫

આરીસો ૧ (ઇંચ ૭-૮ લંબો)

આરીમા ૮ (૪-૫ ઇંચ લંબા)

अंघाडीनी पूंजणी ८
चामर ८
पंवा (वींजणां) ८
मींदल १८०
मराडाफली १५०
काचनां न्हानां फाणस २
समाई २ छोटी
समाई मोटी २ फूट २॥॥
अत्तर गुलाब तो० १
अत्तर केवडा तो० १
अत्तर मोगरा तो० १
अत्तर खश तो० ?
अत्तर चमेली तो० १
तेल चमेली तो० १०

तेल चंदननुं तो० १०
गुलाबजल शीशा २
आंवलां तो० १०
कंफोडी तो० ५
वखो-रेशमी रातुं हा० ७
रेशमी पीलुं हा० ५
रेशमी नीलुं हा० ७
रेशमी धोलुं हा० ११
रेशमी कांलुं वख हा० २॥
पंचपटो (मशरु) हा० १।
रेशमी आशमानि हा० १।
रेशमी जांबुई हा० १।
कटासनां कनी ८
चरवला ४

धावली ६
अवोटियां जोटा ८
उत्तरासणियां जोटा ८
मोटा पनानी मलमल ताको १
छोटा पनानी मलमल ताको १
जगनाती वारनो पनो ताको १
लांगळोथ ताको ०॥
चोल ताको १ पनो हाथ २ नो
चोल ताको १ पनो वारनो
नीलुं स्रवाड ताको १ पनो १ हाथ
पीलुं स्रवाड ताको १ पनो १ हाथनो
घंट १
घंटडी १
धूपधाणुं ? लाकडीना हाथानुं

धूपघाणु १ सैरवाल

भारती १

मगलदीनो १

छा १

कमलहाग २

ग्राचा-पीतलनी रुडी २ मोडी

गंगाजलनी शीशी १

रंगीन पेचो-पाघडी दंड माटे

मोल सेर ५

खडी साकर सेर ५

आवा नावल सेर ३०

गायनु घी सेर ८

भंगनु घी सेर १०

जवारिया वास ४,

७-७ छाघडी बांशनी छान,

बांश नया उजला १६ लावा हाथ ५-५

बाजोठ १ गज समचोरस गास्तुनो

पाटलो १ नंधारस्तनो

पाटलो १ दिरूपालोनो

पाटलो १ नवग्रहोना

पाटलो १ भट्टमगलनो

प्रणालिओ गजोठ १

कटामणां जेवी चढाइयो १२

नवा पाटला ४

अखट दीपक योग्य मोटा फाणस २

मोटा कोदिया फणागालां २

कामानी थाली ४

कामाना गटका २

फन्याकात्या खाननी कोकडी ५

त्राचानो लोटो १

त्रागानो कलशियो १

हलदरना गाठीया ८

समूणो डाम मूलिया ४

अथेडांनी कलम २

कोरा डामनी पूली २

१०८ नालनो कलश १

चोसडता रुपया ४

त्राचाना पैसा ३००

त्रे आनी पावली आठ आनी रु. ५०नी

रोकडा रुपया

मागरु दीवो १

माला १ स्फटिकनी

माला १ गोमेद वा सिंदुरिया स्फटिकनी

माला १ नीलमणिनी

माला १ केरवानी

माला १ अकलवेरनी

माला १ प्रवालनी

चोरस चंद्रवो न्हानी १

जवनी माला प्रतिमा दीठ

आरेठानी माला प्रतिमा दीठ

माणेकस्तंभ (मोभण) १

तोरण १ सागनी लकडीनुं

तोरण १ चांदीनुं

चांदीनां पुंखणां (जुंसरो १ मूसल २

रवइओ ३ त्राक ४)

चांदीनो मूलनायक नीचे राखवानो कूर्म १

ध्वजा १ दंड मापनी

ध्वजा २ न्हानी.

माटीना म्होटा कलश २

वडा (मटकी) ८

मोटा गाडवा (मोरिया) १२

न्हाना गाडवा (पुंखणिया) १२

माटीना कलशिया (कुलका) १०८

कोडियां ८ न्हाना

कुंडां ४ म्होटां

कुंडां ८ कंडक न्हानां

कुंडिओ न्हानी १२

सरावलां ६१

चहरी माटे वेहिनां वर्तन ३६

प्रासाद पुरुष सोनानो १

प्रतिमाओने आभरण माटे सोनानो तार

चांदीनो तार

सोना चांदीना वास्तुपत्रा

शिल्पिसन्मानार्थ चांदीनो गज, हथोडो,

टांकणो, भरणको, चूनलोडो वगैरे.

तोरण बांधवाने सोनानी छडी १

मंडपनो सोमान

वेदीनो सामान

आंगीनो सामान

ઉપરની હવીમાં જળાવેલ સામાન અજનપ્રતિષ્ઠાસ્થાપના અને શાંતિસ્નાત્ર અથવા અપેક્ષી સ્નાત્રનો સયુક્ત છે, હવેલ પ્રમાણમાં સ્થિતિવશાત્ સાધારણ વધારો ઘટાડો પણ થઈ શકે છે.

મારવાહમાં અજનશલાકામાં જ નહિ સ્થાપનાપ્રતિષ્ઠામાં પણ તોરણ ચાંધવાનો રિવાજ છે અને એના વઢાવાના હજારો રૂપિયા થાય છે, બલી ત્યાં વેરાસર ગ્નામનાર શિલ્પીના નમ્માત્તાર્યે ગજ આદિ ઉપકરણો ચાદીના કરામીને અપાય છે, વાસ્તુજ્ઞા પ્રસંગે સોનાનુ અથવા ચાદીનુ વાસ્તુ (ચોરસ પટું) કરામીને તેને અપાય છે, તેથી આ ચાતતનો સૂચીમા નિર્દેશ કર્યો છે, તેલ સરવુ નથી, પરિસ્થિતિને અનુસારે પ્રતિષ્ઠાપ્રસંગે તેલો કે તેલો તોડુ તથા ૪૦-૫૦ તેલો ચાંદી તો સૂત્રધાર શિલ્પીના હાથમાં જાય એવી ઉદારતા પ્રતિષ્ઠા કરામનારે અવશ્ય કરવી જોઈએ.

પૂર્વે અજનશલાકા મહાપૂજાદિમાં નાણાનો વ્યવહાર ન હતો, પણ વર્તમાન સમયમાં વિધિકારો પગલે પગલે નાણા મૂકાવે છે, અધુરુ વિધિકારો તો ઉત્સવ દર્મિયાન ૪૦૦-૫૦૦ રૂ. ની પોતાના હાથે ગતિ કરે છે, એ વિધિકારોની પ્રતિષ્ઠાની સત્તિ કરનાર છે, પ્રતિષ્ઠા કરાવનારે યથોચિત યાચકાદિદાન પોતાને હાથે આપવું જોઈએ.

૨—પાદલિસ—પ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિ પ્રતિષ્ઠા કારક જાત સૂચો.

અધિયાસના મંડપ કરણ

સુવર્ણાટિ કલશ ૮

નારક (માટીના કલશિયા) ૧૦૮

સ્નાન મંડપ કરણ

આદ્ય કલશ ૪

ચતુરંગ વેદો ૧

शरावलां ५०

जवारिया बांस ४

शरावलाभां जवारा

स्थपति (शिल्पि) कलाश ?

धान्यवर्ग--(जव-शालि-गहू-तल-
अडद-भग-चाल-वणा-मसूर-चुअर-
(वा)शणवीज-कांग-शामकादि)

रतनवर्ग--(हीरक-सूर्यकान्त-चन्द्रकान्त
-नील-महानील-मोती-पुलराज--
पद्मराग--(माणिक, वैकुण्ठ (अफीक)
आदि)

लोहवर्ग (सोलुं-रुपुं-चात्रु-कांतलोह-
जसद-पीतल-कांसुं-सीसुं आदि)
कपायवर्ग--(धड-अंवर-पीपल-चंपक

-अशोक-कंदव-आम्र-डांगु-चकुल-अ-
जुन-पाडल-वेतस-पलाशादि)

मृत्तिकावर्ग--(राफडानी, पर्वतशिव-
रनी, नदीना चने तटनी महानदीसंग-
मनी, डाममूलनी, निम्बवृक्षमूलनी,
चैत्यनी, हाथीदांतनी, दृगम शृंगनी,
राजद्वारनी, पद्मसरोवरनी, एक वृक्ष-
आदिनी)

पानीयवर्ग--(गंगा-यमुना-मदी-नर्म-
दा-सरस्वती-तापी-गोदावरी-समुद्र-
पद्मसर-ताम्रपर्णी नदीसंगम आदिनां
पाणी)

औषधीवर्ग--(सहदेवी-जया-निजया
-जयन्ती-अपराजिता-त्रिणमना--

शंखपुष्पी-यला-अतिवला-हेमपुष्पी-वि-
शाला-नाकुली-गंधनाकुली-सहा-वा-
राही-जलावरी-भेदा-मद्यभेदा-काकोली
-क्षीरकाकोली-कुमारी-गौगणी न्दाना
-गौगणी म्हेडी--चक्रांका-मयूरशिला-
लक्ष्मणा-रुवा--दर्भ-पतंजारी-गोरभा-
सूतजटा-लज्जालु-भेषांगी-मृद्वि-अदि
आदि)

अष्टरत्नवर्ग--(प्रियंगु-वचना-लोध्र-यष्टिमधु
-कुट्ट-भैरवदात-उशीर-कदि-वृद्धि-शता-
वरी.)

सर्वांगभिवर्ग--(प्रियंगु-वीलक-आमल-
क-जाविषजिका-अग्निद्रा-अंधिषणैक-मुस्ता
-गुग्गुआदि)

गन्धवर्ग-(सिल्वक-कुमुद-प्रांसी-पुरमां-
 सी-श्रीखण्ड-अगुरु-रूपर-नख-भूतिके-
 आदि)
 वास-(श्रीखंड-कुमुद-रूपरमय)
 मुद्रिका
 कंकण-मदनफल
 रक्तचूरा
 ऊर्णसूत्र
 लोहमुद्रिका
 कद्दि-शुद्धियुत कंकण ?
 यवमालिका
 तर्कुका (त्राको)
 शिला (मेनशिल)
 गोरोचन

श्वेत सरसवा
 श्वेत वस्त्रद्वय
 पट्टाच्छादन
 प्रतिमाच्छादन
 पटलको
 घटो
 धूपघाणाओ
 रूपानी वाटकी
 सोनानी शलाई
 कासीनी वाटकिओ
 आरीसो ?
 नालिण्रो
 बीजोरां
 केलं

नारंगीओ
 आवा
 जावू
 कोला
 वृन्ताक
 आमला
 बोर आदि शुभ मूलवर्ग ।
 सोपारी
 नागरवेल्ना पान
 माठपुटिका ? ०८
 अखंड चोखा सेई ?
 सेलडीओ
 विविध पुष्पो

३—गुणरत्नसूरिप्रतिष्ठाकल्पोक्त सामग्री सूची—

नवांगवेहि (वेदी) ४	नंदावर्तयोग्य सेवननो पाटलो १	माई साडी (कुसुमी वस्त्र)
वांसे जवारा ४ (गोहू न्रीहि जव)	सदश कोरां वस्त्र २ (नंदावर्तयोग्य १ प्रतिभायोग्य १)	मीढल (ऊद्धि इद्धि सहित)
शरावले जवारा ८	सोनानां कांकण ४	आरीठा मालाओ, जवमालाओ
नहवणयोग्य कलश ४ (सोना रूपा त्रांचा वा माटीना)	सुवर्णमुद्रिका ४ (कंकण-मुद्रिकाओ ४ स्नात्रकारोने माटे)	श्वेतसर्पप (लोहाडछेदितनीरक्षापोटली)
पाणी घालवा कोरा घडा	रूपानी चाटकी १, सोनानी शलाई १	अर्धभाजन (सरसन-दहि-अक्षतघृत-डाम-मय)
घडी योग्य कुडी २	अंजन (कालो सुसो, घृत, मधु, साकर भेली तैयार करेल)	मेघासूत्र वेष्टित पूर्ण त्राक
नंदावर्तयोग्य वरगड्डा ८	दस्तलेप (प्रियंगु-कर्पूर-गोरोचन)	पुंखणीपकरण (धूसर-सुसल-रवाइओ)
शराव ६४	पंचरत्न (प्रवाल-सुवर्ण-रूप्य ताम्र-मोतीनी पोटली)	पुंखणारी स्त्री ४ (स कांकणी)
कुंडां माटीनां ८	आचार्ययोग्य वस्त्रो	भांमणां शराव, गंगाजल
आचार्ययोग्य वस्त्रो	सूत्रधारयोग्य वस्त्र	समूल दर्भ, गंगावेळु
अक्षतपात्र १		कूवा नदीनां १०८ पाणी, ३६० क्रिया-जानी पडो घसी सुखडनो वास धवलो

नास (केसर-कसर-कस्तूरी)

मोगपुडी

पूपपुडी

घणा फूल

अखड तेंदुल सेर २

घट

धूपघाणा

छत्र

चामर

पचशब्द वालित्र

नेवेद्य-(धारी, सुंदाली लाइ माडी)

१-सुवर्णचूर्ण वा ४ सुवर्ण कलश अथवा
सुवर्णगुक्त जलस्नात्र.

काकरिआ २५ (मगना ५, तिलना

५, चणाना ५, गहूना ५, घाणीना ५,

फुलीना ५, एवं २५.)

बलिदाराव ७ (वाट, खीर, करंजो,

सातधाननी खीचडी, कूर, सिद्धवडी,

पुरडा एव ७)

सातधान (शणवीज १, मधूर २, जग

३, काग ४, अडद ५, सरसव ६,

वाल ७.)

सात धान (प्रभारान्तर-शालि १, जग

२, गहु ३, मग ४, वाल ५, चणा ६.

४ गुणरस्नोयाभिषेकोपकरण सूची

२-पचरत्नस्नात्र (प्रवाल १, मौक्तिक

२, स्वर्ण ३, रुप्य ४, वात्र ५.)

चोला ७.) नालिएर

सोपागी (पूगफल)

खजूर

ब्राख

चरमोला

साकर

फलट्टुलि (दाडिम, जवीर, नारंगी,

बीजोरा, सेलडी, आना)

घृत वाटको

दहि वाटको

चाकुला वाती ३

३-कषायजालस्नात्र (पीपली, पीपल,
शिरीष, उंबर, वड, चंपो, अशोक,

कल्याण-
कलिका
खं० ३॥

॥२८५॥

आंबी, जांबू, बकुल, अर्जुन, पाडल,
पलाश आ बधांनी अंतरछाल्लं)
४-मृत्तिकास्नात्र (गजदंत-द्वयभंग
उखेडी, पर्वतशिखर, उदेहीवर, महा-
राजद्वार, नदीसंगम, नदी उभयतट-पत्र-
सरोवरनी)
५-पंचगव्यस्नात्र (छाण १, गोमूत्र
२, घी ३, दही ४, दूध ५ पंचांगडाभ
अने पाणी)
६-सदौषधिस्नात्र (सहदेवी, बला,
शतावरि, कुंआरि, पीठवन, मालवण,
उभी, रिंगणी, भूर्सिंगणी.)
७-मूलिकास्नात्र (मयूरशिखा, विरहक,
अंकोल, लक्ष्मणा, शंखपुष्पी, शरपुंखा,

गंधतोली, महानोली)

मूलिका स्नात्रमां उक्त ८ मूलिकाना
चूर्णथी स्नात्र थइ शक्रे छे, पण जो
१०० औपधिओ ज मेलवीने तेना मूलना
चूर्ण बडे स्नात्र करुं होय तो नीचे
जणावेल १०० वृक्षोनां मूल मंगवीने
तेना चूर्णबडे आ सातसो अभिवेक करवो,
वर्तमानगां अमुक पेढी अथवा सामाननी
दुकानमांथी अभिवेकनी औपधियोनी
न्हानी पडीकीओ लेइने काम चलावाय
छे, पण खरी रीते औपधिओ ताजी
मंगवीने सारा प्रमाणमां ते वापरवी
जोहये, स्नाप्य पदार्थतुं ते स्नात्रनी औ-
पधिओना चूर्णना कलक बडे प्रथम उद-

र्तन करीने पछी तेना जलनो अभिवेक
करवो जोहये.

शतमूलनी नामावली-नंदिवृक्ष १, सह-
देवी २, बला ३, अतिबला ४, विष्णु-
क्रान्ता ५, चक्रांका ६, अशोक ७, पुंनाग
८, बकुल ९, राजचंपक १०, विचकिल
११, राजशमी १२, शमी १३, जाति १४,
दूर्वा १५, दर्भ १६, काश १७, बीजोसी
१८, बदरी १९, इंगुदी २०, कंधेरि
२१, थोर २२, कुंआरि २३, शतावरी
२४, गिरणी २५, अघाडो २६, कालो
अघाडो २७, अर्क २८, अलाण २९,
शंखपुष्पी ३०, अंधाहुली (अधःपुष्पी)
३१, बट ३२, पीपल ३३, उंवर ३४,

परिच्छेद
५ ॥

॥२८५॥

तगर ३५, मयूरशिखा ३६, लंगली
 ३७, पाठ (कालीपहाड) ३८, पतजारी
 ३९, र(धन्य)तरी ४०, मृत्तलि ४१,
 गलो ४२, लंदती ४३, पुनर्नवा ४४,
 तुलसी ४५, घायची ४६, आसंद्रो ४७,
 काइणी ४८, रींगणि ४९, गलो ५०,
 ताड ५१, तमाल ५२, करंज ५३, आंग-
 ली ५४, कमित्यी ५५, मुद्गगपर्णी ५६,
 मापपर्णी ५७, श्रीपर्णी ५८, खदिर ५९,
 पलाश ६०, छिन्नप्ररोही ६१, लब्जाख
 ६२, नागवेल ६३, वेऊ ६४, कुडो ६५,
 दाडिम ६६, क्षीर दाडिम ६७, कर्मद्री
 ६८, करंजी ६९, फंटासेलिआ ७०, वज
 ७१, आमच ७२, निर्गुडी ७३, भांगरी

७४, नेहियेरी ७५, ह्स्वपत्रा-स्तुही ७६,
 घमासो ७७, जगमो ७८, अरहसो ७९,
 दूधेली ८०, इंद्रवारुणी ८१, कासंदो ८२,
 गोरंसा ८३, रींच ८४, अगयिओ ८५,
 केतकी ८६, पारवि ८७, नवमस्त्रिका (नी-
 माली) ८८, कणवीर ८९, जावो ९०,
 कुंद ९१, मुचकुंद ९२, किरमालो ९३,
 पिप्पली ९४, करणी ९५, नारगी ९६,
 अतिमुक्तक ९७, पाटला ९८, काचनार
 ९९, त्रांगवेल १००, वेतम १०१,
 शतपर्णिका १०२, (सेवंत्री) आ पण
 मूलशत कहेवाय छे. मातंगु मूलिका
 स्नात्र आ शतमूलनु पण कराय-छे.
 ८-प्रथमाष्टवर्गस्नात्र-(उपलोट १, वज

२, लोत्र ३, वीरणिमूल ४, देवदारु ५,
 दूर्वा ६, जेठीमधु ७, ऋद्धिद्विद्धि ८,
 ९-छिन्नीयाष्टकवर्ग (मिदा १, महाभेदा
 २, काकोली ३, क्षीरकाकोली ४, जीवक
 ५, ऋषभक ६, नखी ७, महानसी ८,
 ए दिछी गजुभी आवे छे.
 १०-सर्वोपघिस्नात्र (हलद्रवज सुआ
 बालो माथ गोटिणो प्रियंगु सुरमासी
 ऋचूरो उपलोट तज तमालपत्र पलची
 नामेकेसर लवंग ऋकील जायफल जावंत्री
 नसी चदन सिल्हाखल आदि सर्वोपघि
 चूर्ण)

११-मेवत्रादि कुसुमस्नात्र

१२-गघस्नात्र (सिल्हाखल, उपलोट,

सुरमांसी, चंदन, अगर, केसर, कर्पूरसय,

गन्ध)

१३-वासस्नात्र (वरास मिश्रित चंदन

घसीने करेल धवलवास)

१४ चंदनस्नात्र (जाडा चंदनना घोल

वडे)

१५-कुंकुमस्नात्र-(चंदनमूठा वडे जाडुं

केसर घसीने जलमां नाखीने)

१६-तीर्थजलस्नात्र (गंगा आदिनां

तीर्थजलो जलमां नाखीने)

५-विम्बस्थापना-प्रतिष्ठोपकरणसूची

वर्तमानकालीन अज्ञनप्रतिष्ठोत्सव जेम दश अग्यार दिवस लंवाय छे तेम विम्बस्थापना-प्रतिष्ठोत्सव पण ८-९ दिवस तो लंवाय ज छे, आ समय दर्भियान नित्य भिन्न भिन्न पूजाओ भणावाय छे अने प्रतिष्ठा संवन्धी विधानो तो थाय ज छे, अन्ते अष्टोत्तरी अथवा शांतिस्नात्र भणावाय छे. आ वधां कार्येने पहेंची शके ए हिसाबे नीचेनी सामान सूची छे, अष्टोत्तरीमां मात्र ८० नालीएर अने नैवेद्य तथा फलोमां कंडूक वृद्धि थाय छे, बीजो फेर पडतो नथी. आ सूचीमां जणावेल सामानमां परिस्थितिने अनुसारे कमती ज्यादा पण करी सकाय छे, विधिकारोए देश कालने अनुसरीने काम लेवुं.

केसर तोला ५

कस्तूरी वाल ३

कर्पूर तोला ७

वरास तो० ५

चंदनना मूठा २

रक्तचंदन तो० ५

गोरोचन तो० ०।

अगर तो० ५

तगर तो० ५

१७-कर्पूरस्नात्र (कर्पूर घसीने अभि-

षेक जलमां नाखीने)

१८-पुष्पांजलिस्नात्र

द्विगलोकहली तो० ५
 कंकरोल तो० ५
 सोनाना वरुं थोकडी ४
 चादीना वरुं थोकडी ८
 ककु पैसा १० भर
 गुलाल तोला ५
 अनीर तोला ५
 वासक्षेप रतल २
 दशागधूप रतल २
 अगरनची रतल ४
 किंदरूप धूप रतल १४
 मालाकुची नग ४
 सोपारी राती रतल १
 सोपारी काली रतल ०॥

सोपारी घोली रतल ३
 बदाम गोटा रतल ४
 बदाम कागदी रतल १
 खारेक रतल ४
 द्राख किसमिस रतल ४
 पिस्ता-लीलचा रतल १
 बदामना गोला (मगज) रतल २
 सोंधोडा सूका रतल ३
 काजू रतल ३
 कमलकाकडी रतल १
 नालीएर नग १५१
 अखरोट रतल २
 चारोली-नेमाली रतल १
 एलची तो० ५

लविंग तोला ५
 जावंगी तोला ५
 जायफल तोला ५
 तज तो० ५
 ककोडी तो० १०
 आवला तोला १०
 मीढल नग ३५
 मरडासींगी तो० ५
 पंचरतननी पोदली २१
 मंगलमाटी ८ जातनी
 ग्रथम अष्टवर्ग पडिकुं १
 द्वितीय अष्टवर्ग पडिकुं १
 सर्वोपधी पडिकुं १
 सदोषधि पडिकुं १

चंदननुं तेल तो० ५
गुलाबजल शीशो १ मोटो.
रेशमी वस्त्र रातुं गज ४
पीलुं गज ४
नीलुं गज ५
घोलुं गज ६
कालुं गज २
किरमजी गज १
पंचपटो गज १
आस्मानी गज १
आसन (कटामणां) ४
अवोष्टियां (श्रौतियां) ८
उत्तरासण्यां (खेश) ८
धावली ४

गोल से० ५
साकर से० ५
सुवर्ण पुष्प १०८
रूप्य पुष्प १०८
चांदी अथवा जर्मनसिल्वरना कलशिया ८
जर्मनसिल्वरनी नानी वाटकी १५
काचना नानां फानस २
समाई मोटी २
अत्तर गुलाब तो० ०॥
अत्तर केवडा तो० ०॥
अत्तर भोगरा तो० ०॥
अत्तर खश तो० ०॥
अत्तर चमेली तो० ०॥
तेल चमेली तो० १०

मूलिकाचूर्ण पडिकुं १
कपायछाल पडिकुं १
मेवा (मोली) सूत्र रतल १
भात (डांगर) रतल ६
चोचानी फूली (करमरा) रतल १
तल से० १
सरसव रतल १
घहुं से० २
जव से० ४
चणा से० ३
चोला से० २
मग से० ३
अड्ड से० ३
जुन्नार से० २

अगोन्ळा ४

मलमल पनो ५६ ईचनो तानो ?

मलमल पनो ३६ इ० तानो ०॥

जगन्नाथी पनो ३६ इ० तानो ०॥

जगन्नाथी पनो ह्यायनो तानो ०॥

चोल पनो ३६ इम हा० ७

चोल पनो २८ इ० हाथ २०

बुनाउ नील हाथ १०

बुनाउ पीले हाथ १०

घट ?

घटडी ?

धूपघाणा २

आस्ती १

मंगलदीनो ?

छत्र (मेघाढर) ?

क्रलम काळ २

गगाजल

दंड योग्य रंगीत पेचो ?

त्रावा पीतलनी कुंडी २ मोटी

आखा नावल झेर ३१

गायतुं घी से० ७

भैसतुं घी से० ८

ज्वारिया वास ४

वाजोट ? गज समचोरस नगो

पाटलो दश दिक्पालोनो ?

पाटलो नवग्रहणो ?

पाटलो अष्ट मंगलनो ?

प्रणालिओ राजोठ ?

अखडदीपक योग्य मोटां फानस २

अखडदीपक योग्य फणमाला कोडिया २

कन्यासात्या सुखी कोरुडी ५

त्रामनो लोटो ?

त्रामनो कलत्रियो ?

दलदरना गाडिया ५

समुलो टाय सुलिया २

अधेदानी कलम १

कोरा डाभनी कुली २

१०८ जालनो कलण ?

चोखडा रुपैया ४

त्रामाना पैमा २००

५० रु०नी रेआनी पायली आठशानी

साणेस्त्रीनो ?

कल्याण-
कलिका
खं० ३ ॥
॥२८८॥

स्फटिकनी माला १
गोमेद वा सिंदुरिया स्फटिकनी माला १
केरवानी माला १
अकलवेरनी माला १
नीलमणिनी माला १
प्रवालनी माला १
चारस न्हानो चंद्रवो १
माणेकस्तंभ (भोभण) १
तोरण एक लाकडानुं
तोरण १ चांदीनुं
चांदीनां पुंखणां (झंसर मुसल-स्वइओ-
त्राक)

चांदीनो कूर्म १ मूलनायक नीचे
ध्वजा १ दंडना मापनी
ध्वजाओ २ न्हानी
माटीना मोटां माटां २
माटीना घडा ८
माटीना मोरिया (वेडिया) १२
माटीना गाडुआ १२
माटीनां कोडियां बहु न्हानां ८
माटीनां कोडियां मोटां ८
माटीनां मोटां कुडां २
माटीनां कुंडां ८ मध्यम
माटीनी न्हानी कुंडिओ १२

६—शान्तिस्नात्रना सामाननी सूची

प्रतिमा ४ पंचतीर्थी, श्रीआदिनाथ १

अजितनाथ २ शान्तिनाथ ३ पार्श्वनाथ

४ अथवा चोवीस वटो १.

माटीनां शरावलां ६१
सोनानो प्रासाद पुरुष १
सोनानो तार सुवर्ण कलश योग्य
चांदीनो तार प्रासादादि योग्य
चांदीनो वास्तु १
शिल्पिसन्मानार्थ चांदीनां उपकरणो.
ए उपरांत मंडपयोग्य सामान, वेदीयो-
ग्य सामान, भगवाननी आंगी विगेरेनो
सामान पण साथे मंगाववो योग्य गणाय
छे अने ए सामान उक्त प्रतिष्ठाना सामा-
नथी जुदो लेखवो जोइये.

—०—

પરનાલિપ્રી વાજોઠ નં ૧

નિદાન ૨

છત્ર ૩

મોટી માટલી ૨

કુમ કોગ રતાં નિર્વાગ ૪

ત્રાંચાઈદી નં ૨

રાતાં હુંદાં નં ૨

રૂપાના મ્લચ નં ૮

નદાના લોઢા નં ૪

૧૦૮ નાહુચનો કંલચ ૧

સાંચની મોલી ૧

હટ્ટરના ગાઠિયા ૨

પચપહુવ ૧ (આમ્ર, ૨, વટ ૨, પીપલ ૩,

જાંપૂ ૪, અશોક ૫.)

ગ્રાંચાનુ વીપક પાત્ર ૧

મોટું ફાનમ ૧

સેવનનાં પોટલા નં ૩

(વિરૂપાલે-ગ્રહ-અષ્ટમંગલના)

નદાના પોટલા ૧૨

સ્નાત્રિયા ૧૩

મેગધુત્ર સે ૦ ૦॥

વીવટ નં ૨

વીવા માટે મોટાં સરાવલો ૨

આરતી ૧

મંગલત્રીનો ૧

સીમહી ૧

ચીપિઓ ૧

ધૂપધાણાં ૨

કોયલા સેરના, નાવલના વા રાવણના.

વાંઢી પીસલની ૨

વીવી નં ૨ (સમાઈ મોટી)

જવારિયા વાંચ નં ૪

શરામલાં નં ૧૧

ઢામ સમૂલો મૂલિયા ૨

મીઠલ મરહાસીંગી નં ૨૫

રૂપાનાણાં નં ૫૧

ગ્રાંચાનાણાં નં ૧૦૧

નાંચરવેલનાં પાત્ર ૧૦૦

ચોખંડા ત્વિપિયા ૪

માત (ઢાગર) સે ૦ ૪

પંચરતનની પોટલી ૧૫

અઘાઢા તથા શરીયાની લેલણ ૧

कल्याण-
कलिका
खं० ३ ॥
॥२८९॥

वाटका नं० ८
छावडी १
कंकावटी १
वाटका मोटा २
म्हानी वाटकी पूजानी १६
थाल नं० ४
गायनुं घी से० ७
भेसनुं घी से० ८
चंद्रवा नं० २
धजा न्हानी नं० २
अंगठेंछणां १२
धोतियां नं० ५
उत्तरासर्णियां नं० ५
धाबली नं० ४

सुगंधी तेल तो० १०
उवटणुं कंकोडी आंबलां आदिनुं
पछेडी दसियावड २
दरियाइ तास्तो गज २
कमलवर्णुं कापड गज २॥
पीलुं कापड गज २॥
नीलुं कापड गज २।
सातुं कापड गज २॥
पंचपटो गज १।
१०८ निवाणनां पाणी
गंगाजल
श्रीफल नं० १२५
कस्तुरी वाल २
केशर तो० ५

गोरोचन तो० ०।
बरास तो० ५
कर्पूर तो० ५
हिगलोक तो० २
सोनाना वर्क थोकडी १
चांदीना वर्क थोकडी ५
रक्तचंदन (स्तांजणी) तो० २
कंकु तो० १०
वासखेप रतल १
अगर तो० १
अगरवत्ती रतल १
दशांगधूप से० १
चालाकुंची ४
वींजणां २

चोखा से० ११
 चंदनना मूठा २
 सर्पपिचि चूर्ण तो० १
 मंगलमाटी तो० १
 सोपारी रावी शे० ०॥
 मोपारी घोली से० १
 मोपारी काली से० ०॥
 बदाम सेर २॥
 खारेक से० २
 द्राक्ष से० १
 मींगोडां से० १
 पीस्तां से० ०॥
 कमलकारुदी से० ०॥
 मारुर से० ३

गोल से० २
 टोपकं से० १।
 दाडिम ३०
 सेलडी ३०
 केला ३०
 नारंगी ३०
 जमीरा ६
 गीजोरां ३
 मोसंती ३०
 कसरण ३०
 सेवीया लाइ ३०
 ग्वाजां नं० ३०
 सुहाली ३०
 मोतीया लाइ ३०

घेवर नं० ३०
 दीठा नं० ३०
 पतामा नं० ३०
 सर्व जातना पुष्प
 तिल से० १।
 गहु से० ३
 जम से० ३
 चणा से० ३
 चोला से० २
 अडद से० २
 जुवार से० १।
 मग से० ३
 मलमलनुं घान ०॥
 जगन्नाथी घोएल घान ०॥

રાતું ચોલ થાન ૦॥

કાની ઇંટ નેં ૦ ૨૦૦

સુતરની દોરી લોટી ?

થાલી વેલણ ૧-૨

૭-પૂર્વતન પ્રતિષ્ઠાકલ્પોક્ત-સામગ્રી કોશ.

અમોએ જે ગ્રંથોનું અવગાહન કરીને 'નવ્યપ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિ'નું નિર્માણ કર્યું છે તે આધાર ગ્રંથોમાં કાલક્રમે સામગ્રીનો કેવી રીતે વધારો થયો છે એ વસ્તુ આ કોશ ઉપરથી સ્પષ્ટ સમજી શકાશે.

અમારા અનુશીલનમાં આવેલ ૧ શ્રીપાદલિપ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિ, ૨ શ્રીચન્દ્રપ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિ, ૩ જિનપ્રભપ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિ, ૪ વર્ધમાનપ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિ, ૫ ગુણરત્નપ્રતિષ્ઠાકલ્પ, ૬ વિશાલરાજશિવ્યપ્રતિષ્ઠાકલ્પ, ૭ જિનપ્રભાનુયાયિપ્રતિષ્ઠાવિધિ અને ૮ સકલચન્દ્રપ્રતિષ્ઠાકલ્પ, એ આઠ પ્રતિષ્ઠાકલ્પો છે. આ વધારો રચના સમય ક્રમિક હોવાથી અમોએ વધારે ૧ થી ૮ સુધીનાં નંબરો લગાડેલ છે.

પ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિ, ૫ ગુણરત્નપ્રતિષ્ઠાકલ્પ, ૬ વિશાલરાજશિવ્યપ્રતિષ્ઠાકલ્પ, ૭ જિનપ્રભાનુયાયિપ્રતિષ્ઠાવિધિ અને ૮ સકલચન્દ્રપ્રતિષ્ઠાકલ્પ, એ આઠ પ્રતિષ્ઠાકલ્પો છે. આ વધારો રચના સમય ક્રમિક હોવાથી અમોએ વધારે ૧ થી ૮ સુધીનાં નંબરો લગાડેલ છે.

પ્રત્યેક પદાર્થના નામના અંતમાં (૧) (૩૫૫૭) ઇત્યાદિ આંકડા મૂકેલા છે તેનો અર્થ એ છે કે 'અક્ષતતંદુલ સેર ૧ (૧)' આ વિધાન પાદલિપ્રતિષ્ઠાપદ્ધતિનું છે, એજ રીતે (૩૫૫૭)નો અર્થ સમજવો. 'અક્ષતપાત્ર' એ શબ્દ જિનપ્રભ, ગુણરત્ન તથા ભાવાના પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમાં છે, એજ પ્રમાણે સર્વત્ર કોષ્ટકમાં જેટલામો આંકડો હોય તેટલામા તે નંબરના પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમાં તે પદાર્થ લખ્યો છે.

પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમાં છે, એજ પ્રમાણે સર્વત્ર કોષ્ટકમાં જેટલામો આંકડો હોય તેટલામા તે નંબરના પ્રતિષ્ઠાકલ્પોમાં તે પદાર્થ લખ્યો છે.

એમ સમજી લેવું.

અક્ષત તંદુલ સેર ૧ (૧)

અક્ષત પાત્ર (૩૫૫૭)

અક્ષત મૃતસ્થાલ (૨૧૩)

અક્ષતાંજલિ (૫)

અક્ષતપાત્ર કૃતાંશ્મગ્નતંદુલ પ્રસ્થ (૪)

અક્ષોટક (૩૫૪)

भरत चोपा थाल २ (३।८)

अवड चोसा सेड (६)

अवड तन्दुल सेड २ (५)

अवड तन्दुल सेती १ (१)

अवडशतजलि (२।३)

अवोड १०० (७)

अवोड (८)

अगत (४)

अगरनी (८)

अगर सेर २ (७)

अगुल (रुप्य) (१।४)

अन्न (१)

अनृतकल (४)

अंगदहनां (६।८)

अजन (मधु) (१)

अंजन (कालो) सुरमो घी मधु साकर

(२।३।४।५।६)

अजन (गोघृत टा० १८, साकर टा० ९,

कालो सुरमो टाक १२ (७)

अजन (सतो सुरमो, साकर, बरास,

कस्तुरी, मोती, मुगीओ, चुनी, सोनो,

रूपो, गानो घी, प्रत्यन्तरे मधु, प्रत्यन्तरे

कालो सुरमो) (८)

अर्घ (सिद्धार्थ, दधि, अक्षत, घृत, दर्भ)

(२।३।५।६।७।८)

अर्घ (सिद्धार्थ, -दधि, घृत, अक्षत, तंदुल,

दूर्वा, चंदन, जप) (४)

अलमार पूजा (२।३।५)

अगमिणनोपकरण (३)

अगमिनन (३)

अष्टमगलक (यववारक वेदिकादि) (१)

अष्टमघ (८)

अष्टक वर्ग १ (प्रियंगु यवा रोध्र यदि-

मधु कुष्ट देवदारु उशीर ऋद्धि घृद्धि

शतावरी आदि) (१)

अष्टमर्ग १ (कुष्ट प्रियंगु नवा लोत्र उशीर

देवदारुदूर्गमधुमष्टि ऋद्धि घृद्धि (२।३)

कुष्टादिग्रथमाष्टमर्ग (४)

अष्टवर्ग १ (उपलोठ वज्र लोत्र वीरणि-

मूल देवदारु ध्रो जेठीमधु ऋद्धि घृद्धि

(५।६)

अष्टमर्ग १ (उपलोठ नज लोत्र हीरगणी

मूल देवदारु जेठीमधु दूर्वा ऋद्धि
वृद्धि) (८)

अष्टवर्ग १ (कुष्ट प्रियंगु वचा लोद्र उशीर
सतावरी चोडावज देवदारु द्रोई
जेठीमधु ऋद्धि वृद्धि प्रमृत्वा) (७)

अष्टवर्ग २ (मेदा महामेदा कंकोल खीर-
कंकोल जीवक ऋषभक नखी
महानखी) (२।३)

अष्टवर्ग २ (मेदादि) (४)

अष्टवर्ग २ (मेदा महामेदा काकोली खीर
काकोली जीवक ऋषभक नखी
महानखी) (५।६।७)

अष्टवर्ग २ (पंजारी वा कुष्ठ विदारी
कंद-कचूरो काचरी नखला कंकोडी

खीरकंद मुसली बेई) (८)

आचार्य (१)

आचार्य योग्य वस्त्र मडि २ (७)

आचार्य योग्य सदश वस्त्र (५)

आच्छादन पदस्व (१)

आच्छादन वस्त्र ६ (वेदि योग्य ४

प्रतिमा योग्य १ नंदावर्त योग्य १ (२।३।)

आच्छादन पट ६ (द्वादशहस्तमित) (४)

आच्छादन वस्त्र २ (नंदावर्त योग्य १,

प्रतिमा योग्य १) (५।६)

आच्छादन वस्त्र १ (नंदावर्त योग्य

रादश हाथ) २ (७)

आच्छादन वस्त्र १ (हाथ २४ कुसुमरी-

गित प्रतिमा योग्य) (७)

आच्छादन वस्त्र ४ (अर्ध फालां वेदि

योग्य) (७)

आच्छादन वस्त्र ४ (नंदावर्त योग्य, प्रतिमा

योग्य, गुरुयोग्य, नंदावर्त लेखक योग्य)

(८)

आदर्श (१)

आदर्शक दर्शन (६।२।३।४।५)

आदर्श १ (६)

आरीसो ? (विश्वयोग्य) (८)

आरीसा ८ (८)

आरीसो देवयोग्य (७)

आय कुंभ ४ (१)

आग कर्पूर (३)

आमलक (१)

ग्रास (१।२।३।४)

आग (५।६।७।८)

आरती (१।२।३।६।८)

आरीठा माल (५।८)

आरीठानी माला (प्रत्येक विम्बे) (६)

आरीठा सहस्र ७ (७)

इशु (१।४)

इन्द्र (१।८)

उत्तर वेदिका (१)

उत्पलसारिक (१)

उदक (२।३)

उदार (४)

उत्तरी (२)

ऊतती (२)

ऊर्णास्त्र (१)

ऋद्धि धृद्धि समेत ककण १ (१)

ऋद्धि धृद्धि (१।२।३।४)

ऋद्धि धृद्धि समेत मदन फल (३)

ऋद्धि धृद्धि समेत मदन फल कंरुण ८ (४)

ऋद्धि धृद्धि समेत मदन फलारोपण

कठे (३)

ऋद्धि धृद्धि सहस्र २ (७)

औपधिर्ग (सहदेवी जया विजया

जयती अपराजिता विष्णुकान्ता श-

खपुष्पी बला अतिबला हेमपुष्पी

विशाला नाकुली गंधनाकुली सहा

चाराही

शतावरी मेदा महामेदा

काफोली क्षीरकाफोली

कुमारी चुहती द्रव्य चक्राका मयूर शिखा

लक्ष्मणा दूर्वा दर्भ पतंजारी गोरमा

रुद्रजटा लज्जालिका मेघशृंगी ऋद्धि

धृद्धि आदि (१)

कणायर प्रमुख पुष्प (७)

कदलक (१)

कदली फल (४।७।८)

कदली फल शुष्क (७)

कपर्दक (१।२)

करणी (७)

करंज (४)

करुणा (४)

कर्पूर (१।२।३।४।५।६।७।८)

कषायवर्ण (१।२।३।४।५।६।७।८) स्नात्र
कस्तुरी (१।२।३।४।५।६।७।८)
कंकण (२।५)
कंकण हस्तसुरि (२)
कंकण ३ (३)
कंकण कौसुम २० (३।४)
कंकण (मदनफलाख्य) (२)
कंकण मोचन (२।३)
कंकण (मीढल ऋद्धि वृद्धि सहित) (५।६)
कंकण (सुवर्ण) (५) (८।६)
कंकण ४ (सुवर्ण) (५)
कंकण १ (सुवर्ण) (७)
कंकण ऋद्धि वृद्धि समेत मीढल सर्व
विम्बेषु (६)

कंकण गेवासूत्रमय वृद्ध प्रतिमा योग्य १
(७)
कंकण मीढल सरोडाफली स० ८ (८)
कंकण कौसुममय ८ (उभय योग्य) (७)
कंकणिका ५ (स्तम्बत्र वेष्टित) (२।४)
कंकणिकारोप (३)
कंकणिका ५ (३)
कांकणी (६)
कांस्य (१)
कांस्य वर्तिका (१)
कंचुलि ४ (२।३।४।६।७।८)
कांकणी सेर. १ (७)
कंचुलिका १ (कौशेयमयी) (४)
कंदमूल (२)
कंदमूल नाना (१)

काकडी (६)
कुमारी १ (नेत्राभववर्तिनी) (३)
कूप-नदी जल १०८ (५।६)
कट (४)
कूप-नदी-सरोवरादिनां १०८ जल (८)
कूप १०८ जल (७)
कुष्मान्ध (१)
कुन्द (७)
कुंडी २ (घटी योग्य) (५।६।७।८)
कुंडी २ (स्नात्रयोग्य) (७)
कुंडां ८ (धान बलियोग्य) (८।५)
कुंडां ८ (सातधान बलियोग्य) (६)
कुंकुम (१।२।३।४।५।६।७।८)
कूर (४)

गहुआ १२ (श्चेतवर) (६)

गहुआ ४ चा ८ (७)

गहुआ ४ (६)

गहुआ ८ (सं. व) (५)

गंगाल (८)

गंगानी वेल्ह (३।५।८)

गंगोदक (४।५।६।७।८)

गन्ध (१।२।३)

गंध (४)

गंधक (१)

गंधवर्ग (१)

गंधोदक (२।३।८)

गंधवर्ग (१) (विशेष स्नातृमां)

गहुआ ४ श्वेत (कर्पदं मुवर्ण-जलधान्य

सहित संदावर्त पार्श्व) (६)

गाहुआ ४ श्वेत १२ (४ दिशामें)

गाहुआ ४ नंदावर्त (८)

गाहुआ ४ चा ८ (पुंजग पान्य) (८)

गाहुआ ८ (पुंजना योग्य) (६)

गुह (१)

गुहर्गिड (१)

गेवाग्र सेर ५

गेवाग्र (६)

गोरोचन (१।७)

ग्रहपूजन (६)

ग्रहस्थापना (त्रिगुनी गृहे) (६)

नडा कोरा जलार्थ (५।६।८)

नंट (१।५।६)

नंट २ (८)

वाटनी (६)

वाटनी (५)

भी (८)

वीमो वाटको (६।८)

गुन वाटकुं (५)

गुन वाटनी ? (सुरभि) (७)

गुनवर्गिका (२।३)

गुन (१)

गुनभाजन (२।३।४।५।६।७।८)

भेरा ग्रस (८)

चण्डिका (१)

नवनीना नानन ३६ (८)

नगा (?)

चदन (१।२।३।४।५।६।७।८)

चदन रक्त (१)

चम्यक पुष्प (७)

चामर (५।६)

चामर ८ (८)

चारु कलिका (४)

चीमडा (७)

छत्र (५।६)

छत्र ३ (८)

जमलि (५)

जलयात्रा (कोरा बहेडा २४) (७)

जलयात्रा (प्रतिष्ठापूर्वदिवसे) (७)

जलसमापि (मोदक सुहाली मोचन) (६)

जलानयन (२।३।४।५।६।७।८)

जवाली (५।८)

जवाली जूझई (६)

जम (१)

जनारक (वशि) (१)

जवारक ४ वशेषु (२।५।७।८।६)

जवनारक (२) (गोधूम, मीहिय).

जवनारक (शराबे) (१)

जनारक शराब १० (४।२।३)

जवारक शराब १२ (७)

जवनारक ८ शराब (४।५।८)

जवामकस्थापन (३)

जवारक महित वेडा (६।८)

जवारक ४ (५)

जवमालिका १ (१)

जम (यम) लिअव्यंग २ (२)

जवीर (२।३।४।५।६।७।८)

जंबू (१)

जाति (७)

जाति लेखिनी (३)

जिनबलि (२।३)

जिनमातृ (शक्रते बलि.) (५)

टोपरा (७।८)

टोठडी (६)

तकुंफादि (१)

तन्तुवेष्टन (चतुः) (२)

तन्दुल (३)

तन्दुल चूर्ण-मंडन (४)

तामूल (६)

तंगोल (७)
ताम्र (१)
तिल (१)
१०८ तीर्थजल (८)
तीर्थजल (समुद्र नदी द्रव कुंड जल) (२)
तीर्थदिक (१)
तीर्थोदक (स० न० द्र० कुंड जल) (३)
तीर्थोदक (गंगा प्रसृति) (५)
तीर्थोदक (गंगा सिन्धु प्रसृत १०८ तीर्थजल) (६)
तुवरी (१)
तूलिका (कांचन) (१)
तौरिका (१)
त्रपु (१)

त्राक (गेवाम्रत्र वेष्टित पूर्ण) (५)
थाल सुवर्ण (८)
दधि (१)
दधि वाटलुं (५।६)
दधि योग्य वाटली ४ (७)
दधि-भाजन-दर्शन (६)
दहि भरा माटली १ (७)
दहिनो वाटको १ (८)
दधि भांड दर्शन (२)
दर्पण (१।४)
दर्भ (१)
दर्भ सशिरस्क (२।३)
दर्भ समूल (५।६।७।८)
दाडिम (२।३।४।५।६।७।८)

द्राक्ष (२।३।४।५।६।७।८)
द्वात्रिंशदंग (धूप) (४)
द्वादशांग (धूप) (४)
दीप मंगल (दृ.गु० समेत०) (३।४।२।६।५)
दीप (८) (१)
दीपमंगल (१।३।८)
दीवी ४ (८)
दीपमंगल ४ (गो. चू. कौ. रुत. व.) (४)
दूधनो वाटको १ (८)
दूर्वा (१)
दिक्षुपाल स्थापन (३।४।६)
दिरुपालार्च (अर्घवाग) (६)
दिशावलि (३ ७)
घन (इन्द्रघन) (८)

ध्वज (महाध्वज) २ (८)

ध्वज २४ (लघुध्वज) (८)

धान्य र्ग (यम त्रीहि गोधूम तिल माप-

मुद्ग वल्ल चणक मसूर तुवरी व (शण-

वीज नीवार श्यामारादि (१)

धान्य ७ प्रक्षेप (सात) (१।२)

धान्य (शण लाजा कुलत्थ यम कण्ड उडद

सर्पप ७ (क्षेपः) (२।३)

धान्य (मणनीज कुलत्थ मसूर वल्ल चणक

त्रीहि चरलादि (२।३)

धान्य नलि (शणनीज कुलत्थ मसूर जव

काग उडद सरसव) (८)

धान्य ७ स्नपन शालि यम गोधूम मुद्ग

वल्ल चनक चणक (२।८)

धान्य स्नपन ७ (गघ पुष्प युक्त) (३)

धान्य ७ (अभियेक रक्तफल मिश्रित) (१)

धान्य ७ (शालि यव गोधूम मुद्ग वल्ल

चणक चरला (३)

धान्य ७ (सण कुलत्थ मसूर वल्ल चणक

त्रीहि चवलक) (४)

धान्य ७ (क्षेप) शण लाजा कुलत्थ यव

काग उडद सर्पप] (६)

धान्य ७ (शालि जम गोहु मुग वाल

चिणा चरला) (६।५)

धान्य ७ (सणवीन कुलत्थ मसूर जव

काग उडद सरसिच) (६)

धान्य ७ (शणनीज कुलत्थ मसूर वल्ल

जम त्रीहि चरला) (७)

धान्य ७ (सणवीज लाज कुलत्थ यव

कण्ड माप सर्पप) (४)

धान्य ७ (धान्य मुद्ग माप चणक यव

गोधूम तिल) (४)

धान्य ७ (परितः क्षेपः नदावर्ते) ५

धूप (१। २। ३। ४। ५। ६। ७। ८)

धूप कुदुरक प्रमृति (४)

धूप दशांग (४)

धूप दशाग सेर-॥ (८)

धूप पंचांग (४)

धूप द्वादशाग (४)

धूप द्वात्रिंशदग (४)

धूपथाणा (१। ५। ६। ८)

धूप पुडी (५। ६)

कस्याण-
कलिका
स्व० ३ ॥

॥२९५॥

धोतियां जोडां ४ (६)
धोती जोडां ४ स्याप
नंदावर्त मंडल (श्रीपर्णा पट्टे) (१)
नंदावर्त पाटलो १ (२।३।४।५।६।७।८)
नंदावर्त पाटलो १ चतुरस्र हा, १ (८)
नंदावर्त स्थापन (६)
नंदावर्त उपर (नालियेर २७ अथवा ८ (६)
नंदावर्त लेखन (लग्नथी १।४।७।५।३
दिनपूर्व) (७)
नागवाह्मिदल (१)
नारंग (१।२।३)
नारिंग (७)
नारंगी (८)
नारी ४ (२।४) संकंका

नारी ४ (जीवत, पितृ मातृ श्वश्रुश्वशुरा) (३)
नारी ४ कांकणी पुंवणावे) (५)
नारी ४ (जीवत मा० पि० श्व० श्व० प-
तिका) (५।६)
नारी मूल शतवर्तिनी ४ (३)
नालिकेर (१।२।३।४।५।६।७।८)
नालिकेर २५ (७)
नालिकेर ४ वा ८ (जलेक्षपः) (६)
नांदहफल (५।६)
नालिकेर ९ (जलया.) (८)
नालिकार (१)
निमज्जक (४)
निमजां १०० (७)
नीवार (१)

नील (१)
नैजा (८)
नैवेद्य २५ कांकरिया (मुंग यव गोधूम
चिणा तिल प्रत्येक ५-५) (३।५।६)
नैवेद्य कांकरिया (मुंग चिणा जव गोहं-
तिल जुआर तुआर, चपल शालि
प्रत्येक ना. ५-५ कांकरिया) (७)
नैवेद्य (दशाहि) कूर खांड दृत घेवर
दधि करंज लापसी-गुल गोहुआ-
गुल वाट-पक्वान सीधवडिनो दह
फलानि) (६)
नैवेद्य लाह २५ (मु० ५ तिल, ५ चिं-
५, फूली ५, गोधूमघाणी ५ (८)
नैवेद्य-नवग्रह योग्य (गुलवाट खीरकंसार

घेनर दधि करंय, कर घृत कीसरि
उददरी ए ९ वानां ९ सरावे ग्रह
आगे दौकरा (७)

नैवेद्य ०, (चरलानो म्वीच, चणाना
गडुला, गोधूमपुडली, खीर, कमार,
गुलराट, करवो, कीसरि, कर, ९
नैवेद्ये ७ अराव भरी देव आगे
ढाह्ये) (७)

नैवेद्य ९ (लापमी कर दही करंय पुरी
पुडला खीर पडां लाइ) (८)

नैवेद्य (पन्नान्न) ९ खाना, सुहाली, मांडी,
मुरकी, साटे, साकुचो, सेविआलाइ
मोतिआलाइ मीरालाइ (७)

नैवेद्य २५ कारकिआ (मुग ५ तिल ५

चिणा ५ फुलां ५ गोहंघाणी ५) (४)

पद्मराग (१)

पनस (२)

पटलको (१)

पट्टाच्छादन (१)

पस्ता १०० (७)

पचगव्य (च्छाण मूत्र घृत दुग्ध दधि-

दर्भोदक (२।३।५।६)

पच गव्य (दूध दहि माखण घृत तक्र

मिश्री चदन (८)

पत्र २४ (३)

पंचधातुक (२।३)

पंचर्ण पुष्प (४)

पंचरत्न (प्रगल, मौक्तिक सुवर्ण रत्न

नाम्र (२।३।५।६।७।८)

पंचरत्न रुपायग्रथी (प्र० मो० सु० २०

ता० (३)

पंचरत्नाष्टक ८ (सु. रु. ता. मौ राजा

वर्त) (४)

पंचरत्न गाठडी (त्रेवासूत्रे पीत वस्त्रे

घाघी निम्बनी आंगलिये बाधवी) (६।८)

पंचरत्न ग्रंथी (प्रत्येक धिन दक्षिण करों-

गुलीए बांधमी) (६)

पंचरत्न पोदली १००० (श्वेत वस्त्रे

मेवासूत्रे बांधीये) (६।७)

पंचशब्द वाजिंत्र (५।६।८)

पंचामृत (१)

पादलो पवित्र (५।६।८)

कल्याण-
कलिका
खं० ३ ॥
॥२९६॥

पाटलो १ नंदावर्त योग्य शिवंतनो (८)	प्रतिमा (स्थिरा) लेपादि (प्रथमयी	पुष्पचय (१)	गुलाब
पान १०० (७)	अथो वामभागे धो वाटकी श्रीखंड	पुष्प (सेवत्रां चंपेली	मोगरो
पान (८)	तंदुल कुंभकार चक्र माटी सह सोनुं	जुई (८)	
पारद (१)	रुपुं त्रांनुं मुक्ताफल लोह ए पंचधातुक	पुष्प प्रकर (२।७)	
पानीय वर्ग (गंगा यमुना मही नर्मदा	स्थापवां (६।५)	पुष्प निक्षेप (८)	
सरस्वती तापी गोदावरी समुद्र पञ्चसर	प्रतिष्ठान्ते मंगलगाथा (५।६)	पुष्पराग (१)	
नदा संगमादि (१)	प्रतिष्ठा गुरु (४)	पुष्पमाला (८)	
प्रतिनिधि (जे देशमां औषधी न मले ते	प्रतिष्ठा मंडप (८)	पुष्पांजलिक्षेम (१८ अभिषेकान्तर्गत) (८)	
देशमां तेना स्थाने उत्तम चीज लेवी) (७)	प्रशस्तफल (२)	पुंखणहारी (४, २।६।८)	
प्रतिमा (पा. शां० जलयात्रायां) (६)	पिशंग (४)	पुंखण (६।८)	
प्रतिष्ठाप्या जिनप्रतिमा चिन्त्या स्था-	पीठिका (१)	प्रोक्षण (३)	
प्यावा नंदावर्त (५)	पूग २४ (३)	पुंखणोपकरण (धूसर मुसल स्वाइओ (५)	
प्रतिमा (चला) वामांगे समूलदर्भ वालुका	पूगीफल (१)	पुंखणो पकरण (त्राक धूसर मूसल र-	
स्था० (५।६)	पुष्प (२।३।१।४।५।६।७।८)	चाईओ (६)	

पुल्लणोपकरण (गक धूसर मुसल खाइयो-

तोर (८)

पुनणी ८ (८)

पूषिका (४)

पोलिका (घृत खाइ मिथ) (४)

पूजा ३ वा ८ दिन (३)

फल (८।६)

फलहलि (६।५।८)

फलोहलि (२।३)

फाला ४ (७)

फूल (५।६।८)

फूल रूपानां (८)

फूल सोनानां (८)

फोफल (२।३।५।७)

नदर (१।४)

बकुल (७)

बलवाकुल (८।६)

बलि (लड्डुकादि) (३।२)

बलि विचित्र (जवीर बीजपूरक पनस

आम्र दाडिम इलु) (३।२)

बलि (मोदक गट खीरि करवो कीसर

कूर मिद्वबडि पूषली ७) (२)

बलि नव्य (रुक्मिणिआ मुकुमारिका अमृ-

ति) (५)

बलि (भूत) (२।३।४।१)

बहेडा ४ मयवारक (८)

बाकुलावानी ३ (५)

बाकुलावानी ३ (गोहू चणा जारी) (६।८)

गाट (४)

वाजवट १ (६)

वेउल (७)

ब्राह्मणयोग्य ७

बीजपूरक (१।२।३।४।५।६।८)

भक्त (४)

भद्रपीठ (१)

भामंडां सराव (६)

भूतगलि (२।३।४।१)

भूतगलिदान (निवाग्रे) (४)

भोग पुढी (५।६)

मदनफल करुण (पार्श्वतः क्रद्धि वृद्धि

समेत चिद्ध मदनफलाव्य कंकण) (३)

मदनफल (१।२)

मदनफलोत्तराण (३)

मधु (१)

मनःशिला (१)

मरुओ (७)

मस्तर (१)

महानील (१)

मंडपद्वय (१)

मंडपनिर्माण (७)

मंगलगायथा ७ पाठ (५।६)

मंगलगायथा (३)

माई साडी १ (प्रतिष्ठानंतर योग्य) (२)

माई साडी २ (अधिवासना प्रतिष्ठा-

योग्य) (३)

माई साडी (कुसुंभी) (५।६।८)

माई साडी (३)

माइ साडी (विंम माथे देवी) (६)

मातृशाटिका १ (पार्थिवेष्टने) (४)

मातृशाटिका १ (दशहस्तमित) (४)

मातृपुटी १०८ (१)

माटी (६)

माटी गंगानी (८)

माष (१)

मांडी (२।३।५।८)

मांसी (४)

मिश्री (८)

मीढलसहस्र १ (७)

मुद्रिका (१)

मुद्रिका ४ (सुवर्ण) (५।६।७)

सरलमुद्रिका (५)

मुद्रिका ५ (सुवर्ण) (८)

मुद्रिकाहस्तसूरि (२)

मुर्भ (१)

मुखाच्छादन (कंकण बंधनान्तरसदश

वस्त्रेण सर्ववित्र मुखाच्छादन (६)

मुखोद्घाटन (विघ्ना) (१।२।३।४।६)

मुक्की (३)

मूलवेदिका (१)

मूलिका (मयूरशिखा विरहक कंकाल-

लक्ष्मणा शंखपुष्पी शरपुंखा विष्णुक्रांता

चक्रांका सर्पाक्षी महानीली) (२।३।४।७)

मूलिका स्नात्र (मयूरशिखा विरहक-

अंकोल लक्ष्मणा शंखाहलि खुरसाणि-

ओ (शरपुखा) गंधनोती महानोली (५)
मृत्तिका (१)

मृत्तिका वर्ग (बल्मीक १ पर्वताग्र २-
नद्युभयतट ३ महानदी संगम ४ कुञ्ज
मूल ५ निल्वमूल ६ चतुष्पथ ७ दंति-
दत्त ८ गोत्रुंग ९ राजद्वार १० पद्मसर
११ एक दृक्षादि (१)

मृत्तिका (गजदत्त द्रुपमविषाण पर्वत-
बल्मीक महाराजद्वार नद्युभयतट नदी-
संगम पद्मतडागोद्भव) (२।३।४।५।६।७।८)

मृत्तिका-कुम्भकार चक्र (१।२।३।४)

मृत्तिका मांगल्य (२)

मृगमद (१)

मोदक (२।४)

मोदक सनालिकर ५ सेरो (६।८)
मोरेडा (५ मुंग ५ जव ५ गोहं ५ चि-
णा ५ तिलना लाडु) (२)

मौक्तिक (१)

यक्षकर्दम (८)

युगाद्वय (सित) (१)

रैकवी १ (सुवर्ण) (८)

रक्तद्वय (१)

तर्कु (१)

रत्न-वर्ग (१) (मज्जमय्यकान्त नील महा-

नील मौक्तिक पुष्पराग पद्मराग-वैदू-

र्यादि) (१)

राष्ट्रण (६।८)

राजादन (४)

रीति (१)

रुप्यकच्चोलिका (१।४)

रुप्य मुद्रा ४ (रुलशला योग्य) ७

रुप्य मुद्रा १ (घडी योग्य) (७)

रुप्य मुद्रा १ स्रग्धर योग्य (७)

लवण (१)

लग्नपानीय विधि (५।४)

लवणारात्रिकावतारण (४)

लवणावतारण (२।३)

लूण उत्तरुं (६)

लूण पाणी विधि (पूर्वक आरती मंगलेनो
कपूर घी साकरे करी करवो) (६)

लोकपाल पूजन (कक्कण मोचने) (१)

लोह-मुद्रिका १ (१)

लोहवर्गं (हेमरजत ताम्र कृष्ण लोह

त्रपु रीति कांस्य सीसकादि) (१)

लाह (३।५।६।८)

लापसी (८)

वदना छादन (२।३)

वरसोलां (२।३।५।६)

वरसोलां १०० (७)

वषेपिलक (२।४)

वसु (१)

वज्र (१)

वस्त्रपरिधान (२)

वस्त्र (सदश) (२।३)

वस्त्र पाट १ हाथ २४ (७)

वस्त्र(सदश श्वेत विबान्छादन हाथ) २४ (४)

वस्त्र सूत्र धार योग्य (५)

वस्त्र १ सूत्र धार योग्य (७)

वस्त्र कौसुंभ खंड सहस्र (७)

वस्त्र श्वेत (प्रतिमाच्छादन) (१)

वस्त्र २ अखंड सदश कोरा (नंदावर्त-

योग्य १ प्रतिमा योग्य १) (६)

वस्त्र २ सदशकोरक (१ गुरु १ नंदावर्त

योग्य) (६।५)

वस्त्र पूजा (२।३।५)

वस्त्र कोरां सदश ४ (नंदावर्त प्रतिमा-

गुरु नंदावर्त लेखक योग्य) (८)

वाटकी १ (रुथ) (३।५।६।७)

वाटकी (रुथ) (२)

वाटकी २ (रुथ) (८)

वाही १ (२)

वादित्रानयन (४)

वादित्रवादन (६)

वाताम्र (४)

वायम्ब (३)

वाइम १० (७)

१०८ वारक स्नान (२)

वारक १०८ (१)

वारा १० (२)

वारा (माटी) १० (३)

वारक श्वेत ४ (२।५)

वारक ४ स्थापन (स्वस्तिक पट्ट पार्श्व ४

दिशि सकपर्द १ सहिरण्य २ सजल ३

सधान्य ४) (२)

वालिका (३)

वालुका (२)

वाल (१)

वेह (७) पवित्र स्थानीय

वास घोला पीला (८)

वास (१।२।३।६।८)

वास-धरल (५।६)

वास-पीला झाझा केसर (६)

वास (गंध ही अति धवल वास) (६)

वास (रुपूर कस्तुरिका पुष्प वासित) (४)

वास (चदन केसर कपूर) (८)

वास सेर १० (मुकडिया) (७)

वास सेर १ (केसर कपूर सहित) (७)

विटुम शय्या (१)

विलेपन (१)

विश्रणा ८ (८)

विरटक (४)

त्रीहि (१)

वृताक (१)

वैज्ञानिक (२।३)

वेदिका (१।२।८)

वेदिका रचना (२।३)

वेदिका रचना (मंडप मध्ये) (४)

वेदिका रचना (रुलये) (४)

वेदिका ४ (५।७।४)

वेदि ४ मंडप कोण चतुष्टये (३)

वेदि ४ (२)

वेदि ४ नगग (५।६।७)

वैज्ञानिक (२।३)

वैदूर्य (१)

शण बीज (१)

शतमूलिका (१०० वनस्पति नामानि) (६)

शर्करा (४)

शंख दर्शन (३)

शाखाशत (७)

शांतिक (७)

शांतिक (स्नात्र पूर्वक) (७)

शांतिगलि (१।२।४।५।६)

श्यामक (१)

श्रीखड (१।२।३।४)

श्रीपर्णी फलक (१)

समुद्र फीण (६।८)

कल्याण-
कलिका
सं० ३ ॥
॥२९९॥

सराव ५० (१।६)	सराव ७ (मातृ सराव वडां) (७)	सर्पप (लोहाऽस्पष्ट	सर्पप (लोहाऽस्पष्ट
सराव (२)	सराव १ (गंडा) (३)	ल्लिका) (२)	ल्लिका) (२)
सराव ६४ (५।७)	सराव १ (चूरिमा पूपडी) (३)	सर्पप (श्वेत रक्षापोटली) ८ (३)	सर्पप (श्वेत रक्षापोटली) ८ (३)
सराव (३२'५० वा ६४) (८)	सराव (भांमंडां) (६)	सर्पप (लोहाऽस्पष्ट	सर्पप (लोहाऽस्पष्ट
सराव १० दीप गर्भ (४)	सराव (भांमणां) (५)	ल्लिका) (३)	ल्लिका) (३)
सराव ७ वलि (वाट खीर करंजो कीसर	सराव (आमडा) (८)	सर्पप (श्वेत पोडली ८) (४)	सर्पप (श्वेत पोडली ८) (४)
कूर सिद्धवडि पूपली) (२।३)	सराव ५ (वल्लमय पूपक) (४)	सर्पप (लोहाऽच्छेदित श्वेत) रक्षा	सर्पप (लोहाऽच्छेदित श्वेत) रक्षा
सराव (वाट खीर कूर कीसरि करंजो	सर्जनस (४)	पोटली) (५)	पोटली) (५)
लापसी पुडा पुडी) (६)	संघदान (२)	सर्पप (तंदुल निर्माल्यादि द्रव्य सहित	सर्पप (तंदुल निर्माल्यादि द्रव्य सहित
सराव ७ (वाट खीर करंजो सात धाननी	संघतंगोल (अंतर पडदेइ) (६)	कृष्णपट्टकुले गेवायुत्र चद्र) रक्षा	कृष्णपट्टकुले गेवायुत्र चद्र) रक्षा
खीचडी) (८)	संघ मडिदान (वेपदान)	पोटली सहस्र १ (७)	पोटली सहस्र १ (७)
सराव ७ (नंदावर्त आगल ढो०) (६)	स्वतन (प्रतिष्ठान्ते अजित शांति दृढ	सर्पप (लोहाऽच्छेदित श्वेत) २७ तणी	सर्पप (लोहाऽच्छेदित श्वेत) २७ तणी
सराव ७ दहिभरियां (नंदावर्त पट्ट पार्श्व	शांति वा) (८)	रक्षापोटली (६)	रक्षापोटली (६)
द्वये मूकवां) (६)	सर्पप (श्वेत) (१।४)	सर्पप (श्वेत लोहाऽच्छेदित पोटली) (८)	सर्पप (श्वेत लोहाऽच्छेदित पोटली) (८)
		साकर (५।६) साकरिआं १०० (७)	साकर (५।६) साकरिआं १०० (७)

साकरलिंगा (७)

स्नात्रकार ४ (२।३।४।५।६।७)

१ स्नात्र सुवर्णजल (२।३।४।५।६।७।८)

२ स्नात्र पचरत्नजल (२।३।४।५।६।७।८)

३ स्नात्र कपाय जल (न्यग्रोध उदुम्बर

अश्वत्थ चम्पक अशोक रुद्रच आम्र

जवू वकुल अर्जुन पाटला वेतस किशु-

रुद्रि) (१)

(प्लक्ष अश्वत्थ शिरीष उदुम्बर वट)(२।३)

(पीपली पीपल सिरीष उबर वड चंपो

अशोक आम्र जातु वज्र अर्जुन पाटल

वील किसुक) (५)

(पीपरि पीपल सरीस उबर वड चंपक

स्नात्रकार उपवासी (७)

स्नान-(धृतदधिदुग्धादिना) (३)

स्नात्र-भेदाः—

अशोक आम्र जातु वज्र अर्जुन वील

किसुक दाहिम नारिंग) (६।८)

(प्लक्ष अश्वत्थ सिरीष उदुम्बर वट)(७।८)

४. मृत्तिका स्नात्र (मृत्तिका शब्दमा

भेदवर्णन)

५ स्नात्र पचगव्य दर्पोदक (छगण-

मूत्र-दूध-दहि-घृत)(२।३।४।५।६।७)

६. सदैवपथि स्नात्र (सहदेवी बन्ना शत

मूली शतामरी कुमारी गुहा सिंही

व्याघ्री (२।३।४।७)

(सहदेवी नला कुमारी गतावरी पीठवनी

स्नात्र (धृतधार कृत) (१)

स्नात्र (४ स्नात्रकार कृत) (३)

मालवर्णी वडा रीगणी लहुडी रीगणी

(५।६)

(सहदेवी सतावरी कुमारी वालो म्होटी-

रीगणी न्हानीरीगणी मयूरशिखा

अक्रोल शंखाहोली लक्षमणा आजो

काजो थोहर तुलमी मरुओ कुंभा

गुली सर पवो राजहंसी मीठवणी

शालवणी गंधनोली महानीली) (८)

७. स्नात्र मृत्तिका-(मृत्तिका शब्द

देखवो)

८. स्नात्र प्रथमाष्टवर्ग (छट प्रियंगु वज्र

लोद्र उशीर देवदारु दूर्वा मधुयाष्टिका
ऋद्धि वृद्धि) (२।३।४।७)
(उपलोढ वज लोत्र वीरणिमूल देवदारु
श्रो जेष्ठिमधु ऋद्धि वृद्धि) (५।६।८)
(वीरणी मूलस्थाने हीरवणी मूल ग्रामा-
दिका)

९. स्नात्र द्वितीयाष्टवर्ग (मेदा महामेदा
कंकोल खीर कंकोल जीवक ऋषभक
नखी महानखी (२।३।४।७)
(मेदा महामेदा काकोली खीरकाकोली
जीवक ऋषभक नखी महानखी (५।६)
(पतंजारिकाकुष्ठ विदारीकंद कचूरो कपूर
काचरी नखला कंकोडी खीरकंद
मुसली वेई (८)

१०. स्नात्र सर्वौषधि (हरिद्रा वचा
शोफ वालक मोथ ग्रन्थिपर्णक प्रियंगु
मुखास कर्चूर कुष्ठ एलातज तमाल-
पत्र नाग केसर लवंग ककाल जर्ईफल
जातिपत्रिका नख चंदन सिल्हक
प्रभृति) (२।३।४।५।६।७)
(प्रियंगु हलद्र वज सुआ वालो मोथ
अतिविसकली पुरमांसी जटामांसी
उपलोढ एलची लविंग तज तमालपत्र
नागकेसर जायफल जावंत्री कंकोल
सिलास (रस) चंदन अगर पत्रज
छड नखला गंडुला कचूरो विशिहाली
छडीलो कंकोल मिरची कंद वरघारो
आसंधि बडीऔषधि सहस्रमूली (८)

११. स्नात्र कुसुमजल (२।३।४।५।६।-
७।८) (सेवंत्रा दिपु० जलेक्षि.)
१२. स्नात्र गंध स्नानिका (सिल्हक
कुष्ठ मांसी चंदनाञ्जुरु कर्पूरादियुक्त
गंधस्नानिका)(२।३।४।५।६।७) (केसर
कर्पूर कस्तुरी अगर चंदन) (८)
१३. स्नात्रवास (गंधा एव शुक्लवर्णा
वासाः) (२।३।४।५।६)
घनसार मिश्र श्रीखंड वास) (७)
(चंदन केसर कपूर एतद्द्रव्यवास) (८)
१४. स्नात्र चंदन (सजल चंदन कलक)
(२।३।४।५।६।७)
(चंदन दुग्ध स्नात्र) (८)
१५. स्नात्र कुंकुम (केसरापरनामक

कुंभ (२।३।४।५।६।७)
 (केसर माकर स्नात्र) (८)
 १६. स्नात्र तीर्थोदक (जलधि-नदी-
 द्रव कुण्डतीर्थजल (२।३।४।७)
 (गंगा प्रमृति तीर्थोदक) (५)
 (गंगा सिन्धु प्रमुख १०८ तीर्थोदक)(६)
 (गंगादिक १०८ तीर्थ) (८)
 १७. स्नात्र-कर्पूर (कर्पूरजल) (२।३।४।
 ५।६।७।८)
 १८. स्नात्र-पुण्याञ्जलि (३।५।६)
 (रुस्तूरी जल) (२)
 (शुद्ध जल १०८ स्ना) (७)
 (केसर चंदन पुष्प स्नात्र ततः पुण्यांजलि)
 (८)

सिद्ध विडि पुढी (५)
 सिल्दरु (४)
 सिद्धामन (८)
 भीसकादि (१)
 सुवर्ण वर्तिका (५)
 सुखडी सर्प जातनी (८)
 सुकढी घसी (६)
 सुकडी वास (५)
 सुकडी घसिवा सेर १० (७)
 सुकडी जादी घसी वाटुं १ (६)
 सुकडी घसिगलोडा २ (६)
 सुकडी घसी जादी लोडा २ (८)
 म्ब्र (कुमारी कर्तित) (४)
 म्ब्र (कुसुम) (३)

म्ब्रधार (१)
 मयकान्त (१)
 सेलंडी (५।६)
 सेलंडी खड (७)
 सोनानो कच्चोलो (८)
 सोपारी (६।८)
 सुकुमालिका कंकण (३)
 सुवर्ण शलाका (१।२।३।४।५।६।७।८)
 सुवर्णचूर्ण (५)
 सुवर्णमाक्षिक (१)
 सुवर्णमाजन (२।३।५)
 मुद्दाली-सोदाली (२।३)
 मुद्दाली दर्भ (३)
 मुद्दाली शुडयुत ४ दान (३)

सुहाली (५)

सुंहाली (८)

हरिताली (१)

हरिद्रोदक (४)

मदनफल=मोँढल,

मधुयष्टि=जेठीमधनी लाकडी

तुम्बी=तुंवडीनो वेलो

निम्ब=लींवडानुं झाड

विम्बी=गिलोडानो वेलो

इन्द्रवारुणी=इंदरवरणांनो वेलो-तरमुढा-

नी वेल

स्थुलेन्द्रवारुणी=मोटां इंदरवरणांनो वेलो

मोटी तरुणी.

हस्तलेप (प्रियंगु कर्पूर गोरोचन (२।३।-

४।५।६।८)

हिरण्य (१।२)

हिरण्य दान (२।३)

८-कथाणकसूची

उत्तरवारुणी=दूधेलीनो वेलो-याड दूधेली

लघूत्तरवारुणी=भोयदूधेली

कर्कटी=काकडीनो वेलो

कुटज=कडायानुं झाड

इंद्रजव=कुटज वृक्षनां बीज, कडवा इंद्रजव,

मूर्वा=मोरवेल

देवदाली=कुंकडवेल

विडंगफल=वाचडिंग

धेतस=नेतरनुं झाड

हेम (१)

हेम गैरिक (१)

दन्ती=अजैपालानुं झाड-नेपालानुं झाड

चित्रक=चित्रकनुं झाड-कालो चित्तरो.

चित्रकरक्त=राती छालनो चित्रक

उन्दरकर्णी=उंदरकनी-गरणी

कोपातकी=तोरी-तोरीना शाकनो वेलो.

राजकोपातकी=गलकानो वेलो

करंज=करंजनुं वृक्ष

भूतिकरंज=लताकरंज, करकचियानो वेलो

पिपली=पीपर-लींडी पीपर

विपलीयून=पीपलामूल, गंठोडां
 संधव=पंजागयी आवतु सौंधालूण
 सौनर्य=सचल लूण, लाल मीठुं
 कृष्णमौनर्वल=कालु सचर लूण
 निडलग्न=प्यनाम रयात
 पावयलवण=रच लग्नमानो एक क्षार
 समुद्रलग्न=समुद्र खार
 रोमकलग्न=चिलायती मीठुं
 पयसार=जवखार
 सर्जिका=साजीखारो
 वचा=वज-घोडा वज अग्रगंधा
 वचा सुरासानी=सुरासानी वज,
 धुद्रैला=न्हानी एलची.
 एला=एलची-मध्यम एलची

बृहदेला=मोटी एलची.
 सर्पप=सरसन पोला
 कृष्ण सर्पप=काला सरसन-रायलो
 आसुरी=राई
 त्रिगीज=वरवणना बीज,
 मालविनी=नसोततु झाड
 हरीतकी=हरडे-मोटी हरडे
 विभीतरु=गहेडा-विभीतक वृक्षनुं फल
 आमलक=आमलानुं फल
 त्रिफला=हरडे वहेडा आमलां संयुक्त
 सुहो=योर-हाथाली धोर.
 शखण्णी=शखानली लता
 नीलिनी=नील-गलीनुं झाड
 रोध्र=लोध्र

बृहदलोध्र=पठानी लोध्र
 कृतमाल=गरमालो-गरमालानी फली.
 कम्पिल्लक=कपिलो-कपीलो
 स्वर्णक्षोरी=सत्यानाशी.
 कुट्ट=सुगंधीद्रव्य कूठ
 विल्व=विछीनुं झाड या विल्वफल
 अपामार्ग=अघाडो-आगी झाडो.
 अरणी=मोटा अरणानु झाड
 अरणिक्का=न्हानी अरणी
 पाटला=पाडलनु झाड
 कंटकारिका=उमो रिंगणी, मोटी रिंगणी
 शुद्रकंटकारिका=न्हानी रिंगणी-भोंय-
 रिंगणी
 मोक्षुरु=गोखर काटी.

देवदारु=देवदारुनुं वृक्ष
रास्ना=स्वनाम ख्यात वात व्याधिनासक
औषधि
यव=जव
शतपुष्पा=वरिहाली
कुलरथ=कलथिया-ए नामनुं धान्य
माक्षिक=मक्षिकाकृत मधु-मध
पौक्षिक=पूतिका-लघु मक्षिका कृत मधु-
श्वेत मधु
क्षौद्र=भमरा मालवीओनुं मधु-पीतमधु
सित्युक=मीण
शर्करा=साकर
विश्वभैषज=सुंठ
कृष्णमरिच=कालां मरी

त्रिकटु=सुंठ-कृष्ण मरिच-पापर संमिलित
नागकेशर=स्वनाम ख्यात
हरिद्रा=हलदर
दारुहरिद्रा=दारुहलदर
अंवष्टा=आंवा हलदर.
राल=स्वनामख्यात
श्रीखण्ड=सूखड-पाङ्गु चंदन
शोभाजन=सरगवानुं झाड
रक्तशोभाजन=लाल सरगवी
मधुशोभाजन=मीठो सरगवी.
मधूक=महुडो, महुडानुं झाड अथवा फल
रसाञ्जन=रसौत
तगर=स्वनाम ख्यात
बला=बलबीजनो क्षुप

अतिबला=न्हानी कांकसी (न्हानी
पीठाडी)
नागबला=गंगेरुकी-गांगडीनुं झाड
दूर्वा=ध्रो दूव
श्वेतदूर्वा=धोली ध्रो, श्वेत दूव
गण्डदूर्वा=गांठाली ध्रो-तांतिया दूव
जवासक=जवांसो
दुरालभा=धमासो
वासा=अरडुसी-माली अरडुसो
कपिकच्छू=कौंचनी फली वा बीज.
शतावरी=सतावरी नाम ख्यात
गुञ्जा=चणोठी-लालचणोठी चरमी
श्वेतगुञ्जा=धोली चणोठी-धोली चरमी
प्रियंगु=रायणनुं झाड

वीजप्रियगु=गाढ़ला-बहुला

पद्म=लाल कमल, पोयणा

पुष्कर=श्वेतकमल

नीलोत्पल=नीलकमल-नीलोफर

कुसुम=रात्रिविक्रामी कमल

शान्दक=कमलनी जड़-कमलतन्तु

वितुम्बरु=नागरमोथ

जीवन्ती=हरदेतुं झाड़-हरीतकी वृक्ष

कादोली=स्वनाम प्रसिद्ध कंद

क्षीरकाकाली=स्वनाम ख्यात कंद

मेद=स्वनाम ख्यात कंद

महामेद=स्वनाम ख्यात कंद

मुद्गपर्णी=रानीमग-कोटहिओ

मापपर्णी=रानी अडद

अपभ्रंश=स्वनाम ख्यात कंद

जीमक=स्वनाम ख्यात कंद

विदारी=स्वनाम ख्यात कंद

क्षीरनिदारी=दूधियानिदारी कंद

एरण्ड=एरण्डो रक्तैरण्ड=रातो एरंडो

शृङ्खला=विच्छुडो पास

पुनर्नगा=राती सादोढी

श्वेतपुनर्नगा=श्वेत सादोढी

सहदेनी=स्वनाम प्रसिद्ध औषधी

कृष्णसारिगा=स्वनाम प्रसिद्ध रक्तशोधक

औषधी

उशीर=सुगंधी वालो

चंदन=मलयगिरि चन्दन

रक्तचंदन=रतानु लाकड़-लाल चंदन

कालेयक=अगरनो नियर्सि-अगरमांथी-

निकलतो रस

परुषक=कालमा नामनी औषधी

पद्मक=ब्राह्म-कमलबीज-कमल काकडी

पुण्डरीक=श्वेतकमल

तुकाक्षीरी=वृक्ष लोचन

कर्कटशुषी=काकडा शींगी.

गुडुची=गलो

द्राक्षा=द्राख-क्रिसमिस द्राख

कटफल=कायफल

कतक=कतक वृक्ष फल-निर्मली

राजादन=रायणनु फल-रायण

शाक=सागनु झाड़

दाडिम=दाडिमीतुं फल-अनार.
अंजन=ए नामतुं वृक्ष-काला लाकडानुं
झाड.
सौवीर=कालो सुरमो
मांसी=जटामांसी
गंधमांसी=घुरमांसी
कडका=लवण-कांकरीवालुं मीटुं
पाण=पाड -काली पहाड.
धान्यक=धाणा-कोथभीर
काकमाची=साजी कांणीनो क्षुप
किरातित्त=करियातुं-चिरायतो.
शैलेय=शिलापुष्प-छडीलो-छहछडीलो.
चक्रांका=कांकसी-मोटो पीठाडी.
कंथेरी=कांथेरनुं झाड

अलाण=झाउडीनुं झाड
मयूर शिखा=मोरशिखा नामनी चूटी
काली मुसली=स्वनाम ख्यात
श्वेतमुसली=स्वनामख्यात.
ताम्रवल्ली=त्रांवावेल.
हस्वपत्रा स्नुही=न्हाना पत्रो वाली दूधा-
ली थोर
कारेवेल्ली=कारेली-कारेलाना वेला
चदरी=चोरडीनुं झाड-चोरडी.
चीयक=चीओ-चीयानुं झाड.
तिनस=तिनसनुं झाड-धामण
भूर्ज=भोजपत्रनुं झाड अथवा भोजपत्र.
अर्जुन=अर्जुन वृक्ष-सादडो
खदिर=खेरनुं झाड.

कदर=कगहनुं झाड.
मेपशंगी=मोदीआवल-सोनामुखी.
धव=धवतुं झाड
शिशपा=शीशमनुं झाड-सीसम.
ताल=ताडतुं वृक्ष.
अगुरु=अगरनुं झाड.
पलाश=खाखरानुं झाड-केशुडानुं वृक्ष.
क्रमुक=मोपारीनुं वृक्ष
अजशंगी=मरडासींगी-मरोडाफली
अरुक्कर=भीलामुं-भीलामानुं फल.
रूपक=अरडूसो-जंगली अरडूसो
कदंब=कदंबनुं वृक्ष
कंशैलक=कंशालेलीओ
नागदमनी=नागदोन-नागदमनी औषधी

ब्रह्मदण्ड=उटकटालो
 कर्पास=वणी-हीरवणी-कपासनु झाड
 कल्हार=कलालिओ,
 रद्रजटा=स्वनाम ख्यात
 वज्रदन्ती=एक पहाडी औषधी-दन्तौषधी.
 रुदन्ती=रुद्रधती नामे ओलखाती औषधी
 श्रीपर्णी=सेवननु वृक्ष.
 तुल्य=पूयु-मोरपूयु
 हरिताल=हरताल
 दिगु=दीग
 कासीस=हीराकमी
 शिलाजतु=शिलाजीत-शिलानिर्यास.
 पुष्पकासीस=हीराकसीनां फूल.
 पापाणभेद=स्वनामल्या औषधी,

काश=दर्भजातीय वृण-कासबा-काह
 इक्षु=शेलडी
 नल=काशजातीय वृण
 दर्भ=डाभ-कुश
 अर्क=आकडो
 पिपली=पीपली
 सुवर्चला=ब्राह्मी-त्रिधाब्राह्मी
 सरला=प्रीयु देवदारु
 कटली=कैल-कैलानुं झाड
 अशोक=आसोपालन
 एलबालुक=एलिओ
 अलर्क=बोली आकडो
 मन्दार=मदार-आकडाने मलतुं झाड
 भारगी=भाङगी नामनी औषधी

मल्लकी=सालखुं झाड
 ज्योतिष्मती=रतनज्योत
 कटमी=मालकागणी
 श्वेतकटभी=घोली मालकागणी
 इंगुदी=दिगोदी-दिगोटानुं झाड
 सुरमा=तुलसी
 सोमराजी=रनतुलसी-बाकुची
 श्वेतसुरसा=घोली तुलसी
 कुवेर=अजमो-गोही अजमो
 कृष्ण कुवेर=कालो अजमो
 फणिज्जक=रीजोरी-बीजोराखुं झाड
 निर्गुडो=नगोडनुं झाड
 मुष्कक=लताकस्तूरी
 अतिविषा=अतीस-अतिविषनी कली.

जीरक=घोलुं जीरं
कृष्णजीरक=कालुं जीरं-स्याहजीरं
अजमोद=एन नामे प्रसिद्ध
चन्यक=म्यनाम ख्यात
पुष्करपत्री=विछीनुं झाड
मंजिष्ठा=मजीठ
शाल्मलि=सेमलनुं झाड
मोचरस=सेमलनो गुंदर
धातकी=धातकीवृक्ष
नन्दी=ए नामनुं वृक्ष
भट्टातक=भीलामानुं झाड
वट=वडनुं झाड-वड
पिपल=पीपलो-पारस पीपलो
उदुम्बर=उंबरो-गूलर

जंबू=जांबुनुं झाड
राजजंबू=मोटा जांबुनुं झाड
कारुजंबू=न्हानां जांबुफलनुं झाड-जंग-
ली जांबु
करमर्दक=करमदो-करमदानुं झाड
कपीतन=जाम्बरीनुं झाड
आम्र=आंवो
पियाल=चारोली-नेपाली चारोली
तिन्दुक=तिदुआनुं झाड
तुरुङ्क=शिलारम
वालक=सुगंधी वालो
अधःपुष्पी=उंधा फूलीनो क्षुप
त्वचा=तज-दालचीनी
तमालपत्र=स्वनाम ख्यात

नख=नखला
श्रीचंष्ट=सर्जवृक्षनो निर्यास-चंदरस
कुन्दरुक=कंदरूप धूप
कुंडुम=केसर
गुगुल=गुगलनुं झाड-गुगल धूप
पीलु=पीलुडोनुं फल-पीलुं
खटी=खडी-धोली माटीनो घेद
हरमजी=राती माटी-रजमी
तुवरी=पीली माटी-भेट-मुलतानी माटी
गुवर्णमाथिक=ए नामथी प्रसिद्ध खनिज
द्रव्य
रूप्यमाथिक=स्वनाम ख्यात खनिज द्रव्य
शमी=खिजडी-न्हानी खिजडी
राजशमी=खीजडो-मोटो खीजडो

हयुषा=चोपचीनीनु झाड

कारुनासा=कोआठोडी

कारुंघा=स्वनाम ख्यात वृटी

पर्यटक=यापडो-पित्तपापडो

राजहम=स्वनाम ख्यात

पुष्कमूल=योरुसमूल

काञ्चनार=रुचनार वृक्ष

रोहितक=रोहिडानु झाड

चय=यास-बांसडानु झाड

अक्रोछ=अक्रोलनु झाड

कौडिग्य=लोमाननु झाड-कोडिओ लोवान

भलेभान्तरु=गुदीनु झाड-गुंदी

तिनिडीक=आंबली-आंबलीनु फल

अम्लयेतस=म्वनाम म्व्यात

कपिस्य=कोठ-कोठनु फल

नालिकेर=नालीएर

खजूर=खजूर-छुदारा

बोजपूरक=रीजोकं

नारंग=नारंगी

जंभोर=जंभेरी

निवूरु=लींबु

अद्याट=अखरोट

चांगेरी=खाटी लूणी

अम्लका=गामलीनु झाड

करीर=करंडानु झाड

वास्तुरु=यवुओ-एरु वातनी माजी.

कुंभ=कुसुमो-कुसुमीनां फूल-

लासा=आख

जतुका=गोरडीनी लाख-कणवज

लगली=एरु वातनो डेरी वेलो-हलिनी

मिश्रया=सुवा

मूलक=मूले

तन्दुलीयक=तादलिओ-पंदलेवो

द्रोणपुष्पी=सूर्यमुखी-चपोरियानु झाड,

आमली=आमल-भूम्यामलकी आवलकी

आम्बी=स्वनामख्यात.

अरिष्ट=आरेठानु झाड

पुनजीगा=धोला फूलनी भोंयरीगणी.

कुष्माण्डक=कोलु

भदातुगी=मोडीतुंगीनो वेलो,

चिभंटी=चिभडीनो वेलो-चिमडियानी

वेल

कटुचिर्भट्टी=कडवी चीमडीनो धोलो
विष्णुकान्ता=अपराजिता
क्षीरिणी=रायणनुं झाड
सर्पाक्षी=खरसणिओ-जरफोका
कर्दमपुष्पो=मगनो क्षुप
करवीर=कणेर धोलो
रक्तकरवीर=कणेररातो-लालकणेर,
धतूर=धतूरो
यवानी=अजवायन-अजमो,
चाराही=चाराही कंद-खीलोडा
मांसरोहिणी=कडु-कुटकी
बृद्धदारु=वसधारो,
वन्ध्याकर्कोटिका=वांझकंकोडी,
त्रिपत्रिका=तरवणनुं झाड

पिंडीतक्र=लोबान घृप
सिंदुवार=संदेशरातुं झाड-सिंदोडी
अश्वगन्धा=आसगन्ध,
मदन्यन्ती=मोगरानो वेलो
भंगराज=भांगरो-जलभांगरो,
शिरीष=सरसडो-सरडो,
अगस्ति=अगथिओ
विटिका=विटी-पीतचंदन
स्वर्णपुष्पी=पीलाफूलनी केतकी
लक्ष्मणा=ए नामनो कंद
पलंकणा=रक्तपलाश,
दधिपुष्पी=धेता अपराजिता
गोजिह्वा=गांजवा
कस्तूरी=स्वनामख्यात.

कर्पूर=कपूर
जातिपत्री=जावंत्री
जातिफल=जायफल
ककोलक=सुगंधी कोकला
लवंग=लविंग
दमनक==दमरो-मरुओ
कर्चूर=कचूरो
मालती=चमेलीनो वेलो
जाति=जाईनो वेलो
युथिका=जुहीनो वेलो,
शतपत्रिका=सेवंत्री-गुलाब
चंपक=चम्पो सोवनचंपो
बकुल=बोलसिरि नामनुं झाड
तिलक्र=तिलकवृक्ष-तलकडो.

અતિમુક્તકુન્નમોતીઓ-વટમોગતો.

કુન્દ=કુદદૃશ્યનુ શ્રાદ્ધ

કુમારી=કુઆરી-ધીંગવાર

અતસી=અલસી-અલસીનો છુપ

દિગુલ=દિગલોરુ-શિગરફ,

હરિતાલ=હરતાલ

મનઃશિલા=મનશીલ,

ગંધકુન્નમોતીઓ-ગંધકુન્નમોતીઓ પ્રસિદ્ધ છે.

પારદ=પારો

ગૈરિક=સોનાગેરુ

સૌરાષ્ટ્રી=એક જાતની માટી-ગોપીચંદન

ગોરોચના=ગોરોચન

અમ્રક=અમરલ,

વાતામ=વદામ-ધાદામ,

મુંડી=મુંડાપાતી વૃદી

મહામુંડી=ગોરલમુંડી. વૃદી

સૂચના—

અમોઘ જે ક્રયાણકોની સૂચી આપેલી છે તે વધાં આપણા ગુજરાત તથા મારવાડ દેશમાં ઉપલબ્ધ થઈ શકે એવાં છે અને તેમાં અમુક વીજ ન મળી શકે તો આમાં ત્રણસોએકોતેર ઉપસંગૃહિત છે તે પૈકીનું કોઈપણ લેવું અને ૩૬૦ ની સંખ્યા પૂરી કરતી. કદાપિ ૧૧ થી વધુ વીજો ન મળે અથવા ન ઓલવાય તો તેના વડલામાં વીજા ક્રયાણકો પળ લેઈ શકાય છે, માત્ર તેમાં ક્રયાણકનું લક્ષણ ઘટવું જોઈએ, ક્રયાણકનું લક્ષણ આ પ્રમાણે છે.

“ અપ્રસિદ્ધ રોગહરં, એવજં યન્મહીતલે । તત્ક્રયાણકમુષિષ્ટં, શોષં વસ્તુ પ્રકીર્તિતમ્ ॥ ”

પ્રપુન્નાટ=પર્માદિઓ-ચક્રમર્દ.

ચોલ=દીરાચોલ

સિદ્ધર=સ્વનામલ્યાત.

શંખચત્રી=સંગેજર-શલ્કીરં,

શૃંગાટક=સીંધોદાં-સૂકાં સીંધોદાં,

ધૂનીરા=ધૂનરો એક જાતનું ઘાસ.

अर्थात्—उक्तातिरिक्त पण जे वस्तु रोगनाशक होइ दवा रुपे वपराती होय तेने क्रयाणकमां परिगणित करवी अने जेमां क्रयाणकनु उक्त लक्षण न होय तेने सामान्य वस्तु रुपे गणवी.—

सुवर्णादि धातुओ, खाद्य धान्यो अने वस्त्रोने क्रयाणक न गणतां एत तरीके गणवां, शेष गांधी—पंसारीनी दूकाने मलती वधी वनस्पतिओ तथा मुद्गरसींग आदि खनिज द्रव्योने क्रयाणको गणी उपयोगमां लेवां.

इति कल्याणकलिका—प्रतिष्ठापद्धतावयम् । साधनार्थोऽगमत् खण्ड—स्तुतीयः परिपूर्णताम् ॥

भा०टी०—आ प्रमाणे कल्याणकलिका प्रतिष्ठापद्धतिमां आ साधन नामक त्रीजो खंड समाप्त थयो.

इति तपगच्छाचार्यश्रीविजयसिद्धिसूरिनिगदानुसारि—संविग्नअमणावतंस-

श्रीकेशरविजयशिष्यपं० कल्याणविजयगणिचिरचितायां

कल्याणकलिकाप्रतिष्ठापद्धतौ साधननाम्ना

तृतीयः खण्डः समाप्तः ।

एतत्समाप्तौ च

समाप्तये कल्याणकलिकाप्रतिष्ठापद्धतिः ॥



परिच्छेद	विषयः	पत्रांक पृ	परिच्छेद	विषयः	पत्रांक पृ
२१—	(१) गृहप्रतिष्ठाविधि	२४१-२	३	स्तुति-स्तव-मंत्राः	२५९-१
"	(२) जिनपरिकरप्रतिष्ठाविधि	२४२-२	"	प्रतिष्ठोपयोगी मंत्रसंग्रहः	२६७-१
"	(३) चतुर्निकायदेवमूर्तिप्रतिष्ठाविधि	२४४-२	४	स्मरण-स्तोत्राः पाठयोग्याः	२७०-१
"	(४) ग्रहप्रतिष्ठाविधि—	२४५-१	५	प्रतिष्ठोपस्कर सूचीओ	२८०-१
"	(५) सिद्धमूर्तिप्रतिष्ठाविधि	२४६-२	"	(१) अंजनशलाकाना सामाननी सूची	२८०-२
"	(६) मन्त्रपट्ट-प्रतिष्ठाविधि	२४७-१	"	(२) पादलिप्तप्रतिष्ठापद्धतिनो कारकजात	२८३-१
"	(७) साधुमूर्ति-स्तूपप्रतिष्ठाविधि	२४७-२	"	(३) गुणरत्नद्वरिप्रतिष्ठाकल्योक्तसामग्री	२८४-२
"	(८) पित्रमूर्तिप्रतिष्ठाविधि	२४८-१	"	(४) गुणरत्नीयाम्रियेकोपकरणसूची	२८५-१
"	(९) तोरणप्रतिष्ठाविधि	२४८-२	"	(५) विम्बस्थापना-प्रतिष्ठोपकरणसूची	२८६-२
"	(१०) जलाशयप्रतिष्ठाविधि	२४८-२	"	(६) शान्तिस्नात्रना सामाननी सूची	२८८-२
	तृतीयखण्डनी विषयानुक्रमणिका—		"	(७) पूर्वतनप्रतिष्ठाकल्योक्तसामग्रीकोश	२९०-२
१	चैत्यवदनसंदोह	२५०-१	"	" स्नात्रयेदाः	३००-१
२	चतुर्विंशतिजिनस्तुतयः—प्रथम चोवीशी	२५५-१	"	(८) क्रयाणकसूची	३०१-२
"	धर्मघोषद्वारिया द्वितीय चोवीशी	२५७-१			

शुद्धिपत्रक

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध
१ १ ७ दद्योत्तर-दद्योत्तर
३ ५ तदूध-तदूध
११ २ ५ पद्य-पद्य
११ १३ आयुदा-आयुर्दा
१२ १ ७ निधेय-निधये
१२ २ ८ भद्र-भद्रा
" १० शंखे !-शंख !
१८ १ १३ अश्विनी-अश्वि
" ६ स्याय-रूपाय
" १० पुण्याये-पुणायै
" १ शंखिन्य-शंखिन्यै
" ११ जिह्वाय-जिह्वायै

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध
२४ २ ११ तत्-तत्त्व
२५ १ २ °स्वति-°स्वति
" ४ नौचि-नोन्नति
" १२ दधातु-ददातु
२७ २ १ मंत्रे०-मंत्रे
२८ १ १४ मुलखनुं-लखनुं
२९ १ ३ करवी-करो
३० १ ४ स्वाह-स्वाहा
" ९ इशानमा-ईशानमा
" १३ देव-देव
३२ १ ७ नमा-नमो
" १२ दात्रे-दान्ने

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध
३२ २ १४ नमोः-नमः
३३ १ ६ वज्रकुर्यै-वज्रांकुर्यै
" ८ मानच्यै-मानच्यै
" २ चरणाद्यै-चरणाद्यो
" ३ ब्रह्म-बृहस्प
" ७ त्रिकाम-त्रिकाय
" ८ द्वारा-द्वारो
३४ १ ५ नमा-नमो
" २ १० दृढ-दृढ
" १२ पत्नै-पत्ने
" १३ चयाणु-पयाणु
" १४ कुठ-कुट्ट

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध
 ३५ २ ५ विकल्प-विकल्प
 ३५ २ ६ शुरु २-कुरु २
 ३८ २ १२ माहिणि-मोहिणि
 ३९ २ २ यदुधिष्टि-यदधिष्टि
 ४० १ २ यइया-इया
 ४१ १ ७ संगपक्षी-सयत्की०
 " " " राग-रोग
 " २ १३ अगुठ-अगुह
 ४२ १ ७ नमाक्षा०-नमोक्षा०
 " १० नमाक्षा०-नमोक्षा०
 ४४ २ ८ उस्मगा-उस्मग
 " २ १० सति-सति
 ४५ १ १० गोद्विष्ट-गोद्वीष्ट
 " १२ सिद्धचि-सिद्धिचि

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध
 ४५ २ १० सन्नचि-अन्नचि
 ४६ १ ५ पुण्ह-पूण्ह
 ५५ १ ३ मण्टप-मण्डप
 " " " भूमि-भूमि
 ५७ १ ७ ११ जल०-जल०
 ५८ २ १ ह्रीक्ष-ह्रीक्ष
 " " ११ करिणीम्-करिणी
 ५९ १ ११ चित्त-चित्त
 " " " नुशा-नुशाम्
 ५९ २ १ नमा-नमो
 " " ४ पुठण-पुठ्ठाण
 " " ७ शीताद०-शीतदे०
 ५९ २ १३ अयकु-(१) अयकुं
 ६३ १ ४ लेखा-लेखा

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध
 ६३ १ ११ स्खण्ट-स्खण्ड
 " " " पद-पट्ट
 ६६ २ ७ दीन्य०-दिव्य०
 " " ९ इशाने-ईशाने
 " " ११ सुष्टिक्रमे-सुष्टिक्रमे
 " " १३ नम-नमो
 " " " नम-नमो
 ६७ १ ५ वइए-वईए
 " " ६ वइए-वईए
 " " १२ गौरीए-ॐ गौरीए
 " २ ९ न्द्रादिभ्य-न्द्रादिभ्यो
 ६९ १ ६ रक्त २-रक्ता २५
 " " १० मण्डलो-मण्डलो
 " " ११ पूर्वया-पूर्वयो

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध
६९ २ ५ पदको-पट्टको
७१ २ १४ स्को-को
७३ २ १ निर्धुचि-निर्धुवि
" २ शव-शिव
७५ १ ३ आगच्छ-श्रीजिनप्रतिष्ठा महो-
त्सवे आगच्छ
७५ २ १० योऽस्ति-योऽस्ति
७८ २ १० सर्वदा-सर्वदा
७९ १ ३ लक्ष्मी-लक्ष्मी
८० १ १० धर्मार्थ-धर्मार्थ
" २ ६ निर्मयः-निर्मायः
८१ १ ५ मातम्-मानः
" १ ६ दाय-द्वय
" २ ७ मंत्रा-मन्त्र

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध
८२ १ १३ पद्म-पद्मव
८३ २ १३ पूज्याम-पूजयामि
८४ २ ३ हितार्च-हितानर्च
८५ २ ५ पन्ता-पन्तो
८८ १ ५ मूला-मूलो
" १२ पापं-पापं
" २ यामि-गामि
९१ १ १० हसः-हंसः
९३ १ ७ मुदरा-मुदराः
९५ १ ३ तायधा-तोयधा
९५ १ ५ वुर्ध्व-वूर्ध्व
" २ ७ उद्योतं-उद्योतं
९६ २ ५ अहज्जन्मा-अहज्जन्मा
९७ १ २ कायाश्च-कायश्च

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध
९७ १ १२ धौते-धौते
" ११ सदमो-सदमा
" २ १० क्षीर-क्षीरे
९८ २ ९ रुक्ष-रुक्ष
१०२ २ १३ करवा-करवो
१०३ ३ ३ तायम्-तोयम् ।
१०५ १ ५ वस्तु-बन्धु
" २ ५ यामिति-यामीति
" १ स्निघोषो-स्निग्धोषो
" ११ दयान्-दयान्
१०६ १ ७ कुङ्कु-कुङ्कु
" ११ काया-कायो
" ११ कदम्बके-कदम्बकैः
१०७ २ ८ नमा-नमो

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध
 १२३ १ ५ जिन-श्रीजिन
 " २ ११ प्रति-प्राति
 १२५ १ १ महत्त-महित
 " २ ४ मुख्य-मुखत्व
 १२५ २ ६ ताधि-ताति
 " १० प्रकार-भ्यकार
 १२० २ ५ मनमो-भ्यो नम.
 १२१ १ ७ परिनि०-परवि०
 १२५ " ९ जिननि-जैनवि
 " २ १ मरिदिते-मरिदिते
 १२६ २ ३ प्रज्ञाद-प्रमद
 " " " प्रज्ञाद-प्रमाद
 " " ११ कारवा-सरवो
 १२७ १ ११ नदीदृद-नदीदृद

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध
 १२७ २ ११ वर्धनादे-तूर्यनादे
 १२८ २ १५ जमिष-जमिष
 " " ११ "मेष्टीने-मेष्टीने
 १२९ १ १० "मची-मती
 " २ ६ जिनवि-श्रीजिनवि
 १३० २ ५ जिनवि-श्रीजिनवि
 १३५ २ ९ यान्विते-यान्वित
 १३६ १ १ यद्वृद्धी-यद्वृद्धि
 " " ६ नन्दनि-नन्दन्ति
 " " " जिनवि-श्रीजिनवि
 " २ ११ पणव-पणव
 १३७ २ ४ त्राजी-त्रोनी
 १३८ २ १४ जा अल्प-जा अल्प
 १३९ १ ४ नियस-नियस

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध
 १३९ १ ५ हिआ-हिओ
 " २ २ छट्ट-छट्ट
 १३९ " ११ छट्ट-छट्ट
 १४० २ ३ मतेण-मतेण
 १४२ १ १ चैत्य-१ चैत्य
 " " २ स्थपन-स्थापना
 १४३ २ १ क्षी-क्ष्वी
 " २ १२ प्रातथा-प्रतिष्ठा
 १४५ १ ३ सुरिभि-सुरीभि
 " १ १० द्रव-द्रव
 " २ ८ मरिदिन-मरिदिते
 १४६ १ १२ तार्य-तीर्थ
 " २ १२ प्रीथ-प्रिथ
 १४७ १ ९ क्रिया-क्रिया

पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१४७	२	३	संघेन-संघेन	
"	"	११	वियराय-वीयराय	
१४८	२	१०	व्रीश्च-घिश्च	
"	"	१४	जिनक-श्रीजिनक	
१४९	१	८	रता-रतः	
१५०	२	५	पणे वि-पणवि	
१५१	२	३	व्रीश्च-घिश्च	
१५२	१	३	सदृष्टयो-सदृष्टयो	
१५३	१	११	कमौधौ-कर्मौधौ	
"	२	९	हृद-हृद	
१५४	१	१२	व्रीश्च-घिश्च	
"	"	"	भवता-भवतो	
"	२	१०	नित्यम्-भवताम्	
१५६	१	७	व्रीश्च-घिश्च	

पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१५६	२	५	रता-रतः	
१५७	१	१४	स्युः-कुरुः	
१५८	१	८	व्रीश्च-घिश्च	
१६०	१	१२	क्की-क्की	
"	२	७	हृदः-हृदः	
१६१	"	७	जाइस-जोइस	
१६९	१	२	परमेश्वरः-परमेश्वरः	
१७२	२	८	गुर्ध-मूर्ध	
१७८	"	"	फल-फलं	
१७८	"	"	लक्ष्य-लक्ष्य	
"	"	१३	स्नात्रङ्-स्नात्राङ्	
१७९	१	८	घान्सोध-घ निरोध	
"	"	१४	समाजोः-समाजो	
१८०	१	१	श्लोक-श्लोक	

पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१८०	१	१	याम्य-योम्य	
"	"	११	स्थाता-स्थातो	
"	"	"	वितापा-वीतापा	
१८१	१	१०	कमनायम्-कमनीयम्	
"	"	१३	कलिका-कलिका	
"	२	२	भाति-भान्ति	
१८३	२	९	सिञ्चन्त्यो-सिञ्चन्त्यौ	
"	"	१३	वनान्ता-वनान्ते	
१८४	१	१०	भवताड-भवतोऽ	
१८६	१	५	बन्धा-बन्धो	
"	"	९	निर्ग्रम्य-निर्ग्रम्य	
"	२	१२	ह्रम्या-वह्वा	
१८७	१	७	तापम्-चापम्	
"	२	४	गोपीक-गोपी	

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध

१८७	२	७	दीपुलगाये-प्रिक्रम
"	"	९	नेच-नेच
१९१	१	१४	सुचो-सुची
१९२	१	१०	गन्धान्-गन्धान्
१९३	२	९	गज्ज-नोचम
१९४	२	१०	चतेण-चतेग
१९७	२	१५	पुष्टिहा-पुष्टिका
१९८	"	१४	काकडो-ककडो
२००	१	८	एकएत-एक
"	२	९	पणी-३ इन्द्राय
			वज्रायुधाय प-
			एवणगाहयय
			सायुत्राय सया
			हनाय सपरिज-

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध

			नाय इह अनुकग-
			हेअद्योत्तीस्नात्रम
			होस्से आगच्छ २
			पूजां गृहाण २ पूजां
			यावत् तिष्ठ २
२००	२	११	महासये-महोत्सवे
२०१	१	५	तिष्ठ-तिष्ठ २
"	"	७	अद्या-अद्यो
२०२	२	१२	सतिग-सतिगणं
"	"	१३	स्वाह-स्वाहा
२०५	२	११	धति-धति
२०६	१	५	सकल-सकल
"	८	४	सुपार्थ-सपार्थ
"	९	५	सति-सति

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध			
२०९	१	५	सति-सति
"	"	८	वासो-वासो
"	"	"	महे-भतु
"	"	१५	आमिति-ओमिति
"	२	१	ह्री-ह्री
"	"	१०	ह्री-ह्री
२१०	१	१	ने-ने
"	२	२	सति-सति
"	"	११	सति-सति-सति-सति
"	"	"	सति-सति
"	"	१४	विमान-विमा
२११	१	१४	सति-सति
"	२	११	सति-सति-सति सति
२१२	१	२	मुद्यते-मुद्यते

पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध शुद्ध
२१२	१	५	संति-संति
"	२	१०	संति-संति
२१३	१	८	सञ्चामपर-सञ्चामर
"	१	१२	है-हौ-०
"	२	११	संति-संति
२१४	२	१०	संति-संति
२१५	२	६	वीसा-तीसा
२१६	१	४	संति-मति
"	१	१०	स्वाहा:-स्वाहा
२१६	२	२	काण-चाण
"	१	१४	शानिदि-शानि दि
८	१	२	संति-मति
"	१		विहेउ-मंति विहेउ :
"	२	२	सोच्यत-सौच्यत

पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध शुद्ध
२१८	२	४	ओमिति-ओमिति
"	"	"	हिंश-हिंश्च
"	"	१०	द्वाट्ट-द्वाद
२१९	४	सुरभि:-सुरोभि:	
"	"	"	सट्ट-सदुट्ट
"	१२	स्तवनेस्थाने-संतिकरकहेवुं	
२१९	२	७	कहेवो-नमुयुणं स्तवने स्थाने
२२०	१	२	प्रयागा-प्रयाणा
"	"	१३	निर्दगा-निर्दाग
"	२	२	दर्शनम्-संपदम्
"	"	७	सुपार्थ-सपार्थ
"	"	१	श्रीसुपा-सुपा
"	"	९	स्थिता-स्थिता:

पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध शुद्ध
२२१	१	६	रचि-रचिते
"	"	१०	तीथां-तीर्थो
"	२	९	ओमिति-ओमिति
"	"	"	भवता-भवतो
"	"	"	हंीश्च-हिंश्च
२२२	२	१	मुचन-भवन
२२३	१	६	आन्तिमा-शान्तिकमा
"	२	११	मार्तण्डे-ग्रहमंडलेना आ- कार-मार्तण्डे
२२४	१	११	पूज्यो-पूजो
"	"	१४	सुविध:-सुविधे:
"	"	"	नाथो-नाथे
२२४	२	४	स्त्वं-शतं
"	"	"	शतं-नर:

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध

२२४ २ ११ निदिता-निदिती

५ १ १ करवो-करवो

" १ १ वापी-सापी

६ २ १ नृदस्य-५ बृहस्प

" १ १ समा-सर्वो

२२६ १ ४ शान्ति-शान्ति

" १ १ वसाय-वसाय

" १ १ वाञ्छ-वञ्छि

" १ १ शुक्र-इशुक

" १ १ नाम-नाय

२२७ १ ६ राष्ट्र-राष्ट्रेषु

" १ १ शानि-७ शानि

२२८ १ ८ शिलो-शिली

२२९ २ २ घृतनु-घृतनो

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध

२३० २ ७ सक्ता-खड्गा

२३१ १ १२ मुद्यतं मुद्यत

२३३ २ ३ स्तुनोतु-स्तुनोतु

२३४ १ १० सिंहने-सिंहि

" १ १२ वक्ये-अक्यै

" १ १ तातग-तोतला

२३५ १ १ शितला-शीतला

" १ ४ समान-समान

२३६ १ ७ पर-पुर

" २ ५ ककाल-ककोल

" २ ९ देवोना-देवीना

२३७ १ १ धार-धार

" १ ४ सवस-सर्वसं

२३८ २ ८ कपाय-कपाय

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध

२३९ १ १० वज्रा-वज्री

" १ १ कस्तुरी-स्तुरी

" १ २ कर्ण-कीर्ण

" १ ४ करातु-करोतु

२४० २ ३ वैणी-वैणी

२४१ १ १ प्रकीर्ण-२१ प्रकी

२४२ १ ४ णव-णव

२४५ १ २ श्री क्लृ-क्षी क्लृ

" १ १० नृहत्-नृहत्

२४६ १ १ सोप्या-सौप्या

२४७ २ १० पाणी-पाणी

" १ ११ विग्र-विग्र

२४८ १ ५ तारण-तोरण

२४९ १ ६ तय-तीय

पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
२५०	२	८	प्रणुतं-प्रणुत		२५५	२	६	विछिन्न-विस्थिन्न		२६१	२	९	चितं-चितः	
२५१	१	८	प्रम-प्रम		"	"	११	वर्धति-वर्सति		"	"	११	सिद्धि-सिद्धि	
"	"	१३	महात्म्य-माहात्म्य		२५६	"	८	नेमि-नेमी		"	"	१३	यद्विय-याहिय	
"	"	१४	योद्धा-येद्धा		२५७	१	५	मत्तो-वत्तो		"	"	"	अहियदु-डु	
"	२	११	नन्दनं-नन्दनः		"	"	११	भियैः-भियः		२६२	१	७	जिया-जीया	
२५२	१	९	सुखानि-सुखानिः		२५९	२	२	संबन्धाः-संबन्धाः		"	"	११	विशत्या-विशत्या	
"	२	६	दुर्म-दुर्म		"	"	"	त्स-स		"	"	"	तीर्थ-तीर्थ	
"	"	१०	रूप-रूपं		"	"	"	अम्भा-अम्भा		"	"	१३	श्रीब्रह्मे-ब्रह्मे	
"	"	११	सुजु-सुज		२६०	१	३	चिन्ता-चिन्ता		"	"	१४	दितित्सु-दितित्सु	
२५३	१	१	श्रुवू-श्रू		"	"	८	दषातु-ददातु		"	१	४	चायैः-चायैः	
"	"	५	भवतः-भवन्तः		"	"	११	श्रीया-श्रीया		"	२	८	योध्या-योध्याः	
"	"	७	चित्रा-चित्रा		"	२	१	धत्ता-धत्स		"	"	९	रुषगा-रुषगा	
२५४	२	३	त्यागः-त्यागो		२६०	२	१३	ददं-ददं		"	"	१२	प्रभा-प्रभो	
२५५	१	६	जा-जो		२६१	"	८	घणी-घणि		२६३	१	६	मोहनी-मोहिनी	

पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध शुद्ध
२६३	१	१०	सद्युत्रि-सद्युत्रि
"	"	१३	अवताव-अवतीपाव
"	"	२	हृत्य-हृत्त्व
२६४	१	६	रुपा-रूपा
"	"	१	गुगुल-गुगुल
"	"	१३	कण्वरे-कण्वरे
"	"	१४	इसर-ईसर
२६५	१	८	नमात्रि-नमात्रि
"	"	११	णोद्यो-णोद्यो
"	"	१४	तत्काल-तत्काल
"	"	२	सप्त-सप्तसप्तति
"	"	"	चवज-च व
"	"	५	कुर्यात्-कुर्याद्
"	"	६	योत्र-यो यन्त्र

पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध शुद्ध
२६५	२	१०	विजा-बीजा
"	"	११	पट्टे-पत्रे
"	"	"	निय-नीय
"	"	१२	कस्तुरि-कस्तूरि
"	"	"	रिख्य-विलिख्य
२६६	१	५	२-२
"	"	१०	गन्यार्थे-अगन्यार्थे
२६७	२	९	भिई-पभिई
२६८	१	२	क्षेप्या-क्षेया
"	"	४	अथगन्या-गन्या
"	"	५	भि ललि-भिर्ललि
"	"	६	सोआनं-सोआण
"	"	"	सिज्झ-मिज्झउ
"	"	१३	सन्त्वे-सन्त्वे

पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध शुद्ध
२७०	२	१२	कुसुमा-कुसुमो
२७१	१	९	वि-विअ
"	"	१३	नदता-नरदत्ता
"	"	"	सखला-सिखला
"	२	१	सत्तर-सत्तरि
२७३	१	५	पिज्ज-पिज्जर
"	"	"	रुव-रुव
"	"	१२	आसिज्जो-आसि जो
२७४	"	१०	ता-तो
२७५	"	१४	जह-जह
"	२	१०	लोकोद्यो-लोकोद्यो
"	"	१४	वोरक्ष-रक्ष
२७६	१	१	ह्री श्री-ही श्री
"	"	"	नामाना-नामानो

पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध	पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध	पत्र पृष्ठ पंक्ति अशुद्ध शुद्ध
२७६ १ ९ सबन्धि-संनन्धि	२८० १ १ योगन-योगतः	२८४ १ १ सन्ना-सन्नो
" १० दुःदुख-दुःख	" १२ जेने-जेने	" " ७ स्र-स्रल
" २ गोष्ठिक-गोष्ठी	२८१ १ १४ आरोगं-आरोगं	२८५ १ १२ रली-रली
" ६ वासं-वास	" २ ५ मराडा-मरोडा	" २ १ गंधतोली-गंधनोले
२७७ १ " सकतं-सततं	" ८ हाथ २-हाथ १	" " १२ उमो,री-उमोरी
२७८ " ५ अभिन्तर-अभिन्तर	२८२ १ ५ कमलतांगर-०	२८६ १ १ येरी-योरी
" " ७ सट्ट-सट्ट	" १ ७७ छवडीवांसनी-०	" " ८ माय-मोय
" " ९ वप्पा-वप्पो	" ६ ग्रहोना-ग्रहोना	" " १३ सेलिया-सेलियो
" " १० दिहं-दीहं	" १४ वांस ४-वांस ४ छावडी-	२८७ २ ५ चोना गोसा
" " " माणि-मणि	" ७७	२८८ " ७ नारस-चोरस
२७९ १ १ मानु-मानु	" २ ८ नांवा-वांवा	२९० " ९ सेर १-सेई १

प्रस्तावना—उपोद्घातमां—शुद्धिपत्रक

पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१	२	१३	एकलो-एकदो	१३	२	२	प्रतिष्ठाकरणेना-प्रतिष्ठाकरणा	३०	१	३	जगत्-जगत्			
२	"	१३	कार्यो-करो	"	"	८	पकृत-पकृत	३०	१	१४	सौचाने-सौचाने			
३	२	८	आलेखे-आलेखे	१४	"	१३	तत्रवाहकानु-तत्रवाहकानु	३०	२	१३	स्थापन-स्थापना			
५	"	७	गुडिओ-गुडिओ	१५	"	२	पञ्चणु-पञ्चणु	३१	"	११	युई-युई			
७	"	२	सूची-शुचि	"	"	१२	प्रविणो-प्रवीणो	३२	२	७	ते-ते			
"	"	७	स्थापन-स्थान्	१७	"	१	निशुद्धा-विशुद्धा	३३	१	२	चिताराना-चिताराना			
८	१	२	करता-करता	१८	१	१०	कात्या-कात्य	३३	"	१४	घणु छे-घणु छे			
"	२	७	प्रक्षिप्त-प्रक्षिप्त	१९	२	१३	वधा-वधो	३४	"	९	शान्ति-श्री शान्ति			
१२	१	१	आ सकल-श्री सकल	२०	१	३	स्वयम्भवा-स्वयम्भवा	३५	"	"	दर्हिमियेक-दर्हिमियेक			
"	"	१३	ना-नो	२०	२	"	ग्रन्थना-ग्रन्थ	"	"	"	दर्हिमियेक-दर्हिमियेक			
१३	"	२	दिसनो-दिवसना	२०	"	१०	मूर्खविधि विधिना-मूर्खविधिना	३५	१	१२	नेतालिये-नेतालीये			
"	"	३	ए-ये	२२	१	०	समान-सामान	३५	२	१४	ओगणासमा-ओगणीसमा			
"	"	१२	श्वेताम्बर-श्वेताम्बर	२८	२	४	बोजो-बोजो	३५	२	१४	ओगणासमा-ओगणीसमा			
२	२	२	स्यामाचर्यादि-स्यामाचर्यादि	२९	१	१	स्वतन्त्रणे-स्वतन्त्रण	३६	२	१२	कराने-करीने			

